thackeray

«În 1847—1848, Thackeray dă romanul **Bîlciul deșertăciunilor,** în care critica falselor valori sociale, tabloul realist al claselor posedante și verva satirică ating o perfecțiune niciodată realizată pînă atunci sau după aceea în creația romancierului. Vehemența demascatoare a cărții trebuie s-o asociem, firește, cu atmosfera anului 1848, care în Anglia, ca și pe continent, a însemnat un moment de afirmare a forțelor democrat-populare.»

VERA CĂLIN

«Pe Thackeray îl interesează falsificarea individului care își subordonează viața unor scopuri potrivnice propriei sale evoluții, desfășurării sale autentice. Cei mai mulți dintre eroii romanelor sale sînt oameni cu existențe goale. Nesocotind dreptul altora de a se bucura de viață, și plătind pînă la urmă cu prețul propriei lor fericiri, ei urmăresc ceea ce cred că le-ar putea aduce avere și ascensiune socială. Rebecca Shorp este un personaj caracteristic în tipologia literaturii realiste a secolului al XIX-lea, unde mișună tot felul de parveniți, arivișți, veleitari, napoleonizi.»

CORNELIA COMOROVSKI

Vol. I—III, lei 15

editura minerva

168

thackeray

thackeray

bîlciul deșertăciunilor

★★

Clubul cărții digitale 2024

Ilustrația copertei: *Victor Feodorov*

william thackeray

bîlciul deșertăciunilor

UN ROMAN FĂRĂ EROU

★★

TRADUCERE DE
COSTANȚA TĂNĂSESCU ȘI ION FRUNZETTI

Harcu Aurelia

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1972
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Lector : ELENA MURGU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Apărut 1972. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 19,09. Coli tipar 13,75. A. nr. 22 766/1971. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 82—31=59.

Tiparul executat sub comanda nr. 11 021 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1
Bucureşti
Republica Socialistă România

CAPITOLUL XXIII

CĂPITANUL DOBBIN CROIEŞTE PLANURI

De unde vine tainicul hipnotism pe care-l posedă prietenia şi sub acţiunea căruia o persoană de obicei trîndavă, nepăsătoare sau sfioasă devine chibzuită, activă şi hotărîtă, spre folosul celeilalte ? Aşa precum Alexis, după cele cîteva pase ale doctorului Elliotson [1], dispreţuieşte durerea, poate citi cu ceafa, vede la o depărtare de cîteva mile, ştie ce are să se întîmple săptămîna viitoare şi săvîrşeşte şi alte minuni, de care, în starea lui normală, este absolut incapabil, tot aşa vezi şi-în viaţa de toate zilele cum, sub influenţa prieteniei, omul cumpătat devine îndrăzneţ, cel bănuitor, plin de încredere, cel leneş, numai hărnicie, iar impulsivul, prevăzător şi paşnic. Şi cine poate explica, pe de altă parte, ce-l face pe avocat să se ferească de a-şi susţine propria lui cauză şi să-i ceară sfatul priceputului său confrate ? Ce-l face pe doctor, cînd e suferind, să trimită după rivalul

[1] *Elliotson* (1791—1868), medicul lui Thackeray, căruia acesta i-a dedicat unul din romanele sale, *Istoria lui Pendennis.* După cît se pare, Elliotson trata bolile prin hipnotism.

său, în loc să se așeze în fața oglinzii și să-și examineze propria-i limbă sau să-și prescrie o rețetă la propriul său birou ? Eu pun aceste întrebări pentru ca cititorii inteligenți să răspundă — cel care știe s-o facă neîntîrziat — de ce sîntem în același timp așa de încrezători și așa de sceptici, atît de blajini și atît de încăpățînați, așa de siguri în privința celorlalți și așa de neîncrezători față de noi înșine ; sigur este însă că deocamdată prietenul nostru William Dobbin, care era el însuși o fire atît de supusă, încît, dacă părinții lui ar fi stăruit ceva mai mult, probabil că s-ar fi coborît la bucătărie și s-ar fi însurat cu bucătăreasa, și care, pentru a-și pune la cale propriile lui afaceri, ar fi găsit că e peste măsură de greu să treacă strada, se pomeni tot așa de ocupat și plin de rîvnă în conducerea afacerilor lui George Osborne, ca și cel mai egoist tactician în urmărirea propriilor sale interese.

În timp ce prietenul nostru George și cu tînăra lui soție gustau bucuria primelor și înfloritoarelor zile ale lunii de miere la Brighton, bunul William fu lăsat de George la Londra în calitate de plenipotențiar, ca să încheie toate socotelile căsătoriei. Îndatorirea lui era să treacă pe la bătrînul Sedley și pe la soția acestuia și să cîștige bunăvoința celui dintîi ; să-l ia apoi și pe Jos, cumnatul lui George, cu sine, deoarece situația și demnitatea lui de perceptor la Boggley Wollah puteau compensa lipsa de rang a tatălui său, și să încerce să-l împace pe bătrînul Osborne cu ideea căsătoriei ; și, în sfîrșit, să i-o aducă la cunoștință acestuia din urmă în așa fel încît să-l întărîte cît mai puțin pe bătrînul *gentleman*.

Dar înainte de a-l înfrunta pe șeful familiei Osborne cu vestea pe care avea însărcinarea să i-o

comunice, Dobbin chibzui că ar fi înțelept să-și cîștige adepți printre ceilalți membri ai familiei și, dacă e cu putință, să aibă doamnele de partea lui. Căci ele nu puteau fi mînioase în adîncul inimilor lor, își spunea Dobbin. Nici o femeie n-a fost vreodată cu adevărat mîniată din cauza unei căsătorii romantice. Cîteva lacrimi, și pe urmă ele trebuie să treacă de partea fratelui lor ; și atunci o să-l asediem toți trei pe bătrînul Osborne. În felul acesta căuta în jurul său machiavelicul căpitan de infanterie calea cea mai fericită sau vreo stratagemă prin care, cu blîndețe și treptat-treptat, să poată aduce la cunoștință domnișoarelor Osborne taina fratelui lor.

Printr-o mică anchetă în legătură cu ocupațiile mondene ale mamei lui, el fu destul de curînd în stare să afle la care anume din seratele prietenelor strălucitei doamne erau invitate și respectivele domnișoare în sezonul acela ; adică unde putea el să le întîlnească pe surorile Osborne ; și, cu toate că avea groază de îmbulzeală și de petrecerile zgomotoase — groaza pe care-o au, vai ! nenumărați oameni simțitori — el descoperi numaidecît una unde domnișoarele Osborne urmau să fie și ele de față. Făcîndu-și apariția la bal, unde dansă de cîte două ori cu fiecare din ele, cu care prilej fu cît se poate de atent, avu într-adevăr curajul să-i ceară domnișoarei Osborne o convorbire de cîteva minute pentru a doua zi, la o oră timpurie, cînd avea, îi spuse el, să-i comunice lucruri de cea mai mare însemnătate.

Dar ce-a făcut-o să se dea repede înapoi, să se uite o clipă țintă la el și-apoi să privească în pămînt și să-i cadă aproape leșinată în brațe, dacă el n-ar fi călcat-o tocmai la timp pe degetele picioarelor și n-ar fi readus-o pe tînăra domnișoară la

starea ei normală ? De ce a fost ea atît de tulburată auzind cererea lui Dobbin ? Lucrul acesta n-are să se poată şti niciodată. Dar cînd el veni a doua zi, Maria nu era cu sora ei în salon, şi domnişoara Wirt plecă sub cuvînt că o caută pe cea dintîi, iar căpitanul şi domnişoara Osborne fură lăsaţi singuri. Nici unul din ei nu scoase o vorbă, aşa încît tictacul orniculul de pe cămin, cel cu sacrificiul Ifigeniei, putea fi auzit foarte bine.

— Ce serată reuşită a fost aseară, începu în cele din urmă domnişoara Osborne, plină de bunăvoinţă ; şi ce progrese ai făcut la dans, căpitane Dobbin. Sînt sigură c-ai luat lecţii cu cineva, adăugă ea, cu îngăduitoare şiretenie.

— Trebuia să mă vezi dansînd cu soţia lui O'Dowd, maiorul nostru ; şi încă o gigă... ai văzut vreodată o gigă ? Dar eu cred că oricine poate să danseze cu *dumneata*, domnişoară Osborne, dumneata, care dansezi aşa de bine !

— Soţia maiorului e tînără şi frumoasă, căpitane ? continuă drăguţa iscoadă. Ah, dar ce îngrozitor lucru să fii nevastă de militar ! Mă mir cum mai au chef de dans, mai ales în vremurile astea îngrozitoare de război ! Oh, căpitane Dobbin, uneori tremur cînd mă gîndesc la preaiubitul nostru George şi la primejdiile care-i pîndesc pe bieţii militari. Sînt mulţi ofiţeri însuraţi în regimentul al...-lea, căpitane Dobbin ?

„Pe cuvîntul meu, prea joacă pe faţă", îşi spuse domnişoara Wirt ; dar observaţia asta e doar în paranteză, căci n-a fost auzită prin crăpătura uşii, de unde o rosti guvernanta.

— Unul din tinerii noştri s-a căsătorit chiar acuma, zise Dobbin, apropiindu-se de ţintă. Era la mijloc o dragoste foarte veche, şi tînăra pereche e tot aşa de săracă ca şi-un şoarece de biserică.

— Vai, ce minunat ! Vai, ce romantic ! exclamă domnişoara Osborne cînd căpitanul rosti „dragoste veche" şi „săracă".

Înţelegerea asta a ei îi dădu curaj.

— Cel mai frumos băiat din regiment ! continuă el. Şi nu se află în toată armata ofiţer mai brav şi mai cinstit ca el şi nici o soţie atît de fermecătoare ! Cît de mult ai iubi-o ! Cît de mult ai s-o iubeşti cînd ai s-o cunoşti, domnişoară Osborne !

Tînăra domnişoară se gîndi că sosise clipa mult aşteptată şi că nervozitatea lui Dobbin, care se manifesta acum din plin şi ieşea la iveală prin nenumăratele contracţii ale figurii sale, prin felul său de-a lovi în podea cu picioarele-i uriaşe, prin încheierea şi descheierea rapidă a vestonului său etc., domnişoara Osborne, zic, îşi spuse că această nervozitate se va potoli, că, de îndată ce-şi va mai veni în fire, Dobbin are să-i mărturisească totul, şi se pregătea, plină de nerăbdare, să-l asculte. Şi cum orologiul, în firida căruia era aşezată Ifigenia, începu, după un spasm pregătitor, să bată douăsprezece, bătaia acestuia păru că ţine pînă la ora unu, atît de prelung fu sunetul pentru îngrijorata fecioară.

— Dar nu despre căsătorie am venit eu să stau de vorbă cu dumneata... adică această căsătorie... adică... nu, vreau să spun, draga mea domnişoară Osborne, e vorba de scumpul meu prieten George, zise Dobbin.

— Despre George ? se miră ea cu un glas în care vibra atîta dezamăgire, încît Maria şi domnişoara Wirt izbucniră în rîs de cealaltă parte a uşii, ba pînă şi ticălosul acela blestemat de Dobbin se simţi înclinat să zîmbească, căci el nu era cu totul neştiutor de starea lucrurilor.

George, luîndu-l deseori în rîs, cu farmecul lui obișnuit, îi spunea : „La naiba, Will, de ce n-o iei pe bătrîna Jane ? Are să fie a ta dac-o ceri. Pariez cu tine pe cinci contra doi că n-are să zică ba !“

— Ei bine, da, despre George, continuă el. A fost o neînţelegere între el şi domnul Osborne, şi eu ţin atît de mult la el... pentru că dumneata ştii că noi am fost ca fraţii, încît nădăjduiesc şi mă rog cerului ca toată neînţelegerea asta să ia sfîrşit. Noi trebuie să plecăm în străinătate, domnişoară Osborne. Putem primi ordinul de plecare chiar mîine, şi cine ştie ce se poate întîmpla pe cîmpul de luptă ? Nu te nelinişti, domnişoară Osborne ; şi cei doi ar trebui să se despartă împăcaţi.

— N-a fost propriu-zis o ceartă, căpitane Dobbin, ci numai o mică scenă obişnuită între el şi papa, zise domnişoara. Noi am aşteptat în fiecare zi ca George să se întoarcă. Ceea ce dorea papa era numai spre binele lui. N-are decît să vină înapoi, şi sînt sigură că totul are să fie bine ; şi ştiu că şi scumpa Rhoda, care a plecat de-aici foarte, foarte mîhnită, are să-l ierte şi ea. Femeia uită prea repede, căpitane !

— Un înger ca dumneata sînt sigur c-ar face întocmai, spuse domnul Dobbin, cu o înspăimîntătoare viclenie. Şi nici un bărbat nu-şi poate ierta faptul de-a face să sufere o femeie. Ce-ai face dumneata dacă un bărbat ţi-ar fi necredincios ?

— Aş muri, m-aş arunca pe fereastră... m-aş otrăvi... aş plînge toată vremea şi aş muri. Ştiu că aşa aş face ! strigă domnişoara care, cu toate acestea, trecuse prin una sau două legături sentimentale, fără cel mai mic gînd de sinucidere.

— Dar mai sînt şi alte femei, continuă Dobbin, la fel de credincioase şi de simţitoare ca dumneata. Nu vorbesc de moştenitoarea din Indiile Occidentale, domnişoară Osborne, ci de-o biată fată pe care George a iubit-o odinioară şi care-a crescut din copilărie numai cu gîndul la el. Am văzut-o în sărăcia ei fără un cuvînt de revoltă, dar distrusă sufleteşte, fără să fi greşit nimănui cu nimic. Vorbesc de domnişoara Sedley. Dragă domnişoară Osborne, poate inima dumitale generoasă să ia în nume de rău fratelui dumitale faptul că i-a fost credincios ? Şi ar putea conştiinţa dumitale să-l ierte vreodată dacă ar părăsi-o ? Fii prietena ei, ea te-a iubit întotdeauna... şi... eu vin din partea lui George să-ţi aduc la cunoştinţă că el îşi ţine făgăduiala dată ca pe cea mai sfîntă datorie pe care-o are şi să te rog ca măcar dumneata să fii de partea lui.

Cînd Dobbin era stăpînit de o emoţie puternică, după cîteva cuvinte pline de şovăială, putea vorbi foarte curgător, şi era evident că elocvenţa lui făcu, în cazul de faţă, oarecare impresie asupra tinerei căreia i se adresa.

— Ei bine, zise ea, asta-i ceva foarte neaşteptat... foarte supărător... foarte neobişnuit... ce are să zică papa ?... ca George să dea cu piciorul unei partide atît de strălucite ca aceea care i s-a oferit... Dar, în orice caz, a găsit în dumneata un apărător foarte viteaz, căpitane Dobbin. Păcat însă că asta nu slujeşte la nimic, continuă ea după un răstimp de tăcere, eu am pentru biata domnişoară Sedley cea mai curată... cea mai sinceră prietenie, poţi fi sigur de asta. Noi n-am văzut niciodată cu ochi buni căsătoria asta, deşi am fost întotdeauna foarte binevoitoare faţă de ea... foarte. Iar papa nu are să consimtă niciodată, sînt sigură. Şi o domnişoară binecrescută, ştii doar, şi cu bun-simţ trebuie... în sfîrşit, George trebuie să renunţe la ea, dragă căpitane Dobbin, fără doar şi poate că trebuie !

— Ar trebui, deci, ca un bărbat să renunțe la femeia iubită tocmai în clipa în care a lovit-o nenorocirea? rosti Dobbin, întinzîndu-i mîna. Dragă domnișoară Osborne, acesta este sfatul pe care îl aud eu de la *dumneata?* Draga mea domnișoară, trebuie să-i fii prietenă. El nu poate renunța la ea. Crezi dumneata că vreun bărbat ar renunța la *dumneata* dacă ai sărăci ?

Această îndemînatică întrebare atinse inima domnișoarei Jane Osborne, și nu într-o măsură prea mică.

— Nu știu dacă noi, bietele fete, ar trebui să credem tot ce spuneți dumneavoastră, bărbații, căpitane, zise ea. Căci sentimentalismul acesta al femeii este ceea ce-o face să fie atît de credulă. Mă îngrozesc la gîndul că sînteți atît de cruzi, de cruzi și de perfizi ! și Dobbin își spuse că e aproape sigur că simte o strîngere din partea mîinii pe care i-o întinsese domnișoarei Osborne.

El își trase mîna cam înfricoșat.

— Perfizi ! zise el. Nu, dragă domnișoară Osborne, nu toți bărbații sînt așa ; fratele dumitale nu-i așa ; George a iubit-o pe Amelia Sedley încă de pe cînd erau copii ; nici o bogăție nu l-ar putea face să se însoare cu altcineva ; crezi c-ar trebui s-o părăsească ? L-ai sfătui dumneata să facă una ca asta ?

Ce putea să răspundă domnișoara Jane la asemenea întrebare, avînd în vedere și propriile-i intenții ? Ea nu putu răspunde la întrebarea asta, așa încît o ocoli, spunînd :

— Ei bine, dacă dumneata nu ești un om perfid, ești cel puțin foarte romantic.

Dar căpitanul William lăsă să treacă această observație fără s-o contrazică.

În sfîrșit, cînd, cu ajutorul frazelor binevoitoare ce urmară, el socoti că domnișoara Osborne era destul de pregătită să primească vestea, fără ocoluri, îi șopti :

— George nu poate renunța la Amelia... George s-a însurat cu ea.

Și pe urmă îi înșiră amănuntele căsătoriei, așa precum le cunoaștem și noi ; cum că biata fată ar fi murit dacă iubitul ei nu și-ar fi ținut jurămîntul ; cum că bătrînul Sedley a refuzat categoric să-și dea consimțămîntul pentru căsătorie ; cum se obținuse o scutire pentru strigări și cum Jos Sedley venise de la Cheltenham s-o conducă el pe mireasă ; cum se duseseră după asta la Brighton în trăsura cu patru cai a lui Jos, ca să petreacă luna de miere ; și cum George își pusese nădejdea în iubitele și bunele lui surori ca să-l împace cu tatăl lor, ceea ce niște femei — așa de sincere și de iubitoare cum erau ele — cu siguranță că aveau să facă ; și astfel, cerînd îngăduința (numaidecît acordată) de a o vedea din nou și presupunînd, și pe drept cuvînt, că vestea pe care i-o împărtășise are să fie destăinuită în următoarele cinci minute și celorlalte doamne, căpitanul Dobbin se înclină și se retrase.

Nici nu ieșise bine din casă, că domnișoara Maria și cu domnișoara Wirt se și năpustiră asupra domnișoarei Osborne, și întreaga și uimitoarea taină le fu numaidecît încredințată de respectiva domnișoară. Ca să fim nepărtinitori cu ele, trebuie să mărturisim că nici una dintre surori nu fu din cale-afară de nemulțumită. Există ceva în legătură cu căsătoriile secrete împotriva căruia puține doamne pot fi cu adevărat supărate, iar Amelia, dimpotrivă, se înălță în stima lor prin curajul dovedit dîndu-și consimțămîntul pentru o asemenea

căsătorie. În timp ce ele forfecau întîmplarea și sporovăiau vrute și nevrute în legătură cu ea și se întrebau ce are să spună și cum are să reacționeze papa, se auzi o puternică izbitură în ușă, ca un tunet al răzbunării, ceea ce făcu pe conspiratoarele noastre să tresară. Trebuie să fie papa, își spuseră ele. Dar nu era el. Era doar domnul Frederick Bullock, care venise din City, potrivit înțelegerii din ajun, pentru a conduce doamnele la o expoziție de flori.

Acestui *gentleman*, după cum ne putem închipui, nu-i fu ascunsă multă vreme taina. Dar pe fața lui, după ce i se spuse totul, se citea un alt gen de uimire decît aerul acela de curiozitate sentimentală pe care-l vădeau chipurile celor două surori. Domnul Bullock era un om de lume, și asociatul mai tînăr al unei puternice firme. El știa ce înseamnă banii și valoarea lor ; și o scînteiere de speranță se aprinse în ochii lui mici și-l făcu să-i zîmbească Mariei sale, gîndindu-se că prin această nebunie a domnului George ea ar putea valora cu treizeci de mii de lire mai mult decît trăsese el nădejdea vreodată să primească o dată cu fata.

— Doamne, Jane ! zise el, cercetînd-o pînă și pe sora mai mare cu oarecare interes. — Eels are să regrete că n-a mai stăruit cu cererea lui în căsătorie. S-ar putea să prețuiești acum cincizeci de mii de lire.

Surorile nu se gîndiseră pînă atunci nici un moment la chestiunea bănească, dar Fred Bullock, plin de-o fermecătoare voioșie, glumi cu ele pe tema asta tot timpul plimbării lor de dinainte de prînz ; și ele crescură considerabil în propria lor stimă cînd, după ce petrecerea lor matinală luă sfîrșit, se întoarseră acasă cu trăsura. Iar onora-

bilul meu cititor să nu-și ridice indignat glasul împotriva acestui act de egoism ca împotriva unui lucru nefiresc. Nu mai departe decît azi-dimineață, pe cînd călătorea cu omnibusul din Richmond, în timp ce se schimbau caii, autorul povestirii de față fiind pe imperială, observă trei copilițe care se jucau jos într-o mocirlă, foarte murdare, dar foarte voioase și fericite. Spre cele trei de care vă spuneam veni deodată o altă fetiță.

— Poly, zise ea, *sora ta a căpătat un „penny"*.

La care fetițele ieșiră numaidecît din mocirlă și alergară s-o lingușească pe Peggy ; și cînd omnibusul porni, o văzui pe Peggy cu alaiul de copii după ea pornind cu multă demnitate spre maghernița unei femei din vecinătate care vindea zaharicale.

CAPITOLUL XXIV

ÎN CARE DOMNUL OSBORNE SCOATE DIN RAFT *BIBLIA* FAMILIEI

Și așa, după ce le pregăti pe surori, Dobbin se grăbi spre City, ca să-și aducă la îndeplinire și restul sarcinii pe care și-o luase asupră-și, și totodată cea mai grea parte a ei. Gîndul de a da ochii cu bătrînul Osborne îl făcea nemaipomenit de nervos, și în mai multe rînduri se gîndi să le lase pe domnișoare să-i aducă la cunoștință vestea pe care, după cum știa prea bine, ele n-o puteau tăinui multă vreme. Dar îi făgăduise lui George să-l

facă o dare de seamă despre felul în care-a primit bătrînul Osborne știrea; astfel că, ducîndu-se în City, în Thames Street, la biroul tatălui său, îi trimise de-acolo un bilet domnului Osborne, cerîndu-i o convorbire de-o jumătate de oră în legătură cu afacerile fiului său George. Trimisul lui Dobbin se întoarse de la biroul domnului Osborne cu salutările acestuia din urmă, care era cît se poate de încîntat să-l vadă cît mai curînd pe căpitan, și Dobbin, prin urmare, porni să dea piept cu inamicul.

Căpitanul, avînd de mărturisit o taină de care era pe jumătate vinovat și avînd în față perspectiva unei penibile și furtunoase convorbiri, intră în birourile domnului Osborne cu o înfățișare tristă și cu un mers șovăitor și, trecînd prin anticamera în care trona domnul Chopper, fu salutat de funcționarul acesta de sus, de la pupitrul lui, cu un aer glumeț, care-l descurajă și mai mult. Domnul Chopper clipi din ochi, dădu din cap și arătă cu condeiul înspre ușa patronului său, spunînd:

— Aveți să-l găsiți pe patron în formă, într-o dispoziție de-a dreptul provocătoare.

Osborne se ridică de asemenea, îi strînse mîna cu dragoste și-i spuse:

— Ce mai faci, băiete dragă? rostindu-și cuvintele pe un ton atît de prietenos, încît îl făcu pe bietul ambasador al lui George să se simtă de două ori mai vinovat.

Mîna-i stătea ca moartă în strînsoarea mîinii bătrînului *gentleman* și simți că el, Dobbin, era mai mult sau mai puțin pricina a tot ceea ce se întîmplase. El era cel care-l adusese pe George înapoi la Amelia; el era cel care pusese la cale, încurajase și dusese la bun sfîrșit căsătoria pe care acuma venise să i-o aducă la cunoștință ta-

tălui lui George; iar acesta din urmă îl primea cu zîmbete de bun venit, bătîndu-l pe umăr și spunîndu-i: „Dobbin, băiete dragă". Solul avea, pe drept cuvînt, toate motivele să-și plece capul.

Osborne era pe deplin convins că Dobbin venise să-i anunțe capitularea fiului său. Domnul Chopper și cu patronul său vorbeau despre neînțelegerea dintre George și tatăl lui chiar în momentul cînd venise mesagerul lui Dobbin. Amîndoi erau de părere că George trimitea vestea capitulării lui. Amîndoi o așteptaseră de cîteva zile și: „Dumnezeule! Chopper, ce mai nuntă o s-avem!" îi spuse domnul Osborne secretarului său, pocnind din degetele lui groase și zornăindu-și toate guineele și șilingii din buzunarele lui uriașe, în timp ce-și privea subalternul cu un aer triumfător.

Cu o activitate asemănătoare, efectuată însă în ambele buzunare, și cu o înfățișare plină de voioasă șiretenie, Osborne se uita din jilțul lui la Dobbin, care stătea încurcat și tăcut în fața lui. „Ce mutră de țărănoi pentru un căpitan din armată! își spuse Osborne. Mă mir cum de nu l-a mai șlefuit George un pic."

În cele din urmă Dobbin își luă inima-n dinți și începu:

— Domnule, zise el, v-am adus cîteva vești cît se poate de însemnate. Am fost azi-dimineață la Regimentul de gardă călare, și nu mai e nici o îndoială că regimentul nostru va primi ordinul de plecare... și va pleca în Belgia înainte de sfîrșitul săptămînii. Și dumneavoastră știți, domnule, că nu ne vom întoarce acasă înainte de-o bătălie care poate fi fatală pentru mulți dintre noi.

Osborne îl privea cu seriozitate.

— Fiul... regimentul are să-și facă datoria, domnule, cred eu, îi răspunse el.

— Francezii sînt foarte puternici, continuă Dobbin. Ruşii şi austriecii or să aibă nevoie de timp îndelungat pînă să-şi poată aduce trupele acolo. Noi vom da cei dintîi piept cu inamicul, domnule, şi ţineţi seama şi de faptul că Boney are să se îngrijească să fie cît mai necruţător.

— Unde vrei s-ajungi cu asta, Dobbin? îl întrebă interlocutorul său, neliniştit şi încruntînd din sprîncene. Cred că nici un britanic n-o să se sperie de-un blestemat... de francez, hai?

— Vreau să spun numai că, înainte de-a pleca, şi punînd la socoteală marea şi neîndoielnica primejdie care atîrnă asupra fiecăruia din noi, dacă există anumite neînţelegeri între dumneavoastră şi George, ar fi bine, domnule, ca... ca să vă strîngeţi mîinile; nu-i aşa? Dacă i s-ar întîmpla cine ştie ce lui George, cred că nu v-aţi ierta niciodată faptul că nu v-aţi despărţit de el în cei mai buni termeni.

În timp ce spunea toate astea, bietul William Dobbin se făcu roşu-cîrmîz şi simţea şi-şi mărturisea că nu-i decît un trădător. Fără el, poate despărţirea asta n-ar fi trebuit să aibă loc niciodată. De ce nu amînase căsătoria lui George? Ce nevoie era s-o grăbească cu atîta stăruinţă? El simţea că George s-ar fi despărţit de Amelia fără să fie rănit, în orice caz, nu rănit de moarte. Amelia, de asemenea, *putea* să-şi revină şi ea după lovitura pierderii lui George. Sfatul lui a fost acela care-a dus la această căsătorie şi la tot ceea ce avea să decurgă de-acum încolo. Şi ce l-a împins să facă asta? Faptul c-o iubea aşa de mult, încît nu putea suferi s-o vadă nefericită? Sau faptul că el însuşi îndura atît de greu chinurile îndoielii, încît se socotea fericit să le curme dintr-o dată, aşa cum grăbim înmormîntarea după moartea cuiva

sau aşa cum, atunci cînd clipa despărţirii de cei dragi e de neînlăturat, nu ne mai găsim liniştea pînă ce nu trece acea clipă?

— Eşti un băiat tare cumsecade, William, zise domnul Osborne cu glas domol, iar eu şi cu George nu ne putem despărţi supăraţi, asta-i drept. Gîndeşte-te! Eu am făcut pentru el mai mult decît a făcut vreodată orice tată pentru fiul lui. El a avut de trei ori mai mulţi bani de la mine decît, sînt sigur, ţi-a dat vreodată tatăl dumitale. Dar eu nu mă laud cu asta. N-am să-ţi spun nici cît am trudit eu pentru el, nici cît am muncit şi nici cîtă pricepere şi energie am cheltuit. Întreabă-l pe Chopper. Întreabă-l şi pe el. Întreabă întreg City-ul Londrei. Ei bine, eu îi propun o căsătorie de care orice nobil din ţară poate fi mîndru — singurul lucru pe care i l-am cerut vreodată în viaţa mea — şi el mă respinge. Eu sînt de vină? Din cauza *mea* a izbucnit scandalul? Ce urmăresc eu altceva decît binele lui, pentru care am muncit din greu, ca un ocnaş, încă de la naşterea lui? Nimeni nu poate să spună că există vreo urmă de egoism în *mine*. Să se întoarcă acasă. Şi-ţi spun — iată mîna mea! — şi-ţi spun că uit totul şi-l iert. Cît despre căsătorie, acuma nu mai poate fi vorba de asta. Să facă pace cu domnişoara Swartz, şi-o să vorbim noi despre căsătorie mai tîrziu, cînd are să se întoarcă cu grad de colonel: căci are să ajungă colonel, pe Dumnezeu din cer c-are să ajungă, dacă banii pot ajuta cu ceva în privinţa asta. Sînt fericit că l-ai adus pe calea cea bună. Căci ştiu că dumneata, Dobbin, eşti acela care l-ai adus. L-ai scos din multe încurcături pînă acuma. Să vină, eu n-am să fiu aspru cu el. Vino şi dumneata astăzi să iei masa în Russell Square; veniţi

împreună. În acelaşi loc şi la aceeaşi oră. O să găsiţi un gît de vînat şi nici un fel de mustrări.

Elogiul acesta şi încrederea bătrînului îl înduioşară la culme pe Dobbin. Clipă de clipă, în tot timpul convorbirii ce se desfăşura pe acest ton, se simţea din ce în ce mai vinovat.

— Domnule, spuse el, mă tem că vă înşelaţi. Sînt sigur de asta. George e un om prea mîndru ca să se însoare vreodată din interes. Iar ameninţarea dumneavoastră cum că l-aţi dezmoşteni în caz de neascultare n-ar avea drept rezultat decît rezistenţa lui.

— Cum, omule, ce dracu, dumneata numeşti faptul că-i ofer un venit de opt sau zece mii de lire pe an ameninţare? se minună domnul Osborne, găsindu-se încă într-o bună dispoziţie care te molipsea. Dumnezeule, dacă domnişoara Swartz m-ar vrea pe mine, al ei aş fi! Ce însemnătate are o nuanţă de cafeniu în plus! Şi bătrînul *gentleman* lăsă să i se vadă cunoscutul lui rînjet şi să i se audă hohotul lui grosolan.

— Dumneavoastră uitaţi, domnule, obligaţiile anterioare pe care le-a contractat căpitanul Osborne! rosti cu gravitate ambasadorul.

— Care obligaţii? Ce dracu vrei să spui? Nu cumva vrei să faci aluzie la... continuă Osborne, adunîndu-şi toată mînia şi uimirea, cînd îşi dădu seama despre ce era vorba. Nu cumva vrei să spui că-i atît de nebun încît să mai suspine şi acuma după fata falitului aceluia, a escrocului aceluia bătrîn? Nu cumva vii aici ca să mă faci să-mi închipui c-ar vrea să se însoare *cu ea?* Să se însoare *cu* ea, frumoasă treabă ar mai fi! Fiul şi moştenitorul meu să se însoare cu fata unui cerşetor care n-are leţcaie! Să se ducă dracului dacă face una ca asta, să-şi cumpere o mătură şi să cureţe străzile! Mereu se tot agăţa de el şi-i făcea ochi dulci, abia acuma mi-aduc aminte; şi nu mă îndoiesc de fel c-a fost împinsă la asta de pungaşul acela bătrîn de tată-său!

— Domnul Sedley a fost cel mai bun prieten al dumneavoastră, domnule, interveni Dobbin, aproape bucuros c-avea motive să se înfurie şi el. Era un timp cînd îi făceaţi cinstea unor epitete ceva mai onorabile decît acelea de pungaş şi escroc. Căsătoria asta a fost opera dumneavoastră. George n-are dreptul să se joace de-a uite popa, nu e popa...

— De-a uite popa, nu e popa! răcni bătrînul Osborne. De-a uite popa, nu e popa! Ei, al naibii să fiu dacă astea nu-s chiar cuvintele pe care mi le-a azvîrlit domnişorul meu cînd făcea pe grozavul cu mine, joi au fost două săptămîni, şi cînd vorbea despre armata britanică tatălui său care l-a făcut. Cum, dumneata ai fost acela care l-ai pus să facă una ca asta, nu-i aşa? Felicitările mele, *căpitane!* Dumneata eşti acela care ai vrut să-mi vîri cerşetori în familie. Îţi mulţumesc, căpitane. Să se însoare cu *ea*, ai dreptate... ha, ha! şi de ce nu? Îţi garantez însă c-ar fi putut-o avea şi fără să se însoare cu ea!

— Domnule, spuse Dobbin, sărind în sus într-o stare de nestăvilită furie, nici un bărbat n-are să insulte această femeie de faţă cu mine, iar dumneavoastră, mai puţin ca oricine!

— Oh, asta-i o provocare, nu-i aşa? Aşteaptă să sun şi să ne aducă două pistoale. Domnul George te trimite aici ca să-i insulţi tatăl, nu-i aşa? răcni Osborne, trăgînd de şnurul clopoţelului.

— Domnule Osborne, spuse Dobbin cu glas tremurător, dumneavoastră sînteţi cel care insultaţi cea mai aleasă fiinţă din lume. Aţi face mai bine

s-o cruțați, domnule, căci ea este soția fiului dumneavoastră !

Și cu aceasta, simțind că n-ar putea rosti nici un cuvînt în plus, Dobbin plecă, iar Osborne se prăbuși în jilțul său, uitîndu-se fioros în urma acestuia. Un funcționar intră, adus de chemarea clopoțelului ; iar căpitanul abia ieșise din curtea unde erau birourile domnului Osborne, cînd domnul Chopper, primul secretar, alergă după el cu capul gol.

— Pentru Dumnezeu, ce s-a întîmplat ? zise Chopper, apucîndul pe căpitan de pulpana hainei. Patronul are-un acces de nervi. A mai făcut vreo boroboață domnul George ?

— S-a însurat cu domnișoara Sedley acum cinci zile, răspunse Dobbin. Eu i-am fost cavaler de onoare, domnule Chopper, iar dumneata trebuie să-i rămîi prieten.

Bătrînul slujbaș clătină din cap.

— Dacă asta e vestea dumitale, căpitane, atunci e rău de tot. Patronul n-o să-l ierte niciodată !

Dobbin îl rugă pe Chopper să-l țină la curent cu ceea ce avea să se întîmple și să treacă pe la hotelul unde trăgea el de obicei, apoi porni mai departe, încet și trist, către vest, foarte tulburat în ceea ce privea trecutul, cît și viitorul.

Cînd familia din Russell Square se adună în acea seară în jurul mesei, îl găsi pe șeful familiei așezat la locul unde stătea de obicei, dar avînd așternut pe față aerul acela de mîhnire, care, ori de cîte ori se ivea, impunea tăcere tuturor celor prezenți. Domnișoarele și domnul Bullock, care lua masa cu ei, își dădură seama că domnul Osborne primise și el știrea. Privirile sale întunecate îl impresionară așa de mult pe domnul Bullock, încît îl siliră să fie liniștit și tăcut ; numai că era neobișnuit de atent și de blînd cu domnișoara Maria, alături de care ședea, cît și față de sora ei, care trona în capul mesei.

Iar domnișoara Wirt, ca urmare, era singură pe partea ei de masă, între ea și domnișoara Jane Osborne fiind un loc gol. Acesta era locul lui George cînd mînca acasă ; iar tacîmul lui, precum am spus, era mereu pus, în așteptarea întoarcerii fiului risipitor. Nimic nu se întîmplă în timpul mesei, în afară de zîmbetele fugare ale domnului Frederick, de șoapte tainice și de zornăitul farfuriilor și al porcelanurilor de China, nimic care să tulbure tăcerea ospățului. Servitorii umblau de colo-colo în vîrful picioarelor, făcîndu-și datoria. Cioclii de pe la înmormîntări nu puteau arăta mai paraponisiți ca servitorii domnului Osborne. Gîtul de vînat la care-l invitase pe Dobbin fu despicat de domnul Osborne într-o tăcere desăvîrșită ; dar farfuria îi fu luată aproape fără să fi fost atinsă, cu toate că bău mult, și majordomul îi umplea cu sîrguință paharul.

În cele din urmă, chiar la sfîrșitul mesei, ochii bătrînului, după ce-i țintuiră pe fiecare în parte, se opriră un timp asupra tacîmului pus pentru George. Și arătă deodată spre el cu mîna stîngă. Fetele se uitară la el, dar nu înțelegeau, sau se prefăceau că nu înțeleg semnul ; nici servitorii nu-l înțeleseră la început.

— Luați farfuria asta de-aici ! porunci el în cele din urmă și se sculă de la masă înjurînd ; apoi, împingînd scaunul înapoi, se duse în camera sa.

În spatele sufrageriei domnului Osborne era o cameră de toate zilele, numită, în mod obișnuit, birou și care era rezervată stăpînului casei. Aici se retrăgea domnul Osborne duminica dimineața

cînd n-avea chef să se ducă la biserică, și tot aici își petrecea și celelalte dimineți, în fotoliul său de piele roșie, citindu-și ziarul. În această cameră se aflau două dulapuri de cărți, cu geamuri, conținînd opere clasice cu scoarțele din belșug aurite : *Registrul anual*, *Magazinul „gentleman"-ului*, *Predicile lui Blair*[1] *și Hume*[2] *și Smollett*. De la un capăt la celălalt al anului, el nu scotea niciodată din raft vreo carte din astea ; pentru nimic în lume, însă, nici unul din membrii familiei n-ar fi îndrăznit să se atingă de vreuna din aceste cărți, cu excepția acelor rare seri de duminică în care nu aveau invitați și cînd marea *Biblie* stacojie și cartea de rugăciuni erau scoase din colțul în care stăteau, alături de exemplarul său din *Anuarul nobilimii*, și servitorii fiind adunați în sufragerie, Osborne citea familiei sale slujba de seară, cu o voce puternică, aspră și falnică. Nici un ins din casă, copil sau servitor, nu intra în camera asta fără oarecare groază. Aici verifica el socotelile menajerei și controla registrul de băuturi al majordomului. De-aici putea el supraveghea curtea curată și pietruită, intrarea de din dos a grajdurilor, cu care era pus în legătură printr-unul din clopoțeii săi, și-n curtea asta vizitiul ieșea din dependințele lui ca într-o boxă la judecată, iar domnul Osborne îl acoperea cu înjurături de la fereastra biroului său. De patru ori pe an intra

[1] *Robert Blair* (1699—1746), preot și poet scoțian.

[2] *David Hume* (1711—1776), economist, istoric și filozof burghez englez, idealist, subiectivist, agnostic, care afirmă că nu cunoaștem lucrurile în sine și nici nu știm dacă ele există sau nu în mod real, teorie dezmințită de practica omenirii și care a fost supusă unei critici nimicitoare de către Lenin în opera sa *Materialism și empiriocriticism*.

domnișoara Wirt în această încăpere ca să-și ia salariul, și fiicele sale, ca să-și primească banii de buzunar. Pe cînd era copil, George fusese bătut cu biciul în camera asta de multe ori, în timp ce mama sa stătea îndurerată pe scări, ascultînd cum cad loviturile biciului. Abia de-și amintea cineva ca acest copil să fi plîns vreodată cînd își lua pedeapsa ; biata femeie avea obiceiul să-l mîngîie și să-l sărute în taină și-i dădea bani ca să-l potolească după ce ieșea de-acolo.

Pe marmura căminului se găsea un tablou de familie, adus acolo din camera din față după moartea doamnei Osborne : George era călare pe un ponei, sora cea mai mare îi întindea un buchet de flori, iar cea mică stătea lîngă fustele mamei sale ; aveau toți obrajii roșii și buze mari roșii, zîmbindu-și unul altuia în maniera convențională a tablourilor de familie. Mama zăcea acum în mormînt, uitată de multă vreme, surorile și fratele aveau nenumărate interese personale fiecare din ei și, deși făcînd parte din aceeași familie, erau complet străini unul față de celălalt. După cîteva zeci de ani, cînd cei de față au îmbătrînit cu toții, ce satiră amară mai sînt aceste falnice tablouri de familie, cu farsa lor sentimentală și cu minciunile lor numai zîmbet, cu nevinovăția lor arhiconștientă și cu aerul acela de mulțumire de sine. Portretul în picioare al lui Osborne, în care se vedea călimara cea mare de argint și fotoliul de piele, luase locul de onoare din sufragerie, devenit vacant prin scoaterea tabloului de familie.

În biroul acesta se retrase bătrînul Osborne, spre marea ușurare a restrînsei societăți pe care-o părăsea. După ce plecară și servitorii, surorile începură să discute cu destulă însuflețire un timp, dar mai mult pe șoptite ; apoi urcară scara în li-

niște, însoțite în taină de domnul Bullock, care pășea cu mare grijă în ghetele lui cu scîrț. Nu avusese curajul să rămînă singur și să bea vin atît de aproape de teribilul și bătrînul *gentleman* din birou.

La mai bine de un ceas după ce se întunecă, majordomul, neprimind nici o poruncă, își luă inima în dinți să bată la ușa lui și să-i aducă lumînări de ceară și ceai. Stăpînul casei stătea în jilțul unde stătea de obicei, prefăcîndu-se că citește ziarul, și, după ce slujitorul, punînd lumînările și băutura pe masă, lîngă el, se retrase, domnul Osborne se sculă și încuie ușa în urma lui. De data asta, nu mai încăpea nici o îndoială : toată casa pricepu că o mare nenorocire avea să se întîmple, care-o să-l lovească, probabil, fără milă, pe conașul George.

La biroul său mare și strălucitor de mahon, domnul Osborne avea un sertar special rezervat afacerilor și hîrtiilor lui George. Aici păstra el toate documentele care-l priveau pe fiul său de pe cînd era copil, aici erau cărțile lui de premiu și caietele lui de desen, pline toate de scrisul lui George și de însemnările profesorului ; aici erau cele dintîi scrisori ale lui, cu litere mari și rotunde, exprimînd dragostea pentru părinții săi și cerîndu-le vreo prăjitură. Scumpul lui naș Sedley era în nenumărate rînduri pomenit acolo. Blestemele tremurau pe buzele vinete ale bătrînului Osborne și-o îngrozitoare ură și o mare dezamăgire îi chinuiau inima, cînd, uitîndu-se prin hîrtii, dădea peste numele acesta. Scrisorile erau numerotate, etichetate și legate cu panglică roșie. Erau... „de la Georgy, cerînd 5 șilingi, 23 aprilie 18... ; răspuns, la 25 aprilie"... sau „George despre un ponei, 13 octombrie"... și așa mai departe. Într-un alt pachet erau : „Notele doctorului S" ; „Notele achitate croitorului lui George și echipamente, polițe trase asupra mea de G. Osborne-junior" etc. ... scrisorile lui din Indiile Occidentale... scrisorile agentului său și ziarele conținînd publicarea decretelor prin care era avansat ; era acolo și un bici cu care se jucase cînd era copil, iar într-o hîrtie, un medalion conținînd o buclă din părul lui, medalion pe care obișnuia să-l poarte maică-sa.

Întorcînd foaie de foaie și uitîndu-se vîsător la toate amintirile astea, petrecu acest nefericit mai multe ceasuri. Cele mai dragi iluzii pe care le nutrise, speranțele sale trufașe, fuseseră toate aici. Cît de mîndru era de băiatul lui ! Fusese cel mai frumos copil care se văzuse vreodată. Toată lumea spunea că seamănă c-un fiu de nobil. Atrăsese în Kew[1] Gardens pînă și atenția unei prințese regale, care-l sărutase și-l întrebase cum îl cheamă. Care ins din City se putea mîndri cu un asemenea copil ? Putea oare un prinț să fie mai bine îngrijit decît el ? Orice putea procura banul avusese și fiul său. În zilele de vorbitor obișnuia să se ducă la școală cu trăsura cu patru cai și cu livrele noi și împărțea șilingi noi băieților de la școala unde învăța George ; iar cînd se duse să-l petreacă pe George la regimentul său, înainte ca băiatul să se îmbarce pentru Canada, dădu ofițerilor o masă la care ar fi putut lua parte și ducele de York[2]. Refuzase el vreodată vreo poliță semnată de George ? Oricîte erau, plătea fără să crîcnească. Și cîtor generali ai armatei le dădea mîna să călărească pe caii pe care-i avea el ! Își vedea copilul în fața ochilor, într-atîtea și-atîtea zile

[1] Localitate în împrejurimile Londrei, vestită prin marea grădină botanică ce se află acolo.

[2] Titlu purtat de cel de al doilea fiu al regelui Angliei.

diferite, şi-l amintea pe George... după masă, cînd obişnuia să intre, nepăsător ca un lord, ca să-şi bea paharul alături de taică-su, în capul mesei... pe poneiul lui la Brighton, cînd sărea obstacolul şi se lua la întrecere cu ceilalţi călăreţi... în ziua cînd a fost prezentat prinţului regent în cursul unei mari recepţii, cînd nici palatul „Saint James"[1] nu se putea mîndri cu un tînăr mai strălucitor. Şi ăsta, ăsta era sfîrşitul tuturor acestor strădanii ! Să se însoare cu fata unui falit şi s-o ia din loc din faţa datoriei şi a norocului ! Ce umilire şi ce mînie, ce chinuri şi ce furie cumplită, cîtă ambiţie şi cîtă dragoste zădărnicită ; ce răni pricinuite de vanitatea lui jignită, şi chiar şi de duioşia lui, avea de îndurat acum acest bătrîn om de lume !

După ce cercetă toate hîrtiile şi chibzui în fel şi chip, copleşit de-o durere nemaipomenit de amară şi fără de leac, simţămînt cu care oamenii nenorociţi se gîndesc la vremurile fericite de altădată, tatăl lui George scoase afară toate documentele din sertarul în care le păstrase atîta timp şi le închise într-o cutie de hîrtie de scris, pe care o legă şi o sigilă cu sigiliul său. Apoi deschise biblioteca şi scoase de-acolo marea *Biblie* roşie, despre care am vorbit, o carte măreaţă, rareori răsfoită şi poleită toată cu aur. Volumul avea un frontispiciu care reprezenta pe Abraham jertfindu-l pe Isaac. Aici, potrivit obiceiului, însemnase el pe prima foaie, cu scrisul lui mare şi frumos, data căsătoriei lui şi a morţii soţiei, şi zilele de naştere, cît şi numele de botez ale copiilor. Jane venea cea dintîi, apoi George Sedley Osborne, apoi Maria Frances, şi data botezului fiecăruia. Luînd un condei, el şterse cu grijă numele lui George de pe foaia respectivă ; şi cînd foaia fu complet uscată, puse iarăşi volumul în locul de unde-l luase. Apoi scoase un document dintr-un alt sertar, în care-şi păstra hîrtiile lui personale, şi după ce-l citi, îl mototoli, îi dădu foc cu o lumînare şi apoi se uită la el cum se mistuie în vatră pînă la ultima bucăţică. Era testamentul său ; după ce acesta arse, domnul Osborne se aşeză şi scrise o scrisoare, apoi sună servitorul, pe care-l însărcină s-o ducă la destinaţie în dimineaţa următoare. Dar dimineaţa şi sosise ; cînd se urcă sus să se culce, casa era în întregime iluminată de razele soarelui, iar păsările ciripeau printre primăvăraticele frunze verzi din Russell Square.

[1] Reşedinţa regilor Angliei.

Nerăbdător de-a cîştiga bunăvoinţa întregii familii Osborne, cît şi a subalternilor bătrînului *gentleman*, şi de-a avea cît mai mulţi prieteni cu putinţă de partea lui George în ceasul lui de grea cumpănă, William Dobbin, care cunoştea înrîurirea pe care-o au ospăţurile bune şi vinurile alese asupra sufletului omenesc, scrise imediat după întoarcerea lui la hotel cea mai călduroasă invitaţie distinsului domn Thomas Chopper, poftindu-l pe respectivul *gentleman* să ia masa cu el a doua zi la „Slaughters". Biletul îi ajunse domnului Chopper înainte de a părăsi City-ul, şi răspunsul care nu se lăsă aşteptat preciza că „domnul Chopper prezintă respectuoasele lui omagii şi va avea onoarea şi plăcerea să-l aştepte pe căpitanul Dobbin". Invitaţia, ca şi ciorna răspunsului fură arătate doamnei Chopper şi fiicelor sale la întoarcerea lui în Somer's Town în seara aceea, şi cînd familia se aşeză la ceai, vorbiră despre militari şi despre *gentlemen*-ii din West End cu mare însufleţire. Cînd fetele se duseră la culcare,

domnul și doamna Chopper întoarseră și pe-o parte și pe alta ciudatele evenimente care se petreceau în familia patronului. Niciodată nu-l văzuse slujbașul atît de tulburat pe șeful său. Cînd intrase în biroul lui Osborne, după plecarea căpitanului Dobbin, domnul Chopper își găsise șeful alb la față, gata-gata să izbucnească într-o criză de nervi ; vreo ceartă violentă avusese loc, cu siguranță, între domnul Osborne și tînărul căpitan. Chopper primi instrucțiuni să facă socoteala tuturor sumelor plătite căpitanului Osborne în ultimii trei ani. „Frumoși bani a mai încasat !“ își spuse funcționarul principal plin de admirație față de bătrînul, dar mai cu seamă față de tînărul său stăpîn pentru felul generos în care se risipiseră guineele. Scandalul pornise de la ceva în legătură cu domnișoara Sedley. Doamna Chopper se jura și susținea sus și tare că-i pare rău de biata domnișoară să piardă un tînăr așa de frumos cum era căpitanul. Avînd, însă, în vedere calitatea ei de fiică de speculant nenorocos, care plătise un dividend meschin, domnul Chopper nu avea cine știe ce considerație față de domnișoara Sedley. El respecta familia Osborne mai mult decît oricare altă familie din City-ul Londrei, nădejdea și dorința lui fiind ca George să se însoare cu fata unui nobil. Slujbașul dormi peste noapte mult mai bine decît șeful său și, îmbrățișîndu-și copiii după micul dejun (din care se împărtășea cu o strașnică poftă de mîncare, deși modesta lui cupă a vieții era îndulcită doar cu zahăr de calitatea a doua), plecă în cel mai bun costum al său de duminică și în cămașă cu jabou de dantelă, făgăduind soției sale, care nu se mai sătura admirîndu-l, că nu va abuza din cale-afară de Porto-ul căpitanului Dobbin în seara aceea.

Înfățișarea domnului Osborne, cînd sosi în City la vremea știută, îi înmărmuri pe acei subalterni care obișnuiau, și pe bună dreptate, să-i pîndească expresia feței, deoarece, în ziua aceea, era deosebit de fantomatică și obosită. La ora 12, domnul Higgs (de la firma „Higgs & Blatherwick“, avocați, Bedford Row) se anunță, conform invitației, și fu introdus în biroul particular al patronului, unde rămase închis mai bine de-un ceas. În jurul orei 1, domnul Chopper primi o scrisoare, adusă de omul căpitanului Dobbin, care conținea un plic pentru domnul Osborne, pe care slujbașul intră și i-l dădu numaidecît. La scurt timp după aceea, domnul Chopper și domnul Birch, al doilea secretar, fură chemați înăuntru și li se ceru să semneze o hîrtie.

— Am făcut un nou testament, le spuse domnul Osborne, document pe care acești domni îl întăriră cu numele lor.

Nu avură loc nici un fel de comentarii. Domnul Higgs se uită cu multă gravitate cînd trecu prin celelalte camere și-l privi cît se poate de aspru și drept în față pe domnul Chopper, dar nu avură loc nici un fel de explicații. Toată lumea observă că domnul Osborne fu deosebit de blajin și de binevoitor în ziua aceea, spre mirarea celor care prevestiseră, după aerul lui întunecat, numai tunete și fulgere. În ziua aceea el nu muștrului pe nimeni și nimeni nu-l auzi înjurînd nici măcar o dată. Își părăsi treburile devreme, iar înainte de-a pleca își chemă din nou omul de încredere și, după ce-i dădu unele instrucțiuni generale, îi ceru, după ce se prefăcu oarecum dezgustat și șovăielnic, să-i spună dacă Dobbin mai e cumva în oraș.

Chopper răspunse că avea credința că mai este, deși amîndoi știau perfect de bine cum stau lucrurile.

Osborne luă o scrisoare adresată acestui ofițer și, dîndu-i-o funcționarului, îi ceru s-o predea personal și fără întîrziere în mîinile lui Dobbin.

— Și acum, Chopper, zise el, luîndu-și pălăria și privindu-l ciudat de tot, mi-e capul mai limpede.

Și exact cînd ceasul bătu ora 2 (era, fără îndoială, vorba de-o înțelegere între cei doi), sosi și domnul Frederick Bullock, apoi el și domnul Osborne plecară împreună.

Comandantul regimentului al ...-lea, în care-și aveau domnii Dobbin și Osborne companiile, era un bătrîn general care făcuse prima lui expediție militară sub Wolfe [1] la Quebec și era de mult timp prea bătrîn și prea slab pentru a mai comanda, dar arăta mult interes regimentului al cărui șef nominal era și-i invita pe anumiți tineri ofițeri ai săi la masă, binevoitoare ospitalitate, care cred că acuma nu se mai obișnuiește de către confrații săi. Căpitanul Dobbin era în mod deosebit favoritul acestui bătrîn general. Dobbin era un mare cunoscător al literaturii de specialitate și putea discuta despre marele Friedrich [2] și despre regina împărăteasă, cît și despre războaiele lor [3], aproape cu tot atîta pricepere ca generalul însuși, care privea cu nepăsare victoriile vremurilor de astăzi și a cărui inimă rămăsese lîngă tacticienii de-acum cincizeci de ani. Acest ofițer trimise după Dobbin să vină și să ia micul dejun cu el, și asta în dimineața în care domnul Osborne își schimbă testamentul, iar domnul Chopper își puse cea mai bună cămașă cu dantelă; atunci îi aduse el la cunoștință tînărului său favorit, cu două zile mai devreme, ordinul pe care îl așteptau ei cu toții, acela de-a mărșălui către Belgia. Ordinul ca regimentul să-și intețească pregătirile de plecare urma să fie trimis de la cartierul gărzii călare într-o zi sau două; și cum erau o mulțime de vase de transport, aveau să se îmbarce înainte de sfîrșitul săptămînii. Se prezentaseră o sumedenie de recruți în timpul șederii regimentului la Chatham; iar bătrînul general nădăjduia că regimentul, care dăduse o mînă de ajutor la înfrîngerea lui Montcalm în Canada [1] și la alungarea lui Washington din Long Island [2], avea să se dovedească demn de istorica lui faimă și pe cîmpurile de bătaie, deseori străbătute, din Țările-de-Jos.

— Așa că, bunul meu prieten, dacă ai vreo *affaire là* [3], zise bătrînul general, trăgînd o priză de tabac cu mîna lui tremurîndă, bătrînă și albă, și îndreptîndu-și-o apoi către acea parte a halatului său de casă sub care bătea încă, slab, inima

[1] *James Wolfe* (1725—1759), general englez; a participat la războiul franco-englez din Canada, unde a și murit, la asediul orașului Quebec.

[2] *Friedrich Wilhelm al II-lea* (1744—1797), rege al Prusiei, din dinastia Hohenzollernilor.

[3] Referire la *Maria Tereza* (1717—1780), împărăteasă a Austriei începînd din 1740, și la războaiele duse în timpul ei între Prusia și Austria.

[1] *Louis-Joseph Montcalm de Saint-Véran* (1712—1759), general francez, a luat parte la luptele duse de francezi în Canada împotriva englezilor, pentru a-și menține stăpînirea asupra acestui teritoriu, lupte care s-au terminat prin ocuparea Canadei de către englezi.

[2] Insulă din Oceanul Atlantic, la sud-est de New York. Aici, în 1776, americanii, sub comanda lui Washington, au fost învinși de englezi.

[3] Legătură sentimentală (fr.).

sa, dacă ai de mîngîiat vreo Phyllis[1], sau să-ți iei rămas bun de la părinți, sau vreun testament de făcut, te sfătuiesc să-ți pui fără întîrziere afacerile în ordine.

Cu care cuvinte, generalul îi întinse tînărului său prieten un deget ca să-l strîngă, cu o binevoitoare plecăciune a capului său împodobit cu o perucă pudrată, cu coadă ; și cînd ușa fu închisă în urma lui Dobbin, se așeză să scrie *un poulet*[2] (el era nemaipomenit de mîndru de franceza sa) către *mademoiselle* Aménaide de la teatrul majestății-sale.

Veștile acestea îl tulburară foarte pe Dobbin, și el se gîndi la prietenii noștri de la Brighton, dar apoi se rușină în sinea sa pentru faptul că Amelia ocupa întotdeauna primul loc în gîndurile lui (întotdeauna și înaintea tuturor — înaintea tatălui și a mamei sale, a surorilor sale și a datoriei — întotdeauna cînd se deștepta din somn sau înainte de-a adormi și tot timpul zilei) ; și întorcîndu-se la hotelul său, îi trimise un scurt bilet domnului Osborne, aducîndu-i la cunoștință știrea pe care o primise și care putea ajuta, nădăjduia el, la împăcarea acestuia cu George.

Biletul acesta, trimis cu același mesager care dusese și invitația lui Chopper cu o zi mai înainte, îl neliniști peste măsură pe onorabilul slujbaș, căci se afla într-un plic adresat lui și care conținea cîteva cuvinte și pentru el, și în timp ce-l deschidea, tremura la gîndul ca nu cumva masa pe care contase să fie amînată. Dar se liniști pe deplin cînd constată că plicul nu făcea decît să

[1] Eroină a unei vechi legende grecești : prințesă din Tracia, care, crezîndu-se abandonată de logodnicul ei, s-a spînzurat, iar zeii au transformat-o într-un migdal.
[2] Bilet galant (fr.).

i-o reamintească. („Am să vă aștept la cinci și jumătate", scria căpitanul Dobbin.) Chopper era cît se poate de legat de familia patronului său ; dar, *que voulez-vous ?*[1] un ospăț îmbelșugat avea mult mai mare însemnătate pentru el decît afacerile oricărui alt muritor.

Dobbin era pe deplin îndreptățit să repete informația generalului fiecărui ofițer din regiment pe care-l întîlni în cursul peregrinărilor sale ; prin urmare, o împărtăși și sublocotenentului Stubble, pe care-l găsi în ghereta comisionarului și care, atît de nemăsurată îi era ardoarea lui războinică, se duse numaidecît la armurier să-și cumpere o sabie nouă. Aici tînărul nostru — care, deși numai în vîrstă de 17 ani și înalt numai de-un metru și șaizeci și cinci, cu o constituție slăbănoagă din fire și foarte debilitat de abuzul de *brandy* cu apă — se arătă de-un curaj neîndoielnic și cu o inimă de leu și cîntări, îndoi, încercă și puse arma în echilibru, gîndindu-se că străpunge aievea vreun francez. Strigînd : „Ha, ha !" și bătînd din piciorușele sale cu o energie înspăimîntătoare, el îndreptă vîrful săbiei de două sau de trei ori spre căpitanul Dobbin care pară lovitura, rîzînd, cu bastonul său de bambus.

Domnul Stubble, așa cum se poate presupune din statura și constituția lui delicată, făcea parte din infanteria ușoară. Sublocotenentul Spooney, dimpotrivă, era un tînăr înalt și făcea parte din compania de grenadieri (a căpitanului Dobbin) ; încercă și el o căciulă nouă, de sub care chipul lui arăta mult mai fioros decît l-ar fi îndreptățit anii săi. Apoi acești doi flăcăi se duseră la „Slaughters" și, după ce comandară o masă strașnică,

[1] Ce vreți ? (fr.).

se așezară jos și scriseră acasă, iubiților și îngrijoraților lor părinți, scrisori pline de dragoste, de duioșie și de curaj, dar cu o ortografie mizerabilă. Ah! multe inimi băteau pe-atunci pline de îngrijorare în Anglia, multe mame se rugau și multe lacrimi se vărsau în nenumărate cămine.

Văzîndu-l pe tînărul Stubble prins de compoziția lui epistolară la una din mesele cafenelei lui Slaughters, cu lacrimile scurgîndu-i-se de-a lungul nasului pe hîrtie (căci, copilandru cum era, se gîndea la maică-sa, pe care s-ar fi putut întîmpla să n-o mai revadă), Dobbin, care se pregătea să-i scrie o scrisoare lui George Osborne, se înduioșă și-și strînse hîrtiile. „De ce aș face-o acuma? își zise el. Las-o să mai fie fericită o noapte. Am să mă duc să-mi văd părinții dis-de-dimineață, și mîine am să plec chiar eu la Brighton."

Astfel că se sculă de la masă și, punîndu-și mîna lui mare pe umărul tînărului Stubble, îl mîngîie pe acest tînăr luptător și-i spuse că dacă s-ar lăsa de *brandy* cu apă, ar deveni un ostaș vrednic, după cum întotdeauna fusese un camarad cumsecade și săritor. Ochii tînărului Stubble scînteiară auzind aceasta, căci Dobbin era foarte prețuit în regiment, unde trecea drept cel mai bun ofițer și omul cel mai cumsecade dintre toți.

— Mulțumesc, Dobbin, zise el, ștergîndu-și ochii cu dosul palmei. Tocmai... tocmai mă pregăteam să-i spun mamei. Și, vai, domnule, ea e atît de bună cu mine!

Robinetele începură să intre din nou în funcțiune, și nu sînt sigur că ochii preasimțitorului căpitan nu se umeziră și ei.

Cei doi sublocotenenți, căpitanul și domnul Chopper luară masa în aceeași încăpere. Chopper îi dădu lui Dobbin scrisoarea domnului Osborne, în

care acesta din urmă îi prezenta, pe scurt, omagiile sale căpitanului Dobbin și-l ruga să înmîneze scrisoarea alăturată căpitanului George Osborne. Chopper nu mai știa nimic altceva: el descrise înfățișarea domnului Osborne, e drept, cît și convorbirea lui cu avocatul, minunîndu-se că patronul său nu înjurase toată ziua pe nimeni și, mai ales cînd vinul începu să treacă de la unul la altul, se pierdu în tot felul de speculații și presupuneri. Dar cu fiecare pahar în plus, acestea deveniră tot mai vagi, iar în cele din urmă, cu totul de neînțeles. La o oră tîrzie, Dobbin își urcă musafirul, care sughița într-una, într-o birjă, acesta jurîndu-se că va rămîne prietenul căpitanului în vecii vecilor.

Am spus că la despărțirea de domnișoara Osborne căpitanul Dobbin îi ceruse voie să vină să-i mai facă o vizită; a doua zi fata îl așteptă timp de cîteva ceasuri, cînd, dacă ar fi venit și ar fi adus vorba despre chestiunea la care ea își pregătise răspunsul, domnișoara Jane s-ar fi declarat de partea fratelui său, și împăcarea dintre George și furiosul său tată ar fi putut fi pusă la cale. Dar deși stătuse și-l așteptase acasă, căpitanul nu veni. Avea și el să-și pună rînduială în propriile lui afaceri; să-și viziteze și să-și mîngîie propriii lui părinți; și la o oră timpurie din zi să ia loc în poștalionul „Fulgerul" și să se ducă la prietenii lui din Brighton. În decursul zilei, domnișoara Osborne îl auzi pe tatăl său dînd ordine ca pungașului și intrigantului căpitan Dobbin să nu-i mai fie îngăduit să-i calce pragul, și toate speranțele pe care le-ar fi nutrit în taină fură în felul acesta năruite dintr-o dată. Frederick Bullock veni și fu deosebit de afectuos cu Maria și deosebit de

atent față de deznădăjduitul bătrîn, căci, cu toate că domnul Osborne declarase că s-a liniștit, mijloacele pe care le întrebuințase ca să-și asigure liniștea nu păreau să-i fi reușit nicidecum, iar evenimentele din ultimele două zile îl zdruncinaseră în mod vădit.

CAPITOLUL XXV

ÎN CARE TOATE PERSONAJELE PRINCIPALE SE HOTĂRĂSC SĂ PĂRĂSEASCĂ BRIGHTONUL

Condus la doamne, la „Ship Inn", Dobbin își însuși un fel de-a fi plin de o zgomotoasă voioșie, ceea ce dovedea că ofițerașul acesta devenea de-o ipocrizie pe zi ce trecea tot mai desăvîrșită. El căuta să-și ascundă propriile lui sentimente, în primul rînd, pentru a o putea studia pe doamna George Osborne în noua ei situație și, în al doilea rînd, pentru a nu-și arăta temerile care-l stăpîneau în legătură cu efectul pe care cu siguranță l-ar fi avut asupra ei veștile rele pe care le aducea.

— Părerea mea, George, zise el, este că împăratul francez are să tabere asupra noastră și cu cavaleria și cu infanteria, înainte de-a trece trei săptămîni, și are să-i dea ducelui atîta de furcă, încît războaiele din peninsulă au să ni se pară jocuri nevinovate de copii. Dar tu nu trebuie să spui asta doamnei Osborne, înțelegi cred. La urma urmei, poate că n-are să fie nici un fel de încăierare în sectorul nostru și că misiunea noastră în Belgia are să se reducă la o simplă ocupație militară. Multă lume gîndește așa ; iar Bruxelles-ul e plin de oameni subțiri și de doamne distinse. Așa hotărîră ei să-i înfățișeze Ameliei, în lumina aceasta nevinovată, îndatoririle armatei britanice în Belgia.

Complotul fiind pus la punct, ipocritul Dobbin o salută cu multă voioșie pe doamna George Osborne, încercă să-i facă unul sau două complimente în legătură cu noua ei situație de soție (care complimente, trebuie să mărturisim, erau cît se poate de stîngace și pline de tristețe), și apoi începu să vorbească despre Brighton și despre aerul de mare, și despre atracțiile din partea locului, și despre frumusețile drumului, și despre meritele poștalionului „Fulgerul" și ale cailor... totul de-a valma și într-un fel cu totul de neînțeles pentru Amelia, dar cît se poate de atrăgător pentru Rebecca, care-l observa pe căpitan, cum de fapt observa pe orice persoană cu care avea de-a face.

Mica Amelia, trebuie s-o recunoaștem, avea o părere nu tocmai strălucită despre prietenul soțului ei, căpitanul Dobbin. Căci se bîlbîia, era sărac cu duhul, arăta ca un țărănoi și era cît se poate de stîngaci și neîndemînatic. Ea ținea la el însă pentru marea dragoste pe care-o dovedea acesta față de soțul ei (fără îndoială, nu era cine știe ce merit în asta) ; își spunea că George era foarte generos și binevoitor că-și revărsa prietenia asupra fratelui său de arme. De cîte ori nu imitase George față de ea gîngăvitul cît și ciudatul fel de a se purta al lui Dobbin ; cu toate astea, ca să fim drepți cu Osborne, el vorbea întotdeauna și cît se poate de măgulitor despre marile calități

ale prietenului său. În scurta perioadă a apogeului dragostei sale și necunoscîndu-l îndeaproape pînă acum, ea îl privea de sus pe cinstitul William, iar el știa foarte bine ce părere are Amelia despre el și primea totul cu mare smerenie. Va veni o vreme cînd ea are să-l cunoască mai bine și are să-și schimbe ideile despre el; dar pînă atunci mai e mult.

Cît despre Rebecca, căpitanul Dobbin nu apucase să petreacă două ceasuri în tovărășia doamnelor, că ea îi și descoperise, pe de-a întregul, taina. Ea nu-l simpatiza, și în ascuns îi era teamă de el; nici el nu-și bătea prea mult capul ca să-i cîștige bunăvoința. Dobbin era atît de cinstit, încît prefăcătoriile și lingușirile ei nu-l atingeau cu nimic și se ținea cît mai la o parte de ea, dintr-o instinctivă repulsie. Și cum Rebecca nu era nici ea mult mai presus decît semenele ei, încît să fie deasupra geloziei, nu-l putea suferi mai cu seamă pentru că el o adora pe Amelia. Cu toate acestea, îi arăta multă considerație și prietenie. Un prieten de-al Osbornilor! Un prieten al preaiubiților ei binefăcători! Și se jura că ține la el din toată inima. Își amintea foarte bine de el din seara aceea de la Vauxhall, îi spuse ea cu viclenie Ameliei, și-și bătu chiar și puțin joc de el pe cînd cele două doamne se duceau să se îmbrace pentru masă. Rawdon Crawley rareori îi dădea vreo atenție lui Dobbin, luîndu-l drept un nerod cumsecade, drept un ins necioplit din City. Iar Jos lua față de el, cu multă demnitate, un aer protector.

Cînd George și prietenul său rămaseră singuri în camera acestuia, Dobbin scoase din portofel scrisoarea pe care domnul Osborne i-o încredințase ca s-o predea fiului său.

— Nu-i scrisul tatălui meu, zise George, privind cam speriat misiva; și nici nu era; scrisoarea era de la avocatul domnului Osborne și avea următorul conținut:

„Bedford Row, 7 mai 1815

Domnule, sînt însărcinat de către domnul Osborne să vă informez că el rămîne la hotărîrea pe care v-a adus-o la cunoștință acum cîtva timp și, ca urmare a căsătoriei pe care ați binevoit s-o contractați, el încetează de-a vă mai considera de-aici încolo ca făcînd parte din familia sa. Hotărîrea aceasta este definitivă și irevocabilă.

Cu toate că sumele cheltuite pentru dumneavoastră în timpul cît erați minor și polițele pe care le-ați tras cu atîta nepăsare asupra lui în ultimii ani întrec cu mult valoarea sumei care vi se cuvine (avînd dreptul la a treia parte din averea mamei dumneavoastră, răposata doamnă Osborne, care v-a revenit la moartea ei dumneavoastră, domnișoarei Jane Osborne și domnișoarei Maria Frances Osborne), totuși, sînt însărcinat de către domnul Osborne să vă comunic că el renunță la orice pretenție asupra moștenirii dumneavoastră, și că suma de 2 000 lire, plasată cu 4 la sută anual, la valoarea totală calculată la zi (fiind partea dumneavoastră de o treime din suma de 6. 000 lire), vă va fi plătită dumneavoastră în persoană sau împuterniciților dumneavoastră, contra chitanță pentru primirea sumei, de către

supusul dumneavoastră servitor,
S. HIGGS

P.-S. Domnul Osborne mă roagă să vă comunic o dată pentru totdeauna că refuză să primească orice mesaje, scrisori sau comunicări din partea

Clubul cărții digitale 2024

dumneavoastră, atît în chestiunea aceasta, cît şi în orice altă chestiune.“

— Straşnic mi-ai mai aranjat treburile, zise George, privindu-l fioros pe William Dobbin. Uită-te aici, Dobbin ! şi-i azvîrli în faţă scrisoarea. Am ajuns un cerşetor, pe cinstea mea, şi totul numai din cauza afurisitului meu de sentimentalism ! De ce n-am mai aşteptat puţin ? Un glonţ mi-ar fi putut rezolva totul pe cîmpul de luptă, şi mai poate încă, şi cum are să poată trăi Emmy după ce are să devină văduva unui cerşetor ? Şi totul a fost opera ta. Nu ţi-ai găsit liniştea pînă ce nu m-ai văzut însurat şi ajuns în sapă de lemn. Ce dracu să fac eu cu două mii de lire ? Suma asta nu-mi ajunge nici doi ani. Am pierdut o sută patruzeci de lire pe care mi i-a cîştigat Crawley la cărţi şi la biliard de cînd sînt aici. Straşnic mai ştii tu să descurci afacerile unui om, zău aşa !

— Nu poate nimeni susţine că situaţia nu-i într-adevăr grea, răspunse Dobbin livid la faţă, după ce citi scrisoarea ; şi precum bine spui, e în mare parte şi opera mea. Există totuşi oameni care-ar avea mare poftă să schimbe cu tine, adăugă el cu un zîmbet amar. Cîţi căpitani din regiment crezi tu că au două mii de lire la dispoziţie ? Trebuie să trăieşti din solda ta pînă ce se mai domoleşte taică-tău, iar dacă mori, ai să-i laşi soţiei tale un venit de-o sută de lire pe an.

— Îţi închipui că un om cu deprinderile mele poate trăi din solda lui, plus o sută de lire pe an ? răcni George în culmea furiei. Trebuie să fii nebun ca să vorbeşti aşa, Dobbin. Cum dracu să-mi ţin rangul în lume cu un tain aşa de păcătos ? Eu nu-mi pot schimba obiceiurile. Eu *trebuie* să trăiesc în belşug. Eu nu mă pot hrăni numai cu ciorbă

ca MacWhirter, sau cu cartofi, ca bătrînul O'Dowd. Ţi-o închipui tu pe soţia mea spălînd rufele soldaţilor, sau mergînd în urma regimentului într-o căruţă cu bagaje ?

— Bine, bine, zise cu toate acestea Dobbin, netulburat şi plin de bunătate, avem să-i găsim un echipaj ceva mai onorabil. Dar caută să-ţi aminteşti că nu eşti decît un prinţ detronat acuma, George, băiatule ; şi stai liniştit pînă ce trece furtuna. N-are să ţină cît lumea. Să-ţi apară numai numele în *Gazette*, şi mă prind că bătrînul se face miel în faţa ta !

— Să-mi apară numele în *Gazette !* răspunse George. Şi la care rubrică ? Pe lista morţilor sau a răniţilor... şi chiar în capul listei, după toate probabilităţile.

— Haide, haide ! O s-avem destulă vreme pentru văicăreală cînd o să fim răniţi, făcu Dobbin. Şi dacă se întîmplă ceva, tu ştii, George, eu am pus ceva bani deoparte, şi cum n-am să mă însor niciodată, n-am să-mi uit finul cînd mi-oi face testamentul, adăugă el zîmbind.

Şi acestea fiind zise, cearta se sfîrşi — aşa precum se sfîrşiseră şi mai înainte zeci de asemenea convorbiri dintre Osborne şi prietenul său — prin declaraţia celui dintîi că era cu neputinţă să fii multă vreme supărat pe Dobbin şi iertîndu-l cu multă generozitate după ce-l ocărîse fără nici un temei.

— Ascultă, Beck ! îi strigă Rawdon Crawley, din camera sa de toaletă, soţiei sale, care se pregătea şi ea pentru masă în camera respectivă.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă Becky cu vocea ei ascuţită. Se privi în oglindă peste umăr. Îşi pusese cea mai elegantă şi mai proaspătă rochie albă care se putea închipui şi, cu umerii goi, cu un

mic colier şi cu un brîu albastru-deschis, ea părea întruchiparea nevinovăţiei tinereşti şi a fericirii feciorelnice.

— Ascultă, ce are să facă doamna Osborne după ce-are să plece Osborne cu regimentul? vru să afle Crawley, intrînd în cameră, în timp ce executa un adevărat duet pe capul său cu două perii imense şi uitîndu-se pe sub chică plin de admiraţie la drăgălaşa lui nevestică.

— Cred că are să verse şiroaie de lacrimi, răspunse Becky. A şi miorlăit pînă acum de cîteva ori numai la gîndul ăsta.

— Pe cînd ţie nici nu-ţi pasă, am impresia? făcu Rawdon, pe jumătate supărat de indiferenţa soţiei sale.

— Răutăciosule! Nu ştii că eu am de gînd să merg cu tine? zise Becky. Şi, în afară de asta, cu tine e altceva. Tu eşti aghiotantul generalului Tufto. *Noi* nu facem parte din infanterie, mai adăugă doamna Crawley, dîndu-şi capul pe spate într-un fel care îl încîntă aşa de mult pe soţul ei, încît se opri şi-o sărută.

— Rawdon, iubitule, ce crezi, n-ar fi mai bine să-i ceri banii aceia lui Cupidon înainte de plecare? continuă Becky, aşezîndu-se pe scaun după o încîntătoare reverenţă. Ea îi spunea lui George Osborne: Cupidon. Şi-l linguşise de zeci de ori pînă atunci pe chestia înfăţişării lui arătoase. Avea grijă să stea tot prin preajma lui la *écarté* [1], seara, cînd George venea în apartamentul lui Rawdon pentru o jumătate de oră, înainte de culcare, şi era foarte atentă cu el.

Îi spusese de nenumărate ori că-i un risipitor nelegiuit şi îl ameninţa că are s-o pună pe Amelia

[1] Joc de cărţi, de origine franceză, la care participă 2, 3 sau 4 persoane.

la curent cu deprinderile lui păcătoase şi cu toate obiceiurile lui rele şi extravagante. Îi oferea ţigări şi i le aprindea ea; Rebecca cunoştea efectul acestei manevre, căci o mai practicase pe vremuri şi faţă de Rawdon Crawley. Şi George o găsea veselă, spirituală, deşteaptă, *distinguée*, încîntătoare. În scurtele lor plimbări cu trăsura şi în timpul meselor, Becky, nu mai încăpea nici un fel de îndoială, o eclipsa pe biata Emmy, care stătea toată vremea foarte tăcută şi sfioasă, în timp ce doamna Crawley şi George Osborne flecăreau într-una, iar căpitanul Crawley şi Jos (după ce acesta se întîlnise cu tinerii căsătoriţi) deşertau paharele în tăcere.

Emmy începea să se îndoiască de prietena ei. Spiritul, verva şi cunoştinţele Rebeccăi o tulburau şi-o întristau la culme. Erau căsătoriţi numai de-o săptămînă, şi iată că George şi începuse să se plictisească, căutînd cu lăcomie societatea altora! Tremura gîndindu-se la viitor. „Cum am să-i pot fi tovarăşă de viaţă, îşi spunea ea, lui, care-i aşa de deştept şi aşa de strălucitor, eu, o fiinţă atît de neînsemnată şi de caraghioasă? Cîtă nobleţe din partea lui să se însoare cu mine... să renunţe la tot şi să se coboare la mine! Trebuia să-l fi refuzat, numai că nu aveam curajul. Trebuia să fi rămas acasă ca să-l îngrijesc pe bietul papa." Şi în clipa aceea îşi aduse aminte pentru întîia dată de faptul că-şi uitase părinţii cu totul (şi într-adevăr, vina asta cu care biata copilă îşi încărca conştiinţa avea un oarecare temei), ceea ce o făcu să roşească de ruşine. „Oh, îşi spuse ea, am fost foarte rea şi egoistă, egoistă pentru că i-am uitat în necazurile lor, egoistă pentru că l-am silit pe George să se însoare cu mine. Ştiu că nu sînt demnă de el, ştiu că el ar fi fost fericit

fără mine, şi totuşi eu am încercat, eu am încercat să renunţ la el."

E trist cînd înainte de-a fi trecut şapte zile de la nuntă, gînduri şi mărturisiri ca acestea frămîntă sufletul unei tinere căsătorite. Dar lucrurile stăteau aşa şi, chiar în seara dinaintea sosirii lui Dobbin — într-o minunată noapte de mai, scăldată toată în lumina lunii — atît de caldă şi de înmiresmată încît ferestrele dinspre balcon erau deschise, balconul din care George şi doamna Crawley priveau netulburatul ocean care li se aşternea scînteind în faţă, în timp ce Rawdon şi Jos erau ocupaţi înăuntru cu o partidă de table — Amelia, întinsă într-un fotoliu uriaş, uitată cu totul şi privind cu atenţie la cele două perechi, încerca o mare deznădejde şi remuşcare, amarnici tovarăşi pentru acest suflet atît de gingaş şi de stingher. Abia trecuse o săptămînă, şi iată unde ajunseseră ! Viitorul, dacă l-ar fi privit în faţă, îi oferea o jalnică perspectivă ; dar Emmy era prea sfioasă, ca să zicem aşa, pentru a se gîndi la lucruri de felul acesta şi a porni singură pe marea asta fără hotar, nefiind în stare să navigheze pe ea fără călăuză şi fără cineva care s-o apere. Ştiu că domnişoara Smith are o părere proastă despre ea. Dar cîte persoane, scumpă doamnă, sînt înzestrate cu extraordinara dumneavoastră vigoare intelectuală ?

— Ce noapte minunată, Dumnezeule, şi cum mai străluceşte luna ! rosti George, scoţînd un rotocol de fum din ţigară, care se avîntă spre cer.

— Ce miros îmbietor au ţigările în aer liber ! Îmi plac foarte mult. Cine-ar crede că luna e la o depărtare de două sute treizeci şi şase de mii opt sute patruzeci şi şapte de mile ? adăugă Becky, privind ţintă la acel glob şi zîmbind. Nu-i aşa că-s tare deşteaptă de-mi amintesc de asta ? Hm ! toate astea le-am învăţat la pensionul domnişoarei Pinkerton ! Ce liniştită e marea şi cît de limpezi sînt toate ! Şi aş putea să jur că zăresc aproape coasta Franţei ! Şi ochii ei verzi şi luminoşi scînteiau şi străbăteau noaptea ca şi cum ar fi *putut* vedea prin ea. Ştii ce am eu de gînd să fac într-o dimineaţă ? zise ea. Găsesc că ştiu să înot destul de bine ; şi într-una din zilele astea cînd doamna de companie a mătuşii mele Crawley — bătrîna Briggs, ştii — ţi-o aminteşti doar, femeia aceea cu nasul încîrligat, cu viţe lungi de păr... cînd Briggs are să intre în apă, am de gînd să mă strecor pînă la ea şi să stărui pentru împăcare acolo, în apă. Nu-i o stratagemă bună ?

George izbucni în rîs la ideea acestei întrevederi acvatice.

— Ei, voi doi, ce-i gălăgia aceea de acolo ? strigă Rawdon, aruncînd zarurile.

Amelia îşi făcea sînge rău într-un fel prostesc şi isteric şi se retrase în camera ei să plîngă de una singură.

Povestirea noastră este menită, în acest capitol, să înainteze şi să dea înapoi într-un fel foarte nehotărît în aparenţă, căci, după ce am călăuzit-o pînă în momentul de faţă spre viitor, o să avem numaidecît prilejul să ne întoarcem din nou în trecut, astfel încît, să putem duce la capăt întreaga istorisire. Dacă priveşti din salonul majestăţii-sale vezi echipajele ambasadorilor şi ale înalţilor demnitari trecînd repede printr-o poartă specială, în timp ce doamnele căpitanului Jones îşi aşteaptă trăsurica ; după cum, în anticamera secretarului trezoreriei vezi aşteptîndu-şi cu răbdare audienţa o jumătate de duzină de petiţionari, care sînt chemaţi unul cîte unul, cînd apare deodată în în-

căpere vreun reprezentant al Irlandei sau vreun personaj cu vază, şi intră numaidecît la domnul subsecretar de stat, peste capetele tuturor celor de faţă ; tot aşa, şi în conducerea firului istorisirii, romancierul este obligat să folosească acest foarte părtinitor chip de-a împărţi dreptatea. Deşi e necesar să li se dea ascultare tuturor acestor neînsemnate plîngeri, totuşi ele trebuie înlăturate cînd se ivesc marile evenimente ; şi cu siguranţă că o împrejurare ca aceea care l-a adus pe Dobbin la Brighton, adică ordinul de plecare în Belgia a gărzii şi a infanteriei, cît şi vestea concentrării armatelor aliate în această regiune, sub comanda excelenţei-sale ducele de Wellington, o împrejurare atît de importantă ca aceasta, zic, era îndreptăţită să treacă înaintea tuturor evenimentelor minore, din care este mai cu seamă alcătuită această istorisire, şi din această cauză o mică şi neînsemnată neorînduială şi dezordine e foarte la locul ei şi poate fi trecută cu vederea. Căci abia acum am înaintat şi noi în timp, trecînd dincolo de capitolul al douăzeci şi doilea doar atîta încît să ne întîlnim cu diferitele noastre personaje în camerele lor de toaletă înainte de masa care avu loc, ca de obicei, şi în ziua sosirii lui Dobbin.

George era ori din cale-afară de omenos, ori prea ocupat cu nodul cravatei sale, pentru ca să-i împărtăşească şi Ameliei absolut toate veştile pe care i le aduse camaradul său de la Londra. Cu toate acestea el intră în camera ei ţinînd în mînă scrisoarea avocatului şi cu un aer atît de solemn şi de important, încît soţia sa, într-un mod cît se poate de naiv şi veşnic cu frica vreunei nenorociri, aşteptînd să li se întîmple tot ce putea fi mai rău, alergă spre soţul ei şi-l rugă fierbinte

pe scumpul ei George să-i spună totul... primise cu siguranţă ordinul de plecare ; săptămîna viitoare va avea loc o luptă, ea ştia bine că va avea loc o luptă.

Preascumpul George ocoli întrebarea cu privire la plecarea în străinătate şi, clătinîndu-şi capul cu melancolie, zise :

— Nu, Emmy ; nu-i asta ; nu de soarta mea sînt îngrijorat, ci de tine. Am primit veşti tare proaste de la tatăl meu. Nu vrea să mai ştie de mine ; ne dă pe uşă afară şi ne lasă pradă mizeriei. *Eu* pot suporta cu destulă uşurinţă greul vieţii ; dar tu, draga mea, cum ai s-o scoţi la capăt ? Citeşte aici ! şi îi întinse scrisoarea.

Amelia, cu o privire gingaşă-temătoare, îl asculta pe nobilul său erou, în timp ce el îşi dădea pe faţă generoasele sentimente de mai sus, şi aşezîndu-se pe pat, citi scrisoarea pe care George i-o întinse cu un aer plin de măreţie, ca un adevărat martir. Cu toate acestea, chipul ei se lumina pe măsură ce citea documentul. Gîndul de a împărţi sărăcia şi lipsurile alături de fiinţa iubită este, după cum am mai spus mai înainte, departe de a fi neplăcut unei femei cu inima iubitoare. Această idee îi plăcea în realitate micii Amelia. Apoi, ca de obicei, se ruşină de ea însăşi simţindu-se fericită într-un moment atît de nepotrivit şi-şi înăbuşi bucuria, spunînd cu modestie :

— Vai, George, cît trebuie să sîngereze biata ta inimă la gîndul de-a te despărţi de tatăl tău !

— Da, fără îndoială ! rosti George, cu un aer de parcă ar fi fost în culmea suferinţei.

— Dar el nu poate rămîne multă vreme supărat pe tine, continuă ea. Nimenea nu poate, sînt sigură. Trebuie să te ierte, scumpul meu, minunatul

meu soț. Oh, niciodată n-am să mi-o iert, dacă are să se întîmple altfel...

— Ceea ce mă neliniștește, biata mea Emmy, nu e nenorocirea *mea*, ci a ta, zise George. Mie nu-mi pasă de-un fleac de sărăcie; și cred, fără să mă laud, că am destule calități ca să-mi pot croi și singur drumul în viață.

— Sînt absolut sigură de asta! interveni soția lui, care-și spuse că războiul trebuie să se sfîrșească, iar bărbatul ei are să fie făcut, fără doar și poate, general.

— Da, am să-mi croiesc drumul tot așa de bine ca oricare altul, continuă Osborne, dar tu, scumpa mea fetiță, cum am să pot eu îndura să te văd lipsită de îmbelșugarea și de rangul la care ar avea tot dreptul soția mea? Scumpa mea fetiță în cazarmă; nevasta unui ostaș care mărșăluiește cu regimentul; supusă la tot felul de chinuri și lipsuri! Asta mă face nenorocit!

Emmy, pe deplin liniștită, și ca și cum acesta ar fi fost singurul motiv de tulburare al soțului ei, îi luă mîna și, cu fața strălucitoare și numai zîmbet, începu să cînte strofa aceea din cîntecul ei favorit *Wapping Old Stairs*[1], în care eroina, după ce-l mustră pe Tom al ei pentru că nu-i atent, îi făgăduiește „să-i coasă pantalonii și să-i pregătească și grogul“, dacă el are să fie statornic și drăguț și n-o s-o părăsească.

— De altfel, zise ea după o pauză, în care timp arăta așa de drăgălașă și de fericită cum trebuie să fie o tînără femeie, două mii de lire nu-i o sumă imensă, George?

George rîse de această *naïveté* și, în cele din urmă, coborîră la masă, Amelia agățîndu-se de

[1] *Vechile scări din Wapping* (engl.). Wapping — district din estul Londrei; aici se află docurile londoneze.

brațul soțului ei și cîntînd încă melodia *Wapping Old Stairs*, mult mai bine dispusă și cu sufletul mult mai împăcat decît fusese în ultimele zile.

Astfel, masa, care în cele din urmă luă sfîrșit, în loc să fie posomorîtă, fu cît se poate de însuflețită și de veselă. Înflăcărarea iscată de viitoarea campanie se lovea, în cugetul lui George, de mîhnirea prilejuită de scrisoarea care-i vestea dezmoștenirea. Dobbin își juca tot timpul rolul de flecar și distra societatea cu fel de fel de povestiri despre armată, care se pregătea să plece în Belgia, unde nu o așteptau decît petreceri, veselie și mondenități. Pe urmă, urmărind un anumit scop, dibaciul căpitan trecu la zugrăvirea doamnei maior O'Dowd în ipoteza împachetării propriei ei garderobe, cît și aceleia a maiorului ei, și a felului în care cei mai buni epoleți ai acestuia fuseseră îngrămădiți într-o cutie de ceai, în timp ce faimosul ei turban galben, împodobit cu o pană de pasărea-paradisului, învelit în hîrtie cafenie, fu încuiat în cutia de metal pentru tricornul maiorului; Dobbin o descrise ca fiind foarte curioasă să știe ce efect are să facă turbanul acesta la curtea regelui francez din Gand[1] sau la marile baluri militare din Bruxelles.

— Gand! Bruxelles! strigă Amelia tresărind dintr-o dată. Regimentul a primit ordinul de plecare, George? A primit ordinul de plecare? O expresie de groază trecu peste chipul ei suav și surîzător, și ea se lipi instinctiv de George.

— Nu te speria, draga mea, o liniști el cu bunătate, nu-i decît un drum de douăsprezece ore.

[1] *Ludovic al XVIII-lea.*

N-are ce să-ți strice. Căci ai să mergi și tu, Emmy !

— Și eu am de gînd să merg, spuse Becky. Eu fac parte din statul-major. Generalul Tufto e marele meu curtezan. Nu-i așa, Rawdon ?

Rawdon izbucni în rîs cu exuberanța lui obișnuită. William Dobbin se făcu roșu ca racul.

— Amelia nu poate veni cu noi, zise el ; gîndește-te la... la primejdie, fu el pe punctul de-a adăuga ; dar nu încercase el, oare, în întreaga lui conversație din timpul mesei, s-o convingă că nu există nici una ? Era foarte încurcat și nu mai scoase nici o vorbă.

— Trebuie să merg, și-am să merg ! strigă Amelia cu cea mai mare însuflețire.

Iar George, fiind și el de aceeași părere, o mîngîie pe sub bărbie și-i întrebă pe toți cei de față dacă-au mai văzut vreodată o nevastă așa de artăgoasă și consimți ca doamna să-l însoțească.

— O să te punem sub oblăduirea doamnei maior O'Dowd ! zise el.

Ce-i păsa Ameliei, atîta timp cît bărbatul îi era alături ? Și astfel, tristețea despărțirii era într-un fel înlăturată. Cu toate că războiul, cît și primejdiile se anunțau din plin, nici războiul și nici primejdiile nu se puteau ivi mai înainte de cîteva luni. Exista oricum un răgaz, care-o făcea pe mica și sfioasa Amelia aproape tot atît de fericită ca și cum s-ar fi acordat cine știe ce amînare, răgaz pe care chiar Dobbin, în sinea sa, își mărturisea că e cît se poate de binevenit. Căci faptul de a-i fi îngăduit s-o vadă însemna acuma cel mai mare privilegiu și suprema speranță a vieții lui, și el își spunea în taină că are să vegheze asupra ei și are s-o ocrotească. „Eu n-aș fi lăsat-o să meargă cu noi dacă aș fi căsătorit cu ea", gîndea el. Dar

stăpînul era George, și prietenul lui nu se credea îndreptățit a-i face mustrări.

Petrecîndu-și brațul peste mijlocul prietenei sale, Rebecca o luă în cele din urmă pe Amelia de la masă, unde fuseseră dezbătute atîtea chestiuni de seamă, și îi lăsară pe domni într-o stare de mare veselie, bînd și discutînd plini de vioiciune.

În timpul serii, Rawdon primi un bilețel confidențial de la soția lui, pe care, deși el îl mototoli și-l arse numaidecît la lumînare, noi am avut norocul să-l citim peste umărul Rebeccăi. „Vești importante, scria ea. Doamna Bute a plecat. Cere-i banii lui Cupidon chiar astă-seară, întrucît e foarte probabil ca mîine să nu mai fie aici. Nu uita. R." Astfel că, pe cînd mica societate se pregătea să se retragă pentru cafea în apartamentul doamnelor, Rawdon îi atinse cotul lui Osborne și-i spuse cu multă eleganță :

— Ascultă, Osborne, băiete, dacă nu ți-e prea greu, am să te supăr pentru flecuștețul acela.

Îi era foarte greu, dar, cu toate acestea, George îi dădu un însemnat număr de bancnote din portofel, împreună cu o poliță pentru agenții săi, cu scadența peste o săptămînă, pentru suma care-i mai rămăsese.

Chestiunea aceasta fiind pusă la punct, George, Jos și cu Dobbin ținură un consiliu de război, învăluiți în fumul de țigară, și căzură de acord în privința unei plecări generale spre Londra chiar a doua zi, în trăsura descoperită a lui Jos. Jos, cred eu, ar fi preferat să rămînă pe loc pînă ce Rawdon Crawley avea să părăsească și el Brightonul, dar Dobbin și George nu-l slăbiră de loc, încît el se învoi să-i conducă în capitală, și porunci patru cai, așa cum se și cuvenea unui om de rangul lui. În care echipaj porniră a doua zi

după dejun cu toată pompa. Amelia se sculase cu noaptea în cap în dimineața aceea și-și pregăti cufărașele cu cea mai mare iuțeală, în timp ce Osborne stătea în pat și se jelea că n-are o cameristă care s-o ajute. Ea era însă cît se poate de bucuroasă să facă singură toate treburile acestea. Un simțămînt tulbure, de neîncredere față de Rebecca, îi și umplea sufletul, și, cu toate că ele se sărutară cu toată duioșia la despărțire, noi știm totuși ce înseamnă gelozia; iar doamna Amelia avea și însușirea aceasta, printre celelalte virtuți ale sexului ei.

Alături de aceste personaje care vin și pleacă, trebuie să ne reamintim că la Brighton se mai găseau și alți vechi prieteni de-ai noștri — domnișoara Crawley adică, și suita din serviciul ei. Numai că, deși Rebecca și soțul ei locuiau doar la cîteva aruncături de băț de locuința pe care-o ocupa suferinda domnișoară Crawley, ușa bătrînei doamne rămînea tot cu aceeași vitregie închisă pentru ei, așa cum fusese și mai înainte, la Londra. Căci atîta timp cît stătuse lîngă cumnată-sa, doamna Bute Crawley avu grijă ca scumpa ei Matilda să nu fie tulburată de vreo întîlnire cu Rawdon. Cînd bătrîna domnișoară ieșea să se plimbe, credincioasa doamnă Bute stătea alături de ea în trăsură. Cînd Matilda Crawley ieșea să ia aer în scaunul ei cu roate, doamna Bute mergea de o parte a vehiculului, în timp ce cinstita Briggs ocupa flancul celălalt. Și dacă se întîlneau cu Rawdon și cu nevasta lui, deși acesta își scotea întotdeauna pălăria plin de umilință, grupul domnișoarei Crawley trecea mai departe cu o nepăsare atît de glacială și de ucigătoare, încît pe Rawdon începea să-l cuprindă deznădejdea.

— Am putea sta tot așa de bine la Londra ca și aici, zicea adesea căpitanul Rawdon, cu un aer abătut.

— Un hotel confortabil din Brighton e mai bun decît închisoarea pentru datornici din Chancery Lane, îi răspundea soția lui, care era mult mai veselă din fire. Gîndește-te numai la acei doi aghiotanți ai domnului Moses, ofițerul șerifului, care ne-au supravegheat locuința timp de-o săptămînă. Prietenii noștri de-aici sînt destul de stupizi, dar domnul Jos și căpitanul Cupidon sînt oricum o societate ceva mai plăcută decît oamenii domnului Moses, Rawdon, iubitule!

— Mă mir că citațiile nu ne-au urmărit pînă aici, continuă Rawdon, veșnic descurajat.

— Cînd o veni și asta, găsim noi mijlocul s-o ștergem și de-aici, zise, foarte curajoasă, mica Becky, reamintindu-i după aceea soțului ei marele ajutor și profitul avut din întîlnirea lor cu Jos și cu Osborne, datorită căruia Rawdon Crawley se afla în posesia unei atît de binevenite rezerve de bani gheață.

— Abia ajunge să plătesc nota de la hotel, mormăi ofițerul din gardă.

— De ce trebuie s-o plătim? întrebă doamna, care avea răspuns la toate.

Prin servitorul lui Rawdon, care păstra încă o oarecare legătură cu personalul masculin din serviciul domnișoarei Crawley și care era instruit să-l cinstească cu ceva băuturică pe vizitiu ori de cîte ori se întîlneau, mișcările bătrînei domnișoare Crawley erau destul de bine cunoscute de tînăra noastră pereche; iar Rebecca avu din fericire ideea să se simtă prost și să-l cheme tot pe spițerul care era în serviciul bătrînei domnișoare, astfel încît buletinul lor de informații era, în cele din

urmă, destul de complet. Nici domnişoara Briggs, deşi constrînsă să adopte o atitudine ostilă, nu le purta, în adîncul sufletului ei, nici un fel de duşmănie lui Rawdon şi soţiei lui. Căci firea ei era înclinată spre generozitate şi iertare. Iar acum, de vreme ce pricina geloziei ei fusese înlăturată, ea n-o mai ura pe Rebecca şi îşi reamintea nedezminţita voioşie şi vorbele prietenoase ale acesteia. Şi, într-adevăr, atît ea, cît şi doamna Firkin, camerista, ca şi întreaga gospodărie a domnişoarei Crawley gemeau sub tirania triumfătoarei doamne Bute.

Fiindcă, ori de cîte ori era cazul, această vrednică dar dîrză femeie îşi împingea prea departe victoriile şi drepturile cîştigate, fără nici un fel de milă. În decurs de cîteva săptămîni o adusese pe biata suferindă într-o asemenea stare de oarbă supunere, încît nefericita făptură asculta întru totul de ordinele cumnatei sale şi nu îndrăznea să crîcnească nici măcar faţă de Briggs sau de Firkin. Cu o severă exactitate, doamna Bute ţinea socoteala paharelor de vin pe care domnişoara Crawley avea voie să le bea zilnic, spre marea plictiseală a doamnei Firkin şi a intendentului, care se găsiră frustraţi, prin controlul acesta, de sticla lor de Xeres. Ea era cea care împărţea prăjiturile, peltelele, friptura de pui, şi fixa cantitatea, cît şi ordinea lor. Seara, şi la prînz, şi dimineaţa, ea era cea care venea cu îngrozitoarele băuturi prescrise de doctor şi-şi silea pacienta să le înghită cu o supunere atît de mişcătoare, încît Firkin zicea : „Biata mea stăpînă, îşi ia doctoria ca un mieluşel“. Ea era cea care hotăra dacă plimbarea trebuie făcută cu trăsura sau cu fotoliul pe rotile, şi, într-un cuvînt, o adusese într-o asemenea stare de supunere pe bătrîna doamnă în timpul convalescenţei ei, cum numai o soţie gospodină, maternă şi morală te poate aduce. Dacă pacienta dădea uneori semne de oarecare rezistenţă şi pleda pentru o bucăţică de pîine în plus la masă sau pentru o picătură de doctorie mai puţin, dădaca ei o ameninţa cu moartea subită, şi atunci Matilda Crawley depunea numaidecît armele. „N-a mai lăsat nici urmă de suflare în ea, îi atrase atenţia Firkin domnişoarei Briggs. Sînt trei săptămîni de cînd nu mi-a mai spus toantă !“ În cele din urmă, doamna Bute luase hotărîrea s-o concedieze pe sus-numita cameristă a domnişoarei, pe domnul Bowls, grăsanul om de încredere, ba chiar şi pe Briggs, şi să le aducă în schimb pe fetele ei de la parohie, înainte de-a o transporta pe scumpa suferindă în persoană la Queen's Crawley, cînd se întîmplă un groaznic accident, care o abătu de la îndatoririle pe care le îndeplinea cu atîta plăcere. Cucernicul Bute Crawley, soţul său, călărind într-o seară spre casă, căzu de pe cal şi-şi fractură clavicula. Începu să aibă febră şi să i se umfle umărul, iar doamna Bute fu silită să părăsească frumosul Sussex pentru Hampshire. Ea făgădui să se întoarcă la preaiubita ei prietenă de îndată ce Bute avea să-şi revină, şi plecă, lăsînd cele mai straşnice porunci celor ai casei cu privire la felul în care trebuiau să se poarte cu stăpîna lor ; şi de îndată ce se urcă în poştalionul de Southampton, fu mare şi generală bucurie, şi toată lumea răsuflă în casa domnişoarei Crawley, ceea ce nu se mai întîmplase acolo de mai multe săptămîni. Chiar în ziua aceea domnişoara Crawley uită cu totul de porţia ei din doctoria de după-amiază ; în după-amiaza aceea Bowls desfundă o sticlă întreagă de Xeres pentru el şi doamna Firkin ; în seara aceea domnişoara Crawley şi domnişoara Briggs

se dedară voluptății unei partide de pichet, în locul lecturii din predicile lui Porteus. Totul se petrecea ca într-o veche poveste de copii, cînd bățul uită să-l bată pe cîine și unde tot cursul evenimentelor este influențat de-o pașnică și fericită revoluție.

La o oră foarte matinală, de două sau de trei ori pe săptămînă, domnișoara Briggs obișnuia să se îndrepte spre o cabină pe roate și să se bucure de plăcerile apei, îmbrăcată într-o haină de flanelă și cu o bonetă de mușama pe cap. Rebecca, după cum am văzut, cunoștea foarte bine acest obicei al ei, dar nu încercă să dea asaltul asupra lui Briggs, așa cum amenințase, adică să se ducă înot pînă la ea și s-o surprindă sub sfințenia acestui adăpost ; ci Becky Rawdon se hotărî s-o atace pe Briggs în clipa cînd aceasta se întorcea de la baie, răcorită și înviorată de apă și probabil cît se poate de bine dispusă.

Așa că, sculîndu-se foarte devreme în dimineața următoare, Becky aduse telescopul în camera lor și-l îndreptă spre mare, ațintindu-l asupra cabinelor de pe țărm ; și o văzu pe Briggs sosind, intrînd în cabina ei pe roate și apoi în mare ; iar Becky ajunse pe țărm tocmai cînd nimfa pe care-și pusese ochii ieșea din apă, în cabina ei, pe pietriș. Era un tablou încîntător : plaja, chipurile femeilor de la cabine, nesfîrșita linie a stîncilor și a clădirilor care se împurpurau și scînteiau în lumina soarelui. Pe fața Rebeccăi flutura un drăgălaș și gingaș surîs, și cînd Briggs ieși din cabină, ea îi întinse frumoasa ei mînă albă. Ce altceva putea face Briggs decît să primească salutul ?

— Domnișoara Sh... doamnă Crawley ! rosti ea.

Doamna Crawley îi luă mîna, i-o apăsă pe inima ei și, dintr-un neașteptat îndemn, aruncîndu-și

brațele în jurul gîtului domnișoarei Briggs, o sărută cu multă dragoste.

— Scumpă, scumpă prietenă ! zise ea pe un ton atît de duios, încît era natural ca domnișoara Briggs să înceapă să se înduioșeze, ba chiar și femeia de la cabine era mișcată.

Rebeccăi nu-i fu greu s-o atragă pe Briggs într-o intimă și cît se poate de desfătătoare conversație. Toate cele ce se petrecuseră acolo, începînd din dimineața plecării subite a domnișoarei Sharp din casa Matildei Crawley din Park Lane și pînă în clipa aceea, cît și binevenita dispariție a doamnei Bute fură povestite și comentate de domnișoara Briggs. Toate simptomele domnișoarei Crawley și toate amănuntele privind boala ei, cît și tratamentul ei medical fură trecute în revistă de această femeie de încredere cu acea amploare și exactitate care place atît de mult sexului slab. Oare doamnele obosesc vreodată flecărind între ele despre maladiile și medicii lor ? Briggs, cel puțin, nu obosi ; și nici Rebecca, ascultînd. Ea mulțumea cerului, și mulțumea din toată inima, că dragii și bunei ei Briggs, că neprețuitei și credincioasei Firkin li se îngăduise să rămînă lîngă binefăcătoarea lor cît timp fusese bolnavă. Cerul s-o binecuvînteze ! Cu toate că ea, Rebecca, lăsase impresia că s-a purtat fără pic de recunoștință față de domnișoara Crawley, totuși vina ei nu era oare firească și demnă de-a fi iertată ? Putea ea să refuze mîna bărbatului care-i cîștigase inima ? Briggs, sentimentala Briggs, nu putu decît să-și înalțe ochii spre cer la întrebarea asta, să suspine plină de înțelegere, gîndindu-se că și ea, cu mulți ani în urmă, își dăduse frîu liber sentimentelor ei și să-și spună că Rebecca nu era o criminală din cale-afară de mare.

— Pot eu s-o uit vreodată pe cea care-a primit cu atîta prietenie pe-o biată orfană fără prieteni ? Nu, cu toate că ea m-a respins, spuse Rebecca, eu nu voi înceta niciodată de-a o iubi și mi-aș închina toată viața ca s-o slujesc. O iubesc și-o admir pe domnișoara Crawley, dragă domnișoară Briggs, ca pe propria mea binefăcătoare, ca pe ruda adorată a iubitului meu Rawdon, mai mult decît pe oricare femeie din lume, și imediat după ea îi iubesc pe toți aceia care-i sînt cu adevărat devotați. Nu m-aș fi purtat niciodată cu prietenii credincioși ai domnișoarei Crawley așa cum s-a purtat odioasa și fățarnica aceea de doamnă Bute. Rawdon, care e atît de simțitor, continuă Rebecca, deși din felul lui de-a fi ar putea părea necioplit și nepăsător, mi-a spus de-o sută de ori, și cu lacrimi în ochi, că binecuvîntează cerul pentru că i-a trimis preaiubitei sale mătuși două îngrijitoare așa de minunate, cum sînt credincioasa ei Firkin și admirabila ei domnișoară Briggs. Iar dacă uneltirile acelei îngrozitoare doamne Bute or să se termine, după cum ea se temea așa de mult c-or să se termine, adică prin alungarea tuturor acelora pe care domnișoara Crawley și-i dorea alături de ea și prin părăsirea sărmanei doamne, ca o adevărată victimă, în mîinile acelor harpii de la parohie, Rebecca o rugă pe ea (pe domnișoara Briggs) să nu uite că, așa umilă cum este, casa ei era totdeauna deschisă pentru primirea bunei Briggs. Scumpă prietenă, exclamă ea, într-un elan de entuziasm, *anumite* inimi nu pot uita *niciodată* binefacerile ; nu *toate* femeile sînt ca doamna Bute Crawley ! Deși ar trebui să mă plîng împotriva ei, adăugă Rebecca, căci am fost instrumentul și victima tertipurilor ei, oare nu ei i-l datorez pe scumpul meu Rawdon ?

Și Rebecca o puse pe domnișoara Briggs la curent cu toată purtarea doamnei Bute la Queen's Crawley, care, deși pe vremea aceea părea de neînțeles, apărea destul de limpede în lumina evenimentelor de acuma, cînd ieșise la iveală dragostea asta pe care doamna Bute o încurajase printr-o mie de șiretlicuri, cînd doi tineri cu totul nevinovați căzuseră în cursa pe care le-o întinsese ea, doi tineri care s-au iubit și s-au căsătorit și au fost aduși la sapă de lemn din cauza intrigilor ei.

Totul era cît se poate de adevărat. Domnișoara Briggs își dădea foarte limpede seama de tertipurile astea. Doamna Bute era cea care pusese la cale căsătoria dintre Rebecca și Rawdon. Totuși, deși acesta din urmă era o victimă cu totul nevinovată, domnișoara Briggs nu-i putea ascunde prietenei sale temerea că afecțiunea stăpînei sale pentru Rebecca se înstrăinase fără speranță și că bătrîna doamnă n-o să-și ierte niciodată nepotul pentru faptul de a fi făcut o căsătorie atît de nechibzuită.

În privința asta, Rebecca își avea părerea ei și nu-și pierdea nicidecum cumpătul. Dacă domnișoara Crawley nu-l ierta imediat, ea putea totuși să se îmbuneze într-o bună zi. Între Rawdon și titlul de baronet nu mai era acuma decît miorlăitul și bolnăviciosul acela de Pitt Crawley ; și dacă-ar fi să i se întîmple ceva celui dintîi, totul ar merge strună. În orice caz, faptul de a fi dat pe față vicleniile doamnei Bute și de a fi vorbit-o de rău, însemna și asta o mulțumire, și putea fi spre folosul intereselor lui Rawdon ; și după o pălăvrăgeală de un ceas cu prietena pe care o regăsise, Rebecca o părăsi cu cele mai duioase dovezi de prietenie și perfect convinsă că întreaga convorbire pe care o avuseseră împreună are

să fie adusă la cunoştinţa domnişoarei Crawley înainte de a trece prea multe ceasuri.

Întrevederea aceasta luă sfîrşit, căci se făcuse tîrziu, şi Rebecca trebuia să se întoarcă la hotelul ei, unde toată societatea din ziua precedentă se reunise la o masă de adio. Rebecca îşi luă rămas bun de la Amelia cu multă duioşie, aşa cum se cuvine să se despartă două femei care se iubesc ca nişte surori; şi după ce se sluji din belşug de batistă şi se agăţă de gîtul prietenei sale ca şi cum s-ar fi despărţit pentru totdeauna, şi fluturîndu-şi pe fereastră batista (care, între noi fie vorba, era cu totul uscată), în timp ce trăsura se îndepărta, ea se întoarse la masă şi înghiţi cîteva crevete cu o poftă mult prea mare ţinînd seama de emoţia prin care trecea; şi, în timp ce ronţăia delicatesele acestea, îi povesti lui Rawdon ceea ce se întîmplase în timpul plimbării de dimineaţă între ea şi Briggs. Speranţele ei erau foarte mari şi îl sili şi pe soţul ei să se împărtăşească din ele. În genere, ea izbutea să-l facă pe Rawdon să-i împărtăşească toate gîndurile, fie melancolice, fie vesele.

— Iar acuma ai să te aşezi, rogu-te, dragul meu, la masa de scris şi ai să-mi compui o scrisorică pentru domnişoara Crawley, în care ai să-i spui că eşti un băiat tare bun şi alte lucruri asemănătoare.

Astfel că Rawdon se aşeză şi scrise *„Brighton, joi"*, şi *„scumpa mea mătuşă"*, în mare viteză; dar aici imaginaţia bravului ofiţer se poticni. Începu să roadă capătul condeiului şi o privi pe nevasta lui drept în faţă. Ea nu se putu stăpîni să nu izbucnească în rîs văzînd mutra lui jalnică, şi, plimbîndu-se de-a lungul şi de-a latul camerei cu mîinile la spate, micuţa doamnă începu să dicteze o scrisoare, pe care el o aşternu numaidecît pe hîrtie:

— „Înainte de-a părăsi ţara şi de-a începe o campanie care e foarte posibil să-mi fie fatală..."

— Cum? zise Rawdon cam mirat, dar sesizînd umorul frazei, o scrise numaidecît, rînjind.

— „care e foarte posibil să-mi fie fatală, am venit încoace..."

— De ce nu spui „am venit aici", Becky? „Am venit aici" e mai gramatical, interveni dragonul.

— „Am venit încoace", insistă Rebecca, bătînd din picior, „să-mi iau rămas bun de la cea mai scumpă şi mai veche prietenă a mea. Şi te rog fierbinte ca înainte de-a pleca, poate fără să mă mai reîntorc, să-mi îngădui să strîng încă o dată mîna de la care toată viaţa mea n-am primit decît bucurii..."

— „...toată viaţa mea n-am primit decît bucurii", repetă Rawdon, mîzgălind cuvintele astea şi minunîndu-se de uşurinţa lui de a compune.

— „Nu-ţi cer nimic altceva decît îngăduinţa de-a nu ne despărţi supăraţi. Eu am orgoliul familiei mele în anumite privinţe, dar nu chiar în toate. M-am însurat cu fiica unui pictor, dar nu mi-e ruşine de căsătoria asta."

— Nu, poţi să mă tai în două dacă-mi este! exclamă Rawdon.

— Nătărăule, zise Rebecca, trăgîndu-l de ureche şi uitîndu-se să vadă dacă a făcut greşeli de ortografie, *fierbinte* se scrie cu *ie*, şi se spune *veche*, nu *vece*.

Aşa că el îndreptă toate cuvintele astea închinîndu-se în faţa nemaipomenitei ştiinţe a micuţei sale stăpîne.

— „Eu credeam că dumneata eşti la curent cu dragostea mea", continuă Rebecca. „Ştiam că

Clubul cărţii digitale 2024

doamna Bute Crawley era de acord cu sentimentul acesta al meu și îl încuraja. Dar nu fac imputări nimănui. M-am însurat cu o femeie săracă și sînt foarte mulțumit de hotărîrea mea. Fă tot ce crezi de cuviință cu averea dumitale, draga mea mătușă, și după cum dorești. Eu n-am să mă plîng niciodată de felul în care ai să dispui de ea. Aș vrea să te încredințez că eu te iubesc pentru dumneata însăți, nu de dragul banilor dumitale, și aș dori să mă împac cu dumneata înainte de-a părăsi Anglia. Îngăduie-mi, îngăduie-mi să te văd înainte de-a pleca. Peste cîteva săptămîni sau peste cîteva luni are să fie prea tîrziu, și nu sînt în stare să îndur gîndul de-a părăsi țara fără un binevoitor cuvînt de adio de la dumneata." N-are să-mi recunoască stilul în scrisoarea asta, zise Becky. Am făcut intenționat numai fraze scurte și vioaie.

Și această autentică misivă fu pusă în plic și expediată domnișoarei Briggs.

Bătrîna domnișoară Crawley începu să rîdă cînd Briggs, cu o înfățișare plină de mister, îi înmînă această nevinovată și sinceră expunere.

— Acuma o putem citi, căci doamna Bute e departe, zise ea. Citește-mi-o, Briggs !

După ce Briggs citi scrisoarea, protectoarea ei începu să rîdă și mai tare.

— Nu vezi, gîscă ce ești, spuse ea domnișoarei Briggs, care părea cît se poate de mișcată de sincera afecțiune care străbătea compoziția, nu vezi că Rawdon n-a scris nici un cuvînt din toată asta ? El nu mi-a scris în viața lui niciodată fără să-mi ceară bani, și toate scrisorile lui sînt pline de greșeli de ortografie, de ștersături și de greșeli gramaticale. Șerpoaica aceea mică de guvernantă face din el tot ce poftește.

„Toți sînt la fel, își spuse domnișoara Crawley în sinea ei. Toți îmi doresc moartea și suspină după banii mei."

— Nu mi-e teamă să-l văd pe Rawdon, adăugă ea după un răstimp de tăcere și pe un ton de perfectă nepăsare. Mi-e totuna dacă-i întind sau nu mîna. Cu condiția să nu iasă de-aici cine știe ce scenă, de ce nu ne-am întîlni, adică ? Mie puțin îmi pasă. Dar răbdarea omenească își are și ea limitele ei ; și bagă de seamă, draga mea, eu declin cu mult respect onoarea de-a o primi pe doamna Rawdon, pe *asta* n-o pot suporta cu nici un chip ! și domnișoara Briggs fu silită să se mulțumească cu acest semimesaj de împăcare și socoti că cel mai bun mijloc pentru a-i pune față în față pe bătrîna doamnă și pe nepotul ei era acela de a-l sfătui pe Rawdon s-o aștepte pe domnișoara Crawley pe faleză, cînd iese să ia aer în scaunul ei cu rotile.

Acolo s-au și întîlnit. Nu știu dacă domnișoara Crawley a încercat vreun sentiment deosebit de afecțiune sau de emoție dînd cu ochii de vechiul ei favorit ; dar îi întinse două degete cu un aer atît de surîzător și cu atîta voioșie, ca și cum s-ar fi văzut în ajun. Cît despre Rawdon, el se făcu roșu ca un rac și îi smulse aproape mîna domnișoarei Briggs, într-atît era de entuziasmat și de încurcat în timpul acestei întîlniri. Poate că substratul emoției lui era interesul ; sau poate afecțiunea ; sau poate că era impresionat de schimbarea pe care boala o adusese în ultimele săptămîni pe fața mătușii sale.

— Bătrîna domnișoară s-a purtat întotdeauna cu mine în mod foarte generos, îi spuse el soției sale în timp ce îi relata întrevederea, iar eu mă simțeam, înțelegi, nu tocmai în apele mele, nici

eu nu știu bine cum să-ți spun. Am mers tot timpul alături de cum naiba-i zice, știi tu, pînă la ușa ei, cînd a venit Bowls ca s-o ajute, și tare-aș mai fi vrut să intru și eu, numai că...

— *Și n-ai intrat*, Rawdon ! țipă nevastă-sa.

— Nu, draga mea ; al naibii să fiu dacă nu mi-a fost frică cînd am ajuns la o adică.

— Neghiobule, ar fi trebuit să intri și să nu mai ieși de-acolo niciodată ! zise Rebecca.

— Nu mă ocărî, îi răspunse morocănos voinicul ofițer de gardă, se prea poate *să fi fost* neghiob, Becky, dar nu trebuie să mi-o arunci așa, în față ! Și se uită la nevastă-sa cu o căutătură așa cum nu putea s-o facă decît un om ca el cînd era înfuriat, căutătură pe care n-o înfruntai cu plăcere.

— Ei bine, dragul meu, mîine trebuie să-ți iei în primire postul de observație și să intri s-o vezi, fie că te poftește sau nu înăuntru, îl sfătui Rebecca, încercînd să-l domolească pe înfuriatul ei tovarăș de viață.

La care el răspunse c-o să facă exact ceea ce socotește el că trebuie făcut și că i-ar fi recunoscător dacă s-ar purta ceva mai politicos ; și soțul jignit plecă și-și petrecu după-amiaza în sala de biliard, morocănos, tăcut și bănuitor.

Dar încă în seara aceea fu silit să depună armele și recunoscu, ca de obicei, marea înțelepciune și puterea de previziune a soției sale, primind cea mai dureroasă confirmare a presentimentelor pe care ea le avea cu privire la urmările greșelii făcute de Rawdon. Domnișoara Crawley *trebuie* să fi resimțit o oarecare emoție văzîndu-l și dînd mîna cu el după o ruptură atît de îndelungată. Ea cugetă foarte multă vreme la întîlnirea asta.

— Rawdon s-a îngrășat mult de tot și a îmbătrînit, Briggs, îi spuse ea doamnei sale de companie. Nasul i s-a făcut roșu și are o înfățișare cît se poate de grosolană. Căsătoria lui cu femeia asta l-a vulgarizat complet. Doamna Bute povestea mereu că petrec împreună ; și nu mai am nici o îndoială că așa trebuie să fie, sigur că da ; duhnește a gin de-ți mută nasul din loc. Am băgat imediat de seamă. Dumneata nu ?

Zadarnic interveni Briggs amintindu-i că doamna Bute vorbește de rău pe toată lumea ; și, pe cît poate judeca o persoană de umila ei condiție, era o...

— O femeie intrigantă și vicleană ? Da, așa era, și bîrfea pe oricine ; dar eu sînt sigură că nevastă-sa a făcut din Rawdon un bețiv. Toți oamenii ăștia de jos obișnuiesc...

— A fost cît se poate de emoționat cînd v-a văzut, doamnă, zise doamna de companie, și sînt sigură că dacă v-ați gîndi că pleacă pe cîmpul de bătălie, unde-l pîndesc atîtea primejdii...

— Cîte parale ți-a făgăduit, Briggs ? răcni bătrîna domnișoară, izbucnind într-un acces de furie. Ei, na-ți-o, acuma începi să bocești. Nu pot suferi scenele. De ce-oi fi avînd eu totdeauna atîtea plictiseli ? Du-te și te bocește în camera ta, și trimite-o pe Firkin... nu, nu pleca, stai jos și șterge-ți nasul, și dă-le încolo de lacrimi, și scrie o scrisoare căpitanului Crawley.

Sărmana Briggs se duse și se așeză supusă în fața blocului de corespondență. Filele lui erau cu totul acoperite de rămășițele scrisului hotărît, apăsat și repezit al ultimei secretare a bătrînei domnișoare, doamna Bute Crawley.

— Începe : *„Scumpul meu domn“*... sau : *„Dragă domnule“*, așa e mai bine, și spune că ești rugată

de domnişoara Crawley... nu, de medicul domnişoarei Crawley, domnul Creamer, să-i aduci la cunoştinţă că starea sănătăţii mele e de aşa natură, încît orice emoţie tare ar constitui o adevărată primejdie în delicata mea stare actuală şi că trebuie să mă feresc de orice fel de convorbiri sau întrevederi de familie. Şi mulţumeşte-i că a venit la Brighton, şi aşa mai departe, şi roagă-l să nu-şi mai prelungească şederea din cauza mea. Şi, domnişoară Briggs, poţi adăuga că-i urez *bon voyage* [1], şi că dacă are să-şi dea osteneala să treacă pe la avocatul meu din Gray's Inn Square, va găsi acolo o comunicare pentru el. Da, ajunge ; şi asta îl va face să părăsească Brightonul.

Binevoitoarea Briggs scrise această frază cu cea mai mare satisfacţie.

— Să pună mîna pe mine chiar a doua zi după plecarea doamnei Bute, mormăi bătrîna doamnă, ar fi fost prea de tot, Briggs, draga mea ; scrie-i doamnei Bute Crawley şi spune-i că nu e nevoie să se mai întoarcă. Nu... nu e nevoie... şi nici nu trebuie... m-am săturat să fiu tratată ca o sclavă în propria mea casă... şi nu vreau să mor de foame şi nici să mai fiu îndopată cu otravă. Toţi, toţi îmi doresc moartea, toţi, toţi ! şi, cu asta, singuratica bătrînă izbucni într-un hohot de plîns isteric.

Cea din urmă scenă a acestei jalnice comedii din Bîlciul deşertăciunilor se apropia cu repeziciune de deznodămînt ; pretenţioasele candelabre se stingeau unul după altul, iar întunecata cortină era aproape gata să se lase.

Paragraful acesta final, care-l îndruma pe Rawdon la avocatul londonez al domnişoarei Crawley

---

[1] Drum bun (fr.).

şi pe care Briggs îl scrisese cu atîta mulţumire, îl mîngîie oarecum pe dragonul nostru, cît şi pe soţia lui, după tulburarea primei lor dezamăgiri, citind refuzul bătrînei domnişoare în privinţa împăcării. Şi paragraful respectiv îşi atinse scopul pentru care bătrîna doamnă ţinuse să fie scris, prin aceea că îl făcu pe Rawdon foarte nerăbdător să ajungă la Londra.

Din banii pierduţi de Jos şi cu bancnotele lui George Osborne, Rawdon îşi plăti nota la hotel, iar hotelierul nu bănuie, probabil, nici pînă în ziua de azi prin ce primejdie a trecut. Căci, după cum un general îşi trimite bagajul la ariergardă înaintea unei bătălii, Rebecca îşi împachetase şi ea, plină de prevedere, toate lucrurile mai de valoare şi le dăduse în paza servitorului lui George, care fu însărcinat cu supravegherea bagajelor trimise înapoi la Londra cu diligenţa. Rawdon şi soţia lui se reîntoarseră şi ei în capitală, cu acelaşi vehicul, chiar a doua zi.

— Mi-ar fi plăcut s-o văd pe bătrîna domnişoară înainte de plecare, zise Rawdon. Părea aşa de sleită şi de schimbată, că sînt sigur că n-are s-o mai ducă mult. Sînt curios ce fel de cec am să găsesc la Waxy. Două sute... nu poate fi mai puţin de două sute, ce zici, Becky ?

Ca urmare a repetatelor vizite ale aghiotanţilor şerifului din Middlesex, Rawdon şi soţia lui nu se mai întoarseră la locuinţa lor din Brompton, ci traseră la un hotel. A doua zi de dimineaţă, Rebecca avu însă prilejul să-i vadă, în timp ce trecea prin mahalaua respectivă în drum spre casa din Fulham a bătrînului domn Sedley, unde se ducea s-o viziteze pe scumpa-i Amelia şi pe prietenii ei din Brighton. Dar aceştia plecaseră cu toţii la Chatham, şi de acolo la Harwich, de unde

urmau să se îmbarce pentru Belgia cu regimentul, din care pricină duioasa şi bătrîna doamnă Sedley era cît se poate de abătută, plînsă şi stingheră. Reîntorcîndu-se din vizita aceasta, Rebecca îşi găsi soţul, care se dusese la Gray's Inn şi-şi aflase soarta. Se întorsese în culmea furiei.

— Pe cinstea mea, Becky, zise el, mi-a dat numai douăzeci de lire!

Cu toate că era spre paguba lor, gluma era mult prea reuşită, şi Becky izbucni în rîs, văzînd dezamăgirea lui Rawdon.

CAPITOLUL XXVI

ÎNTRE LONDRA ŞI CHATHAM

Prietenul nostru George, părăsind Brightonul într-o caleaşcă cu patru cai, cum se cuvenea unei persoane de viţă şi cu situaţia lui socială, trase, cu toată pompa, la un măreţ hotel din Cavendish Square, unde un şir de camere minunate şi o masă împodobită din belşug cu argintărie şi înconjurată de-o jumătate de duzină de chelneri negri şi tăcuţi erau gata să-l primească pe tînărul *gentleman* şi pe mireasa lui. George făcu onorurile casei faţă de Jos şi de Dobbin cu un aer princiar; iar Amelia, pentru prima dată în viaţa ei, şi cu o nemaipomenită sfială şi cumpătare, prezidă ceea ce George numea masa ei.

George făcea nazuri în privinţa vinului şi se uita de sus la chelner în timp ce Jos înfuleca supa de broască ţestoasă cu o imensă satisfacţie. Iar

Dobbin îl ajută să se servească, căci stăpîna casei, în faţa căreia era aşezat castronul, era atît de neştiutoare în ce privea conţinutul acestuia, încît era gata să-l servească pe domnul Sedley fără delicatesele cărnoase ale broaştei.

Măreţia ospăţului, cît şi a apartamentelor în care avea loc acesta, îl sperie pe domnul Dobbin, care făcu unele observaţii după-amiază, pe cînd Jos moţăia într-un fotoliu. Dar în zadar strigă el împotriva enormităţii de a servi broască-ţestoasă şi şampanie, lucruri potrivite unui arhiepiscop.

— Eu am fost întotdeauna obişnuit să călătoresc ca un *gentleman*, zise George, şi fie ce-o fi, nevasta mea are să călătorească întocmai ca o *lady*. Atîta timp cît am un ban în pungă, ea nu trebuie să ducă lipsă de nimic! zise generosul tînăr, cît se poate de încîntat de sine pentru mărinimia sufletului său.

Dobbin nici nu încercă să-l convingă că fericirea Ameliei nu consta în supă de broască-ţestoasă.

Puţin timp după masă, Amelia îşi exprimă cu sfială dorinţa de a se duce s-o vadă pe doamna Sedley la Fulham; învoire pe care George i-o acordă bombănind. Şi intră în imensul ei dormitor, în mijlocul căruia stătea imensul şi funebrul pat, „acela în care a dormit sora împăratului Alexandru[1] cînd aliaţii noştri, în suferinţă, au fost aici", şi-şi puse cu cea mai mare grabă şi plăcere pălărioara şi şalul, George mai era încă la paharul lui de Bordeaux, cînd Amelia se întoarse în sufragerie, dar el nu făcu nici o mişcare.

— Nu vii şi tu cu mine, scumpul meu? întrebă ea.

[1] *Alexandru I* (1777—1825), împărat al Rusiei începînd din 1801. A dus o politică de alianţă cu Anglia pînă în anul 1807, cînd, în urma păcii de la Tilsit, Napoleon l-a forţat să adere la blocada Marii Britanii.

Nu; „scumpul“ avea „treburi“ în seara aceea. Dar servitorul lui are să-i aducă o trăsură și are s-o însoțească. Și cînd trăsura trase la ușa hotelului, Amelia îi făcu lui George o mică și dezamăgită reverență, după ce i se uită zadarnic, o dată sau de două ori, în față, apoi coborî amărîtă uriașa scară, urmată de căpitanul Dobbin, care o ajută să se urce în vehicul și-l supraveghe pînă ce porni spre destinație. Pînă și servitorul se rușină să dea birjarului adresa în fața chelnerilor de la hotel și-i făgădui să i-o comunice pe drum.

Dobbin porni pe jos spre vechea lui locuință, la Slaughters, gîndindu-se, foarte probabil, că ar fi fost minunat să fie și el în birja aceea alături de doamna Osborne. George avea fără doar și poate cu totul alte gusturi ; căci după ce înghiți o cantitate respectabilă de vin, ieși să-și cumpere un bilet de teatru cu preț redus și se duse să-l vadă pe domnul Kean jucînd pe Shylock. Căpitanul Osborne era un mare iubitor de teatru și jucase el însuși roluri de prima mînă și cu mult succes în numeroasele reprezentații teatrale date de garnizoană. Jos dormi încă multă vreme după ce se lăsă întunericul, cînd se trezi tresărind speriat din pricina zgomotului făcut de propriul lui servitor, care strîngea și deșerta cănile de pe masă ; și stația de trăsuri fu din nou cercetată pentru o birjă care să-l ducă la locuința și în patul său pe acest erou corpolent.

Doamna Sedley, puteți fi siguri de asta, își strînse fiica la piept cu toată nerăbdarea și dragostea ei de mamă, alergînd numaidecît la ușă cînd trăsura se opri la poarta micuței grădini din față, să-i spună bun venit tinerei mirese, care plîngea și tremura toată. Bătrînul domn Clapp, care era fără

surtuc pe el și-și curăța peticul lui de grădină, se retrase repede. Servitoarea irlandeză se năpusti din bucătărie și-i spuse, cu zîmbetul pe buze, un „Dumnezeu să te binecuvînteze!“ Amelia putu păși doar cu multă greutate de-a lungul lespezilor de piatră și sui scările în salon.

În ce fel fură deschise stăvilarele lacrimilor, și cum mama și fiica izbucniră în plîns cînd se îmbrățișară în sanctuarul acesta, își poate închipui de îndată fiecare cititor, oricît de puțin sentimental ar fi el. Cînd nu plîng oare femeile ? Cu orice prilej : la bucurie, la supărare, sau în orice alte împrejurări ale vieții. Și, după un eveniment așa de însemnat cum e o căsătorie, mama și fiica erau cu siguranță îndreptățite să-și verse tot focul inimii lor, acțiune pe cît de duioasă, pe atît de liniștitoare. Cu prilejul unei căsătorii, eu am văzut femei care se urau de moarte una pe alta, sărutîndu-se și plîngînd împreună de mai mare dragul. Darămite cînd se iubesc, cu cît mai profunde le sînt simțămintele ! Mamele înduioșate, se mărită încă o dată la nunta fetelor lor ; cît despre evenimentele ulterioare, cine nu știe cît de ultramaterne sînt bunicile ? De fapt, se întîmplă deseori ca o femeie, pînă cînd nu devine bunică, să nu știe ce înseamnă să fii cu adevărat mamă. Să le dăm, deci, Ameliei și mamei ei, care vorbesc în șoaptă, se bocesc, rîd și iar se bocesc, în semiîntunericul din salon, tot respectul cuvenit. Bătrînul domn Sedley făcu întocmai. *El* nu ghicise cine era în trăsură cînd aceasta s-a oprit în fața porții. El nu s-a repezit s-o întîmpine pe fiica lui, deși o sărută cu multă dragoste cînd ea intră în cameră (unde era ocupat, ca de obicei, cu hîrțoagele, șnururile, rapoartele și socotelile lui), și după ce stătu puțin cu mama și

cu fiica, el părăsi plin de înțelepciune încăperea, lăsîndu-le-o lor în întregime.

Servitorul lui George se uita într-un chip cît se poate de disprețuitor la domnul Clapp, care-și uda tufele de trandafiri numai în cămașă. El își scoase totuși pălăria cu mult respect în fața domnului Sedley, care ceru noutăți despre ginerele său și despre trăsura lui Jos și întrebă dacă și caii lui au fost la Brighton, vrînd să afle apoi vești despre Bonaparte, trădătorul acela infernal, și despre război; pînă ce servitoarea irlandeză veni cu o tavă și cu o sticlă de vin, din care bătrînul domn stărui ca servitorul să se servească. El îi dărui de asemenea și o jumătate de guinee, pe care servitorul o băgă în buzunar cu un amestec de uimire și dispreț.

— În sănătatea stăpînului și a stăpînei dumitale, Trotter, spuse domnul Sedley, iată aici ai ceva din care să bei în sănătatea dumitale cînd ai s-ajungi acasă, Trotter!

Nu trecuseră decît nouă zile de cînd Amelia părăsise căsuța și căminul acesta, și totuși cît de departe i se păreau timpurile cînd își luase rămas bun de la toate astea! Ce prăpastie se deschidea între ea și această viață trecută! Putea să se uite înapoi la viața ei din locul în care se găsea acuma și să o contemple, aproape ca pe-o altă ființă, pe tînăra fecioară absorbită de dragostea ei, neavînd ochi decît pentru un anumit om, primind dragostea părintească dacă nu cu nerecunoștință, în orice caz cu nepăsare și ca și cum aceasta ar fi fost un drept al ei, întreaga ei inimă și gîndurile ei fiind legate de îndeplinirea unei singure dorințe. Se simți oarecum rușinată retrăind acele zile atît de apropiate, și totuși atît de îndepărtate; iar felul în care arăta buna ei mamă o umplu de-o

duioasă remușcare. Oare premiul fusese cîștigat — soarele vieții — și totuși cîștigătorul mai șovăia încă și era nemulțumit? De îndată ce eroul și eroina sa trec bariera matrimonială, romancierul lasă în genere cortina, ca și cum drama s-ar fi terminat cu asta; ca și cum grijile și luptele vieții ar fi luat sfîrșit; și ca și cum, o dată debarcați în țara căsniciei, totul ar fi trandafiriu și plin de voioșie, iar soția și soțul nu au nimic altceva de făcut decît să-și dea unul altuia brațul și să pornească domol la vale, către bătrînețe, într-o fericită și netulburată rodnicie. Dar mica noastră Amelia abia ajunsese pe țărmul noii sale țări, că se și uita cu neliniște înapoi, spre chipurile triste și dragi care-i făceau semne de adio de pe celălalt țărm, îndepărtat, al fluviului.

În cinstea sosirii tinerei mirese, mama ei găsi de cuviință să pregătească nu știu ce de sărbătoare și, după ce se stinse elanul cel dintîi al vorbăriei, o părăsi un moment pe doamna George Osborne și se furișă în subsolul casei, într-un fel de bucătărie-cameră de locuit (ocupată ziua de domnul și doamna Clapp, iar seara de domnișoara Flannigan, servitoarea irlandeză, după ce-și spăla vasele și-și scotea moațele), ca să ia măsuri pentru pregătirea unui ceai cu fel de fel de bunătăți pe de lături. Oamenii își au felul lor de a-și arăta dragostea, iar doamnei Sedley i se părea că un cozonăcel și o cantitate de marmeladă de portocale, întinsă pe-o farfurioară de cristal, ar fi niște lucruri deosebit de plăcute Ameliei acuma, în cea mai interesantă situație a ei.

În timp ce în încăperile de jos se pregăteau bunătățile acestea, Amelia, părăsind salonul, urcă scara și se pomeni, fără să-și dea prea bine seama cum, în cămăruța pe care-o ocupase înainte de-a

se mărita și în același fotoliu în care petrecuse atîtea ceasuri de amărăciune. Ea se lăsă în brațele lui ca și cum acesta i-ar fi fost un vechi prieten și începu să se gîndească la săptămîna care abia trecuse și la viața ei dinainte de asta. Să privești așa de repede înapoi, cu tristețe și plină de nelămurire ; să tînjești după ceva care, o dată dobîndit, aducea mai degrabă necaz și întristare decît bucurie ; iată soarta sărmanei, micuței noastre făpturi, a acestei nevinovate și rătăcite drumețe în marea îmbulzeală care se zbate în Bîlciul deșertăciunilor.

Aici șezu Amelia și rechemă plină de iubire icoana aceea a lui George în fața căreia îngenunchease înainte de căsătorie. Oare își mărturisea ea cîtă deosebire există între omul care era George în realitate și acel minunat și tînăr erou pe care îl divinizase ea ? E nevoie de mulți, foarte mulți ani — și un bărbat trebuie să fie într-adevăr foarte rău — pentru ca mîndria și orgoliul să îngăduie unei femei să facă o asemenea mărturisire. Apoi îi apărură în față ochii verzi și scînteietori ai Rebeccăi și zîmbetul ei fatal, și o umplură de groază. Și rămase așa un moment, lăsîndu-se în voia obișnuitei ei înclinări către reverie, în atitudinea aceea de nepăsare și de melancolie în care-o găsise buna servitoare în ziua cînd îi adusese scrisoarea prin care George reînnoia cererea lui în căsătorie.

Ea se uită la pătucul alb, care fusese al ei cu puține zile mai înainte, și-și spuse că i-ar plăcea să doarmă în el în noaptea aceea și să se trezească dimineața, ca odinioară, cu chipul zîmbitor al mamei ei deasupra patului. Apoi se gîndi cu groază la uriașul și funebrul pavilion de damasc din vastul și întunecosul dormitor care o aștepta în marele hotel din Cavendish Square. Drag pătuc alb ! Cîte nopți nesfîrșit de lungi plînsese ea pe perna lui ! Ce deznădăjduită era și cum sperase să moară aici ! Iar acuma nu i se împliniseră oare toate dorințele, și iubitul pentru care deznădăjduise atîta nu era al ei pentru totdeauna ? Scumpă mamă ! Cu cîtă răbdare și duioșie stătuse ea de veghe lîngă patul acesta ! Amelia se duse și îngenunche lîngă pat, și acolo sufletul acesta rănit și sfios, dar blînd și iubitor, își căută mîngîiere, acolo unde, trebuie să mărturisim, fetița noastră își îndreptase privirile de foarte puține ori pînă acuma. Credința ei se rezumase pînă atunci la iubire ; dar inima aceasta întristată, însîngerată și dezamăgită, începea să simtă nevoia unui alt fel de mîngîiere.

Avem noi oare dreptul să repetăm sau să ascultăm rugăciunile ei ? Acestea, frățioare, sînt taine, și trec dincolo de domeniul Bîlciului deșertăciunilor, unde se desfășoară povestirea noastră.

Dar ceea ce poate fi spus e că, atunci cînd ceaiul fu, în cele din urmă, anunțat, tînăra noastră doamnă coborî scările mult mai voioasă ; că nu era abătută și nu-și mai plîngea soarta, nici nu se mai gîndea la răceala lui George sau la ochii Rebeccăi, așa cum obișnuia să facă în ultima vreme. Ea coborî, își sărută tatăl și mama și stătu de vorbă cu bătrînul domn, pe care-l înveseli cum nu se mai înveselise el de mult timp. Apoi se așeză la pianul pe care-l cumpărase Dobbin și cîntă toate vechile cîntece care-i plăceau tatălui său. Declară că ceaiul e minunat și lăudă felul delicat în care era pusă marmelada pe farfurioare. Și în hotărîrea ei de a-i face fericiți pe toți ceilalți, se pomeni fericită și ea ; dormi buștean

sub uriașul și funebrul pavilion și se trezi surîzînd numai cînd se întoarse George de la teatru.

A doua zi, George avea de pus la cale „treburi" mai importante decît aceea de a-l vedea pe domnul Kean în rolul lui Shylock. Îndată după sosirea lui la Londra, el scrisese avocaților tatălui său, împărtășindu-le regala lui dorință de a se întîlni cu ei în ziua următoare. Cheltuielile hotelului, cît și ceea ce-i ciupise la biliard și la cărți căpitanul Crawley secătuiseră aproape punga tînărului, care dorea să și-o umple din nou înainte de a porni în călătorie, și nu mai avea alt mijloc decît acela de a pune mîna pe cele două mii de lire pe care avocații erau însărcinați să i le plătească. Era perfect convins în sufletul lui că tată-său are să se domolească curînd. Cum putea rămîne un părinte așa de multă vreme împietrit față de un fiu ideal cum era el? Iar dacă trecutul și meritele lui personale nu izbuteau să înmoaie inima tatălui său, George luă hotărîrea să se distingă într-un chip atît de strălucit în viitoarea campanie, încît bătrînul domn să fie silit să i se închine. Și dacă nu s-ar fi întîmplat așa? La dracu! Lumea îi stătea deschisă în față! Norocul la cărți putea să i se schimbe, iar aceste două mii de lire reprezentau o sumă bună de cheltuit.

Astfel că el o expedie din nou, într-o trăsură, pe Amelia la mama ei, cu ordine stricte și cu deplina libertate ca cele două doamne să cumpere tot ceea ce era trebuincios unei femei de rangul doamnei George Osborne, care pleca într-o călătorie în străinătate. Nu aveau decît o singură zi ca să-și completeze garderoba, și ne putem închipui, prin urmare, că ocupația asta le absorbi cu totul. Din nou în trăsură, alergînd de la modistă la lenjereasă, escortată pînă la trăsură de vînzători slugarnici sau de patroni politicoși, doamna Sedley devenise aproape din nou ea însăși și, pentru întîia oară de la catastrofa lor, era cu desăvîrșire fericită. Nici doamna Amelia nu era mai presus de bucuria de-a tîrgui, de-a se tocmi, de-a admira și de-a cumpăra lucruri drăguțe. (Ar da oare vreun bărbat, oricît de filozof ar fi, două parale pe o femeie care ar fi mai presus de așa ceva?) Ea își oferi plăcerea de a-și dărui singură, ascultînd de ordinele soțului ei, și-și cumpără o impresionantă cantitate de lucruri de îmbrăcat, arătînd foarte mult gust și o aleasă pricepere, după cum spuneau toți negustorii.

Iar în privința războiului care se apropia, doamna Osborne nu era nicidecum înspăimîntată; Bonaparte avea să fie zdrobit aproape fără luptă. Vapoarele de cursă porneau în fiecare zi, încărcate cu bărbați eleganți și cu doamne distinse, spre Bruxelles și spre Gand. Lumea se ducea nu atîta la război, cît într-o călătorie de plăcere. Ziarele își băteau joc de nenorocitul acela de parvenit, de escrocul acela demn de dispreț. Un ticălos de corsican ca ăsta să înfrunte armatele Europei și geniul nemuritorului Wellington! Amelia îi arăta un dispreț total; căci nu mai e nevoie să spunem că această blîndă și delicată făptură își împrumuta părerile de la lumea din jur, asemenea neprihănită ființă dînd dovadă de prea multă smerenie ca să aibă și păreri personale. Și, într-un cuvînt, ea și doamna Sedley își petrecură toată ziua tîrguind, Amelia arătîndu-se de o nespusă vioiciune și încredere cu prilejul acestei prime apariții în lumea mondenă a Londrei.

În timpul acesta, George, cu pălăria pe-o ureche, cu coatele arcuite în afară și făcînd pe grozavul

cu aerul lui marţial, se îndreptă spre Bedford Row şi pătrunse falnic în biroul avocatului, ca şi cum ar fi fost stăpînul acelor conţopişti gălbejiţi care mîzgăleau acolo. Şi cu un aer protector şi plin de semeţie, porunci unuia din ei să-l încunoştiinţeze pe domnul Higgs că-l aşteaptă căpitanul Osborne, ca şi cum un *ţivil* de avocat, care avea de trei ori mai multă minte decît el, de cincizeci de ori mai mulţi bani şi de o mie de ori mai multă experienţă, ar fi fost cine ştie ce neisprăvit de subordonat, care să-şi lase numaidecît toate treburile baltă şi să se pună la dispoziţia căpitanului. El nu vedea zîmbetul batjocoritor şi dispreţuitor care făcu înconjurul camerei, de la primul secretar la funcţionarii subalterni, de la funcţionarii subalterni la prăpădiţii de conţopişti şi la curierii cei palizi, îmbrăcaţi în haine prea strîmte pentru ei, în timp ce el stătea în mijlocul lor bătîndu-şi cizmele cu cravaşa şi cugetînd cît de nenorocită era grămada aceea de amărîţi. Nenorociţii şi amărîţii ăştia erau perfect informaţi în privinţa afacerilor lui. Ei discutau despre ele în jurul cănilor lor de bere, împreună cu alţi funcţionari, seara, la cluburile lor. Dumnezeule, cu ce nu erau la curent avocaţii din Londra şi funcţionarii acestora! Nimic nu scapă inchiziţiei lor, iar prietenii lor intimi guvernează în tăcere oraşul nostru.

Poate că punînd piciorul în cabinetul domnului Higgs, George se aştepta să-l găsească pe acest *gentleman* gata să-i comunice vreo propunere de compromis sau de împăcare din partea tatălui său; poate că purtarea lui mîndră şi rece şi-o însuşise doar ca o dovadă a curajului şi hotărîrii sale; dar dacă aşa era, semeţia lui întîlni, din

partea avocatului, o răceală de gheaţă şi o nepăsare care făceau fanfaronada lui cu totul ridicolă. Acesta se prefăcea că scrie o scrisoare cînd intră căpitanul.

— Luaţi loc, vă rog, domnule, zise el, şi vă stau numaidecît la dispoziţie pentru mica dumneavoastră chestiune. Domnule Poe, adu dosarul, te rog! După care se apucă să scrie din nou.

După ce Poe aduse dosarul respectiv, şeful său calculă valoarea celor două mii de lire în acţiuni la cursul zilei şi îl întrebă pe căpitanul Osborne dacă doreşte un cec la purtător asupra bancherilor săi, ori dacă îl însărcinează să cumpere acţiuni pentru această sumă.

— Unul din executorii testamentari ai răposatei doamne Osborne e plecat din oraş, rosti el cu indiferenţă, dar clientul meu doreşte să vă satisfacă dorinţele şi afacerea să fie tranşată cît mai repede cu putinţă.

— Dă-mi un cec, domnule, zise foarte morocănos căpitanul, şi dă-i dracului de şilingi şi de alte mărunţişuri din astea! adăugă el, în timp ce avocatul îi făcea totalul poliţei; şi, mîndru că prin gestul lui mărinimos îl silise pe pungaşul ăsta bătrîn să roşească, ieşi falnic din birou, cu hîrtia în buzunar.

— Pînă-n doi ani, băiatul ăsta înfundă puşcăria, îi spuse domnul Higgs domnului Poe.

— Nu credeţi, domnule, că Osborne o să-şi schimbe hotărîrea?

— Mai degrabă-şi poate schimba hotărîrea o statuie, răspunse domnul Higgs.

— A luat-o cam repede, zise funcţionarul. E însurat abia de-o săptămînă, şi l-am văzut pe

eI şi pe alţi ofiţeraşi conducînd-o pe doamna Highflyer, actriţa, la trăsură, după spectacol.

Pe urmă atacară alt subiect, şi domnul George Osborne dispăru pe dată din memoria acestor *gentlemen*.

Poliţa respectivă era o trată asupra prietenilor noştri Hulker şi Bullock din Lombard Street, spre sediul cărora o porni şi George, crezînd că face cine ştie ce afacere, căci de-acolo îşi ridica el în mod obişnuit banii. Domnul Frederick Bullock, cu chipul gălbejit aplecat asupra unui registru la care stătea un modest funcţionar, se întîmplă să fie tocmai în birou cînd intră George. Faţa lui căpătă o culoare şi mai cadaverică văzîndu-l pe căpitan şi se strecură repede, ca un vinovat, la cel mai îndepărtat birou. George, care se holba la grămada de bani (căci nu mai încasase pînă atunci o asemenea sumă), era prea absorbit ca să mai bage de seamă şi mutra sau fuga cadavericului pretendent al surorii sale.

Fred Bullock îi povesti apoi bătrînului Osborne atît apariţia, cît şi purtarea fiului său.

— A intrat îndrăzneţ ca un paj, zise Frederick, şi a încasat tot, pînă la ultimul şiling. Cît timp or să-i ajungă unui asemenea băiat cîteva sute de lire ?

Osborne începu să înjure îngrozitor, susţinînd că puţin îi păsa lui cînd şi cît de repede are să-şi cheltuiască banii. Fred lua acuma masa în fiecare zi în Russel Square. Dar cu toate astea, George era cît se poate de mulţumit de felul cum îi merseseră treburile în ziua aceea. Întreg bagajul şi echipamentul lui personal fu repede pregătit, iar el plăti prin cecuri asupra agenţilor săi, cu generozitatea unui lord, cumpărăturile Ameliei.

CAPITOLUL XXVII

ÎN CARE AMELIA ÎNTÎLNEŞTE REGIMENTUL LUI GEORGE

Cînd minunata trăsură a lui Jos se opri în faţa uşii hotelului din Chatham, prima figură pe care-o recunoscu Amelia fu faţa prietenoasă a căpitanului Dobbin, care măsurase strada de mai bine de-un ceas aşteptînd să-i sosească prietenii. Căpitanul, cu nasturii lucitori pe veston, cu centiron roşu-închis şi cu sabie, prezenta un aspect milităresc care-l făcu pe Jos cît se poate de mîndru de-a putea arăta că are asemenea cunoştinţe, şi corpolentul civil îl salută cu o demonstraţie de prietenie foarte diferită de felul în care Jos binevoise să-şi primească prietenul la Brighton şi în Bond Street.

Alături de căpitan era şi sublocotenentul Stubble, care, atunci cînd caleaşca se apropie de hotel, izbucni : „Pe cinstea mea ! Ce fată drăguţă !" aprobînd din toată inima alegerea lui Osborne. Căci, într-adevăr, Amelia, îmbrăcată cu blana de la nuntă şi cu panglicile ei trandafirii, cu obrajii aprinşi din pricina călătoriei rapide în aer liber, arăta atît de proaspătă şi de drăgălaşă, încît îndreptăţea din plin complimentul sublocotenentului, iar Dobbin simţi că tînărul îi e tare drag pentru cuvintele pe care le rostise. În timp ce el înaintă ca să ajute doamna să coboare din trăsură, Stubble băgă de seamă ce mînuţă gingaşă îi întinse ea şi ce delicat şi nostim picioruş cobora scara. Se înroşi pînă peste urechi şi execută cea mai adîncă plecăciune de care era în stare ; la

care Amelia, văzînd numărul regimentului al ...-lea brodat pe chipiul sublocotenentului, răspunse zîmbindu-i îmbujorată și făcîndu-i și ea o reverență, care sfîrși prin a-l pironi locului pe tînărul sublocotenent. Începînd din ziua aceea, Dobbin se purtă cu mai multă blîndețe cu domnul Stubble și-l îndemna mereu să-i vorbească despre Amelia, atît în timpul plimbărilor lor particulare, cît și la regiment. Deveni o modă ca toți tinerii și lealii camarazi din regimentul al ...-lea s-o adore și s-o admire pe doamna Osborne. Purtarea ei simplă și fără prefăcătorie, ca și sfioasa ei bunăvoință le cîștigară pe de-a-ntregul inimile lor curate; simplitate și suavitate cu neputință de redat prin cuvinte. Dar cine n-a fost fermecat de calitățile acestea la o femeie și n-a recunoscut în ele prezența tuturor celorlalte virtuți, chiar dacă vorbind ea nu-ți spune decît că e angajată pentru cadrilul care urmează sau că e foarte cald? George, care fusese întotdeauna fruntea regimentului său, crescu nemaipomenit de mult în ochii tineretului din regiment prin gestul lui nobil de a se fi însurat cu o tînără făptură fără avere și prin alegerea unei tovarășe atît de drăgălașe și gingașe.

Spre surprinderea ei, în camera care-i aștepta pe călători, Amelia găsi o scrisoare adresată doamnei căpitan Osborne. Era un bilet triunghiular, pe hîrtie trandafirie, cu o pecete reprezentînd un porumbel și-o ramură de măslin, cu mult belșug de ceară de culoare albastru-deschis și acoperit cu un foarte lătăreț, deși nehotărît, scris feminin.

— E mîna doamnei Peggy O'Dowd, zise George rîzînd. O recunosc după sigiliu.

Și era într-adevăr un bilet de la doamna maior O'Dowd, solicitînd plăcerea de a se bucura de societatea doamnei Osborne chiar în acea seară, la o mică serată prietenească.

— Trebuie să te duci, spuse George. Acolo ai să faci cunoștință cu tot regimentul. O'Dowd comandă regimentul, iar Peggy îl comandă pe O'Dowd.

Dar nu trecuseră nici cîteva minute de cînd petreceau pe socoteala scrisorii doamnei O'Dowd, cînd ușa se deschise cu violență, și o doamnă durdulie și voioasă, în costum de călărie și urmată de doi din ofițerii noștri, intră în cameră.

— Zău că n-am putut aștepta pînă la ora ceaiului. Prezintă-mă, George, dragul meu prieten, doamnei dumitale. Doamnă, sînt încîntată să vă văd și să vă prezint pe soțul meu, maiorul O'Dowd! Și cu asta, voioasa doamnă în costum de călărie strînse foarte călduros mîna Ameliei, iar aceasta din urmă își dădu numaidecît seama că doamna din față era chiar aceea de care rîdea atît de des soțul său. Ai auzit multe despre mine de la soțul dumitale, spuse doamna, cu multă vioiciune.

— Ați auzit multe despre ea, repetă soțul ei, maiorul.

— Și sînt sigură că m-a încondeiat, răspunse doamna O'Dowd, adăugînd că George e un drac împielițat plin de răutate.

— De asta garantez, zise maiorul, încercînd să-l privească cu înțeles, așa că George începu să rîdă.

Iar doamna O'Dowd, dîndu-i o ușoară lovitură de cravașă, îi spuse maiorului să stea liniștit, după care ceru să fie prezentată doamnei căpitan Osborne, după toate regulile.

— Doamna, draga mea, zise George plin de gravitate, este foarte buna, binevoitoarea și neprețuita mea prietenă, Auralia-Margaretta, zisă Peggy.

— Pe legea mea, aici ai dreptate! interveni maiorul.

— Zisă Peggy, soția maiorului Michael O'Dowd, din regimentul nostru, și fiica lui Fitzjurld Ber'sford de Burgo Malony, de Glenmalony, comitatul Kildare.

— Și de Muryan Squeer, Dobblin, zise doamna, cu o netulburată superioritate.

— Și de Muryan Squeer, bineînțeles, șopti maiorul.

— Acolo mi-ai făcut curte, dragul meu maior, spuse doamna, iar maiorul o aprobă, așa cum, în general, aproba tot ceea ce-i spunea ea cînd se găseau în lume.

Maiorul O'Dowd, care își slujise suveranul în toate colțurile lumii și-și plătise fiecare pas din avansare prin acte de curaj și îndrăzneală mai mari decît meritau gradele cîștigate, era cel mai modest, mai tăcut, mai blînd și mai pașnic dintre oamenii mici de statură și așa de supus soției sale, ca și cum ar fi fost codița ei. La masa de la popotă stătea tăcut și bea zdravăn. Cînd se simțea plin de lichior, se ducea, clătinîndu-se și fără să scoată o vorbă, acasă. Cînd vorbea, o făcea pentru a cădea de acord indiferent cu cine și asupra oricărui subiect; și trecea prin viață în desăvîrșită tihnă și bună dispoziție. Cea mai grozavă zăpușeală din India nu i-a înfierbîntat niciodată firea, și nici frigurile galbene nu l-au zgîlțîit vreodată. Se ducea la baterie cu aceeași nepăsare ca și la masă; mînca broască-țestoasă și carne

de cal cu o plăcere și o poftă egală și avea o mamă bătrînă, doamna O'Dowd de O'Dowdstown, din cuvîntul căreia n-a ieșit într-adevăr niciodată, decît atunci cînd a fugit de-acasă ca să se înroleze și cînd s-a încăpățînat să se însoare cu îngrozitoarea Peggy Malony.

Peggy era una din cele cinci surori și unul din cei unsprezece copii ai nobilei case de Glenmalony; dar bărbatul ei, deși văr cu ea dinspre partea mamei, nu avea, din pricina asta, neprețuitul avantaj de-a fi înrudit cu familia Malony, pe care ea o considera a fi cea mai vestită familie din lume. După ce încercase nouă sezoane la Dublin și două la Bath și Cheltenham și nu-și găsise încă un tovarăș de viață, domnișoara Malony îi porunci vărului său Mick să se însoare cu ea, cînd fata împlinise 33 de ani; și cinstitul băiat, ascultînd-o, o duse în Indiile Occidentale, să prezideze societatea doamnelor din regimentul al ...-lea, în care el fusese tocmai mutat.

Înainte de-a fi trecut o jumătate de oră de cînd doamna O'Dowd se afla în tovărășia Ameliei (ca și de altfel în tovărășia oricărei alte persoane), această îndatoritoare doamnă îi expuse noii sale prietene toată originea și arborele ei genealogic.

— Draga mea, zise ea cu bunăvoință, intenția mea era să mi-l fac pe George frate, iar sora mea Glorvina i s-ar fi potrivit de minune. Dar cum trecutul e trecut și cum el era logodit cu dumneata, ei bine, m-am hotărît să te socot ca pe-o soră, să te consider și să te iubesc ca pe cineva din familie. În orice caz, ai o figură așa de drăgălașă și de bună, că sînt sigură, ți-o jur, c-o să ne înțelegem și c-ai să faci parte din familia noastră.

— Sigur c-așa are să fie, rosti O'Dowd, cu un aer de aprobare ; iar Amelia se simți cît se poate de înveselită și de recunoscătoare felului acestuia brusc de-a fi introdusă într-o familie atît de numeroasă.

— Aici sîntem cu toții buni camarazi, continuă nevasta maiorului. Nu există un singur regiment din armată în care să găsești o societate mai unită sau o popotă mai plăcută. Nu există nici certuri, nici hărțuieli, nici bîrfeli și nici flecăreală printre *noi*. Ne avem ca frații, nu altceva !

— Mai ales cu doamna Magenis, zise George rîzînd.

— M-am împăcat cu doamna căpitan Magenis, deși purtarea ei față de mine numai cît nu mi-a scos peri albi și mai-mai să mă ducă la groapă de supărare.

— Tu, care ai un păr negru atît de frumos, Peggy, draga mea ! exclamă maiorul.

— Ține-ți gura, Mick, neghiobule ! Bărbații ăștia ți se pun întotdeauna de-a curmezișul, doamnă Osborne, draga mea ; cît despre Mick al meu, i-am spus de numărate ori că nici n-ar trebui să deschidă gura vreodată, în afară de cazul cînd dă comanda sau cînd își vîră mîncare și băutură în ea. Am să te pun eu la curent cu treburile regimentului cînd o să fim singure. Prezintă-mă acuma fratelui dumitale ; strașnic bărbat, pe legea mea, și-mi aduce aminte de vărul meu, Dan Malony (Malony de Ballymalony, draga mea, știi, care s-a însurat cu Ophalia Scully de Oysterstown, verișoara lordului Poldoody). Domnule Sedley, sînt încîntată de cunoștință. Îmi închipui că o să luați astăzi masa la popotă. Ia seama la dracul acela de doctor, Mick, și oricum ar fi, să-ți păstrezi cumpătul la masa mea din seara asta.

— Regimentul 150 ne dă azi o masă de adio, scumpa mea, interveni maiorul, dar vom face rost cu ușurință de-o invitație și pentru domnul Sedley !

— Fugi repede, Simple ! (Sublocotenentul Simple, din regimentul nostru, draga mea Amelia, am uitat să ți-l prezint.) Fugi cît mai repede și transmite colonelului Tavish complimente din partea doamnei maior O'Dowd și spune-i că domnul căpitan Osborne a venit cu cumnatul său, pe care-l vom aduce la popota Regimentului 150 la ora cinci exact... cînd dumneata și cu mine, draga mea, vom lua o gustare chiar aici, dacă nu-i cu supărare.

Înainte ca doamna O'Dowd să-și fi terminat perorația, tînărul sublocotenent și alerga pe scări în jos pentru a-și aduce la îndeplinire însărcinarea.

— Supunerea este sufletul armatei. Noi o să ne ducem la datoria noastră, în timp ce doamna O'Dowd o să rămînă aici să te instruiască, Emmy, zise căpitanul Osborne.

Și cei doi domni, luîndu-l fiecare de cîte-o aripă pe maior, ieșiră o dată cu numitul ofițer, strîmbîndu-se unul la altul pe deasupra capului lui.

Și acum, avînd-o pe noua ei prietenă în deplină stăpînire, impetuoasa doamnă O'Dowd începu să reverse asupra acesteia o asemenea avalanșă de informații, că memoria nici unei biete tinere femei nu i-ar fi putut face față. Îi servi Ameliei mii de amănunte cu privire la foarte numeroasa

familie a cărei membră se pomeni uluita și tînăra doamnă.

— Doamna Heavytop, soția colonelului, a murit în Jamaica de friguri galbene, combinate cu o mare dezamăgire sentimentală, pentru că oribilul și bătrînul colonel, care are capul chel ca o ghiulea de tun, făcea ochi dulci unei metise de-acolo...

Doamna Magenis, deși fără pic de educație, era o femeie cumsecade, dar avea o limbă a dracului, și ar fi înșelat-o la *whist* chiar pe mamă-sa. Pe cînd doamna căpitan Kirk era gata să-și rostogolească ochii ei stacojii numai la ideea unui nevinovat joc de cărți („cu toate că tatăl meu, un om atît de evlavios cum nu există altul, unchiul meu Dane Malony și vărul nostru, episcopul, fac de cînd îi știu cîte-un loto sau cîte-un *whist* în fiecare seară“).

— Nici una din doamnele astea însă nu merg de astă dată cu regimenul, adăugă doamna O'Dowd. Fanny Magenis rămîne cu mamă-sa, care vinde cărbuni și cartofi, fără doar și poate, în Islington-town, lîngă Londra, deși ea se lăuda întotdeauna cu corăbiile lui taică-său și ni le arăta cînd merg în susul rîului ; iar doamna Kirk și copiii ei vor rămîne aici, în Bethesda Place, ca să fie aproape de predicatorul ei favorit, doctorul Ramshorn. Doamna Bunny e într-o situație interesantă... și e veșnic așa... i-a și dăruit locotenentului șapte odrasle. Iar soția sublocotenentului Posky, care-a venit aici cu două luni înaintea dumitale, draga mea, și s-a certat de zeci de ori pînă acum cu Tom Posky, de se aude în toată cazarma (se zice că și-au aruncat cu farfuriile în cap, dar Tom n-a mărturisit niciodată de ce îi era

ochiul vînăt), o să plece îndărăt la maică-sa, care ține un pension de fete la Richmond... mare ghinion pentru ea să se fi lăsat răpită de el ! Unde ți-ai făcut educația, draga mea ? Eu am fost crescută, și-a costat o groază de bani întreținerea, la pensionul doamnei Flanahan de la Ilyssus Grove, în Booterstown, lîngă Dublin, și aveam o marchiză care ne învăța cum se pronunță la Paris și un general-maior în retragere din armata franceză care ne preda gimnastica...

Uluita noastră Amelia se pomeni așadar dintr-o dată făcînd parte din această eterogenă familie, cu doamna O'Dowd ca soră mai mare. La ceai, doamna Osborne fu prezentată și celorlalte rubedenii feminine, cărora, dat fiind că era tăcută, binevoitoare și nu din cale-afară de frumoasă, le făcu o impresie mai degrabă plăcută, asta însă pînă cînd sosiră de la popota regimentului 150 și domnii, care începură s-o admire într-atît, încît surorile ei se porniră, bineînțeles, să-i găsească felurite cusururi.

— Nădăjduiesc că Osborne a pus cruce nebuniilor, spuse doamna Magenis către doamna Bunny.

— Dacă dintr-un desfrînat pocăit poate ieși un soț bun, sînt sigură că are să aibă mare noroc cu George, observă doamna O'Dowd adresîndu-se doamnei Posky, care-și pierduse locul de cea mai tînără căsătorită și era cît se poate de pornită împotriva uzurpatoarei.

Cît despre doamna Kirk, această discipolă a doctorului Ramshorn, ea puse Ameliei una sau două întrebări de principiu, ca să vadă dacă era o neștiutoare sau dacă era o bună creștină, și așa

mai departe, şi aflînd, din naivitatea răspunsurilor doamnei Osborne, că se găsea încă într-o desăvîrşită beznă, îi puse în mînă trei cărţulii cu poze de un *peny*, adică : *Strigăte în pustiu*, *Spălătoreasa din Wandsworth Common* şi *Cea mai bună baionetă a soldatului britanic*, pe care, spre a o lumina cît mai repede cu putinţă, doamna Kirk o rugă pe Amelia să le citească chiar în seara aceea, înainte de-a se culca.

Dar absolut toţi bărbaţii, ca buni prieteni ce erau, se aşezară în jurul drăgălaşei soţii a camaradului lor şi îi făcură curte cu o galanterie specific ostăşească. Ea îşi avu micul ei succes, care-o făcu să-i vină inima la loc şi să-i scînteieze ochii. George era mîndru de succesul neveste-si şi era încîntat de felul plin de voioşie şi de graţie, deşi naiv şi puţin sfios, cu care primea ea atenţiile *gentlemen*-ilor şi cu care răspundea la complimentele lor. Iar el, în uniforma lui, cu cît era el mai frumos decît oricare alt bărbat din cameră ! Amelia simţea că el o observă cu dragoste şi roşea de bucurie în faţa bunătăţii lui. „Am să fiu drăguţă cu toţi prietenii lui, se hotărî ea în sinea ei. Am să-i iubesc pe toţi, aşa cum îl iubesc şi pe el. Am să caut să fiu întotdeauna voioasă şi binevoitoare şi am să-i fac căminul fericit !"

Regimentul o primi într-adevăr cu mult entuziasm, căpitanii o aprobau, locotenenţii o aplaudau, sublocotenenţii o admirau. Bătrînul Cutler, doctorul, făcu două sau trei glume, pe care, dat fiind caracterul lor strict profesional, nu mai e nevoie să le repetăm ; iar Cackle, asistentul, doctor în medicină de la Edinburgh, binevoi s-o întrebe ceva în legătură cu literatura şi-o puse la încercare cu cele trei din cele mai bune citate franţuzeşti ale sale. Tînărul Stubble umbla de la un bărbat la altul, şoptind : „Pe cinstea mea ! Nu-i aşa că-i o fată drăguţă ?" Şi nu-şi mai luă ochii de la ea, pînă cînd fu adus grogul.

Cît despre căpitanul Dobbin, el nu schimbă cu Amelia nici un cuvînt toată seara. Dar el şi căpitanul Porter din regimentul al 150-lea îl duseră pe Jos acasă la hotel, căci era beat turtă şi povestise cu mult efect istoria lui cu vînătoarea de tigri, atît la masa de la popotă, cît şi la *soirée*[1], la doamna O'Dowd, care-şi pusese turbanul ei cu pană de pasărea-paradisului. Lăsîndu-l pe perceptor pe mîna servitorului său, Dobbin hoinări prin preajmă, fumîndu-şi ţigara în faţa uşii hotelului. În timpul acesta, George îşi înfăşură cu multă grijă nevasta în şal şi plecară de la doamna O'Dowd, după ce ea strînse mîna tuturor tinerilor ofiţeri, care o însoţiră la trăsură şi care aclamară cu veselie vehiculul acesta în timp ce se îndepărta. Astfel că Amelia îi dădu lui Dobbin mica ei mînă în timp ce coborî din trăsură şi îl mustră, zîmbind, pentru că nu o băgase de loc în seamă toată seara.

Căpitanul continuă această vătămătoare distracţie şi fumă încă mult timp după ce hotelul şi strada adormiseră. Pîndi cum se sting luminile din salonul lui George şi cum se aprind în dormitorul alăturat şi cum se sting apoi şi aici. Era dimineaţă aproape cînd se întoarse şi el acasă. Putea desluşi aclamaţiile de pe vasele ancorate pe fluviu, care-şi luau încărcătura înainte de-a porni pe Tamisa în jos.

---

[1] Serată (fr.).

CAPITOLUL XXVIII

ÎN CARE AMELIA NĂVĂLEŞTE ÎN ŢĂRILE-DE-JOS

Regimentul şi ofiţerii săi urmau să fie transportaţi în acest scop pe vasele echipate de guvernul majestăţii-sale ; şi a treia zi după întrunirea festivă din apartamentele doamnei O'Dowd, în mijlocul aplauzelor echipajelor vaselor Companiei Indiilor Orientale de pe fluviu şi a militarilor de pe ţărm, fanfara intonînd imnul naţional, ofiţerii fluturîndu-şi chipiele, iar trupele scoţînd urale vitejeşti, vasele coborîră în josul fluviului şi porniră sub escortă spre Ostanda. În timpul acesta, tînărul Jos binevoi s-o ia sub aripa lui ocrotitoare pe soră-sa, cît şi pe soţia maiorului, ale căror bunuri şi proprietăţi mobile, incluzînd şi faimoasa pasăre a paradisului şi turbanul, plecaseră în cea mai mare parte cu bagajele regimentului ; astfel că cele două eroine ale noastre călătoriră fără grijă pînă la Ramsgate, unde se găseau nenumărate pacheboturi, într-unul din care făcură şi ele o rapidă traversare la Ostanda.

Această perioadă a vieţii duse de Jos de-atunci încolo cunoscu atîta belşug de întîmplări, încît îi puse la îndemînă subiecte de conversaţie pentru mulţi ani după aceea, şi chiar povestea cu vînătoarea de tigri fu înlocuită cu istorisiri mult mai vijelioase pe care avea să le povestească în legătură cu marea bătălie de la Waterloo.

De îndată ce consimţise s-o însoţească pe soră-sa în străinătate, se observă că nu-şi mai rase mustaţa. La Chatham luă parte la parăzi şi la exerciţii cu un zel nespus. Asculta cu cea mai mare atenţie convorbirile fraţilor lui de arme (după cum avea să le spună el uneori, mai tîrziu) şi învăţă cît putu mai mulţi termeni militari. În studiile acestea ale lui, doamna O'Dowd îi fu de mare ajutor ; iar în ziua cînd, în cele din urmă, se îmbarcară pe bordul „Frumosului trandafir", care urma să-i ducă la destinaţie, îşi făcu apariţia într-o redingotă plină de găitane, cu pantaloni de pînză groasă şi purtînd o uriaşă pălărie împodobită cu o elegantă panglică cusută cu aur. Avînd trăsura cu el şi înştiinţînd, cu un aer confidenţial, pe toţi cei de pe bord că se duce să se întîlnească cu armata ducelui de Wellington, oamenii îl luau drept cine ştie ce mare personaj, comisar general sau măcar curier al guvernului.

El suferi enorm în timpul călătoriei, iar doamnele se simţiră de asemenea foarte rău ; dar Amelia reînvie atunci cînd vasul ajunse la Ostanda, pentru că zări vasele care transportau regimentul ei şi care intrară în port aproape o dată cu „Frumosul trandafir". Jos se duse la hotel într-o stare de completă prăbuşire fizică, în timp ce căpitanul Dobbin însoţea doamnele, după care se ocupă de ridicarea de pe vas şi de la vamă a trăsurii şi a bagajului lui Jos, domnul Sedley fiind în momentul acela fără servitor, deoarece valetul lui Osborne, precum şi îmbuibatul lui servitor conspiraseră împreună la Chatham şi refuzară pe neaşteptate să se îmbarce. Această revoltă, care izbucni cu totul pe negîndite şi în cea din urmă zi, îl înspăimîntă într-atîta pe domnul Sedley-junior, încît acesta fu pe punctul de-a renunţa la expediţie, dar căpitanul Dobbin (care îi dăduse un ajutor imens cu prilejul istoriei ăsteia, zicea Jos) îl mustră cu asprime şi-l ironiză din gros ; mustăţile, pe de altă

parte, îi crescuseră, așa că Jos fu în cele din urmă convins să se îmbarce. În locul distinșilor și bine hrăniților servitori londonezi, care nu știau altceva decît să vorbească englezește, Dobbin îi făcu rost lui Jos de-un mic și tuciuriu servitor belgian, care nu știa nici un fel de limbă, dar care, prin felul de-a fi și prin faptul că i se adresa domnului Sedley cu „domnia-voastră", cîștigă numaidecît bunăvoința acestui *gentleman*. Timpurile au schimbat acum Ostanda; printre britanicii care mișună pe acolo, foarte puțini sînt cei care arată ca lorzii sau care se poartă ca membrii aristocrației noastre de sînge. Ei sînt în cea mai mare parte prost îmbrăcați, au rufăria murdară, sînt amatori de biliard și de *brandy*, de țigări și de mîncăruri proaste.

Dar e de datoria noastră să spunem că era o regulă ca fiecare englez din armata ducelui de Wellington să-și plătească ceea ce consuma. Amintirea unei asemenea comportări face cinste, cu siguranță, unei națiuni de negustori. Era o binecuvîntare pentru o țară comercială ca Belgia să fie străbătută de-o armată de mușterii de felul acestora și să aibă de hrănit asemenea luptători solvabili. Iar țara pe care ei veniseră s-o apere nu era de loc milităroasă. În decursul unei îndelungate perioade istorice ei au lăsat altor popoare onoarea de-a se încăiera pe pămîntul lor. Cînd autorul de față s-a dus să cerceteze, cu ochi vulturești, cîmpul de luptă de la Waterloo, l-am întrebat pe conducătorul diligenței, un bătrîn majestuos și cu înfățișare de veteran, dacă a fost și el la război. *„Pas si bête"* [1] — răspuns și simțire pe care nici un francez nu le-ar putea exprima — i-a fost replica. Dar, pe de altă parte, surugiul

[1] Nu-s așa de prost (fr.).

poștalionului cu care călătoream era un *viconte*, fiu al vreunui general imperial falit, care primi cîțiva *penny* ca să aibă de bere pe drum. Morala este, fără îndoială, destul de bună.

Țara asta liniștită, acoperită cu șesuri înfloritoare, nu putuse fi niciodată mai bogată și mai îmbelșugată ca la începutul verii acelui 1815, cînd cîmpiile ei verzi și orașele ei pașnice se însuflețiseră de mulțimea uniformelor roșii, cînd pe largile ei *chaussées* [1] roiau strălucitoare echipaje englezești, cînd uriașele ei vase ce navigau pe canale, plutind printre pășuni bogate și bătrîne, sătucuri fermecătoare și ciudate sau pe lîngă castele străvechi pitite printre arbori uriași, erau supraîncărcate de turiști englezi cu stare și cînd soldatul care bea la hanul din sat nu numai că bea, dar își și plătea consumația, iar Donald Scoțianul [2], instalat într-o casă țărănească flamandă, legăna copăița copilului, în timp ce Jean și Jeannette erau plecați la strîns fînul. Întrucît pictorii sînt înclinați tocmai acum spre subiecte războinice, eu le sugerez subiectul acesta, pe care-l găsesc foarte potrivit pentru penel, cînd ai de gînd să ilustrezi principiul unui cinstit război englezesc. Totul părea strălucitor și nevinovat ca o paradă din Hyde Parck. În timpul acesta, Napoleon, adăpostit îndărătul unui șir de fortărețe la frontieră, punea la cale atacul care trebuia să-i transforme pe toți oamenii ăștia cumsecade în niște ființe sălbatice și însetate de sînge și să le ia viața la atîția dintre ei.

Fiecare avea un sentiment de încredere atît de desăvîrșit în conducător (căci credința neclintită pe care ducele de Wellington o inspira întregii națiuni

[1] Șosele (fr.).
[2] Întîmplare pomenită în *Istoria bătăliei de la Waterloc* a domnului Gleig (n.a.).

engleze era tot atît de intensă ca şi cel mai frenetic entuziasm cu care Franţa îl privise o vreme pe Napoleon), ţara era într-o atît de perfectă şi metodică stare de apărare, iar în caz de nevoie ajutorul era atît de aproape şi putea fi atît de copleşitor, încît spaima era un sentiment necunoscut, iar călătorii noştri, dintre care doi erau foarte timizi din fire, se simţeau cu totul liniştiţi, ca şi restul mulţimii de turişti englezi. Faimosul regiment, cu o parte din ofiţerii căruia am făcut cunoştinţă, fu transportat pe vase ce navigau pe canal la Bruges şi la Gand, de unde trebuiau să pornească în marş spre Bruxelles. Jos le însoţi pe doamne la vasele de cursă, pe care toţi vechii călători prin Flandra trebuie să şi le reamintească pentru luxul şi comoditatea pe care o ofereau. Atît de nemaipomenit de bune erau mîncarea şi băutura pe bordul acestor leneşe, dar foarte comode, vase, încît au dat naştere unei legende despre un călător englez care, venind în Belgia pentru o săptămînă şi călătorind pe una din aceste corăbii, fu nespus de încîntat de felul în care se călătorea acolo, şi astfel se ducea într-una de la Gand la Bruges pînă ce a fost inventat drumul-de-fier, cînd, o dată cu cea din urmă cursă a vasului, călătorul nostru se aruncă în apă şi se înecă. Sfîrşitul lui Jos n-avea să se asemene cu acesta, dar încîntarea lui atingea desăvîrşirea, iar doamna O'Dowd stăruia în a susţine că nu-i mai trebuia decît sora ei Glorvina pentru ca Jos să se simtă cu totul fericit. El stătea toată ziua pe punte sorbind bere flamandă, ţipînd după Isidor, servitorul său, şi flecărind plin de galanterie cu doamnele.

Avea un curaj nemaipomenit.

— Atacă-ne, Boney ! striga el. Scumpa mea fetiţă, biata mea Emmy, nu te speria ! Nu există nici

primejdie. Aliaţii vor fi la Paris în două luni, ţi-o spun eu, cînd am să te invit la masă la Palais Royal, pe cinstea mea ! Sînt trei sute de mii de ruşi, ţi-o spun eu, care intră tocmai acum în Franţa prin Maienţa şi peste Rhin... trei sute de mii, comandaţi de Wittgenstein [1] şi de Barclay de Tolly [2], draga mea ! Tu nu te pricepi în chestii militare, iubito ! Eu însă da, şi-ţi garantez că nu există infanterie în toată Franţa care să se poată măsura cu infanteria rusească şi nici vreun general de-al lui Boney vrednic să-i dezlege cureaua încălţămintelor lui Wittgenstein. Vin apoi austriecii ; ei au cinci sute de mii de oameni, cum mă vezi şi cum te văd, şi în zece zile vor trece graniţa şi ei sub comanda lui Schwartzenberg şi a prinţului Carol [3]. Vin apoi prusacii, sub comanda viteazului prinţ mareşal. Arată-mi mie un singur comandant de cavalerie ca el, acuma, după ce s-a terminat cu Murat [4]. Ce zici, doamnă O'Dowd ? Dumneata crezi că fetiţa noastră are motive să se teamă ? Există vreun temei de nelinişte, Isidor ? Ce părere ai, domnule ? Mai adu-mi puţină bere !

Doamna O'Dowd spuse că „Glorvina ei nu se îngrozea de nici un om din lume, necum de un francez", şi dădu peste cap un pahar de bere cli-

[1] *Piotr Hristianovici Wittgenstein* (1768—1842), feldmareşal. În 1812 a comandat corpul de armată care bara drumul spre Petersburg.

[2] *Mihail Bogdanovici Barclay de Tolly* (1761—1818), comandant al armatelor ruseşti, erou al primului război de apărare a patriei din 1812.

[3] *Ludwig Johann Carol* (1771—1847), comandant suprem al armatei austriece de pe Rin între 1796—1799 ; a repurtat victorii împotriva francezilor.

[4] Cumnatul lui Napoleon, pe care acesta l-a făcut rege al Neapolelui. În 1815, încercînd să recucerească regatul Neapolelui, a fost împuşcat.

pind din ochi într-un fel care arăta toată slăbiciunea ei pentru băutura respectivă.

Găsindu-se adeseori în prezenţa inamicului, sau, cu alte cuvinte, de faţă cu doamnele la Cheltenham şi la Bath, prietenul nostru perceptorul pierduse mare parte din vechea lui sfială, şi acum era cît se poate de guraliv, îndeosebi atunci cînd se găsea fortificat cu lichior. Era, am putea spune, favoritul regimentului, ospătîndu-i regeşte pe tinerii ofiţeri şi înveselindu-i cu aerele lui războinice. Şi, deoarece în armată există un binecunoscut regiment care mărşăluieşte cu o capră în fruntea coloanei, în timp ce altul are un cerb, George spuse, făcînd aluzie la cumnatul său, că regimentul lui merge cu un elefant.

De cînd Amelia făcuse cunoştinţă cu regimentul, lui George începu să-i cam fie ruşine de-o anumită societate pe care el fusese silit să i-o prezinte şi se hotărî, după cum îi spunea şi lui Dobbin (despre a cărui mulţumire nu mai e nevoie să vorbim), să-şi ceară numaidecît mutarea într-un regiment mai de elită şi să-şi scoată nevasta din mijlocul blestematelor ăstora de femei de rînd. Dar vulgaritatea asta de a te ruşina de tovărăşia cuiva se întîlneşte mult mai des printre bărbaţi decît printre femei (exceptînd pe foarte distinsele şi elegantele doamne, care, cu siguranţă, se complac în această atitudine) ; doamna Amelia, fiinţă naivă şi sinceră, nu avea însă nici una din susceptibilităţile acelea artificiale pe care greşit înţelegea să le aibă soţul ei, dintr-un exces de delicateţe personală. Astfel, pentru că doamna O'Dowd avea o pană de cocoş la pălărie şi un ceas uriaş pe burtă, pe care obişnuia să-l pună să sune cu orice prilej, povestind cum i-a fost dăruit de către tatăl său, în timp ce se suia în trăsură după cununie, toate

aceste podoabe, cît şi alte particularităţi exterioare ale nevestei maiorului îi provocau nişte chinuri îngrozitoare căpitanului Osborne de cîte ori soţia lui se întîlnea cu maioreasa ; pe cînd Amelia se simţea doar înveselită de excentricităţile distinsei doamne şi cîtuşi de puţin ruşinată de tovărăşia acesteia.

În timp ce făceau acea binecunoscută călătorie, pe care aproape orice englez din clasa de mijloc a făcut-o de-atunci, se putea găsi tovarăşe de drum mai instruite, dar foarte puţine care să te desfete mai mult ca doamna maior O'Dowd.

— Să nu-mi vorbeşti mie de vasele astea de canal, draga mea ! Trebuie să vezi vasele de canal dintre Dublin şi Ballinasloe. Acolo zic şi eu că se călătoreşte repede ; şi ce vite frumoase ! Pe legea mea că tată-meu a cîştigat o medalie de aur pentru o juncă de patru ani cum n-ai văzut niciodată în ţara asta, şi chiar excelenţa-sa a mîncat o porţie din ea şi a spus că n-a gustat niciodată în viaţa lui carne mai minunată.

Iar Jos mărturisea, oftînd, că „în ceea ce priveşte o bucăţică bună de carne împănată, nici prea grasă, nici prea slabă, nu există ţară care să se măsoare cu Anglia".

— Cu excepţia Irlandei, de unde vă vine cea mai bună carne a dumneavoastră, zise doamna maiorului, continuînd să facă tot felul de comparaţii cu totul în favoarea propriei ei ţări, ceea ce nu era de loc neobişnuit printe compatrioţii săi.

Ideea de a compara tîrgul din Bruges cu cel din Dublin, deşi o sugerase ea însăşi, fu prilej de mare dispreţ şi bătaie de joc din partea ei.

— Ţi-aş fi recunoscătoare dacă ai şti să-mi explici ce înţeleg ei prin drăcia aceea din mijlocul pieţei ? întrebă ea, izbucnind într-un hohot batjo-

coritor de rîs de parcă ar fi vrut să dărîme străvechiul turn.

Piața era plină de soldați englezi care se plimbau pe-acolo. Dimineața îi trezeau goarnele englezești, iar către seară se duceau la culcare în sunetul fluierului și al tobei; toată țara și Europa întreagă era pe picior de război, în așteptarea celui mai însemnat eveniment din istorie; iar onorabila Peggy O'Dowd, pe care evenimentul acesta o privea la fel ca pe oricare altul, pălăvrăgea despre Ballinafad și despre caii din grajdurile de la Glenmalony și despre vinul de Bordeaux care se bea acolo, iar Jos Sedley intervenea și el în conversație ridicînd în slava cerului pilaful și orezul de la Dum-dum, pe cînd Amelia se gîndea la bărbatul ei și la felul în care i-ar putea arăta mai bine dragostea ce i-o purta, ca și cum acestea ar fi fost marile probleme ale lumii.

Cei cărora le place să lase deoparte cartea de istorie și să facă speculații asupra lucrurilor care *ar fi putut* să se întîmple dacă n-ar fi intervenit evenimentul fatal care a avut loc în realitate (mod de-a medita cît se poate de enigmatic, amuzant, ingenios și folositor) s-au gîndit, fără îndoială, în sinea lor la momentul deosebit de neprielnic pe care l-a ales Napoleon ca să se întoarcă de pe Elba și să-și sloboadă vulturul din golful San Juan către Notre-Dame. Istoricii noștri ne spun că armatele puterilor aliate erau toate și în mod providențial pe picior de război, gata să-l zdrobească în cel mai scurt timp pe împăratul de pe Elba. Auguștii speculanți adunați la Viena, care tăiau regatele Europei în bucăți, potrivit înțelepciunii lor, aveau destule motive să se încaiere între ei și să facă armatele care-l învinseseră pe Napoleon

să se lupte între ele dacă nu le-ar fi fost teamă de întoarcerea obiectului urii lor și a dușmăniei generale. Cutare monarh își avea armata pe picior de război pentru că îngenunchease Polonia și era hotărît s-o păstreze pentru el; altul jefuise jumătate din Saxonia și avea toate motivele să-și mențină achiziția; iar un al treilea era foarte îngrijorat de soarta Italiei. Fiecare striga împotriva rapacității celuilalt; și dacă corsicanul n-ar fi făcut altceva decît să aștepte acolo la închisoare pînă ce toate părțile interesate s-ar fi zvîrlit una asupra alteia, el s-ar fi putut reîntoarce și pune mîna pe putere nestingherit de nimeni. Dar ce s-ar fi întîmplat atunci cu istorisirea noastră și cu toți prietenii noștri? Dacă toți stropii din ea s-ar usca, ce s-ar întîmpla cu marea?

În timpul acesta, preocupările vieții și ale existenței, și mai cu seamă goana după plăceri, își urmau cursul ca și cum nu se aștepta nimeni ca ele să aibă vreun sfîrșit și ca și cum dușmanul nu le-ar fi stat în față. Cînd călătorii noștri ajunseră la Bruxelles, unde era încartiruit regimentul lor — nemaipomenit chilipir, cum spuneau toți — se pomeniră într-una din cele mai vesele și mai strălucitoare mici capitale din Europa, unde Bîlciul deșertăciunilor își întinsese toate barăcile în mijlocul celei mai ademenitoare voioșii și măreții. Joc de cărți se găsea aici din abundență, și dans, din belșug; ospețe erau berechet ca să-l sature și să-l încînte pe acest mare mîncău de Jos; era și un teatru unde nemaipomenita Catalani[1] își umplea ascultătorii de desfătare; preumblări de toată frumusețea, însuflețite toate de-o războinică strălu-

[1] *Catalani Angelica* (1779—1849), vestită cîntăreață italiană.

cire ; un minunat oraș vechi, cu costume ciudate și o arhitectură uimitoare, spre încîntarea ochilor micii Amelia, care nu mai văzuse niciodată înainte de asta o țară străină, lucruri care o umpleau de-o uluire plină de farmec ; astfel că în momentul acela, și încă vreo cîteva săptămîni după asta, ocupînd o splendidă locuință, ale cărei cheltuieli se împărțeau între Jos și Osborne, care avea bani din belșug și era plin de atenții gingașe față de nevasta lui, timp de cîteva săptămîni, zic, în cursul cărora luna ei de miere luă sfîrșit, doamna Amelia fu tot atît de mulțumită și de fericită ca orice altă mireasă din Anglia.

Fiecare zi din timpul acestei preafericite epoci însemna o noutate sau o petrecere pentru ei toți. Era de văzut cînd o biserică, cînd o galerie de tablouri, se punea la cale vreo plimbare sau se mergea la Operă. Fanfarele regimentului cîntau toată vremea. Cei mai de seamă oameni din Anglia se plimbau prin parc — era o veșnică sărbătoare militară. George, luîndu-și în fiecare seară nevasta la o nouă excursie sau petrecere, era cît se poate de încîntat de sine, ca de obicei, și se jura că devenise de-un temperament cu desăvîrșire casnic. O excursie sau o petrecere cu *el !* Oare nu era de ajuns pentru a umple de fericire această inimioară ? Scrisorile ei, trimise în epoca aceasta doamnei Sedley, acasă, erau pline de mulțumire și de recunoștință pentru vremea petrecută acolo. Soțul ei o îndemna să-și cumpere coliere, articole de lux, bijuterii și tot felul de fleacuri. Oh, el era cel mai drăguț, mai bun și mai generos dintre oameni !

Faptul că putea admira în voie societatea lorzilor, a soțiilor lor și a altor personaje din lumea mare, care se înghesuiau în oraș și apăreau în toate localurile publice, umplu sufletul cu adevărat britanic al lui George de o desfătare fără margini. Căci aceștia nu mai făceau caz de acea fericită răceală și trufașă purtare ce caracterizează, întîmplător, pe cei mari la ei acasă și, apărînd în nenumărate localuri publice, catadicseau să se amestece cu restul societății pe care-o întîlneau acolo. Într-o seară, la o serată dată de comandantul diviziei din care făcea parte regimentul lui George, el avu cinstea să danseze cu *lady* Blanche Thistlewood, fiica lordului Bareacres ; și se înghesui la bufet să le servească pe cele două nobile doamne cu înghețată și răcoritoare ; se luptă și se îmbulzi ca să fie trasă la scară trăsura *lady*-ei Bareacres ; iar cînd ajunse acasă, el se lăudă cu contesa într-un fel în care nici tatăl său nu l-ar fi putut întrece. A doua zi făcu doamnelor o vizită ; în parc călări lîngă trăsura lor ; le invită la un dineu de gală într-un restaurant și fu nebun de bucurie cînd acestea primiră. Bătrînul Bareacres, care n-avea prea multă mîndrie, dar o uriașă poftă de mîncare, ar fi mers la masă cu oricine.

— Sper că n-or să mai fie și alte femei cu noi la masă, spuse *lady* Bareacres după ce cugetă asupra invitației, pe care o primise cu prea mare grabă.

— Pentru Dumnezeu, mamă, nu cumva crezi că omul are să-și aducă și nevasta ? strigă *lady* Blanche, care ceasuri întregi se lăsase galeș în brațele lui George, în timpul valsului proaspăt adus din străinătate. Bărbații, mai treacă-meargă, dar femeile lor...

— Are nevastă, s-a însurat de curînd, aud că-i o femeie al naibii de drăguță ! zise bătrînul conte.

— Ei bine, draga mea Blanche, fu de părere *lady* Bareacres, cred că, întrucît papa dorește să mergem, trebuie să mergem ; dar nu-i nevoie să mai facem caz de el și în Anglia, știi doar.

Şi astfel, luînd hotărîrea să nu mai ţină seama de noua lor cunoştinţă în Bond Street[1], aceşti oameni din lumea mare se duseră să se înfrupte din masa acestuia la Bruxelles, catadicsind să-i permită să achite nota, şi-şi puseră în valoare demnitatea făcînd-o pe soţia lui să se simtă stînjenită şi excluzînd-o cu grijă din conversaţie. Acesta e un fel de demnitate în care excelează englezoaicele din lumea mare. Să observe cum se poartă o doamnă din elită faţă de-o femeie de condiţie socială mai modestă este o minunată petrecere pentru cercetătorul filozof al Bîlciului deşertăciunilor.

Acest banchet, care îl costă pe nevinovatul George o mare sumă de bani, fu cel mai trist dintre toate ospeţele la care Amelia luă parte în luna ei de miere. Îi trimise mamei sale, acasă, cele mai jalnice dări de seamă asupra banchetului; cum contesa de Bareacres nici nu-i răspundea cînd scotea şi ea cîte o vorbă; cum o fixa cu *lorgnon*-ul *lady* Blanche şi cum s-a mai înfuriat căpitanul Dobbin de purtarea acestora; şi cum lordul, în timp ce se sculau de la banchet, ceru să vadă nota de plată şi se pronunţă că fusese o masă al dracului de proastă şi al dracului de scumpă. Dar cu toate că Amelia povesti toate lucrurile astea şi scrise acasă despre grosolănia oaspeţilor ei şi despre propria ei înfrîngere, bătrîna doamnă Sedley fu foarte încîntată şi vorbi despre prietena Ameliei, contesa de Bareacres, cu atîta zel, încît ştirea că fiu-său primea la masă conţi şi contese ajunse pînă la urechile lui Osborne în City.

Cei care-l cunosc pe actualul general-locotenent *sir* George Tufto, comandant al Ordinului „Bath"[2], şi l-au văzut, aşa cum putea fi văzut, mergînd aproape în fiecare zi, gătit şi încorsetat, împăunîndu-se pe Pall Mall[1], călcînd ţanţoş în ghetele lui de lac cu tocuri înalte şi uitîndu-se obraznic pe sub pălăriile trecătoarelor sau călărind pe-un falnic bidiviu murg şi aruncînd ocheade cupeurilor din parc, cei care-l cunosc pe actualul *sir* George Tufto, cu greu ar recunoaşte în el pe cutezătorul peninsular şi pe ofiţerul de la Waterloo. El are acuma părul des, negru şi cîrlionţat, sprîncene închise şi favorite de-un roşu întunecat. În 1815 avea păr spălăcit şi era aproape chel, avea corpul şi membrele mai pline, dar de curînd a slăbit foarte mult. Cam pe la vreo 70 de ani (acum are aproape 80), părul lui, care era foarte rar şi aproape alb, deveni dintr-o dată des, brun şi cîrlionţat, iar favoritele şi sprîncenele căpătară culoarea lor actuală. Gurile rele spun că pieptul e tot numai vată şi că părul lui, fiindcă nu creşte niciodată, nu-i decît o perucă. Tom Tufto, care e certat cu tatăl lui de foarte multă vreme, susţine că *mademoiselle* de Jaisey, de la Teatrul Francez, i-a smuls părul bunicului său în foaierul actorilor; dar toată lumea ştie că Tom are-o limbă afurisită şi e mort de gelozie; iar peruca generalului n-are nici în clin, nici în mînecă cu povestirea noastră.

Într-o zi, în timp ce o parte din prietenii noştri din regimentul al...-lea hoinăreau prin piaţa de flori din Bruxelles, după ce fuseseră să vadă primăria, despre care doamna maior O'Dowd declară că nu era nici atît de mare şi nici atît de frumoasă ca locuinţa tatălui ei din Glenmalony, veni spre piaţă, călare, un ofiţer superior, urmat de o ordo-

[1] Stradă în cartierul aristocratic al Londrei.
[2] Ordin militar englez, înfiinţat în 1725 de George I.

[1] Stradă londoneză unde se aflau Ministerul de Război al Angliei, precum şi sediile a numeroase cluburi.

nanță, și, dîndu-se jos de pe cal, se apropie de flori și alese cel mai minunat buchet ce se putea cumpăra. După ce frumosul buchet fu învelit în hîrtie, ofițerul se aruncă din nou în șa, lăsînd buchetul în grija ordonanței sale, care îl luă, hlizindu-se, și-și urmă comandantul ce pornise călare mai departe, cu multă demnitate și mulțumire de sine.

— Să vedeți florile de la Glenmalony, observă doamna O'Dowd. Tatăl meu are trei grădinari scoțieni cu nouă ajutoare. Avem un pogon de sere, iar în timpul sezonului, ananașii sînt tot atît de mulți ca și perele. Strugurii noștri trag cîte șase livre ciorchinele și, pe onoarea și pe conștiința mea, cred că magnoliile noastre sînt mari cît ceainicele.

Dobbin, care nu obișnuia niciodată s-o tragă de limbă pe doamna O'Dowd, așa cum îi plăcea s-o facă răutăciosului de Osborne (spre marea groază a Ameliei, care îl implora s-o cruțe), se pierdu în mulțime, avînd o poftă nebună de rîs și bolborosind Dumnezeu știe ce pînă ajunse la o depărtare convenabilă, cînd, în mijlocul mulțimii uluite, izbucni într-un hohot nestăvilit.

— De ce rîde caraghiosul acela ? se miră doamna O'Dowd. Iar îi curge sînge din nas ? Mereu pretinde că-i curge sînge din nas, pînă cînd are să-și pompeze tot sîngele. Nu-i așa, O'Dowd, că magnoliile de la Glenmalony sînt mari cît ceainicele ?

— Sigur că sînt, dacă nu și mai mari, Peggy ! aprobă maiorul.

Aici convorbirea fu întreruptă, după cum am arătat, de sosirea ofițerului care a cumpărat buchetul.

— Strașnic cal... cine-i ? întrebă George.

— Să vezi calul fratelui meu Molloy Malony, pe Molasses, care-a cîștigat cupa „Curragh !“ exclamă maioreasa, continuînd istoria familiei.

Soțul ei o întrerupse, zicînd :

— E generalul Tufto, care comandă divizia a...-a de cavalerie. Și adăugă liniștit : El și cu mine am primit cîte-un glonț în același picior la Talavera[1] !

— Acolo v-ați început cariera ! zise George rîzînd. Generalul Tufto! Atunci, draga mea, au venit și soții Crawley.

Amelia simți un fel de amețeală, nu știa bine de ce. Soarele părea că nu mai strălucește cu atîta măreție. Acoperișurile țuguiate ale caselor și zidurile străvechi părură dintr-o dată mai puțin pitorești, cu toate că era un minunat apus de soare și una din cele mai radioase și mai frumoase zile de la sfîrșitul lui mai.

CAPITOLUL XXIX

BRUXELLES

Domnul Jos închiriase pentru trăsura lui deschisă o pereche de cai, cu care animale, împreună cu elegantul vehicul din Londra, făcea o figură cît se poate de onorabilă cu prilejul plimbărilor prin împrejurimile Bruxelles-ului. George își cumpără un cal de călărie, și atît el, cît și căpitanul Dobbin însoțeau deseori trăsura în care Jos și sora lui făceau zilnic excursii. În ziua aceea ei se duseră în parc pentru distracția lor obișnuită, și acolo, ce-i drept, observația lui George cu privire la sosirea

[1] *Talavera* — oraș spaniol, unde francezii au fost înfrînți de englezi în 1809.

lui Rawdon Crawley și a soției acestuia se dovedi pe deplin îndreptățită. În mijlocul unui grup de călăreți, compus din cîteva din cele mai înalte personalități din Bruxelles, o văzură pe Rebecca în cel mai nostim și cel mai bine strîns pe corp costum de călărie, călărind un minunat și micuț cal arab pe care îl strunea la perfecție (artă pe care și-o însușise la Queen's Crawley, unde baronetul, domnul Pitt și Rawdon însuși îi dăduseră nenumărate lecții), alături de elegantul general Tufto.

— Sînt sigură că e chiar ducele! strigă doamna maior O'Dowd lui Jos, care se roși îngrozitor. Iar cel de pe calul murg e lordul Uxbridge. Ce elegant arată! Fratele meu, Molloy Malony, seamănă cu el ca două picături de apă!

Rebecca nu luă în seamă trăsura; dar de îndată ce-o zări pe vechea ei cunoștință Amelia, îi semnală prezența printr-un grațios zîmbet și cîteva cuvinte și trimițîndu-i, plină de voioșie, bezele în direcția vehiculului. Apoi reluă convorbirea cu generalul Tufto, care întrebă cine era ofițerul acela gras cu fireturi la pălărie, la care Becky răspunse că „era un ofițer din serviciul Indiilor Orientale". Dar Rawdon Crawley se desprinsese din rîndurile grupului său și, venind spre Amelia, îi întinse cu multă prietenie mîna, apoi îi spuse lui Jos:

— Ce mai faci, băiete? și se uită țintă la fața doamnei O'Dowd și la penele ei de cocoș pînă cînd aceasta începu să creadă că-l dăduse gata.

George, care rămăsese în urmă, îi ajunse aproape numaidecît, împreună cu Dobbin, călare și el, și duseră mîna la chipie în fața augustelor personaje, printre care Osborne o zări numaidecît pe doamna Crawley. Era încîntat să-l vadă pe Radwon aplecîndu-se cu familiaritate deasupra trăsurii și stînd de vorbă cu Amelia, și răspunse la salutul prietenesc al aghiotantului cu o căldură mai mult decît corespunzătoare. Saluturile dintre Rawdon și Dobbin fură cele mai slabe dovezi posibile de politețe.

Crawley îi spuse lui George că locuiau, împreună cu generalul Tufto, la „Hôtel du Parc", iar George îi smulse prietenului său făgăduiala că are să vină cît mai neîntîrziat la reședința lui Osborne.

— Îmi pare rău că nu v-am văzut acum trei zile, zise George. Am dat un dineu la restaurant... a fost destul de reușit. Lordul Bareacres, contesa și *lady* Blanche au fost foarte amabili și-au luat masa cu noi... mi-ar fi plăcut să fiți și voi.

După ce îi dădu astfel a înțelege prietenului său pretențiile lui de-a fi socotit om de lume, Osborne se despărți de Rawdon, care porni după augustul escadron pe aleea pe care acesta tocmai intrase, în timp ce George și Dobbin își reluară locurile, fiecare de cîte-o latură a trăsurii Ameliei.

— Ce minunat arată ducele! observă doamna O'Dowd. Familia Wellesley[1] e înrudită cu familia Malony; dar, firește, n-aș visa, biata de mine, niciodată să mă prezint singură, afară numai dacă excelența-sa ar binevoi să-și reamintească legătura noastră de familie.

— E un ostaș de mîna întîi, spuse Jos, mult mai liniștit acuma, după ce marele om se îndepărtase. A cîștigat cineva vreodată o bătălie cum a fost aceea de la Salamanca? Ce zici, Dobbin? Dar unde s-a dus el de și-a învățat meseria? În India, băiete! Jungla e cea mai bună școală pentru un general, ține minte asta. Îl cunosc și eu, doamnă O'Dowd; căci am dansat la Dumdum în aceeași seară amîn-

[1] Numele lui Wellington înainte de a fi primit titlul de duce de Wellington.

doi cu domnişoara Cutler, fiica lui Cutler din artilerie, o fată al naibii de frumoasă !

Apariţia înaltelor personaje învioră toate discuţiile din timpul plimbării, cît şi din timpul mesei, pînă cînd sosi vremea să se ducă la Operă.

Era aproape ca în bătrîna Anglie. Sala era arhiplină de obişnuitele fizionomii britanice şi de toaletele acelea pentru care femeia britanică a devenit de multă vreme faimoasă. Doamna O'Dowd nu era cea mai puţin strălucitoare dintre ele şi purta o buclă pe frunte şi o diademă de diamante irlandeze şi de Cairngorms [1], care eclipsau toate decoraţiile din sală, după părerea dumisale. Prezenţa ei era de obicei un chin pentru Osborne ; dar ea se ducea şi nepoftită la toate petrecerile despre care auzea că le pun la cale tinerii ei prieteni. Niciodată nu-i trecuse prin minte gîndul că s-ar putea să nu le facă plăcere tovărăşia ei.

— Ţi-a fost de folos, draga mea, îi spuse George soţiei sale, pe care-o putea lăsa singură cu mai puţine remuşcări cînd Amelia se găsea în compania doamnei O'Dowd. Dar ce bucurie c-a venit şi Rebecca ! Ai să fii prietenă cu ea şi-o să putem scăpa de afurisita asta de irlandeză !

La care Amelia nu răspunse nici da, nici ba ; şi de unde putem noi şti la ce se gîndea ea ?

Interiorul Operei din Bruxelles nu i se păru doamnei O'Dowd a fi tot atît de frumos ca cel al teatrului din Fishamble Street, Dublin, şi, după părerea dumisale, nici muzica franceză nu era la înălţimea melodiilor din ţara ei natală. Ea îşi onora amicii cu observaţii de felul acestora şi cu multe altele pe un ton foarte ridicat, în timp ce fîlfîia

[1] Munte în Scoţia cunoscut pentru zăcămintele de cuarţ cu cristale fumurii.

dintr-un uriaş şi zgomotos evantai, pe care-l expunea cu cea mai deplină încîntare.

— Cine e femeia aceea minunată de lîngă Amelia, Rawdon, iubitule ? întrebă o doamnă din loja din faţă (doamnă care, aproape totdeauna rezervată cu soţul ei între patru ochi, era mai îndrăgostită de el ca niciodată atunci cînd se aflau în lume). Nu vezi fiinţa aceea cu un obiect galben în turban, rochie roşie de satin şi-un ceas cît toate zilele ?

— Lîngă femeiuşca aceea drăgălaşă în alb ? se interesă un domn între două vîrste — care stătea lîngă persoana care întrebase — cu decoraţii la butonieră, cu nenumărate jiletci pe dedesubt şi o uriaşă şi înăbuşitoare cravată albă.

— Femeia aceea drăgălaşă în alb e Amelia, generale, văd că remarcaţi toate femeile drăguţe, ştrengar ce sînteţi !

— Numai una, ţi-o jur, există pentru mine în lume ! rosti fericitul general, iar doamna îl lovi uşurel cu buchetul imens pe care-l avea în mînă.

— Pe Dumnezeul meu, e chiar el, exclamă doamna O'Dowd, şi e chiar buchetul pe care l-a cumpărat din *Marshy aux Flures* [1] !

Iar cînd Rebecca, interceptînd privirea prietenei sale, făcu încă o dată gestul de a-i trimite o sărutare, doamna maior O'Dowd, luînd asupra ei complimentul, trimise salutul înapoi cu un zîmbet graţios, care-l sili pe nefericitul Dobbin să iasă hohotind din lojă.

La sfîrşitul actului, George părăsi imediat loja şi se duse în loja Rebeccăi, să-i prezinte omagiile sale. Dar îl întîlni pe Crawley pe coridor, unde schimbară cîteva cuvinte asupra evenimentelor din ultimele două săptămîni.

[1] Piata de flori (în franceză incorectă în original).

8

— Ai încasat cecul meu fără dificultăţi din partea agentului, nu ? îl întrebă George, cu aerul unui cunoscător.

— Fără nici o dificultate, băiete, răspunse Rawdon. Şi-ţi stau la dispoziţie pentru revanşă. S-a muiat patronul ?

— Încă nu, zise George, dar vine şi asta ; dar ştii, am moştenit ceva de la mamă-mea. „Mătuşa" s-a mai domolit ?

— Mi-a trimis douăzeci de lire, afurisita aia de babă zgîrcită ! Cînd facem o partidă ? Generalul mănîncă marţi în oraş. Poţi veni marţi ? Ascultă, convinge-l pe Sedley să-şi radă mustaţa. De ce dracu-i trebuie unui civil mustaţă şi găitanele acelea îngrozitoare la redingotă ? La revedere, şi încearcă să vii marţi !

Şi Rawdon se îndepărtă în tovărăşia a doi tineri *gentlemen* moderni şi strălucitori, care făceau parte, ca şi el, din statul-major al generalului.

Lui George nu-i făcea deosebită plăcere că era invitat la masă într-o anumită zi, cînd generalul nu mînca acasă.

— Am să intru să prezint omagiile mele soţiei dumitale, zise el.

La care Rawdon spuse :

— Hm, dacă doreşti... uitîndu-se la el foarte posomorît, în timp ce tinerii ofiţeri schimbară priviri pline de tîlc.

George se despărţi de el şi păşi ţanţoş de-a lungul culoarului spre loja generalului, al cărui număr îl calculase cu grijă.

— *Entrez !* spuse o voce subţirică şi limpede, şi prietenul nostru se pomeni în faţa Rebeccăi, care se ridică repede, bătu din palme şi-i întinse lui George amîndouă mîinile, atît era de încîntată că-l vede.

Generalul, cu decoraţiile lui la butonieră, îl privi ţintă pe noul-venit şi se încruntă ursuz, de pare-ar fi spus : „De unde dracu ai mai ieşit şi tu ?"

— Scumpul meu căpitan George ! strigă micuţa Rebecca în extaz. Ce drăguţ din partea dumitale că ai venit ! Generalul şi cu mine ne plictiseam în *tête-à-tête*. Generale, acesta este căpitanul George Osborne despre care v-am vorbit.

— Într-adevăr, rosti generalul, făcînd o foarte uşoară plecăciune, din care regiment face parte căpitanul George ?

George menţionă numărul regimentului ; ce n-ar fi dat el să poată spune că făcea parte dintr-un vestit corp de cavalerie !

— Care s-a întors de curînd din Indiile Occidentale, cred. Nu s-a prea distins în ultimul război. Încartiruit aici, căpitane George ? continuă generalul cu o ucigătoare trufie.

— Nu căpitanul George, nepriceputule, ci căpitanul Osborne, zise Rebecca.

În tot timpul acesta generalul se uita sălbatic de la unul la celălalt.

— Căpitanul Osborne, ai dreptate ! Vreo rubedenie a lorzilor Osborne ?

— Avem aceleaşi arme ! răspunse George.

Şi de fapt aşa era; domnul Osborne consultase un specialist în heraldică din Long Acre şi împrumutase armele lorzilor respectivi cînd şi le pusese pe trăsura lui cu cincisprezece ani în urmă. Generalul nu răspunse la precizarea căpitanului, ci îşi luă micul telescop de spectacol — binoclul nu era inventat pe vremea aceea — şi se prefăcu că cercetează sala ; dar Rebecca văzu că ochiul rămas liber o fixa şi arunca priviri sîngeroase către ea şi George.

Îşi îndoi atenţiile.

— Ce face scumpa mea Amelia ? Dar nici nu mai e nevoie să întreb. Ce minunat arată ! Şi cine e făptura aceea frumuşică şi atît de binevoitoare cu ea, vreo cucerire de-a dumitale ? Oh, răutăciosule ! Şi iată-l şi pe domnul Sedley mîncînd îngheţată, pe cuvîntul meu, şi pare să-i facă mare plăcere ! De ce n-avem şi noi îngheţată, generale ?

— Să mă duc s-aduc ? întrebă generalul, fierbînd de ciudă.

— Daţi-mi voie să mă duc *eu*, vă rog, se oferi George.

— Nu, vreau să merg în loja Ameliei. Scumpa şi dulcea mea fetiţă ! Dă-mi braţul, căpitane George !

Şi rostind acestea şi făcînd generalului un salut cu capul, ea alunecă afară pe coridor şi se uită la George într-un fel foarte ciudat şi plin de înţelesuri cînd rămaseră singuri, într-un fel care ar fi putut spune : „Nu vezi cum stau lucrurile şi că l-am scos din minţi ?" Dar George nu băgă de seamă nimic. El era absorbit de propriile lui planuri, pierdut într-o măreaţă admiraţie a irezistibilelor sale farmece personale.

Sudălmile care ieşiră din gura generalului de îndată ce Rebecca şi cuceritorul ei îl părăsiră fură atît de ordinare, încît sînt sigur că nici un tipograf nu s-ar încumeta să le tipărească dacă ar sta scrise aici. Ele ţîşneau din inima generalului, şi e minunat lucru să te gîndeşti că inima omenească e în stare să dea naştere unui produs de felul acesta şi poate zvîrli afară, cînd prilejul o cere, asemenea rezervă de ură şi furie, de turbare şi duşmănie.

Ochii blînzi ai Ameliei se fixară de asemenea cu nelinişte asupra perechii a cărei purtare îl scosese din minţi pe gelosul general ; dar cînd intră în loja Ameliei, Rebecca se repezi la prietena ei

plină de încîntare şi de iubire, deşi erau în public, şi o îmbrăţişă pe scumpa ei prietenă în văzul sălii întregi, sau măcar în centrul cîmpului vizual al telescopului manevrat de general şi îndreptat acuma către grupul lui Osborne. Doamna Rawdon îl salută şi pe Jos cu cel mai îndatoritor surîs ; ea admiră marea broşă de Cairngorms şi superbele diamante irlandeze ale doamnei O'Dowd, despre care n-ar fi crezut nici în ruptul capului că nu vin de-a dreptul din Golconda [1]. Nu sta nici o clipă locului, flecărea, se sucea şi se învîrtea şi zîmbea cînd unuia, cînd altuia, şi totul în cîmpul vizual al gelosului telescop din faţă. Iar cînd sosi timpul să înceapă baletul (în care nu se găsea nici un dansator care s-o întreacă în strîmbături sau să-şi joace rolul mai desăvîrşit ca ea), se îndreptă grăbită spre loja ei, sprijinindu-se de astă dată de braţul căpitanului Dobbin. Nu, nu voia să o însoţească George ! El trebuia să rămînă pe loc şi să stea de vorbă cu scumpa, preabuna şi micuţa Amelia.

— Mare şarlatancă mai e şi femeia asta ! mormăi cinstitul Dobbin către George cînd se întoarse din loja Rebeccăi, unde o condusese într-o tăcere perfectă şi cu o figură tot atît de posomorîtă ca a unui antreprenor de pompe funebre. Se suceşte şi se învîrteşte ca un şarpe. N-ai văzut, George, că tot timpul cît a stat aici n-a făcut decît să-l scoată din sărite pe generalul din faţă ?

— Şarlatancă... să-l scoată din sărite ! La naiba, e cea mai drăgălaşă femeiuşcă din Anglia, răspunse George, arătîndu-şi dantura lui albă şi răsucindu-şi mustăţile lui parfumate. Se vede că nu eşti

[1] Oraş în India, vestit prin diamantele care se prelucrau acolo.

om de lume, Dobbin. Pe legea mea, uită-te numai la ea ; l-a încîntat pe Tufto imediat. Priveşte-l cum rîde ! Şi ce umeri are ! Emmy, tu de ce nu ţi-ai luat un buchet ? Fiecare doamnă are cîte un buchet !

— Ei comedie, atunci de ce nu i-ai cumpărat dumneata unul ? întrebă doamna O'Dowd.

Şi atît Amelia, cît şi William Dobbin îi fură recunoscători pentru binevenita ei observaţie. Cuvinte după care nici una dintre doamne nu mai adăugă ceva. Amelia se simţea zdrobită din pricina strălucitoarei, elegantei şi orbitoarei conversaţii a mondenei sale rivale. Chiar şi doamna O'Dowd rămase tăcută, fiind subjugată de scînteietoarea apariţie a Rebeccăi, şi nu mai scoase o vorbă despre Glenmalony toată seara.

— Cînd ai de gînd să te laşi de joc, George, aşa cum mi-ai făgăduit de sute de ori pînă acum ? îşi întrebă Dobbin prietenul, la cîteva zile după seara aceea de la Operă.

— Cînd ai de gînd să te laşi de predici ? fu răspunsul celuilalt. Ce dracu, omule, te sperii de-atîta lucru ? Jucăm la miză mică ; iar aseară am cîştigat. Nu cumva îţi închipui că Rawdon Crawley trişează ? Jucînd cinstit, nici unul nu pierde şi nici unul nu cîştigă pînă la urmă.

— Eu însă n-am impresia c-ar putea plăti dac-ar pierde, zise Dobbin, şi sfatul acesta avu succesul pe care-l au de obicei poveţele.

Osborne şi Crawley erau acuma mai tot timpul împreună. Generalul Tufto lua masa în oraş aproape în permanenţă. George era întotdeauna binevenit în apartamentele (foarte apropiate, într-adevăr, de ale generalului) pe care le ocupa la hotel aghiotantul cu soţia sa.

Purtarea Ameliei fu de-aşa natură cînd ea şi cu George îl vizitară pe Crawley şi pe soţia lui la reşedinţa acestora, încît ajunseră foarte aproape de prima lor ceartă — George îşi certă, cu alte cuvinte, destul de violent nevasta pentru făţişa ei silă de-a merge acolo şi pentru mîndra şi neînduratoarea atitudine pe care-o adopta faţă de doamna Crawley, vechea ei prietenă. Amelia nu scoase un singur cuvînt drept răspuns ; iar la cea de-a doua vizită pe care o făcu doamnei Rawdon, simţind aţintite asupră-i privirile soţului ei, în timp ce ochii iscoditori ai Rebeccăi o străpungeau, se dovedi, dacă aşa ceva era cu putinţă, şi mai sfioasă şi mai stîngace decît prima oară.

Rebecca fu îndoit de afectuoasă, fireşte, şi nu luă nicidecum notă de răceala prietenei sale.

— Cred că Emmy a devenit mai mîndră de cînd a apărut numele tatălui ei... de cînd cu nenorocirea domnului Sedley, zise Rebecca, îndulcindu-şi cu milostivire fraza de dragul urechilor lui George. Pe cuvîntul meu, pe cînd eram la Brighton, credeam că-mi face onoarea să fie geloasă pe mine, dar acum bănuiesc că-i scandalizată pentru că Rawdon, cu mine şi cu generalul locuim laolaltă. Ei bine, dragul meu, cum am putea noi, cu mijloacele noastre, s-o scoatem la capăt fără un prieten cu care să împărţim cheltuielile ? Şi dumneata crezi că Rawdon nu-i destul de capabil să se îngrijească de reputaţia mea ? Eu însă îi rămîn foarte îndatorată Ameliei, foarte, spuse doamna Rawdon.

— Eh, gelozie ! exclamă George. Toate femeile sînt geloase !

— Şi bărbaţii la fel ! Dumneata n-ai fost gelos pe generalul Tufto şi generalul pe dumneata în seara aceea la Operă ? Ei bine, era gata să mă mănînce pentru că am mers cu dumneata s-o vi-

zitez pe prostuţa dumitale de nevestică; ca şi cum mie îmi pasă cît negru sub unghie de vreunul din voi! zise soţia lui Crawley, ridicîndu-şi semeaţă capul. Vrei să iei masa aici? Dragonul ia masa cu comandantul-şef. Se vîntură veşti de seamă. Se zice că franţujii au trecut frontiera. O s-avem o masă liniştită!

George primi invitaţia, deşi nevasta lui era cam suferindă. Nici nu se împliniseră şase săptămîni de cînd erau căsătoriţi. O altă femeie rîdea şi petrecea pe socoteala ei, iar el nici nu se sinchisea. Acest băiat cumsecade nu se sinchisea nici măcar de propria lui purtare. „E o ruşine, îşi mărturisea el singur; dar, ce dracu, dacă o femeie drăgălaşă ţi se aruncă în cale, ei bine, ce poate face un biet muritor, ia spune? Mă cam pricep şi eu cum să iau femeile“, spusese el deseori zîmbind şi clipind cu şiretenie către Stubble şi Spooney şi către alţi camarazi de la popotă; îndrăzneală pentru care ei nu-l desconsiderau, ci-l respectau. După izbînzile de pe cîmpul de luptă, izbînda în dragoste a fost de cînd lumea un izvor de mîndrie printre oamenii din Bîlciul deşertăciunilor, căci altfel cum oare s-ar putea lăuda şcolarii cu amorurile lor, sau cum s-ar putea bucura Don Juan de popularitate?

Astfel că domnul Osborne, avînd în el neclintita convingere că e un seducător şi că destinul lui e să cucerească inimile femeilor, nu se împotrivea soartei, ci i se supunea, plin de bunăvoinţă. Şi cum Emmy nu vorbea mult şi nici nu-l hărţuia cu gelozia ei, ci era pur şi simplu nefericită şi lîncezea în taină din pricina asta, el prefera să-şi închipuie că ea nici nu bănuie măcar ceea ce toate cunoştinţele lui ştiau, şi anume că el cocheta la disperare cu doamna Crawley. Călăreau împreună

ori de cîte ori ea era liberă. Şi pretindea faţă de Amelia că are treburi la regiment (minciună cu care ea nu putea fi nicidecum păcălită) şi, lăsîndu-şi nevasta singură sau în tovărăşia fratelui ei, îşi petrecea serile în societatea soţilor Crawley, Rawdon cîştigîndu-i banii, iar el mîngîindu-se cu gîndul că soţia acestuia e îndrăgostită moartă de el. E foarte probabil ca această onorabilă pereche să nu fi complotat absolut niciodată făţiş şi nici să fi căzut la învoială prin viu grai ca unul să-l linguşească pe tînărul *gentleman*, în timp ce celălalt avea să-l jupoaie la cărţi, dar se înţelegeau între ei de minune, iar Rawdon îl lăsa pe Osborne să vină şi să plece cu o deplină bună dispoziţie.

George era atît de preocupat de noile lui cunoştinţe, încît nu se mai vedea cu William Dobbin la fel de des ca altădată. George îl ocolea atît în societate, cît şi la regiment, căci, după cum am văzut, nu gusta de loc predicile acelea pe care prietenul său mai în vîrstă era dispus să i le servească. Dacă anumite laturi ale purtării lui îl determinau pe căpitanul Dobbin să fie cît se poate de grav şi de rece, la ce-ar fi folosit să-i spună lui George că, deşi avea favorite uriaşe şi o excelentă părere în privinţa experienţei lui despre lume, era tot atît de neştiutor ca şi un şcolar? Că Rawdon făcuse din el o victimă, aşa cum făcuse mai înainte din mulţi alţii, şi că, îndată ce-l va stoarce, are să-l arunce dispreţuitor la o parte? Acesta nici n-ar fi stat să-l asculte. Şi astfel, deoarece în zilele cînd vizita casa Osborne, Dobbin avea rareori prilejul să-l întîlnească pe vechiul lui prieten, era cruţat de o discuţie zadarnică şi fără nici un folos. Prietenul nostru George era prins în iureşul plăcerilor din Bîlciul deşertăciunilor.

Niciodată nu s-a văzut de la Darius[1] încoace o suită atît de strălucitoare ca aceea care urmă în 1815 armata ducelui de Wellington în Țările-de-Jos, suită pusă pe dans și pe petrecere chiar în ajunul bătăliei. Un anumit bal pe care o nobilă ducesă l-a dat la Bruxelles în ziua de 15 iunie a anului mai sus pomenit, a intrat în istorie. Tot orașul fusese în mare fierbere din pricina lui, și eu am auzit de la doamnele care se aflau în acest oraș în epoca respectivă că discuțiile și interesul persoanelor de sex feminin în privința balului depășeau cu mult chiar și interesul pe care-l stîrnea dușmanul din fața lor. Luptele, intrigile și rugămințile pentru a obține bilete erau de așa natură, că numai doamnele engleze puteau fi în stare să le născocească spre a obține să fie admise în societatea mărimilor propriei lor națiuni.

Jos și doamna O'Dowd, care grozav ar fi vrut să fie și ei invitați, se străduiră zadarnic să-și procure bilete; alți prieteni ai noștri, însă, fură mai norocoși. De pildă, prin influența lordului Bareacres și ca o compensație pentru masa oferită la restaurant, George căpătă o invitație pentru căpitanul și doamna Osborne, fapt care-l măguli peste măsură de mult. Dobbin, care era prieten cu generalul comandant al diviziei din care făcea parte regimentul lor, veni într-o zi rîzînd la doamna Osborne și-i întinse o invitație asemănătoare, ceea ce stîrni invidia lui Jos și mirarea lui George: cum dracu de poate fi și el primit în lumea bună? Domnul și doamna Rawdon, în sfîrșit, erau de la sine înțeles invitați, așa cum se cuvenea prietenilor unui general care comanda o brigadă de cavalerie.

[1] *Darius I* (521—485 î.e.n.), rege al Persiei, întemeietorul puternicului stat persan, care îngloba toată Asia apuseană și Egiptul.

În seara hotărîtă, George, după ce comandase toalete noi și tot felul de podoabe pentru Amelia, porni cu trăsura spre faimosul bal, unde soția lui nu cunoștea nici măcar o singură ființă. După ce se uită după *lady* Bareacres — care-i întoarse spatele socotind că invitația era cu totul îndestulătoare — și după ce o plasă pe Amelia pe-o banchetă, o lăsă acolo singură cu gîndurile ei, spunîndu-și că, în ceea ce-l privește, se purtase foarte frumos cu ea, cumpărîndu-i o rochie nouă și aducînd-o la bal, unde era liberă să petreacă după cum îi plăcea. Meditațiile ei nu erau dintre cele mai plăcute, și nimeni în afară de bunul Dobbin nu veni să i le tulbure.

În timp ce apariția ei însemnă un eșec total (după cum simțea soțul ei cu un fel de furie), debutul doamnei Rawdon Crawley fu, dimpotrivă, cît se poate de strălucitor. Ea sosi foarte tîrziu. Fața îi era radioasă, toaleta perfectă. În mijlocul adunării aceleia de persoane sus-puse, cu micile lor *lorgnon*-uri îndreptate spre ea, Rebecca părea a fi tot atît de nepăsătoare și de netulburată ca pe vremea cînd obișnuia să le aranjeze pentru biserică pe micile eleve ale domnișoarei Pinkerton. Mare parte din bărbați o și cunoșteau, iar tinerii eleganți se îmbulzeau în jurul ei. Cît despre doamne, se șoptea printre ele că Rawdon o răpise dintr-o mănăstire și că era înrudită cu familia Montmorency. Rebecca vorbea atît de perfect franțuzește, încît putea fi un oarecare sîmbure de adevăr în zvonul acesta, și toată lumea era de acord că avea o purtare aleasă și un aer ***distingué***. Cincizeci de eventuali parteneri se înghesuiră dintr-o dată în jurul ei, grăbindu-se care mai de care

să aibă cinstea de-a dansa cu ea. Dar ea spunea că e angajată și că va dansa numai foarte puțin și se îndreptă pe neașteptate spre locul unde stătea Emmy, cu totul neluată în seamă și grozav de nefericită. Și astfel, pentru a-i da bietei copile lovitura de grație dintr-o dată, doamna Rawdon veni și-o salută cu multă dragoste pe scumpa ei Amelia, luîndu-și de la bun început un aer protector. Găsi felurite cusururi la rochia prietenei sale și la pieptănătura acesteia și se miră cum de putea fi *chaussée* [1] în asemenea hal, și-i făgădui să-i trimită negreșit a doua zi dimineața propria ei *corsetière*. O asigură apoi că e un bal încîntător, că toți de-acolo se cunosc între ei și că numai *foarte* puține persoane se găseau în întreaga sală care să nu se fi știut mai dinainte. E adevărat că, în două săptămîni și după trei dineuri de gală, această tînără femeie își însușise atît de desăvîrșit jargonul saloanelor, încît nici chiar un băștinaș nu l-ar fi putut vorbi mai bine, dar era de-ajuns s-o auzi vorbind atît de perfect franțuzește, ca să-ți dai seama că nu se născuse în lumea mare.

George, care, de îndată ce intră în sala de bal, o lăsă pe Emmy pe bancheta ei, se întoarse foarte repede cînd o văzu pe Rebecca lîngă iubita ei prietenă. Becky îi ținea tocmai un discurs Ameliei privitor la nebuniile pe care le făcea soțul ei.

— Pentru Dumnezeu, oprește-l să mai joace, draga mea, zise ea, sau dacă nu, are s-ajungă la sapă de lemn. El și cu Rawdon joacă în fiecare seară cărți, și tu știi că el e foarte sărac, iar Rawdon o să-i cîștige și ultimul șiling dacă nu bagă bine de seamă. De ce nu-l împiedici, mică făptură nepăsătoare? De ce nu vii și tu la noi într-o

[1] Încălțată (fr.).

seară, în loc să te plictisești acasă cu acest căpitan Dobbin? Recunosc că e *très aimable* [1]; dar cum ar putea fi iubit un bărbat cu niște picioare așa de mari? Bărbatul tău are picioare drăguțe... uite-l că vine. Unde-ai fost, ștrengarule? Și Emmy stă aici vărsînd șiroaie de lacrimi după dumneata. Vii să mă inviți la cadril?

Și ea își lăsă buchetul și șalul alături de Amelia și porni să danseze cu George. Numai femeile știu să rănească în felul acesta. Există o otravă în vîrful micilor lor săgeți care mușcă de-o mie de ori mai adînc decît ironia tocită a unui bărbat. Biata noastră Emmy, care nu urîse în viața ei niciodată și nici nu-și bătuse joc de cineva, era cu totul neputincioasă în mîinile nemiloasei și micii ei dușmance.

George dansă cu Rebecca de două sau de trei ori, nici Amelia nu mai știa bine de cîte ori. Doamna Osborne fu lăsată cu totul în părăsire în colțul ei, în afară de clipa în care veni lîngă ea Rawdon, încercînd cu stîngăcie să lege o conversație; și noaptea tîrziu, cînd căpitanul Dobbin se încumetă să-i aducă răcoritoare și să se așeze lîngă ea, nu-i veni la socoteală s-o întrebe de ce e atît de supărată, dar, ca să motiveze lacrimile care-i umpleau ochii, ea îi povesti că doamna Crawley o speriase spunîndu-i că George continua să joace cărți.

— Ce curios lucru e ca un om să fie pasionat după joc și să se lase buzunărit de pungașii cei mai de rînd, zise Dobbin.

Iar Emmy îi răspunse: „Într-adevăr!“ Dar se gîndea la altceva. Căci nu pierderea banilor era ceea ce o întrista atît pe ea.

[1] Foarte binevoitor (fr.).

Într-un tîrziu, George se întoarse după șalul și florile Rebeccăi. Aceasta pleca. Nici măcar nu catadicsi să se reîntoarcă și să-i spună Ameliei la revedere. Biata copilă își lăsă soțul să vină și să plece fără să scoată un singur cuvînt, și capul îi căzu pe piept. Dobbin fusese și el chemat și vorbea în șoaptă cu generalul de divizie, prietenul lui, așa că nu văzuse această din urmă despărțire. George se întoarse la Rebecca, aducîndu-i șalul și buchetul ; dar cînd întinse proprietarei buchetul, acesta conținea un bilețel, încolăcit ca un șarpe printre flori. Ochiul Rebeccăi îl descoperi numaidecît. Ea fusese de timpuriu obișnuită să aibă de-a face cu bilețele. Întinse mîna și luă buchetul. Și George pricepu din privirile doamnei Crawley, cînd acestea se opriră asupra buchetului, că ea știa foarte bine ce are să găsească acolo. Soțul ei o tot zorea, totuși era prea adîncit în gînduri ca să mai bage de seamă și semnele de înțelegere care puteau fi schimbate între prietenul lui și propria lui soție. Semne care erau, cu toate acestea, neînsemnate. Rebecca îi dădu mîna lui George cu una din obișnuitele ei priviri agere și pline de înțeles, făcu o reverență și porni. George se aplecă deasupra mîinii ei, nu răspunse nimic la o observație de-a lui Crawley, pe care nici măcar nu o auzi, atît de îmbătat îi era sufletul de succes și de emoție, și îi lăsă să plece fără un singur cuvînt.

Soția lui văzu cel puțin o parte din scena buchetului. Era cu totul natural ca George, la cererea Rebeccăi, să-i aducă eșarfa și florile ; nu era nimic mai mult decît ceea ce făcuse de douăzeci de ori înainte în decursul ultimelor zile ; dar de astă dată era prea mult pentru Amelia.

— William, rosti ea agățîndu-se brusc de brațul lui Dobbin, care se afla alături, ai fost întotdeauna foarte bun cu mine... nu mă... nu mă simt bine. Du-mă acasă !

Amelia nu-și dădu seama că-i spusese pe numele cel mic, așa cum obișnuia să facă George. Dobbin plecă numaidecît cu ea. Locuința doamnei Osborne era foarte aproape ; și ei se strecurară prin mulțimea de-afară, care părea și mai agitată decît lumea din sala de bal.

George se înfuriase în două sau trei rînduri cînd, întorcîndu-se de la petrecerile pe care le frecventa, văzuse că soția lui nu se culcase încă, așa încît de astă dată Amelia se culcă numaidecît ; dar cu toate că rămase trează și cu toate că larma și vuietul și galopul călăreților nu conteneau o clipă, nu auzea nici unul din zgomotele acestea, căci ea avea cu totul alte pricini care să n-o lase să doarmă.

În timpul acesta, Osborne, nemaivăzîndu-și capul de îngîmfare, se duse la o masă de joc și începu să mizeze nebunește. Și cîștiga mereu. „Toate-mi merg în plin astă-seară", își spuse el. Dar nici chiar norocul de la masa de joc nu-i potoli neastîmpărul și, după un timp, se ridică repede, băgîndu-și în buzunar cîștigurile, și se duse la un bufet, unde bău mai multe pahare de vin.

Aici, flecărind cu toată lumea din jur, rîzînd cu hohote și în culmea veseliei, îl găsi Dobbin, care fusese și pe la mesele de joc ca să-și caute prietenul. Pe cît de aprins la față și de bine dispus era George, pe atît arăta Dobbin de palid și de grav.

— Hei, Dob ! Hai să bem, bătrîne Dob ! Grozav mai e vinul ducelui, mai toarnă-mi puțin ! și cu o mînă tremurătoare întinse paharul să i-l umple.

— Să mergem, George, zise Dobbin, veșnic grav. Nu mai bea !

— Bea și tu ! Nimic nu-i mai presus ca asta ! Bea și tu și aprinde-ți două felinare în obraji, bătrîne. În sănătatea ta !

Dobbin se aplecă și-i șopti ceva, la care George, sărind în sus, izbucni în urale, dădu paharul pe gît, îl puse apoi cu zgomot pe masă și plecă în grabă la brațul prietenului său.

— Inamicul a trecut rîul Sambre, îi spuse William, și flancul nostru stîng s-a și angajat în luptă. Să mergem. Trebuie să plecăm în trei ore.

Și George porni, cu nervii tremurînd de ațîțare la vestea pe care o așteptau de atîta vreme, dar care păru atît de năprasnică atunci cînd sosi. Ce erau iubirea și intriga acum ? Îndreptîndu-se grăbit spre locuința lui, se gîndea la o mie de alte lucruri în afară de astea — la viața sa de pînă atunci și la ce avea să-i aducă viitorul, la destinul care-i stătea în față, la soția și copilul lui poate, de care s-ar putea să se despartă fără să-l fi văzut măcar. Oh, cum dorea să i se șteargă fapta din noaptea aceea, ca să-și poată lua rămas bun cu o conștiință cel puțin curată de la gingașa și neprihănita ființă a cărei iubire o prețuise atît de puțin.

Se gîndi apoi la viața lui de om însurat, atît de scurtă. În acele puține săptămîni el își risipise într-un mod înspăimîntător micul lor avut. Cît de dezmățat și de nepăsător fusese ! Dacă i s-ar întîmpla vreo nenorocire, ce-i lăsa el nevestei lui ? Cît de nevrednic fusese de o asemenea ființă ! De ce se însurase cu ea ? Nu era făcut pentru căsnicie. De ce nu l-a ascultat pe taică-său, care a fost întotdeauna atît de darnic cu el ? Speranță, remușcare, ambiție, duioșie și egoistă părere de rău îi umpleau inima. Se așeză și scrise tatălui său o scrisoare, amintindu-i ceea ce îi spusese el odinioară, cînd fusese nevoit să se bată în duel. Aurora vărga sfioasă cerul cînd închise scrisoarea de adio. O pecetlui și-i sărută adresa și se gîndi în ce stare îl părăsise el pe generosul lui tată, și la nenumăratele dovezi de bunătate pe care i le dăduse acest aspru bătrîn.

Ajuns acasă, George aruncase o privire în dormitorul soției sale ; Amelia stătea liniștită, iar ochii ei păreau închiși ; fu bucuros că o vede dormind. Sosind acasă de la bal, își găsise ordonanța pregătind totul de plecare ; omul înțelesese semnalul de-a nu face zgomot, și toate treburile fură executate cu repeziciune și în tăcere. Să intre și s-o trezească pe Amelia, se gîndi el, sau să lase un bilet pentru fratele ei, ca să-i aducă la cunoștință vestea plecării ? Se duse s-o privească încă o dată.

Cînd George intrase prima oară în cameră, Amelia era trează, dar își ținuse ochii închiși, ca nici măcar insomnia ei să nu-i pară lui o mustrare. Dar fiindcă el se întorsese acasă, și încă îndată după venirea ei, această inimă sfioasă se simțise mai liniștită și, întorcîndu-se spre el, în timp ce George pășea foarte încet pentru a ieși din cameră, căzuse într-un somn ușor. George intră și o privi din nou, pășind totuși cu și mai mare grijă. La lumina pală a lămpii de noapte, el îi putu vedea fața dulce și palidă ; pleoapele-i purpurii împodobite cu franjurile genelor erau închise, și un braț rotund, neted și alb, ieșea afară de sub cuvertură. Doamne-Dumnezeule ! Cît de neprihănită era

ea ; cît de bună, cît de gingașă și cît de părăsită ! iar el, cît de egoist, de brutal și de criminal ! Cu conștiința pătată și încărcată de rușine, rămase la picioarele patului, uitîndu-se la copila care dormea. Cum de îndrăznea el, cine era el să se roage pentru o ființă atît de fără prihană ? Dumnezeu s-o binecuvînteze ! Dumnezeu s-o binecuvînteze ! Și venind lîngă marginea patului, îi privi mîna, mînuța ei moale, care zăcea acolo, adormită ; și se aplecă în tăcere peste pernă, spre fața ei palidă și blîndă.

În momentul acela, două brațe gingașe îi înlănțuiră cu duioșie gîtul.

— Nu dorm, George, rosti biata copilă, plîngînd cu sughițuri, care numai cît nu-i frîngeau inima, și se cuibări cît mai aproape de inima lui. Era trează, sărmana ființă, și pentru ce ? În clipa aceea începu să răsune o trompetă în Piața Armelor, și sunetul ei limpede străbătu tot orașul ; iar tobele infanteriei și cimpoaiele scoțienilor sculară din somn toată lumea.

CAPITOLUL XXX

„FATA PE CARE AM LĂSAT-O ACASĂ"

Nu avem pretenția să trecem drept un romancier istoric. Locul nostru e alături de necombatanți. Cînd pe punțile vaselor totul e pregătit pentru atac, noi coborîm și așteptăm în liniște. N-am face decît să încurcăm manevrele pe care

le execută vitejii băieți deasupra noastră. Nu vom însoți regimentul al ...-lea decît pînă la porțile orașului ; și lăsîndu-l pe maiorul O'Dowd la datoria lui, ne vom întoarce la nevasta maiorului, la doamne și la bagaje.

În momentul de față, maiorul și doamna lui — ei nu fuseseră invitați la balul la care, în ultimul nostru capitol, luaseră parte ceilalți prieteni ai noștri — aveau mult mai mult timp să se bucure de sănătoasa și fireasca lor odihnă în pat decît le era îngăduit oamenilor care doreau să petreacă și să-și facă în același timp și datoria.

— Credința mea este, draga mea Peggy, zise el, în timp ce-și trăgea tacticos boneta de noapte peste urechi, că peste o zi sau două o s-avem un bal din cele a căror muzică mulți nici n-au auzit-o vreodată.

Și el era mult mai fericit să se retragă la odihnă după ce deșerta în tihnă un pahar ceva mai mărișor decît să ia parte la oricare alt fel de petrecere. Peggy, dinspre partea ei, ar fi preferat să-și expună turbanul și pasărea-paradisului la bal, în locul veștii pe care i-o dăduse bărbatul ei și care o întunecase cu totul.

— Aș vrea să mă trezesc cu vreo jumătate de oră înainte de-a suna adunarea, îi spuse maiorul. Scoală-mă la ora unu și jumătate, Peggy dragă, și vezi să-mi fie gata toate lucrurile. Poate că n-am să mă întorc la micul dejun, doamnă O'Dowd.

După aceste cuvinte, prin care îi aducea la cunoștință părerea lui că regimentul ar pleca în dimineața următoare, maiorul conteni din vorbă și adormi.

Doamna O'Dowd, ca o bună gospodină, cu moațele în păr și în cămașă de noapte, simți că da-

toria ei era, în împrejurarea de față, să treacă la acțiune, nu să se culce. „E timp destul pentru asta, își zise ea, după ce pleacă Mick"; așa că ea îi pregăti valiza de călătorie punîndu-i-o la punct pentru marș, îi perie mantaua, chipiul și alte accesorii războinice, pe care i le așeză la îndemînă, și îngrămădi în buzunarele de la manta un mic pachet cu întăritoare și o sticlă îmbrăcată în rafie, „un pistol de buzunar", conținînd aproape o jumătate de litru din remarcabilul coniac pe care ea și maiorul îl apreciau foarte mult; și îndată ce acele deșteptătorului arătară unu și jumătate, iar mașinăriile lui lăuntrice (avea un ton cu totul asemănător clopotelor unei catedrale, după cum socotea amabila lui posesoare) bătură ora aceasta fatală, doamna O'Dowd își trezi maiorul, după ce-i preparase o ceașcă de cafea așa de gustoasă cum nu reușise să facă nimeni în Bruxelles în dimineața aceea. Și cine ar putea tăgădui că pregătirile acestea ale vrednicei doamne nu dovedeau tot atîta duioșie cît și accesele de lacrimi și de nervi prin care își arătau dragostea lor femeile mai simțitoare, și că împărtășirea lor din această cafea, pe care o băură împreună în timp ce goarnele sunau deșteptarea, iar tobele băteau în diferite cartiere ale orașului, nu era mai folositoare și mai potrivită decît putea fi manifestarea celui mai curat simțămînt? Urmarea fu că maiorul apăru la paradă perfect echipat, proaspăt și vioi, cu fața lui trandafirie bine bărbierită, călare, împărtășind voioșie și încredere întregului regiment. Toți ofițerii o salutară cînd regimentul mărșălui pe sub balconul în care stătea această bravă femeie, și ea le făcea semn cu mîna în timp ce ei treceau; iar eu cred că nu din lipsă de curaj, ci dintr-un sentiment de delicatețe feminină se

abținu de-a conduce personal viteazul regiment al ...-lea pe cîmpul de luptă.

Duminicile și în împrejurările grave, doamna O'Dowd obișnuia să citească cu mare solemnitate dintr-un volum imens de predici de-ale unchiului său, decanul. Acest volum îi fusese de mare mîngîiere pe bordul vasului care-i aducea acasă atunci cînd fuseseră pe punctul de-a naufragia la întoarcerea lor din Indiile Occidentale. După plecarea regimentului, alergă la cartea aceasta, pentru a medita; poate că nu înțelegea multe din ceea ce citea, iar gîndurile-i erau aiurea; dar planul ei de-a dormi cu boneta de noapte a bietului Mick alături, pe pernă, era cu totul zadarnic. Așa e pe lumea asta. Jack sau Donald pășesc înainte spre glorie cu ranița pe umeri, mergînd cu vioiciune după melodia *Fata pe care am lăsat-o acasă*. Și ea e cea care rămîne și suferă, și are răgazul să se gîndească, să plîngă și să-și aducă aminte.

Știind cît de nefolositoare sînt părerile de rău și că slăbiciunea de-a te lăsa pradă sentimentalismului nu slujește decît ca să-i facă pe oameni și mai nenorociți, doamna Rebecca se hotărî, plină de înțelepciune, să nu-și dea pe față zadarnicele ei sentimente de tristețe și îndură despărțirea de soțul ei cu o liniște sufletească absolut spartană. Adevărul e că Rawdon era mult mai mișcat în momentul plecării decît hotărîta femeiușcă de la care își lua adio. Ea disciplinase această aspră și grosolană natură, iar el o iubea și o adora cu toată puterea lui de prețuire și de admirație. Niciodată nu fusese atît de fericit cum îl făcuse, în timpul ultimelor cîteva luni, nevastă-sa. Toate plăcerile lui de altădată, hipodromul, popota, vînătoarea și masa de joc, toate trecutele lui iubiri și aventuri cu modiste și dansatoare de la Operă și toate suc-

cesele ieftine ale stîngaciului şi militărosului Adoniş îi apăreau cu desăvîrşire nesărate în comparaţie cu legitimele bucurii matrimoniale pe care le gustase de curînd. Ea se pricepea să-l distreze necontenit; iar el găsise casa lor şi tovărăşia ei de o mie de ori mai plăcută decît oricare loc şi orice societate pe care-o frecventase vreodată, din copilărie şi pînă în clipa de faţă. Şi Rawdon îşi blestema nebuniile şi extravaganţele de altădată şi-i părea mai cu seamă rău de imensele lui datorii băneşti, care erau sortite să rămînă pe vecie adevărate piedici în drumul propăşirii soţiei sale în societate. Se jeluise deseori de lucrurile acestea în cursul convorbirilor nocturne cu Rebecca, deşi pe vremea burlăciei nici nu-i păsa de asta. Era uimit el însuşi de acest fenomen.

— Ei drăcie, zicea Rawdon (sau poate că întrebuinţa o expresie şi mai energică din vocabularul lui frust), înainte de-a mă fi însurat, nici nu-mi păsa de poliţe, îmi puneam semnătura, şi atîta timp cît Moses amîna şi Levy mi-o reînnoia, nu mă durea nici capul. Dar de cînd m-am însurat, îţi dau cuvîntul meu de onoare că nu m-am atins de nici un petic de hîrtie timbrată decît numai, bineînţeles, pentru a-i prelungi termenul.

Rebecca ştia întotdeauna cum să-i alunge înclinarea aceasta către melancolie.

— Ei bine, prostuţul meu drag, îi spunea ea, n-am pierdut încă toate speranţele în privinţa mătuşii tale. Iar dacă ea nu vrea să mai ştie de noi, oare nu mai rămîne soluţia căreia tu-i zici anunţul din *Gazette?* Sau, stai, dacă unchiul tău Bute trece în lumea drepţilor, eu am altă idee. Dreptul de a deţine o parohie a aparţinut întotdeauna fratelui celui mai mic şi, la o adică, de ce nu te-ai face preot?

Gîndul acestei convertiri îl făcu pe Rawdon să izbucnească într-un hohot de rîs zgomotos; puteai auzi către miezul nopţii explozia asta de rîs şi modulaţiile puternice ale dragonului în tot hotelul. Generalul Tufto îl auzi şi el din apartamentul său de la primul etaj, chiar deasupra lor; iar Rebecca, la dejun, jucă cu mult haz scena şi improviză cea dintîi predică a lui Rawdon, spre nemăsurata desfătare a generalului.

Dar acestea nu erau altceva decît zile şi discuţii care aparţineau trecutului. Cînd sosi vestea cea mare, anume că începuseră ostilităţile, iar trupele urmau să pornească, Rawdon deveni atît de grav, încît Becky îl luă peste picior în privinţa asta într-un fel care mai degrabă răni sensibilitatea ofiţerului din gardă.

— Sper că nu-ţi închipui că mi-ar fi frică, Becky, rosti el cu un tremur în voce. Deşi sînt o ţintă destul de bună pentru un glonţ şi, vezi bine, dacă ar fi să cad, las în urma mea una sau poate două fiinţe cărora aş vrea să le port eu de grijă, fiindcă eu le-am vîrît în încurcătură. Şi *aici* nu-i nimic de rîs, doamnă Crawley, absolut nimic!

Dar Rebecca, prin dezmierdări fără număr şi vorbe drăguţe, încercă să aline susceptibilitatea acestui îndrăgostit ofensat. Ori de cîte ori vioiciunea şi simţul umorului puneau stăpînire pe această spirituală creatură (ceea ce i se întîmpla în cele mai multe împrejurări din viaţă, e drept), ea biciuia cu satira, dar îşi putea compune numaidecît o mutră cît se poate de serioasă.

— Scumpul meu, zise ea, tu crezi că eu n-am nici un fel de simţire? şi ştergîndu-şi cu repeziciune ceva la ochi, privi drept în faţa bărbatului ei şi-i zîmbi.

— Uite, spuse el. Dacă am să cad, să vedem tu cum rămîi. Am avut o baftă frumușică la cărți, așa că uite aici două sute treizeci de lire. Mi-am pus în buzunar zece napoleoni. Este exact suma de care am să am nevoie, pentru că generalul plătește totul ca un prinț; iar dacă sînt lovit, știi că nu prețuiesc mare lucru. Nu plînge, micuțo; aș mai putea trăi destul ca să te supăr încă. Ei bine, n-am să-mi iau nici unul din caii mei, ci am să încalec pe surul de campanie al generalului; costă mai puțin și i-am spus că al meu șchioapătă. Dacă mă curăț, caii ăștia doi ai mei trebuie să-ți aducă și ei ceva. Grigg mi-a oferit ieri nouăzeci de lire pentru iapă, înainte de-a veni vestea asta care ne-a zăpăcit, și, ca un prost ce-am fost, nici n-am vrut s-o dau sub o sută. Bullfinch are să-ți aducă prețul ăsta oricînd, numai c-ai face mai bine să-l vinzi aici, pentru că negustorii din Anglia au prea multe polițe de la mine, așa c-aș prefera să nu te înapoiezi cu el în patrie. Iar pe micuța ta iapă, care ți-a dăruit-o generalul, ai să poți lua și pe ea ceva, iar aici n-avem nici blestematele alea de taxe pentru cai de la Londra, adăugă Rawdon rîzînd. Uite, cutia asta de toaletă mă costă două sute de lire... adică am rămas dator pentru ea două sute de lire; iar flacoanele astea cu dopuri de aur trebuie să valoreze treizeci sau patruzeci de lire. Te rog să pui amanet *asta*, doamnă, împreună cu acele și inelele mele, cu ceasul cu lanț și cu toate celelalte lucruri. Fac o grămadă de bani. Știu că domnișoara Crawley a plătit o sută de lire pentru lanț și ceasornic. Flacoanele cu dopuri de aur, asta-i bună! pe cinstea mea dacă nu-mi pare rău acuma că n-am luat mai multe! Edwards stăruia să cumpăr o trăgătoare de cizme din argint aurit, și bine făceam să fi pus mîna și pe-o cutie de

tacîmuri și un serviciu de masă de argint. Dar trebuie să ne descurcăm acuma și noi cum putem, vezi tu, Becky dragă!

Și așa, dînd ultimele dispoziții, căpitanul Crawley, care rareori se gîndise la altceva în afară de propria lui persoană, pînă în acele ultime luni ale vieții sale, cînd dragostea pusese stăpînire pe cavalerist, trecu în revistă feluritele articole ale micului său inventar de bunuri personale, căutînd să vadă cum ar putea ele fi convertite în bani în interesul soției lui, în caz că i s-ar întîmpla vreo nenorocire. Îi plăcea să noteze cu un creion, cu scrisul lui lăbărțat de școlar, diferitele bunuri ale proprietății lui mobile care puteau fi vîndute în folosul văduvei sale, ca, de pildă: „Pușca mea «Manton» cu două țevi, să zicem 40 guinee; mantaua mea de călătorie, căptușită cu blană neagră, 50 de lire; pistoalele mele de duel, în cutie de lemn de trandafir (aceleași cu care l-am împușcat pe căpitanul Marker), 20 de lire; șaua mea de serviciu și cea de plimbare, de asemenea“; și așa mai departe, articole pe care le lăsa toate în stăpînirea Rebeccăi.

Credincios planului lui de economie, căpitanul își puse epoleții și uniforma cea mai veche și mai jerpelită, lăsînd-o pe cea nouă în paza nevestei (sau a văduvei) sale. Și craiul ăsta, despre care se dusese vestea în Windsor și Hyde Park, plecă la război echipat tot atît de simplu ca și un sergent, iar pe buzele lui cu ceva care aducea a rugăciune pentru femeia pe care o părăsea. El o ridică în sus și o ținu un minut în brațe, strîngînd-o cu putere lîngă inima lui care bătea năvalnic. Fața îi era aprinsă și ochii tulburi cînd o puse jos și o părăsi. Călare alături de generalul său, își fuma

ţigara în tăcere, în timp ce grăbeau după trupele brigăzii generalului, care le-o luaseră înainte ; şi numai după ce făcură cîteva mile, încetă de a-şi mai răsuci mustaţa şi rupse tăcerea.

Iar Rebecca, după cum am spus, se hotărî, plină de înţelepciune, să nu se lase în voia unui zadarnic sentimentalism cu prilejul plecării soţului ei. Ea îi făcu un semn de adio de la fereastră şi rămase acolo o clipă să privească în urma celui care se îndepărta. Turnurile catedralei şi mulţimea de acoperişuri ale vechilor şi ciudatelor clădiri tocmai începeau să se roşească în bătaia primelor raze ale soarelui. În noaptea aceea ea nu se odihnise de loc. Mai purta acea fermecătoare rochie de bal, iar frumosul ei păr, cu buclele puţin desfăcute, îi atîrna pe gît şi avea cearcăne de nesomn în jurul ochilor. „Ce groaznic arăt, işi spuse, cercetîndu-şi chipul într-o oglindă, şi cît de palidă mă face trandafiriul ăsta." Aşa că-şi scoase veşmîntul trandafiriu, operaţie în timpul căreia îi căzu un bileţel din corsaj, pe care ea îl ridică surîzînd şi-l închise în cutia ei de toaletă. Apoi îşi puse buchetul de bal într-un pahar cu apă, se culcă şi adormi plină de mulţumire.

Oraşul era cît se poate de liniştit cînd se trezi la ora 10 şi-şi luă cafeaua, foarte necesară şi întăritoare după oboseala şi tristeţea întîmplărilor din dimineaţa aceea.

După care gustare, ea reluă calculele cinstitului Rawdon din noaptea precedentă şi-şi examină situaţia. Ţinînd seama de toate posibilităţile şi chiar de s-ar întîmpla lucrul cel mai rău cu putinţă, ea era într-o situaţie destul de bună. Mai avea apoi flecuşteţele ei personale şi trusoul, pe lîngă lucrurile pe care i le lăsase soţul ei. Dărnicia lui

Rawdon, încă de la începutul căsătoriei lor, am descris-o şi am lăudat-o după merit. În afară de lucrurile acestea şi de micuţa ei iapă, generalul, sclavul şi adoratorul ei, îi făcuse nenumărate şi frumoase daruri, sub forma unor şaluri de caşmir, cumpărate la scoaterea la mezat a bunurilor nevestei unui general francez ajunsă la sapă de lemn, şi a numeroase tributuri din magazinele giuvaergiilor, care dovedeau toate gustul şi bogăţia admiratorului său. Cît despre „tictacuri", cum le spunea bietul Rawdon ceasornicelor, apartamentul ei era plin de viaţă din pricina ticăitului lor. Căci, întîmplîndu-se să pomenească într-o seară că al ei, pe care i-l dăruise Rawdon, era de fabricaţie englezească şi mergea prost, îi sosi chiar în dimineaţa următoare o mică bijuterie purtînd marca „Leroy", cu lanţ şi capac, încîntător împodobită cu turcoaze, şi un altul cu marca „Breguet", acoperit în întregime cu perle şi abia mai mare ca o jumătate de coroană. Generalul Tufto i-l cumpărase pe cel dintîi, iar căpitanul Osborne i-l dăruise, plin de galanterie, pe celălalt. Doamna Osborne n-avea ceas, deşi, dacă e să-i facem dreptate lui George, ea ar fi putut avea oricînd unul dacă şi-ar fi manifestat dorinţa ; iar onorabila doamnă Tufto din Anglia poseda doar o rablă veche de la maică-sa, care-i putea ţine loc de tingire, cum se pronunţase Rawdon. Dacă domnii Howell & James ar publica o listă a cumpărătorilor tuturor nimicurilor pe care le vînd ei, ce mirate ar fi anumite familii, şi dacă toate podoabele acestea ar fi destinate nevestelor legiuite şi fiicelor acestor *gentlemen*, ce bogăţie de giuvaericale s-ar putea vedea în aceste cît se poate de onorabile case din Bîlciul deşertăciunilor !

După ce evaluă toate lucrurile de preţ, doamna Rebecca constată, nu fără un viu sentiment de izbîndă şi de mulţumire de sine, că orice s-ar întîmpla, ea putea conta pe cel puţin şase sau şapte sute de lire cu care să-şi reînceapă viaţa; şi ea îşi petrecu dimineaţa într-un fel foarte plăcut, aşezînd, rînduind, admirînd şi punîndu-şi lucrurile sub cheie. Printre hîrtiile din portofelul lui Rawdon era şi o poliţă pentru douăzeci de lire asupra bancherului lui Osborne. Asta o făcu să se gîndească la doamna Osborne. „Am să mă duc să încasez poliţa, îşi zise ea, iar după aceea am să trec şi pe la biata şi micuţa Emmy!" Dacă romanul acesta e un roman fără erou, să ne fie îngăduit să cerem cu stăruinţă cel puţin o eroină. Nici un bărbat din armata engleză care pornise în marş, nici chiar marele duce nu putea fi mai rece sau mai stăpîn pe el în faţa temerilor şi greutăţilor ca neîmblînzita femeiuşcă a aghiotantului.

Dar mai era încă una din cunoştinţele noastre care de asemenea urma să rămînă pe loc, un necombatant deci, ale cărei emoţii şi comportare avem prin urmare dreptul să le cunoaştem. Acesta era prietenul nostru, fostul perceptor din Boggley Wollah, a cărei odihnă fu tulburată, ca şi aceea a altor cetăţeni, de sunetul goarnelor din faptul zilei. Fiind un mare somnoros şi iubindu-şi cu pasiune patul, s-ar fi putut totuşi ca, în ciuda tuturor tobelor, goarnelor şi cimpoaielor din armata britanică, el să sforăie pînă la ora lui obişnuită de sculare, înainte de prînz, fără să fie trezit de George Osborne, care locuia împreună cu Jos, dar care era, ca de obicei, ocupat cu propriile lui treburi şi prea amărît din pricina despărţirii de nevasta lui ca să se mai gîndească să-şi ia rămas

bun de la adormitul de cumnatu-său; nu George a fost acela, spun, care s-a interpus între Jos şi somnul lui, ci căpitanul Dobbin, care veni şi-l deşteptă, cerîndu-i voie să-i strîngă mîna înainte de plecare.

— Foarte drăguţ din partea ta, zise Jos, căscînd şi trimiţîndu-l pe căpitanul Dobbin la toţi dracii.

— Eu... eu nu voiam să plec fără să-ţi spun la revedere, înţelegi tu, zise Dobbin într-un fel cît se poate de încîlcit, fiindcă vezi, unii din noi s-ar putea întîmpla să nu se mai întoarcă, şi aş vrea să vă ştiu bine pe toţi... şi asta, înţelegi tu...

— Ce tot îndrugi acolo? întrebă Jos, frecîndu-se la ochi.

Dar căpitanul nu-l asculta cîtuşi de puţin şi nici nu se uita la grăsanul *gentleman* cu scufia de noapte în cap, căruia îi purta, după cum mărturisise el, o grijă atît de duioasă. Ipocritul se uita către apartamentul lui George, plimbîndu-se cu paşi mari prin cameră, răsturnînd scaunele, bătînd toba pe mese, rozîndu-şi unghiile şi dînd pe faţă şi alte semne de puternică tulburare lăuntrică.

Jos avusese întotdeauna o părere destul de mediocră despre căpitan, iar acum începea să creadă că şi vitejia lui e oarecum îndoielnică.

— Ce pot face pentru tine, Dobbin? îl întrebă el pe un ton batjocoritor.

— Îţi spun eu ce poţi face, răspunse căpitanul apropiindu-se de pat. Noi plecăm într-un sfert de oră, Sedley, şi s-ar putea ca nici eu şi nici George să nu ne mai întoarcem. Bagă de seamă, tu nu trebuie să te mişti din oraşul ăsta pînă nu te încredinţezi cum merg lucrurile. Trebuie să rămîi aici şi să veghezi asupra surorii tale, s-o încu-

rajezi și să ai grijă să nu i se întîmple nimic rău. Dacă i se întîmplă ceva lui George, adu-ți aminte că ea nu are nici un sprijin pe lume în afară de tine. Dacă armata noastră e înfrîntă, să ai grijă s-o duci într-un loc sigur în Anglia ; și o să-mi făgăduiești pe cuvînt de onoare că n-ai s-o părăsești niciodată. Ştiu bine că n-ai s-o părăseşti ; cît despre bani, tu ai fost mînă spartă de cînd te știu. Ai nevoie de ceva ? Vreau să zic, ai destul aur să te poți întoarce în Anglia în caz de dezastru ?

— Domnule, rosti Jos plin de măreție, cînd am nevoie de bani, știu unde trebuie să mă adresez. Cît privește pe sora mea, nu-i nevoie să-mi spui dumneata cum trebuie să mă port cu ea.

— Vorbești ca un om de inimă, Jos, răspunse celălalt cu bunătate, și mă bucur că George poate s-o lase pe mîini așa de grijulii. Așa că-i pot da cuvîntul tău de onoare, nu-i așa, că în caz de nenorocire o să fii alături de ea ?

— Sigur, sigur că da ! răspunse domnul Jos, a cărui generozitate, în materie de bani, Dobbin o prețuia la justa ei valoare.

— Și o s-o duci într-un loc sigur, departe de Bruxelles, în caz de înfrîngere, nu ?

— În caz de înfrîngere ! Ce dracu, domnule, asta e cu neputință ! Nu căuta să vîri groaza în mine ! strigă din patul său eroul.

Și inima lui Dobbin se liniști în felul acesta cu totul, acuma că Jos se pronunțase cu atîta hotărîre în privința purtării lui față de soră-sa. „Cel puțin, își spuse căpitanul, Amelia are să se poată refugia în toată siguranța în caz că s-ar ivi vreo nenorocire."

Dacă William Dobbin așteptase vreo mîngîiere sau cine știe ce mulțumire personală în caz c-ar fi văzut-o pe Amelia înainte ca regimentul să plece, egoismul acesta al lui fu pedepsit exact așa cum se cuvenea să fie un asemenea sentiment interesat și odios. Ușa camerei lui Jos dădea în salonul comun celor două familii, și în fața ușii acestuia se găsea ușa ce dădea în camera Ameliei. Goarnele sculaseră din somn pe toată lumea. Nu mai folosea la nimic să se ascundă faptul că armata pleca la război. Servitorul lui George împacheta chiar în salon, iar Osborne intra și ieșea din camera alăturată, aruncînd omului lucrurile pe care avea de gînd să le ia cu el în campanie. Și Dobbin avu pe neașteptate prilejul pe care-l dorea atît de mult inima lui și zări încă o dată chipul Ameliei. Dar ce chip era acela ? Atît de palid, atît de răvășit și de plin de deznădejde, încît amintirea lui îl chinui veșnic mai tîrziu, la fel ca amintirea unei crime, icoana chipului ei umplîndu-l de tristețe și de-o dureroasă și negrăită jale și milă.

Era înfășurată într-un capot alb de dimineață, cu părul căzut pe umeri și cu ochii ei mari ațintiți în gol și lipsiți de viață. Ca să dea și ea o mînă de ajutor la pregătirile de plecare și ca să arate că poate fi de folos cu ceva într-un moment atît de greu, această sărmană ființă scosese o cingătoare de gală de-a lui George din dulapul în care era pusă și se ținea după el încoace și încolo cu eșarfa în mînă, uitîndu-se tăcută cum i se fac bagajele. Veni în salon și rămase rezemată de perete, strîngînd cingătoarea la pieptul ei, peste care țesătura aceea grea, de-un roșu închis, cădea

ca o pată mare de sînge. Sufletul atît de simţitor al căpitanului nostru fu cuprins de-o adîncă remuşcare cînd o privi. „Doamne, îşi spuse el, ce durere poate fi mai mare ca asta ?" şi nu se găsea nici un leac, nici un mijloc de-a alina şi de-a uşura suferinţa aceea neputincioasă şi mută. Rămase un moment locului şi se uită la ea, neajutorat şi doborît de milă, aşa cum îşi priveşte un părinte copilul în suferinţă.

În cele din urmă, George o luă pe Amelia de mînă şi-o duse înapoi în dormitor, de unde ieşi apoi singur. Despărţirea avusese loc chiar în clipa aceea, şi el plecă.

„Slavă Domnului, am trecut şi peste asta", se gîndi George, năpustindu-se pe scări în jos cu sabia sub braţ, şi alergă repede la locul de adunare, unde trebuia să fie trecut în revistă regimentul şi către care se zoreau, din cantonamentele lor, soldaţii şi ofiţerii. Pulsul îi zvîcnea cu putere, şi obrajii îi ardeau ; urma să se joace marea partidă a războiului, iar el era unul din jucători. Ce nemaipomenită senzaţie de îndoială, de speranţă şi de bucurie. Ce înfiorător risc de pierdere sau de cîştig ! Ce însemnau toate jocurile de noroc, pe care le încercase el de atîtea ori, în comparaţie cu ăsta ? În toate încercările care cer dibăcie atletică şi curaj, tînărul nostru se aruncase, din copilăria lui şi pînă în clipa de faţă, cu tot elanul de care fusese capabil. Campionul şcolii şi al regimentului fusese pretutindeni, urmat de aplauzele camarazilor lui ; de la jocul de *cricket* al copilăriei şi pînă la alergările de cai ale garnizoanei, el mersese din izbîndă în izbîndă ; şi oriunde se arătase, femeile îl admiraseră, iar bărbaţii îl invidiaseră. Care sînt calităţile care-i aduc

atît de repede unui om răsplata aplauzelor, dacă nu vitejia, agerimea şi superioritatea fizică ? Din timpuri imemoriale, forţa şi curajul au servit drept subiect barzilor şi baladelor ; şi de la istoria Troiei şi pînă azi poezia şi-a ales întotdeauna un ostaş drept erou. Şi mă întreb : oare din pricină că oamenii sînt laşi în fundul inimii lor admiră ei atît de mult bravura şi pun vitejia războinică cu atît mai presus de orice altă virtute, ca s-o răsplătească şi să i se prosterneze ?

Aşa că, la sunetul acestei zguduitoare chemări la arme, George se smulse din braţele blînde în care întîrziase nu fără un sentiment de ruşine (deşi îmbrăţişarea nevestei lui fusese destul de lipsită de vlagă) că putuse rămîne acolo atîta timp. Acelaşi simţămînt de nerăbdare şi de exaltare domnea şi printre prietenii aceia ai lui, pe care i-am zărit doar în trecere, de la masivul maior, cel mai în vîrstă dintre ei şi cel care comanda regimentul pe cîmpul de luptă, şi pînă la firavul Stubble, sublocotenentul, care urma să poarte în ziua aceea drapelul regimentului.

Soarele tocmai răsărise cînd se dădu semnalul de plecare ; era o privelişte plină de măreţie — fanfara mergea în fruntea coloanei, executînd marşul regimentului, apoi venea maiorul comandant, călare pe Pyramus, vigurosul lui cal de război ; urmau apoi grenadierii, cu căpitanul lor în frunte ; în mijloc erau steagurile, purtate de cel mai vîrstnic şi de cel mai tînăr dintre sublocotenenţi ; pe urmă venea George, mărşăluind în fruntea companiei sale. El privi în sus, îi zîmbi Ameliei şi trecu mai departe ; şi apoi pînă şi sunetul muzicii se pierdu în depărtare.

CAPITOLUL XXXI

ÎN CARE JOS SEDLEY ARE GRIJĂ DE SORA LUI

Toţi ofiţerii superiori fiind, în felul acesta, chemaţi la datorie pe alte meleaguri, Jos Sedley fusese lăsat la comanda micii colonii din Bruxelles — cu Amelia suferindă, cu Isidor, servitorul belgian, şi cu *la bonne* [1], care era fata la toate a casei — în chip de garnizoană comandată de el. Cu toate că în sinea sa era neliniştit şi nu se putuse odihni din pricina lui Dobbin şi a evenimentelor din cursul dimineţii aceleia, Jos mai rămase totuşi multe ore în pat, complet treaz şi sucindu-se cînd pe-o parte, cînd pe alta, pînă ce sosi ora lui obişnuită de sculare. Soarele era de trei suliţe pe cer, iar vitejii noştri prieteni din regimentul al ...-lea făcuseră cîteva mile de marş înainte ca civilul ăsta să-şi facă apariţia, în halatul său înflorat, la dejun.

În legătură cu absenţa lui George, Jos era cît se poate de liniştit sufleteşte. Poate că în adîncul inimii, Jos era mai degrabă mulţumit de plecarea lui Osborne, căci atîta timp cît George se aflase printre ei, el jucase numai un rol foarte neînsemnat în casă, iar Osborne nu se sfia să-şi arate tot dispreţul pentru dolofanul civil. Dar Emmy fusese întotdeauna bună şi atentă cu el. Ea era aceea care se îngrijea de bucuriile lui, care supraveghea pregătirea bucatelor care ştia că-i plăceau, care se plimba cu el pe jos sau cu trăsura (deoarece avea adesea, prea adesea prilejul de-a face

[1] Slujnica (fr.).

acest lucru, căci cine putea spune unde se găsea George în vremea aceea?) şi care-şi interpunea duioasa ei făptură între mînia fratelui şi dispreţul soţului ei. Nenumărate şi sfioase mustrări îi făcuse ea lui George din cauza fratelui ei, dar căpitanul îi reteza scurt, în felul lui tăios, toate rugăminţile. „Eu sînt un om cinstit, îi spunea el, şi dacă am vreun sentiment oarecare, îl dau pe faţă, aşa cum se cuvine să facă orice om cinstit. Cum dracu vrei tu, draga mea, să mă port respectuos cu un caraghios ca frate-tău?" Aşa că Jos era încîntat de faptul că George plecase. Chipiul acestuia, pus undeva la vedere, mănuşile de pe bufet şi gîndul că posesorul lor plecase îl făceau pe Jos să simtă nu ştiu ce fior tainic de plăcere. „În dimineaţa asta n-are să mă mai necăjească cu aerele lui de *dandy* şi cu neruşinarea lui", se gîndi Jos.

— Du chipiul căpitanului în anticameră! îi porunci Jos lui Isidor, servitorul.

— Poate că n-o să mai aibă nevoie de el, răspunse lacheul, uitîndu-se cu înţeles la stăpînul lui; îl ura şi el pe George, a cărui aroganţă faţă de dînsul era de un gen cu totul englezesc.

— Şi întreab-o pe doamna dacă vine la micul dejun, rosti plin de măreţie domnul Sedley, fiindu-i ruşine să discute cu servitorul său despre aversiunea pe care o resimţea faţă de George. Adevărul este că înainte de asta îşi vorbise de rău cumnatul de zeci de ori în faţa lacheului.

Vai! doamna nu putea veni la micul dejun, să-i taie tartinele, aşa cum îi plăcea domnului Jos. Doamna se simţea mult prea rău şi era într-o stare îngrozitoare de cînd îi plecase soţul, după cum spunea *la bonne*. Jos îşi exteriorizǎ simpatia faţă de soră-sa, turnîndu-i o ceaşcă mare de

ceai. Acesta era felul lui de a-și da în vileag duioșia, și făcea progrese în asta; nu numai că-i servi el însuși dejunul, dar se bătu cu gîndul ce bunătăți i-ar plăcea ei mai mult pentru masa de prînz.

Isidor, valetul, stătuse morocănos în timp ce servitorul lui Osborne făcea bagajul stăpînului său înaintea plecării căpitanului, căci în primul rînd el îl ura pe domnul Osborne, a cărui purtare față de toți subalternii era în general trufașă, pentru că servitorilor de pe continent nu le place să fie priviți de sus, așa cum sînt obișnuiți servitorii noștri, cu firea mai potolită, și în al doilea rînd era furios pentru că aveau să-i scape printre degete atîtea lucruri de preț, care urmau să intre în stăpînirea altora cînd ar fi să sune înfrîngerea Angliei. Despre înfrîngerea asta el și numeroase alte persoane din Bruxelles și din întreaga Belgie nu aveau nici cea mai ușoară îndoială. Convingerea aproape universală era că împăratul o să asmută armatele Prusiei și Angliei una asupra celeilalte, o să le zdrobească rînd pe rînd și o să pornească marșul spre Bruxelles înainte de-a trece trei zile, cînd toate bunurile stăpînilor lui actuali, care ar urma să fie uciși, puși pe fugă, sau făcuți prizonieri, aveau să devină în mod legal proprietatea lui *monsieur* Isidor.

Și în timp ce-l ajuta pe Jos să-și pună la punct obositoarea și complicata lui toaletă zilnică, acest credincios servitor își făcea socoteala cam în ce fel ar întrebuința el articolele cu care împodobea chiar atunci persoana stăpînului său. Avea să dăruiască flacoanele de argint cu parfum și flecuștețele de toaletă unei tinere de care era îndrăgostit, în timp ce briciul englezesc și un ac mare cu rubin și le-ar păstra pentru el. Și ar arăta ca scos din cutie cu una din cămășile garnisite cu dantelă ale lui Jos; aceasta, împreună cu pălăria cu fireturi, cu redingota cu brandenburguri, care putea fi ușor ajustată pe talia lui, cu bastonul cu măciulie de aur al căpitanului și cu uriașul inel cu dublu șir de rubine, pe care l-ar transforma într-o pereche de cercei de toată frumusețea, Isidor socotea c-ar face din el un Adonis fără cusur, iar din *mademoiselle* Reine, o pradă ușor de cucerit. „Ce bine mi-ar veni butonii ăștia de manșetă“, se gîndea el, în timp ce fixa o pereche la încheieturile mîinilor durdulii ale domnului Sedley. „Doresc tare mult niște butoni de manșetă, iar cizmele din camera de alături, cu pinteni de alamă, ale căpitanului, *corbleu*[1]! ce vîlvă ar mai stîrni ele pe Allée Verte!“ Și astfel, în timp ce *monsieur* Isidor strîngea cu toate degetele nasul stăpînului său și-i bărbierea partea inferioară a feței, în imaginația lui rătăcea de-a lungul aleii sus-amintite, îmbrăcat într-o jachetă cu găitane și dantelă, în tovărășia domnișoarei Reine; și lenevea în gînd pe bănci și se uita la bărcile care alunecau încet pe canal, în umbra plăcută a arborilor, sau răcorindu-se cu un pahar de Faro[2], la masa unei berării de pe șoseaua dinspre Laeken.

Dar, în privința celor ce se petreceau în mintea servitorului său, domnul Jos Sedley nu cunoștea mai mult decît ceea ce bănuim, onoratul meu cititor și cu mine, c-ar gîndi despre noi John sau Mary, care sînt în slujba noastră. Ce gîndesc servitorii noștri despre noi! Dacă am ști ce gîndesc despre noi prietenii intimi, și iubitele noastre ru-

[1] La naiba! (fr.)
[2] Vin produs în podgoriile din Faro, localitate în Portugalia.

bedenii, am fi obligaţi să trăim într-o lume pe care-am fi bucuroşi s-o părăsim şi într-o dispoziţie sufletească şi-o veşnică spaimă care-ar deveni cu totul de neîndurat. În felul acesta îşi însemna omul lui Jos victima, după cum vedeţi că fac şi ajutoarele bucătarului de la Paynter din Leadenhall Street, care împodobesc o neştiutoare broască-ţestoasă cu un anunţ pe care stă scris: „Mîine, supă".

Servitoarea Ameliei avea înclinaţii mai puţin egoiste. Puţini servitori puteau trăi în apropierea acestei bune şi blînde creaturi fără să plătească obişnuitul lor tribut de credinţă şi dragoste firii ei blînde şi duioase. Şi adevărul este că Pauline, bucătăreasa, alină durerea stăpînei sale mai mult decît orice altă fiinţă pe care-o văzu ea în dimineaţa aceea nenorocită; căci de îndată ce aceasta află că Amelia stătea de ceasuri întregi fără să scoată o vorbă, încremenită şi cu privirea pierdută la ferestrele lîngă care se aşezase să urmărească şi cele din urmă baionete ale coloanei care trecea, inimoasa fată luă mîna doamnei şi-i spuse:

— *Tenez, madame, est-ce qu'il n'est pas aussi à l'armée, mon homme à moi?* [1], după care izbucni în plîns, iar Amelia, căzînd în braţele ei, făcu la fel, aşa că se căinară şi-şi alinară una alteia mîhnirea.

De nenumărate ori în cursul dimineţii, Isidor al domnului Jos făcu naveta între locuinţa din oraş a acestuia şi porţile hotelurilor şi ale reşedinţelor din jurul parcului, unde locuiau englezii,

[1] Ei, doamnă, parcă bărbatul meu nu e şi el în armată? (Fr.).

şi acolo, amestecîndu-se cu ceilalţi valeţi, curieri şi lachei, culegea toate veştile cîte circulau şi se întorcea apoi cu buletine pentru informarea stăpînului său. Aproape toţi domnii aceştia erau, în sinea lor, de partea împăratului, şi-şi aveau părerile lor în legătură cu grabnicul sfîrşit al campaniei. Proclamaţia dată de împărat la Avesnes fusese răspîndită peste tot şi din belşug în oraşul Bruxelles. „Soldaţi! grăia aceasta. Sărbătorim astăzi aniversarea luptelor de la Marengo [1] şi Friedland [2], unde au fost în două rînduri hotărîte destinele Europei. Atunci, ca şi după Austerlitz [3], şi ca şi după Wagram [4], am dat dovadă de prea multă generozitate. Am crezut în jurămintele şi promisiunile principilor cărora le-am îngăduit să-şi păstreze tronurile. Să mergem încă o dată şi să-i înfrîngem. Noi şi ei n-am rămas oare aceiaşi oameni? Soldaţi! Aceiaşi prusaci, care sînt atît de aroganţi astăzi, au fost trei contra unul împotriva noastră la Jena [5] şi şase contra unul la Montmirail [6]. Aceia dintre voi care au fost prizonieri în Anglia pot povesti camarazilor lor ce chinuri îngrozitoare au avut de îndurat acolo pe bordul pontoanelor-închisori. Nebuni! O clipă de noroc i-a orbit, dar dacă intră în Franţa, îşi vor găsi acolo mormîntul!" Partizanii francezilor, însă, profetizau o exterminare mult mai grabnică a duşmanilor împăratului decît proclamaţia respectivă şi căzuseră cu toţii de acord că prusacii şi britanicii n-au să se mai întoarcă decît ca prizonieri în ariergarda armatei cuceritoare. Toate părerile acestea care se vînturaseră în cursul zilei îi fu-

[1-6] *Marengo* şi *Friedland, Austerlitz* şi *Wagram, Jena* şi *Montmirail* — localităţi vestite pentru luptele ce s-au dat acolo în timpul lui Napoleon.

seseră aduse la cunoştinţă şi începuseră să opereze asupra sentimentelor domnului Sedley. I se spunea că ducele de Wellington plecase pentru a încerca să-şi adune armata a cărei avangardă fusese complet zdrobită cu o noapte înainte.

— Zdrobită, pe naiba! exclamă Jos, al cărui curaj era încă neclintit la dejun. Ducele s-a dus să-l bată pe împărat, aşa cum i-a bătut mai înainte şi pe generalii lui.

— Documentele ducelui sînt arse, efectele i-au fost mutate, iar cartierul lui general este pregătit acum pentru ducele de Dalmaţia, răspunse informatorul lui Jos. Ştiu asta de la propriul lui *maître d'hôtel*. Oamenii ducelui de Richemont nu mai prididesc cu împachetatul. Excelenţa-sa a şi luat-o din loc, iar ducesa aşteaptă numai să-şi vadă împachetată şi argintăria şi pleacă să se întîlnească cu regele Franţei la Ostanda.

— Regele Franţei e la Gand, băiete! replică Jos, arătîndu-se neîncrezător.

— A fugit azi-noapte la Bruges şi se îmbarcă astăzi de la Ostanda. Ducele de Berry [1] a fost făcut prizonier. Iar cei care doresc să-şi scape pielea ar face mai bine să plece numaidecît, căci mîine are să se dea drumul la diguri... şi cine-o să mai poată fugi cînd toată ţara are să fie sub apă?

— Baliverne, domnule, noi sîntem trei contra unu, domnule, împotriva oricărei forţe pe care-ar putea-o aduce Boney pe cîmpul de bătaie! obiectă domnul Sedley. Austriecii şi ruşii sînt în marş.

[1] *Charles-Ferdinand de Bourbon, duce de Berry* (1778—1820), fiul regelui Carol al X-lea. După reîntoarcerea lui Napoleon din insula Elba, Ludovic al XVIII-lea l-a numit comandant de armată, dîndu-i însărcinarea de a apăra porţile Parisului. Refugiat la Gand, împreună cu suveranul său, şi reîntors în Franţa în 1815.

El trebuie şi are să fie zdrobit! zise Jos, bătînd cu pumnul în masă.

— Prusacii au fost trei contra unu şi la Jena, iar el le-a luat armata şi regatul într-o săptămînă. Ei au fost şase contra unu la Montmirail, iar el i-a împrăştiat ca pe-o turmă de oi. E drept că armata austriacă *vine* încoace, dar cu împărăteasa şi cu regele Romei [1] în frunte; iar Rusia, vai! ruşii au să dea înapoi. Iar englezii n-or să afle nici un fel de milă, avîndu-se în vedere cruzimea lor faţă de vitejii noştri soldaţi pe bordul îngrozitoarelor lor pontoane-închisori. Priviţi, stă scris negru pe alb. Asta e proclamaţia majestăţii-sale, împărat şi rege! zise dîndu-şi acum pe faţă simpatia lui faţă de Napoleon; şi scoţînd din buzunar documentul, Isidor îl vîrî cu severitate sub nasul stăpînului său, a cărui redingotă cu brandenburguri şi ale cărui lucruri de preţ le şi socotea drept pradă personală.

Jos era, dacă nu în mod serios îngrijorat pînă acuma, totuşi destul de tulburat sufleteşte.

— Dă-mi redingota şi pălăria, domnule, îi porunci el, şi urmează-mă! Am să merg chiar eu să aflu temeiul acestor zvonuri.

Isidor era furios, în timp ce Jos îşi punea redingota cu găitane.

— Domnul ar face mai bine să nu iasă cu haina asta militară, îl povăţui el; francezii au jurat să nu cruţe nici un singur soldat britanic!

— Ţine-ţi gura, domnule! îi strigă Jos, cu chipul încă plin de semeţie, vîrîndu-şi cu neînduplecată hotărîre braţul în mînecă.

[1] Titlu dat la naşterea sa lui *François-Charles-Joseph Bonaparte (Napoleon al II-lea)* (1811—1832), fiul lui Napoleon şi al Mariei-Luiza; după căderea lui Napoleon, aliaţii l-au încredinţat austriecilor.

În îndeplinirea acestui eroic act el fu găsit de către doamna Rawdon Crawley, care venea, avînd în vedere împrejurările, s-o viziteze pe Amelia și intrase fără să mai sune la ușa anticamerei.

Rebecca era foarte îngrijit și elegant îmbrăcată, ca de obicei; somnul ei liniștit de după plecarea lui Rawdon o împrospătase, și-ți făcea o deosebită plăcere să privești obrajii ei trandafirii și numai zîmbet, într-un oraș și într-o zi cînd chipul oricui altcuiva purta masca celei mai profunde neliniști și tristeți. Ea izbucni în rîs văzînd poziția în care îl descoperise pe Jos și opintelile și icnetele cu care dolofanul *gentleman* se vîra în haina lui cu găitane.

— Te pregătești s-ajungi din urmă armata, domnule Joseph? îl întrebă ea. Nu se găsește nimeni să rămînă în Bruxelles și să ne apere și pe noi, bietele femei?

Jos reuși să se afunde în jachetă și înaintă, roșind și bîlbîind scuze, către frumoasa lui vizitatoare.

— Cum vă simțiți după evenimentele din cursul dimineții, după oboselile balului din noaptea trecută?

Monsieur Isidor se mistui în camera de lîngă dormitorul stăpînului său, ducînd cu el halatul înflorat.

— Ce drăguț din partea dumitale să te interesezi de mine! zise ea, strîngînd cu amîndouă mîinile mîna lui Jos. De cît sînge rece dai dovadă, ce liniștit pari dumneata, acum, cînd toată lumea și-a pierdut capul de spaimă! Ce face scumpa și micuța noastră Emmy? Trebuie să se fi despărțit tare, tare greu de soțul ei!

— Îngrozitor de greu! zise Jos.

— Dumneavoastră, bărbații, puteți îndura orice, răspunse doamna. O despărțire sau o primejdie de moarte nu înseamnă nimic pentru dumneavoastră. Recunoaște acuma că plecai s-ajungi armata din urmă, iar pe noi ne lași în voia soartei; știu bine că voiai să pleci... îmi spune mie ceva că voiai să pleci. Am fost așa de îngrozită cînd mi-a trăsnit prin minte ideea asta (căci eu mă gîndesc la dumneata cînd sînt singură, domnule Joseph), încît am alergat numaidecît să te rog și să te implor să nu ne părăsești cumva.

Fraze care puteau fi interpretate: „Dragul meu domn, dacă armatei i s-ar întîmpla cine știe ce nenorocire și s-ar impune o retragere, dumneata ai o trăsură foarte încăpătoare, în care am de gînd să ocup și eu un loc"... Nu știu dacă Jos răstălmăcea cuvintele ei în sensul acesta. Dar el era tare mîhnit de lipsa de atenție pe care doamna o dovedise față de el în tot timpul șederii lor la Bruxelles. Nu fusese prezentat niciodată vreunuia dintre înaltele cunoștințe ale lui Rawdon Crawley; abia dacă fusese invitat la reuniunile Rebeccăi, căci el era prea timid ca să se dedea cu patimă jocului de cărți, iar prezența lui îi plictisea deopotrivă atît pe George, cît și pe Rawdon, și poate că nici unuia dintre ei nu-i venea la socoteală să aibă vreun martor la petrecerile care le făceau atîta plăcere. „Ah, gîndi Jos, acum, că e la ananghie, vine la mine! Cînd n-are în vedere pe nimeni altul, are timp să se gîndească și la bătrînul Joseph Sedley!" Dar pe lîngă îndoielile acestea, se simțea măgulit de ideea pe care și-o exprimase Rebecca în legătură cu vitejia lui.

Se înroși pînă peste urechi și-și luă un aer plin de importanță.

— Tare mi-ar plăcea să văd și eu lupta! zise el. Oricărui om curajos i-ar plăcea asta, înțelegeți. Am văzut ceva de genul ăsta în India, dar, desigur, nu pe-o scară așa de mare!

— Dumneavoastră, bărbații, ați sacrifica orice pentru o plăcere, răspunse Rebecca. Căpitanul Crawley m-a părăsit azi-dimineață atît de vesel, ca și cum s-ar fi dus la vînătoare. Lui ce-i pasă? Ce-i pasă oricăruia dintre dumneavoastră de suferințele și zbuciumul unei biete femei părăsite? („Aș vrea să știu dacă *ar fi putut* cu adevărat să ajungă din urmă trupele mîncăul ăsta mare și trîndav?!“) Oh! dragă domnule Sedley, am venit la dumneata să-ți cer ajutor și mîngîiere. Am stat în genunchi toată dimineața. Tremur cînd mă gîndesc în ce primejdie îngrozitoare s-au aruncat soții noștri, prietenii noștri, vitezele noastre trupe și bravii noștri aliați. Vin aici să caut un sprijin, și găsesc alt prieten de-al meu — ultimul care-mi mai rămăsese — gata să se arunce și el în înspăimîntătoarea arenă a războiului!

— Scumpa mea doamnă, răspunse Jos, începînd să se liniștească cu totul, nu te speria. Eu spuneam numai că mi-ar plăcea să mă duc... cărui britanic nu i-ar plăcea? Dar datoria mea mă ține aici; căci eu n-o pot părăsi pe acea biată ființă din camera de-alături, și el arătă cu degetul spre ușa camerei în care se afla Amelia.

— Ce frate bun și nobil! exclamă Rebecca, ducîndu-și batista la ochi și mirosind apa de colonie cu care o parfumase. Am fost nedreaptă cu dumneata; dumneata ai o inimă de aur. Și eu, care eram convinsă de contrariu!

— Oh, pe onoarea mea! zise Jos, făcînd o mișcare ca și cum ar fi vrut să-și ducă mîna la locul cu pricina. Ai fost nedreaptă cu mine, sigur c-ai fost, scumpa mea doamnă Crawley.

— Am fost, dar acum inima dumitale e credincioasă surorii dumitale. Îmi aduc însă aminte de acum doi ani... cînd inima asta m-a trădat! zise Rebecca, țintuindu-l pentru o clipă cu privirea și întorcîndu-se apoi spre fereastră.

Jos roși îngrozitor. Și organul acesta de care Rebecca îl acuza că era lipsit începu să-i zvîcnească tumultuos. El își reaminti de vremea cînd dăduse bir cu fugiții, de pasiunea care-l înflăcărase odinioară, de vremea cînd o plimbase în cabrioleta lui, cînd ea îi împletise punga aceea verde și cînd el stătea, ca fermecat, uitîndu-se țintă la brațele ei albe și la ochii ei scînteietori.

— Știu că mă socoți nerecunoscătoare, continuă Rebecca întorcîndu-se de la fereastră, privindu-l încă o dată și vorbindu-i cu o voce joasă, tremurătoare. Răceala dumitale, privirile dumitale care mă ocoleau, felul dumitale de a fi cînd ne-am întîlnit în ultimul timp și chiar acuma, cînd am intrat aici, toate astea mi-o dovedesc cu prisosință. Dar oare n-aveam destule motive să te evit? Să răspundă propria dumitale inimă la întrebarea asta. Crezi că soțul meu era așa de dispus să te primească cu brațele deschise? Singurele cuvinte neplăcute pe care le-am auzit de la el vreodată (ca să fiu dreaptă față de căpitanul Crawley) au fost în legătură cu dumneata, și cuvintele astea au fost foarte crude, cît se poate de crude.

— Dumnezeule mare! Dar ce-am făcut? întrebă Jos într-o stare de tulburare în care se amestecau și plăcerea, și consternarea. Ce-am făcut... ca să... ca să...

— Gelozia nu înseamnă nimic? zise Rebecca. Rawdon mă chinuia din pricina dumitale. Dar orice-ar fi fost odinioară, inima mea îi aparține cu totul. Acuma sînt cu totul nevinovată. Nu-i așa, domnule Sedley?

Toată făptura lui Jos se înfiora de plăcere în timp ce se uita la victima farmecelor lui. Cîteva cuvinte iscusit întoarse, una sau două priviri gingașe pline de tîlc, și inima i se înflăcărase din nou, iar îndoielile și bănuielile lui fuseseră date uitării. De la Solomon încoace n-au fost oare lingușiți și trași pe sfoară de către femei bărbați mai înțelepți decît el? „Dacă se întîmplă vreo nenorocire, gîndi Becky, retragerea mea e asigurată și o să am cel mai bun loc din caleașcă!"

Nu se știe ce declarații de dragoste și pasiune ar fi putut să-i inspire domnului Joseph arzătoarea lui simțire dacă Isidor, valetul lui, nu și-ar fi făcut apariția chiar în minutul acela și dacă n-ar fi început să se ocupe de treburile lui domestice. Jos, care era tocmai pe punctul de a se lansa într-o mărturisire, își înăbuși, cu emoție aproape, ceea ce nu mai putea exterioriza. Rebecca găsi de asemenea că era momentul să intre și s-o mîngîie pe scumpa ei Amelia.

— *Au revoir!* zise ea, trimițîndu-i cu mîna un sărut domnului Joseph, și păși liniștită spre ușa apartamentului surorii acestuia.

După ce Rebecca intră la Amelia și închise ușa în urma ei, Joseph se prăbuși pe un scaun, cu privirea pierdută, oftă și începu să gîfîie îngrozitor.

— Haina asta e mult prea strîmtă pentru dumneavoastră, spuse Isidor cu ochii veșnic la găitane.

Dar stăpînul său nu-l auzi, căci gîndurile îi erau în altă parte, contemplînd-o, uneori, plin de înflăcărare și înnebunit aproape, pe încîntătoarea Rebecca, iar alteori dîndu-se vinovat înapoi din fața vedeniei gelosului Rawdon Crawley, cu mustățile lui fioros răsucite și cu înspăimîntătoarele-i pistoale de duel încărcate și cu piedica ridicată.

Apariția Rebeccăi o umplu pe Amelia de groază și-o făcu să se tragă îndărăt. Căci aducea cu ea lumea și amintirea zilei trecute. Din pricina fricii copleșitoare pentru ziua de mîine, ea o uitase pe Rebecca, gelozia, uitase totul, în afară de faptul că soțul ei plecase și că era în primejdie. Înainte ca această cutezătoare femeie de lume să fi intrat acolo, rupînd tot farmecul, înainte de a fi apăsat ea pe clanță, noi ne-am ferit de a pătrunde în această cameră plină de tristețe. Cît timp stătuse în genunchi această biată fată! Cîte ceasuri de mută rugăciune și de amarnică prosternare și-a petrecut ea acolo! Cronicarii de război, care scriu strălucitoare povestiri de luptă și de triumf, abia dacă pomenesc de lucrurile acestea. Ele sînt părți prea neînsemnate ale spectacolului; și în mijlocul aclamațiilor și bucuriei din urma marelui car al victoriei, nu se mai aud plînsetele văduvelor sau suspinele mamelor. Și, totuși, care a fost epoca aceea cînd aceste ființe doborîte sufletește n-au strigat și n-au protestat, glasuri neluate în seamă de beția triumfului?

După prima tresărire de groază care i se iscă în suflet cînd ochii verzi ai Rebeccăi o scăldară în strălucirea lor și cînd, foșnind în mătăsurile ei noi și cu giuvaericalele ei scînteietoare, aceasta veni cu brațele întinse s-o îmbrățișeze, Amelia fu cuprinsă de un simțămînt de furie și, de unde mai înainte era de-o paloare mortală, fața i se făcu roșie ca focul și înfruntă privirea Rebeccăi cu o tărie care-o miră peste măsură pe rivala ei și-o făcu să-și piardă oarecum cumpătul.

— Scumpa mea Amelia, arăţi foarte rău, spuse vizitatoarea, întinzînd mîna ca să i-o apuce pe a Ameliei. Ce s-a întîmplat ? Nu m-am putut linişti înainte de a afla cum te simţi.

Amelia îşi trase mîna înapoi — niciodată nu refuzase această binevoitoare creatură să dea crezare sau să răspundă vreunei dovezi de prietenie sau de iubire. Dar ea îşi trase mîna înapoi şi începu să tremure din tot trupul.

— De ce-ai venit *aici*, Rebecca ? o întrebă, privind-o tot timpul foarte de sus, cu ochii ei mari.

Aceste priviri o descumpăniră pe vizitatoare. „Trebuie să-l fi văzut cînd mi-a dat scrisoarea la bal", gîndi Rebecca.

— Fii liniştită, dragă Amelia, spuse ea, uitîndu-se în pămînt. Am venit să văd numai dacă pot... să văd dacă te simţi bine.

— Tu te simţi bine ? o întrebă iar Amelia. Am impresia că da. Fiindcă tu nu-ţi iubeşti bărbatul. Pentru că n-ai fi aici dacă l-ai iubi. Spune-mi, Rebecca, m-am purtat eu vreodată faţă de tine altfel decît cu bunăvoinţă ?

— Ai dreptate, Amelia, niciodată, spuse cealaltă, cu capul veşnic aplecat.

— Pe vremea cînd erai săracă de tot, cine ţi-a arătat mai multă prietenie decît mine ? Nu ţi-am fost ca şi o soră ? Şi nu ne-ai cunoscut pe noi toţi în zile mai fericite, înainte ca George să se însoare cu mine ? Pe atunci eu eram totul pentru el, altminteri ar fi putut oare renunţa la averea şi la familia lui, aşa după cum s-a întîmplat, dînd dovadă de-atîta nobleţe sufletească, numai ca să mă facă fericită ? De ce te pui de-a curmezişul între iubirea mea şi mine ? Cine te-a trimis pe tine să-i desparţi pe aceia pe care i-a unit Dumnezeu şi să-mi răpeşti dragostea... pe propriul

meu bărbat ? Crezi c-ai să-l poţi iubi aşa cum l-am iubit eu ? Iubirea lui a fost pentru mine totul. Şi tu ai ştiut asta, şi ai vrut totuşi să mi-o furi. Să-ţi fie ruşine, Rebecca ; femeie rea şi păcătoasă ce eşti, prietenă prefăcută şi soţie prefăcută !

— Amelia, jur în faţa lui Dumnezeu că nu mi-am înşelat bărbatul ! zise Rebecca, întorcîndu-i spatele.

— M-ai înşelat *pe mine!* Nu ţi-a izbutit, dar ai încercat. Întreabă-te pe tine însăţi dacă n-ai încercat !

„Nu ştie nimic", gîndi Rebecca.

— El s-a întors la mine. Ştiam c-o să se întoarcă. Ştiam că nici o minciună, nici o linguşire nu poate să mi-l ia pentru multă vreme. Ştiam c-o să se întoarcă. M-am rugat lui Dumnezeu să se întoarcă !

Biata fată rosti cuvintele acestea cu o însufleţire şi o volubilitate pe care Rebecca nu i le văzuse niciodată pînă atunci şi în faţa cărora aceasta din urmă rămase complet mută.

— Dar ce ţi-am făcut eu ţie, continuă Amelia pe un ton de mai mare mila, ca să încerci să mi-l iei ? Eram căsătoriţi numai de şase săptămîni. Puteai să-mi cruţi săptămînile astea, Rebecca. Şi, totuşi, chiar din prima zi a căsătoriei noastre ai apărut tu şi mi-ai întunecat-o. Acum el a plecat, şi tu ai venit să mă vezi cît sînt de nenorocită ? continuă ea. Mi-ai făcut destul rău în ultimele două săptămîni ; puteai să mă fi cruţat astăzi.

— Eu... eu n-am fost niciodată aici, o întrerupse Rebecca, restabilind un nenorocit adevăr.

— Nu. Tu n-ai fost niciodată aici. L-ai smuls pe el numai de-aici. Şi acuma vii să mi-l iei din nou ? continuă ea pe un ton şi mai aspru. A fost

aici, dar acum a plecat. A stat chiar pe sofaua aceea de-acolo. Nu te atinge de ea! Acolo ne-am aşezat noi doi şi am stat de vorbă. Mă ţinea pe genunchi, iar braţele mele îi înlănţuiau gîtul, şi-am rostit amîndoi *Tatăl nostru*. Da, a fost aici; şi ei au venit şi l-au luat, dar el mi-a făgăduit c-are să se întoarcă.

— Are să se întoarcă, draga mea, rosti Rebecca, mişcată fără să vrea.

— Uită-te, zise Amelia, asta e eşarfa lui! Nu-i aşa că are-o culoare drăguţă? şi luînd ciucurele eşarfei îl sărută. Şi-o legase peste zi în jurul mijlocului.

Acuma îşi uitase furia şi gelozia, uitase pînă şi de prezenţa rivalei ei. Căci se îndreptă, în tăcere şi cu faţa iluminată aproape de-un surîs, spre pat şi începu să mîngîie perna lui George.

Rebecca plecă şi ea tot în tăcere.

— Cum se simte Amelia? întrebă Jos, care se mai afla încă pe scaun, în aceeaşi poziţie.

— Ar trebui să stea cineva lîngă ea, zise Rebecca. Cred că suferă tare mult.

Şi plecă, foarte întristată, refuzînd, cu toate stăruinţele domnului Sedley, să rămînă şi să ia împreună masa pe care-o comandase el.

Rebecca avea o fire bună şi îndatoritoare şi ţinea oarecum la Amelia. Înseşi cuvintele grele şi pline de mustrări ale acesteia sunau mai mult a compliment — gemetele unei fiinţe care loveşte sub povara înfrîngerii. Întîlnindu-se cu doamna O'Dowd, pe care predicile vărului său, decanul, nu izbutiseră s-o liniştească şi care se ducea, copleşită de tristeţe, în parc, Rebecca o opri, spre uimirea nevestei maiorului, care nu era obişnuită

cu asemenea dovezi de politeţe din partea doamnei Rawdon Crawley, şi-i aduse la cunoştinţă că biata şi micuţa doamnă Osborne se găseşte într-o stare deznădăjduită şi că e aproape nebună de durere, şi-o trimise pe îndatoritoarea irlandeză de-a dreptul acolo, să vadă dacă nu poate să aline amarul tinerei ei favorite.

— Am şi eu destule necazuri, zise doamna O'Dowd cu gravitate, şi mă gîndeam că biata Amelia n-ar fi prea încîntată de tovărăşia mea într-o zi ca asta. Dar dacă îi e atît de rău cum spui, iar dumneata nu-i poţi fi de nici un ajutor, dumneata, care păreai să ţii aşa de mult la ea, atunci am să încerc eu să văd ce-i de făcut. Şi cu asta, bună dimineaţa, doamnă! cu care cuvinte şi făcînd un gest de salut din cap, doamna cu deşteptătorul îşi luă rămas bun de la doamna Crawley, a cărei companie nu-i făcea cîtuşi de puţin plăcere.

Şi-n timp ce doamna O'Dowd se îndepărta, Becky se uită în urma ei cu zîmbetul pe buze. Doamna Crawley avea un foarte ascuţit simţ al umorului, şi privirea înţepătoare pe care i-o aruncă doamna O'Dowd peste umăr, cînd se despărţi de ea, era cît pe-aici să-i zdruncine seriozitatea.

„Omagiile mele, frumoasa mea doamnă, şi sînt încîntată că vă văd aşa de veselă, îşi spuse Peggy. Nu eşti *dumneata* dintr-acelea care să-şi strice ochii din pricina plînsului şi a supărărilor." După care începu să se gîndească la alte lucruri şi porni în grabă spre locuinţa doamnei Osborne.

Biata făptură era tot lîngă pat, acolo unde-o lăsase Rebecca, şi stătea aşa, aproape înnebunită de durere. Nevasta maiorului, o femeie energică

11*

din fire, se strădui cît putu mai mult să-şi linişteascá tînăra prietenă.

— Nu trebuie să te laşi doborîtă, Amelia dragă, o sfătui ea cu bunătate, pentru că el nu trebuie să te găsească bolnavă cînd o să se întoarcă după victorie. Nu eşti tu singura femeie a cărei soartă stă astăzi în mîinile lui Dumnezeu!

— Ştiu asta. Dar sînt foarte păcătoasă şi foarte slabă, spuse Amelia.

Ea îşi cunoştea prea bine slăbiciunea. Prezenţa prietenei acesteia mai energice o linişti, însă, şi făcu tot ce putu ca să se stăpînească. Şi cele două femei o ţinură astfel pînă la ora 2; inimile lor erau alături de coloana care se îndepărta, care se îndepărta din ce în ce mai mult. Groaznice îndoieli şi sfîşiere sufletească, rugăciuni şi temeri şi dureri de nespus mergeau în urma regimentului. Acesta era tributul pe care femeile îl plăteau războiului. El îşi lua tributul dintr-amîndouă părţile deopotrivă. Tribut de sînge de la bărbaţi şi de lacrimi de la femei.

La ora două şi jumătate se întîmplă un eveniment de mare însemnătate zilnică pentru domnul Joseph — sosi ora prînzului. Luptătorii puteau să se încaiere şi să piară, dar omul nostru trebuia să prînzească. El intră în camera Ameliei, să vadă dacă o poate convinge să vină şi ea la masă.

— Încearcă, o îndemna el, avem o supă minunată. Încearcă, Emmy, şi îi sărută mîna. Nu făcuse asta de foarte multă vreme, în afară de ziua cununiei ei.

— Eşti foarte bun şi drăguţ, Joseph, spuse ea. Toată lumea e bună cu mine, dar, te rog, aş vrea să rămîn astăzi în camera mea!

Mirosul supei, însă, adia îmbietor pe la nările doamnei O'Dowd, şi ea găsi de cuviinţă să-i ţină

tovărăşie domnului Jos. Aşa că cei doi se aşezară la masă.

— Dumnezeu să binecuvînteze mîncarea! spuse solemn maioreasa; ea se gîndea la bunul ei Mick, călărind în fruntea regimentului lui. Astăzi bieţii noştri băieţi or să aibă o mîncare mizerabilă, zise ea oftînd, şi apoi, asemenea unui filozof, începu să înfulece.

O dată cu mîncarea, crescu şi curajul lui Jos. El voia să bea în sănătatea regimentului; deşi, dacă ai chef de-un pahar de şampanie, e mai bine să cauţi alt pretext.

— Să bem în sănătatea lui O'Dowd şi a bravului regiment al ...-lea! fu el de părere şi se înclină galant în faţa oaspetelui său. Ce ziceţi, doamnă O'Dowd? Umple paharul doamnei O'Dowd, Isidor.

Dar Isidor încremeni deodată locului, iar maioreasa puse cuţitul şi furculiţa jos. Ferestrele camerei erau deschise; ele dădeau spre miazăzi, şi un zgomot surd şi îndepărtat veni din direcţia aceea pe deasupra acoperişurilor luminate de soare.

— Ce-i asta? se răsti Jos. De ce nu torni, pungaşule?

— *C'est le feu!*[1] zise Isidor, alergînd pe balcon.

— Păzeşte-ne, Doamne, e tunul! strigă doamna O'Dowd, ridicîndu-se repede, şi se îndreptă şi ea, de asemenea, către fereastră.

Mii de chipuri palide şi speriate priveau de la nenumărate alte ferestre. Şi numaidecît după asta păru că toată populaţia oraşului se îmbulzeşte pe străzi.

---

[1] A început lupta! (Fr.)

CAPITOLUL XXXII

ÎN CARE JOS ÎŞI IA TĂLPĂŞIŢA, IAR RĂZBOIUL SE SFÎRŞEŞTE

Noi, locuitorii paşnicului oraş al Londrei, n-am văzut niciodată — şi să dea Dumnezeu să nu vedem niciodată — asemenea hărmălaie şi harababură ca cea care domnea atunci în Bruxelles. Gloatele se năpusteau către poarta Namur, din direcţia căreia venea zgomotul, şi mai mulţi cetăţeni porniseră călare de-a lungul netedei *chaussée,* să afle veşti în legătură cu armata. Fiecare om îl întreba pe vecinul lui ce mai ştie, şi până chiar şi măriţii lorzi englezi şi doamnele lor catadicseau să intre în vorbă cu persoane pe care nu le cunoşteau. Prietenii francezilor ieşiseră toţi pe străzi, într-o exaltare nebună, prorocind izbînda împăratului lor. Negustorii închiseseră prăvăliile şi veniră să mărească panica şi larma. Femeile dădeau buzna în biserici şi se înghesuiau în capele, îngenuncheau şi se rugau pe lespezi şi pe trepte. Zgomotul surd al tunului nu mai contenea rostogolindu-se, rostogolindu-se pînă dincolo de oraş. Poştalioane încărcate de călători începură să părăsească numaidecît oraşul, galopînd spre bariera către Gand. Profeţiile partizanilor francezilor începeau să se transforme în fapte. „Împăratul a tăiat armatele în două părţi, se spunea. Şi vine de-a dreptul spre Bruxelles. Are să-i doboare pe englezi şi are să fie aici chiar în noaptea asta!" „Are să-i doboare pe englezi, îi striga Isidor stăpînului său, şi are să fie aici chiar în noaptea asta!" Omul era cînd pe stradă, cînd în casă, aducînd mereu amănunte proaspete privitoare la dezastru. Jos se făcea din ce în ce mai galben la faţă. Frica începu să pună cu totul stăpînire pe dolofanul civil. Toată şampania pe care-o bău nu-i dădu nici un pic de curaj. Şi înainte de apusul soarelui el ajunse în asemenea hal de nervozitate, încît Isidor era în culmea mulţumirii, fiind acuma aproape sigur de prăzile pe care-avea să le ia de la posesorul jiletcii cu brandenburguri.

În tot timpul acesta femeile fură absente. După ce stătu să asculte un moment bubuiturile, neînfricata maioreasă se gîndi la prietena ei din camera de alături şi alergă să vadă ce-i cu ea şi, dacă-i era cu putinţă, să-i dea puţin curaj. Gîndul că trebuie să-i poarte de grijă acestei nefericite făpturi învioră şi mai mult curajul firesc al bunei irlandeze. Rămase cinci ore lîngă prietena ei, cînd mustrînd-o, cînd trăncănind vrute şi nevrute, dar mai adeşea tăcînd şi rugîndu-se. „Am ţinut-o toată vremea de mînă, povestea mai tîrziu curajoasa doamnă, pînă după apusul soarelui, cînd au încetat bubuiturile." Pauline, *la bonne,* stătea îngenuncheată în biserica din apropiere, rugîndu-se pentru *son homme à elle* [1].

Cînd zgomotul canonadei luă sfîrşit, doamna O'Dowd trecu din camera Ameliei în salonul de-alături, unde-l găsi pe Jos lîngă două sticle goale şi fără nici un pic de curaj. O dată sau de două ori el se aventurase pînă în camera surorii sale, părînd foarte speriat şi ca şi cum ar fi vrut să spună ceva. Dar maioreasa stătea la postul ei, aşa că Jos plecă fără să-şi descarce inima. Îi era ruşine să-i spună că vrea s-o ia din loc.

[1] Omul ei (fr.).

Dar de îndată ce doamna O'Dowd își făcu apariția în sufragerie, unde îl găsi stînd în semiobscuritate și în melancolica tovărășie a sticlelor lui goale de șampanie, începu să-și deschidă inima.

— Doamnă O'Dowd, zise el, n-ați face mai bine să-i spuneți Ameliei să fie gata de drum ?

— Vrei s-o scoți la plimbare ? întrebă maioreasa. Zău că-i prea slăbită să iasă din casă !

— Eu... eu am poruncit trăsura... zise el, și... și niște cai de poștă... Isidor s-a dus după ei, continuă Jos.

— Ce ți-a venit să te plimbi noaptea cu trăsura ? se miră doamna. Nu-i mai bine să stea în patul ei ? Am trimis-o tocmai la culcare !

— Sculați-o, zise Jos, trebuie să se scoale. Am spus, și bătu din picior cu energie, am spus c-am trimis după cai ! Da, am trimis după cai ! Totul s-a sfîrșit, și...

— Și ce ? întrebă doamna O'Dowd.

— Plec la Gand, răspunse Jos. Pleacă toată lumea, și am un loc și pentru dumneavoastră ! Plecăm într-o jumătate de oră.

Maioreasa se uită la el cu un nemaipomenit dispreț.

— Eu nu mă mișc de-aici pînă cînd nu-mi spune O'Dowd, spuse ea. Dumneata poți pleca, dacă-ți place, domnule Sedley ; dar s-o știi, Amelia și cu mine rămînem aici, pe loc !

— Amelia *trebuie* să meargă cu mine ! hotărî Jos, bătînd din nou din picior.

Doamna O'Dowd se așeză în fața ușii dormitorului, cu mîinile în șolduri.

— Vrei s-o duci la maică-sa, îl întrebă ea, sau vrei s-ajungi chiar dumneata lîngă fustele mămichii, domnule Sedley ? Bună ziua... și drum bun.

domnule. *Bon voyage*, cum se spune. Și ascultă-mi sfatul : rade-ți mustățile, sau dacă nu, or să-ți poarte ghinion !

— La dracu, răcni Jos, înnebunit de teamă, de furie și de chinuri.

Isidor intră și el în clipa aceea, înjurînd la rîndul lui.

— *Pas de chevaux, sacrebleu !* [1] șuieră printre dinți înfuriatul servitor.

Dispăruseră toți caii. Jos nu era singurul om din Bruxelles cuprins de panică în ziua aceea.

Dar spaima lui Jos, fără margini și îngrozitoare cum era atunci, era sortită să ajungă aproape de nebunie încă înainte de sfîrșitul nopții. S-a spus că Pauline, *la bonne*, își avea și ea *son homme à elle* în rîndurile armatei care pornise să țină piept împăratului Napoleon. Iubitul acesta al ei era originar din Bruxelles, un husar belgian. Trupele nației sale s-au făcut cunoscute în războiul acesta prin orice în afară de vitejie, iar tînărul Van Cutsum, admiratorul Paulinei, era un soldat prea disciplinat ca să nu dea ascultare ordinului comandantului său de-a fugi care încotro. În timpul cît fusese în garnizoană la Bruxelles, tînărul Regulus (el văzuse lumina zilei în vremea revoluției) își găsise marea mîngîiere petrecîndu-și aproape toate momentele lui de răgaz în bucătăria Paulinei ; iar cînd se despărțise de drăguța lui înlăcrimată, spre a porni la luptă cu cîteva zile mai înainte, avea buzunarele și coburii burdușiți de lucruri bune din cămara acesteia.

Din punctul de vedere al regimentului său, campania respectivă luase sfîrșit. Ei făceau parte dintr-o divizie de sub comanda suveranului lui

[1] La naiba ! Nu sînt cai ! (Fr.)

legal, prinţul de Orange [1], şi în privinţa lungimii săbiilor şi a mustăţilor, a bogăţiei uniformelor şi a echipamentelor, Regulus şi camarazii lui păreau a fi una din cele mai viteze unităţi pentru care sunase vreodată trompeta.

Cînd mareşalul Ney se aruncă asupra avangărzii trupelor aliate, cucerind poziţie după poziţie, pînă cînd sosirea grosului armatei britanice schimbă soarta bătăliei de la Quatre-Bras [2], escadroanele cu care călărea şi Regulus dădură dovadă de multă grabă în mişcarea lor de retragere din faţa francezilor şi fură rînd pe rînd izgonite de pe poziţiile pe care le ocupau, cu foarte mare zor din partea lor. Mişcările trupelor belgiene fură oprite numai de înaintarea britanicilor în propria lor ariergardă. Silită astfel să se oprească, cavaleria inamică (a cărei sîngeroasă încăpăţînare nu poate fi condamnată îndeajuns) avea în sfîrşit prilejul să dea ochi cu vitejii belgieni din faţa ei, care, însă, preferară să se întîlnească mai degrabă cu englezii decît cu francezii şi, întorcîndu-le numaidecît spatele, trecură în goană printre regimentele engleze, care erau în urma lor, şi se împrăştiară care încotro.

De fapt, regimentul nu mai exista. Nu era de găsit nicăieri. Nici urmă de cartier general. Regulus se pomeni galopînd la mai multe mile de cîmpul de bătălie, singur cuc ; şi unde să-şi găsească el adăpost, dacă nu în bucătăria aceea şi în braţele acelea credincioase ale Paulinei, unde fusese de atîtea ori binevenit ?

[1] *Wilhelm al II-lea* (1792—1849), rege al Ţărilor-de-Jos, participant la campania de la Waterloo alături de armatele aliate.

[2] Bătălia de la Quatre-Bras (Belgia) a avut loc în ajunul bătăliei de la Waterloo (1815).

Pe la orele 10 se putu auzi zăngănitul unei săbii urcînd scările casei în care Osbornii, aşa cum se obişnuia pe continent, ocupau un etaj. Se putu auzi apoi un ciocănit în uşa bucătăriei ; şi biata Pauline, abia întoarsă de la biserică, leşină aproape de teamă cînd o deschise şi se trezi faţă în faţă cu înspăimîntatul ei husar. Era tot aşa de galben la chip ca şi dragonul de la miezul nopţii care venise s-o chinuie pe Lenore [1]. Pauline ar fi ţipat, numai că ţipătul ei i-ar fi adus stăpînii în bucătărie şi i-ar fi descoperit prietenul. De aceea îşi înăbuşi strigătul şi, conducîndu-şi eroul în bucătărie, îi dădu bere şi minunatele feluri de mîncare ale cinei din care Jos n-avusese putere să guste. Husarul făcu cea mai strălucită dovadă că nu-i strigoi prin prodigioasa cantitate de carne şi de bere pe care o înghiţi, şi în timp ce îmbuca, dădu drumul istorisirii lui privitoare la dezastru.

Regimentul din care făcea parte făcuse minuni de vitejie, iar o vreme ţinuse piept atacului întregii armate franceze. Dar în cele din urmă fură copleşiţi de numărul mare al acestora, situaţie în care se afla de altminteri toată armata engleză la ora aceea. Ney extermina regimentele rînd pe rînd. În zadar încercaseră belgienii să împiedice măcelărirea englezilor. Trupele lui Brunswick [2] fură risipite şi puse pe fugă, iar ducele lor, ucis. Era un *débâcle* [3] general. Şi el căută să-şi înece amarul înfrîngerii în valuri de bere.

[1] Personaj din vestita baladă cu acelaşi titlu a poetului german *Bürger* (1747—1794). Lenore a fost răpită de fantoma logodnicului ei, căzut pe cîmpul de luptă.

[2] *Frederic-Wilhelm, duce de Brunswick* (1771—1815), duşman înverşunat al lui Napoleon ; a fost ucis în bătălia de la Quatre-Bras.

[3] Prăpăd (fr.).

Isidor, care intrase în bucătărie, auzi convorbirea şi se năpusti să-şi informeze stăpînul.

— S-a sfîrşit totul ! îi strigă el lui Jos. Milor [1], ducele a căzut prizonier ; ducele de Brunswick a fost ucis ; armata britanică a fost pusă pe goană ; n-a scăpat decît un singur om, care e în momentul de faţă în bucătărie... veniţi să-l ascultaţi.

Aşa că Jos porni mai mult mort decît viu spre încăperea în care Regulus mai stătea încă la masa de bucătărie şi nu se despărţea de loc de paharul lui cu bere. În cea mai bună limbă franceză pe care putu el s-o încropească şi care, v-o jur, era dintr-o specie cît se poate de negramaticală, Jos îl rugă pe husar să-şi povestească odiseea. Dezastrul cîştiga în amploare pe măsură ce Regulus vorbea. El era singurul om din tot regimentul care nu fusese ucis pe cîmpul de luptă. Îl văzuse pe ducele de Brunswick căzînd, pe crunţii husari puşi pe fugă, pe scoţieni pisaţi pînă la unul de artilerie.

— Şi regimentul al ...-lea ? îngăimă Jos.

— Făcut praf ! zise husarul, la care Pauline începu să răcnească : „Oh, stăpîna mea, *ma bonne petite dame* [2]", şi o apucară istericalele de-a binelea, umplînd toată casa cu ţipetele ei.

Înnebunit de groază, domnul Sedley nu ştia nici cum şi nici unde să-şi afle scăparea. Se repezi din bucătărie înapoi în salon şi aruncă o privire rugătoare către uşa Ameliei, pe care doamna O'Dowd o închisese şi-o zăvorîse chiar în faţa lui ; dar îşi aminti cu cît dispreţ îl privise aceasta din urmă şi, după ce rămase cîtva timp locului şi ascultă puţin la uşă, o părăsi şi se hotărî să iasă pe stradă, pentru prima oară în ziua aceea. Aşa că, luînd o lumînare, el se uită de jur împrejur după pălăria cu fireturi, pe care-o găsi la locul ei dintotdeauna, pe-o consolă din anticameră, aşezată în faţa unei oglinzi unde obişnuia să-şi pună la punct toaleta, aranjîndu-şi părul şi trăgîndu-şi pălăria pe-o sprînceană înainte de-a purcede să-şi facă apariţia în lume. Atît e de mare puterea obişnuinţei, încît chiar aşa, îngrozit cum se afla, începu să-şi netezească în mod mecanic părul şi să-şi îndrepte pălăria. Apoi se uită plin de mirare la chipul palid din oglindă şi mai cu seamă la mustăţile care crescuseră din belşug în decursul ultimelor şapte săptămîni, din ziua în care îşi scoseseră capul în lume. Din pricina lor o să fie luat drept militar, gîndi el, amintindu-şi vestea adusă de Isidor în legătură cu masacrul de care erau ameninţaţi toţi cei din armata britanică învinsă, şi, întorcîndu-se plin de şovăială în dormitor, începu să tragă nebuneşte de şnurul clopoţelului cu care-şi chema valetul.

Isidor răspunse la chemare. Jos se prăbuşi pe-un scaun — îşi scoase cravata, îşi răsfrînse gulerul şi stătea aşa, cu mîinile amîndouă duse la gît.

— *Coupez-moi*, Isidor, răcni el, *vite ! Coupez-moi !* [1]

O clipă, Isidor crezu că domnul Joseph înnebunise şi că dorea ca valetul să-i taie gîtul.

— *Les moustaches*, gîfîi Jos, *les moustaches... coupy, rasy, vite !* [2] aşa suna franceza lui, plină de

[1] Milord (înălţimea-sa) (în engleză incorectă în original).
[2] Buna şi micuţa mea stăpînă (fr.).

[1] Taie-mă... repede ! Taie-mă ! (fr.).
[2] Mustăţile, mustăţile... taie-le, rade-le, repede ! (În franceză incorectă în original.)

volubilitate, după cum am spus, dar nicidecum remarcabilă din punct de vedere gramatical.

Isidor îi rase mustăţile cu briciul într-o clipită şi ascultă cu o plăcere de nespus ordinele stăpînului lui de a-i da o pălărie şi o jachetă obişnuită.

— *Ne porty ploo... habit militair... bonny... bonny a voo, prenny dehors !* [1] fură propriile cuvinte ale lui Jos ; jacheta şi pălăria erau în sfîrşit proprietatea lui Isidor.

Darul fiind făcut, Jos alese din garderoba lui o jachetă obişnuită neagră şi o jiletcă şi-şi puse o cravată mare albă şi o pălărie simplă de castor. Dacă i-ar fi dat cineva o pălărie cu boruri late, ar fi purtat-o pe aceea.

Aşa cum arăta acuma, l-aţi fi luat drept un rubicond şi important membru al bisericii anglicane.

— *Venny maintenong...* continuă el, *sweevy... ally... party... dong la roo !* [2] şi rostind aceasta se azvîrli în mare grabă pe scări afară şi ieşi în stradă.

Deşi Regulus se jurase că el era singurul om din regimentul său, dacă nu din toată armata aliată, care scăpase neciopîrţit de Ney, se părea că declaraţia lui nu corespundea adevărului şi că un număr mult mai mare din presupusele victime supravieţuiseră masacrului. Mai multe zeci dintre camarazii lui Regulus nimeriră drumul întoarcerii la Bruxelles şi, căzînd cu toţii de acord că abia scăpaseră cu viaţă, umplură oraşul de ideea înfrîngerii aliaţilor. Venirea francezilor era aşteptată din oră în oră ; panica creştea, iar pregătirile de fugă nu conteneau nici ele, nicăieri. „Nu sînt cai !“ îşi spunea Jos, îngrozit. Îl puse pe Isidor să întrebe nenumăraţi cetăţeni dacă nu aveau cumva cai de închiriat sau de vînzare şi i se muia inima în el cînd auzea răspunsurile negative care-i veneau de peste tot. Să facă drumul pe jos ? Nici chiar spaima nu putea da atîta agerime trupului acestuia greoi.

Aproape toate hotelurile ocupate de englezi la Bruxelles se găseau în faţa parcului, şi Jos cutreieră fără nici un ţel cartierul acesta, de-a valma c-o gloată întreagă de oameni, copleşit de teamă şi de curiozitate. Văzu cîteva familii mai fericite ca el, întrucît descoperiseră cai de ham, şi acum porneau la drum în timp ce roţile uruiau pe străzi, iar altele într-o situaţie asemănătoare cu a lui, care nu-şi putuseră face rost, nici prin făgăduieli, nici prin rugăminţi, de mijloacele necesare pentru a fugi. Printre cei dornici de a fugi, Jos le remarcă pe *lady* Bareacres şi pe fiica ei, instalate în echipajul lor, cu imperiala plină de bagaje, încremenit la *porte-cochère* [1] a hotelului, şi pe care singurul lucru ce le împiedica să fugă era aceeaşi lipsă de forţă motrice care-l ţinea în loc şi pe el.

Rebecca Crawley locuia şi ea în hotelul acesta, şi, înainte de epoca de faţă, avuseseră loc întîlniri întunecate şi pline de duşmănie între ea şi doamnele din familia Bareacres. *Lady* Bareacres îi întorcea spatele doamnei Crawley ori de cîte ori se întîlneau fără să vrea pe scări, şi oriunde auzea pomenindu-se numele acesteia din urmă, îşi bîrfea cu multă stăruinţă vecina. Contesa era revoltată de

[1] Nu le mai îmbrac... haină militară... bune... bune pentru dumneata, du-le afară ! (În franceză incorectă în original.)

[2] Vino acum... urmează-mă... hai să mergem... pe stradă ! (În franceză incorectă în original.)

[1] Poarta principală (fr.).

familiaritatea dintre generalul Tufto și soția aghiotantului. *Lady* Blanche o ocolea ca și cum ar fi suferit de cine știe ce boală molipsitoare. Numai contele păstra oarecare relații cu ea, dar destul de slabe și numai întîmplător, cînd scăpa de sub supravegherea doamnelor sale.

Rebecca avu acum prilejul să se răzbune pe trufașele ei rivale. Se împrăștiase vestea în tot hotelul că cei doi cai ai căpitanului Crawley rămăseseră pe loc, și cînd se iscă panica, *lady* Bareacres catadicsi să-și trimită camerista la soția căpitanului, împreună cu salutările excelenței-sale și cu dorința de a cunoaște prețul cailor doamnei Crawley. Doamna Crawley răspunse printr-un bilet, cu salutările sale și cu înștiințarea că nu-i stătea în obicei să trateze afaceri cu cameristele.

Acest laconic răspuns făcu ca însuși contele să vină în apartamentul Rebeccăi; dar n-avu nici el mai mult succes decît primul ambasador.

— Să-mi trimită mie o cameristă! strigă doamna Crawley în culmea furiei. Mă mir că nu m-a trimis *lady* Bareacres să-i înham și caii; excelența-sa vrea să fugă, sau *la femme de chambre* a excelenței-sale?

Și acesta fu singurul răspuns pe care-l putu duce contele contesei sale.

Dar ce nu face nevoia? Adevărul e că, în cele din urmă, contesa se duse și se prezentă în persoană doamnei Crawley, după eșecul celui de al doilea trimis al său, și o rugă fierbinte să-i spună prețul; făcu chiar propunerea s-o invite pe Becky la Bareacres House, dacă aceasta din urmă avea să-i dea putința de-a se întoarce la reședința respectivă. Doamna Crawley îi rîse în nas.

— Nu simt de loc dorința să fiu servită de servitori în livrele, zise ea, și foarte probabil că nici n-o să vă reîntoarceți vreodată acolo; în nici un caz nu împreună cu diamantele dumneavoastră. Acestea or să încapă pe mîna francezilor. Ei or să fie aici în două ceasuri, și în timpul ăsta eu am să fiu la jumătatea drumului spre Gand. Nu v-aș vinde caii pentru nimic în lume, nu, nici chiar pentru cele două diamante mai mari pe care le-a purtat la bal excelența-voastră!

Lady Bareacres tremura toată de furie și de groază. Își cususe diamantele în haină, iar o parte le ascunsese în căptușeala și ghetele lordului.

— Diamantele sînt la bancher, femeie, și eu *vreau* să capăt caii! zise ea.

Rebecca îi rîse în față. Contesa coborî înfuriată și se instală iarăși în trăsură; camerista, valetul și soțul ei fură trimiși din nou prin oraș, fiecare în parte, în căutare de animale, și vai de acela care-o să se întoarcă cel din urmă! Excelența-sa era hotărîtă să plece chiar în momentul în care aveau să-i sosească — indiferent de unde — caii, cu soțul excelenței-sale, sau fără el.

Rebecca avu plăcerea s-o vadă pe excelența-sa într-o trăsură fără cai, să n-o slăbească din ochi nici o clipă și să căineze pe un ton cît se poate de ridicat încurcătura contesei.

— Să nu fii în stare să pui mîna pe o pereche de cai, zicea ea, și să stai cu toate diamantele acelea cusute în pernele trăsurii! De ce pradă grozavă o să aibă parte franțuzul cînd o să vină... mă gîndesc la trăsură și la diamante, nu la cucoană!

Rebecca dădu informația asta hotelierului, servitorilor, celorlalți locatari și diferiților gură-cască de prin curte. *Lady* Bareacres ar fi fost în stare s-o împuște de la fereastra trăsurii.

În timp ce Rebecca nu mai putea de bucurie observînd cît de umilită îi era rivala, îl zări deo-

dată pe Jos, care se îndreptă spre ea de îndată ce-o văzu.

Figura lui atît de schimbată, de înspăimîntată și de buhăită îi spunea destul de limpede ce-l doare. Voia și el să fugă și era și el în căutarea mijloacelor de-a o lua din loc. „El are să-mi cumpere caii, se gîndi Rebecca, iar eu am să-mi călăresc iapa!"

Jos urcă la prietena lui și-o întrebă, așa cum făcuse de-o sută de ori în ultimul ceas.

— Dumneata nu știi de unde pot să fac rost de niște cai?

— Cum, și dumneata fugi? îl întrebă Rebecca rîzînd. Eu credeam că ești scutul de apărare al tuturor doamnelor, domnule Sedley!

— Eu... eu nu sînt militar, gîfîi el.

— Și Amelia? Cine-o să aibă grijă de biata dumitale surioară? întrebă Rebecca. Cred că n-ai de gînd s-o părăsești?

— Cu ce-i pot fi eu de folos în caz... în caz că vine inamicul? răspunse Jos. Pe femei are să le cruțe; dar omul meu mi-a spus că s-au legat cu jurămînt să n-aibă nici un fel de milă de bărbați... fricoșii și lașii aceia!

— Îngrozitor! strigă Rebecca, înveselindu-se de încurcătura lui.

— În afară de asta, nici prin gînd nu-mi trece s-o părăsesc! strigă fratele. Și nici n-are să fie părăsită. Are și ea loc în trăsura mea, la fel ca și dumneata, dragă doamnă Crawley, dacă vrei să vii și dacă putem pune mîna pe niște cai, oftă el.

— Eu am de vînzare doi, spuse doamna.

Dac-ar fi putut, Jos i s-ar fi aruncat în brațe la asemenea veste.

— Pregătește trăsura, Isidor, răcni el, i-am găsit, i-am găsit!

— Caii mei n-au fost înhămați niciodată, adăugă doamna. Bullfinch ți-ar sfărîma trăsura în bucăți dacă i-ai pune hamuri.

— Dar de călărit e bun? întrebă civilul.

— Blînd ca un miel și iute ca un iepure, răspunse Rebecca.

— Crezi c-are să mă poată ține? se interesă Jos.

Se și vedea, în închipuire, călare, fără să se mai gîndească nici o clipă la biata Amelia. Care amator de speculații cu cai putea rezista la asemenea ispită?

Drept răspuns, Rebecca îl pofti în camera ei, unde-o urmă gîfîind, să încheie cît mai repede tîrgul. Rareori pierduse Jos în viața lui într-o singură jumătate de oră atîtea parale. Rebecca, evaluînd valoarea bunurilor pe care le avea de vînzare după nerăbdarea lui Jos de-a cumpăra, ca și după raritatea articolului, ceru un preț așa de mare pentru caii ei, încît îl făcu chiar și pe civilul nostru să dea înapoi. „Îi vînd sau pe amîndoi, sau pe nici unul", spuse cu hotărîre Rebecca. Rawdon îi poruncise să nu se despartă de ei pentru o sumă mai mică decît aceea pe care i-o specificase. Lordul Bareacres, care locuia la parter, era gata să-i plătească suma respectivă, și cu toată dragostea și considerația ei pentru familia Sedley, iubitul ei domn Joseph trebuie să aibă în vedere că bieții oameni trebuie să și trăiască, că nimeni, într-un cuvînt, n-ar putea fi mai afectuos ca ea, dar nici mai hotărît în chestiuni de afaceri.

Jos sfîrși prin a cădea de acord, după cum era și de așteptat din partea lui. Suma pe care avea să i-o dea era atît de mare, încît fu silit să-i ceară un răgaz; atît de mare, încît ea însemna o mică avere pentru Rebecca, care calculă cu repeziciune că datorită sumei acesteia, împreună cu ceea ce-i

ieşea din vînzarea restului de efecte ale lui Rawdon şi cu pensia ei de văduvă, dacă el ar fi căzut în luptă, se putea socoti absolut independentă şi putea privi în faţă, şi cu toată tăria, rochia ei de doliu.

În timpul zilei, o dată sau de două ori, se gîndise desigur şi ea să fugă. Dar raţiunea îi dădu un sfat mai bun. „Presupunînd că vin francezii, îşi spuse Becky, ce-ar putea ei să-i facă unei biete văduve de ofiţer ? La naiba ! vremea jafurilor şi a asediilor a trecut ! O să ne lase să ne întoarcem liniştite acasă, sau aş putea trăi foarte bine şi în străinătate, cu un mic şi sigur venit !"

În timpul acesta, Jos şi Isidor se duseră la grajduri să cerceteze animalele proaspăt cumpărate. Jos porunci valetului să pună numaidecît şaua pe cai. Voia să fugă chiar în noaptea aceea, în ceasul acela chiar, şi-şi lăsă omul ocupat să-i înşeueze caii, iar el porni spre casă pentru a se pregăti de plecare. Totul trebuia să fie făcut în taină. Voia s-ajungă în camera lui prin intrarea de serviciu. N-avea chef să dea ochii cu doamna O'Dowd sau cu Amelia şi să le mărturisească că era pe punctul de-a fugi.

În timp ce se încheia tîrgul dintre Jos şi Rebecca, iar caii ei fură văzuţi şi cercetaţi, se iviseră iarăşi zorile şi, cu toate că trecuse de mult miezul nopţii, oraşul tot nu se liniştise ; oamenii stăteau treji, prin case luminile erau aprinse, lumea se îmbulzea încă în faţa uşilor, iar străzile erau pline. Zvonuri de tot felul umblau din gură în gură. Unul pretindea că prusacii au fost definitiv înfrînţi ; un altul, că englezii erau cei care fuseseră atacaţi şi bătuţi ; iar al treilea, că aceştia din urmă îşi păstraseră poziţiile. Zvonul acesta prinse din ce în ce mai multă putere. Nici un francez nu-şi făcuse încă apariţia. Cîţiva soldaţi răzleţiţi de armată intraseră în oraş aducînd veşti din ce în ce mai favorabile. În cele din urmă, ajunse la Bruxelles şi-un aghiotant cu ordine pentru comandantul pieţei, care puse să se afişeze numaidecît prin oraş o înştiinţare oficială privind succesul aliaţilor la Quatre-Bras şi totala respingere a trupelor franceze de sub comanda lui Ney, după o luptă de şase ore. Aghiotantul trebuie să fi sosit cam în timp ce Rebecca şi Jos făceau tîrgul, sau pe cînd acesta din urmă îşi cerceta cumpărătura. Cînd domnul Sedley ajunse la hotel, găsi vreo douăzeci din numeroşii locatari în prag, discutînd noutatea ; nu încăpea nici o îndoială în privinţa exactităţii ei. Şi el urcă s-o comunice şi doamnelor pe care le avea în grija lui. Dar nu găsi că e necesar să le aducă la cunoştinţă cum că avusese intenţia să le părăsească, cum cumpărase el caii şi ce preţ dăduse pe ei.

Dar succesul sau înfrîngerea armatei era o chestiune de mică însemnătate pentru ele, care nu se gîndeau decît la salvarea celor pe care-i iubeau. Amelia, la vestea victoriei, deveni şi mai neliniştită ca înainte. Ar fi plecat chiar în clipa aceea să ajungă din urmă armata. Şi-şi rugă fratele cu lacrimi în ochi s-o ducă acolo. Îndoielile şi groaza ei ajunseseră la paroxism ; şi biata fată, care vreme de mai multe ceasuri stătuse ca încremenită, începu să aiureze şi să alerge încoace şi încolo, cu nervii zdruncinaţi — privelişte vrednică de milă. Nici un bărbat, zvîrcolindu-se de durere pe necruţătorul cîmp de bătălie la o depărtare de cincisprezece mile, unde zăceau, după încleştarea luptelor, atîţia viteji, nici un bărbat nu se chinuia mai groaznic ca această biată victimă nevinovată a războiului. Jos nu putea îndura priveliştea du-

rerii ei. Își lăsă sora în grija energicei ei tovarășe și coborî din nou în pragul hotelului, unde lumea mai zăbovea încă, discutînd și așteptînd noi vești.

Se luminase de-a binelea, și ei tot mai erau acolo și începuseră într-adevăr să sosească știri proaspete de pe cîmpul de luptă, aduse de oameni care fuseseră actori ai dramei. Furgoane și căruțe lungi țărănești, pline cu răniți, intrară în oraș ; se auzeau din ele gemete grozave, iar pe paie zăceau figuri rătăcite și îndurerate. Jos Sedley își aruncă ochii într-una din ele cu un fel de dureroasă curiozitate — vaietele oamenilor dinăuntru erau înspăimîntătoare, caii, obosiți, cu greu mai puteau trage căruța.

— Oprește ! Oprește ! strigă o voce slabă de pe culcușul de paie, și căruța se opri pe cealaltă parte a străzii, în fața hotelului domnului Sedley.

— E George, știu bine că-i el ! strigă Amelia năpustindu-se numaidecît pe balcon, cu o figură palidă și cu părul despletit.

Nu era George, cu toate astea, ci ceva cu mult mai bun : era o veste de la el.

Era bietul Tom Stubble, care pornise cu-atîta entuziasm din Bruxelles cu douăzeci și patru de ore înainte, purtînd drapelul regimentului, pe care-l apărase ca un leu pe cîmpul de bătaie. Un lăncier francez străpunsese piciorul tînărului sublocotenent, care căzu cu mîna încleștată pe drapel. La sfîrșitul luptei se găsi un loc într-o căruță și pentru bietul băiat, care fusese adus înapoi la Bruxelles.

— Domnule Sedley ! strigă băiatul cu glasul stins.

Jos se apropie, înspăimîntat aproape de chemarea asta. La început nici nu-l recunoscu pe cel care-l strigase.

Micul Tom Stubble își scoase afară mîna înfierbîntată și slabă.

— M-au trimis aici, zise el. Osborne și Dobbin m-au trimis ; și dați doi napoleoni omului... o să vi-i înapoieze mama !

Gîndurile acestui tînăr combatant, în timpul nesfîrșitelor ceasuri de febră petrecute în căruță, călătoriseră spre parohia tatălui lui, pe care-o părăsise doar cu cîteva luni mai înainte, și în delirul acesta el își uitase uneori durerea.

Hotelul era încăpător, iar oamenii plini de bunăvoință, și toți cei din căruță fură aduși înăuntru și așezați în diferite paturi. Tînărul sublocotenent fu transportat sus, în locuința lui Osborne. Amelia și soția maiorului se năpustiseră numaidecît jos cînd aceasta din urmă îl recunoscuse de pe balcon. Vă puteți închipui emoția femeilor cînd li se spuse că lupta se terminase și că amîndoi soții lor scăpaseră teferi ; în ce stare de extaz se agăță Amelia de gîtul prietenei sale ; cu ce cuvinte pline de ardoare și de recunoștință, căzînd în genunchi, mulțumi ea Atotputernicului, care-i ocrotise bărbatul.

Tînăra noastră doamnă, cu febra și în starea de nervi în care se afla, nici nu putea găsi leac mai folositor prescris de vreun medic decît acesta pe care norocul i-l scosese în cale. Și ea și doamna O'Dowd vegheară toată vremea lîngă băiatul rănit, care suferea îngrozitor, și, impunîndu-și datoria asta, Amelia nu mai avea prea mult timp să cugete asupra propriilor ei griji, sau să se lase în voia propriilor ei temeri și presimțiri, după cum îi era obiceiul. Tînărul pacient povesti, în felul lui simplu, evenimentele din timpul zilei și isprăvile prietenilor noștri din viteazul regiment al ...-lea. Pătimiseră îngrozitor. Pierduseră foarte mulți ofițeri

și soldați. Calul maiorului fusese împușcat sub el în timp ce regimentul ataca, și toată lumea credea că O'Dowd căzuse și că Dobbin îi luase locul, pînă cînd, reîntorcîndu-se, după respingerea atacului, pe vechiul cîmp de bătălie, îl descoperiră pe maior stînd pe cadavrul lui Pyramus și împrospătîndu-și forțele cu conținutul unei anumite sticluțe. Căpitanul Osborne fu acela care-l doborî pe lăncierul francez care-l rănise pe sublocotenent. Amelia se îngălbeni așa de tare imaginîndu-și scena, încît doamna O'Dowd nu-l mai lăsă pe tînărul sublocotenent să-și termine povestirea. Și căpitanul Dobbin fu acela care, spre seară, deși el însuși rănit, îl luase pe băiat în brațe și-l dusese la chirurg și de-acolo la căruța care urma să-l transporte înapoi la Bruxelles. Și tot el fu acela care-i făgădui căruțașului doi napoleoni dacă o să-l ducă în oraș la hotelul domnului Sedley, ca să-i spună doamnei căpitan Osborne că lupta se sfîrșise și că soțul ei era teafăr și sănătos tun.

— Are într-adevăr o inimă de aur acest William Dobbin, zise doamna O'Dowd, deși și-a bătut întotdeauna joc de mine!

Tînărul Stubble se jură că nu se mai găsea alt ofițer ca el în toată armata și nu mai sfîrșea lăudîndu-l pe căpitanul acesta mai în vîrstă decît el, așa de modest și de blînd, dar de-un nemaipomenit sînge rece pe cîmpul de bătălie. Acestor episoade amintite în cursul conversației, Amelia le dădea o foarte slabă atenție. Ea asculta numai cînd se vorbea despre George, iar atunci cînd bărbatul ei nu era pomenit, ea se gîndea la el.

Pentru Amelia, ocupată toată vremea cu pacientul ei și gîndindu-se la miraculoasele întîmplări din ziua precedentă, ziua care urmă trecu destul de repede. Nu exista pentru ea decît un singur

om în toată armata; și atîta vreme cît el era teafăr, trebuie să mărturisim că mișcările armatei o interesau prea puțin. Toate informațiile pe care le aducea Jos de pe străzi îi intrau pe-o ureche și-i ieșeau pe alta, deși erau de ajuns ca să-l umple de neliniște pe domnul acesta fricos, ca și pe multe alte persoane aflate în Bruxelles pe vremea aceea. Francezii fuseseră respinși, într-adevăr, dar asta se întîmplase după o crîncenă și îndoielnică bătălie dată împotriva unei singure divizii franceze. Împăratul, cu grosul armatei, plecase la Ligny, unde îi nimicise complet pe prusieni, iar acuma era cu totul liber să-și arunce întreaga forță împotriva aliaților. Ducele de Wellington se retrăgea spre capitală, și o mare bătălie urma să aibă loc chiar sub zidurile ei, după toate probabilitățile, bătălie ale cărei șanse erau mai mult decît îndoielnice. Ducele de Wellington nu dispunea decît de douăzeci de mii de soldați britanici pe care se putea bizui, căci germanii erau proaspăt recrutați și fără experiență, iar belgienii, dușmănoși; și cu mîna asta de oameni excelența-sa trebuie să țină piept împotriva a o sută cincizeci de mii de soldați care invadaseră Belgia sub comanda lui Napoleon. Sub comanda lui Napoleon! Unde era războinicul acela, oricît de vestit și de iscusit ar fi fost el, care, fiind în inferioritate, să se poată măsura în luptă cu Napoleon?

Jos cugetă la toate lucrurile acestea și se cutremură. Așa făcea toată lumea din Bruxelles, ai cărui cetățeni simțeau că lupta din ziua precedentă fusese doar preludiul marii bătălii care avea să vină. Una din armatele care-l înfruntase pe împărat fusese împrăștiată în cele patru vînturi. Puținii englezi care puteau fi aduși acolo să-i țină piept ar pieri la datorie, iar cuceritorul ar

trece peste trupurile lor şi ar intra în oraş. Şi vai de aceia pe care-o să-i găsească acolo! Discursurile erau gata pregătite, autorităţile publice se strînseseră şi puseseră totul la cale în mare taină, apartamentele orînduite, drapelele tricolore şi emblemele victoriei, toate în ordine, pentru a întîmpina sosirea majestăţii-sale împăratul şi regele.

Refugiul nu contenea o clipă, şi toate familiile care-şi putură face rost de mijloace de locomoţie fugiră. Cînd, în după-amiaza zilei de 17 iunie, Jos se duse la hotelul Rebeccăi, află că încăpătoarea trăsură a lordului Bareacres plecase în cele din urmă de sub *la porte-cochère.* Lordul îşi făcuse rost într-un fel oarecare de o pereche de cai, în ciuda doamnei Crawley, iar acuma galopa către Gand. Ludovic Doritul [1] îşi pregătea de asemenea şi el bagajul în oraşul acesta. Părea că ghinionul nu se săturase încă să-l tot sîcîie, punîndu-l mereu pe drumuri pe exilatul acesta greoi.

Jos presimţi că amînarea de ieri fusese numai un răgaz şi că perechea asta de cai a lui, pe care-i plătise aşa de scump, putea fi, în orice moment, rechiziţionată. Se zbuciumă ca un nenorocit toată ziua. Atîta timp cît exista o armată engleză între Bruxelles şi Napoleon, nu era neapărat nevoie să fugă; dar el îşi aduse caii din grajdurile lor, care erau la o depărtare prea mare, în grajdurile din curtea hotelului în care sta el, ca să-i poată avea sub ochi, preîntîmpinînd astfel primejdia unei luări cu forţa. Isidor supraveghea în mod statornic uşa grajdului şi înşeuase caii, gata în orice moment de

[1] Denumire dată de regalişti regelui francez Ludovic al XVIII-lea, în ciuda urii pe care i-o purta poporul.

plecare, eveniment pe care Isidor îl dorea din toată inima.

Avînd în vedere felul în care fusese primită cu o zi mai înainte, Rebecca nu se mai obosi să treacă pe la scumpa ei Amelia. Scurtă cozile florilor pe care i le dăruise George şi le turnă apă proaspătă, apoi citi scrisoarea pe care i-o trimisese. „Biata de ea, îşi spuse, răsucind bucăţica de hîrtie între degete, puteam s-o distrug arătîndu-i-o... şi se nenoroceşte şi suferă pentru un om ca ăsta... pentru un nătărău... un înfumurat... şi căruia nici nu-i pasă de ea. Sărmanul şi bunul meu Rawdon preţuieşte de zece ori mai mult decît individul ăsta!" Şi atunci începu să se gîndească ce-ar face dacă... dacă i s-ar întîmpla ceva sărmanului şi bunului ei Rawdon, şi ce noroc nemaipomenit fusese pentru ea faptul că bărbatu-său îşi lăsase caii acasă.

În răstimpul aceleiaşi zile, doamna Crawley, care văzu plecînd cu destulă mînie clanul Bareacres, se gîndi la măsurile de precauţie pe care le luase contesa şi se apucă să execute un mic lucru de mînă cît se poate de folositor; îşi cusu cea mai mare parte din bijuterii, poliţe şi bancnote de jur împrejurul propriei sale persoane şi, pregătită în felul acesta, era gata pentru orice întîmplare... să fugă dacă ar fi găsit de cuviinţă, sau să rămînă şi să ureze bun venit învingătorului, fie el englez sau francez. Şi eu nu sînt sigur că în noaptea aceea ea nu se visase ducesă şi *madame la maréchale,* în timp ce Rawdon, înfăşurat în manta şi făcînd bivuac în ploaie lîngă înălţimea Saint-Jean, se gîndea cu toată puterea inimii lui la nevestica pe care-o lăsase acasă.

A doua zi era duminică, şi doamna maior O'Dowd încercă mulţumirea de a-şi vedea amîndoi pacienţii refăcuţi şi sufleteşte şi trupeşte, după ce

trăseseră un pui de somn în timpul nopții. Adormise pînă și ea pe-un scaun mare din camera Ameliei, gata să alerge cînd la biata ei prietenă, cînd la sublocotenent dacă vreunul ar fi avut nevoie de ceva. Cînd se lumină de ziuă, această femeie viguroasă se întoarse acasă, acolo unde fuseseră găzduiți ea și maiorul ei, și purcese să-și facă o amănunțită și minunată toaletă, potrivit zilei aceleia de sărbătoare. Și e foarte posibil că în timp ce se afla singură în camera aceea pe care-o locuise soțul ei și unde boneta lui de noapte mai zăcea încă pe pernă, iar bastonul lui stătea pitit într-un colț, doamna O'Dowd înălță cerului cel puțin o rugăcine pentru ocrotirea bravului ostaș Michael O'Dowd.

Cînd se întoarse la Amelia, își luă cu ea cartea de rugăciuni și vestita carte de predici a unchiului ei decanul, din care citea întotdeauna cîte ceva, duminicile, nepricepînd totul, pronunțînd poate incorect nenumărate cuvinte, care erau lungi și greu de înțeles — căci decanul era un om învățat și-i plăceau cuvintele latinești lungi — dar citind cu mare gravitate, cu multă energie și destul de corect în genere. „De cîte ori nu ascultase Mick predicile acestea, gîndi ea, și pe mine citindu-le liniștită în cabina vaporului.“ Ea avea de gînd să-și reia exercițiul acesta chiar în ziua aceea, avînd drept credincioși pe Amelia și pe sublocotenentul rănit. Căci se citea aceeași slujbă în ziua aceea și la aceeași oră în douăzeci de mii de biserici, și milioane de femei și bărbați britanici, prosternați în genunchi, implorau mila tatălui lor ceresc.

Dar nici unul dintre aceștia nu auzi bubuitul care tulbură mica noastră congregație din Bruxelles. Mult mai groaznic decît acela care în-

trerupsese orice activitate cu două zile mai înainte, și, în timp ce doamna O'Dowd citea slujba religioasă c-o voce cît se poate de limpede, tunul de la Waterloo începu să mugească.

Cînd Jos auzi zgomotul acesta îngrozitor, își dădu seama că nu mai era în stare să îndure spaima asta continuă și ar fi vrut să plece numaidecît. El dădu buzna în camera bolnavului, unde cei trei prieteni ai noștri se opriseră tocmai din rugăciunile lor, și-i întrerupse de-a binelea printr-un pasionat apel adresat Ameliei :

— Nu mai pot îndura asta, Emmy ! zise el. Nu mai vreau să rămîn aici ; iar tu trebuie să vii cu mine. Am cumpărat și pentru tine un cal. N-are a face prețul, așa că îmbracă-te și hai cu mine și-ai să călărești în spatele lui Isidor !

— Dumnezeu să mă ierte, domnule Sedley, dar dumneata ești un laș fără pereche ! zise doamna O'Dowd, punînd cartea jos.

— Hai cu mine, Amelia, îți spun ! continuă civilul. N-are nici o însemnătate ce vorbește dînsa ; de ce să rămînem aici, ca să ne măcelărească francezii ?

— Dumneata uiți pesemne regimentul al...-lea, amice, zise micul Stubble, eroul rănit, din patul lui, și... și dumneavoastră n-o să mă părăsiți, nu-i așa, doamnă O'Dowd ?

— Nu, dragul meu băiat, spuse ea ridicîndu-se și sărutîndu-l. N-are să ți se întîmple nici o nenorocire atîta timp cît mă vezi pe mine aici, și eu nu mă mișc pînă nu primesc cuvîntul de ordine de la Mick. Frumos mi-ar mai sta, nu, ținîndu-mă în șa la spinarea băiatului ăstuia ?

Imaginea asta îl făcu pe tînărul nostru pacient să izbucnească în rîs, acolo, în patul lui, și-o făcu chiar și pe Amelia să zîmbească.

— Eu n-am întrebat-o pe ea, urlă Jos, pe... pe irlandeza asta, ci pe tine, Amelia; și, o dată pentru totdeauna, vrei să vii, sau nu ?

— Fără bărbatul meu, Joseph ? îl întrebă Amelia plină de uimire și apucînd-o de mînă pe maioreasă.

Răbdarea lui Jos trecuse de orice limită.

— Atunci, adio ! zise el, strîngînd din pumni de furie și trîntind ușa în urma lui.

Și de data asta dădu într-adevăr ordin de plecare ; și încălecă jos în curte. Doamna O'Dowd auzi zgomotul de copite în timp ce ei ieșeau pe poartă ; și uitîndu-se pe geam afară, făcu cîteva observații pline de dispreț în legătură cu bietul Joseph, care pornise călare pe stradă, cu Isidor după el, purtînd pe cap pălăria cu fireturi. Caii, care nu fuseseră scoși din grajd de mai multe zile, erau foarte vioi și făceau fel de fel de sărituri pe drum. Jos, un călăreț stîngaci și sfios, nu se prea ținea cu multă siguranță în șa.

— Uită-te la el, Amelia dragă, are să treacă prin fereastra salonului. N-am văzut niciodată asemenea taur într-o prăvălie de porțelanuri.

Și perechea de călăreți dispăru numaidecît în trap mic, în josul străzii care ducea către șoseaua dinspre Gand, în timp ce doamna O'Dowd îi urmări cu o salvă de sarcasme atîta timp cît îi mai putu zări.

Toată ziua aceea, de dimineață pînă după apusul soarelui, tunul nu-și conteni mugetul nici o clipă. Era noapte de-a binelea cînd canonada se opri fără veste.

Am citit cu toții despre ceea ce s-a întîmplat în răstimpul acesta. Povestirea e în gura fiecărui englez ; și dumneavoastră și eu, care eram copii cînd marea bătălie a fost cîștigată și pierdută, nu ne-am săturat nicicînd ascultînd și povestind istoria acestei lupte vestite. Amintirea ei înveninează încă inimile a milioane din compatrioții vitejilor acelora care-au pierdut bătălia. Și suspină după prilejul de a răzbuna această umilire ; și dacă o încăierare care s-ar termina prin victoria lor ar avea loc, exaltîndu-i la rîndul lor și lăsînd în urmă blestemata ei moștenire de ură și de patimi, nu s-ar mai pune niciodată capăt nici așa-numitei glorii și nici așa-numitei rușini și nici acțiunilor succesive de măcel norocos sau nenorocos în care s-ar angaja două națiuni puternice. Secole de-a rîndul, de azi înainte, noi, francezii și englezii, ne-am putea mîndri și ucide unii pe alții mereu, aplicînd cu vitejie diabolicul cod al onoarei.

Toți prietenii noștri și-au avut porția lor și s-au luptat ca niște adevărați bărbați pe întinsul cîmp de bătălie. Cît a fost ziua de mare și în timp ce femeile se rugau la zece mile de ei, liniile foarte curajoasei infanterii engleze primeau și respingeau furioasele atacuri ale cavaleriștilor francezi. Tirul artileriei care se auzea pînă la Bruxelles le secera rîndurile ; luptătorii cădeau, și îndîrjiții supraviețuitori le luau locul. Spre seară, atacul francezilor, atac repetat, și la care englezii ținuseră piept cu atîta înverșunare, se domoli. Mai erau și alți dușmani de înlăturat în afară de englezi, sau poate că se pregăteau pentru un asalt final. Care în sfîrșit veni ; coloanele gărzii imperiale se cățărară în cele din urmă pe coasta dealului Saint-Jean și făcură lucrul acesta cu multă repeziciune, ca să-i mături pe englezi de pe înălțimea de unde nu se clintiseră ziua întreagă, în ciuda tuturor atacurilor ; fără să fie înspăimîntată de tunetul artileriei care azvîrlea moarte din linia

engleză, întunecata coloană, mişcîndu-se ca un tăvălug, împresură din toate părţile dealul. Şi părea c-a atins aproape vîrful, cînd începu să şovăie şi să se poticnească. Pe urmă se opri, înfruntînd încă focul. Apoi trupele engleze se năpustiră din poziţia din care nici un inamic nu fusese în stare să le izgonească, şi garda se întoarse în loc şi-o luă la fugă.

La Bruxelles nu se mai auzi nici o salvă, acţiunea de urmărire îndepărtîndu-se. Întunericul coborî peste cîmpul de bătălie şi peste oraş ; iar Amelia se ruga pentru George, care zăcea cu faţa la pămînt, mort, cu inima străpunsă de un glonte.

CAPITOLUL XXXIII

ÎN CARE RUBEDENIILE DOMNIŞOAREI CRAWLEY SÎNT CÎT SE POATE DE ÎNGRIJORATE DIN CAUZA EI

Îngăduitorul nostru cititor trebuie să binevoiască a-şi aduce aminte că — în timp ce armata părăsea Flandra şi, după eroicele ei fapte de arme, pornea să cucerească fortificaţiile de la frontierele Franţei, înainte de-a ocupa ţara respectivă — mai exista un număr de persoane ce-şi duceau viaţa în mod paşnic în Anglia, persoane avînd legături cu evenimentele ce se petrec în momentul de faţă şi care îşi vor relua locul în cronică.

În timpul acestor lupte şi primejdii, bătrîna domnişoară Crawley îşi ducea zilele la Brighton, foarte

moderat mişcată de uriaşele evenimente care aveau loc. Uriaşele evenimente dădeau ziarelor mai multă savoare, asta era drept, şi Briggs citi cu voce tare numărul din *Gazette* în care se vorbea cu elogii despre vitejia lui Rawdon Crawley, şi numaidecît după asta fu anunţată şi avansarea lui.

— Ce păcat de băiatul ăsta c-a făcut un pas care nu se mai poate repara ! zicea mătuşă-sa. Cu gradul şi cu distincţia lui, s-ar fi putut însura cu fata vreunui berar care să-i aducă un sfert de milion, ca domnişoara Grains ; sau să-i fi venit în cap să intre în vreuna din cele mai bune familii din Anglia. Tot i-ar fi rămas banii mei într-o bună zi ; sau copiilor lui, căci nu-s de loc grăbită să plec, domnişoară Briggs, deşi poate că tu eşti grăbită să scapi de mine ; şi în loc de asta, el e sortit să trăiască ca un sărăntoc, c-o dansatoare drept nevastă.

— Nu vrea oare scumpa mea domnişoară Crawley să arunce măcar o singură privire de milă asupra viteazului ostaş al cărui nume stă înscris în glorioasele anale ale patriei noastre ? spunea, auzind despre faptele de arme de la Waterloo, domnişoara Briggs, căreia îi plăcea să se exprime în termeni plini de romantism cînd se ivea vreo ocazie. Oare căpitanul — sau colonelul, cum se cuvine să-i spună acuma — n-a săvîrşit nici o faptă care să ilustreze numele de Crawley ?

— Briggs, eşti o caraghioasă ! îi răspunse domnişoara Crawley. Colonelul a tîrît în noroi numele de Crawley, domnişoară Briggs. Să se însoare cu fata unui maestru de desen, asta-i bună !... să se însoare cu o *dame de compagnie*... căci ea nu era mai mult decît atîta, Briggs ; nu, ea era exact ceea ce eşti dumneata, mai tînără doar şi cu mult mai drăguţă şi mai isteaţă. Mă întreb dacă n-ai com-

plotat și tu cu ticăloasa și blestemata aceea, ale cărei mîrșave vicleșuguri au făcut din el o victimă și pe care obișnuiai s-o admiri ? Da, sînt sigură că dumneata erai complicea ei. Numai că te pot anunța c-o să cam păgubești de pe urma testamentului ; și-o să ai bunătatea să-i scrii domnului Waxy și să-i spui că doresc să-l văd numaidecît.

Domnișoara Crawley luase în timpul din urmă obiceiul să-i scrie avocatului ei, domnul Waxy, aproape în fiecare zi a săptămînii, căci dispozițiile în ceea ce privea averea ei fuseseră anulate toate și era cît se poate de nehotărîtă relativ la viitoarea destinație a banilor.

Cu toate acestea, bătrîna doamnă se însănătoși în mod simțitor ; după cum reiese din vigoarea crescîndă și din frecvența sarcasmelor ei la adresa domnișoarei Briggs, atacuri pe care sărmana doamnă de companie le îndura pe toate cu blîndețe, cu lașitate și cu o îngăduință datorită pe jumătate generozității și jumătate ipocriziei, într-un cuvînt, cu supunerea aceea de sclav pe care femeile cu firea și în situația ei sînt silite s-o adopte. Cine n-a văzut cum le tiranizează femeile pe femei ? Ce supliciu prin care poate trece un bărbat s-ar putea oare compara cu săgețile acelea de dispreț și de cruzime, cu care bietele femei sînt străpunse zilnic de tiranii aparținînd propriului lor sex ? Biete victime ! Dar noi am pornit de la o anumită afirmație, precum că domnișoara Crawley era totdeauna deosebit de plictisită și de crudă cînd își revenea din boală, asemeni rănilor care produc mîncărimi mult mai mari cînd sînt pe vindecate.

Și în timp ce ea se apropia, în felul acesta, după cum trăgeau cu toții nădejdea, de convalescență, domnișoara Briggs era unica victimă care avea acces în preajma bolnavei ; cu toate acestea, nea-

murile din depărtare n-o uitară pe iubita lor rubedenie și, printr-un impresionant număr de mici amintiri și misive pline de bunăvoință și de dragoste, se străduiau să rămînă cît mai vii în memoria ei.

În primul rînd, să ne aducem aminte de nepotul ei, Rawdon Crawley. La cîteva săptămîni după vestita bătălie de la Waterloo și după ce ea aflase din *Gazette* și avansarea și vitejia acestui distins ofițer, vaporul de Dieppe aduse domnișoarei Crawley, la Brighton, o cutie plină de daruri și o scrisoare de la nepotul ei, colonelul. Cutia conținea o pereche de epoleți franțuzești, o cruce a Legiunii de Onoare și mînerul unei săbii — relicve de pe cîmpul de bătălie ; iar scrisoarea îi povestea cu foarte mult umor că acest mîner aparținuse unui ofițer superior din gardă, care, după ce declarase solemn că : „Garda moare, dar nu se predă“, fu luat prizonier în minutul următor de-un soldat de rînd, care sfărîmă sabia francezului cu patul puștii, iar Rawdon puse numaidecît stăpînire pe ciotul de armă. Cît privește crucea și epoleții, ele proveneau de la un colonel din cavaleria franceză, care căzuse în luptă sub arma aghiotantului ; iar Rawdon Crawley nu vedea ce destinație mai bună să dea acestor prăzi decît să le trimită îngăduitoarei, preaiubitei și vechii lui prietene. Să-i scrie de-acum încolo și de la Paris, oraș spre care se îndrepta armata ? El ar putea fi în măsură să-i trimită vești interesante din capitala respectivă, cît și despre o parte din vechii prieteni din emigrație ai domnișoarei Crawley, cărora ea le arătase atît de multă bunăvoință pe vremea nenorocirilor lor.

Bătrîna domnișoară o puse pe Briggs să-i scrie colonelului o fermecătoare și măgulitoare misivă,

îndemnîndu-l să continue corespondenţa. Prima lui scrisoare era aşa de vioaie şi de hazlie, încît ea se gîndea cu mare plăcere la cele viitoare.

— Bineînţeles că-mi dau seama, îi explică domnişoarei Briggs, că Rawdon n-ar fi în stare să compună o scrisoare aşa de reuşită, cum n-ai fi nici dumneata, biata mea Briggs, şi că ticăloasa aceea mică şi isteaţă de Rebecca e cea care-i dictează fiecare cuvînt ; dar ăsta nu-i nici un motiv ca nepotul meu să nu mă înveselească puţin ; aşa că vreau să-i dau a înţelege că scrisoarea lui m-a dispus foarte mult.

Eu mă întreb dacă ea ştia nu numai că Becky îi scria scrisorile, dar că însăşi doamna Rawdon se îngrijise să-i trimită trofeele, pe care le cumpărase pentru cîţiva franci de la unul din nenumăraţii colportori care începuseră să facă numaidecît negoţ cu relicve de pe cîmpul de luptă. Romancierul, care ştie toate, ştie şi lucrul acesta. Oricum ar fi, totuşi, graţiosul răspuns al domnişoarei Crawley dădu mult curaj tinerilor noştri prieteni, lui Rawdon şi doamnei lui, care-şi puseseră toate speranţele în dispoziţia, în mod evident pacificată, a mătuşii lor, şi avură toată grija s-o întreţină cu nenumărate şi plăcute scrisori din Paris, unde, după cum spunea Rawdon, avură marele noroc să intre în urma triumfătoarei armate.

Corespondenţa bătrînei domnişoare cu doamna rectorului, care se întorsese la parohia de la Queen's Crawley să oblojească clavicula fracturată a soţului ei, nu era nici pe departe aşa de amabilă. Doamna Bute, acea femeie ageră, autoritară, vioaie şi neîndurătoare, comisese cea mai fatală greşeală faţă de cumnata ei. Căci nu numai c-o asuprise pe ea şi toată casa ei, dar o şi plictisise pe domnişoara Crawley ; şi dacă sărmana

Briggs ar fi fost cît de cît o femeie de spirit, s-ar fi putut socoti fericită de însărcinarea pe care i-o dădu stăpîna ei de a-i scrie doamnei Bute Crawley, aducîndu-i la cunoştinţă că sănătatea domnişoarei Crawley se îmbunătăţise cît se poate de mult de cînd o părăsise doamna Bute şi rugînd-o pe aceasta din urmă să nu fie îngrijorată şi nici măcar prin gînd să nu-i treacă să-şi părăsească familia de dragul rudei sale. Victoria asta asupra unei doamne care se purtase cu atîta dispreţ şi cruzime faţă de doamna de companie ar fi mers la inimă multor femei ; adevărul este însă că Briggs nu era nicidecum o femeie de spirit şi că în clipa în care-şi văzu duşmanca la pămînt începu s-o compătimească.

„Ce proastă am fost, se gîndi doamna Bute, şi pe bună dreptate, că i-am dat a înţelege că sînt pe punctul de-a mă reîntoarce, aşa cum am făcut în scrisoarea aceea neroadă, cînd i-am trimis bibilicile. Trebuia să mă fi reîntors, fără să pomenesc un singur cuvînt despre asta, lîngă biata, scumpa şi capricioasa bătrînă şi s-o smulg din mîinile neghioabei aceleia de Briggs şi a scorpiei aceleia de *femme de chambre*. Oh ! Bute, Bute, de ce ţi-ai rupt clavicula ?"

De ce, într-adevăr ? Am văzut cum doamna Bute, avînd partida în mîinile ei, îşi jucase cărţile mult prea bine. Ea guvernase în mod absolut şi definitiv casa domnişoarei Crawley, pentru ca să fie în mod absolut şi definitiv alungată cînd se ivi un moment propice pentru rebeliune. Ea şi familia ei, însă, socoteau că fusese victima unui îngrozitor egoism şi a trădării şi că sacrificiile pe care le făcuse pentru domnişoara Crawley fuseseră primite cu cea mai sălbatică ingratitudine. Avan-

sarea lui Rawdon şi elogioasa menţiune a numelui lui în *Gazette* o umplură de asemenea de spaimă pe această bună creştină. Are să se îmbuneze oare mătuşa lui faţă de el acuma, că ajunsese colonel şi fusese şi decorat? Şi are să-i intre din nou în graţii nesuferita aceea de Rebecca? Nevasta rectorului alcătui pentru soţul ei o predică cu privire la deşertăciunea gloriei militare şi a propăşirii celor împovăraţi de păcate, predică pe care onorabilul preot o citi cu voce cît se poate de limpede şi fără să priceapă nici o singură silabă din ea. Şi-l avu şi pe Pitt Crawley printre auditorii săi; Pitt, care venise cu cele două surori vitrege ale lui la biserică, lăcaş pe care bătrînul baronet nu putea fi convins acum sub nici un motiv să-l frecventeze.

De la plecarea Rebeccăi Sharp, păcătosul acesta bătrîn apucase în mod definitiv pe calea cea rea, spre hula întregului ţinut şi spre muta oroare a fiului său. Panglicile de la pălăria domnişoarei Horrocks erau mai bătătoare la ochi ca niciodată. Familiile cu vază din ţinut fugeau cu groază de castel şi de proprietarul lui. *Sir* Pitt se ducea să se îmbete în casele arendaşilor şi bea rom cu apă în tovărăşia fermierilor la Mudbury, cît şi prin alte locuri din preajmă, în zilele de tîrg. Pornea la Southampton în trăsura lui de casă cu patru cai, avînd-o pe domnişoara Horrocks alături; şi lumea din ţinut aştepta, în fiecare săptămînă, după cum făcea şi fiu-său, cu sufletul la gură, ca însurătoarea lui cu ea să fie anunţată în ziarul local. Asta era într-adevăr o povară mult prea grea pentru umerii domnului Crawley. Elocvenţa lui avea foarte mult de suferit la adunările misionare şi la toate celelalte întîlniri religioase din împrejurimi, pe care fusese obişnuit să le prezideze

şi unde vorbea ceasuri întregi; acuma, cînd se ridica să ia cuvîntul, i se părea că aude şoptindu-se prin mulţime: „Ăsta e băiatul acelui bătrîn nemernic, al lui *sir* Pitt, care mai mult ca sigur că se îmbată — chiar în clipa asta prin cine ştie ce crîşmă!" Şi o dată, pe cînd vorbea despre întunecimea păcatului în care trăia regele din Tombuctu şi despre numărul nevestelor lui, cufundate de asemenea şi ele în păcat, un nelegiuit de ţigan din gloată întrebă: „Dar la Queen's Crawley cîte neveste sînt?" spre uimirea mulţimii şi definitiva compromitere a predicii domnului Pitt. Iar cele două fete din castelul de la Queen's Crawley ar fi fost lăsate să se sălbăticească cu totul (căci *sir* Pitt se jura că nici o guvernantă nu va mai călca pragul casei lui) dacă domnul Crawley, prin fel de fel de ameninţări, nu l-ar fi silit pe bătrînul *gentleman* să le trimită la şcoală.

În timpul acesta, după cum am mai spus, orice divergenţe personale ar fi existat între toţi aceştia, atît nepoţii, cît şi nepoatele domnişoarei Crawley căzuseră în unanimitate de acord în a nu mai putea de dragul ei şi în a-i trimite fel de fel de semne de dragoste. Astfel, doamna Bute îi trimise nişte bibilici şi nişte conopide deosebit de frumoase şi o pungă drăguţă care putea fi folosită şi drept perniţă de ace, lucrată de scumpele ei fete, care o rugau să li se păstreze şi lor un *locşor* în amintirea scumpei lor mătuşi, în timp ce domnul Pitt îi trimise piersici şi struguri şi vînat de la castel. Aceste mărturii de afecţiune îi erau trimise domnişoarei Crawley la Brighton, cu poştalionul de Southampton, şi tot prin acelaşi mijloc de locomoţie obişnuia uneori să se transporte acolo şi domnul Pitt în persoană, căci neînţelegerile lui cu *sir* Pitt îl sileau pe fiu să lipsească de foarte multe ori

de acasă în ultima vreme ; și în afară de asta, Brightonul avea un farmec deosebit pentru el în persoana *lady*-ei Jane Sheepshanks, despre al cărei proiect de căsătorie cu domnul Crawley am pomenit în povestirea de față ceva mai înainte. Numita *lady* și surorile sale trăiau la Brighton împreună cu mama lor, contesa Southdown, un soi de femeie plină de energie, foarte apreciată de păturile serioase și grave ale societății.

Trebuie să spunem măcar cîteva cuvinte privitor la această mărită doamnă și la nobila sa familie, care e unită prin prezente și viitoare legături de rubedenie cu casa Crawley. Despre șeful familiei Southdown, Clement William, al patrulea conte de Southdown, nu-i nevoie să înșirăm prea multe, în afară de faptul că înălțimea-sa a intrat în Parlament (ca lord Wolsey) sub patronajul domnului Wilberforce și a fost pentru un timp oarecare omul de încredere al nașului său politic și fără îndoială un tînăr cît se poate de serios. Dar cuvintele nu sînt în stare să redea starea sufletească a admirabilei sale mame cînd se află, la foarte scurt timp după săvîrșirea dintre cei vii a nobilului său soț, că fiul ei era membru al mai multor cluburi mondene și că pierduse mult la cărți, atît la „Wattier“, cît și la „Cocotierul“, că împrumutase bani în contul moștenirii, încurcînd în felul acesta averea familiei, că mîna o trăsură cu patru cai și că era nelipsit de la box, că-și avea loja lui la Operă, unde se strîngea una din cele mai primejdioase societăți de burlaci. Numele său era pomenit doar cu gemete în cercul văduvei.

Lady Emily era mai mare cu cîțiva ani decît fratele său și-și cîștigase un nume considerabil în păturile serioase ale societății, ca autoare a unora din încîntătoarele broșuri menționate mai sus și a

multor imnuri și piese religioase. Era o domnișoară cam coaptă și care n-avea decît vagi idei despre căsătorie, dragostea pentru negri ocupîndu-i toată simțirea. Cred că ei îi datorăm acest prea frumos poem :

Du-ne spre vreo insulă însorită,
Departe, departe, spre apus :
Acolo unde cerul e senin și fericit
Și unde sărmanii negri plîng într-una etc.

Intrase în corespondență cu corpul ecleziastic din cele mai multe posesiuni ale noastre din Indiile Orientale și Occidentale și avea o tainică înclinație pentru reverendul Silas Hornblower, care fusese tatuat de sălbatici în insulele din Marea Sudului.

Cît o privește pe *lady* Jane, asupra căreia, precum s-a spus, se revărsau sentimentele de dragoste ale domnului Pitt Crawley, ea era blîndă, smerită, tăcută și sfioasă. În ciuda căii greșite pe care o apucase fratele ei, ea îl compătimea din toată inima și era cît se poate de rușinată că-l mai iubea încă. Obișnuia să-i trimită chiar și mici bilețele de contrabandă, pe care le punea pe furiș la cutie ; și o îngrozitoare taină îi apăsa conștiința, aceea că ea și bătrîna lor menajeră fuseseră la Albany să-i facă o vizită lui Southdown, pe care-l găsiră — oh, stricatul, nenorocitul, ticălosul și dragul de el ! — fumînd o țigară și cu o sticlă de Curaçao în față. Ea își admira sora, își adora mama și-l socotea pe domnul Crawley drept cel mai încîntător și mai desăvîrșit bărbat după Southdown, acest înger căzut ; iar mama și sora ei, care erau doamne din spița cea mai înaltă, orînduiau totul în locul ei, privind-o cu mila aceea

îngăduitoare pe care ți-o arată întotdeauna femeile care au convingerea că sînt mai presus de tine. Mamă-sa îi comanda rochiile, cărțile, pălăriile, cît și ideile. I se hotărau orele de călărie sau exercițiile de pian, ca și oricare alt medicament trupesc, după cum credea de cuviință *lady* Southdown; și această înaltă doamnă ar fi purtat-o pe fiica ei în rochiță scurtă pînă la vîrsta ei actuală, de 26 de ani, dacă n-ar fi trebuit să i-o scoată cu prilejul prezentării ei în fața reginei Charlotte.

Cînd respectivele doamne se instalară în casa lor din Brighton, domnul Crawley le vizită în persoană numai pe ele, mulțumindu-se să lase o carte de vizită la locuința mătușii sale și să se intereseze discret la domnul Bowls, sau la ajutorul acestuia, cu privire la starea bolnavei. Iar cînd o întîlni pe domnișoara Briggs, care se întorcea de la bibliotecă cu un vraf de romane sub braț, domnul Crawley roși într-un fel cu totul neobișnuit, în timp ce înaintă și strînse mîna domnișoarei de companie a mătușii sale. El o prezentă pe domnișoara Briggs doamnei cu care ieșise să se plimbe, *lady* Jane Sheepshanks, spunîndu-i :

— *Lady* Jane, permite-mi să-ți prezint pe cea mai bună și mai devotată tovarășă a mătușii mele, domnișoara Briggs, pe care dumneata o cunoști și în altă calitate, aceea de autoare a încîntătoarelor *Poezii ale inimii*, care-ți plac așa de mult.

Lady Jane roși de asemenea în timp ce-i întindea domnișoarei Briggs o mînă binevoitoare, bolborosind ceva foarte politicos și fără șir despre mamă-sa și făgăduind c-avea să treacă pe la domnișoara Crawley și declarîndu-se prea fericită de-a face cunoștință cu prietenele și cu rudele domnului Crawley ; iar cînd se despărțiră, o salută pe domnișoara Briggs cu o privire blîndă ca de porumbiță, în timp ce domnul Crawley îi făcu o adîncă și curtenitoare plecăciune, așa cum obișnuia față de excelența-sa ducesa de Pumpernickel, pe vremea cînd era atașat pe lîngă curtea ei.

Diplomat abil și demn discipol al machiavelicului Binkie ! El era cel care-i dăduse *lady*-ei Jane exemplarul acela din vechile poeme ale sărmanei Briggs, de care-și adusese aminte că-l văzuse la Queen's Crawley, cu o dedicație a poetei către răposata soție a tatălui său ; și el luase volumul cu dînsul la Brighton, citindu-l în diligența de Southampton și subliniind unele pasaje cu creionul înainte de a i-l dărui blîndei *lady* Jane.

De asemenea, tot el era acela care-i expuse *lady*-ei Southdown marile foloase care-ar decurge dintr-o apropiere între familia ei și domnișoara Crawley, foloase atît lumești, cît și spirituale, spunea el, căci domnișoara Crawley se găsea acum absolut singură : monstruoasa risipă și căsătoria fratelui său Rawdon îndepărtîndu-i cu totul de la inimă pe tînărul acesta nemernic ; lacoma tiranie și zgîrcenia doamnei Bute Crawley fuseseră pricina revoltei bătrînei doamne împotriva pretențiilor fără măsură ale acestei fracțiuni a familiei ; și cu toate că el personal se abținuse toată viața de a cultiva prietenia domnișoarei Crawley, poate că dintr-un soi de mîndrie prost înțeleasă, acuma găsea c-ar trebui folosite tot felul de mijloace cinstite pentru mîntuirea sufletului ei, cît și pentru asigurarea averii ei în propriul lui profit, avîndu-se în vedere calitatea pe care o avea, aceea de șef al casei Crawley.

Energica *lady* Southdown fu întru totul de acord cu amîndouă propunerile ginerelui său și se pronunță pentru imediata convertire a domnișoarei

Crawley. Pe domeniile ei, atît la Southdown, cît și la Trottermore Castle, această înaltă și teribilă misionară a adevărului străbătea ținutul în caleașca sa și cu o sută de servitori călare, dăruind în dreapta și în stînga, țăranilor și arendașilor, pachete de broșuri și poruncindu-i lui Gaffer Jones să se convertească, așa cum i-ar fi ordonat lui Goody Hicks să ia hapuri „James", fără apel, opunere sau ajutorul bisericii. Lordul Southdown, răposatul dumisale soț, un nobil epileptic și cam slab de minte, obișnuia să încuviințeze tot ce făcea sau gîndea Matilda lui. Astfel că, avînd în vedere desele fluctuații ale propriilor ei convingeri religioase (și accepta o prodigioasă varietate de opinii, împrumutate de la tot felul de doctori dintre dizidenții bisericii), ea nu arăta nici cel mai mic scrupul în a porunci tuturor arendașilor și subalternilor săi s-o urmeze întru totul și să creadă întocmai ca ea. Așa că, fie că-l primea pe reverendul Saunders M'Nitre, preotul scoțian, sau pe reverendul Luke Waters, blajinul wesleyan [1], sau pe reverendul Giles Jowls, cîrpaciul iluminat, care își luase el singur gradul de reverend, precum Napoleon se încoronase singur împărat, familia, copiii și arendașii *lady*-ei Southdown erau așteptați cu toții să îngenuncheze împreună cu înalta doamnă și să spună „amin" după rugăciunile fiecărui doctor. În timpul acestor exerciții spirituale, bătrînului Southdown, ținîndu-se seama de starea lui bolnăvicioasă, i se îngăduia să rămînă în camera lui, să bea vin fiert cu mirodenii și să i se citească ziarul. *Lady* Jane era fiica favo-

[1] Adept al lui *John Wesley* (1703—1791), fondatorul metodismului, doctrină religioasă cu caracter dizident în cadrul bisericii engleze.

rită a bătrînului conte, care avea grijă de el și-l iubea din toată inima; cît despre *lady* Emily, autoarea *Spălătoresei din Finchley Common*, ea descrisese pedepsele din viața viitoare (la acea epocă, pentru că mai tîrziu convingerile ei au suferit oarecare schimbări) atît de teribil, încît îl înspăimînta mai întotdeauna pe bătrînul și timidul domn, tatăl dumisale; astfel că medicii declarară că atacurile lui de epilepsie aveau întotdeauna loc după una din respectivele predici ale sus-numitei doamne.

— Am să trec negreșit s-o văd, spuse atunci *lady* Southdown, ca răspuns la îndemnul pretendentului fiicei sale, domnul Pitt Crawley. Cine-i medicul domnișoarei Crawley?

Domnul Crawley pomeni numele domnului Creamer.

— Un practician cît se poate de primejdios și de ignorant, dragul meu Pitt. Eu am fost deseori trimisă de către providență să-l alung din nenumărate case; deși în una sau două împrejurări n-am ajuns la timp. Nu l-am putut salva, de pildă, pe bietul general Glanders, care se prăpădea în mîinile acestui ignorant... se prăpădea, nu alta; și-a revenit puțin după ce i-am administrat pilulele lui Podgers, dar vai! era prea tîrziu. A avut totuși parte de-o moarte plăcută; și trecerea lui în lumea cealaltă s-a săvîrșit spre propria-i ușurare. Creamer, dragul meu Pitt, trebuie să plece numaidecît de lîngă mătușa dumitale.

Pitt își dădu întru totul consimțămîntul, căci fusese și el cîștigat de energia nobilei sale rubedenii și viitoare soacră. Fusese silit să primească învățăturile lui Saunders M'Nitre, ale lui Luke Waters, ale lui Giles Jowls, pilulele lui Podgers, pilulele lui Rodgers, elixirul lui Pokey, toate reme-

diile spirituale, cît și cele pămîntești ale onoratei doamne. Domnul Crawley nu părăsea niciodată casa ei fără să care cu sine maldăre întregi de lucrări inspirate din teologia și medicina ei de șarlatani. Oh, iubiții mei confrați și voi cei ce locuiți în Bîlciul deșertăciunilor, care dintre voi nu cunoaște și nu îndură jugul unor asemenea binevoitori despoți ? Căci zadarnic o să le spuneți: „Am luat anul trecut, scumpă doamnă, așa după cum m-ați sfătuit, pilulele lui Podgers, și mi-au făcut foarte bine. Ei bine, de ce trebuie să-l defăimez acum și să mă îndop cu produsele lui Rodgers ?" Dar nu există nici un fel de scăpare ; cinstita prozelită, dacă nu te poate convinge prin argumente, recurge la lacrimi, și dizidentul se pomenește la sfîrșitul disputei înghițind hapul și grăind :

— Bine, bine, fie și Rodgers !

— Iar în ceea ce privește starea ei spirituală, continuă doamna, asta trebuie, bineînțeles, îmbunătățită numaidecît. Cu Creamer lîngă ea, se poate duce pe cealaltă lume de pe-o zi pe alta ; și în ce condiții, dragul meu Pitt, în ce condiții îngrozitoare ! Am să-l trimit cît mai repede pe reverendul Irons. Jane, scrie cîteva rînduri reverendului Bartholomew Irons (la persoana a treia) și spune-i c-aș dori să mă bucur de societatea domniei-sale chiar în seara asta, la ceai, la ora șase și jumătate. El e un om care îți trezește conștiința ; trebuie s-o vadă pe domnișoara Crawley în seara asta, înainte de culcare. Și Emily, draga mea, pregătește un pachet de cărți pentru domnișoara Crawley. Pune *Vocea din flăcări*, *Trompeta care vestește Ierihonului primejdia* și *Renunțarea la viața de ospețe* sau *Canibalul convertit*.

— Și *Spălătoreasa din Finchley Common*, mamă, zise *lady* Emily. Cred că-i mai bine s-o luăm cu binișorul...

— Stați, scumpele mele doamne, fu de părere Pitt, diplomatul. Cu toată considerația pe care-o am față de opinia iubitei și respectatei mele *lady* Southdown, cred că ar fi cu totul imprudent să-i dăm domnișoarei Crawley chiar de la început cărți cu teme serioase. Aduceți-vă aminte de starea delicată a sănătății sale și cît de puțin, cît de *foarte* puțin obișnuită a fost ea pînă acum să facă vreo legătură între ea și fericirea vieții de dincolo.

— Începem atunci prea devreme, Pitt ? întrebă *lady* Emily, ridicîndu-se cu vreo șase broșurele în mînă.

— Dacă începeți așa, fără veste, aveți s-o înspăimîntați cu totul. Eu cunosc așa de bine firea înclinată spre cele lumești a mătușii mele, încît sînt absolut sigur că orice încercare bruscă de convertire ar constitui cel mai rău mijloc care-ar putea fi întrebuințat pentru fericirea acestei nenorocite doamne. N-o să faceți decît s-o umpleți de groază și s-o plictisiți de moarte, și foarte probabil c-o să azvîrle cărțile cît colo și-o să refuze orice fel de legătură cu cei care i le-au trimis.

— Dumneata, Pitt, ai o fire tot atît de înclinată spre cele lumești ca și domnișoara Crawley, zise *lady* Emily, ieșind repede din cameră, cu cărțile în mînă.

— Și nu trebuie să vă mai spun, scumpă *lady* Southdown, continuă Pitt, cu o voce joasă și fără să țină seama de întrerupere, cît de fatală poate fi o neînsemnată lipsă de tact și de precauție speranțelor pe care le-am putea nutri cu privire la bunurile lumești ale mătușii mele. Aduceți-vă aminte, ea posedă șaptezeci de mii de lire : gîn-

diţi-vă la vîrsta ei și la starea atît de delicată a sănătăţii şi la nervozitatea ei. Ştiu că şi-a distrus testamentul pe care-l făcuse în favoarea fratelui meu (colonelul Crawley); inima aceasta rănită trebuie adusă pe calea cea dreaptă cu duhul blîndeţii, şi nu umplînd-o de groază; aşa că nădăjduiesc c-o să fiţi de aceeaşi părere cu mine ca...

— Sigur, sigur că da, observă *lady* Southdown. Jane, draga mea, nu-i nevoie să mai trimiţi biletul acela domnului Irons. Dacă starea sănătăţii sale e de aşa natură încît orice discuţie o oboseşte, o să aşteptăm să se îmbunătăţească. Am să trec pe la domnişoara Crawley chiar mîine.

— Şi v-aş sugera ceva, scumpa mea doamnă, zise Pitt cu un ton mieros. Ar fi bine să n-o luaţi cu dumneavoastră pe preţioasa noastră Emily, care are un temperament prea entuziast; ci să vă însoţească mai degrabă drăgălaşa şi scumpa *lady* Jane!

— Fireşte că Emily ar strica totul, recunoscu *lady* Southdown.

Şi de astă dată căzu la învoială să renunţe la sistemul ei obişnuit care consta, după cum am spus, ca, înainte de a-l birui ea în persoană pe-un individ oarecare pe care-şi pusese în gînd să-l dea gata, să bombardeze mai întîi c-o cantitate oarecare de broşuri persoana ameninţată (după cum atacurile francezilor erau întotdeauna precedate de-o furioasă canonadă). *Lady* Southdown, spunem, de dragul sănătăţii bolnavei, sau de dragul fericirii celei de pe urmă a sufletului acesteia, sau de dragul banilor acesteia, conveni să mai zăbovească.

A doua zi, încăpătoarea trăsură a familiei Southdown, cu coroana contelui şi cu blazonul respectiv (care, pe prima jumătate înfăţişa trei miei de argint zburdînd pe cîmpul verde al Southdownilor,

iar pe cealaltă jumătate, trei catîri întărîtaţi, semnul distinctiv al casei Binkie), se opri cu demnitate la poarta domnişoarei Crawley, şi valetul înalt şi grav îi înmînă domnului Bowls cartea de vizită a înălţimii-sale, pentru stăpîna sa, şi de asemenea una pentru domnişoara Briggs. Ca un compromis, *lady* Emily trimise doamnei de companie, chiar în seara aceea, un pachet conţinînd cîteva exemplare din *Spălătoreasa* şi alte blajine şi plăcute broşuri pentru lectura personală a domnişoarei Briggs, şi alte cîteva pentru servitorime, ca, de pildă, *Firimituri din cămară, Tigaia şi focul, Livreaua păcatului*... de un gen mult mai viguros.

CAPITOLUL XXXIV

ÎN CARE PIPA LUI JAMES CRAWLEY E ARUNCATĂ AFARĂ

Trebuie să recunoaştem că purtarea plină de amabilitate a domnului Crawley şi bunăvoinţa pe care i-o arătase *lady* Jane o măguliră foarte pe domnişoara Briggs, care se simţi obligată să pună şi ea o vorbă bună pentru Jane, după ce cărţile de vizită ale familiei Southdown fuseseră prezentate domnişoarei Crawley. O carte de vizită a contesei, lăsată de asemenea în mod personal pentru ea, Briggs, îi făcu mare plăcere sărmanei domnişoare de companie, atît de lipsită de prieteni.

— Mă întreb la ce s-o fi gîndit *lady* Southdown de ţi-a lăsat şi dumitale o carte de vizită, domni-

șoară Briggs? spuse republicana domnișoară Crawley.

La care doamna de companie răspunse cu smerenie că „trage nădejde că nu putea fi nimic rău în faptul că o doamnă din înalta societate acordă oarecare atenție unei biete domnișoare de companie", și ea puse cartea aceasta de vizită în cutia ei de lucru, laolaltă cu cele mai neprețuite comori personale. Mai mult încă, domnișoara Briggs îi povesti și despre felul în care îl întîlnise pe domnul Crawley, cu o zi înainte, plimbîndu-se cu verișoara și logodnica sa de atîta vreme; și povesti și cît de plăcută și de blîndă părea a fi; și ce rochie simplă, ca să nu spună comună, purta doamna, ale cărei articole de îmbrăcăminte, de la pălărie pînă la pantofi, ea le descrise și le evaluă cu o exactitate specific feminină.

Domnișoara Crawley o lăsă pe Briggs să trăncănească fără s-o întrerupă prea des. Cum mergea spre însănătoșire, ducea din ce în ce mai mult dorul societății. Domnul Creamer, medicul, nici nu voia s-audă de întoarcerea ei la vechile cercuri și la viața de petreceri din Londra. Bătrîna domnișoară era cît se poate de încîntată să întîlnească măcar cîțiva membri din înalta societate a Brightonului, și nu numai că schimbul cărților de vizită se făcu chiar a doua zi, dar Pitt Crawley fu în mod amabil invitat să vină să-și vadă mătușa. Și el veni, luînd-o cu el și pe *lady* Southdown cu fiica ei. Văduva nu scoase un singur cuvînt privitor la starea în care se afla sufletul domnișoarei Crawley, ci vorbi cu multă discreție despre vreme, despre război și despre căderea monstrului de Bonaparte, ca și despre alte o mie de lucruri, despre doctori, despre șarlatani și despre meritele deosebite ale doctorului Podgers, pe care tocmai îl luase sub aripa ei ocrotitoare.

În timpul acestei întrevederi, Pitt Crawley dădu o lovitură de maestru care dovedi că, dacă nu și-ar fi distrus cariera diplomatică printr-o delăsare timpurie, ar fi putut atinge un rang înalt în profesiunea lui. Cînd contesa văduvă de Southdown începu să-l împroaște cu noroi pe parvenitul de corsican, după cum era moda vremii, și să demonstreze că era un monstru pătat de toate crimele care se pot imagina, un poltron și un tiran care nu merita să mai trăiască, unul a cărui cădere a fost prezisă etc., Pitt Crawley luă numaidecît apărarea acestui om al destinului. El îl descrise în calitatea lui de prim-consul, așa cum îl văzuse la Paris, cînd se încheiase Pacea de la Amiens[1] și cînd el, Pitt Crawley, avusese onoarea de-a face cunoștință cu marele și bunul domn Fox, un om de stat care, oricît de mult s-ar deosebi de el, îi era cu neputință să nu-l admire din tot sufletul, un om de stat care avusese întotdeauna cea mai înaltă părere despre împăratul Napoleon. Și el vorbi în termeni plini de-o violentă indignare despre neleala purtare a aliaților față de monarhul detronat, care, după ce s-a pus în mod generos la discreția lor, a fost supus unei josnice și crude exilări, în timp ce o gloată de papistași bigoți tiraniza Franța în locul său.

Această îndreptățită oroare față de superstiția papală îl salvă pe Pitt Crawley în opinia *lady*-ei

[1] Încheiată la 27 martie 1802, între Franța și aliații ei (Spania, Olanda) și Anglia. Prevedea evacuarea de către englezi a insulei Malta și a coloniilor ocupate în dauna Franței și aliaților ei, cu excepția Ceylonului și a insulei Trinidad. Franța părăsea Roma, Neapole și Elba și-și evacua trupele din Egipt.

Southdown, în timp ce admirația lui pentru Fox și Napoleon îl ridica peste măsură de mult în ochii domnișoarei Crawley. Prietenia ei cu acest defunct om de stat britanic a fost pomenită chiar la începutul acestei povestiri, cînd am făcut cunoștință cu tînărul Pitt. Ca o adevărată liberală ce era, domnișoara Crawley fusese în opoziție tot timpul războiului, și deși sîntem absolut siguri că prăbușirea împăratului n-o zdruncinase prea mult pe bătrîna doamnă — și nici îngrozitorul tratament la care fusese supus nu tindea să-i scurteze viața sau somnul ei cel de toate zilele — vorbele lui Pitt îi merseră totuși drept la inimă cînd el îi ridică în slava cerului pe cei doi idoli ai ei; și prin acest singur discurs, el înregistră un mare progres pe drumul ce ducea la cîștigarea favorurilor bătrînei domnișoare.

— Dar dumneata ce crezi, draga mea? zise Matilda Crawley către tînăra domnișoară, pentru care prinsese mare drag de la prima vedere, așa cum i se întîmpla întotdeauna față de persoanele tinere, plăcute și modeste; deși trebuie să mărturisim că afecțiunile ei se stingeau cu aceeași repeziciune cu care se și aprindeau.

Lady Jane se roși mult și spuse că ea nu pricepea de loc politica, pe care-o lăsa pe seama capetelor mai înțelepte decît al ei; dar deși maică-sa avea, fără îndoială, dreptate, domnul Crawley vorbise foarte frumos. Și cînd doamnele se retraseră, la sfîrșitul vizitei, domnișoara Crawley nădăjdui că *lady* Southdown are să fie atît de amabilă să i-o trimită uneori pe *lady* Jane a ei, dacă ea ar fi dispusă să vină să mîngîie o biată femeie bătrînă, bolnavă și singură. Făgăduiala respectivă fu acordată cu multă grație, și se despărțiră cît se poate de prietene.

— Să nu mai îngădui *lady*-ei Southdown să mai vină pe-aici, Pitt, spuse bătrîna doamnă. E proastă și înfumurată, ca toată familia mamei tale, pe care n-am putut-o suferi niciodată. Dar adu-o cît mai des vrei pe această drăguță, blîndă și mică Jane.

Pitt făgădui că va face întocmai. El nu-i suflă nici un cuvînt contesei Southdown în legătură cu părerea pe care o avea mătușa lui despre distinsa doamnă, care, dimpotrivă, își spuse că făcuse cea mai plăcută și măreață impresie asupra domnișoarei Crawley.

Și astfel, fiind dispusă să aducă puțină mîngîiere unei doamne bolnave — și poate fără a regreta prea mult, în adîncul sufletului ei, faptul că era uneori scutită de îngrozitoarea retorică a reverendului Bartholomew Irons și de lingăii gravi care se strîngeau în jurul scăunelului îngîmfatei contese, mama ei — *lady* Jane deveni o vizitatoare destul de statornică a domnișoarei Crawley, pe care-o însoțea în plimbările ei cu trăsura și pe care-o ajuta să-și petreacă mai ușor serile. Era de-o bunătate și de-o blîndețe așa de firească, încît nici Firkin nu era geloasă pe ea; iar binevoitoarea Briggs găsi că prietena ei era mai puțin crudă cu ea cînd drăgălașa *lady* Jane se afla de față. În prezența acestei nobile ființe, purtările domnișoarei Crawley deveneau încîntătoare. Bătrîna domnișoară îi povesti o mie de întîmplări din tinerețea ei, într-un fel cu totul deosebit de acela în care luase deprinderea să stea de vorbă cu micuța aceea nelegiuită de Rebecca; căci candoarea *lady*-ei Jane nu îngăduia să se rostească nici o singură vorbă necuviincioasă față de ea, iar domnișoara Crawley era prea mult femeie de lume ca să jignească asemenea puritate. Tînăra *lady* însăși nu avusese niciodată parte de atîta bunăvoință din

partea cuiva în afară de această domnişoară bătrînă; de fratele şi de tatăl ei; şi răsplătea acest *engoûement*[1] al domnişoarei Crawley prin suavitatea şi neprecupeţita ei prietenie.

În serile de toamnă (pe cînd Rebecca făcea pe grozava la Paris, cea mai veselă dintre veselii învingători de acolo, iar Amelia noastră, scumpa şi îndurerata noastră Amelia, ah! unde era ea?), *lady* Jane stătea în salonul domnişoarei Crawley, cîntîndu-i încetişor, în semiobscuritate, micile şi naivele ei cîntece şi imnuri, în timp ce soarele apunea, iar valurile mugeau izbindu-se de ţărm. Bătrîna domnişoară obişnuia să se trezească cînd melodiile acestea încetau şi cerea să i se mai cînte. Cît despre Briggs şi potopul de lacrimi de fericire pe care le vărsa acuma — în timp ce se prefăcea că împleteşte şi privea afară la nesfîrşitul ocean care se întuneca în faţa ferestrelor şi la lămpile cerului care începeau să scînteieze din ce în ce mai puternic — cine, zic, ar putea măsura fericirea şi sensibilitatea domnişoarei Briggs!

În timpul acesta, Pitt, în sufragerie, cu o broşură despre legea grînelor[2] sau cu un anuar al misionarilor lîngă el, îşi făcea siesta într-un fel care li se potriveşte şi persoanelor romantice şi celor neromantice. Sorbea din paharul de Madeira; îşi clădea castele în Spania; se considera un ins fără pereche; se simţea mult mai îndrăgostit de Jane decît fusese el vreodată în aceşti şapte ani de cînd dura această *liaison*[3] a lor fără ca Pitt să fi dovedit nici cea mai uşoară nerăbdare, şi adormea în lege. Cînd venea vremea cafelei, domnul Bowls

[1] Admiraţie exagerată (fr.).
[2] Lege datînd din anul 1804 şi reînnoită ulterior; fixa diverse taxe asupra grînelor importate în Anglia.
[3] Legătură (fr.).

obişnuia să-şi facă intrarea cît mai zgomotos cu putinţă şi să-l strige pe domnul Pitt, care stătea, cică, pe întuneric, foarte cufundat în broşura lui.

— Tare-aş vrea, draga mea, să pot avea pe cineva cu care să joc pichet, zise domnişoara Crawley într-o seară, cînd servitorul îşi făcu apariţia cu luminările şi cu cafeaua. Biata Briggs nu poate juca nici cît o bufniţă, atît e de neroadă! (Bătrîna domnişoară găsea întotdeauna prilejul s-o acopere de ocări pe Briggs în faţa servitorilor.) Şi cred c-aş dormi mult mai bine dacă mi-aş putea face partida mea de pichet.

La care cuvinte, *lady* Jane se înroşi din vîrful urechilor şi pînă-n vîrful drăgălaşelor ei degete şi, după ce domnul Bowls părăsi camera, iar uşa fu complet închisă în urma lui, spuse:

— Domnişoară Crawley, ştiu să joc şi eu un pic. Aveam obiceiul să... să joc un pic cu bietul şi scumpul papa.

— Vino de mă sărută! Vino de mă sărută numaidecît, mică, scumpă şi binefăcătoare creatură! strigă domnişoara Crawley, transportată de fericire; şi în îndeletnicirea asta prietenoasă şi plină de pitoresc le găsi domnul Pitt pe doamna cea bătrînă şi pe cea tînără cînd se urcă la ele cu broşura lui în mînă.

Cît de roşie la faţă fu toată seara această biată *lady* Jane!

Nu trebuie să ne închipuim că manevrele domnului Pitt Crawley scăpau atenţiei scumpelor sale rude de la parohia din Queen's Crawley. Hampshire şi Sussex sînt foarte apropiate una de alta, iar doamna Bute avea o seamă de prietene în ţinutul acesta din urmă, care se îngrijiră să-i aducă la cunoştinţă totul, ba chiar mult mai mult decît tot ceea ce se petrecea la Brighton, în casa dom-

nişoarei Crawley. Pitt era văzut din ce în ce mai des în localitate. El nu mai pusese de luni de zile piciorul la castel, unde îngrozitorul său tată se lăsă cu totul pradă romului cu apă şi odioasei tovărăşii a familiei Horroks. Victoria lui Pitt scosese din sărite familia rectorului, şi doamna Bute regretă mai amarnic ca niciodată, deşi o mărturisea mult mai puţin, groaznica ei greşeală de-a se fi purtat aşa de rău cu domnişoara Briggs şi de-a fi fost aşa de arogantă şi de zgîrcită cu Bowls şi cu Firkin, încît să nu se mai poată bizui nici măcar pe un singur om din casa domnişoarei Crawley, care s-o pună la curent cu ceea ce se petrecea acolo.

— Şi totul numai din pricina claviculei lui Bute, stăruia ea să spună. Căci dacă nu s-ar fi fracturat, eu n-aş fi părăsit-o niciodată. Sînt o martiră a datoriei şi a odiosului şi păgînului tău obicei de-a vîna, Bute !

— De-a vîna, aiurea ! Tu singură ai băgat spaima-n ea, Marta, interveni preotul. Eşti o femeie grozav de îndemînatică, dar ai o fire groaznică ; şi eşti nemaipomenit de zgîrcită cînd e vorba de bani, Marta !

— Ai fi fost de multă vreme închis pentru datorii, Bute, dacă n-aş fi vegheat eu asupra banilor tăi !

— Ştiu bine c-aş fi fost închis, răspunse rectorul cu blîndeţe. Tu eşti o femeie grozav de îndemînatică, dar struneşti totul cu prea multă asprime, ştii... şi piosul bărbat se consola cu un pahar mare de Porto. Ce dracu poate găsi ea la imbecilul acela de Pitt Crawley ? continuă el. Individul n-are destul curaj să zică cîrr ! nici unei gîşte. Mi-aduc aminte de pe vremea cînd Rawdon — care e într-adevăr un bărbat, naiba să-l ia ! — obişnuia

să-l alunge cu biciul prin grajduri ca pe-un titirez ; iar Pitt se ducea urlînd la maică-sa... ha, ha, ha ! Ei bine, oricare din băieţii mei l-ar trînti c-o singură mînă. Jim spune că la Oxford i se mai spune şi-acum „domnişoara“ Crawley... imbecilul! Ia ascultă, Marta ! continuă cucernicia-sa după un răstimp de tăcere.

— Ce-i ? întrebă Marta, care-şi rodea unghiile şi bătea toba pe masă.

— Ia ascultă, de ce nu l-am trimite adică şi pe Jim la Brighton, să vadă dacă nu poate face ceva cu bătrîna doamnă ? El e gata-gata să-şi ia diploma, ştii doar, numai că s-a cam împotmolit de două ori pînă acuma... ca şi mine, dar a avut parte de toate binefacerile Oxfordului şi de o educaţie universitară. Şi cunoaşte cîţiva dintre cei mai buni băieţi de acolo. Vîsleşte în echipa colegiului „Boniface“. E un băiat destul de frumuşel. Naiba să-l ia, doamnă, să-l trimitem la bătrînă, ce părere ai ? Şi spune-i să-l burduşească bine pe Pitt dacă zice cumva ceva ! Ha, ha, ha !

— Sigur că Jim s-ar putea duce s-o vadă, spuse stăpîna casei, adăugînd cu un oftat : Dacă aş fi putut trimite acolo măcar pe una din fete, dar ea nu le-a putut suferi niciodată, fiindcă-s tare urîţele !

Acele nenorocoase, dar foarte binecrescute fecioare, se făceau auzite din salonul învecinat, unde zdrăngăneau la pian, cu degetele lor greoaie, o bucată muzicală studiată şi răsstudiată, în timp ce maica lor vorbea. Şi într-adevăr, cît era ziua de mare, ele erau ocupate, fie cu muzica, fie făcînd exerciţii de „ţinută“ la scaunul cu rezemătoare specială, fie cu geografia sau cu istoria. Dar la ce foloseau toate talentele acestea în Bîlciul deşertăciunilor unor fete mici de statură, sărace, slute şi

triste din fire? Doamna Bute nici nu se putea gîndi la altcineva în afară de vicar, ca s-o scape de una din ele; și fiindcă Jim intră tocmai în minutul acesta de la grajd, printr-una din ferestrele salonului, cu o pipă scurtă înfiptă în șapca lui de mușama, și începu să discute cu taică-său despre cursele din Saint Leger, convorbirea dintre rector și soția lui luă sfîrșit.

Doamna Bute nu vedea nimic de bun augur în trimiterea lui James al ei ca ambasador și considera plecarea lui mai degrabă ca un act disperat. Nici chiar tînărul, cînd i se spuse care-i era misiunea, nu trăgea mare nădejde de cîștig sau de bucurie din asta; dar se mîngîia la gîndul că s-ar putea întîmpla ca bătrîna doamnă să-i dea o frumoasă amintire din partea ei, cu care și-ar plăti cîteva din cele mai urgente polițe la începutul trimestrului următor la Oxford. Și astfel își ocupă el locul respectiv în diligența de Southampton, din care fu debarcat viu și nevătămat la Brighton chiar în aceeași seară, împreună cu geamantanul, cu buldogul lui favorit, Towzer, și cu un imens coș de produse de fermă și de grădină de la scumpii locuitori ai parohiei pentru scumpa domnișoară Crawley. Gîndindu-se că era prea tîrziu ca s-o tulbure pe suferinda doamnă chiar din prima seară a sosirii sale, el trase la un han și nu se prezentă domnișoarei Crawley decît la amiaza zilei următoare.

Pe vremea cînd mătușă-sa îl văzuse ultima dată, James Crawley, era un băiat stîngaci și la vîrsta aceea ingrată cînd vocea variază între un sopran nepămîntesc și-un bas anormal; cînd pe față apar deseori semne din care pricină preparatul „Kalydor" al lui Roland se recomandă ca medicament; cînd băieții sînt prinși tușinîndu-și pe furiș tuleile cu foarfecele surorilor lor și cînd vederea altor domnișoare le pricinuiește senzații intolerabile de frică; cînd mîinile lor lungi și gleznele ies cu mult prea mult din îmbrăcămintea care-a devenit neîncăpătoare pentru ei; cînd prezența lor, după masă, le înfricoșează deodată pe doamne, care încep să șoptească în penumbra salonului, și e nespus de nesuferită domnilor din fumoar, care din cauza nevinovăției stîngace a tinerilor, trebuie să fie rezervați în conversație și în spiritele pe care le fac; cînd, după al doilea pahar, papa zice: „Jack, băiete, du-te de vezi dacă s-a înnoptat", iar tînărul, fericit de libertate deși ofensat că nu e socotit bărbat, părăsește banchetul înainte de a fi luat sfîrșit. James, un băiețaș stîngaci încă pe vremea aceea, se transformase într-un tînăr care se bucurase de beneficiile unei educații universitare și își însușise acel lustru fără de preț care se cîștigă trăind printre tinerii stricați dintr-un mic colegiu, contractînd fel de fel de datorii, deprinzînd maniere grosolane și căzînd la diferite examene.

Totuși, avea înfățișarea unui tînăr cît se poate de curățel cînd veni să se prezinte mătușii sale la Brighton, și o înfățișare plăcută a constituit întotdeauna o șansă în plus pentru a cîștiga nestatornica bunăvoință a bătrînei doamne. Nici îmbujorările și nici stîngăciile lui nu-i îndepărtară această bunăvoință; și îi plăceau aceste sănătoase semne ale naivității tînărului *gentleman*.

El declară că „venise pentru două zile să-și vadă un coleg și... și să vă prezint respectele mele, doamnă, și pe ale tatălui și ale mamei mele, care speră că vă simțiți bine!"

Pitt era la domnișoara Crawley în cameră cînd fu anunțat băiatul, și se îngălbeni deodată cînd

fu rostit numele acestuia. Bătrîna doamnă avea umor din belșug și se înveseli de nedumerirea cinstitului ei nepot. Ea se interesă cu mult zel despre toți cei de la parohie și spuse că avea de gînd să le facă o vizită. Îl lăudă pe băiat în prezența lui Pitt, îi spuse că se făcuse mare și că progresase din toate punctele de vedere și că ce păcat era că surorile lui nu arătau tot așa de bine ca el ; și aflînd, după ce-l întrebase, că trăsese la un hotel, nici nu voi s-audă de-așa ceva, ci-i porunci domnului Bowls să trimită numaidecît după lucrurile domnului James Crawley ; „și ascultă, Bowls, adăugă ea cu multă gingășie, să ai bunătatea și să plătești nota domnului James".

Și-i azvîrli lui Pitt o privire nespus de triumfătoare, care-l făcu pe diplomat să se înăbușe aproape de invidie. Oricît de mult își cîștigase favoarea mătușii sale, ea nu-l invitase încă niciodată să locuiască sub acoperișul casei ei, și iată că tinerelul ăsta neînsemnat fusese primit cu brațele deschise chiar de la început.

— Vă cer iertare, domnule, zise Bowls, înaintînd cu o profundă plecăciune, la care hotel, domnule, să vă caute Thomas bagajul ?

— Ei, la naiba, rosti tînărul James, ridicîndu-se repede, am să mă duc chiar eu !

— Ce ? ! exclamă domnișoara Crawley.

— La „Armele lui Tom Cribb", zise James înroșindu-se pînă-n vîrful urechilor.

La auzul acestui nume, domnișoara Crawley izbucni în rîs. Domnul Bowls, ca un servitor de încredere al familiei, dădu și el drumul unui hohot brusc, dar își înăbuși restul salvei ; diplomatul se mulțumi să zîmbească.

— Eu... eu nu știam că există și altul mai bun, se scuză James, uitîndu-se în pămînt. N-am mai fost niciodată pe-aici, ăsta mi l-a recomandat vizitiul.

Mincinos tînăr. Adevărul este că, pe imperiala diligenței de Southampton, James Crawley se întîlnise cu Tutbury Pet, care venea la Brighton să susțină un meci cu Rottingdean Fibber, și încîntat de convorbirea sa cu Pet, își petrecuse toată seara în tovărășia acestui om de știință și a prietenilor lui la hanul în chestiune.

— Eu... eu cred c-ar fi mai bine să plătesc eu datoria, continuă James. Nici prin gînd nu mi-a trecut să cer asta de la dumneavoastră, doamnă, adăugă el generos.

Această delicatețe o făcu pe mătușa lui să rîdă mai tare.

— Du-te și achită nota, Bowls, îi porunci ea, făcînd un semn cu mîna, și adu-mi-o s-o văd și eu.

Biata doamnă, nici nu știa ce făcuse.

— Mai este... mai e și un cățel, bîigui James, cu o înfățișare nemaipomenit de vinovată. Mai bine să mă duc după el, căci face praf țurloaiele valeților.

Toată societatea izbucni în rîs la această descriere, pînă și Briggs și cu *lady* Jane, care nu scoseseră o singură vorbă în timpul întrevederii dintre domnișoara Crawley și nepotul ei, iar Bowls, fără nici un alt cuvînt, părăsi încăperea.

Cu toate acestea, ca și pentru a-l pedepsi pe nepotul ei mai în vîrstă, domnișoara Crawley stărui în a fi plină de gingășie față de tînărul de la Oxford. O dată ce apuca pe acest drum, bunăvoința și complimentele ei nu aveau limite. Îi spuse lui Pitt că poate să rămînă și el la masă, și insistă ca James s-o însoțească în timpul plim-

bării ei cu trăsura, şi-l purtă în triumf în susul şi-n josul falezei pe banca de dinapoi a caleştii. Şi cît ţinu plimbarea, ea catadicsi să-i spună tot felul de lucruri alese ; îi recită bietului băiat poezii italieneşti şi franţuzeşti care-l zăpăciră cu totul şi persevera în a-l lua drept un erudit subţire, fiind întru totul sigură că avea să cîştige medalia de aur şi titlul de senior Wrangler [1].

— Ho, ho! hohoti James încurajat de toate complimentele astea. Senior Wrangler, într-adevăr ! Numai că asta e la cealaltă dugheană.

— Cum adică, la cealaltă dugheană, dragul meu copil ? întrebă doamna.

— Senior Wrangler e la Cambridge, nu la Oxford, zise studentul, cu un aer de cunoscător ; şi ar fi devenit cu siguranţă şi mai comunicativ, dar pe ţărm se iviră dintr-o dată, într-un fel de haraba trasă de o mîrţoagă nenorocită, îmbrăcaţi în flanele albe şi cu nasturi de sidef, prietenii săi Tutbury Pet şi Rottingdean Fibber, cu vreo alţi trei *gentlemen* de teapa lor, care-l salutară cu toţii pe bietul James, cocoţat cum stătea în trăsură. Acest incident îl descurajă cu totul pe naivul tînăr şi nu mai scoase nici un cuvînt tot restul plimbării, în afară de „da" şi „nu".

La înapoiere, el îşi găsi camera pregătită şi dulapul aranjat şi se putea observa că figura domnului Bowls, pe cînd îl conducea în camera respectivă, luase un aer de gravitate, de uimire şi de compătimire. Dar puţin îi păsa lui de domnul Bowls, căci el îşi plîngea singur de milă din pricina acestei groaznice situaţii în care se găsea în casa asta plină de babe care flecăreau franţuzeşte

[1] Titlu dat celor ce ieşeau învingători într-o mare dispută academică.

şi italieneşte şi discutau cu el poezie. „Veşnic pe picior de război", rosti modestul băiat, care n-o putea înfrunta nici pe cea mai blîndă dintre ele, nici chiar pe Briggs, cînd începea să discute cu el, pe cînd, dacă l-ar fi dus la Iffley Lock, l-ar fi întrecut şi pe cel mai straşnic luntraş.

La masă, James apăru sugrumat de cravata lui albă şi avu onoarea să ofere mîna *lady*-ei Jane cînd coborîră în sufragerie, în timp ce Briggs şi cu domnul Crawley îi urmau, conducînd-o pe bătrîna doamnă şi toată aparatura ei de pături, de şaluri şi perniţe. În timpul mesei, jumătate din timpul domnişoarei Briggs se cheltuia cu supravegherea confortului bolnavei şi cu tăierea bucăţilor de friptură de pui pentru dolofanul ei prepelicar. James nu vorbi mult, dar se grăbi să ofere doamnelor vin şi primi provocarea domnului Crawley consumînd cea mai mare parte din sticla de şampanie pe care i se porunci lui Bowls s-o aducă în onoarea lui. După ce doamnele se retraseră, iar cei doi veri rămaseră singuri, Pitt, fostul diplomat, deveni cît se poate de comunicativ şi de prietenos. Se interesă despre isprăvile lui James de la colegiu, despre planurile lui de viitor şi-i ură din inimă să şi le aducă la îndeplinire ; era, într-un cuvînt, numai sinceritate şi amabilitate. Limba lui James se dezlegă o dată cu Porto-ul, şi povesti despre planurile şi despre datoriile lui, despre încurcăturile ce le avea cu examenele premergătoare diplomei şi despre conflictele cu pedagogii, umplîndu-şi cu repeziciune paharul din sticlele din faţă şi trecînd de la Porto la Madeira cu o sprinţară voioşie.

— Cea mai mare plăcere a mătuşii mele, spuse domnul Crawley, umplîndu-şi paharul, e ca lumea să se simtă cît mai în largul ei aici în casă. Asta

e Castelul libertății, James, și nu-i poți face o bucurie mai mare domnișoarei Crawley decît aceea de-a te purta după pofta inimii și a cere tot ce dorești. Eu știu că voi v-ați bătut joc de mine în tot ținutul fiindcă sînt conservator. Domnișoara Crawley e destul de liberală, însă, ca să se împace cu orice fel de fantezie. Ea e republicană în principiu și disprețuiește tot ce are vreo legătură cu rangul sau cu titlul.

— Atunci de ce te însori cu fata unui conte ? întrebă James.

— Dragul meu prieten, adu-ți aminte că biata *lady* Jane n-are nici o vină că e de neam mare, răspunse foarte curtenitor Pitt. N-are nici o importanță dacă-i o *lady*. Și în afară de asta, eu sînt conservator, știi doar !

— Oh, cît despre asta, zise Jim, nimic nu contează așa de mult ca sîngele de viță veche ; nu, pe cinstea mea, nimic nu-i ca el ! Eu nu sînt dintre radicalii voștri. Dar știu ce înseamnă să fii *gentleman*, pe cinstea mea ! Uită-te la băieții de la cursele de bărci ; uită-te la boxeri ; da, uită-te la un cîine care vînează șoareci ; cine cîștigă ? cei de rasă bună. Mai adu niște Porto, Bowls, bătrîne, pînă sug eu sticla asta de-aici. Ce spuneam ?

— Cred că vorbeai despre cîinii care vînează șoareci, observă Pitt cu blîndețe, întinzîndu-i vărului său cana ca s-o „sugă“.

— La vînătoarea de șoareci am rămas ? Ei bine, Pitt, ție-ți place sportul ? Nu vrei să vezi un cîine care *știe* să vîneze un șoarece ? Dacă vrei, vino cu mine la Tom Corduroy, în Castle Street Mews, și am să-ți arăt un cîine cum... Pfui ! ce prostie ! strigă James, izbucnind în rîs de propria lui absurditate. Tu, căruia nici nu-ți pasă de-un cîine

sau de-un șoarece ; astea n-au nici o însemnătate pentru tine. Să mă bată Dumnezeu, dar eu cred că habar n-ai ce deosebire e între un cîine și o rață.

— Nu, dar să rămînă între noi, continuă Pitt din ce în ce mai mieros. Vorbeai despre sînge și avantajele personale pe care le trag oamenii de viță veche ! Uite o sticlă proaspătă !

— Sîngele, ăsta e cuvîntul ! își dete cu părerea James, sorbind cu lăcomie lichidul rubiniu. Nimic nu contează afară de sînge, domnule, la cai, la cîini și la oameni. Ei bine, nu mai departe decît în ultimul trimestru, chiar înainte de-a mă întoarce la țară, adică, cred că tocmai înainte de-a fi avut pojar, ha, ha, ha... Stăteam împreună cu Ringwood de la colegiul „Christchurch“, Bob Ringwood, băiatul lordului Cinqbar, și ne sorbeam berea la „Clopotul din Blenheim“, cînd luntrașul din Banbury propuse să se ia la trîntă cu unul din noi pentru o cană de *punch*. Eu nu eram în stare. Aveam brațul în eșarfă ; și nici nu puteam să mi-o scot măcar... o bestie de iapă de-a mea căzuse cu mine cu vreo două zile mai înainte și credeam că-mi fracturasem brațul. Ei bine, domnule, eu nu-mi puteam pune mintea cu el, dar Bob își scoase numaidecît jacheta, rezistă în fața individului aceluia din Banbury timp de trei minute, și apoi din patru reprize îl și dădu gata. Teribil a mai căzut la pămînt, domnule, și din ce pricină crezi ? Sîngele, domnule, numai sîngele !

— Dar nu bei de loc, James, constată fostul atașat. Pe vremea mea, la Oxford, omul dădea gata sticlele ceva mai repede decît se pare c-o faceți voi, tinerii din ziua de azi.

— Haida-de, zise James, ducîndu-și mîna la nas și clipind către vărul lui cu o pereche de

ochi injectați de băutură, fără bancuri, bătrîne! Nu mă pune la încercare. Vrei să mă gonești, dar nu-ți merge! *In vino veritas*[1], bătrîne. Marte, Bacchus, Apollo, *virorum*[2], ce zici? Tare aș vrea ca mătușa mea să-i trimită și babacului cîteva din sticlele astea; strașnică lovitură ar mai fi!

— Mai bine i-ai cere, continuă Machiavelli, sau profită cît poți mai mult de prilejul care ți se oferă. Ce spune bardul? *Nunc vino pellite curas. Cras ingens iterabimus aequor*[3]. Și acest discipol al lui Bacchus recită versurile de mai sus ca și cum ar fi vorbit în Camera Comunelor, după care dădu pe gît cam un degetar de vin, zăngănindu-și cu zgomot paharul.

La parohie, după cină, cînd se desfunda sticla de vin de Porto, domnișoarele primeau fiecare cîte-un pahar dintr-o sticlă de vin de coacăze. Doamna Bute lua un pahar de Porto, iar cinstitul James avea de obicei două, dar cum tată-său se posomora numaidecît dacă el făcea și alte incursiuni în sticlă, înțelegătorul flăcău se stăpînea de cele mai multe ori și renunța de-a mai face vreo încercare, potolindu-și setea fie cu vin de coacăze, fie cu ceva gin și apă băut pe la grajduri, băutură care-l făcea să se simtă vesel în tovărășia vizitiului și a propriei lui pipe. La Oxford, cantitatea de vin era nelimitată, dar calitatea era inferioară; însă atunci cînd cantitatea și calitatea își dădeau mîna, ca în casa mătușii sale, James dovedea că știe să le prețuiască așa cum se cuvine, și nici nu mai era nevoie de vreo îmbărbătare din partea vărului său spre

[1] În vin e adevărul (lat.).
[2] Al bărbaților (lat.).
[3] Acum îndepărtați grijile bînd vin. Mîine vom porni pe o nesfîrșită mare (lat.).

a goli și cea de-a doua sticlă înlocuită de domnul Bowls.

Cînd sosi vremea cafelei, însă, și a întoarcerii doamnelor, de care îi era foarte teamă, plăcuta sinceritate a tînărului *gentleman* îl părăsi, și el recăzu în obișnuita și ursuza lui sfiiciune, mulțumindu-se să spună da sau ba tot timpul serii, încruntîndu-se la *lady* Jane și vărsînd o ceașcă de cafea.

Nu vorbea, dar, în schimb, căsca într-un fel vrednic de milă, și prezența lui răpi din farmecul modestelor distracții ale serii, căci atît domnișoara Crawley și *lady* Jane, la pichetul lor, cît și domnișoara Briggs, la lucrul ei, simțeau că ochii acestuia erau cu îndrăzneală ațintiți asupra lor, și privirea aceasta de om beat le stînjenea.

— Pare un băiat foarte tăcut, stîngaci și rușinos, spuse domnișoara Crawley către domnul Pitt.

— E mai comunicativ în societatea bărbaților decît în prezența doamnelor, răspunse cu răceală Machiavelli, cam dezamăgit poate că vinul de Porto nu-i dezlegase limba lui Jim.

James își petrecu prima parte a dimineții următoare scriind mamei sale acasă o foarte înflorită dare de seamă asupra primirii pe care i-o făcuse domnișoara Crawley. Dar, vai! habar n-avea ce nenorociri avea să-i aducă cealaltă parte a zilei și cît de scurtă îi fusese domnia în grațiile acesteia! O întîmplare pe care Jim o și uitase, o întîmplare fără însemnătate, dar fatală, avusese loc la „Armele lui Tom Cribb" în seara dinaintea venirii lui în casa mătușii sale. Lucrurile stăteau cam așa: Jim, care dovedea întotdeauna o fire generoasă, dar care, atunci cînd se putea, devenea deosebit de ospitalier, îi tratá în seara aceea pe Tutbury campionul și pe Rottingdean și pe

prietenii lor, de vreo două sau trei ori, cu gin și apă, astfel că nota domnului James Crawley fu încărcată cu nu mai puțin de optsprezece pahare din acest lichid de opt *pence* paharul. Nu totalul de optsprezece ori opt *pence*, ci cantitatea de gin era ceea ce glăsuia, în mod fatal, împotriva persoanei bietului Jim cînd intendentul mătușii sale, domnul Bowls, se duse, la porunca stăpînei sale, să plătească nota tînărului *gentleman*. Temîndu-se ca nu cumva să i se refuze plata întregii note, patronul se jură că tînărul domn băuse totul singur pînă la ultima picătură; și în cele din urmă Bowls plăti nota, iar la întoarcerea lui acasă o arătă doamnei Firkin, care rămase uimită de înspăimîntătoarea risipă de gin, și duse nota domnișoarei Briggs, în calitatea ei de administratoare generală, care socoti ca fiind de datoria ei să atragă atenția stăpînei sale, domnișoara Crawley, asupra întîmplării respective.

Dacă el ar fi băut o duzină de sticle de Bordeaux, bătrîna domnișoară l-ar fi iertat. Domnul Fox și domnul Sheridan [1] beau și ei Bordeaux. Un *gentleman* bea Bordeaux. Dar optsprezece pahare de gin consumate printre boxeri, într-o cîrciumă de rînd, era o crimă odioasă și care nu putea fi iertată cu una, cu două! Toate erau împotriva băiatului; intră în casă mirosind a grajduri, căci fusese să-i facă o vizită cîinelui său Towzer, și de-acolo pornise să-și ducă prietenul la aer, cînd se întîlni cu domnișoara Crawley și cu astmaticul ei prepelicar de Blenheim, pe care Towzer l-ar fi sfîșiat în bucăți dacă Blenheimul n-ar fi alergat, chelălăind, să ceară ocrotire domnișoarei Briggs, în timp ce groaznicul stăpîn al buldogului stătea și rîdea în hohote de înspăimîntătoarea prigoană.

[1] *Richard Sheridan* (1751—1816), dramaturg și om politic englez; a simpatizat cu revoluția burgheză din Franța.

În ziua aceea, sfiala nenorocitului băiat îl părăsise de asemenea și ea. La masă fu foarte vesel și glumeț, iar între timp îl săgetă cu una sau două glume pe Pitt Crawley. Bău tot atît de mult ca și în ziua precedentă; și ducîndu-se, foarte sigur de el, în salon, începu să întrețină doamnele de-acolo cu niște anecdote de la Oxford alese pe sprînceană. Descrise diferitele calități pugilistice ale lui Molyneux și Dutch Sam, propuse în glumă *lady*-ei Jane să parieze cu ea pentru Tutbury Pet contra lui Rottingdean, sau invers, după cum dorea onorata doamnă; și-și încunună isprăvile propunîndu-i vărului său Pitt Crawley o luptă cu sau fără mănuși.

— Și asta e o ofertă cinstită, cocoșelule! zise el rîzînd din toată inima și bătîndu-l pe umăr pe Pitt. Pînă și taică-meu mi-a spus să-ți fac bucata, că el are să parieze unu la unu. Și spunînd asta, bătăiosul tînăr dădu din cap cu înțeles către biata domnișoară Briggs și arătă cu degetul cel mare peste umăr spre Pitt Crawley, într-un fel glumeț și plin de semeție.

Pitt nu era poate prea încîntat de gestul acesta, dar în realitate nu se simțea nici prea nefericit. Iar atunci cînd bătrîna doamnă se ridică pentru a se retrage, sărmanul Jim, care rîdea mereu, străbătu cu pași șovăitori camera, în timp ce ținea în mînă sfeșnicul mătușii sale, și se duse s-o salute cu cel mai amabil zîmbet de bețivan; după care plecă și el și se urcă în dormitorul lui, perfect mulțumit de sine și cu mîngîietoarea idee că

banii mătușii sale au să-i rămînă lui, mai curînd decît tatălui său sau restului familiei sale.

O dată ajuns în dormitor, ai fi crezut că n-o să mai facă și alte pozne; și, totuși, acest nenorocos băiat le făcu. Luna strălucea plină de farmec afară, pe valuri, iar Jim, atras la fereastră de romantica priveliște a oceanului și a cerului, se gîndi că s-ar bucura mai din plin de ele dacă ar fuma puțin. Nimeni n-are să simtă mirosul de tutun, își spuse el, dacă ar deschide cu îndemînare fereastra și și-ar ține capul și pipa afară, la aer curat. Zis și făcut; dar fiind încins de alcool, bietul Jim uită că ușa lui rămăsese tot timpul deschisă, astfel încît briza, care pătrundea înăuntru, stabili un foarte mic, dar perfect, curent, iar norii de fum fură duși jos și sosiră cu miros plăcut, diminuat, pînă la domnișoara Crawley și domnișoara Briggs.

Pipa aceasta dădu lovitura de grație; familia lui Bute Crawley nu știu niciodată cîte mii de lire a costat-o pipa asta. Firkin se năpusti jos la Bowls, care citea aghiotantului său, cu o voce răsunătoare și fioroasă, *Tigaia și focul*; îngrozitorul secret îi fu dezvăluit de către Firkin cu o privire atît de înspăimîntată, încît, în primul moment, domnul Bowls și tînărul lui ajutor crezură că năvăliseră hoții în casă și că femeia le descoperise pesemne picioarele sub patul domnișoarei Crawley. Cînd află, însă, despre ce e vorba, fu treabă de-un minut pentru domnul Bowls să dea buzna sus, suind cîte trei-patru trepte deodată, să intre în camera inconștientului James, să spună: „Domnule James! cu vocea înăbușită de groază și să strige: Pentru Dumnezeu, domnule, lăsați pipa!"

— Oh, domnule James, ce-ați făcut! rosti el cu o voce adînc patetică, în timp ce-i azvîrli afară,

pe fereastră, unealta. Ce-ați făcut, domnule! Domnișoarele nu pot suferi mirosul ăsta!

— Domnișoarele n-au decît să nu fumeze! zise James cu un rîs frenetic și complet nelalocul lui și socoti toată povestea drept o excelentă glumă.

Dar sentimentele lui fură cu totul altele a doua zi de dimineață, cînd ajutorul domnului Bowls, care-i curăța cizmele domnului James și-i aducea apă caldă să se bărbierească, îi înmînă domnului James, în pat, un bilet cu scrisul domnișoarei Briggs.

„Dragă domnule, grăia aceasta. Domnișoara Crawley a petrecut o noapte exceșiv de tulburată datorită felului revoltător în care i-a fost pîngărită casa cu tutun. Domnișoara Crawley mă roagă să vă transmit regretele sale că se simte prea suferindă pentru a vă putea vedea înaintea plecării dumneavoastră și mai ales pentru că v-a îndemnat să părăsiți circiuma unde dînsa e absolut sigură că vă veți simți mult mai bine cît timp veți mai rămîne la Brighton."

Și cu aceasta, cariera cinstitului James de candidat la bunăvoința mătușii sale se încheie. El *făcuse* de fapt, și fără să-și dea seama, ceea ce amenințase să facă. El se luptase cu vărul său Pitt purtînd mănuși.

Unde se găsea în timpul acesta cea care fusese odată prima favorită a acestei curse pentru bani? Becky și Rawdon, după cum am văzut, sosiseră imediat după Waterloo și petrecură împreună iarna anului 1815 la Paris, în mare strălucire și veselie. Rebecca era un economist de forță, și prețul pe care Jos Sedley îl plătise pentru cei doi cai ai ei

era îndestulător pentru a ține la suprafață, măcar un an de zile, mica lor gospodărie ; nu fu cazul să transforme în bani „pistoalele mele, aceleași cu care l-am împușcat pe căpitanul Marker“, sau cutia de toaletă cu dopuri de aur, sau mantaua căptușită cu samur. Becky o prefăcuse într-o scurtă pentru ea, în care călărea la Bois de Boulogne, spre admirația tuturor, și făcea să fi văzut scena dintre ea și preafericitul ei soț, pe care-l ajunse după ce armata intrase în Cambray, cînd începu să-și descoasă îmbrăcămintea de pe ea și-și scoase din rochii toate ceasurile, brelocurile, bancnotele, polițele și obiectele de preț pe care le ascunsese prin căptușeli în preziua proiectatei ei fugi din Bruxelles ! Tufto era fermecat, iar Rawdon rîdea cu hohote de încîntat ce era și se jură că era mai reușită decît orice piesă pe care o văzuse vreodată, pe onoarea lui ! Și felul în care Rebecca glumi pe socoteala lui Jos, pe care-l descrise cu un haz nespus, împinse mulțumirea soțului ei pînă la o treaptă de entuziasm vecină cu nebunia. El credea în soția lui tot atît de ferm cît credeau soldații francezi în Napoleon.

Succesul pe care Becky îl cunoscu la Paris fu remarcabil. Toate franțuzoaicele o găsiră fermecătoare. Le vorbea admirabil limba și-și însușise numaidecît grația, vioiciunea și felul lor de-a fi. Soțul ei era bineînțeles un nătărău — toți englezii sînt nătărăi — și, afară de asta, la Paris, un soț nătărău e întotdeauna un punct cîștigat în favoarea doamnei. Colonelul Crawley era moștenitorul acelei bogate și *spirituelle* domnișoare Crawley, a cărei casă fusese deschisă atîtor inși din nobilimea franceză în timpul emigrației. Ei o primiră pe soția colonelului în palatele lor. „De ce — îi scria o mare doamnă domnișoarei Crawley, care

îi cumpărase dantelăria și brelocurile la prețul fixat de ducesă și-i dăduse numeroase prînzuri în timpurile de mizerie de după revoluție — de ce nu vine și scumpa noastră domnișoară la nepotul și nepoata ei și la prietenii din Paris care țin atît de mult la ea ? Toată lumea *raffolle*[1] după tînăra doamnă și după acea *espiègle*[2] frumusețe a ei. Da, noi vedem în ea grația, farmecul și spiritul scumpei noastre prietene, domnișoara Crawley. Regele a remarcat-o ieri la Tuileries, și noi toate sîntem geloase de atenția pe care i-o acordă suveranul. Dacă ați fi văzut mînia unei oarecare stupide doamne Bareacres (al cărei nas coroiat și tocă cu pene pot fi văzute ivindu-se deasupra capetelor la toate adunările) cînd *madame la duchesse* d'Angoulême, augustă fiică și soție de regi, dori în mod special să fie prezentată doamnei Crawley în calitatea ei de fiică iubită și de *protégée* a dumneavoastră și-i mulțumi în numele Franței pentru bunăvoința dumneavoastră față de năpăstuiții noștri compatrioți în timpul exilului lor ! Tînăra doamnă e prezentă în toate cercurile, la toate balurile — la baluri, da ; la dansuri, nu ; și, totuși, cît de interesantă și drăguță arată această frumoasă ființă, înconjurată de omagiile bărbaților și pe cale de a deveni atît de curînd mamă. Cînd o auzi vorbind despre dumneavoastră, care sînteți protectoarea și mama ei, aceste vorbe ar scoate lacrimi și din ochii căpcăunilor. Cît de mult vă iubește ! Și cît de mult o iubim noi pe respectabila și admirabila noastră domnișoară Crawley !“

[1] Se dă în vînt (fr.).
[2] Poznașă (fr.).

Ne-am fi putut teme că prezenta scrisoare a înaltei doamne pariziene avea să servească interesele doamnei Becky pe lîngă admirabila și respectabila ei rudă. Dimpotrivă, furia bătrînei domnișoare depăși orice limită cînd află care-i situația Rebeccăi și cu cîtă îndrăzneală se servea de numele domnișoarei Crawley spre a obține o *entrée* în societatea pariziană. Prea zbuciumată sufletește și trupește pentru a compune o scrisoare în franțuzește ca răspuns la aceea a corespondentei sale, îi dictă domnișoarei Briggs un răspuns furios în limba ei maternă, repudiind-o complet pe doamna Rawdon Crawley și înștiințînd pe toată lumea să se păzească de ea ca de ființa cea mai prefăcută și mai periculoasă. Dar cum *madame la duchesse de X* nu stătuse decît douăzeci de ani în Anglia, ea nu înțelegea nici un singur cuvînt din această limbă și se mulțumi să-i aducă la cunoștință doamnei Rawdon Crawley, la proxima lor întîlnire, că primise o scrisoare fermecătoare de la această *chère Mees*[1] și plină de tot felul de lucruri măgulitoare la adresa doamnei Crawley, care începu să aibă serioase speranțe că domnișoara are să cedeze.

În timpul acesta, Becky era cea mai veselă și mai admirată dintre englezoaice; iar în serile cînd primea, în apartamentul ei se întrunea un mic congres european, prusieni și cazaci, spanioli și englezi, toată lumea care se găsea la Paris în cursul acelei faimoase ierni; vederea tuturor acelor stele și cordoane din modestul salon al Rebeccăi ar fi făcut să se îngălbenească de invidie întregul cartier Baker Street[2]. Faimoșii comandanți de oaste călăreau alături de trăsura ei la Bois sau se înghesuiau în modesta și micuța ei lojă de la Operă. Rawdon era în culmea fericirii. La Paris nu existau încă creditori care să-l supere: în fiecare zi aveau loc partide la Véry sau Beauvilliers; partidele de cărți se țineau lanț, iar norocul îi era favorabil. Tufto era poate cam morocănos. Doamna Tufto venise la Paris din propria ei inițiativă, și în ciuda acestui *contretemps*[1], în jurul fotoliului lui Becky se găseau acum vreo douăzeci de generali, și ea putea alege dintr-o duzină de buchete cînd se ducea la vreun spectacol. *Lady* Bareacres și celelalte căpetenii ale societății engleze, femei neghioabe și fără cusur, sufereau îngrozitor din pricina succeselor micii parvenite de Becky, ale cărei glume înveninate rodeau piepturile lor caste. Dar doamna Crawley îi avea pe toți bărbații de partea ei. Se lupta cu femeile cu un curaj neîmblînzit, iar acestea n-o puteau bîrfi decît între ele.

Așa că iarna anului 1815—1816 trecu pentru doamna Rawdon Crawley în *fêtes*[2], plăceri de tot felul și îmbelșugare, iar ea se adapta vieții acesteia de lux ca și cum strămoșii ei ar fi făcut veacuri de-a rîndul parte din înalta societate, și această femeie, prin spiritul, talentul și energia care o caracterizează, merită într-adevăr un loc de onoare în Bîlciul deșertăciunilor. La începutul primăverii lui 1816, *Galignani's Journal* conținea următorul anunț, inserat într-un anumit colț al ziarului: „La 26 martie, doamna locotenent-colonel Crawley din gardă a dat naștere primului fiu și moștenitor al său!"

[1] Scumpă domnișoară (corect: fr. *chère*; engl.: *miss*).
[2] Stradă din cartierul aristocrat al Londrei.

[1] Întîmplare potrivnică (fr.).
[2] Petreceri (fr.).

Evenimentul acesta fu reprodus și de ziarele londoneze, din care domnișoara Briggs citi o dare de seamă domnișoarei Crawley, la micul dejun, la Brighton. Știrea, oricît ar fi fost ea de așteptată, produse oarecare criză în afacerile familiei Crawley. Furia bătrînei domnișoare ajunse la culme și, trimițînd numaidecît după Pitt, nepotul ei, și după *lady* Southdown din Brunswick Square, ea ceru să se celebreze numaidecît căsătoria care fusese pusă la cale de-atîta vreme între cele două familii. Și le aduse la cunoștință că avea de gînd să acorde tinerei perechi o mie de lire anual tot restul vieții ei, la sfîrșitul căreia urma ca cea mai mare parte din averea pe care o poseda să treacă pe numele nepotului și a scumpei nepoate, *lady* Jane Crawley. Waxy veni să întocmească actele, lordul Southdown își conduse sora în fața altarului, și cununia fu celebrată de un episcop, și nu de cucernicul Bartholomew Irons, spre dezamăgirea acestui nehirotonisit sacerdot.

După cununie, Pitt ar fi vrut să facă o călătorie de nuntă cu mireasa lui, cum se cuvenea unor oameni de condiția lor socială. Dar afecțiunea bătrînei doamne față de *lady* Jane devenise atît de puternică, încît mărturisi cinstit că nu se putea despărți de favorita ei. Pitt și soția lui veniră, prin urmare, să locuiască cu domnișoara Crawley, și (spre marea plictiseală a bietului Pitt, care se credea omul cel mai lovit, supus fiind dispozițiilor mătușii sale, pe de o parte, și ale soacrei sale, pe de alta) *lady* Southdown, din casa ei din apropiere, domnea asupra întregii familii — Pitt, *lady* Jane, domnișoara Crawley, Briggs, Firkin și toți ceilalți. Îi îndopa cu broșuri și cu doctorii, îl înlătură pe Creamer și-l instală în locul lui pe

Podgers și, după puțină vreme, o despuie pe domnișoara Crawley chiar și de aparenta ei autoritate. Biata ființă deveni atît de sfioasă, încît n-o mai tiraniza nici măcar o clipă pe Briggs și se apropie tot mai mult de nepoata ei, din ce în ce mai iubitoare și mai îngrozită. Pace ție, îndatoritoare și egoistă, orgolioasă și generoasă bătrînă păgînă! Noi n-o să te mai vedem de-acum încolo. Să nădăjduim că *lady* Jane a îngrijit-o cu bunătate și a înfășurat-o în lințoliu cu o mînă binevoitoare, scoțînd-o din necontenita luptă a Bîlciului deșertăciunilor.

CAPITOLUL XXXV

VĂDUVĂ ȘI MAMĂ

Știrile despre marile bătălii de la Quatre-Bras și Waterloo ajunseră în Anglia în același timp. *Gazette* fu prima care publică rezultatul celor două lupte : primind această glorioasă veste, întreaga Anglie se înfioră de bucurie și de teamă. Amănuntele urmară după aceea ; și după anunțarea victoriilor, sosi și pomelnicul răniților și al morților. Cine poate reda groaza cu care era deschisă și citită lista respectivă ! Închipuiți-vă sosind, în fiecare sat și aproape în fiecare gospodărie din cele trei regate, copleșitoarea noutate a bătăliilor din Flandra, și sentimentele de fericire și recunoștință, de durere și de sfîșietoare groază cu care fură citite de la un cap la altul listele

cuprinzînd pierderile suferite de armata engleză, cînd se află dacă prietenul iubit sau ruda scăpase cu viață sau căzuse. Oricine își va da osteneala să răsfoiască un teanc din ziarele de atunci nu poate să nu simtă, chiar și acum, după atîta trecere de vreme, răstimpul acesta de încordată așteptare. Listele de morți și de răniți se succedau de pe-o zi pe alta ; te opreai la mijloc ca într-o povestire care avea să urmeze. Gîndiți-vă ce trebuie să fi simțit oamenii aceia o dată cu fiecare listă care ieșea, fără întrerupere, proaspătă, de sub tipar ; și dacă în țara noastră se stîrnise atîta vîlvă în jurul unei bătălii în care erau angajați numai douăzeci de mii de-ai noștri, gîndiți-vă în ce hal fusese timp de douăzeci de ani Europa, unde oamenii se luptau nu cu miile, ci cu milioanele ; iar fiecare din aceștia, doborîndu-și dușmanul, rănea de moarte și altă inimă nevinovată aflată undeva, departe.

Veștile pe care această faimoasă *Gazette* le aduse Osbornilor însemnau o lovitură îngrozitoare atît pentru familie, cît și pentru capul ei. Fetele își dădură frîu liber durerii. Bătrînul tată, copleșit de mîhnire, se simți încă și mai doborît de soartă și de nenorocirea lui. El se străduia să se convingă că băiatul fusese pedepsit de providență pentru propria-i neascultare, dar nu îndrăznea să-și mărturisească faptul că asprimea pedepsii îl înspăimînta și că blestemele i se împliniseră prea devreme. Uneori se cutremura de groază, ca și cum el însuși ar fi fost autorul nenorocirii pe care o chemase asupra fiului său. Înainte exista o posibilitate de împăcare. Ar fi putut muri nevasta lui George, și acesta s-ar fi putut întoarce acasă și-ar fi putut spune: „Tată, sînt un păcătos!“ Dar acuma nu mai era nici o nădejde. George stătea de cealaltă parte a prăpastiei, peste care nu se poate trece, privindu-și părintele cu ochi îndurerați. Bătrînul Osborne își aduse aminte cum odată, demult, pe cînd George avusese friguri și cînd toată lumea credea că băiatul va muri, el stătea lîngă patul fiului său, mut, în timp ce micuțul se uita la taică-său fix, cu o tristețe sfîșietoare. Dumnezeule, cum se mai agăța atunci el, tatăl, de doctor și cu cîtă nestăpînită îngrijorare se ținea după acesta : ce copleșitoare durere i se luase de pe inimă cînd, după ce frigurile trecură, băiatul își reveni și-și privi din nou tatăl, cu o căutătură care-l recunoștea ! Dar acuma nu mai exista nici un ajutor sau leac și nici vreun prilej de împăcare ; și mai ales nu se găseau cuvinte îndeajuns de blînde care să domolească trufia rănită a moșneagului, sau să-i liniștească sufletul înveninat și împovărat de suferință. Și e greu de spus ce sfîrteca mai crunt inima orgoliosului părinte — durerea pe care-o resimțea la gîndul că fiul ieșise de sub puterea iertării sale, sau aceea că recunoașterea greșelii, recunoaștere, pe care mîndria lui o aștepta, n-avea cum să-i mai vină.

Oricare i-ar fi fost simțămintele, însă, aprigul bătrîn nu le împărtășea nimănui. Niciodată nu rostea numele fiului său în prezența fiicelor sale ; dar porunci celei mai în vîrstă să facă în așa fel încît toate femeile din casă să-și pună haine cernite ; și ceru ca toți servitorii să se îmbrace de asemenea în negru. Toate seratele și ospețele trebuiau, fără îndoială, amînate. Viitorului său ginere — care hotărîse data nunții — nu i se pomeni nimic, dar înfățișarea domnului Osborne spunea destul, împiedecîndu-l astfel pe domnul Bullock de-a pune vreo întrebare sau de-a grăbi într-un fel sau altul această ceremonie. El și cu doamnele

vorbeau uneori pe șoptite despre lucrul acesta în salon unde tatăl nu intra niciodată. Bătrînul stătea tot timpul în biroul său, toate încăperile din față ale casei fiind închise pînă cînd avea să ia sfîrșit doliul cel mare.

Cam la trei săptămîni după 18 iunie, unul din cunoscuții domnului Osborne, *sir* William Dobbin, trecu pe la locuința domnului Osborne din Russell Square, cu o figură cît se poate de palidă și de chinuită, și stărui să-l vadă pe respectivul *gentleman*. După ce fu introdus în camera acestuia și după cîteva cuvinte cărora nici gazda și nici musafirul nu le dădură vreo importanță, primul scoase dintr-un plic o scrisoare sigilată cu o pecete mare și roșie.

— Fiul meu, maiorul Dobbin, zise consilierul cu oarecare șovăială, mi-a trimis o scrisoare printr-un ofițer din regimentul al ...-lea, care a sosit ieri la Londra. În scrisoarea trimisă de fiul meu era una și pentru dumneata, Osborne !

Consilierul puse scrisoarea pe masă, iar Osborne îl țintui cu privirea cîteva clipe fără să scoată nici o vorbă. Căutătura lui îl înspăimîntă pe trimisul maiorului Dobbin, care, după ce se uită cîtva timp, ca un vinovat, la îndureratul părinte, se grăbi să plece fără să mai rostească nici un cuvînt.

Pe scrisoare se putea descifra binecunoscuta și cutezătoarea caligrafie a lui George. Era aceea pe care o scrisese înainte de ivirea zorilor zilei de 16 iunie, cu puțin înainte de-a se despărți de Amelia. Marea pecete roșie purta blazonul falsei pajuri pe care Osborne și-l însușise din *Anuarul nobilimii*, avînd ca moto : *Pax in bello* [1], blazonul

[1] Pace în război (lat.).

casei ducale cu care trufașul bătrîn încerca să-și închipuie că se înrudește. Mîna care scrisese rîndurile acestea n-avea să mai poarte niciodată nici condei și nici sabie. Chiar și pecetea care le sigilase îi fusese furată pe cînd trupul neînsuflețit al lui George zăcea pe cîmpul de bătălie. Tatăl nu știa însă nimic despre asta, dar rămase cîtva timp așa, buimac și îngrozit, uitîndu-se la scrisoare. Era gata-gata să se prăbușească cînd începu s-o deschidă.

Ați avut vreodată o neînțelegere cu un prieten drag ? Ce mult te dor și te mustră scrisorile lui, trimise pe vremea dragostei și a încrederii ! Ce sfîșietoare tristețe e să te oprești asupra acestor impetuoase mărturisiri ale unei iubiri apuse ! Ce epitafuri mincinoase sînt ele pe cadavrul afecțiunii ! Ce întunecate și crude deslușiri asupra vieții și a deșertăciunilor ei ! Mulți dintre noi am primit sau am scris asemenea scrisori, cu care s-ar putea umple sertare întregi. Ele sînt ca lucrurile acelea tainice pe care le păstrăm, dar de care ne e frică. Osborne tremura de multă vreme în fața scrisorii primite de la fiul său mort.

Scrisoarea bietului băiat nu spunea multe. Fusese prea mîndru pentru a-și da pe față duioșia de care îi era plină inima. Spunea doar că, în ajunul unei mari bătălii, dorea să-și ia rămas bun de la tatăl său și să-l implore în mod solemn să aibă grijă de soția și poate și de copilul pe care îl lăsa în urma lui. Și mărturisea, căindu-se amarnic, că viața dezordonată pe care-o dusese și risipa lui necugetată îi mîncaseră mare parte din mica moștenire rămasă de la maică-sa. Îi mulțimea tatălui său pentru generoasa purtare din trecut ; și-i făgăduia că, fie că va cădea pe cîmpul de luptă, fie

că va supravieţui, are să se poarte în aşa fel încît să facă cinste numelui de George Osborne.

Temperamentul lui britanic, orgoliul şi poate că şi sfiala îl împiedicaseră de a spune mai multe. Tatăl n-avea cum să vadă sărutul pe care îl pusese George pe adresa scrisorii. Domnul Osborne o lăsă să-i cadă din mînă, copleşit de cea mai amarnică şi mai înverşunată lovitură pe care-o primise dragostea lui dezamăgită şi setea lui de răzbunare. Îşi iubea încă fiul, dar de iertat nu-l iertase.

Totuşi, cam la vreo două luni după asta, cînd domnişoarele casei se duseră la biserică cu tatăl lor, ele observară că bătrînul s-a aşezat în alt loc, nu acolo unde stătea de obicei cînd se hotăra să ia şi el parte la serviciul divin; şi că de acolo, de pe banca aceasta din faţă, privea ţintă peretele de deasupra capetelor lor. Ceea ce le făcu şi pe domnişoare să se uite în direcţia spre care se îndreptau ochii încărcaţi de durere ai tatălui lor; şi ele văzură o frumoasă placă funerară, reprezentînd Britannia plîngînd deasupra unei urne; sabia ruptă şi leul culcat arătau că micul monument fusese ridicat în cinstea unui luptător căzut. Sculptorii din vremea aceea aveau la îndemînă grămezi întregi de asemenea embleme funerare; aşa cum se mai pot vedea încă pe pereţii bisericii Sf. Paul, care sînt acoperiţi cu sute de asemenea trufaşe alegorii păgîne. Şi ele erau cerute în mod statornic în timpul celor dintîi cincisprezece ani ai secolului despre care vorbim.

Sub pomenita marmură comemorativă era sculptată binecunoscuta şi pompoasa stemă a Osbornilor; iar inscripţia spunea că monumentul era „ridicat în amintirea lui George Osborne-junior, Esquire, fost căpitan în regimentul al...-lea de infanterie al majestăţii-sale, căzut în ziua de 18 iunie 1815, în vîrstă de 28 de ani, întru apărarea regelui şi a patriei sale, în glorioasa bătălie de la Waterloo. „*Dulce et decorum est pro patria mori* [1]“.

Vederea acestei pietre le tulbură în aşa măsură pe cele două surori, încît domnişoara Maria fu silită să iasă din biserică. Credincioşii se feriră cu respect din calea acestor fete îndoliate, care nu-şi mai puteau opri plînsul, şi-l compătimiră din toată inima pe aprigul şi bătrînul tată, care rămăsese încremenit în faţa plăcii comemorative a ostaşului căzut.

„Are s-o ierte oare vreodată pe soţia lui George?“ se întrebară fetele îndată ce trecu primul val de durere. În legătură cu posibilitatea unei împăcări cu tînăra văduvă se discută de asemenea foarte mult şi printre cunoscuţii familiei Osborne, care ştiau despre ruptura dintre tată şi fiu, ruptură pricinuită de căsătoria lui George. Şi atît *gentlemen*-ii din Russell Square, cît şi cei din City puseră rămăşaguri.

Dacă surorile simţeau oarecare nelinişte cu privire la posibila recunoaştere a Ameliei ca făcînd parte din familie, această nelinişte crescu pe dată cînd, spre sfîrşitul toamnei, părintele lor le anunţă că pleacă în străinătate. El nu spuse unde, dar nu le fu greu să se încredinţeze numaidecît că paşii lui se vor îndrepta spre Belgia, şi ştiau prea bine că văduva lui George se mai găsea încă la Bruxelles. Într-adevăr, aveau veşti destul de exacte despre biata Amelia de la *lady* Dobbin şi de la fiicele acesteia. Inimosul nostru căpitan fusese înaintat, în urma morţii pe cîmpul de luptă a maiorului secund al regimentului; iar bravul O'Dowd, care

[1] Plăcut şi frumos este să mori pentru patrie (lat.).

se distinsese în mod deosebit, ca, de altfel, ori de cîte ori avusese prilejul să-și arate sîngele rece și curajul, ajunsese colonel și fusese decorat cu Ordinul „Bath“ în grad de cavaler.

Foarte mulți din vitejii regimentului al ...-lea, care avusese mari pierderi în cele două zile ale bătăliei, erau încă la Bruxelles în toamna aceea, ca să-și vindece rănile. Luni de zile după marea încleștare, orașul arăta ca un imens spital militar; dar pe măsură ce trupa și ofițerii începeau să se întremeze și să-și părăsească paturile de suferință, grădinile și localurile publice se umpleau de foști combatanți schilodiți, bătrîni și tineri, care, abia scăpați de la moarte, se aruncară în vîltoarea jocului de cărți, a veseliei și a dragostei, așa cum obișnuiesc toți cei din Bîlciul deșertăciunilor. Domnul Osborne descoperi ușor cîțiva luptători din regimentul al ...-lea. El cunoștea foarte bine uniforma lor, ba se obișnuise chiar să urmărească toate avansările și mutările din regiment și-i plăcea să vorbească despre regiment și despre ofițerii lui ca și cum ar fi fost și el unul din ei. A doua zi după sosirea lui la Bruxelles, în timp ce ieșea de la hotelul său, care era chiar în fața parcului, domnul Osborne văzu un soldat în binecunoscuta uniformă odihnindu-se pe-o bancă de piatră din grădină și, tremurînd, se duse și se așeză lîngă rănitul acesta în convalescență.

— Ai fost în compania căpitanului Osborne? îl întrebă el și adăugă după un răstimp: Era băiatul meu, domnule!

Omul nu era din compania căpitanului Osborne, dar își ridică brațul rănit și îl salută cu tristețe și plin de respect pe *gentleman*-ul acesta prăbușit, cu privirea pierdută, care-i vorbise.

— Nu găseai în toată armata ofițer mai chipeș și mai bun ca el! zise soldatul, urmînd să-i dea și alte lămuriri.

Sergentul companiei căpitanului, pe care o comandă acum căpitanul Raymond, era și el în oraș, abia vindecat de rana pe care o primise în umăr. Domnia-sa putea să-l vadă, dacă binevoiește, iar acesta avea posibilitatea să-l pună la curent cu orice ar dori să știe despre... despre acțiunile regimentului al ...-lea. Dar domnia-sa îl văzuse, fără îndoială, pe maiorul Dobbin, devotatul prieten al bravului căpitan; și doamna Osborne, care era și ea aici și care fusese bolnavă, după cum auzise și el spunîndu-se. Se zice că fusese ca ieșită din minți timp de șase săptămîni, dacă nu și mai mult. Dar domnia-sa știe prea bine lucrurile astea.

Osborne puse o guinee în mîna ostașului și îi spuse că va mai căpăta încă una dacă vine cu sergentul respectiv la „Hôtel du Parc“, făgăduială care îl puse foarte curînd pe subofițer în fața domnului Osborne. Și primul ostaș plecă; iar după ce povesti unuia și altuia dintre camarazii săi că sosise tatăl căpitanului Osborne, și ce domn larg la mînă și generos era, se duseră și-i traseră un chef care ținu cît guineele provenite din orgolioasa pungă a bătrînului și îndoliatului părinte.

În tovărășia sergentului, care abia intrase și el în convalescență, Osborne făcu un drum pînă la Waterloo și la Quatre-Bras, drum pe care îl băteau pe atunci mii de concetățeni de-ai lui. Îl luă pe sergent în trăsură și colindă în lung și în lat amîndouă cîmpurile de luptă, călăuzit de acesta. Bătrînul văzu punctul din care pornise la atac regimentul în ziua de 16 și povîrnișul de unde englezii respinseseră cavaleria franceză care-i pusese pe fugă pe belgienii în retragere. Aici era locul

unde viteazul căpitan îl doborîse pe ofițerul francez care se încăierase cu tînărul sublocotenent pentru drapel, după ce sergenții care păzeau drapelul fuseseră culcați la pămînt. De-a lungul șoselei acesteia se retrăseseră ei a doua zi, și ăsta era malul în spatele căruia regimentul stătu în bivuac, pe ploaie, în noaptea zilei de 17. Mai departe se afla poziția pe care ei o cuceriseră și-o păstraseră ziua întreagă, înfruntînd atacul cavaleriei dușmane, adăpostindu-se tot îndărătul malului de furioasa canonadă franceză. Și aici, lîngă povîrnișul acesta, seara, cînd întreaga linie engleză primi ordinul de înaintare, în timp ce inamicul bătea în retragere după cel din urmă atac al său, căpitanul, care-și îndemna oamenii năpustindu-se pe deal în jos și fluturîndu-și sabia, fu lovit de-un glonte și căzu mort.

— Maiorul Dobbin a fost acela care i-a dus trupul înapoi la Bruxelles, zise sergentul cu glas scăzut, și l-a înmormîntat, așa cum bine știe și domnia-voastră.

În timp ce soldatul povestea, țăranii și vînzătorii de relicve care se găseau pe cîmp țipau care mai de care prin preajma lui Osborne, oferindu-i spre cumpărare tot felul de amintiri din marea bătălie : epoleți, platoșe rupte și acvile.

La despărțire, după ce vizită locurile unde fiul său înfăptuise ultimele sale fapte vitejești, Osborne îl răsplăti cu dărnicie pe sergent. Mormîntul lui George îl și văzuse. Se dusese acolo cu trăsura, îndată după sosirea lui la Bruxelles. Trupul neînsuflețit al fiului său zăcea în frumosul cimitir de la Laeken, aproape de oraș, loc unde chiar George, care-l vizitase o dată în timpul unei plimbări, își exprimase în glumă dorința de a-și avea mormîntul. Și acolo fusese îngropat tînărul ofițer de către

prietenul lui, într-un colț nesfințit al grădinii, despărțit printr-un gărduț de bisericile, de turnurile, de răzoarele de flori și de arbuștii sub care odihneau cei morți în credința romano-catolică. Și bătrînul Osborne se simți foarte umilit la gîndul că fiul lui, un *gentleman* englez, căpitan în faimoasa armată britanică, n-a fost găsit demn să fie îngropat acolo unde erau îngropați atîția străini. Care din noi poate spune cîtă deșertăciune se ascunde în cea mai caldă prețuire pe care-o arătăm noi altora și cît e de egoistă iubirea noastră ? Bătrînul Osborne nu se gîndea prea mult la aceste sentimente atît de diferite și nici la lupta care se dădea între instinctul lui de părinte și egoismul lui. El credea cu străşnicie că tot ceea ce făcea era bine, că trebuia să-și impună voința în orice împrejurare, și, asemenea acului unei viespi sau asemenea șarpelui, ura lui izbucnea înarmată și otrăvită față de orice lucru care i se punea împotrivă. El era mîndru de ura lui, ca și cum ar fi fost vorba despre cine știe ce. Să ai întotdeauna dreptate, să calci întotdeauna în picioare pe toată lumea și să nu te îndoiești niciodată, nu sînt oare acestea covîrșitoarele calități în numele cărora prostia conduce lumea întreagă ?

Cînd, spre asfințit, după pelerinajul de la Waterloo, trăsura domnului Osborne se apropia de porțile orașului, se întîlniră cu o altă trăsură descoperită, în care se găseau două doamne și un domn, iar alături călărea un ofițer. Osborne se dădu numaidecît înapoi, iar sergentul care stătea lîngă el își privi plin de nedumerire vecinul, în timp ce-l saluta pe ofițerul respectiv, care-i întoarse salutul în mod mecanic. Era Amelia, avînd alături pe tînărul sublocotenent schilodit, iar în față pe devotata-i prietenă, doamna O'Dowd. Era Amelia, dar

cît de schimbată în comparaţie cu fata plină de prospeţime şi de graţie pe care-o cunoştea Osborne ! Faţa îi era albă şi slabă. Frumosul ei păr întunecat era ascuns sub o bonetă de văduvă, biata copilă ! Ochii ei priveau fix, dar nu vedeau nimic. Şi se opriră, fără viaţă, şi asupra chipului lui Osborne cînd cele două trăsuri se încrucişară. Dar ea nu-l recunoscu şi nici el nu o recunoscu, pînă ce, ridicîndu-şi privirea, îl văzu călărind alături de ea pe Dobbin, şi abia atunci ştiu cine era femeia aceea. O ura. Nu-şi dăduse seama cu cîtă înverşunare, pînă n-o văzuse acolo. Cînd trăsura ei se îndepărtă, el se întoarse şi-l privi ţintă pe sergent, cu o căutătură în care se citeau bine atît mînia, cît şi dorinţa de a-şi înfrunta însoţitorul — acesta nu se putu reţine să nu-l privească şi el la rîndul lui — de parcă i-ar fi spus : „Cum de îndrăzneşti să te uiţi la mine ? Fire-ai afurisit să fii ! O urăsc din tot sufletul. Ea e cea care mi-a spulberat speranţele şi toată mîndria mea !"

— Spune pungaşului ăluia să mîne mai repede! strigă el, cu o înjurătură, lacheului de pe capră.

Un minut mai tîrziu, pe caldarîm, în spatele trăsurii lui Osborne, se auzi tropotul zgomotos al unui cal ; era Dobbin, care se apropia călare. Gîndurile lui rătăceau pe cine ştie ce meleaguri cînd cele două trăsuri se încrucişară, şi numai după ce mai călări puţin îşi dădu seama că cel care tocmai trecuse pe lîngă el era Osborne ; se întoarse grăbit să vadă dacă întîlnirea cu socrul ei făcuse vreo impresie asupra Ameliei, dar biata fată nici nu ştia cine era cel care trecuse. Atunci William, care obişnuia s-o însoţească ori de cîte ori ieşea la plimbare, îşi scoase ceasul şi, pretextînd o obligaţie de care tocmai şi-a adus aminte, se îndepărtă. Ea nu băgă de seamă nimic, ci stătea aşa, privind

drept în faţă, dincolo de peisajul acela domol, spre pădurile din depărtare, către care plecase George.

— Domnule Osborne, domnule Osborne ! strigă Dobbin din mersul calului, şi-i întinse mîna.

Osborne nu făcu nici cea mai mică mişcare să i-o apuce, ci, înjurînd din nou, răcni iar la servitor să mîne mai departe.

Dobbin îşi lăsă mîna pe marginea trăsurii.

— Vreau să te văd, domnule ! zise. Am un mesaj pentru dumneata !

— De la femeia aceea ? întrebă Osborne cu cruzime.

— Nu, răspunse celălalt, ci de la fiul dumitale !

La care Osborne se ghemui în colţul trăsurii, iar Dobbin, lăsînd-o să treacă înainte, călări la mică depărtare în urmă şi străbătu aşa tot oraşul pînă ajunseră la hotelul domnului Osborne, fără să scoată o vorbă. Iar acolo îl urmă pe Osborne sus, în apartamentul lui. George fusese deseori în camerele acestea, căci era tocmai locuinţa pe care o avusese familia Crawley în timpul şederii ei la Bruxelles.

— Mă rog, ai ceva să-mi comunici, căpitane Dobbin ? O, iartă-mă, trebuia să spun maior Dobbin, acum, cînd oameni mai buni decît dumneata au murit, iar dumneata tragi foloasele, i se adresă domnul Osborne cu tonul acela sarcastic care-i făcea uneori plăcere să-l întrebuinţeze.

— Oamenii cei mai buni au murit, răspunse Dobbin. Vreau să-ţi vorbesc despre unul din aceştia.

— Fii scurt, domnule ! rosti celălalt şi, suduind, se încruntă şi-şi privi ameninţător oaspetele.

— Am venit la dumneata în calitate de cel mai bun prieten al lui, reluă maiorul, şi ca executor al testamentului lui, pe care l-a făcut înainte de-a

porni la atac. Ai aflat dumneata cît de mici îi erau mijloacele de trai și cît de strîmtorată e văduva lui ?

— N-o cunosc pe văduva lui, domnule, zise Osborne. Să se întoarcă la taică-său !

Dar domnul căruia i se adresa era hotărît să-și păstreze cumpătul și continuă fără să ia în seamă întreruperea :

— Știi dumneata, domnule, în ce situație se găsește doamna Osborne? Viața ca și mințile i-au fost foarte zdruncinate de nenorocirea care s-a abătut asupra ei. Și sînt mari îndoieli dacă își va mai reveni vreodată. I-a mai rămas o singură speranță însă, și tocmai despre asta am venit să-ți vorbesc. În curînd va fi mamă. Vrei ca osînda părintelui să cadă și pe capul copilului ? Sau vrei să ierți copilul de dragul bietului George ?

Osborne dădu drumul unei avalanșe de autoelogii și de blesteme, prin cele dintîi scuzîndu-se singur față de propria-i conștiință pentru purtarea față de George, iar prin celelalte exagerînd nesupunerea fiului. Nici un părinte din toată Anglia nu s-ar fi putut purta cu mai multă generozitate față de un fiu care se răzvrătise împotriva lui cu atîta răutate. Murise fără să-și recunoască măcar greșeala. Să-și poarte singur povara nesupunerii și a nebuniei sale. Cît despre el, domnul Osborne, el era un om de cuvînt. Jurase să nu vorbească niciodată cu această femeie și nici s-o recunoască drept văduva fiului său.

— Și-i poți aduce la cunoștință și asta, încheie el cu o înjurătură, și că nu mă voi schimba pînă în ultima zi a vieții mele !

Așadar, dinspre partea asta nu era nici o nădejde. Văduva trebuia să-și ducă zilele din sără-

căcioasa ei pensie, sau din ajutorul pe care i-l va da Jos. „I-aș putea spune orice ; puțin i-ar păsa", își zise Dobbin cu tristețe ; căci sărmana fată nu mai era în toate mințile de cînd se abătuse asupra ei nenorocirea și, năucită de copleșitoarea ei durere, privea cu aceeași nepăsare și binele, și răul. La fel ca și prietenia, la fel ca și bunătatea. Ea le primea pe amîndouă fără să se jeluiască de nimic și după aceea cădea iarăși în durerea ei.

Să ne închipuim că, după ce a avut loc convorbirea de mai sus, au trecut cam douăsprezece luni din viața bietei noastre Amelia. Ea și-a petrecut prima parte din răstimpul acesta într-o tristețe atît de adîncă și de sfîșietoare, încît noi, cei care am luat aminte și am povestit parte din emoțiile acestei inimi slabe și duioase, trebuie să ne dăm înapoi dinaintea durerii acesteia crude sub care sîngerează. Să pășim cu băgare de seamă pe lîngă culcușul fără de noroc al sărmanei făpturi doborîte. Să închidem blînd ușa întunecoasei camere în care se chinuie, așa cum au făcut și oamenii aceia cumsecade care au îngrijit-o în primele luni ale nenorocirii ei și care n-au părăsit-o nici o clipă pînă cînd cerul nu i-a trimis mîngîierea lui. Veni o zi — de uimire și de bucurie înspăimîntătoare — cînd biata fată văduvită ținu strîns la piept un copil, un copil cu ochii lui George, cel care plecase, un băiețel frumos ca un heruvim. Ce minune fu cînd îi auzi cel dintîi țipăt ! Cum mai rîdea și mai plîngea ea deasupra leagănului, cîtă iubire, cîtă nădejde și cîte rugăciuni nu-i învia în suflet acest copilaș cuibărit acolo. Era salvată. Doctorii, care o îngrijeau și care se temuseră pentru viața

și pentru mintea ei, așteptaseră cu multă neliniște criza aceasta înainte de-a se putea pronunța că atît fiul, cît și mama erau în afară de orice primejdie. Aceasta era răsplata lungilor luni de îndoială și de spaimă pe care le trăiseră toți cei care nu se dezlipiseră nici o clipă de lîngă ea : să-i vadă iarăși ochii strălucind cu gingășie asupra lor.

Prietenul nostru Dobbin făcea și el parte dintre aceștia. El fu acela care o aduse înapoi în Anglia, în casa mamei ei, atunci cînd doamna O'Dowd. primind de la colonelul ei un ordin care nu mai admitea nici un fel de replică, fusese silită să-și părăsească bolnava.

Oricărui om înzestrat cu simțul umorului i-ar fi făcut plăcere să-l vadă pe Dobbin ținînd copilul și ascultînd-o pe Amelia cum rîde de fericire fără să-l piardă nici o clipă din ochi. William era nașul băiețașului și-și punea la contribuție toată ingeniozitatea, cumpărînd tot soiul de cești, lingurițe, biberoane și titireji pentru micul său fin.

Cum îl mai hrănea și-l mai îmbrăca mamă-sa, și cum trăia numai pentru el ; cum alunga toate doicile, și abia dacă mai dădea voie să fie atins de altă mînă în afară de-a ei, și cum socotea ea că cea mai mare favoare pe care i-o putea acorda nașului, maiorului Dobbin, era aceea de a-l lăsa uneori să-l legene, nu mai e nevoie s-o spunem aici. Copilul acesta era viața ei. Și nu trăia decît pentru a-și mîngîia fiul. Învăluia cu dragoste și adorație această ființă slabă și inconștientă. Copilul îi sugea de la sîn însăși viața ei. Nopțile, în timp ce stătea singură, avea pe furiș intense izbucniri de dragoste maternă, bucurii pe care minunata grijă a lui Dumnezeu le-a hărăzit instinctului feminin

și care sînt cu mult mai presus și în același timp cu mult mai prejos decît rațiunea, afecțiune oarbă și plină de frumusețe și abnegație, pe care numai inima femeii o poate cunoaște. Era datoria lui William Dobbin să mediteze asupra acestor schimbări ale Ameliei și să-i pîndească bătăile inimii ; iubirea îl făcea să ghicească aproape toate sentimentele care-o făceau să se zbuciume, dar, vai ! în schimb, putea să-și dea seama, cu o funestă preciziune, că acolo nu era loc pentru el. Și așa, cu blîndețe, își suporta soarta și, cunoscînd-o, era mulțumit să-și poată duce crucea mai departe.

Îmi închipui că tatăl și mama Ameliei întrezăreau intențiile maiorului și erau întru totul dispuși să-l încurajeze ; căci Dobbin venea în fiecare zi acasă la ei și stătea ceasuri întregi acolo, fie cu Amelia, fie cu bunul lor proprietar, domnul Clapp, și cu familia acestuia. Sub un pretext sau altul, aducea daruri fiecăruia dintre ei și aproape zilnic, și se împrietenise la toartă cu fetița gazdei, care era de fapt favorita Ameliei și care-l poreclise maiorul Acadea. Fetița aceasta era cea care-și asumase rolul de maestră de ceremonii, conducîndu-l în încăperile doamnei Osborne. Ea izbucni în rîs într-o bună zi cînd cabrioleta maiorului Acadea se opri la Fulham, iar el coborî aducînd un cal de lemn, o tobă, o trompetă și alte jucării războinice pentru micul Georgy, care abia împlinise șase luni și pentru care articolele respective erau cu totul premature.

Copilul dormea. „Sst !“ zise Amelia, enervată poate de scîrțîitul cizmelor maiorului ; și-i întinse mîna zîmbind din pricină că William nu i-o putu lua pînă ce nu se eliberă de încărcătura de jucării.

— Du-te puțin jos, micuță Mary, spuse Dobbin dintr-o dată copilei, am de vorbit ceva cu doamna Osborne.

Amelia cătă la el puțin uimită, apoi își coborî privirea către copilul din pătuț.

— Am venit să-mi iau rămas bun, Amelia, rosti el, apucîndu-i cu blîndețe mînuța ei străvezie și albă.

— Rămas bun, și unde pleci ? întrebă ea surîzînd.

— Trimite scrisorile agenților mei, zise el, și ei le vor expedia mai departe ; căci ai să-mi scrii, nu-i așa ? Am să lipsesc vreme îndelungată.

— Am să-ți scriu despre George, spuse ea. Dragul meu William, cît de bun ai fost tu cu el și cu mine ! Uită-te la el puțin. Nu-i așa că seamănă c-un înger ?

Mînuțele trandafirii ale copilului se încleștară de degetele bunului ostaș, iar Amelia îl privi drept în față, strălucind de bucurie maternă. Nici cele mai crude priviri nu l-ar fi putut răni mai mult decît această căutătură plină de-o bunătate în care nu-și mai găsea loc și nădejdea. El se aplecă asupra copilului și a mamei. O clipă nici nu putu vorbi. Și numai după ce făcu apel la toată energia lui fu în stare să spună un „Dumnezeu să te binecuvînteze !"

— Dumnezeu să te binecuvînteze ! zise Amelia și, ridicîndu-și fața către el, îl sărută. Sst ! Să nu-l trezești pe George ! adăugă tînăra femeie în timp ce William Dobbin se îndreptă cu pași îndurerați spre ușă.

Ea nu auzi zgomotul cabrioletei lui ; în timp ce se îndepărta, ea se uita la copil, care rîdea în somn.

CAPITOLUL XXXVI

CUM POȚI TRĂI UN AN DE ZILE DIN NIMIC, ȘI ÎNCĂ BINE

Bănuiesc că în Bîlciul acesta al deșertăciunilor nu există un singur om așa de puțin interesat încît să nu se gîndească din cînd în cînd și la treburile lumești ale cunoscuților lui, sau în așa măsură de milostiv încît să nu se întrebe cum de reușește vecinul Jones, sau vecinul Smith s-o scoată la capăt, și încă bine, de la începutul pînă la sfîrșitul anului. Eu am cea mai înaltă prețuire pentru casa respectivă, de pildă (pentru că iau masa la ei de două sau de trei ori pe sezon), dar nu pot să nu mărturisesc că apariția familiei Jenkins în Park, în caleașca cea mare, cu valeții lor ca grenadirii, mă va umple de mirare și va rămîne pentru mine un mister pe care n-o să-l pot lămuri pînă în ziua morții mele ; căci deși știu bine că echipajul e luat cu chirie și că toată servitorimea lui Jenkins e plătită ca vai de lume, totuși oamenii aceștia, trei la număr, și trăsura, trebuie să reprezinte o cheltuială de cel puțin șase sute de lire pe an ; mai sînt apoi ospețele lor pline de strălucire, cei doi băieți la Eton, costisitoarea guvernantă și profesorii fetelor, călătoria în străinătate, cura de la Eastbourne [1] sau Worthing [2], toamna, și balul anual, cu un supeu de la „Gunter" (care, în treacăt fie zis, furnizează multe din dineurile de *primul rang* pe care le dă Jenkins, după cum prea bine știu, deoarece am fost invitat o dată la unul din acestea ca să umplu un loc gol, prilej cu care am băgat numaidecît

---

[1], [2] Stațiuni balneare în Anglia.

de seamă că bucatele erau cu mult mai presus decît cele ce se serveau la ospețele obișnuite la care sînt invitați cunoscuții de condiție *mai modestă* ai lui Jenkins). Cine, fie el chiar și un om animat de cele mai bune sentimente din lume, cine, zic, poate să nu se întrebe cum face și ce învîrtește Jenkins de iese la socoteală ? Căci ce *este* Jenkins ? După cum toată lumea știe, e funcționar la Departamentul de Brevete și Autorizații, cu un salariu de o mie două sute de lire pe an ; o fi avînd venituri personale nevastă-sa ? Pe naiba ! Domnișoara Flint, unul din cei unsprezece copii ai unui mic moșier din Buckinghamshire ! Tot ce primește ea din partea familiei e un curcan de Crăciun, în schimbul căruia trebuie să dea găzduire la două sau trei din surorile ei pentru sezonul următor și să-și țină frații cu casă și masă ori de cîte ori vin în oraș. Cum de reușește Jenkins să-și echilibreze venitul ? Mă întreb și eu așa, cum se întreabă fiecare din prietenii lui. Cum se face că n-a fost pus în afara legii, și încă de multă vreme ; și că s-a mai întors (cum a și făcut-o, spre uimirea tuturor) anul trecut de la Boulogne ?

Pronumele EU a fost întrebuințat aici pentru a personifica lumea în general, pe doamna Grundy din cercul intim al fiecărui onorat cititor și pe toți aceia care pot numi pe unul sau mai multe din rubedeniile sau cunoscuții lor care trăiesc din te miri ce. Multe pahare de vin am băut noi cu toții, n-am nici cea mai mică îndoială, ciocnind în sănătatea primitorului amfitrion și întrebîndu-ne cum dracul de-a izbutit să și le plătească.

Cam la trei sau patru ani de la întoarcerea lor de la Paris, după ce Rawdon Crawley și nevasta

lui au închiriat o casă cît se poate de confortabilă în Curzon Street, Mayfair, nici unul din numeroșii lor prieteni pe care-i pofteau la masă nu înceta de a-și pune și în privința lor întrebarea respectivă. Romancierul, s-a spus asta mai înainte, știe absolut tot ; și cum eu mă aflu în situația de a fi în stare să destăinuiesc și publicului felul în care Crawley și soția lui trăiau fără nici un venit, aș putea oare să rog stăruitor ziarele, care obișnuiesc să extragă părți din diferitele periodice care apar acum, *să nu* retipărească istorisirea de față, întru totul conformă adevărului, și să nu-mi verse beneficiile care, în calitate de descoperitor (și cu oarecare cheltuială chiar), mi s-ar cuveni de drept ? Băiete, aș zice eu, dacă aș fi blagoslovit cu vreo odraslă, numai prin întrebări puse cu iscusință și printr-o nemijlocită legătură cu el poți învăța cum trăiește un om pe picior mare timp de-un an de zile din nimica toată. Dar e mult mai bine să nu legi nici un fel de prietenie cu *gentlemen*-ii de profesiunea asta și să-ți culegi informațiile din a doua mînă, așa cum procedezi cu tabelele de logaritmi, căci de-ar trebui să ți-i calculezi singur, fii sigur că ți-ar cere o muncă mult prea istovitoare.

Fără nici un fel de venit anual, care va să zică, și timp de vreo doi sau trei ani, perioadă din care ne putem permite să dăm numai un foarte scurt rezumat, Crawley și nevasta lui au trăit la Paris cît se poate de fericiți și în mare îmbelșugare. În timpul acesta a părăsit el garda și și-a vîndut brevetul de ofițer. Acum, cînd ne întîlnim din nou cu el, mustățile și titlul de colonel pe cartea de vizită sînt singurele vestigii ale profesiunii lui de militar.

Am amintit că, destul de repede după sosirea ei la Paris, Rebecca începu să ocupe un loc foarte important în societatea capitalei respective și fu primită în unele din cele mai sus-puse familii din nobilimea franceză de curînd repuse în drepturi. Englezii din lumea bună care se aflau la Paris îi făceau și ei curte, spre dezgustul nobilelor lor soții, care n-o puteau suferi pe această parvenită.

Timp de cîteva luni, saloanele din Faubourg Saint-Germain[1], unde își avea locul asigurat, și splendorile noii curți, unde fu primită cu toată cinstea cuvenită, o încîntară și poate că o și ameţiră puţin pe doamna Crawley, care, în această perioadă de exaltare, simţea îndemnul să desconsidere persoanele — și mai cu seamă pe vrednicii și tinerii militari — care formau societatea obișnuită a bărbatului ei.

Dar colonelul căsca, plin de amărăciune, în mijlocul duceselor și a înaltelor doamne de la curte. Bătrînele care jucau *écarté* făceau atîta gălăgie pentru o piesă de cinci franci, încît nu merita ca un om de speţa colonelului Crawley să se așeze la o masă de cărţi, mai ales că nici conversaţia acestora nu prea-i făcea plăcere, necunoscînd nici boabă din limba lor. Cu ce se putea alege soţia lui, se întreba el, făcînd reverenţe în fiecare seară unui grup întreg de prinţese? În curînd el o lăsă pe Rebecca să frecventeze singură acele cercuri, reluîndu-și vizitele lui lipsite de pretenţie și distracţiile în tovărășia unor prieteni binevoitori, pe care și-i alegea singur.

Adevărul este că, atunci cînd spunem despre un *gentleman* că trăiește pe picior mare timp de un an de zile și din vînt, noi întrebuinţăm cuvîntul „vînt" spre a traduce ceva cu totul necunoscut, vrînd să arătăm prin asta, nici mai mult, nici mai puţin, că habar n-avem cum își acoperă cheltuielile casei respectivul *gentleman*. Or, prietenul nostru colonelul avea o remarcabilă predispoziţie pentru toate jocurile de noroc, și exercitîndu-se, așa cum și făcea, necontenit, cu cărţile, cu zarul, sau cu tacul, e firesc să presupunem că-și însușise o mult mai mare dibăcie în mînuirea acestor unelte decît ar fi putut avea un om care pune numai ocazional mîna pe ele. A mînui cum trebuie un tac de biliard e ceva asemănător cu folosirea unui penel, a unui flaut german sau a unei florete; nu poţi stăpîni nici unul din instrumentele acestea de la început, ci numai printr-un studiu îndelungat și prin stăruinţă, unite cu un talent înnăscut, poţi ajunge la desăvîrşita lor cunoaștere și folosire. Crawley ajunsese, în vremea aceea, dintr-un strălucit amator, un maestru perfect al biliardului. Și, asemenea unui mare conducător de oști, iscusinţa lui creștea o dată cu primejdia; cînd norocul îi era vitreg timp de cîteva partide, iar rămășagurile care se puneau erau în mod statornic împotriva lui, el, cu o desăvîrșită dibăcie și îndrăzneală, dădea cîteva prodigioase lovituri, care restabileau echilibrul bătăliei, și pînă la urmă totul se termina printr-o victorie, spre uimirea tuturor, a tuturor, adică a celor care erau străini de felul lui de-a juca. Cei care se deprinseseră cu tactica aceasta erau prevăzători și nu-și jucau banii împotriva unui om cu resurse atît de neașteptate și cu o îndemînare atît de strălucită și de zdrobitoare.

La jocurile de cărţi era tot așa de priceput; căci, deși la începutul serii pierdea întotdeauna, jucînd cu atîta nepăsare și făcînd tot felul de neghiobii, încît noii-veniţi erau de cele mai multe ori încli-

[1] Cartier aristocratic din Paris.

nați să-i subestimeze talentul, cînd era stimulat la acțiune și îmboldit să fie precaut după repetate și mici pierderi, se putea băga de seamă că jocul lui Crawley era cu totul altul și că era aproape sigur că-și va bate adversarul cu mult înainte de sfîrșitul nopții. Într-adevăr, foarte puțini oameni se puteau lăuda că l-au înfundat vreodată.

Izbînzile lui veneau așa de des una după alta, încît nu-i de mirare că invidioșii, ca și învinșii, vorbeau uneori cu multă înverșunare împotriva lui. Așa cum și francezii spun despre ducele de Wellington, care n-a suferit niciodată vreo înfrîngere, că numai o uluitoare serie de împrejurări fericite l-au pus în situația de-a merge, neclintit, din victorie în victorie; și așa cum francezii susțin că ducele a trișat la Waterloo, și numai astfel a fost în stare să cîștige ultima și marea levată [1], tot așa și prin cercurile sus-puse din Anglia se dădea a înțelege că trebuie să fie ceva necurat la mijloc de vreme ce colonelul Crawley e atît de norocos la joc.

Cu toate că și „Frascati“ [2] și Salonul [3] erau deschise pe vremea aceea la Paris, mania jocului de cărți era așa de larg răspîndită, încît tripourile nu erau de ajuns pentru pasiunea asta generală și mesele de joc se întindeau în case particulare ca și cum n-ar fi existat destule mijloace publice pentru a potoli patima respectivă. La micile și încîntătoarele *réunions* nocturne din casa Crawley, această fatală pierdere de vreme era practi-

---

[1] Termen la anumite jocuri de cărți.

[2] Local de distracții, fondat la Paris în timpul Directoratului (organ al puterii executive în timpul revoluției burgheze din Franța, în perioada 27 octombrie 1795 — 9 noiembrie 1799).

[3] Expoziția anuală a artiștilor în viață.

cată în mod obișnuit, spre necazul preabinevoitoarei și micuței doamne Crawley. Ea vorbea plină de o adîncă mîhnire despre patima soțului ei pentru zaruri și se plîngea de asta oricărui ins care-i călca pragul casei. Și-i implora pe cei mai tineri să nu se atingă niciodată, niciodată, de zaruri; iar cînd tînărul Green, dintr-un regiment de carabinieri, pierdu o considerabilă sumă de bani, Rebecca se zbuciumă și plînse toată noaptea, după cum slujnica îi mărturisi nenorocosului și tînărului *gentleman*, ba chiar s-ar fi și tîrît în genunchi în fața soțului ei rugîndu-l din toată inima să renunțe la suma datorată și să ardă chitanța. Dar cum ar fi putut el să facă una ca asta? Căci și el pierduse o sumă egală în favoarea lui Blackstone din regimentul de husari și în favoarea contelui Punter din cavaleria hanovriană. I-ar putea acorda însă lui Green o amînare onorabilă; dar de plătit? firește că trebuia să plătească; să vorbești însă despre arderea chitanței era o copilărie!

Alți ofițeri, mai ales cei tineri — căci tinerii se strîngeau mai cu seamă în jurul doamnei Crawley — se întorceau de la aceste serate cu mutra de-un cot după ce lăsaseră mai multe sau mai puține parale la funestele ei mese de joc. Casa Crawley începu să aibă faimă rea. Veteranii îi puneau în gardă pe cei mai puțin experimentați despre primejdia respectivă. Colonelul O'Dowd, din regimentul al ...-lea, unul din regimentele de ocupație din Paris, îl preveni, de pildă, pe locotenentul Spooney din același corp. O răsunătoare și violentă scenă avu loc între colonelul de infanterie și soția sa, pe de o parte, care lua masa la „Café de Paris“, și colonelul și doamna Crawley, pe de alta, care luau și ei masa tot acolo. Doamnele fură acelea care deschiseră focul. Doamna O'Dowd o luă fără

ocol peste picior pe doamna Crawley și-i spuse că bărbatu-său nu-i decît un șarlatan ! Colonelul Crawley îl provocă la duel pe colonelul O'Dowd, cavaler al Ordinului „Bath". Comandantul-șef, aflînd despre scandal, îl chemă la el pe colonelul Crawley, care își pregătea aceleași pistoale „cu care l-a împușcat pe căpitanul Marker", și avu cu el o convorbire de așa natură încît nu se petrecu nici un fel de duel. Dacă Rebecca nu s-ar fi dus să se arunce în genunchi în fața generalului Tufto, Crawley ar fi fost expediat în Anglia ; și timp de cîteva săptămîni nu mai jucă decît cu civilii. Dar în ciuda neîndoielnicei dibăcii și a statornicelor succese ale lui Rawdon, Rebecca își dădea foarte bine seama, luînd în considerație toate lucrurile acestea, că situația lor era mai mult decît nesigură și că, deși li se întîmpla destul de rar să-și plătească creditorii, micul lor capital avea să se termine într-o bună zi, reducîndu-se la zero.

— Jocul, dragul meu, spunea ea, e bun să-ți mai salte venitul, dar nu ca un venit în sine. La un moment dat oamenii or să se plictisească de joc, și atunci ce ne facem ?

Rawdon îi dădea dreptate și, de fapt, băgase și el de seamă că, după cîteva mici supeuri de-ale lui etc., *gentlemen*-ii se simțeau obosiți să tot joace cu el și, în ciuda farmecelor Rebeccăi, nu se arătau prea nerăbdători să-i calce pragul.

Oricît de ușoară și de plăcută li se scurgea viața la Paris, asta nu trebuia luată, la urma urmei, decît ca un fel de trîndavă vacanță, ca o glumă plăcută ; și Rebecca știa c-ar putea pune umărul la norocul lui Rawdon numai în propria lor țară. Trebuia să-i facă rost de-o slujbă sau de-o numire, fie acasă, fie în colonii ; și hotărî să se întoarcă în Anglia de îndată ce li s-ar netezi drumurile într-acolo.

Și, ca un prim pas în vederea întoarcerii, îl făcu pe Crawley să-și vîndă brevetul de ofițer de gardă și să-și aranjeze drepturile la pensie. Funcția lui de aghiotant al generalului Tufto încetase de mai multă vreme. Rebecca rîdea oriunde se ducea pe socoteala acestui ofițer, pe socoteala perucii pe care și-o pusese imediat ce ajunsese la Paris, a corsetului, a dinților lui falși și mai ales a pretențiilor sale de-a trece drept mare crai și a absurdei vanități de a-și închipui că orice femeie de care se apropia se îndrăgostea numaidecît de el. Căci pe atunci, doamna Brent, sprîncenata nevastă a domnului comisar Brent, era cea asupra căreia își îndrepta generalul atențiile sale, buchetele sale, ospețele de la restaurante, lojile de la Operă și toate micile lui daruri. Sărmana doamnă Tufto nu era cu nimic mai fericită ca înainte de asta și era veșnic nevoită să-și petreacă nesfîrșite seri numai în tovărășia fiicelor ei, știind bine că generalul plecase la teatru, parfumat și frizat, ca să stea nemișcat în spatele fotoliului doamnei Brent. Ce-i drept, Becky avea o duzină de admiratori în locul lui și-și putea face harcea-parcea rivala cu spiritul ei. Dar, precum am mai spus, viața asta de trîndăvie o obosea ; lojile la Operă și mesele la restaurant o plictiseau, buchetele nu puteau fi puse la păstrare drept provizie pentru anii viitori, și ea nu putea trăi numai din bijuterii ieftine, batiste cu dantelă și mănuși din piele de căprioară. Ea simțea cît e de trecătoare plăcerea și tînjea după cîștiguri ceva mai substanțiale.

În felul acesta stăteau lucrurile cînd sosi vestea care se răspîndi printre numeroșii creditori din Paris ai colonelului și care le pricinui mare bucurie. Domnișoara Crawley, bogata mătușă de la care acesta aștepta o imensă moștenire, era pe

moarte ; colonelul trebuia să plece degrabă spre patul ei de suferință. Doamna Crawley și copilul puteau rămîne pe loc, pînă avea să se întoarcă el să-i ia. Colonelul porni spre Calais, de unde, după ce ajunse viu și nevătămat, s-ar fi putut crede c-o ia către Dover ; dar el se sui în diligența de Dunquerque, și de aici călători către Bruxelles, loc pentru care avea o veche preferință. Realitatea este că el avea mai multe datorii la Londra decît la Paris ; și prefera micul și liniștitul oraș belgian oricăreia din cele două capitale atît de zgomotoase.

Mătușa lor murise. Doamna Crawley rîndui cel mai sever doliu, atît pentru ea, cît și pentru micul Rawdon. Colonelul era ocupat să-și reglementeze drepturile succesorale. Puteau să închirieze acuma primul etaj, în locul micului apartament pe care-l ocupau la demisolul hotelului. Doamna Crawley și hotelierul avură o consfătuire asupra noilor tapițerii, o ceartă amicală în privința covoarelor și o înțelegere finală asupra tuturor chestiunilor acestora, cu excepția facturilor. Ea plecă într-una din trăsurile lui, cu copilul și cu *la bonne* alături, în timp ce neprețuitul hotelier și cu nevastă-sa îi zîmbeau și-i urau drum bun din poartă. Generalul Tufto se înfurie cînd auzi c-a plecat Rebecca, iar doamna Brent se înfurie pe el pentru că era furios ; locotenentul Spooney rămase cu inima frîntă ; iar hotelierul purcese să pregătească cele mai bune camere pe care le avea înainte de reîntoarcerea acestei fermecătoare femeiuști și a bărbatului ei. El sigilă cu cea mai mare grijă cuferele pe care i le lăsase ea în seamă. *Madame* Crawley îi atrăsese în mod special atenția asupra lor. Conținutul însă nu fu găsit deosebit de prețios cînd fură deschise, cîtva timp după asta.

Căci, înainte de-a pleca să-și întîlnească soțul în capitala Belgiei doamna Crawley făcuse o călătorie în Anglia, lăsîndu-și copilașul pe continent, în grija cameristei ei franțuzoaice.

Despărțirea dintre Rebecca și micul Rawdon nu pricinui prea multă durere nici uneia, nici celuilalt. Ca să spunem adevărul, ea nu se ocupase prea mult de tînărul *gentleman* din ziua nașterii sale și pînă atunci. După atît de plăcuta modă a mamelor franceze, Rebecca îl dăduse unei doici dintr-un sat din apropierea Parisului, unde micuțul Rawdon își petrecu cele dintîi luni ale vieții, și departe de a fi nefericit, cu o numeroasă familie de frați de lapte în saboți. Taică-su se ducea deseori acolo călare să-l vadă, și inima paternă a lui Rawdon-senior se înflăcăra văzîndu-l rumen și murdar, țipînd cît îl ținea gura și fabricîndu-și, în culmea fericirii, turte de noroi sub supravegherea nevestei grădinarului, doica lui.

Rebecca nu se prea grăbea să se ducă să-și vadă feciorul și moștenitorul. O dată îi pătase o pelerină nouă de culoarea porumbelului. Iar băiatul prefera mîngîierile doicii celor ale mamei sale și, cînd, în cele din urmă, fu luat de la doica asta veselă, care-i fusese ca și o mamă, o ținu ceasuri întregi într-un urlet. Și nu se potoli decît atunci cînd Rebecca îi făgădui că o să-l ducă a doua zi înapoi la doică ; căci pînă și doicii, care ar fi suferit pesemne și ea din pricina despărțirii, i se spusese că băiatul îi va fi adus peste puțină vreme înapoi, și o bună bucată de timp femeia așteptă cît se poate de îngrijorată întoarcerea lui.

De fapt, putem spune că prietenii noștri erau dintre cei dintîi din mănunchiul acela de îndrăzneți aventurieri britanici care au invadat mai pe urmă continentul și au făcut tot felul de pungășii

în toate capitalele Europei. Dar în acele fericite zile ale anilor 1817 și 1818, respectul pentru solvabilitatea și demnitatea englezilor era cît se poate de mare. Pe atunci ei nu învățaseră, cum am mai spus, să se certe la tocmeală cu stăruința care-i caracterizează în momentul de față. Marile orașe ale Europei nu-și deschiseseră încă porțile întreprinzătorilor noștri escroci. Și pe cînd cu greu mai găsești astăzi vreun oraș din Franța sau din Italia în care să nu dai cu ochii de-un nobil concetățean de-al nostru, avînd aerul acela de fericită fanfaronadă și de obrăznicie pe care-l purtăm peste tot, trăgîndu-i pe sfoară pe patronii de hoteluri, încasînd cecuri fictive de la bancheri prea încrezători, jefuindu-i pe birjari de trăsurile lor, pe bijutieri de giuvaericale, pe călătorii neprevăzători de banii lor la mesele de joc și pînă și bibliotecile publice de cărțile lor, cu treizeci de ani înainte nu-ți trebuia decît să fii lord englez, călătorind în trăsura ta particulară, și găseai credit oriunde aveai chef să-l cauți, iar *gentlemen*-ii, în loc de-a băga mîna în buzunarul altora, erau ei cei buzunăriți. Abia după mai multe săptămîni de la plecarea familiei Crawley, proprietarul hotelului unde aceștia locuiseră în timpul șederii lor la Paris află tot ceea ce păgubise de pe urma acestora, nu mai înainte, însă, ca *madame* Marabou, modista, să facă repetate vizite cu mica ei notă de plată pentru articolele furnizate doamnei Crawley, nu mai înainte ca *monsieur* Didelot, de la „Boule d'Or", Palais Royal, să întrebe de o jumătate de duzină ori dacă *cette charmante my lady,*[1] care cumpărase de la el fel de fel de ceasuri și de brățări, era *de retour*[1]. Adevărul este că, după primele șase luni, nici sărmana femeie a grădinarului, care-l alăptase pe copilul doamnei, nu mai văzu nici un ban pentru cantitatea aceea de lapte și de duioșie umană cu care îl îndopase pe robustul, sănătosul și micuțul Rawdon. Nu, nici chiar doica nu fusese plătită, familia Crawley era prea zorită pentru a-și mai aduce aminte și de neînsemnata lor datorie față de ea. Cît despre proprietarul hotelului, sudălmile sale adresate națiunii engleze își păstrară aceeași violență pînă la sfîrșitul vieții sale. Îi întrebă pe toți călătorii dacă nu cunoșteau cumva pe un anume colonel lord Crawley, *„avec sa femme, une petite dame très spirituelle. Ah, monsieur,* adăuga el, *ils m'ont affreusement volé."*[2] Era mai mare jalea să-l auzi cum accentua cuvintele în timp ce vorbea de catastrofa respectivă.

Scopul călătoriei Rebeccăi la Londra era acela de-a ajunge la un fel de compromis cu nenumărații creditori ai bărbatului ei, oferindu-le o cotă de nouă *penny* sau un șiling pentru fiecare liră datorată, pentru a asigura prin asta întoarcerea lui Rawdon în Anglia. Nu se cuvine să ne ținem după ea și să ne vîrîm nasul în feluritele și foarte anevoioasele ei demersuri, ci e de ajuns să spunem că, după ce le dovedi, spre mulțumirea lor, că suma pe care era ea autorizată să le-o ofere reprezenta tot capitalul de care dispunea colonelul Crawley și după ce îi convinse că soțul ei prefera să se retragă pentru tot restul zilelor lui pe continent decît să mai locuiască în acea țară cu datoriile nelichidate, după ce le demonstră că nu există pen-

[1] Această fermecătoare doamnă (fr. și engl.).

[1] S-a întors (fr.).
[2] Cu soția sa, o micuță doamnă foarte spirituală. Ah, domnule, m-au jefuit îngrozitor (fr.).

tru el nici o posibilitate să primească bani din alte părţi şi nici o şansă pe lume ca ei să capete o cotă mai mare decît aceea pe care era ea autorizată să o ofere, Rebecca îi determină pe absolut toţi creditorii colonelului să accepte propunerile ei şi răscumpără cu o mie cinci sute de lire bani peşin poliţe de zece ori mai mari decît totalul datoriilor.

Doamna Crawley nu avu nevoie de ajutorul nici unui om de lege în tranzacţia respectivă. Problema se punea cît se poate de simplu : ori primeau, ori nu primeau oferta, după cum le spuse ea în mod bine întemeiat convingîndu-i astfel chiar şi pe avocaţii creditorilor să încheie afacerea. Iar domnul Lewis, reprezentantul domnului Davids din Red Lion Square, şi domnul Moss, care lucra în numele domnului Manasseh din Cursitor Street (principalii creditori ai colonelului), o felicitară pe numita doamnă pentru felul strălucitor în care-şi tranşa afacerile şi declarară că nu s-ar fi găsit nici un singur profesionist care s-o fi putut întrece.

Rebecca primi felicitările lor fără să-şi piardă nici o clipă capul. Comandă o sticlă de *sherry* şi o prăjitură în micul şi murdarul hotel la care trăsese în perioada tranşării acestor afaceri, pentru a-i trata pe avocaţii adversarilor ei ; dădu mîna cu ei la despărţire, într-o excelentă bună dispoziţie, şi se reîntoarse de-a dreptul pe continent, să-şi întîlnească soţul şi fiul şi să-l pună numaidecît la curent pe cel dintîi cu fericita veste a completei lui eliberări. Cît despre cel de al doilea, în lipsa mamei sale fusese mai mult decît neglijat de către *mademoiselle* Geneviève, camerista ei franţuzoaică ; căci această tînără, îndrăgostindu-se de un soldat din garnizoana de la Calais, îşi uită

cu totul de îndatoririle ei, fiind mereu în tovărăşia acestui *militaire*, iar micul Rawdon era cît pe-aci să se înece pe plaja de la Calais, unde îl lăsase, ba încă îl şi pierduse, preaocupata Geneviève.

Şi aşa se întîmplă că domnul şi doamna Crawley sosiră la Londra ; şi, în casa lor din Curzon Street, Mayfair, îşi arătară toată dibăcia pe care trebuie s-o aibă cei siliţi să trăiască din resursele pomenite ceva mai sus.

CAPITOLUL XXXVII

SUBIECTUL CONTINUĂ

În primul rînd, şi ca o chestiune de cea mai mare importanţă, trebuie să descriem cum poate fi ţinută o casă fără să ai nici un fel de venit. Locuinţele acestea le poţi obţine fie nemobilate, în care caz, dacă te bucuri de creditul domnilor Gillows sau Bantings, le poţi avea minunat *montées*[1] şi împodobite în întregime potrivit propriului tău capriciu ; sau le poţi închiria gata mobilate, ceea ce pentru marea parte a celor interesaţi constituie calea cea mai puţin plicticoasă şi cea mai puţin complicată de a aranja lucrurile. Aşa că în felul acesta preferară să-şi ia o casă cu chirie Crawley şi soţia lui.

Mai înainte ca domnul Bowls să ajungă la conducerea casei şi pivniţei domnişoarei Crawley din

[1] Mobilate (fr.).

Park Lane, această doamnă avusese drept intendent pe un oarecare domn Raggles, care văzuse lumina zilei pe domeniul familiei din Queen's Crawley și care era de fapt fiul cel mai mic al unui grădinar de-acolo. Avînd o purtare aleasă, o înfățișare chipeșă și o ținută plină de demnitate, Raggles se ridică de la rangul de rîndaș la acela de valet de trăsură ; și de la valet, la chelar. După ce stătuse un anumit număr de ani la conducerea casei domnișoarei Crawley, unde avusese leafă bună, picușuri grase și o sumedenie de prilejuri de-a pune cîte ceva deoparte, aduse la cunoștința tuturor că era pe cale de a contracta o alianță matrimonială cu o fostă bucătăreasă de-a domnișoarei Crawley, care-și cîștiga într-un fel cît se poate de onorabil existența din meseria ei de călcătoreasă și ținînd o mică dugheană de zarzavaturi prin vecinătate. Adevărul este că ceremonia fusese celebrată clandestin cu cîțiva ani în urmă ; iar vestea despre însurătoarea domnului Raggles ajunsese cu mult mai înainte la urechile domnișoarei Crawley, datorită unui băiețel și a unei fetițe de respectiv șapte și opt ani, a căror continuă prezență în bucătărie atrăsese atenția domnișoarei Briggs.

Domnul Raggles își părăsi atunci serviciul și preluă personal conducerea micii dughene de zarzavaturi. La care adăugă lapte și smîntînă, ouă și carne de porc ; și, în timp ce ceilalți intendenți ieșiți la pensie vindeau băuturi spirtoase prin cîrciumi, el se mulțumi să facă negoț cu aceste foarte modeste produse de la țară. Și fiind în bune relații cu majordomii de prin împrejurimi și avînd o cameră cît se poate de plăcută în fundul dughenei, unde atît el, cît și doamna Raggles îi primeau cu brațele deschise, laptele, smîntîna și ouăle sale ajunseseră să fie cumpărate de mulți confrați

de-ai lui, și cîștigurile îi creșteau an de an. El puse ani de-a rîndul, în liniște și cumpătare, ban lîngă ban, și cînd, în cele din urmă, casa aceea de burlac, confortabilă și înzestrată cu de toate, din Curzon Street, nr. 201, Mayfair, fosta locuință a onorabilului Frederick Deuceace plecat în străinătate, fu scoasă la mezat, laolaltă cu bogatul și bineticluitul ei mobilier lucrat de meșteri de mîna întîi, cine să vină și să cumpere și casa și mobilierul dacă nu Charles Raggles ! O parte din bani îi luă cu împrumut, ce-i drept, și cu o dobîndă destul de mare, de la un confrate intendent, dar grosul îl puse de la el, și nu mică fu mîndria doamnei Raggles cînd se pomeni dormind într-un pat de mahon sculptat, cu polog de mătase, cu o minunată și uriașă oglindă în față și cu un garderob în care puteau să încapă și ea, și Raggles, și întreaga familie.

Firește că nici prin gînd nu le trecea să se mute pentru totdeauna într-un apartament așa de elegant. Raggles cumpărase casa ca s-o dea din nou cu chirie. De îndată ce se ivea vreun chiriaș, el se retrăgea iarăși în dugheana lui de zarzavaturi ; dar era o fericire pentru el să se ducă de la locuința lui pînă în Curzon Street, și acolo să-și supravegheze casa — casa lui proprie — cu mușcate la ferestre și cu un ciocănel de bronz sculptat la poartă. Și cînd, din întîmplare, valetul chiriașilor îl zărea vreodată stînd la gard, îl trata cu tot respectul cuvenit ; bucătăreasa își cumpăra verdețurile de la dugheana lui și i se adresa cu : „Domnule proprietar", iar chiriașii nu făceau nici un pas, și la masa lor nu se servea un singur fel de mîncare fără ca Raggles, dacă ar fi avut chef, să nu fie pus la curent.

Era un om bun, bun și fericit. Casa îi aducea un venit anual așa de frumos, încît el luase hotărîrea să-și trimită copiii la școli mai de Doamne-ajută, fără să se uite prin urmare la cheltuială. Charles fu trimis la pensionul doctorului Swishtail, din Sugarcane Lodge, iar mica Matilda, la acela al domnișoarei Peckover, din Laurentinum House, Clapham.

Raggles iubea și adora familia Crawley, ca fiind izvorul vieții lui atît de îmbelșugate. El avea un portret al fostei lui stăpîne în camera din spatele dughenei și un desen al căsuței portarului de la Queen's Crawley, lucrat în cerneală de India de propria mînă a acestei bătrîne domnișoare, și unica adăugire pe care și-o îngăduise în privința împodobirii apartamentului din Curzon Street era o stampă reprezentînd Queen's Crawley din Hampshire, reședința lui *sir* Walpole Crawley, baronet, care era înfățișat într-un cupeu aurit tras de șase cai albi, trecînd pe lîngă un lac acoperit de lebede și de bărci pline de cucoane în malacovuri și de muzicanți purtînd peruci și fluturînd drapele. Într-adevăr, Raggles socotea că nu se găsește în toată lumea palat asemănător și nici asemenea augustă familie.

Norocul făcu în așa fel ca, tocmai în momentul întoarcerii lui Rawdon și a soției acestuia la Londra, casa lui Raggles din Curzon Street să fie liberă. Colonelul cunoștea foarte bine atît casa, cît și pe proprietarul ei; legătura dintre acesta din urmă și familia Crawley fusese în permanență păstrată, căci Raggles îi mai dădea cîte o mînă de ajutor domnului Bowls ori de cîte ori domnișoara Crawley avea invitați. Și bătrînul nu numai că-și închirie casa colonelului, ci îi ținea loc și de majordom ori de cîte ori avea lume, în timp

ce doamna Raggles opera jos în bucătărie, trimițînd în sufrageria de sus bucate pe care și bătrîna domnișoară Crawley le-ar fi găsit pe gustul ei. În felul acesta, așadar, își dobîndi Crawley casa, fără să-l coste nici un sfanț; căci deși Raggles avea de plătit taxe și impozite și dobînda la ipotecă confratelui său intendentul, și asigurarea vieții lui de toate zilele, și întreținerea copiilor la școală, și mîncarea și băutura propriei lui familii — și o bună bucată de vreme și pe aceea a colonelului Crawley — și cu toate că nenorocitul acesta fu complet ruinat de tîrgul pe care-l făcuse, iar copii îi fură aruncați în stradă și el însuși dus la închisoarea „Fleet“ [1], cineva trebuia totuși să plătească pentru *gentleman*-ul care trăia din nimic, și așa se întîmplă că nefericitul acesta de Raggles fu cel care trase ponoasele de pe urma lipsei de capital a colonelului Crawley.

Aș fi curios să știu cîte familii au fost trase pe sfoară și aduse la sapă de lemn de marii pungași de teapa lui Crawley? Cîți măriți nobili își fură micii lor furnizori, catadicsesc să stoarcă de la bieții lor valeți neînsemnate și păcătoase sume de bani și trișează pentru cîțiva șilingi? Cînd citim de cine știe ce nobil c-a șters-o pe continent, sau de vreun alt nobil asemănător căruia i se vînd lucrurile la mezat, și aflăm că unul sau altul datorează șase sau șapte milioane de lire, căderea ni se pare chiar glorioasă și acordăm victimei tot respectul cuvenit din pricina proporțiilor ruinei sale. Dar cine încearcă vreun pic de milă pentru un biet frizer care nu-și poate încasa banii pentru perucile pudrate ale lacheilor; sau pentru un sărman tîmplar care s-a ruinat pentru că a fixat fel

[1] Închisoare londoneză pentru datornici.

de fel de podoabe pe pereți cu prilejul unui *déjeuner* dat de nobila doamnă ; sau pentru nenorocitul acela de croitor pe care îl protejează majordomul și care și-a amanetat tot ce-a avut și chiar mai mult decît a avut ca să poată termina la timp livrelele pe care înălțimea-sa i-a făcut onoarea să i le comande ? Cînd una din casele acestea mari se prăvălește, nefericiții aceștia mărunței sînt prinși dedesubt și nu-i mai bagă nimeni în seamă. Așa după cum se spune în vechile legende că un om, înainte de a se duce el singur în iad, trimite acolo sumedenie de alte suflete.

Rawdon și soția lui luară, plini de generozitate, sub aripa lor protectoare pe toți negustorii și furnizorii domnișoarei Crawley care doreau să-i servească. Unii erau cît se poate de dornici de-o treabă ca asta, mai ales cei săraci, și era minunat lucru să vezi statornicia cu care spălătoreasa din Tooting își aducea în fiecare sîmbătă căruciorul, iar notele de plată, săptămînă de săptămînă. Domnul Raggles însuși îi aproviziona cu legume. Nota de plată pentru berea servitorilor luată de la cîrciuma „Norocul războiului" rămîne ca o curiozitate în analele acestei băuturi. De asemenea, fiecare servitor mai avea de primit o bună parte din salariu, așa că ei erau prin forța împrejurărilor interesați în menținerea casei. Adevărul este că nu era plătit nimeni. Nici fierarul care reparase broasca, nici geamgiul care pusese geamul la loc, nici stăpînul birjei luate cu chirie, nici vizitiul care o conducea, nici măcelarul care-i aproviziona cu pulpe de berbec, nici cărbunii pe care erau fripte acestea, nici bucătăreasa care le prepara, nici servitorii care le mîncau ; și asta, mi se dă a înțelege, nu-i ceva neobișnuit pentru oamenii care trăiesc în lux din nimica.

Intr-un oraș mic, asemenea lucruri nu se pot petrece fără să bage toată lumea de seamă. Căci în asemenea locuri se știe foarte bine cîte măsuri de lapte cumpără vecinul nostru și spionăm bucata de carne sau păsările care i se servesc la masă. Tot astfel, pesemne că cetățenii de la numerele 200 și 202 din Curzon Street erau la curent cu ceea ce se întîmpla în casa vecină, servitorii putînd foarte bine comunica pe deasupra gardului zăbrelit ; dar Crawley și soția lui și prietenii lor habar n-aveau de cetățenii de la numerele 200 și 202. Cînd intrai în casa de la numărul 201 erai primit cu brațele deschise, cu un zîmbet binevoitor, o masă bună și o voioasă strîngere de mînă din partea amfitrionului și amfitrioanei, și asta pentru toată lumea, ca și cum ei ar fi dispus de un venit neîndoielnic de trei sau patru mii de lire pe an ; și atîta și aveau, dar nu în bani gheață, ci în mărfuri și muncă ; dacă nu plăteau berbecul, de avut îl aveau, și dacă nu dădeau nici un sfanț în schimbul vinului lor, asta de unde putem s-o știm ? Nicicînd nu se găsea la masa cuiva un Bordeaux mai ales ca la aceea a bunului Rawdon, și nici mese mai vesele sau mai desăvîrșit servite. Saloanele lui erau cele mai drăguțe și mai simple salonașe care se pot imagina ; ele erau împodobite cu un gust fără cusur, cu fel de fel de fleacuri aduse de la Paris de Rebecca ; iar cînd ea se așeza la pian și cînta cu vocea ei luminoasă cîteva bucăți, străinul se credea într-un mic paradis de bucurii domestice și cădea la învoială că dacă soțul era cam neghiob, în schimb soția era fermecătoare, iar mesele lor cele mai vesele din lume.

Spiritul, istețimea și felul sprințar de a fi al Rebeccăi o făcură să devină destul de repede favorita unei anumite clase a societății londoneze.

Vedeai la ușa ei somptuoase trăsuri din care coborau oameni foarte sus-puși și-i zăreai echipajul în Park, înconjurat de cele mai mondene personaje. Mica ei lojă de rangul trei de la Operă era veșnic plină de capete care se succedau necontenit; dar trebuie să mărturisim că doamnele se țineau deoparte și că ușile lor erau închise micii noastre aventuriere.

Cu privire la lumea femeilor mondene și la obiceiurile lor, scriitorul de față nu poate, firește, vorbi decît din informații primite din a doua mînă. Un bărbat nu poate pătrunde și nici înțelege acele mistere în mai mare măsură decît poate presupune despre ce vorbesc doamnele cînd se urcă sus după cină. Numai prin fel de fel de anchete și prin stăruință poți afla uneori cîte-un crîmpei din tainele acelea; și printr-o operație asemănătoare, orice individ care calcă pe caldarîmul străzii Pall Mall și frecventează cluburile acestei metropole poate afla cîte ceva, fie prin propria lui experiență, fie printr-un cunoscut cu care joacă biliard sau cu care-și imparte îmbucătura de carne, despre lumea elegantă a Londrei, și după cum există bărbați (ca Rawdon Crawley, de pildă, a cărui situație am analizat-o mai înainte) care fac o figură foarte bună în ochii neștiutorilor și ai ucenicilor din Park, care-i văd însoțiți de cele mai cunoscute figuri din lumea mondenă, tot așa există și doamne pe care le-am putea numi femei cu trecere la bărbați, care sînt cît se poate de bine văzute de toți domnii, dar cărora li se întoarce spatele și sînt privite de sus de către soțiile lor. Doamna Firebrace face parte din tagma acestora, doamna aceea cu bucle blonde și frumoase pe care o vezi în fiecare zi în Hyde Park înconjurată de cei mai de seamă și cei mai vestiți *dandy* ai imperiului. Alta e doamna

Rockwood, ale cărei serate sînt anunțate cu surle și trompete în ziarele mondene și la care iau masa tot felul de ambasadori și de măriri; și încă multe altele ar mai putea fi pomenite, dar ele n-au nici un fel de legătură cu istorisirea de față. Dar în timp ce simplii cetățeni care nu fac parte din lumea lor sau provincialii care au o anumită predilecție pentru aristocrație le văd pe doamnele respective în toată aparenta lor splendoare prin locurile publice sau le invidiază de la distanță, persoane care sînt mai bine informate le pot da de veste că aceste preainvidiate doamne nu au mai multe perspective de-a intra în „societate“ decît are neînsemnata soție a cutărui boiernaș din Somersetshire care citește isprăvile acestora în Morning Post. Londonezii sînt la curent cu aceste teribile adevăruri, și mereu auzi cît de multe la număr sînt doamnele avînd în aparență și rang și avere, și care sînt excluse fără milă din așa-numita „societate“. Și freneticele eforturi pe care le fac ele ca să pătrundă în acest cerc, josniciile la care recurg, insultele pe care le îndură sînt pricini de mare mirare pentru cei care și-au ales drept studiu firea omenească sau femeia; iar cercetarea chipului în care unii oameni își rezolvă greutățile lor de tot felul ar fi și ea o temă excelentă pentru cei ce sînt deasupra deșertăciunilor acestora și care ar avea și spiritul și răgazul trebuincios, precum și cunoașterea limbii engleze, necesare pentru alcătuirea unei astfel de istorisiri.

În momentul de față, puținele cunoștințe feminine pe care și le făcuse doamna Crawley în străinătate nu numai că refuzară să-i calce pragul casei cînd Rebecca trecu canalul, întorcîndu-se în Anglia, ci pur și simplu îi întorceau spatele ori de cîte ori o întîlneau în locuri publice. Era bizar

să vezi cum de-o uitaseră înaltele doamne și, fără îndoială, constatarea respectivă era departe de-a fi pe placul Rebeccăi. Cînd o întîlni *lady* Bareacres în holul Operei, bătrîna doamnă își adună fetele în jurul ei, ca și cum s-ar fi putut molipsi de cine știe ce apropiindu-se de Becky, și, dîndu-se cîțiva pași înapoi, se așeză în fruntea lor și privi țintă la micuța ei inamică. Ca s-o facă cineva pe Becky să-și piardă cumpătul ar fi trebuit o căutătură mult mai aspră decît puteau arunca chiar ochii aceia înfiorători ai glacialei și bătrînei contese. Cînd *lady* de la Mole, care călărise de zeci de ori alături de Becky la Bruxelles, întîlni trăsura deschisă a doamnei Crawley în Hyde Park, înălțimea-sa părea a fi cu desăvîrșire oarbă și nu-și recunoscu nicidecum prietena de altădată. Pînă și doamna Blenkinsop, nevasta bancherului, îi întoarse spatele cînd o văzu la biserică, Becky se ducea acum în mod regulat la biserică; era înălțător s-o vezi intrînd acolo cu Rawdon lîngă ea, ducînd două cărți groase de rugăciune cu marginile aurite și luînd după aceea parte la serviciul divin cu cea mai mare smerenie.

Rawdon fu la început foarte îndurerat de disprețul cu care era urmărită soția lui și era înclinat spre melancolie și cruzime. Amenința că va provoca la duel pe soții sau pe frații fiecărei femei care avea obrăznicia să nu-i respecte nevasta; și numai prin rugăminți și îndemnuri foarte energice din partea ei fu în cele din urmă readus la sentimente pașnice.

— Nu mă poți introduce în societate cu pistolul, zise ea, glumind. Adu-ți aminte, dragul meu, că eu n-am fost decît o guvernantă, iar tu, nătărău bătrîn și fără minte, ai o faimă îngrozitoare din pricina datoriilor, a jocurilor de noroc și a celorlalte felurite năravuri. O s-avem în curînd cîți prieteni ne-o pofti inima, dar pînă atunci trebuie să fii băiat cuminte, să asculți de profesoara ta și să faci ceea ce îți spune ea. Cînd am aflat că mătușă-ta și-a lăsat aproape toată averea lui Pitt și nevestei lui, îți mai aduci aminte cît de tulburat erai? Ai fi povestit-o la tot Parisul dacă nu te-aș fi îndemnat eu să-ți păstrezi cumpătul... și unde-ai fi acuma? la închisoarea datornicilor, la Sainte-Pélagie, și nu la Londra, instalat într-o casă frumoasă și trăind în îmbelșugare... erai așa de înverșunat, încît n-a lipsit mult ca să-ți omori fratele, tu, păcătosule Cain, și ce scofală ai fi făcut dacă nu-ți trecea mînia? Nici toată furia din lume nu-ți va aduce înapoi banii mătușii tale; și ar fi mult mai bine dacă ne-am împrieteni cu familia fratelui tău decît dacă ne-am dușmăni, așa cum fac caraghioșii aceia ai lui Bute. Iar după ce are să moară tatăl tău, Queen's Crawley are să devină o reședință de iarnă cît se poate de plăcută pentru noi amîndoi. Și dacă o să ajungem la sapă de lemn, tu te poți ocupa cu împărțitul fripturii la masă și cu supravegheatul grajdurilor, iar eu pot ține loc de guvernantă copiilor *lady*-ei Jane. S-ajungem la sapă de lemn! Fleacuri! Am să-ți găsesc eu un post ca lumea înainte de a ajunge acolo! S-ar putea ca Pitt și băiețelul lui să moară, și atunci o să fim *sir* Rawdon și doamna sa. Cît timp trăim, trebuie să sperăm, dragul meu; și eu am totuși de gînd să fac din tine un om. Cine a vîndut caii în locul tău? Cine a plătit datoriile în locul tău?

Rawdon era silit să recunoască faptul că trăsese multe foloase de pe urma soției sale și hotărî să se lase și în viitor pe seama ei.

Într-adevăr, cînd domnişoara Crawley părăsi lumea aceasta, iar Pitt rămase în cele din urmă cu banii aceia pentru care toate rubedeniile se luptaseră cu atîta înverşunare, Bute Crawley, care află că nu-i fuseseră lăsate decît cinci mii de lire în loc de douăzeci, cît nădăjduise, se înfurie în aşa hal din pricina acestei dezamăgiri, încît îşi împroşcă nepotul cu o sălbatică avalanşă de ocări ; şi întrucît neînţelegerile dintre ei se adînceau, sfîrşiră printr-o desăvîrşită rupere a relaţiilor. Pe de altă parte, purtarea lui Rawdon Crawley, care nu căpătă decît o sută de lire, fu de aşa natură, încît îşi umplu fratele de uimire şi-o încîntă pe cumnata sa, care era înclinată să privească cu ochi buni pe toţi membrii familiei soţului ei. Rawdon scrise de la Paris fratelui său o scrisoare plină de sinceritate, de nobleţe şi de bună dispoziţie. El ştia prea bine, spunea, că prin căsătoria lui pierduse bunăvoinţa mătuşii sale ; şi cu toate că nu-şi ascundea amărăciunea pentru faptul că ea fusese aşa de neînduratoare faţă de el, era totuşi fericit că banii rămăseseră ramurii lor şi-şi felicita din toată inima fratele pentru norocul său. Trimitea respectuoasele lui omagii cumnatei sale şi nădăjduia c-avea s-o privească cu toată îngăduinţa pe Rebecca ; şi scrisoarea se termina printr-un postscriptum scris pentru Pitt chiar de mîna acestei doamne. Ea îl ruga să primească şi felicitările ei alături de cele ale soţului. Căci are să-şi aducă întotdeauna aminte de bunăvoinţa lui Pitt Crawley faţă de ea pe vremea cînd era o biată orfană fără de prieteni, guvernanta surioarelor lui, cărora le dorea tot binele. Îi ura multă fericire în viaţa lui conjugală şi, cerîndu-i voie să trimită complimente *lady*-ei Jane (despre a cărei bunătate îi vorbise toată lumea), nădăjduia să i se îngăduie

într-o bună zi să-şi prezinte băieţelul unchiului şi mătuşii sale, rugîndu-i să-i acorde toată bunăvoinţa şi ocrotirea lor.

Pitt Crawley citi cu multă plăcere misiva respectivă, cu mult mai multă plăcere decît citise domnişoara Crawley unele din trecutele compoziţii ale Rebeccăi în caligrafia lui Rawdon ; cît despre *lady* Jane, ea era atît de fermecată de scrisoarea aceasta, încît se aştepta ca soţul ei să-şi împartă numaidecît moştenirea rămasă de la mătuşa sa în două părţi egale şi să trimită una din jumătăţi fratelui lui la Paris.

Spre uimirea înaltei doamne, însă, Pitt refuză să-şi înzestreze fratele cu un cec de treizeci de mii de lire. Dar el îi întindea cu multă generozitate lui Rawdon mîna sa, ori de cîte ori acesta ar veni în Anglia şi ar dori să i-o strîngă ; şi mulţumindu-i doamnei Crawley pentru consideraţia arătată, atît lui, cît şi *lady*-ei Jane, el îşi exprimă graţios dorinţa de a găsi un prilej pentru a-i fi de folos băieţelului ei.

În felul acesta se ajunse aproape la o împăcare între cei doi fraţi. Cînd Rebecca se întoarse la Londra, Pitt şi soţia lui nu erau în oraş. Ea trecu de mai multe ori cu trăsura pe lîngă vechea poartă din Park Lane, să vadă dacă nu luaseră încă în stăpînire casa domnişoarei Crawley. Dar noii proprietari nu-şi făcuseră încă apariţia ; numai prin Raggles izbuti ea să afle care le erau mişcările — cum că servitorii domnişoarei Crawley fuseseră concediaţi cu gratificaţii onorabile şi că domnul Pitt venise numai o singură dată la Londra, cînd zăbovise doar cîteva zile în locuinţa din Park Lane, trecîndu-şi toată vremea în discuţii cu avocaţii, după care vîndu unui librar din Bond Street toate romanele franţuzeşti ale domnişoarei Crawley.

Becky avea motivele ei care o făceau să aștepte cu nerăbdare ivirea noii sale rubedenii. „Cînd are să vină *lady* Jane, se gîndea ea, are să-mi țină loc de nașă în societatea londoneză ; cît despre femei, să le ia naiba ! femeile or să mă caute și ele cînd or să afle că bărbații vor să mă vadă."

Pentru o doamnă în situația ei, un articol la fel de necesar ca și cupeul și ca și buchetul e doamna de companie. Am admirat întotdeauna chipul în care ființele acestea gingașe și care nu pot trăi fără simpatie își închiriază dintre semenele lor o prietenă cît mai slută cu putință și nu se mai despart de ea aproape niciodată. Contemplarea acestei inevitabile femei, în rochia ei ștearsă, așezată în spatele scumpei ei prietene în loja de la Operă, sau ocupînd locul din fundul trăsurii, reprezintă întotdeauna pentru mine un spectacol salubru și cu un adînc substrat etic, un *memento* tot atît de voios ca și capul acela de mort care figura la ospețele egiptenilor *bon vivants* [1], un straniu și sardonic memorial al Bilciului deșertăciunilor. Cum, nici chiar stricata, nerușinata, preafrumoasa doamnă Firebrace, femeia aceea fără conștiință și fără inimă, al cărei părinte a murit de rușinea ei ; nici chiar glumeața și îndrăzneața doamnă Mantrap, care putea sări cu calul său orice obstacol, pe care era în stare să-l treacă vreun bărbat din Anglia, și care își mîna singură surii ei în Park, în timp ce mamă-sa ține o dugheană de precupeață în Bath, nici chiar femeile acelea pline de îndrăzneală, despre care cu greu și-ar putea cineva închipui că n-ar fi în stare să înfrunte orice, nu aveau cutezanța să țină piept lumii

[1] *Bon vivant* — chefliu (fr.).

fără o prietenie femeiască ? Făpturi duioase ! Trebuie să aibă ceva de care să se agațe ! Și cu greu le vei vedea în vreun loc public fără să aibă alături o prietenă jerpelită, îmbrăcată într-o rochie de mătase mohorîtă, stînd undeva, în umbră, în spatele lor.

— Rawdon, zise Becky, foarte tîrziu, într-o noapte, în timp ce un grup de *gentlemen* făceau roată în fața focului vesel din salonul ei (căci bărbații veneau să-și încheie noaptea în casa lor, unde găseau înghețată și cafeaua cea mai bună din Londra), am nevoie de un cîine ciobănesc !

— De ce ? întrebă Rawdon, ridicîndu-și privirea de pe masa de *écarté*.

— De un cîine ciobănesc ? se miră tînărul lord Southdown. Ce fantezie, scumpă doamnă Crawley ! De ce nu un dog danez ? Știu unul mare cît o girafă, pe legea mea ! Aproape că ți-ar putea trage și cupeul. Sau un ogar persan, ce zici ? Îți țin unul la dispoziție dacă dorești ; sau un mops mititel, care ar putea intra în una din tabacherele lordului Steyne ? Cunosc la Bayswater un om care are unul de nasul căruia puteai... anunț regele și joc mai departe... puteai să-ți agăți pălăria !

— Eu iau levata, zise Rawdon grav.

De obicei el era atent la joc și nu se amesteca prea mult în conversație, în afară de cazul cînd era vorba de cai și de pariuri.

— Ce ai de gînd să faci cu un cîine ciobănesc ? continuă glumețul și micul Southdown.

— Vorbesc la figurat, spuse Becky rîzînd și uitîndu-se la lordul Steyne.

— Ce dracu vrei să spui cu asta ? întrebă lordul.

— Un cîine care să mă apere de lupi, continuă Rebecca ! O doamnă de companie.

— Scumpă oiță nevinovată, sigur că ai nevoie de unul, spuse marchizul ; falca i se repezi înainte și el începu să rînjească într-un chip înspăimîntător, uitîndu-se dintr-o parte cu ochii lui mici la Rebecca.

Măritul lord of Steyne stătea în fața căminului sorbindu-și cafeaua. Focul trosnea, și flăcările lui aruncau o lumină veselă. Pe marmura de pe cămin erau vreo douăzeci de lumînări care scînteiau în tot felul de sfeșnice de aur, de bronz și de porțelan. Ele iluminau de minune chipul Rebeccăi, așa cum stătea ea pe o sofa acoperită de-o stofă țesută cu flori în culori vii. Purta o rochie roză și arăta tot atît de proaspătă ca și un trandafir ; ispititoarele ei brațe albe, ca și umerii, îi erau acoperite numai pe jumătate cu o eșarfă ca un abur, care le scotea și mai mult în relief strălucirea ; părul, numai inele, îi flutura în jurul gîtului ; iar unul din piciorușele ei răsărea din faldurii spumoși ai mătăsii ; cel mai nostim picioruș în cel mai nostim pantofior, strîns în cel mai fin ciorap de mătase din lume.

Lumînările își tremurau lumina și pe lucitoarea chelie a lordului Steyne, al cărui cap era de jur împrejur împodobit cu franjurii părului lui roșu. Avea sprîncenele dese și stufoase, ochii mici, scînteietori și injectați, înconjurați de zbîrcituri fără număr. Falca îi atîrna în jos, iar cînd rîdea, doi colți albi se repezeau pe dată înainte, lucind sinistru în mijlocul gurii lui rînjite. Luase masa cu o seamă de altețe regale și mai purta încă Ordinul Jartierei [1] și cordonul. Excelența-sa lordul era un om mic de stat, lat în spete și crăcănat, dar mîndru

[1] Cea mai înaltă distincție engleză, instituită de Eduard al III-lea în anul 1348, în cinstea contesei de Salisbury.

de finețea gambei și a gleznei sale, și-și mîngîia toată vremea genunchiul cu Jartiera.

— Așadar, ciobanul nu-i de ajuns, zise el, să-și apere oița ?

— Ciobanul e prea pasionat de jocul de cărți și de cluburile lui, răspunse Becky rîzînd.

— Ei, drace ! nu-i decît un Corydon [1] desfrînat, spuse excelența-sa, și se întinde mai mult decît îi e plapuma !

— Iau trei ale dumitale pentru două, rosti în clipa aceea Rawdon, la masa de joc.

— Ia priviți-l pe Melibeus [2], rîse batjocoritor nobilul marchiz, e și el în plină îndeletnicire pastorală : tunde un Southdown. Ce oaie neprihănită, nu ? Drace, și-o lînă ca zăpada !

Ochii Rebeccăi aruncară o căutătură plină de voioșie și dispreț.

— Excelență, zise ea, nu uita că dumneata ești cavaler al Ordinului Lînei de Aur [3] !

Într-adevăr, el purta în jurul gîtului colanul ordinului, un dar al principilor spanioli proaspăt reîntorși din surghiun.

În tinerețea lui, lordul Steyne fusese faimos prin cutezanța și succesele lui la joc. El și marele Fox nu se mișcaseră de la masa verde două zile și două nopți încheiate. Cîștigase parale de la cele mai auguste personaje ale regatului ; se spune că-și „cucerise“ și titlul de marchiz tot la joc, dar

[1,2] Păstori idilici, personaje din *Bucolicele* lui Vergiliu.

[3] Distincție instituită în 1429 de către Filip cel Bun, ducele Burgundiei, în cinstea căsătoriei sale cu Isabella de Portugalia, și acordată marilor gentilomi, cu scopul de a contribui la extinderea religiei catolice. În 1477 Ordinul Lînei de Aur a fost preluat de Habsburgii austrieci și apoi de Bourbonii spanioli.

nu-i plăceau aluziile la aceste *fredaines*[1] ale trecutului. Rebecca văzu cum încruntarea coboară în jurul sprîncenelor lui posomorîte.

Se ridică de pe sofaua ei și se duse de-i luă din mînă ceașca de cafea cu o ușoară reverență.

— Da, zise ea, îmi trebuie un cîine de pază. Dar la dumneata n-are să latre !

Și trecînd în celălalt salon, se așeză la pian și începu să cînte din gură mici melodii franțuzești cu o voce atît de fermecătoare și de pătrunzătoare, încît excelența-sa, îmbunat, o urmă repede de tot în încăperea respectivă, unde îl puteai vedea dînd din cap și aplecîndu-se asupra ei în ritmul muzicii.

În timpul acesta, Rawdon și prietenul lui jucară *écarté* pînă se săturară. Colonelul cîștigă ; dar oricît ar fi cîștigat el de mult și de des, serile acestea, care se repetau de mai multe ori pe săptămînă — soția lui conducînd toată conversația și avînd parte de toată admirația, iar el stînd tăcut, în afara grupului, fără să priceapă o iotă din glumele, aluziile și limbajul mistic al celor ce participau la discuție — trebuie să fi fost destul de plicticoase pentru fostul cavalerist.

„Ce mai face soțul doamnei Crawley ?" obișnuia să-i spună în chip de bună ziua lordul Steyne cînd se întîlneau ; căci, într-adevăr, aceasta îi era acuma profesia. Nu mai era colonelul Crawley. Era soțul doamnei Crawley.

Dacă despre micul Rawdon nu s-a spus încă nimic în tot răstimpul acesta, este pentru că el se afla ascuns sus, undeva într-o mansardă, sau furișat jos în bucătărie, ca să stea și el în tovărășia

[1] Nebunii (fr.).

cuiva. Mamă-sa își aducea rareori aminte de el. Băiatul își petrecea zilele cu guvernanta lui franțuzoaică cît timp aceasta rămase în familia doamnei Crawley, iar cînd franțuzoaica plecă, micuțul urlă atîta în singurătatea nopții, încît unei cameriste i se făcu milă de el și-l luă din camera lui pustie în patul ei din camera vecină cu mansarda și îl împăcă.

Rebecca, lordul Steyne și încă unul sau doi invitați erau în salon și-și beau ceaiul, căci abia se întorseseră de la Operă, cînd țipătul copilului străbătu de sus pînă la ei.

— Îngerașul meu, care plînge după doică, zise ea.

Dar nici prin cap nu-i trecu să se miște din loc și să se ducă să vadă ce-i cu copilul.

— Nu-ți tulbura buna dispoziție ducîndu-te la el ! îi spuse batjocoritor lordul Steyne.

— Nu-i nimic, răspunse cealaltă, îmbujorîndu-se puțintel la față, are să urle pînă o să adoarmă.

Și începură să vorbească despre spectacolul pe care tocmai îl văzuseră.

Rawdon se strecură cu toate acestea afară, să vadă ce s-a întîmplat cu fiul și moștenitorul lui ; și se întoarse în salon numai după ce află că vrednica Dolly se ocupa de copil. Cabinetul de toaletă al colonelului se găsea tot în partea de sus a casei, și acolo obișnuia el să-și vadă copilul în ascuns. Acolo se întîlneau ei în fiecare dimineață, în timp ce colonelul se bărbierea ; Rawdon cel mic stătea pe-o ladă lîngă taică-său și urmărea operația mai sus pomenită cu o nepotolită plăcere. El și tatăl lui erau buni prieteni. Colonelul îi aducea de la masă tot soiul de dulciuri, pe care i le punea într-o anumită cutie de epoleți, unde copilul se ducea să le caute, și izbucnea în rîs de fericire cînd descoperea comoara ; rîdea, dar nu prea tare :

căci mama era jos și dormea, și nu trebuia s-o trezească. Ea nu se ducea la culcare decît foarte tîrziu, așa că rareori se scula înainte de prînz.

Rawdon cumpăra copilului nenumărate cărți cu poze și îi umplea camera de jucării. Pereții încăperii erau acoperiți de ilustrații lipite chiar de mîna lui și plătite de el cu bani peșin. Cînd nu era nevoit s-o însoțească în parc pe doamna Rawdon, el urca aici și stătea ceasuri întregi cu băiatul, care-i călărea pe piept și-l trăgea de mustățile lui mari ca și cum ar fi fost niște hățuri; își trecea toată vremea țopăind neobosit laolaltă cu copilul. Camera aceasta era o încăpere scundă și, o dată, pe cînd micuțul nu împlinise încă 5 ani, tatăl lui, care îl arunca nebunește în sus, îl izbi pe bietul Rawdon atît de violent cu capul de tavan, încît îl scăpă aproape din mîini, atît de mult îl îngrozise nenorocirea asta.

Rawdon cel mititel își schimonosi mutrișoara pregătindu-se să scoată un urlet înfiorător — lovitura fusese așa de puternică încît îi era îngăduită această răsplată — dar tocmai cînd să-și dea drumul, tatăl interveni: „Pentru Dumnezeu, Rawdy, n-o scula pe mămica!“ strigă el. Iar copilul, privindu-și părintele jalnic de tot, își mușcă buzele, își strînse pumnișorii și nu scoase nici un geamăt.

Rawdon povesti întîmplarea la club, la popotă și în tot orașul: „Pe cuvînt de onoare, domnule, explica el tuturor, strașnic flăcău mai am! I-am scos aproape capul prin tavan, pe cuvîntul meu, și n-a spus nici pis, de teamă să n-o supere pe maică-sa!“

Uneori — o dată sau de două ori pe săptămînă — doamna inspecta și partea de sus a casei, în care trăia copilul. Ea apărea, asemenea unei figuri

desprinse din *Magasin de Modes*, zîmbind cu blîndețe și purtînd cele mai frumoase rochii, mănuși și ghete din lume. Pe ea străluceau minunate eșarfe, dantele și felurite giuvaericale. Avea întotdeauna cîte-o pălărie nouă; iar florile înfloreau veșnic pe borurile ei; sau minunate pene de struț, unduind, moi și albe ca și cameliile. Înclina de două sau trei ori capul către băiețel cu un aer protector, iar el își ridica ochii spre ea de la prînzul lui sau de la pozele cu soldați pe care le mîzgălea. Și cînd ea părăsea încăperea, un miros de trandafiri, sau cine știe ce alt parfum magic, stăruia încă multă vreme în camera copilului. În ochii băiețașului ea trecea drept o făptură de basm, mult mai presus de tatăl lui, mai presus de lumea întreagă; o făptură care trebuia adorată și admirată de la distanță. Iar cînd ieșea cu doamna respectivă în trăsură, era cuprins de-un fel de spaimă religioasă: stătea pe scăunelul din spate și nu îndrăznea să scoată nici o vorbă și se uita plin de mirare la prințesa frumos îmbrăcată din fața lui. *Gentlemen* călărind pe niște cai minunați, care se ridicau în două picioare, veneau lîngă trăsura lor, surîdeau și stăteau de vorbă cu ea. Cum îi mai învăluiau razele ochilor ei pe fiecare! Mîna ei tresărea și făcea cîte-un semn fiecăruia cînd se îndepărtau. Cînd ieșea împreună, băiețașul era îmbrăcat cu hăinuța lui cea nouă și roșie. Dar pentru acasă se dovedea destul de bună și haina cea veche de olandă. Uneori, cînd Rebecca era plecată, iar Dolly, camerista, îi făcea patul, intra și băiețașul în camera mamei sale. Pentru el, această încăpere semăna cu locuința unei zîne — o cameră tainică, plină de minunății și de încîntare.

Acolo, în dulap, atîrnau toate rochiile acelea nemaivăzute ale ei — trandafirii și albastre și în multe alte culori. Acolo se afla caseta de bijuterii cu încuietoare de argint, și minunata mînă de bronz de pe masa de toaletă, scînteind toată de mulțimea inelelor. Acolo era oglinda cea mare, miracolul acela de artă, în care își putea vedea mutrișoara lui uimită, cît și chipul cameristei (pocit, într-un fel foarte ciudat, ca și cum s-ar fi aflat, undeva, sus pe tavan) umflînd și bătînd pernele de pe pat. Oh, sărman băiețaș părăsit ! Cuvîntul „mamă“ ține locul lui Dumnezeu pe buzele și în inima copilașilor ; dar acest copil adora o piatră !

Rawdon Crawley, oricît de pungaș ar fi fost el, avea totuși o inimă plină de duioșie și-și putea dărui iubirea și unui copil și unei femei. Avea pentru fiul său o mare și tainică afecțiune, care nu-i scăpă Rebeccăi, deși nu-i vorbea niciodată lui Rawdon despre acest lucru. Asta n-o supăra de loc : căci și ea era bună din fire. Dar îl disprețuia și mai mult din pricina asta. El se simțea oarecum rușinat de slăbiciunea lui paternă și și-o ascundea față de nevastă-sa, dîndu-și frîu liber simțămintelor numai cînd era singur cu băiatul.

Se deprinsese să meargă cu el diminețile la plimbare și se duceau împreună la grajduri sau în parc. Lordul Southdown, cel mărunțel, un om grozav de bun, care și-ar fi dat și cămașa de pe el și a cărui principală ocupație în viață consta în faptul de-a cumpăra tot soiul de nimicuri pentru a le putea dărui apoi altora, îi cumpără puștiului un ponei, nu cu mult mai mare decît un șobolan, cum spunea donatorul, și pe pigmeul acesta micuț

și negru de Shetland îi plăcea tatălui tînărului Rawdon să-și suie băiatul și să se plimbe apoi alături de el prin parc. Îi plăcea să-și revadă vechile lui cazărmi de la Knightsbridge și pe vechii lui camarazi din gardă. Începu să se gîndească la vremea burlăciei lui cu un sentiment care aducea a părere de rău. Vechii soldați erau bucuroși să se întîlnească cu fostul lor ofițer și să-l răsfețe pe micuțul colonel. Colonelul Crawley găsea că e cît se poate de plăcut să ia masa la popotă împreună cu confrații lui, ofițeri. „Ei fir-ar să fie, eu nu sînt destul de deștept pentru ea, știu bine asta. Și nu-mi va simți lipsa“, obișnuia el să spună ; și avea dreptate, nevasta lui nu-i simțea lipsa.

Rebecca își iubea bărbatul. Era întotdeauna bine dispusă și îndatoritoare cu el. Nici nu-i arăta prea des disprețul ce i-l nutrea ; poate că-i plăcea mai cu seamă fiindcă era nătîng. Era servitorul ei cel mai mare în grad și *maître d'hôtel*[1]. Rawdon îi făcea toate comisioanele ; îi executa ordinele fără să crîcnească ; o însoțea la plimbare fără să murmure ; o conducea în loja ei de la Operă ; în timpul reprezentației își destindea nervii la club și se înapoia, foarte punctual, s-o ia la timpul cuvenit. I-ar fi plăcut ca Rebecca să fie puțin mai duioasă cu băiatul, dar se împăca chiar și cu asta. „Ei drăcie, ea e așa de deșteaptă, își spunea el, iar eu nu mă pricep de loc la literatură și la de-alde astea !“ Căci, după cum am mai spus, nu se cere cine știe ce deșteptăciune ca să poți cîștiga la cărți sau la biliard, iar Rawdon n-avea nici o pretenție că s-ar pricepe și la altele.

[1] Șeful personalului (fr.).

Cînd, în cele din urmă, doamna de companie apăru, îndatoririle lui domestice se ușurară în mod simțitor. Soția lui îl îndemna să ia masa în oraș : îl scuti și de corvoada mersului la Operă.

„Nu sta să amorțești acasă în seara asta, dragul meu, spunea ea, am cîțiva invitați care-or să te plictisească de moarte. Nu i-aș fi chemat, dar tu știi bine că e spre folosul tău, și acum, că am un cîine ciobănesc alături, nu trebuie să-mi fie frică să rămîn singură !"

„Un cîine ciobănesc — o doamnă de companie ! Becky Sharp cu o doamnă de companie ! Strașnică glumă, n-am ce zice !" își spunea doamna Crawley în sinea ei. Gîndul acesta îi stimula grozav de mult simțul umorului.

Într-o duminică dimineață, pe cînd Rawdon Crawley, băiețelul lui și poneiul își făceau obișnuita lor plimbare prin parc, trecură pe lîngă o veche cunoștință a colonelului de pe cînd era la regiment : caporalul Clink ; acesta stătea de vorbă cu un prieten, un domn bătrîn care ținea în brațe un băiat cam de vîrsta micului Rawdon. Copilul pusese mîna pe decorația caporalului cîștigată la Walerloo și se uita la ea cu încîntare.

— Bună dimineața, înălțimea-voastră, zise Clink, răspunzînd la : „Ce faci, Clink ?" al colonelului. Domnișorul acesta e cam de vîrsta micului colonel, domnule, continuă caporalul.

— Tatăl lui a fost și el la Waterloo, adăugă bătrînul domn care ducea băiatul. Nu-i așa, Georgy ?

— Da, răspunse Georgy.

El și puștiul de pe ponei se uitau cu interes unul la altul, iscodindu-se cu toată gravitatea, așa cum fac de obicei copiii.

— Într-un regiment de infanterie, zise Clink, cu un aer protector.

— Era căpitan în regimentul al ...-lea, rosti domnul cel bătrîn umflîndu-se oarecum în pene. Căpitanul George Osborne, domnule... poate că l-ați și cunoscut. Și-a dat viața ca un adevărat erou, luptînd împotriva tiranului corsican.

Colonelul Crawley se făcu roșu ca racul.

— L-am cunoscut foarte bine, domnule, spuse el, și soția lui, iubita lui soție, domnule... ce mai face ?

— E fiica mea, răspunse domnul cel bătrîn, punînd băiatul jos și scoțînd cu mare solemnitate o carte de vizită pe care i-o întinse colonelului.

Pe ea stătea scris : „Domnul Sedley, singurul reprezentant al Companiei diamantului negru și cărbunelui fără cenușă, cheiul Bunker, Thames Street și Ana-Maria Cottages, Fulham Road West."

Micul Georgy veni mai aproape și începu să mîngîie poneiul de Shetland.

— Vrei să călărești și tu ? îl întrebă Rawdon cel mic din șa.

— Da, spuse Georgy.

Colonelul, care se uitase la copil cu oarecare interes, îl ridică în brațe și-l puse pe ponei, în spatele lui Rawdon cel mic.

— Ține-te de el, Georgy, îl îndemna el, și apucă-l pe băiețelul meu de după mijloc... îl cheamă Rawdon.

Și amîndoi copiii începură să rîdă.

— Cu greu ați fi putut găsi pereche mai drăgălașă, cred, în ziua asta de vară, zise bunul caporal.

Și colonelul, caporalul și bătrînul domn Sedley, cu umbrela lui, porniră alături de cei doi copii.

CAPITOLUL XXXVIII

O FAMILIE FOARTE STRÎMTORATĂ

Să presupunem că micul George Osborne a mers călare din Knightsbridge spre Fulham, în care suburbie ne vom opri și noi ca să aflăm cîte ceva despre o seamă de prieteni pe care i-am lăsat acolo. Cum se simte Amelia după vijelia de la Waterloo ? E încă în viață ? O duce bine ? Ce s-a întîmplat cu maiorul Dobbin, a cărui cabrioletă dădea mereu tîrcoale casei ei ? Se mai știe oare ceva despre perceptorul din Boggley Wollah ? Noutățile, privindu-l pe acesta din urmă, sînt, pe scurt, următoarele :

Onorabilul și rotofeiul nostru prieten Joseph Sedley se reîntoarse în India nu mult timp după ce-și luase tălpășița din Bruxelles. Poate că i se terminase concediul, poate că se temea să nu întîlnească vreun martor al fugii lui de la Waterloo. Oricare ar fi fost pricina, adevărul este că el se înapoie la îndatoririle lui din Bengal îndată după ce Napoleon își luă reședința de la Sfînta Elena, loc în care Jos avu de altfel prilejul să-l vadă pe fostul împărat. Dacă l-ai fi auzit pe domnul Sedley vorbind pe bordul vasului, ți-ai fi închipuit că nu era nicidecum prima dată cînd se întîlnise cu Corsicanul, și că civilul nostru îl luase de barbă pe generalul francez la muntele Saint-Jean.

Cunoștea sumedenie de amănunte despre faimoasele bătălii ; știa poziția fiecărui regiment și pierderile pe care le suferise fiecare. Nu nega că și-ar fi avut meritele lui în cîștigarea victoriilor respective, că fusese cu armata și că dusese comunicări oficiale ducelui de Wellington. Și povestea tot ce făcuse și tot ce spusese ducele, clipă de clipă, în ziua bătăliei de la Waterloo, cu o cunoaștere atît de amănunțită a gîndurilor și a faptelor excelenței-sale, încît era cît se poate de limpede că în ziua aceea trebuie să fi stat tot timpul în preajma învingătorului, deși, fiind noncombatant, numele său nu era menționat în documentele oficiale care priveau bătălia respectivă. Poate că pînă în cele din urmă ajunsese el însuși să creadă că avusese un rol important în armată ; adevărul este că pentru o bună bucată de timp făcu o impresie nemaipomenită la Calcutta, și pînă la sfîrșitul șederii lui în Bengal nu i se mai spunea decît Waterloo-Sedley.

Polițele pe care le dăduse Jos pentru obținerea cailor acelora nenorociți fură plătite fără nici un fel de discuție de el și de agenții lui pînă la ultima para. Nimeni nu l-a auzit vreodată făcînd o aluzie oarecare la tîrgul acela și nimeni n-a putut ști în mod sigur ce s-a întîmplat cu caii, sau cum s-a descotorosit de ei și de Isidor, servitorul belgian, care a vîndut un cal sur, foarte asemănător cu acela pe care îl călărise Jos, la Valenciennes, către toamna anului 1815.

Agenții lui Jos din Londra primiseră instrucțiuni să plătească o sută douăzeci de lire anual părinților lui, care locuiau la Fulham, ceea ce constituia venitul de căpetenie al bătrînei perechi ; căci afacerile pe care le făcuse după faliment domnul Sedley nu restabiliră cîtuși de puțin precara situație financiară a bătrînului *gentleman*. El încercă să facă negoț cu vinuri, cu cărbuni, prelua agentura unei colecturi de loterie etc., etc. Trimitea prietenilor săi prospecte ori de cîte ori începea un nou comerț, își comanda o nouă placă

de bronz de pus pe poartă și vorbea mereu în termeni cît mai pompoși de felul în care-și va reface situația. Dar norocul nu se mai întoarce niciodată lîngă omul bătrîn, slab și doborît. Prietenii îl părăseau unul cîte unul, plictisindu-se să tot cumpere de la el cărbuni scumpi și vin prost; și în toată lumea numai soția lui era cea care își închipuia, cînd el pleca dimineața în City cu pași șovăitori, că mai învîrte totuși ceva afaceri pe acolo. Pe înserate, el se furișa încetișor înapoi spre casă; iar seara obișnuia să se ducă la un mic club dintr-o tavernă, unde punea la cale finanțele nației. Era strașnic lucru să-l auzi vorbind de milioane, de cursul devizelor, de sconturi și de ce făceau Rotschild[1] și frații Baring[2]. El vorbea despre sume atît de imense, încît *gentlemen*-ii de la club (spițerul, antreprenorul de pompe funebre, dulgherul, care era și antreprenor de case, dascălul parohiei, căruia i se permitea să vină acolo în ascuns, și domnul Clapp, vechea noastră cunoștință) se uitau cu mult respect la bătrînul *gentleman*.

„Am fost și eu odată cineva, domnule, nu uita el să spună oricui «vizita încăperea». Fiul meu, domnule, este în momentul de față cel mai de seamă dregător din Rangoon, în prezidenția Bengalului[3], și primește patru mii de rupii *per mensem*[4]. Fiica mea ar putea fi nevastă de colonel

[1] Familie de magnați financiari, originară din Germania și care în secolul al XIX-lea s-a extins în Austria, Anglia, Franța. Capitalul financiar al acestei familii este legat de marile grupuri financiare din S.U.A.

[2] Una din cele mai mari case bancare din Anglia, întemeiată în 1763 de François Baring.

[3] Provincie din fostele Indii engleze, cuprinsă între Munții Himalaia și Golful Bengal.

[4] Lunar (lat.).

dacă ar vrea. Iar eu aș putea trage o cambie asupra fiului meu, primul dregător, domnule, de două mii de lire chiar mîine, și Alexander mi-ar înnumăra numaidecît părăluțele. Dar familia Sedley a fost întotdeauna plină de demnitate."

Dumneata și cu mine, iubitul meu cititor, putem ajunge și noi într-o bună zi în atare situație; căci n-au ajuns oare aici și mulți alții dintre prietenii noștri? Norocul ne poate apune, puterile ne pot părăsi; locul nostru pe scenă poate fi luat de măscărici mai iscusiți și mai tineri, roata vieții se rostogolește înainte și ne lasă sfărîmați și împotmoliți ca niște epave. Atunci oamenii vor trece drumul cînd te vor întîlni, sau, mai rău încă, îți vor întinde două degete și vor lua față de tine un aer protector și plin de milă și poți fi sigur că de îndată ce vă veți despărți, prietenul tău va începe cam în felul următor: „Nenorocitul, ce imprudențe a comis și la ce ocazii a dat cu piciorul băiatul ăsta!" Eh, eh, o trăsură și trei mii de lire pe an nu-i culmea fericirii omenești și nici răsplata judecății de apoi. Dacă șarlatanii și palavragiii reușesc tot atît de des de cîte ori sînt luați la goană, dacă prostănacii au noroc, iar pungașii ajung să facă averi, și viceversa, avînd același nenoroc sau noroc ca cei mai pricepuți și mai cinstiți dintre noi, eu zic, frățioare, că nu trebuie să prețuim prea mult darurile și plăcerile Bîlciului deșertăciunilor, căci, după cum se pare... dar să nu ieșim din domeniul istorisirii noastre.

Dacă doamna Sedley ar fi fost o femeie energică, ar fi avut prilejul să dea dovadă de asta după ruina financiară a soțului ei și, închiriind o casă încăpătoare, ar fi putut deschide o pensiune. Iar falitul Sedley ar fi jucat bine rolul soțului

stăpînei ; al domnului și al stăpînului titular ; al supraveghetorului și al majordomului casei, al preasupusului prinț consort. Am văzut oameni cu multă judecată și bună-creștere, plini de speranțe și de energie altădată, găzduind în tinerețea lor fel de fel de boiernași și crescînd cîini de vînătoare, împărțind cu smerenie jigourile de berbec pentru o seamă de cumetre pizmărețe și bătrîne și prefăcîndu-se că prezidează mesele lor mohorîte, dar doamna Sedley, spunem, nu avea destulă pricepere să se apuce și ea de ceva, ca, de pildă, să anunțe că „o familie veselă și melomană primește în pensiune cîteva persoane distinse", după cum se poate citi în ziarul *Times*. Ea se mulțumea să rămînă pe țărmul pe care-o aruncase soarta, și vă puteți da bine seama că viața acestei bătrîne perechi era ca și încheiată.

Dar nu cred că erau nefericiți. Poate că erau puțin mai mîndri acum în sărăcia lor decît pe vremea belșugului. Doamna Sedley rămînea în ochii proprietăresei ei, doamna Clapp, aceeași persoană suspusă cînd cobora și petrecea ceasuri întregi în subsolul acesteia sau în bucătăria ei împodobită cu de toate. Bonetele și panglicile slujnicei irlandeze, Betty Flanagan, obrăznicia ei, trîndăvia, felul ei nesocotit de-a risipi lumînările la bucătărie și de-a da iama prin ceai și zahăr și alte lucruri asemănătoare o ocupau și o distrau pe bătrîna doamnă aproape tot așa de mult ca și întîmplările din vechiul ei menaj, cînd îl avea pe Sambo și pe vizitiu, și un grăjdar, și un valet, și o menajeră cu un întreg regiment de servitoare... vechiul ei menaj, despre care buna doamnă pomenea de-o sută de ori pe zi. Căci în afară de Betty Flanagan, doamna Sedley mai avea de supravegheat și pe celelalte servitoare din cartier. Știa cît

plătea sau cît mai datora din mica lui chirie fiecare chiriaș din fiecare căsuță. Se ferea din cale ori de cîte ori se întîlnea cu doamna Rougemont, actrița, și îndoielnica ei familie. Și înălța mîndră capul cînd doamna Pestler, nevasta spițerului, conducea brișca de care bărbatul ei se folosea pentru a merge la bolnavi. Avea nesfîrșite convorbiri cu zarzavagiul în privința napilor de cîțiva gologani care-i plăceau așa de mult domnului Sedley și nu-l slăbea din ochi nici pe lăptar și nici pe băiatul de la brutărie ; și se ducea în persoană la măcelar, care, fără nici o îndoială, vindea o sută de vaci cu mai puțin tărăboi decît acela care i se făcea pentru bucata aceea de spinare de berbec pe care o cumpăra doamna Sedley ; și număra cartofii de sub porția de friptură în fiecare duminică, zi în care, îmbrăcată cît putea mai bine, se ducea de două ori la biserică, iar seara citea din predicile lui Blair.

Tot în ziua respectivă, „afacerile" împiedicîndu-l să-și acorde asemenea plăcere în celelalte zile din săptămînă, marea desfătare a bătrînului Sedley era să-l ia la plimbare pe nepotu-său George în parcurile din împrejurimi sau în Kensington Gardens [1], să se uite la soldați sau să dea de mîncare la rațe. Lui George îi plăceau militarii, iar bunicul său îi povestea că tată-său fusese un vestit ostaș, și îl arătă mai multor sergenți și altor grade, toți cu decorații de la Waterloo pe piept, cărora bătrînul bunic le prezentă cu multă pompă copilul ca fiind băiatul căpitanului Osborne din regimentul al ...-lea, care a murit acoperit de glorie în glorioasa zi de 18. Se știa că el se cinstea cu mulți din

[1] Grădini situate în Kensington, cartier aristocratic în centrul Londrei.

acești domni subofițeri cu cîte-un pahar de bere neagră și, într-adevăr, în timpul plimbărilor lor din cele dintîi duminici, era înclinat să-l răsfețe pe micul Georgy, îndopîndu-l fără milă cu mere și cu turtă dulce, spre paguba sănătății acestuia, pînă cînd Amelia hotărî că nu-l va mai lăsa pe Georgy niciodată cu bunicul, afară numai dacă bătrînul făgăduia în mod solemn, și pe cuvînt de onoare, să nu-i mai dea copilului prăjituri, zaharicale, sau cine știe ce alte produse de prin cofetării.

Între doamna Sedley și fiica ei dăinuia o anumită răceală din pricina băiatului și o tainică gelozie, pentru că într-o seară, pe cînd Georgy era încă mic de tot, Amelia, care era ocupată cu lucrul ei în salon și abia băgase de seamă că bătrîna doamnă părăsise încăperea, alergă, ca și cum ar fi presimțit ceva, în camera copilului, care pînă în clipa aceea dormise, dar care acum țipa, și aici o găsi pe doamna Sedley administrînd băiețașului pe furiș elixirul lui Daffy. Amelia, cea mai blîndă și mai duioasă dintre muritorii de rînd, cînd constată amestecul acesta în autoritatea ei maternă, se înfioră toată și începu să tremure de mînie. Obrajii ei, de obicei palizi, se îmbujorară pe dată, pînă se făcură la fel de roșii ca pe vremea cînd era fetiță de 12 ani. Smulse copilul din brațele mamei ei și apoi înhăță sticla, lăsînd-o pe bătrîna doamnă cu gura căscată de uimire, furioasă și ținînd încă în mînă lingurița cu pricina.

Amelia azvîrli sticla în sobă, făcînd-o țăndări.

— N-am chef să-mi văd copilul otrăvit, mamă, strigă, legănîndu-și copilul zdravăn cu amîndouă mîinile și uitîndu-se cu ochi aprinși la mamă-sa.

— Otrăvit, Amelia ? ! exclamă bătrîna doamnă. Așa vorbești tu cu mine ?

— Georgy n-are să ia nici o doctorie în afară de cea pe care i-o prepară domnul Pestler, care mi-a spus că elixirul ăsta al lui Daffy e otravă curată.

— Bravo, care va să zică, tu crezi că sînt o criminală, răspunse doamna Sedley. În felul ăsta vorbești tu cu mama ta ! M-am luptat cu tot soiul de nenorociri, și viața m-a dat la fund ; am avut trăsură proprie, iar acuma umblu pe jos ; dar nu știam pînă în momentul de față că sînt o criminală... și-ți mulțumesc pentru informație.

— Mamă, rosti biata fată, care era gata oricînd să izbucnească în plîns, nu trebuie să fii așa de aspră cu mine. Eu ... eu n-am vrut să ... am vrut ... n-am vrut să spun c-aveai de gînd să-i faci vreun rău micuțului, numai că...

— Oh, nu, draga mea... numai că sînt o criminală, în care caz, făceam mult mai bine să mă fi dus la „Old Bailey“ [1]. Cu toate că eu nu te-am otrăvit *pe tine* cînd erai mică, ci ți-am dat cea mai bună educație și cei mai costisitori profesori cu putință. Da ; am alăptat cinci copii și am înmormîntat trei ; și cel pe care l-am iubit mai mult și l-am îngrijit pe cînd avea anghină difterică, și cînd îi creșteau dinții, și cînd avea pojar și tuse convulsivă, și pe care l-am crescut cu profesori străini, fără să mă uit la cheltuială, și l-am educat în pensionul Minervei — ceea ce mie nu mi s-a întîmplat cînd eram fată, fiind prea fericită să-mi pot cinsti tatăl și mama ca să trăiesc mulți ani pe pămînt și să le fiu de folos, iar nu să stau dusă pe gînduri cît îi ziulica de mare în camera mea și să fac pe doamna distinsă — spune că sînt o criminală. Ah, doamnă, Osborne ! ți-o doresc din

[1] Veche închisoare londoneză.

tot sufletul să nu hrăneşti niciodată la sînul dumitale o viperă!

— Mamă, mamă! strigă înfricoşată copila, iar băieţelul din braţele ei scoase o avalanşă frenetică de urlete.

— Da, într-adevăr, o criminală! Ar trebui să cazi în genunchi şi să te rogi lui Dumnezeu să-ţi izbăvească inima păcătoasă şi nerecunoscătoare şi să te ierte, aşa cum te iert şi eu! Apoi doamna Sedley ieşi din cameră şuierînd încă o dată printre dinţi cuvîntul otravă, încheindu-şi în felul acesta milostiva ei binecuvîntare.

Şi pînă la sfîrşitul vieţii ei, neînţelegerea dintre doamna Sedley şi fiică-sa nu fu niciodată pe deplin lichidată. Cearta aceasta dădea doamnei mai în vîrstă nenumărate avantaje, pe care ea nu scăpa nici un prilej să le exploateze cu o iscusinţă şi o perseverenţă specific feminină. De pildă, abia i se mai adresă Ameliei săptămîni întregi după aceea. Îi înştiinţă pe servitori să nu se mai atingă de copil, căci doamna Osborne s-ar putea supăra din pricina asta. Îi cerea fiicei sale să cerceteze şi să se convingă singură că nu pusese nici un fel de otravă în bucatele pe care i le prepara, în fiecare zi, lui Georgy. Şi cînd se interesa vreun vecin de sănătatea copilului, îl trimitea s-o întrebe pe doamna Osborne. Căci *ea* nu îndrăznea niciodată s-o întrebe dacă băieţelul era bine sau nu. *Ea* nu voia să se atingă de copil, deşi era nepotul ei şi-i era mai drag decît lumina ochilor, pentru că ea nu era *obişnuită* cu copiii şi-ar fi putut să-l omoare. Şi ori de cîte ori domnul Pestler venea să-şi facă vizita de rigoare, ea îl primea pe doctor cu un aer aşa de batjocoritor şi de trufaş, încît acesta se văzu silit să declare că nici chiar *lady* Thistlewood în persoană,

pe care avea onoarea s-o îngrijească, nu se uita la el mai de sus ca bătrîna doamnă Sedley, de la care nu lua niciodată nici un fel de onorariu. Şi e foarte cu putinţă ca şi Emmy să fi fost geloasă, dinspre partea ei, căci care mamă nu este geloasă pe cei care vor să aibă grijă de copii în locul ei, sau care aspiră să ocupe primul loc în afecţiunea acestora? Adevărul e că atunci cînd vedea altcineva de copil, Amelia era neliniştită şi nu i-ar fi dat voie doamnei Clapp sau servitoarei să-l îmbrace sau să-l îngrijească, după cum nu le-ar fi lăsat să şteargă de praf miniatura soţului ei, pe care-o agăţase deasupra patului; acelaşi pătuc din care biata fată se dusese direct la bărbatu-său; şi în care se întorsese acuma din nou pentru mulţi şi îndelungaţi ani, liniştiţi, îndureraţi, dar plini de fericire.

În încăperea aceasta era toată viaţa şi bogăţia Ameliei. Aici îşi alinta ea băiatul şi aici îl veghease în timpul nenumăratelor boli ale copilăriei lui, cu aceeaşi statornică intensitate a dragostei de mamă. Celălalt George reînvia oarecum în el, dar cu mult mai bun decît fusese vreodată în realitate, ca şi cum s-ar fi reîntors din ceruri. În zeci şi zeci de amănunte, în intonaţiile vocii, în priviri şi mişcări, copilul semăna aşa de mult cu taică-său, încît inima văduvei tresărea de emoţie în timp ce-l ţinea strîns la sîn; iar băieţelul o întreba mereu de ce plînge. Din pricina asemănării cu tatăl său, îi spunea ea, fără nici un fel de sfială. Îi vorbea mereu despre răposatul lui părinte şi îi făcea neprihănitului şi uluitului copil tot soiul de mărturisiri despre dragostea ei pentru George; mult mai multe decît îi făcuse vreodată lui George însuşi, sau oricărei alte prietene din tinereţe. Cu părinţii nu discuta niciodată

despre lucrurile acestea, căci nu găsea de cuviință să-și deschidă inima față de ei. Așa cum era și firesc, micul Georgy nu era în stare să o înțeleagă mai bine decît cei doi bătrîni ; dar Amelia își revărsa fără nici un fel de stavilă tainele inimii ei în urechile copilului, și numai într-ale lui. Însăși bucuria acestei femei era un soi de durere, sau în orice caz o bucurie atît de gingașă, încît nu se putea manifesta decît prin lacrimi. Era o ființă atît de sensibilă și atît de sfioasă, încît poate că nici nu trebuie să se pomenească în vreo carte despre asemenea fire. Mie mi-a spus doctorul Pestler (medic de doamne, foarte căutat în momentul de față, posedînd o somptuoasă trăsură de culoare verde-închis, perspectiva unei grabnice învestiri cu titlul de cavaler și o casă în Manchester Square) că la înțărcarea copilului, durerea Ameliei fusese un spectacol care ar fi înmuiat pînă și inima lui Irod. Timp de mulți ani el a trăit mereu sub impresia farmecului acestei ființe, și soția lui fu geloasă de moarte pe Amelia și atunci, și mult timp după aceea.

Poate că nevasta doctorului avea toate motivele să fie geloasă ; și multe femei din cele care formau restrînsul cerc de cunoștințe al Ameliei erau foarte necăjite de entuziasmul cu care o priveau reprezentanții celuilalt sex. Căci aproape toți bărbații cu care avea, într-un fel sau altul, de-a face se îndrăgosteau de ea ; deși, fără îndoială, ei n-ar fi putut să-și explice de ce. Nu era o femeie strălucitoare, nici spirituală, nici deosebit de deșteaptă, nici nemaipomenit de frumoasă. Dar oriunde s-ar fi arătat, emoționa și umplea de încîntare pe orice bărbat, tot atît de sigur pe cît stîrnea disprețul și neîncrederea suratelor ei. Eu cred că tocmai slăbiciunea asta constituia farmecul ei de căpetenie — un fel de dulce resemnare și blîndețe, care părea că cere fiecărui bărbat pe care-l întîlnea simpatie și ocrotire. Am văzut că la regiment, deși nu avea relații decît cu prea puțini camarazi de-ai lui George, toate săbiile tinerilor ofițeri care mîncau la popotă ar fi fost oricînd scoase din teacă pentru a o apăra ; și așa era și în căsuța cea strîmtă și în cercul lor de la Fulham, unde Amelia trezea interesul și bunăvoința tuturor. Și chiar dacă ar fi fost doamna Mango în persoană, de la marea firmă „Mango, Plantain & Co., Crutched Friars“, falnica stăpînă a proprietății Pineries din Fulham, unde dădea nenumărate *déjeuners* în timpul verii, la care luau parte duci și conți, și care se ducea la plimbare însoțită de lachei în magnifice livrele de culoare galbenă și cu niște cai murgi pe care nici chiar grajdurile regale de la Kensington nu i-ar fi disprețuit, spun că dacă Amelia ar fi fost doamna Mango în persoană, sau soția fiului ei, *lady* Mary Mango (fiica contelui de Castlemouldy, care a catadicsit să se mărite cu moștenitorul firmei), negustorii din împrejurimi nu i-ar fi arătat mai multă considerație decît arătau, în mod statornic, blîndei și tinerei văduve cînd trecea pe lîngă ușile lor, sau cînd își făcea modestele ei cumpărături în prăvăliile respective.

Așa că nu numai domnul Pestler, medicul titular, dar și domnul Linton — tînărul asistent care îngrijea servitoarele și băieții de prăvălie și putea fi văzut în orice zi citind *Times* în cabinetul doctorului — se declară pe față sclavul doamnei Osborne.

Era un tînăr chipeș, mult mai bine primit în casa doamnei Sedley decît superiorul lui ; iar dacă sănătatea lui Georgy lăsa puțintel de dorit, el venea să vadă puștiul de două sau de trei ori

pe zi, şi nici prin gînd nu-i trecea măcar să ceară vreun onorariu. Ba îi aducea lui Georgy, din sertarele cabinetului, pastile, boabe de tamarisc şi alte felurite produse şi-i prepara doctorii şi mixturi cu un gust aşa de minunat, încît pentru copil era o adevărată bucurie să se îmbolnăvească. El şi cu Pestler, şeful său, vegheaseră două nopţi încheiate lîngă băiat în săptămîna aceea de pomină cînd Georgy avu pojar şi cînd ai fi crezut, judecînd după spaima mamei, că în lumea întreagă nu mai fusese niciodată pînă atunci vreun caz de pojar. Ar fi făcut ei oare una ca asta şi pentru altcineva ? Au renunţat ei la somnul lor pentru stăpînii de la Pineries atunci cînd Ralph Plantagenet şi Gwendoline şi Guinever Mango suferiseră de aceeaşi juvenilă maladie ? Au vegheat-o ei oare pe mica Mary Clapp, fiica proprietarului, care, de fapt, luase boala de la micul Georgy ? Adevărul sileşte pe oricine să spună : nu. Au dormit cît se poate de liniştiţi, cel puţin atunci cînd a fost vorba de acest caz, declarînd că e o formă uşoară, care s-ar vindeca aproape de la sine, şi-i trimiseră o sticluţă sau două de doctorie şi trecură pe-acolo numai ca să-şi facă datoria, după ce copila se însănătoşise aproape, dînd dovadă de o desăvîrşită nepăsare.

Mai era apoi delicatul cavaler francez de peste drum, care dădea lecţii în limba sa maternă la diferite şcoli din vecinătate şi care putea fi auzit noaptea cîntînd, plin de sfială, în apartamentul său, gavote şi menuete vechi dintr-o vioară astmatică. Ori de cîte ori bătrînelul acesta pudrat şi politicos, care nu lipsea niciodată duminica de la capela din Hammersmith şi care absolut în toate privinţele — în gîndirea, purtarea şi înfăţişarea sa — contrasta întrutotul cu sălbaticii şi bărboşii

reprezentanţi ai naţiei sale, care blestemă perfidul Albion [1] şi se uită la tine chiorîş prin fumul ţigărilor lor cînd te întîlneşti astăzi cu ei de-a lungul arcadei din parcul Quadrant, ori de cîte ori bătrînul cavaler de Talonrouge vorbea despre doamna Osborne, el sfîrşea mai întîi de prizat porţia de tabac, îndepărta firicelele de tutun cu o graţioasă mişcare a mîinii, apoi îşi aduna din nou degetele în buchet şi, ducîndu-le spre gură, le desfăcea cu un sărut, exclamînd : *„Ah ! la divine créature !“* [2] Şi se jura şi susţinea că atunci cînd Amelia se plimba pe potecile parcului din Brompton, florile creşteau mai din belşug pe urma paşilor ei. Pe micul Georgy îl numea Cupidon, şi-i cerea veşti despre Venus, mamă-sa ; iar uluitei Betty Flanagan îi spunea că nu era nici mai mult, nici mai puţin decît una din cele Trei Graţii, slujitoarea favorită a acestei *Reine des Amours.* [3]

Dar s-ar putea înmulţi la nesfîrşit pildele care să ilustreze această popularitate uşor cîştigată şi de care Amelia nici nu-şi dădea seama. Oare domnul Binny, blîndul şi binevoitorul duhovnic al capelei de cartier de care ţinea şi familia Sedley, nu trecea neîncetat pe la tînăra văduvă, nu-i legăna băieţelul pe genunchi, propunîndu-i să-i dea lecţii de latină, spre mînia vîrstnicei fecioare, sora lui, care-i ţinea casa ? „Nu e nimic de capul ei, Beilby, era de părere aceasta din urmă. Cînd o invit la ceai, nu scoate o singură vorbă cît e seara de mare. Nu-i decît o biată făptură care

---

[1] *Albion* — vechiul nume dat Angliei de către romani. Expresia „perfidul Albion“ desemnează politica de duplicitate a diplomaţiei engleze.
[2] Ah ! Ce făptură divină ! (fr.).
[3] Regină a amorului (fr.).

bîzîie din te miri ce, și convingerea mea este că e cu totul lipsită de inimă. Voi, bărbații, vă dați în vînt doar după mutra ei frumușică. Pe cînd domnișoara Grits, care are cinci mii de lire și perspective pentru alte cîteva, dă dovadă de mult mai multe calități decît ea și e de o mie de ori mai simpatică după gustul *meu*; iar dacă ar avea o înfățișare atrăgătoare, sînt sigură că ai găsi-o perfecțiunea întruchipată !"

Foarte probabil că domnișoara Binny avea în mare măsură dreptate. Căci un chip drăgălaș *este* ceea ce face să izvorască simpatia în inimile bărbaților, pungașii ăștia păcătoși. O femeie poate fi înzestrată cu înțelepciunea și castitatea Minervei, și noi nici n-avem s-o băgăm măcar în seamă dacă are o figură respingătoare. Ce nebunie făcută de dragul unei perechi de ochi strălucitori nu ți se trece cu vederea ? Și există oare femeie atît de proastă pe care niște buze roșii și-un glas melodios să n-o transforme într-o ființă plăcută ? Așa că doamnele, cu obișnuitul lor simț al dreptății, susțin, din pricina asta, că o femeie frumoasă e de obicei proastă. Oh, doamnelor, doamnelor ! există printre dumneavoastră unele care nu sînt nici frumoase și nici înțelepte.

Acestea nu sînt însă decît întîmplări neînsemnate din viața eroinei noastre. Povestea ei nu e cu nimic ieșită din comun, după cum, fără îndoială, a și băgat de seamă binevoitorul nostru cititor; și dacă s-ar fi ținut un jurnal cu toate evenimentele din timpul celor șapte ani care au urmat după nașterea fiului ei, s-ar fi găsit în el puține întîmplări mai deosebite, în afară de aceea cu pojarul, amintită în paginile de mai înainte. Da, într-o bună zi, și spre marea ei uimire, cucernicul reverend Binny, despre care tocmai pomenirăm, îi ceru să-și schimbe numele de Osborne cu al său ; roșindu-se pînă peste urechi, cu ochii înlăcrimați și cu glasul tremurînd de emoție, Amelia îi mulțumi pentru considerația arătată și își exprimă toată recunoștința pentru atențiile lui față de ea și față de băiețelul ei, dar îi spuse că niciodată, niciodată n-avea să se poată gîndi la altcineva decît... decît la soțul pe care-l pierduse.

La 25 aprilie și la 18 iunie, aniversările căsătoriei și văduviei, Amelia stătea tot timpul în camera ei, închinîndu-le memoriei acestui prieten plecat (în afară de nu știm cîte ceasuri de meditație nocturnă, pe cînd băiețelul dormea în pătucul lui alături de patul ei). În timpul zilei era ceva mai activă. Trebuia să-l învețe pe Georgy să citească și să scrie și să și deseneze puțin. Citea cărți de basme pentru a i le putea povesti după aceea copilului. Și pe măsură ce ochii micuțului se deschideau și mintea i se dezvolta, sub influența naturii exterioare, Amelia își învăța băiatul, cu toată tăria umilelor ei forțe, să fie recunoscător față de făcătorul tuturor lucrurilor ; și în fiecare seară și în fiecare dimineață ea și copilul (în acea impunătoare și impresionantă comuniune care, cred eu, trebuie să strecoare un fior de emoție în inima oricărui muritor care o vede sau care își mai amintește de ea), mama și băiețelul, se rugau împreună tatălui ceresc, mama rostind cuvintele cu toată duioșia inimii ei, iar copilul gîngurindu-le după cum i se spunea. Și amîndoi se rugau lui Dumnezeu de fiecare dată să-l binecuvînteze pe iubitul papa, ca și cum acesta ar mai fi fost încă în viață, ba chiar acolo în cameră.

Spălatul și îmbrăcatul acestui tînăr domn, plimbarea pe care o făceau împreună dimineața, înainte de dejun și înainte de plecarea bunicului la

„treburi“, confecționarea, tot pentru el, a celor mai minunate și mai ingenioase haine, în care scop econoama văduvă tăia și potrivea orice bucățică din elegantele toalete de pe vremea căsniciei ei — căci doamna Osborne (spre marea indignare a mamei sale, care prefera îmbrăcămintea luxoasă, mai ales de cînd cu nenorocirea ei) umbla întotdeauna într-o rochie neagră și cu o pălărie de pai cu panglică neagră — o ocupau pe mămica lui mai multe ceasuri din zi. Iar celelalte ore, Amelia trebuia să și le consacre mamei și bătrînului ei tată. Își dăduse toată osteneala să învețe, și acuma luase deprinderea să joace cărți cu respectivul domn în serile în care acesta nu se ducea la club. Și îi cînta ori de cîte ori era el dispus s-o asculte, și asta era semn bun, căci bătrînul ațipea întotdeauna în timpul muzicii. Ea îi scria numeroasele lui memorii, scrisori, prospecte și proiecte. Din scrisorile ei aflară cele mai multe din cunoștințele de altădată ale bătrînului *gentleman* că el devenise agent al Companiei diamantului negru și al cărbunelui fără cenușă și putea furniza prietenilor săi și publicului consumator cei mai buni cărbuni la prețul de... tona. El nu făcea decît să semneze circularele respective cu semnătura lui înflorită și să le scrie adresa cu mîna lui tremurîndă de conțopist. Prin grija domnilor Cox și Greenwood una din hîrtiile acestea fu trimisă și maiorului Dobbin, din regimentul al ...-lea; dar maiorul, aflîndu-se la acea dată în Madras, n-avea deosebită trebuință de cărbuni. El recunoscu însă mîna care scrisese prospectul. Și, Dumnezeule! ce n-ar fi dat el s-o poată strînge în mîinile lui. Sosi apoi un al doilea prospect, informîndu-l pe maior că J. Sedley & Co., stabilindu-și sediile la Oporto, Bordeaux și St. Mary, era în măsură de-a oferi prietenilor săi,

cît și publicului în general, cele mai fine și mai renumite vinuri de Porto, Xeres și Bordeaux la prețuri convenabile și în condiții foarte ispititoare. Acționînd în baza acestui prospect, Dobbin solicită insistent pe guvernator, pe comandantul-șef, pe judecători, pe ofițerii din regimente și pe toți cunoscuții lui de la prezidenție, și trimise firmei Sedley & Co. comenzi atît de importante de vin, încît îl ului cu totul pe domnul Sedley și pe domnul Clapp, care era „Compania“ în această afacere. Dar nici o comandă nu mai urmă după această primă explozie a norocului, din pricina căreia bietul moșneag era gata-gata să-și clădească o casă în City, un depozit propriu, să-și angajeze un regiment de funcționari și corespondenți în lumea întreagă. Bătrînul *gentleman* își pierduse vechea lui pricepere în materie de vinuri; iar afuriseniile popotei îl asaltară pînă peste cap pe maiorul Dobbin pentru ordinarele băuturi pe care avusese ideea să le introducă acolo; el răscumpără o mare cantitate de vin, pe care-l vîndu apoi la licitație publică, pierzînd o foarte importantă sumă de bani. Cît despre Jos, care între timp fusese înaintat într-un post în Departamentul Veniturilor din Calcutta, acesta fu cuprins de-o adevărată turbare cînd poșta îi aduse un teanc de asemenea prospecte bachice, însoțite de un bilet personal din partea tatălui său, în care-i spunea că se bizuia pe el în această întreprindere și că-i și trimisese o cantitate de vinuri alese și o factură, trăgînd cîteva cambii asupra lui pentru cantitatea respectivă de vin. Jos, care nu voia să dea de bănuit că tatăl său, tatăl lui Jos Sedley, din Departamentul Veniturilor din Calcutta, era un simplu negustor de vinuri care solicită comenzi, nici măcar atît cît ar fi

vrut să se creadă despre el că e Jack Ketch [1], refuză cu dispreț cambiile și răspunse în mod jignitor bătrînului domn, cerîndu-i să-și vadă de treburile lui; iar polița protestată venind înapoi, Sedley & Co. fură nevoiți s-o achite cu cîștigurile pe care le realizaseră din afacerea de la Madras și cu o mică parte din economiile Ameliei.

În afară de pensia ei de cincizeci de lire anual, mai rămăseseră încă cinci sute de lire, după cum îi comunicase Dobbin, executorul testamentar al soțului ei, bani aflați în mîinile agenților lui Osborne în momentul morții acestuia, bani care, în calitatea lui de tutore al lui Georgy, Dobbin propusese să fie plasați cu procent de opt la sută la o firmă de agentură și comision pentru India. Domnul Sedley, care bănuia că maiorul ar avea unele intenții necurate în privința acestor bani, se pronunță categoric împotriva acestui plan și se duse personal la agenții respectivi să protesteze contra depunerii acestor bani în sensul arătat, cînd el află, spre mirarea lui, că nici o sumă asemănătoare nu se aflase vreodată în mîinile lor și că tot ceea ce mai rămăsese de pe urma succesiunii răposatului căpitan nu se ridica nici la o sută de lire, iar cele cinci sute de lire de care era vorba trebuie să fi fost o sumă separată, despre a cărei proveniență nu știa decît maiorul Dobbin. Convins mai mult ca oricînd că e ceva necurat la mijloc, bătrînul Sedley îl trase pe maior la răspundere. În calitatea lui de cel mai apropiat prieten al fiicei sale, el îi ceru, luîndu-l foarte de sus, o dare de seamă asupra situației financiare a răposatului căpitan. Bîlbîielile, îmbujorarea și stîngăcia lui

[1] Călău englez din secolul al XVII-lea.

Dobbin întăriră convingerea bătrînului că avea de-a face cu un escroc; și pe un ton cît se poate de solemn el dezvălui acestui ofițer parte din gîndurile sale, așa cum le numea el, exprimîndu-și pur și simplu credința că maiorul deținea în mod fraudulos banii răposatului său ginere.

La care cuvinte Dobbin își ieși din sărite, și dacă acuzatorul lui n-ar fi fost atît de bătrîn și de lovit, s-ar fi certat cu el la toartă în cafeneaua lui Slaughters, într-o boxă din localul căruia se desfășura amintita convorbire dintre cei doi *gentlemen*.

— Urcă-te puțin pînă sus, domnule, se bîlbîi maiorul, țin foarte mult să vii sus, și am să-ți dovedesc pe dată cine-i nedreptățitul, bietul George sau eu!

Și tîrîndu-l pe bătrînul *gentleman* sus în camera lui de culcare, scoase dintr-un sertar toate socotelile lui Osborne, împreună cu un teanc de polițe iscălite de acesta din urmă, care, ca să-i facem dreptate, era totdeauna gata să semneze una.

— El a achitat polițele acestea încă din Anglia, adăugă Dobbin, dar nu mai avea în buzunar nici măcar o sută de lire cînd a căzut. Eu, împreună cu unul sau doi din camarazii lui, am înjghebat suma aceasta modestă, tot ceea ce am putut noi economisi, iar dumneata îndrăznești să spui că am căutat să tragem pe sfoară văduva și orfanul!

Sedley se căi amarnic și se simți foarte umilit, deși adevărul este că William Dobbin îl mințise de la obraz pe bătrînul *gentleman*; căci suma aceasta ieșea, pînă la cel din urmă șiling, din propriul lui buzunar, și tot el fusese acela care-și înmormîntase prietenul, acoperind după aceea toate cheltuielile care-au decurs din această nenorocire, cît și călătoria bietei Amelia în Anglia.

Bătrînul Osborne nu-şi dăduse niciodată osteneala să se gîndească la cheltuielile acestea şi nici vreo altă rubedenie de-a Ameliei şi nici Amelia însăşi. Ea avea toată încrederea în maiorul Dobbin, ca într-un adevărat contabil, încuviinţînd cu totul calculele lui, destul de încurcate de altfel, şi niciodată nu se gîndi cît de mult îi datora.

De două sau de trei ori pe an, potrivit făgăduielii date, ea îi scria la Madras scrisori care nu vorbeau decît de isprăvile micului Georgy. Cum păstra el, ca pe nişte comori, hîrtiile astea ! Ori de cîte ori îi scria Amelia, el îi răspundea, şi numai atunci. Dar Dobbin le trimitea nenumărate daruri atît finului său, cît şi Ameliei. El comandă şi trimise o cutie întreagă de eşarfe şi un joc de şah din fildeş din China. Pionii erau nişte omuleţi verzi şi albi cu săbii şi cu scuturi adevărate ; cavalerii erau pe cai, turele, pe spinarea elefanţilor. „Nici şahul doamnei Mango de la Pineries nu-i aşa de frumos!" fu de părere domnul Pestler. Jocul acesta de şah era desfătarea vieţii lui Georgy, care scrise cu prilejul acesta prima lui scrisoare, cu litere de tipar, ca să-i mulţumească naşului pentru dar. Maiorul le expedie apoi conserve şi murături, iar tînărul *gentleman* le gusta pe acestea din urmă în mare taină, ascuns în dulap, şi fu cît pe-aci să dea ortul popii tot mîncînd din ele. Şi el socoti drept o binemeritată pedeapsă pentru furtul respectiv faptul că erau aşa de piperate. Emmy trimise maiorului o hazlie dare de seamă despre păţania asta ; scrisoare care îi făcu mare plăcere maiorului, gîndindu-se că îşi revenea din starea ei şi că din cînd în cînd Amelia putea fi şi veselă. Trimise două şaluri, unul alb pentru ea şi unul negru cu frunze de palmier pentru doamna Sedley, şi două eşarfe

care puteau fi întrebuinţate drept fulare în timpul iernii, pentru bătrînul domn Sedley şi Georgy. Şalurile preţuiau pe puţin cincizeci de guinee bucata, după cum bine ştia doamna Sedley. Ea şi-l purta pe al ei cu multă demnitate la biserica din Brompton şi fu felicitată de prietene pentru darul minunat. Şalul Ameliei, de asemenea, se potrivea foarte bine cu modesta ei rochie neagră.

— Ce păcat că nu vrea să se gîndească la el ! spuse doamna Sedley doamnei Clapp şi tuturor prietenelor sale din Brompton. Jos nu ne trimite niciodată asemenea daruri, pe cuvîntul meu, şi nimic din ceea ce face el pentru noi n-o face cu dragă inimă. E limpede că maiorul e îndrăgostit de ea pînă peste cap ; şi totuşi, ori de cîte ori aduc vorba despre asta, Emmy se înroşeşte toată şi începe să plîngă, şi se urcă la etaj şi rămîne acolo ceasuri întregi, uitîndu-se la miniatura lui George. Mi s-a făcut lehamite de miniatura asta ! Mai bine nu i-am fi cunoscut niciodată pe Osborni, parveniţii aceia îngrozitori !

În mijlocul unor asemenea scene modeste şi în tovărăşii asemănătoare îşi petrecu Georgy copilăria, şi băiatul crescu printre fustele femeilor, delicat, sensibil, mîndru, tiranizînd-o pe duioasa lui mamă, pe care o iubea însă cu pasiune. El era stăpînul absolut al micii lumi în care se învîrtea. Pe măsură ce creştea, cei mai în vîrstă rămîneau uimiţi de felul lui semeţ de-a se purta şi de stăruitoarea lui asemănare cu taică-său. Punea întrebări în legătură cu tot ceea ce vedea, aşa cum fac copiii care vor să ştie tot. Adîncimea observaţiilor şi a întrebărilor lui îl uluiau pe bătrînul bunic, care-i bătea îngrozitor la cap pe obişnuiţii clubului şi ai tavernei cu tot soiul de poveşti despre deşteptă-

ciunea şi cunoştinţele puştiului. Pe bunica sa o tolera cu o nepăsare plină de îngăduinţă. Mica societate din jurul lui era convinsă că nu există în toată lumea asta un singur copil care să se poată măsura cu el. Georgy moştenise semeţia lui tată-său şi, îşi spuneau ei, poate că nici nu era rău.

Cînd băiatul se apropie de vîrsta de 6 ani, Dobbin începu să-i scrie tot mai des. Maiorul voia să ştie dacă Georgy merge la şcoală şi nădăjduia c-o scoate bine la capăt, sau poate că îi vine profesorul acasă ? Era timpul să înceapă să înveţe carte ; şi naşul şi tutorele său dădea a înţelege că dorea să ia asupra sa cheltuielile educaţiei băiatului, care ar fi apăsat cam greu pe venitul restrîns al mamei sale. Într-un cuvînt, maiorul se gîndea tot timpul la Amelia şi la băieţelul ei şi, prin dispoziţiile pe care le dăduse agenţilor săi, îl aproviziona pe acesta din urmă cu tot soiul de cărţi cu poze, cutii cu creioane colorate, pupitre şi toate uneltele imaginabile pentru a-l face să se distreze şi să se instruiască. Cu trei zile înainte ca Georgy să împlinească 6 ani, un domn, însoţit de un servitor, veni într-o cabrioletă şi se opri în faţa casei domnului Sedley, unde ceru să-l vadă pe tînărul George Osborne ; era Woosley, croitorul militar din Conduit Street, care venise, potrivit instrucţiunilor primite de la maior, să ia tînărului *gentleman* măsură pentru un costum de haine. El avusese cinstea să lucreze şi pentru căpitan, tatăl tînărului *gentleman*.

De asemenea, uneori, şi tot în urma dorinţei maiorului, fără nici o îndoială, treceau şi domnişoarele Dobbin cu trăsura familiei s-o ia pe Amelia şi pe băieţel la plimbare, dacă ei aveau chef

de-aşa ceva. Aerul protector şi bunăvoinţa acestor doamne nu-i făceau nici un fel de plăcere Ameliei, dar ea îndura totul cu destulă blîndeţe, pentru că era o fiinţă supusă din fire ; şi, în afară de asta, trăsura şi minunăţiile dinăuntrul ei îi făceau o nemaipomenită plăcere micului Georgy. Doamnele îl cereau cîteodată pe băieţel pentru toată ziua, şi el era întotdeauna fericit să se ducă în casa aceea cu grădină aşa de frumoasă din Denmark Hill, unde locuiau ele şi unde serele erau pline de struguri gustoşi şi spalierele de piersici.

Într-o zi ele veniră foarte voioase la Amelia cu o veste care, erau *sigure*, avea să-i facă plăcere, ceva *foarte* important în legătură cu iubitul lor William.

— Ce anume... se întoarce acasă ? întrebă ea cu ochii strălucitori de bucurie.

Oh, nu... nici gînd de-aşa ceva... numai că ele aveau toate motivele să creadă că iubitul lor William e pe cale de-a se însura... cu ruda unei foarte bune prietene de-a Ameliei... cu domnişoara Glorvina O'Dowd, sora lui *sir* Michael O'Dowd, care se dusese la Madras să se întîlnească cu *lady* O'Dowd... o fată de-o frumuseţe rară şi desăvîrşită din toate punctele de vedere, după cît se pare.

Amelia spuse : „Oh !" Amelia era foarte, *foarte* fericită de asemenea veste, sigur că era fericită. Dar presupunea că Glorvina nu seamănă nicidecum cu vechea ei cunoştinţă, care era foarte drăguţă... dar... dar ea era într-adevăr foarte fericită. Şi dintr-un anumit îndemn, de al cărui înţeles eu nu-mi pot da seama, îl luă pe Georgy în braţe şi îl sărută cu o nemaipomenită duioşie. Ochii-i înotau în lacrimi cînd puse copilul jos ; şi abia dacă mai scoase o singură vorbă tot restul plimbării, deşi era, cu adevărat, foarte fericită.

CAPITOLUL XXXIX

UN CAPITOL CINIC

Obligaţiile noastre de autor ne silesc acuma să ne întoarcem pentru un timp înapoi, la nişte vechi cunoştinţe de ale noastre din Hampshire, ale căror speranţe în legătură cu dispoziţiile testamentare ale bogatei lor rubedenii fuseseră atît de crud înşelate. Avînd în vedere că se aştepta la treizeci de mii de lire, a fost o grea lovitură pentru Bute Crawley să nu capete de la sora lui decît cinci, sumă din care, după ce-şi plăti datoriile personale şi pe cele ale lui Jim, fiu-său, colegianul, mai rămase o foarte neînsemnată părticică pentru cele patru fete slute ale sale. Doamna Bute nu ştiu niciodată, sau cel puţin nu recunoscu niciodată, cît de mult a contribuit purtarea ei despotică la ruina financiară a soţului ei. Tot ceea ce-i stătuse în putinţă să facă, femeia aceasta se jura şi susţinea că făcuse. Era oare vina ei că nu fusese înzestrată cu arta linguşirii pe care-o practica ipocritul ei de nepot, Pitt Crawley? Ea îi dorea toată fericirea pe care o merita de pe urma moştenirii atît de ruşinos dobîndite.

— Banii or să rămînă cel puţin în familie, spunea ea, milostivă. Pitt n-are să-i risipească niciodată, dragul meu, asta e absolut sigur; căci om mai cărpănos ca el n-ai să găseşti în toată Anglia, şi în felul său e tot atît de îngrozitor ca şi risipitorul de frate-său, blestematul acela de Rawdon!

Aşa că doamna Bute, după cea dintîi avalanşă de furie şi de dezamăgire, începu să se împace cum putu şi ea mai bine cu ghinionul ei şi să se chivernisească şi să facă cît mai multe economii cu putinţă. Îşi învăţă fetele cum să îndure cu zîmbetul pe buze sărăcia şi născocea zeci de metode ingenioase ca s-o ascundă sau să fugă de ea. Le scotea la balurile şi în localurile publice din împrejurimi cu o energie vrednică de toată lauda; şi mai mult chiar, prietenii care-o vizitau la parohie erau primiţi cu braţele deschise şi cinstiţi cum se cuvine, şi mult mai des decît înainte de a pierde moştenirea scumpei domnişoare Crawley. Din felul în care se prezenta ea în lume, nimeni n-ar fi bănuit că familia fusese atît de lovită în aşteptările ei; şi nici n-ar fi ghicit, din faptul că ieşea neîncetat în public, cît e de strîmtorată şi că deseori nici n-are ce mînca. Fiicele ei aveau parte de mult mai multe flecuşteţe de pe la modiste decît putuseră nădăjdui mai înainte de asta şi îşi făceau în mod statornic apariţia la serbările din Winchester şi Southampton; le vedeai la balurile date cu prilejul alergărilor de cai din Cowes şi la petrecerile care însoţesc regatele din partea locului; iar trăsura lor, cu cai luaţi de la plug, era veşnic pe drumuri; pînă ce aproape începu să se creadă că cele patru surori moşteniseră averi de la mătuşa lor, al cărei nume familia nu-l pomenea niciodată în public decît cu cea mai duioasă recunoştinţă şi consideraţie. Nu cunosc în Bîlciul deşertăciunilor nici un soi de minciună mai obişnuită decît asta; şi se poate observa cum că oamenii care-o pun în practică ajung să considere un merit ipocrizia lor şi că sînt cît se poate de virtuoşi şi vrednici de laudă din pricină că izbutesc să înşele pe toată lumea cu privire la opulenţa mijloacelor lor de trai.

Cu siguranţă că doamna Bute se socotea a fi una din cele mai virtuoase femei din Anglia, şi

priveliştea fericitei ei familii era un lucru edificator în acest sens pentru orice străin care o contempla. Fetele ei erau aşa de vesele, de duioase, de binecrescute şi atît de naturale! Martha picta flori cu o gingăşie rară şi aproviziona jumătate din bazarurile de binefacere din ţinut. Emma era o poetă consacrată a ţinutului, iar versurile ei, publicate în revista *Telegraph* din Hampshire, constituiau gloria Colţului poeţilor. Fanny şi cu Matilda cîntau duete în timp ce mama le acompania la pian, iar celelalte două surori, cu braţele petrecute una pe după mijlocul alteia, stăteau şi ascultau, iubitoare, mai la o parte. Dar nimeni nu le vedea pe bietele fete cum mai pisau la duetele astea cînd erau numai ele singure. Şi n-o vedea nici pe mamă dăscălindu-le ceas de ceas cu străşnicie. Într-un cuvînt, doamna Bute dădea piept cu o soartă grea şi salva aparenţele într-un fel cît se poate de virtuos.

Tot ce-i stătea unei mame bune şi respectabile în putinţă să facă, doamna Bute făcea. Ea invita în casa ei pe cîştigătorii regatelor din Southampton, pe preoţii de la catedrala din Winchester şi pe ofiţerii din cazărmile de prin partea locului. Căuta să-i momească pe tinerii avocaţi de la curtea cu juri şi-l îndemna pe Jim să-i aducă în casă toţi prietenii cu care se ducea el la vînătoare, împreună cu înălţimea-sa lordul. Dar ce nu-i în stare să facă o mamă pentru binele iubitelor sale fiice?

E limpede că între o femeie de felul acesta şi cumnatul său, îngrozitorul baronet de la castel, nu puteau fi decît prea puţine legături comune. Ruptura dintre Bute şi fratele său, *sir* Pitt, era definitivă. De fapt, era definitivă între *sir* Pitt şi întregul ţinut, în ochii căruia purtarea acestui bătrîn constituia un adevărat scandal. Aversiunea acestuia pentru oamenii respectabili creştea o dată cu vîrsta, şi porţile parcului său nu se mai deschiseseră în faţa vreunei trăsuri de nobil din vremea cînd Pitt şi cu *lady* Jane veniră să-i facă vizita lor obligatorie de după căsătorie.

Vizită înspăimîntătoare şi nenorocită, de care nimeni din familie nu-şi putea aminti fără groază. Pitt o rugă pe soţia lui, cu faţa albă ca varul, să nu mai pomenească niciodată despre ea; şi numai prin doamna Bute, care era totuşi la curent cu orice se petrecea la castel, fură cunoscute amănuntele primirii pe care *sir* Pitt o făcu fiului şi nurorii sale.

În timp ce aceştia treceau de-a lungul aleii principale a parcului în trăsura lor elegantă şi bine pusă la punct, Pitt observă, înspăimîntat şi înfuriat la culme, mari goluri printre copaci — copacii lui — pe care bătrînul baronet îi tăia fără nici un fel de încuviinţare. Parcul avea un aspect de tristeţe şi paragină desăvîrşită. Aleile erau prost întreţinute, iar eleganta trăsură împroşca în toate părţile cu noroi şi înainta cu multă greutate prin gropile din lungul aleii. Marele peron din faţa terasei şi a scărilor de la intrare era negru şi acoperit cu muşchi; straturile, odinioară numai flori, erau acuma năpădite de buruieni. Aproape toate ferestrele dinspre faţadă aveau obloanele lăsate; uşa cea mare a holului fu descuiată numai după ce traseră timp îndelungat de cordonul clopoţelului; şi o individă înzorzonată cu fel de fel de cordeluţe fu văzută cum urca repede de tot scara cea neagră de stejar, cînd, în cele din urmă, Horrocks lăsă pe moştenitorul de la Queen's Crawley şi pe soţia lui să pătrundă în castelul strămoşilor lor. El îi conduse în biblioteca lui *sir* Pitt, după cum i se spunea; pe măsură ce Pitt şi *lady* Jane se

apropiau de încăperea respectivă, fumul de tutun devenea din ce în ce mai des.

— *Sir* Pitt nu se simte prea bine, observă, ca un fel de scuză, Horrocks, dînd a înțelege că stăpînul său e chinuit de lumbago.

Biblioteca avea vederea către parc. *Sir* Pitt deschisese o fereastră și zbiera dinăuntru la vizitiul și servitorul fiului său, care se pregăteau să dea bagajele jos.

— Nu mișcați nici un cufăr! răcnea el, făcîndu-le semn cu pipa pe care-o ținea în mînă. Nu-i vorba decît de-o mică vizită de dimineață, Tucker neghiobule! Doamne, ce beteșug are calul ăla din față la picior, nu se găsește nimeni la „Capul regelui" să-l frece puțin? Ce mai faci, Pitt? Ce mai faci, draga mea? Ați venit să-l vedeți pe bătrîn, hai? Bravo, ești destul de frumușică. Nu semeni cu mama dumitale, cumătra aia bătrînă, cu mutra de cal. Vino și-l sărută pe bătrînul Pitt, ca o fetiță cuminte ce ești!

Îmbrățișarea o zăpăci întrucîtva pe noră; așa cum era de așteptat, simțind mîngîierile bătrînului domn, neras și duhnind a tutun. Dar își aminti că și fratele ei, Southdown, purta mustăți și fuma, așa că se supuse baronetului cu destulă grație.

— Ce burtă a mai făcut și Pitt ăsta! zise baronetul după această manifestare de dragoste. Îți citește predici lungi, draga mea? Psalmul o sută, *Imnul serii*, ce zici, Pitt? Du-te și adu un pahar de Malmsey și o prăjitură pentru *lady* Jane, Horrocks, gogomanule, și nu te mai holba ca un porc îngrășat. N-am de gînd să-ți cer să rămîi în casa asta, draga mea; ți s-ar părea prea plictisitor, atît pentru dumneata, cît și pentru mine, din cauza lui Pitt. Eu am îmbătrînit acuma, și îmi am tabieturile mele, și pipa mea, și jocul meu de table seara.

— Și eu știu să joc table, domnule, spuse *lady* Jane, rîzînd. Obișnuiam să joc cu papa și cu domnișoara Crawley, nu-i așa, domnule Crawley?

— *Lady* Jane cunoaște la perfecție jocul la care dumneata declari că ții așa de mult, rosti cu măreție Pitt.

— Totuși, nu trebuie să rămînă în casa asta. Nu, nu, întorceți-vă la Mudbury și trageți la doamna Rincer; sau duceți-vă la parohie și cereți lui Bute să vă invite la masă. Are să fie încîntat să vă vadă, pricepi doar; vă este cît se poate de recunoscător pentru că i-ați suflat paralele babei! Ha, ha, ha! parte din ele au să-ți folosească să cîrpești puțin castelul după ce-am să mor eu.

— Observ, zise Pitt, luîndu-l de sus, că oamenii dumitale au de gînd să taie toți copacii!

— Da, da, e o vreme foarte frumoasă și potrivită pentru acest anotimp, răspunse *sir* Pitt, care surzise ca la comandă. Numai că eu am îmbătrînit acuma, Pitt. Dumnezeu să-ți dea sănătate, dar nici tu nu mai ai mult pînă la cincizeci. Dar și-i duce bine, nu-i așa, drăguța mea *lady* Jane? E tot numai cucernicie, cumpătare și viață morală. Uită-te la mine. Nu mai am nici eu mult pînă la de patru ori douăzeci... ha-ha-ha! și izbucni în rîs, luă o priză de tabac, se uită galeș la ea și-o ciupi de mînă.

Pitt mai aduse încă o dată vorba despre copaci; dar baronetul surzi din nou cît ai zice pește.

— Am îmbătrînit foarte mult, și anul ăsta m-au chinuit îngrozitor reumatismele. N-am să mai fac umbră pămîntului multă vreme; dar îmi pare bine c-ai venit să mă vezi, noră. Îmi place figura dumi-

tale, *lady* Jane ; n-are nimic din aerul acela afurisit și arogant al neamului Binkie ! Am să-ți dau ceva drăguț, scumpa mea, să te prezinți la curte cum trebuie. Se tîrî pînă la capătul celălalt al odăii și scoase dintr-un dulap o casetă mică și veche în care se aflau giuvaericale de oarecare preț. Ține asta, draga mea, zise el, a fost a mamei mele, și după aceea a primei mele soții. Drăguțe perle... fata fierarului nu le-a purtat niciodată. Nu, nu. Ia-o și ascunde-o repede, zise el, împingînd caseta în mîna nurorii sale și închizînd ușa dulapului, în timp ce Horrocks intră cu o tavă încărcată cu gustări.

— Ce i-ai dat nevestei lui Pitt ? întrebă individa aceea înzorzonată după ce Pitt și *lady* Jane se despărțiră de bătrînul *gentleman*.

Era domnișoara Horrocks, fiica intendentului, pricina scandalului din ținut, stăpîna care domnea acuma aproape cu desăvîrșire asupra castelului de la Queen's Crawley.

Ascensiunea Cordeluțelor acestora fusese urmărită cu groază de tot ținutul și de întreaga familie. Cordeluțele își deschiseră un cont la „Mudbury Branch Savings Bank". Cordeluțele se duceau la biserică cu trăsura și puseseră stăpînire și pe cabrioletă, care fusese dată în folosință servitorilor de la castel. Slujitorii erau dați afară după bunul ei plac. Grădinarul scoțian, care mai locuia încă în dependințele castelului și care era mîndru de spalierele și serele sale și care o scotea, ce e drept, foarte bine la capăt din produsele livezii pe care o ținea în arendă, vînzîndu-le cu preț bun la Southampton, descoperi într-o dimineață însorită pe numitele Cordeluțe mîncînd piersici din spalierul dinspre miazăzi și simți niște strașnice palme peste urechi cînd protestă împotriva atacului acesta asupra proprietății sale. El și nevasta lui scoțiană și copii lui scoțieni, singurii locuitori respectabili de la Queen's Crawley, fură siliți să emigreze, cu cățel, cu purcel cu tot, iar mîndrețele acelea de grădini căzură în paragină și straturile de flori rămaseră neînsămînțate. Grădina de trandafiri a bietei *lady* Crawley se sălbătici cu totul. Și numai doi sau trei argați mai tremurau acuma de frig în vechea și mohorîta aripă a servitorilor. Grajdurile și dependințele erau goale, zăvorîte și pe jumătate dărăpănate. *Sir* Pitt trăia mai mult retras, iar noaptea se îmbăta, în tovărășia lui Horrocks, majordomul și intendentul său (cum începuse el să-și zică de la o vreme încoace), și cu blestemăția de Cordeluțe. Erau cu totul altfel ca pe vremurile cînd se ducea ea la Mudbury în căruță și i se adresa oricărui negustoraș cu „*sir*". Fie din pricina rușinei, fie din pricină că nu-și putea suferi vecinii, adevărul este că moșneagul acela cinic de la Queen's Crawley cu greu mai putea fi văzut acuma dincolo de porțile parcului său. Se certa cu oamenii săi de afaceri și-i strîngea cu ușa pe arendași aproape numai prin corespondență. Cît e ziua de mare, stătea și scria scrisori. Avocatul sau arendașii care aveau treabă cu *sir* Pitt nu puteau ajunge la el decît prin mijlocirea Cordeluțelor, care îi primeau în ușa camerei menajerei — această încăpere străjuia intrarea de serviciu pe unde erau introduși aceștia ; așa că încurcăturile baronetului creșteau, și greutățile se înmulțeau pe zi ce trecea.

Ne putem lesne închipui groaza lui Pitt Crawley cînd ajunseră la urechile celui mai desăvîrșit și mai corect dintre *gentlemen* zvonurile privind nebunia tatălui său. El tremura tot timpul de teamă

să nu afle că numitele Cordeluțe fuseseră ridicate la rangul de cea de-a doua lui mamă vitregă legală. După această dintîi și cea din urmă vizită, numele tatălui său nu mai fu pomenit niciodată în eleganta și civilizata casă a lui Pitt. Baronetul era rușinea familiei sale, și toată lumea îl ocolea, tăcută și înspăimîntată. Contesa Southdown trecea și-i lăsa regulat la poartă cele mai emoționante broșuri — broșuri care ar fi trebuit să-i facă oricui părul măciucă de groază. Doamna Bute de la parohie căta mereu afară, în timpul nopții, să vadă dacă nu cumva cerul de deasupra perdelei de ulmi, în spatele cărora era castelul, se înroșise, și dacă locuința nu era mistuită de flăcări. *Sir* G. Wapshot și *sir* Fuddleston, vechi prieteni ai casei, nu mai voiau să stea pe aceeași bancă cu *sir* Pitt la sesiunile trimestriale ale juraților și întorceau cu nepăsare capul în High Street din Southampton cînd nemernicul acesta îndrăznea să le întindă bătrînele lui labe murdare. Dar toate astea îl lăsau rece ; el își vîra mîinile în buzunare și izbucnea în rîs, în timp ce se urca în caleașca cu patru cai ; avea obiceiul să izbucnească în rîs văzînd broșurile lăsate de *lady* Southdown ; și rîdea de fiii lui, și de întreaga lume, și de numitele Cordeluțe, cînd dumneaei se înfuria, ceea ce nu i se întîmpla tocmai arareori.

Domnișoara Horrocks se instalase ca menajeră la Queen's Crawley și strunea toată servitorimea de-acolo cu deosebită măreție și asprime. Toate slugile fură instruite să i se adreseze cu „coană" sau „cucoană", și era o slujnicuță adusă de ea, care stăruia în a-i spune „stăpînă", fără nici un fel de mustrare din partea menajerei. „Au fost cucoane și mai bune ca mine, dar au fost și mai rele, Hester", era răs-

punsul domnișoarei Horrocks la această lingușire a subalternei sale.

Așa cîrmuia ea treburile castelului, exercitînd o putere supremă asupra tuturor, cu excepția lui taică-său, pe care, cu toate acestea, îl trata cu o nemaipomenită aroganță, punîndu-i în vedere să nu se poarte cu prea multă familiaritate cu „una care e cît pe-aci să devină nevastă de baronet". Căci, într-adevăr, ea repeta acest măreț rol al vieții cît se poate de mulțumită de propria-i persoană, spre amuzamentul bătrînului *sir* Pitt, care rîdea pe înfundate de aerele și de grațiile *ei* și hohotea ceasuri întregi văzîndu-i pretențiile de distincție și felul în care încerca să imite purtările celor din clasele sus-puse. Și pretindea că era un adevărat spectacol de comedie s-o vezi jucînd rolul unei doamne din lumea mare ; o puse să se îmbrace într-una din toaletele de gală ale primei *lady* Crawley, jurîndu-se pe toți sfinții (iar domnișoara Horrocks fiind întru totul de acord) că rochiile îi veneau ca turnate și amenințînd s-o urce chiar în clipa aceea într-o caleașcă cu patru cai ca s-o ducă la curte. Ea scotocise dulapurile celor două răposate doamne și hăcuise și ciopîrțise tot ceea ce mai rămăsese din îmbrăcămintea lor, potrivind-o gusturilor și figurii ei. Și tare i-ar mai fi plăcut să pună mîna și pe giuvaeruri și pe celelalte podoabe ale lor ; dar bătrînul baronet le încuiase în cabinetul său particular, iar ea nu-i putu smulge cheile, cu toate ademenirile și dezmierdările. Și adevărul este că puțin timp după ce plecă de la Queen's Crawley, se descoperi un caiet aparținînd numitei doamne, care dădea pe față rîvna ascunsă de-a deprinde arta scrierii în general, și în special de a-și iscăli numele cînd ca *lady*

Crawley, cînd ca *lady* Betsy Horrocks, cînd ca *lady* Elizabeth Crawley etc.

Deşi vrednicii locuitori ai parohiei nu se duceau niciodată la castel şi-l ocoleau cît puteau pe moşneagul acela îngrozitor şi nebun, stăpînul castelului, ei ştiau totuşi prea bine ce se întîmplă acolo şi aşteptau în fiecare zi catastrofa, pe care-o dorea cu atîta nerăbdare şi domnişoara Horrocks. Dar iată că soarta, plină de invidie, se interpuse şi o împiedică de-a primi răsplata cuvenită unei asemenea neprihănite iubiri şi virtuţi.

Căci într-o zi baronetul o surprinse pe „onorata doamnă", cum îi spunea el în bătaie de joc, stînd în faţa pianului aceluia vechi şi dezacordat din salon, care de-abia mai fusese atins de pe vremea cînd Becky Sharp îşi cîntase la el cadrilurile, aşezată la pian cu cea mai mare gravitate şi zbierînd din toate puterile ceva ce i se părea ei că aduce cu melodiile auzite altădată. Iar protejata ei, slujnicuţa aceea de la bucătărie, stătea alături de stăpînă-sa, desfătîndu-se foarte în timpul acestei operaţii, dînd aprobativ din cap şi exclamînd: „Doamne, cucoană, ce minunăţie !" întocmai ca un binecrescut sicofant dintr-un salon adevărat.

Întîmplarea asta îl făcu pe bătrînul baronet să izbucnească într-un tunet de rîsete, ca de obicei. El povesti de vreo douăsprezece ori incidentul acesta lui Horrocks în cursul serii, spre marea deznădejde a domnişoarei Horrocks. Bătrînul bătea darabana pe masă, ca şi cum aceasta ar fi fost un instrument muzical, şi urla cît îl ţinea gura, căutînd să imite felul ei de a cînta. Se jura că o voce aşa de frumoasă trebuie cultivată şi fu de părere că trebuie să-şi angajeze profesori de canto, propuneri în care domnişoara Horrocks nu vedea

nici cea mai mică urmă de batjocură. *Sir* Pitt fu cît se poate de bine dispus în seara aceea şi bău cu prietenul şi majordomul său o cantitate neobişnuit de mare de rom cu apă, iar la o oră foarte înaintată din noapte credinciosul său prieten şi servitor îşi conduse stăpînul în camera de culcare.

O jumătate de oră mai tîrziu, însă, se iscă mare tărăboi şi zarvă în toată casa. Şi se vedeau trecînd lumini de la o fereastră la alta în singuraticul, pustiul şi străvechiul castel, în care numai două sau trei camere erau de obicei ocupate de proprietarul respectiv. Imediat după asta, un băiat călare pe un ponei plecă galopînd spre Mudbury, să-l caute pe doctor. Şi după un alt ceas (fapt prin care noi verificăm cu cîtă grijă ţinuse excelenta doamnă Bute Crawley legătura cu castelul), această doamnă în saboţi şi cu glugă pe cap, împreună cu cucernicul Bute Crawley şi cu James Crawley, fiul lor, străbătură drumul de la parohie prin parc şi intrară în casă pe uşa larg deschisă a holului. Străbătură holul şi micul salon îmbrăcat cu stejar, pe masa căruia se mai vedeau cele trei pahare şi sticla de rom goală care slujise la cheful lui *sir* Pitt, şi din încăperea aceasta trecură în cabinetul lui *sir* Pitt, unde o găsiră pe domnişoara Horrocks, cea cu cordeluţele ei criminale, încercînd, cu o înfăţişare plină de sălbăticie, să deschidă dulapurile şi birourile cu maldărul de chei pe care îl avea în mînă. Şi pe care îl scăpă jos, cu un strigăt de spaimă, cînd ochii scundei doamne Bute fulgerară de sub gluga ei neagră.

— Priviţi-o, James, şi dumneata, domnule Crawley ! strigă doamna Bute, arătînd spre mutra înfricoşată şi cu ochi umflaţi a vinovatei.

— El mi le-a dat; el mi le-a dat! răcni aceasta.

— El ţi le-a dat, făptură ticăloasă! urlă doamna Bute. Te iau ca martor, domnule Crawley, că am găsit-o pe nemernica asta pe cale de-a fura averea fratelui dumitale; şi are să fie spînzurată, aşa cum am spus eu întotdeauna că are să se întîmple.

Betsy Horrocks, foarte speriată, se aruncă în genunchi şi izbucni în plîns. Dar cei care cunosc cu adevărat sufletul unei femei milostive ştiu prea bine că ea nu se prea zoreşte cu iertarea şi că umilirea unui duşman e un adevărat balsam pentru sufletul ei.

— Sună clopoţelul, James! porunci doamna Bute. Sună pînă vin toţi oamenii.

Cei trei sau patru servitori care locuiau în vechea casă, acuma aproape pustie, veniră numaidecît auzind continua şi imperioasa chemare.

— Duceţi-o pe femeia asta în camera de arest, spuse ea. Am prins-o jefuindu-l pe *sir* Pitt. Domnule Crawley, ai să-i faci mandatul de arestare, şi dumneata, Beddoes, ai s-o duci mîine dimineaţă cu docarul la închisoarea din Southampton.

— Draga mea, interveni magistratul şi parohul, ea nu-i decît...

— Nu există pe-aici nişte cătuşe? se întreba doamna Bute, tropăind cu saboţii ei. Aici erau întotdeauna nişte cătuşe la îndemînă. Unde e ticălosul de tată al acestei creaturi?

— El *mi le-a dat!* striga mereu biata Betsy. Nu-i aşa, Hester? Nu l-ai văzut tu pe *sir* Pitt — ştii doar că l-ai văzut — cînd mi le-a dat... de-atîta vreme încă..., chiar a doua zi după bîlciul din Mudbury; şi nici nu-mi trebuie! Luaţi-le, dacă credeţi că nu sînt ale mele! Şi spunînd asta, nenorocita

scoase din buzunar o uriaşă pereche de catarame de ghete care-i stîrniseră cîndva admiraţia şi pe care abia le şterpelise dintr-unul din dulapurile de cărţi din cabinet, unde fuseseră puse.

— Vai, Betsy, cum poţi avea curajul să înşiri nişte minciuni aşa de gogonate, zise Hester, mica slujnicuţă de la bucătărie, fosta ei protejată, şi încă faţă de doamna Crawley, care e atît de bună şi de drăguţă, şi faţă de cucernicia-sa? (Şi aici făcu o reverenţă.) Puteţi scotoci în toate cutiile *mele*, cucoană, zău dacă nu puteţi, iată cheile mele, căci eu sînt fată cinstită, deşi din părinţi săraci şi crescută la azil... şi dacă o să găsiţi măcar o bucăţică de dantelă sau un ciorap de mătase din toate boarfele pe care dumneata le-ai luat, să nu mai pun piciorul niciodată în biserică!

— Scoate numaidecît cheile, pungăşoaică ticăloasă! şuieră virtuoasa şi micuţa doamnă cu capul acoperit de glugă.

— Iată şi lumînarea, cucoană, şi dacă doriţi, pot să vă arăt şi camera ei, cucoană, şi dulapul din camera menajerei, unde-şi ţine o mulţime şi o mulţime de lucruri! spuse pe nerăsuflate înfocata slujnicuţă, făcînd belşug de reverenţe.

— Ţine-ţi gura, te rog. Cunosc perfect de bine camera pe care o ocupă această făptură. Doamnă Brown, ai bunătatea şi vino cu mine, iar dumneata, Beddoes, n-o slăbi o clipă din ochi pe această femeie! porunci doamna Bute apucînd lumînarea. Domnule Crawley, ai face mai bine să te urci sus să vezi dacă nu-l asasinează cineva pe nefericitul tău frate!

Şi gluga neagră, escortată de doamna Brown, porni spre încăperea pe care, după cum pe bună dreptate spunea, o cunoştea la perfecţie.

Bute urcă sus, unde îl găsi pe doctorul din Mudbury alături de îngrozitorul Horrocks, aplecaţi asupra stăpînului său, care zăcea într-un fotoliu. Încercau să-i ia sînge lui *sir* Pitt Crawley. . . . . .

A doua zi de dimineaţă o ştafetă fu grabnic trimisă domnului Pitt Crawley de către cucoana preoteasă, care îşi asumă conducerea generală şi care îl veghease pe bătrînul baronet toată noaptea. El fusese readus la ceva care semăna a viaţă ; nu putea vorbi, dar părea să recunoască pe cei din jur. Doamna Bute stătuse neclintită la căpătîiul lui. Părea să nu aibă niciodată nevoie de somn femeiuşca asta, şi nu-şi închise nici o singură clipă aprigii ei ochi negri, deşi doctorul sforăia în fotoliul său. Horrocks făcu cîteva deznădăjduite eforturi să-şi revendice autoritatea şi să-şi vegheze stăpînul, dar doamna Bute îi strigă că-i un beţiv şi-un ticălos bătrîn şi-l pofti să nu-şi mai arate niciodată mutra în casa aceea dacă vrea să nu fie expediat şi el împreună cu ticăloasa de fiică-sa.

Îngrozit de felul ei de-a se purta, Horrocks se strecură jos în salonul îmbrăcat cu stejar, unde-l află pe domnul James, care, după ce cercetă sticla ce se găsea acolo şi văzînd-o goală, îi porunci să aducă o nouă sticlă de rom, poruncă pe care el o execută numaidecît ; adăugă şi nişte pahare curate, lîngă care se aşezară şi parohul şi fiul său ; acesta din urmă îi porunci apoi lui Horrocks să depună chiar în clipa aceea cheile şi să nu-şi mai arate niciodată mutra pe-acolo.

Înfricoşat de asemenea purtare, intendentul le încredinţă cheile, iar el cu fiica lui se furişară tăcuţi, în bezna nopţii, renunţînd la stăpînirea castelului din Queen's Crawley. . . . . .

CAPITOLUL XL

ÎN CARE BECKY E RECUNOSCUTĂ DE FAMILIE

Moştenitorul familiei Crawley sosi acasă la timp după această catastrofă, şi de-aci înainte putem spune că luă definitiv în stăpînire Queen's Crawley. Căci cu toate că bătrînul baronet mai supravieţui cîteva luni, el nu mai era întreg la minte şi abia putea vorbi, iar conducerea treburilor moşiei trecu asupra fiului său mai vîrstnic. Şi Pitt găsi o situaţie cît se poate de ciudată. Tatăl său cumpăra şi ipoteca mereu ; avea douăzeci de oameni de afaceri şi certuri cu fiecare ; certuri cu toţi arendaşii, şi procese cu toţi aceştia ; procese cu avocaţii ; procese cu companiile miniere şi de navigaţie în care era şi el coproprietar şi cu orice ins cu care avusese vreodată o combinaţie. Limpezirea tuturor încurcăturilor ăstora şi punerea lor în ordine era o sarcină demnă de metodicul şi perseverentul diplomat de la curtea din Pumpernickel ; şi el se puse pe treabă cu un nemaipomenit zel. Întreaga sa familie, bineînţeles, fu transportată la Queen's Crawley, unde veni, fireşte, şi *lady* Southdown ; care se apucă să convertească parohia chiar sub nasul cucerniciei-sale şi-şi aduse cu ea şi clericii ei nehirotonisiţi, spre groaza furioasei doamne Bute. *Sir* Pitt nu luase nici o hotărîre în privinţa vînzării dreptului asupra parohiei de la Queen's Crawley ; iar la momentul potrivit, mărita doamnă avea de gînd să ia conducerea bisericii în mîinile sale şi să prezinte pentru postul de paroh un tînăr protejat de-al său ; su-

biect în privința căruia diplomatul Pitt nu se pronunță în nici un fel.

Planurile doamnei Bute în legătură cu domnișoara Betsy Horrocks căzură baltă ; și aceasta din urmă nu făcu nici un fel de vizită închisorii din Southampton. Ea și cu tatăl ei părăsiră castelul, iar acesta din urmă luă în stăpînire cîrciuma satului, ce avea firma „La armele familiei Crawley", pe care i-o dăduse în arendă *sir* Pitt. Fostul intendent obținuse și un mic teren scutit de orice taxă, în același loc, din pricina căruia îi revenea unul din voturile tîrgului. Preotul avea și el unul din voturile acestea, și ei doi, împreună cu alte patru persoane, formau corpul electoral care trimitea în Parlament pe cei doi reprezentanți din Queen's Crawley.

Între doamnele de la parohie și cele de la castel urmă un schimb de amabilități, între cele tinere cel puțin, căci doamna Bute și *lady* Southdown nu se puteau întîlni niciodată fără să se ciocnească, și, încetul cu încetul, se feriră de a mai da ochi una cu alta. *Lady* Southdown rămînea în camera sa cînd doamnele de la parohie își vizitau verișoarele de la castel. Poate că domnul Pitt nu era prea nemulțumit de absențele acestea ocazionale ale soacrei. În ochii lui, familia Binkie trecea drept cea mai de seamă, mai înțeleaptă și mai interesantă familie din lume, iar onorata doamnă și mătușă își cîștigase de multă vreme un ascendent asupra lui, dar uneori simțea că e prea din cale-afară dus de nas. Să fii socotit drept om tînăr era, fără îndoială, lucru măgulitor, dar să fii tratat la 46 de ani ca un băiețaș, era uneori peste măsură de umilitor. *Lady* Jane, însă, se supunea orbește mamei sale. Își iubea cu multă pasiune copiii, dar în ascuns ; și era un adevărat noroc pentru ea că

numeroasele ocupații ale *lady*-ei Southdown, conferințele cu pastorii și corespondența cu toți misionarii din Africa, Asia și Australia etc. îl luau așa de mult timp venerabilei contese, încît nu-i mai rămînea decît puțină vreme să se mai ocupe și de nepoata ei, micuța Matilda, sau de nepotul ei, Pitt Crawley. Acesta din urmă era un copil debil ; și numai prin impresionante cantități de calomel putea *lady* Southdown să-l țină totuși în viață.

Cît despre *sir* Pitt, el se retrase exact în camerele acelea în care se stinsese mai înainte *lady* Crawley, și aici era îngrijit cu sîrguință și cu un zel plin de statornicie de către Hester, slujnicuța astfel înălțată în grad. Care dragoste, care fidelitate și ce stăruință pot fi comparate cu acelea ale unei infirmiere bine plătite ? Ele umflă și netezesc pernele și fierb ceaiuri medicinale ; se scoală noaptea ; rabdă văicăreli și cicăleală ; văd c-a răsărit soarele și nu se îndură să plece de lîngă patul bolnavului ; dorm în fotolii și mănîncă singure cuc ; și-și petrec nopți lungi, nesfîrșite, fără să facă altceva decît să vegheze focul din sobă și oala în care fierbe băutura bolnavului ; ele citesc cît e săptămîna de mare *Gazeta săptămînală ;* iar *Chemarea plină de gravitate a legii* sau *Întreaga datorie a omului* le țin loc de lectură și le sînt de ajuns pentru tot anul, iar noi ne certăm cu ele din pricina că, atunci cînd le vin rubedeniile în vizită, o dată pe săptămînă, le aduc și puțintel gin de contrabandă în coșul cu rufărie. Doamnelor, care bărbat ar rămîne neclintit în dragostea sa îngrijind timp de un an de zile obiectul iubirii sale ? Pe cînd o infirmieră nu se va mișca de lîngă tine pentru zece lire pe trimestru, iar noi ne închipuim că-i plătim prea mult. Cel puțin

domnul Crawley bombănea neîncetat fiindcă plătea numai jumătate din suma respectivă domnișoarei Hester pentru a-l îngriji și zi și noapte pe baronet, tatăl său.

În zilele cu soare, bătrînul *gentleman* era scos într-un fotoliu, același fotoliu pe care-l folosise și domnișoara Crawley la Brighton și care fusese adus de acolo la Queen's Crawley, împreună cu o sumedenie de mărunțișuri de-ale *lady*-ei Southdown. *Lady* Jane se ducea deseori lîngă bătrîn și era cît se poate de limpede că *sir* Pitt ținea foarte mult la ea. Luase deprinderea să dea mereu din cap și să-i zîmbească cînd o vedea că intră în cameră și să scoată un vaiet nearticulat și rugător cînd ea pleca. Cînd ușa se închidea în urma ei, începea să plîngă și să suspine, iar în timpul acesta, chipul și purtările Hesterei, care era întotdeauna nespus de blîndă și de amabilă cît era de față doamna, se schimbau dintr-o dată, și ea începea să se strîmbe la el, să-și încleșteze pumnii și să răcnească : „Ține-ți gura, neghiob bătrîn și caraghios !" și-i întorcea fotoliul de la focul la care bătrînului îi plăcea așa de mult să se uite, din care pricină începea să plîngă și mai tare. Căci asta era tot ceea ce mai rămăsese după mai bine de șaptezeci de ani de viclenii și de lupte, de beții, de planuri, de păcate și de egoism — un moșneag idiot și plîngăreț suit în pat, dat jos din pat, spălat și hrănit ca un prunc.

Veni în sfîrșit și ziua cînd funcția infirmierei luă sfîrșit. Într-o dimineață, în timp ce Pitt Crawley examina, în cabinetul său, carnetul de socoteli al intendentului și al subintendentului, se auzi o bătaie în ușă, și Hester se înfățișă în persoană, făcu o plecăciune și zise :

— Iertați-mă, *sir* Pitt. *Sir* Pitt a murit azi-dimineață, *sir* Pitt. Eu prăjeam pîinea, *sir* Pitt, pentru supa de ovăz, pe care o lua regulat în fiecare dimineață la ora șase, *sir* Pitt, și... și am crezut că aud ceva ca un geamăt, *sir* Pitt... și... și... și... Ea făcu o altă reverență.

Din ce pricină i se îmbujoră lui Pitt așa de repede fața lui palidă ? Era oare pentru că, în sfîrșit, devenise *sir* Pitt, cu loc în Parlament și cu onoruri viitoare în perspectivă ? „Am să limpezesc toate treburile moșiei plătind bani gheață", își zise el și socoti numaidecît ce reparații și ce îmbunătățiri trebuia să facă. El nu voise să întrebuințeze pînă acum moștenirea rămasă de la mătușa sa de teamă ca nu cumva *sir* Pitt să se însănătoșească, iar el să-și fi cheltuit banii în vînt.

Toate obloanele fură lăsate atît la castel, cît și la parohie ; clopotul bisericii bălăngăni jalnic, iar altarul fu îmbrăcat în negru ; Bute Crawley renunță la o vînătoare, dar se duse și cină în liniște la Fuddleston, unde se întreținu cu comesenii, la un pahar de Porto, despre răposatul său frate și despre tînărul *sir* Pitt. Domnișoara Betsy, care se măritase între timp cu un șelar din Mudbury, plînse pînă nu mai putu. Medicul familiei veni călare și-și exprimă respectuoasele lui condoleanțe și se informă de sănătatea doamnelor. Se vorbi mult despre moartea asta la Mudbury, cît și la cîrciuma „La armele familiei Crawley", cîrciumă al cărei proprietar se împăcase de curînd cu parohul, care fusese văzut, întîmplător, intrînd în salon și gustînd din berea blondă a domnului Horrocks.

— Să-i scriu eu fratelui tău, sau îi scrii tu ? își întrebă *lady* Jane soțul, pe *sir* Pitt.

— Am să-i scriu eu, bineînțeles, spuse *sir* Pitt, și-am să-l chem la înmormîntare ; căci așa-i rînduiala.

— Și... și pe doamna Rawdon, zise sfioasă *lady* Jane.

— Jane, strigă *lady* Southdown, cum poți spune una ca asta ?!

— Bineînțeles că trebuie chemată și doamna Rawdon, răspunse cu hotărîre *sir* Pitt.

— Dar nu atîta timp cît mă găsesc și eu în casa asta ! rosti *lady* Southdown.

— Onorata doamnă e rugată să-și aducă aminte că șeful familiei sînt eu, răspunse *sir* Pitt. Te rog, *lady* Jane, fii drăguță și scrie-i doamnei Rawdon Crawley o scrisoare, cerîndu-i să fie și ea de față la această tristă solemnitate.

— Jane, îți interzic să pui mîna pe condei ! strigă contesa.

— Am impresia că șeful familiei sînt eu, repetă *sir* Pitt, și oricît de mult aș deplînge împrejurarea care v-ar sili să părăsiți locuința aceasta, trebuie, dacă nu vă este cu supărare, să continuu cîrmuirea acestei case așa cum găsesc eu de cuviință.

Lady Southdown se ridică de pe scaun la fel de măreață ca și doamna Siddons [1] în *lady* Macbeth și porunci să i se pună caii la trăsură. Dacă fiul și fiica ei o dădeau afară din casa lor, ea își va ascunde mîhnirea undeva în singurătate și se va ruga pentru întoarcerea lor pe calea cea bună.

— Noi nu te alungăm din casa noastră, mamă, spuse rugător sfioasa *lady* Jane.

---

[1] *Sarah Siddons* (1755—1831), cunoscută tragediană engleză.

— Deoarece invitați în casă oameni pe care nu-i poate primi nici o bună creștină, doresc să mi se pregătească trăsura pentru mîine dimineață !

— Ai bunătatea, Jane, și scrie ceea ce îți dictez ! rosti *sir* Pitt, ridicîndu-se și luînd o atitudine autoritară, exact ca în *Portretul unui gentleman* dintr-o expoziție. Începe : „Queen's Crawley, 14 septembrie 1822. Dragul meu frate..."

Auzind aceste hotărîtoare și teribile cuvinte, *lady* Macbeth, care așteptase un semn de slăbiciune sau de șovăire din partea ginerelui său, se ridică și părăsi cu un aer înțepat biblioteca. *Lady* Jane își înălță privirea către soțul său, ca și cum ar fi vrut din toată inima să se ducă după ea și s-o îmbuneze ; dar Pitt interzise soției sale să facă vreun pas.

— N-are să plece, zise el, știi doar că și-a închiriat casa din Brighton și că și-a cheltuit veniturile pe o jumătate de an înainte. Și o contesă care stă la hotel își pierde tot prestigiul. De cînd aștept eu prilejul să fac acest... acest pas decisiv, draga mea ; căci, după cum trebuie să-ți fi dat seama, e cu neputință să existe doi șefi într-o singură familie ; și acuma, dacă binevoiești, vom relua dictarea : „Dragul meu frate, îndurerata veste, pe care e de datoria mea s-o împărtășesc familiei mele, trebuie s-o fi presimțit de multă vreme" etc.

Într-un cuvînt, Pitt, după ce își cîștigase regatul, și după ce, datorită norocului, sau mai degrabă meritului, după cum socotea el, își însușise aproape toată averea în care își puseseră nădejdea celelalte rubedenii ale lui, era hotărît să-și trateze familia cu bunăvoință și cu toată considerația cuvenită și să restabilească măreția de odinioară a

castelului din Queen's Crawley. Şi-i plăcea să se gîndească că el va fi stăpînul.

Îşi propunea să uzeze de marea influenţă pe care situaţia şi calităţile lui înalte trebuiau să i-o asigure cît mai grabnic în ţinut, ca să-şi rostuiască fratele şi să le găsească verilor săi slujbe demne de ei, căci poate că simţea încolţindu-l întrucîtva remuşcarea gîndindu-se că avea în stăpînirea lui toate bunurile la care jinduiseră aceştia. În decurs de trei sau patru zile de suveranitate, înfăţişarea i se schimbase cu totul, iar planurile îi erau bine stabilite; hotărî să fie un cîrmuitor drept şi cinstit, s-o înlăture de la domnie pe *lady* Southdown şi să trăiască în cei mai buni termeni de prietenie cu toate rudele sale de sînge.

În această stare de spirit dictă el scrisoarea către fratele său Rawdon, o scrisoare solemnă şi îndelung cumpănită, ce cuprindea observaţiile cele mai profunde, închise în cuvintele cele mai lungi, care-o umplură de uimire pe mica şi naiva secretară care scria la porunca soţului său. „Ce mai orator o să fie şi ăsta, se gîndi ea, cînd o să intre în Camera Comunelor... (punct asupra căruia, ca şi asupra tiraniei *lady*-ei Southdown, Pitt făcuse oarecare aluzii soţiei sale în pat). Ce înţelept, cît de bun şi ce om de geniu e bărbatul meu! Aveam credinţa că-i puţin cam nepăsător; dar cît e de bun, şi ce om de geniu!"

Adevărul este că Pitt Crawley învăţase pe dinafară fiecare cuvînt al scrisorii respective şi o studiase, cu o discreţie diplomatică, pe deplin şi în toate amănuntele, mult timp înainte de-a găsi cu cale să i-o dicteze uluitei sale soţii.

Respectiva misivă, cu o largă margine neagră şi cu parafă, fu prin urmare expediată de către *sir* Pitt Crawley fratelui său, colonelul, din Londra.

Rawdon Crawley nu fu decît pe jumătate încîntat de primirea ei. „La ce bun să ne ducem acolo, în locul acela plicticos? se gîndi el. Nu pot suferi să rămîn singur cu Pitt după masă, iar caii pînă acolo şi înapoi au să ne coste douăzeci de lire."

Şi în timp ce se gîndea la toate greutăţile astea, duse scrisoarea Rebeccăi, sus, în dormitorul ei, împreună cu ceaşca de ciocolată pe care i-o pregătea el singur şi i-o servea întotdeauna dimineaţa.

Puse tava cu dejunul şi cu scrisoarea pe masa de toaletă, în faţa căreia Becky îşi pieptăna părul ei roşcat. Ea luă scrisoarea cu marginile negre şi, după ce-o citi, sări de pe scaunul ei strigînd: „Ura!" şi fluturînd misiva deasupra capului. „Ura?" făcu Rawdon, uitîndu-se mirat la micuţa făptură care ţopăia de mai mare dragul într-un elegant capot de flanelă şi cu zulufii despletiţi.

— Bătrînul nu ne-a lăsat nimica, Becky! Eu mi-am primit partea mea cînd am ajuns la majorat!

— Tu n-ai să ajungi niciodată la majorat, nătărău bătrîn! răspunse Becky. Aleargă repede la doamna Brunoy, căci am nevoie de cîteva rochii de doliu; şi pune-ţi o panglică cernită la pălărie şi-o jachetă neagră, deşi nu cred că ai vreuna: comandă să ţi se aducă acasă una mîine, aşa ca să putem fi gata de drum pentru joi.

— Nu cumva ai de gînd să mergi şi tu? interveni Rawdon.

— Sigur că am de gînd să merg. Am de gînd ca la anul *lady* Jane să mă prezinte la curte. Am de gînd ca fratele tău să-ţi dea şi ţie un loc în Parlament, nătărău bătrîn ce eşti! Am de gînd ca lordul Steyne să aibă votul tău şi pe-al lui Pitt, dragul meu; şi ca şi tu să ajungi ministru

pentru Irlanda, sau guvernator în Indiile Occidentale; sau vistiernic, sau consul, sau ceva în genul ăsta!

— Are să ne coste o groază de bani călătoria asta, mormăi Rawdon.

— Am putea merge cu trăsura lui Southdown, care trebuie să fie și el de față la înmormîntare, întrucît e înrudit cu familia... dar nu... cred că e mai bine să ne ducem cu diligența. Are să facă impresie mai bună. Pare mai modest...

— Merge și Rawdy, nu-i așa? întrebă colonelul.

— Asta nu; de ce să plătim un loc în plus? E prea mare ca să călătorească strîns ghem între noi doi. Lasă-l să stea aici în camera lui, și Briggs poate să-i coasă și lui o hăinuță neagră. Du-te și fă ce ți-am spus. Și ar fi foarte bine să-i spui și lui Sparks, valetul tău, că bătrînul *sir* Pitt a murit și că are să-ți revină o parte considerabilă din moștenire după ce au să se limpezească toate treburile. El are să-i povestească totul lui Raggles, care ne pisează într-una pentru bani, și asta are să-l mîngîie puțintel pe bietul Raggles... după care Becky începu să-și soarbă ciocolata.

Cînd credinciosul lord Steyne sosi și el către seară, o găsi pe Becky și pe doamna ei de companie, care nu era alta decît prietena noastră Briggs, îndeletnicindu-se cu croitul, descusutul, tăiatul și sfîșiatul a tot felul de stofe negre din care se mai putea scoate cîte ceva pentru trista ocazie.

— Domnișoara Briggs, și cu mine sîntem scufundate în durere și jale din pricina morții părintelui nostru, zise Rebecca. *Sir* Pitt Crawley a decedat, excelență! Toată dimineața ne-am rupt părul din cap, iar acuma rupem zdrențele astea!

— Vai, Rebecca, cum poți să... fu tot ceea ce putu rosti Briggs în timp ce-și holba ochii.

— Vai, Rebecca, cum poți să... repetă excelența-sa. Așadar, bătrînul ticălos a murit, nu? Ar fi putut ajunge *pair* dacă și-ar fi jucat mai cu iscusință cărțile. Domnul Pitt, răposatul ministru, era aproape să-l facă, dar el își schimba culoarea politică tocmai cînd nu trebuia. Ce Silen[1] bătrîn mai era!

— Aș fi putut fi văduva Silenului, zise Rebecca. Îți aduci aminte, domnișoară Briggs, cum pîndeai la ușă atunci cînd l-ai văzut pe bătrînul *sir* Pitt în genunchi în fața mea?

Domnișoara Briggs, vechea noastră prietenă, roși foarte la această amintire; și fu încîntată cînd lordul îi porunci să coboare și să-i pregătească o ceașcă de ceai.

Domnișoara Briggs era dulăul pe care și-l luase Rebecca drept paznic al virtuții și al reputației sale. Domnișoara Crawley îi lăsase bătrînei domnișoare o mică rentă anuală. Ea ar fi fost bucuroasă să rămînă în familia Crawley pe lîngă *lady* Jane, care era bună cu ea, ca de altfel cu toată lumea; dar *lady* Southdown o concedie pe biata Briggs de îndată ce-i îngădui bună-cuviința, iar domnul Pitt (care se socotea foarte nedreptățit de generozitatea neîntemeiată a răposatei sale rubedenii față de-o doamnă care nu fusese altceva decît slujitoarea credincioasă a domnișoarei Crawley timp de vreo douăzeci de ani) nu avu nimic împotrivă acestui act de autoritate al soacrei sale. Bowls și Firkin își primiseră de asemenea daniile lăsate prin testament, precum și concedierile respective;

[1] În mitologie, tovarășul de petreceri al lui Bachus, zeul vinului.

după care se căsătoriră și își făcură rost de-o casă cu camere de închiriat, potrivit obiceiului oamenilor de felul lor.

Briggs încercă să locuiască cu rudele ei de la țară, dar găsi că-i o încercare zadarnică după viața și societatea atît de deosebită cu care se deprinsese. Prietenii domnișoarei Briggs, mici negustori dintr-un oraș de provincie, se certau pentru cele patruzeci de lire pe an ale ei cu tot atîta nesaț și într-un mod la fel de aprins, deși mult mai fățiș decît rubedeniile domnișoarei Crawley pentru moștenirea numitei doamne. Fratele domnișoarei Briggs, pălărier și băcan cu păreri radicale, își socotea sora o aristocrată parvenită din pricină că nu voia să avanseze o parte din capitalul ei spre a-i aproviziona dugheana ; și e foarte probabil că ea ar fi făcut și asta dacă sora lor, nevasta unui cizmar aparținînd unei secte religioase dizidente, în mare ceartă cu pălărierul și băcanul, care frecventau altă biserică, nu i-ar fi arătat cum că fratele lor era în pragul falimentului și o acapară pentru un timp oarecare pe domnișoara Briggs. Cizmarul dizident dorea ca domnișoara Briggs să-i trimită fiul la colegiu și să scoată din el un *gentleman*. Cele două familii îi storseseră mare parte din economiile ei personale ; în cele din urmă, ea fugi la Londra, urmată de anatema tuturor rubedeniilor, și se hotărî să caute din nou servitutea, aceasta fiind mult mai puțin împovărătoare decît libertatea. Și dînd în ziare un anunț că o „doamnă cu maniere plăcute, obișnuită cu cea mai aleasă societate, dorește să..." etc., își luă reședința în casa domnului Bowls, în Half Moon Street, așteptînd rezultatul anunțului. Și așa se făcu că se întîlni cu Rebecca. Eleganta trăsurică și poneii doamnei Rawdon goneau într-o zi pe

stradă tocmai cînd domnișoara Briggs, obosită si plictisită, ajunsese în poarta casei domnului Bowls, după ce colindase birourile din City ale ziarului *Times*, pentru a-și insera pentru a șasea oară anunțul. Rebecca își conducea singură trăsurica și o recunoscu numaidecît pe doamna cu maniere plăcute ; și ea fiind o femeie cum nu se poate mai binevoitoare, după cum am văzut, și avînd mare considerație pentru domnișoara Briggs, opri poneii la scara de la intrare, aruncă hățurile valetului și, sărind afară din trăsură, apucă amîndouă mîinile domnișoarei Briggs mult mai înainte ca doamna aceasta cu maniere plăcute să-și fi revenit din uimirea întîlnirii cu vechea ei prietenă.

Briggs începu să plîngă, iar Becky să rîdă în hohote și o sărută pe doamna respectivă de îndată ce intrară pe coridor ; și continuă s-o sărute și în salonul din față al doamnei Bowls, cu perdele de stofuliță vărgate cu roșu și cu oglindă rotundă împodobită cu un vultur înlănțuit care se uita la reversul biletului din fereastră, pe care stătea scris : „Camere de închiriat".

Briggs își istorisi toată povestea printre suspinele și exclamațiile acelea de uimire cu totul nelalocul lor, exclamații cu care femeile dulcege din fire își întîmpină vechile cunoștințe sau chiar o întîlnire întîmplătoare pe stradă ; căci deși oamenii se văd cu ceilalți oameni în fiecare zi, există totuși unele specimene care stăruie în a descoperi minuni ; iar femeile, chiar dacă nu s-au putut suferi una pe alta, încep să se bocească atunci cînd se întîlnesc, deplîngînd și reamintindu-și timpul cînd s-au certat pentru ultima dată. Astfel că, ce să mai lungim vorba, Briggs își istorisi toată povestea, iar Becky își descrise și ea viața, cu obișnuita ei simplitate și candoare.

Doamna Bowls, fosta domnișoară Firkin, ieșind pe coridor, ascultă, plină de indignare, smiorcăielile și chicotirile isterice care veneau din salonul din față. Ea n-o simpatizase niciodată din cale-afară de tare pe Becky. De cînd se stabiliseră la Londra, Bowls și soția lui îi vizitau destul de des pe foștii lor prieteni, familia Raggles, și nu le plăcea nicidecum ceea ce le povestea acesta din urmă cu privire la *ménage*-ul colonelului. „Eu n-aș avea încredere în el, Ragg, băiatule", îi spunea Bowls ; iar nevasta lui, atunci cînd Becky ieși din salon, abia dacă o salută pe numita doamnă cu o plecăciune plină de acreală ; și degetele ei semănau cît se poate de bine cu tot atîția cîrnați, reci și fără viață, cînd ea le întinse îngăduitoare doamnei Rawdon, care stărui să dea mîna cu fosta cameristă a domnișoarei Crawley. Apoi Rebecca porni mai departe spre Piccadilly, făcînd numeroase semne din cap domnișoarei Briggs și zîmbindu-i cu suavitate pe cînd aceasta îi trimitea semne de adio de la fereastra cu anunțul ; cîteva clipe mai tîrziu, Becky era în parc, cu o jumătate de duzină de tineri eleganți care călăreau în trap mic în urma trăsurii ei.

Cînd Rebecca află în ce situație se găsea prietena ei și că, avînd o mică pensie lăsată prin testament de către domnișoara Crawley salariul nu constituia principalul obiectiv al doamnei noastre, făuri numaidecît niște mici și binevoitoare planuri în ceea ce o privea. Era tocmai doamna de companie care-i trebuia, astfel că o invită pe Briggs să vină să cineze cu ea chiar în seara aceea, cînd are să-l vadă și pe scumpul, micul și drăguțul Rawdon.

Doamna Bowls își preveni locatara că se vîră în gura lupului, „unde, dacă intri, ai să te căiești amarnic, domnișoară Briggs, adu-ți aminte de vorbele mele, și tot așa de sigur după cum mă cheamă Bowls". Dar Briggs făgădui că va fi foarte prevăzătoare. Prevedere care se sfîrși prin aceea că, peste o săptămînă, ea se instală în casa doamnei Rawdon și, înainte de a se fi scurs șase luni, ea îi și împrumutase cu dobîndă lui Rawdon Crawley șase sute de lire.

CAPITOLUL XLI

ÎN CARE BECKY VIZITEAZĂ DIN NOU CASTELUL STRĂMOȘILOR SĂI

Sir Pitt fiind înștiințat de sosirea lor și îmbrăcămintea de doliu fiind gata, colonelul Crawley și soția sa ocupară două locuri în aceeași veche diligență Highflyer, cu care, cam cu nouă ani înainte, călătorise pentru prima oară Rebecca, în tovărășia răposatului baronet, cînd își făcuse intrarea în lume. Ce bine își aducea ea aminte de curtea hanului și de rîndașul căruia baronetul nu-i dăduse nici un bacșiș și de tînărul acela stăruitor de la Cambridge care o acoperise cu paltonul lui în timpul drumului ! Rawdon se sui pe imperială, și tare i-ar mai fi plăcut să mîne el caii, dar nu se cădea, din pricina doliului. Se așeză lîngă vizitiu și vorbi cu el tot timpul despre cai și despre starea șoselei ; despre cei care țineau hanurile și despre cei care înhămau caii la diligența cu care călătorise de atîtea ori, pe cînd el și cu Pitt erau copii și se duceau la Eton. La Mudbury îi

aştepta trăsura cu doi cai şi un vizitiu îmbrăcat în negru.

— Asta e hodoroaga cea veche, Rawdon, zise Rebecca în timp ce urcau în trăsură. Şi viermii au ros aproape tot postavul... uite şi pata din cauza căreia *sir* Pitt... ha! văd că Dawson, fierarul, şi-a tras obloanele... din cauza căreia *sir* Pitt a făcut un tărăboi nemaipomenit. Spărsese o sticlă de vişinată pe care ne dusesem s-o luăm pentru mătuşa ta de la Southampton. Zău, cum mai trece şi timpul ăsta! Nu cred să fie Polly Talboys, fata aceea voinică care stă lîngă mamă-sa, colo, lîngă casa aceea. Mi-aduc aminte că era o puştancă sfrijită, care smulgea buruienile din grădină!

— Straşnică fetişcană! exclamă Rawdon şi răspunse la salutul venit dinspre casa respectivă, ducînd două degete la pălăria lui îndoliată.

Becky se înclină şi salută şi ea, recunoscînd, cu multă graţie, ici şi colo, pe cîte cineva. Iar faptul că la rîndul lor oamenii o recunoşteau îi făcea o nespusă plăcere. I se părea că nu mai e o impostoare şi că se întorcea la căminul strămoşilor ei. Rawdon se simţea puţin cam ruşinat, iar, pe de altă parte, destul de necăjit. Ce amintiri, din epoca nevinovată a copilăriei, puteau să-i răsară în minte? Spaimele căror nedesluşite remuşcări, spaimele cărora îndoieli şi înşelătorii?

— Surorile tale trebuie să fie nişte adevărate domnişoare, rosti Rebecca, gîndindu-se la fetele acelea poate pentru prima dată de cînd le părăsise.

— Habar n-am! răspunse colonelul. Hei! iat-o pe mătuşa Lock. Ce mai faci, doamnă Lock? Îţi mai aduci aminte de mine, nu-i aşa? Domnişorul Rawdon, ei? Drace, că mult mai trăiesc şi babele

astea, avea o sută de ani încă de pe cînd eram eu copil!

Intrară prin poarta parcului păzită de bătrîna doamnă Lock, a cărei mînă Rebecca ţinu să o strîngă neapărat, în timp ce femeia deschidea vechea poartă de fier care scîrţîia din balamale, iar trăsura trecu printre cei doi stîlpi acoperiţi cu muşchi şi împodobiţi cu porumbelul şi şarpele familiei Crawley.

— Văd că patronul a tăiat copacii, spuse Rawdon, uitîndu-se de jur împrejur, apoi nu mai scoase nici un cuvînt, ca şi Becky, de altfel.

Erau şi unul şi altul cam tulburaţi şi se gîndeau la vremurile de altădată. El, la Eton, şi la mamă-sa, pe care şi-o amintea bine de tot — o femeie rece şi cumpătată — şi la o soră care-i murise şi pe care o iubise nespus de mult, şi la felul în care obişnuia să-l snopească în bătaie pe Pitt, şi la micul Rawdon rămas acasă. Iar Rebecca se gîndea la propria ei tinereţe şi la întunecatele taine ale zilelor acelea umilitoare de odinioară, şi la uşile acelea prin care intrase ea în viaţă, şi la domnişoara Pinkerton, la Jos şi la Amelia.

Aleea cu nisip şi terasa fuseseră foarte bine curăţate. Un blazon mare, pictat, atîrna deasupra intrării principale, şi două foarte solemne şi lungi personaje cernite deschiseră fiecare cîte-un canat al uşii în momentul în care trăsura se opri în faţa scărilor. Rawdon se făcu roşu, iar Becky, cam palidă cînd străbătură străvechiul hol, braţ la braţ. Ea îşi ciupi bărbatul de braţ în timp ce intrară în salonul de stejar, unde îi aşteptau *sir* Pitt şi soţia lui. *Sir* Pitt, în negru, *lady* Jane, în negru, iar onorata doamnă Southdown purtînd o uriaşă pălărie neagră, acoperită cu mărgele şi pene care fîlfîiau

pe capul domniei-sale ca și cum ar fi fost un cioclu.

Sir Pitt avusese dreptate cînd spusese că n-are să părăsească castelul. Ea se mulțumea să păstreze o gravă și neclintită tăcere cînd se găsea în tovărășia lui Pitt și a răzvrătitei lui neveste, și să umple de groază copiii, în camera lor, prin cumplita cătrăneală a purtării ei. Doar o foarte slabă înclinare a gătelii ei de pe cap și a penelor îi întîmpină pe Rawdon și pe soția lui cînd fiii aceștia risipitori se întoarseră în sînul familiei.

La drept vorbind, ei nu erau nicidecum emoționați de primirea aceasta glacială. Mărita doamnă juca, în mintea lor, rolul unui personaj de mîna a doua ; pe ei îi interesa primirea pe care avea să le-o facă atotputernicul frate și soția lui.

Pitt, cu fața îmbujorată, înaintă și strînse mîna fratelui său ; apoi o salută pe Rebecca cu o strîngere de mînă și cu o adîncă plecăciune. *Lady* Jane, însă, luă amîndouă mîinile cumnatei sale și o sărută cu dragoste. Îmbrățișare care înroură de lacrimi ochii micii noastre aventuriere, podoabe, după cum bine știm, purtate de ea foarte rar. Semnul acesta nemijlocit de bunăvoință și de încredere o mișcă și îi făcu nespusă plăcere ; iar Rawdon, încurajat de demonstrația asta a cumnatei sale, își răsuci mustățile și își luă libertatea de a o saluta pe *lady* Jane printr-o sărutare, ceea ce o făcu pe mărita doamnă să se înroșească foarte.

— Al naibii de frumușică femeiușcă, *lady* Jane asta, fu verdictul colonelului cînd se găsiră, el și soția lui, din nou singuri. Pitt s-a îngrășat, se vede cît de colo că-i merge bine !

— Îi dă mîna să se îngrașe, spuse Rebecca, după care căzu de acord cu soțul ei că soacra era o

ciumă îngrozitoare și bătrînă și că surorile erau niște domnișoare destul de drăguțe.

Ele fuseseră de asemenea chemate de la școală ca să ia parte la ceremonia înmormîntării. Se părea că *sir* Pitt Crawley socotise că pentru prestigiul casei și al familiei se cuvenea să se adune laolaltă cît mai multe persoane cernite cu putință. Toți servitorii și slujnicele casei, bătrînele de la azil, pe care bătrînul *sir* Pitt le trăsese de atîtea ori pe sfoară, familia notarului și toți cei care erau în slujba castelului, cît și a parohiei, fură îmbrăcați în negru ; adăugați la aceștia și pe cioclii de rigoare, pe puțin douăzeci la număr, cu zăbranice și panglici negre la pălărie, care alcătuiau o priveliște de toată frumusețea cînd se desfășură marele spectacol al înmormîntării, dar ei sînt personaje mute în drama noastră ; și neavînd nimic de făcut sau de spus, nu e nevoie să ocupe decît un foarte neînsemnat loc în această povestire.

Față de cumnatele ei, Rebecca nu încercă nicidecum să se prefacă a fi uitat situația ei anterioară de guvernantă a lor, ci-și aduse aminte de asta fără ocolișuri și cît se poate de firesc și cercetă cu multă seriozitate ceea ce învățau, le spuse că se gîndise la ele foarte des și că era nerăbdătoare să afle cum o mai duc. Ai fi crezut, auzind-o, că de cînd le părăsise, nu făcuse altceva decît să se gîndească la ele și să se îngrijească de fericirea lor. Și așa și credeau *lady* Crawley și tinerele sale cumnate.

— Nu s-a schimbat mai de loc în acești opt ani, grăi domnișoara Rosalind către domnișoara Violet, în timp ce se pregăteau pentru masă.

— Femeile astea cu părul roșu se țin strașnic de bine, răspunse cealaltă.

— E puțintel mai închis la culoare decît era înainte, cred că și-l vopsește, adăugă domnișoara Rosalind. S-a mai și îngrășat un pic, și-i stă mult mai bine așa, continuă domnișoara Rosalind, care era predispusă la obezitate.

— Cel puțin nu-și dă aere și nici n-a uitat că ne-a fost guvernantă, spuse domnișoara Violet, lăsînd a înțelege prin asta că s-ar cădea ca toate guvernantele să-și cunoască lungul nasului, dar uitînd cu desăvîrșire că ea era nu numai nepoata lui *sir* Walpole Crawley, ci și a domnului Dawson din Mudbury, și că în felul acesta avea pe blazon și un făraș pentru cărbuni.

Mai sînt și alți oameni, cît se poate de bine intenționați, pe care-i întîlnești zilnic în Bîlciul deșertăciunilor, și care sînt, fără îndoială, tot atît de uituci.

— Mie nu-mi vine să cred ce spun fetele de la parohie, cum că mamă-sa era dansatoare de operă.

— Nimeni nu-i răspunzător de originea lui, răspunse Rosalind, foarte liberală. Și eu sînt de acord cu fratele nostru că, întrucît face parte din familie, sîntem siliți, bineînțeles, să-i acordăm toată considerația. Și mătușa Bute ar trebui să-și mai țină gura : doar vrea s-o mărite pe Kate cu tînărul Hooper, negustorul de vin, și stăruie să vină el personal la parohie să ia comenzile respective.

— Sînt curioasă dacă *lady* Southdown are s-o ia sau nu din loc. Se uita foarte acru la doamna Rawdon, spuse cealaltă.

— Tare-aș mai vrea să plece ! M-am săturat să citesc *Spălătoreasa din Finchley Common*, mărturisi Violet, și apoi, ocolind coridorul, la capătul căruia se găsea — într-o cameră închisă, în care lumînările nu se stingeau nici ziua, nici noaptea —

un anumit coșciug, străjuit de doi ciocli, aceste domnișoare coborîră la masa familiară, pentru care clopoțelul sună ca de obicei.

Dar mai înainte de asta, *lady* Jane o condusese pe Rebecca în camerele anume pregătite pentru ea, încăperi care, ca și restul casei, căpătaseră în timpul regenței lui Pitt o înfățișare foarte plăcută și de desăvîrșită ordine, și, văzînd că micile și modestele cufere ale doamnei Rawdon fuseseră urcate sus și rînduite în dormitor și în camera de toaletă alăturată, ea o ajută să-și scoată eleganta ei pălărie neagră și pardesiul și-și întrebă cumnata cu ce poate să-i mai fie de folos.

— Ceea ce aș dori eu mai mult, rosti Rebecca, ar fi să mă duc în camera copiilor, să-ți văd îngerașii.

La care cuvinte, cele două doamne se priviră cu multă duioșie și porniră spre numita cameră ținîndu-se de mînă.

Becky nu se mai sătură admirînd-o pe micuța Matilda, care nu împlinise încă 4 ani, de parcă ar fi fost cel mai fermecător copil din lume ; ca și pe băiat, un puștiuleț de 2 ani, palid, c-o mutră adormită și cu un cap mare, despre care ea își dădu cu părerea că e o adevărată minune, atît ca statură și inteligență, cît și ca frumusețe.

— Aș dori din tot sufletul ca mama să nu mai stăruie în a-l îndopa cu atîtea doctorii, spuse *lady* Jane, oftînd. De multe ori mă gîndesc că ne-am simți mult mai bine fără ele.

După care *lady* Jane și noua ei prietenă se cufundară într-una din acele intime convorbiri medicale cu privire la copii, atît de desfătătoare pentru toate mamele și pentru multe alte femei, după cum mi s-a dat a înțelege. Acum cincizeci de ani, cînd autorul acestor rînduri, un băiețel foarte

iscoditor, fu dat afară din camera în care se întreţineau doamnele după masă, îmi amintesc cît se poate de bine că vorbăria lor stăruia mai cu seamă asupra bolilor. Şi întrebînd, în timpul din urmă, fără nici un fel de înconjur, două sau trei persoane despre lucrurile astea, am primit de fiecare dată asigurarea că vremurile nu s-au schimbat. Să urmărească acest lucru cinstiţii mei cititori chiar în seara asta, cînd se scoală de la masă şi se strîng să celebreze misterele salonului. Ei bine, într-o jumătate de ceas, Becky şi *lady* Jane se împrieteniseră la cataramă, şi în decursul serii stăpîna casei aduse la cunoştinţă lui *sir* Pitt că ea o găsea pe cumnata sa o femeie drăguţă, sinceră, naturală şi cît se poate de iubitoare.

Şi după ce cîştigă în felul acesta, cu multă uşurinţă, bunăvoinţa fiicei, neobosita femeiuşcă purcese s-o împace şi pe augusta *lady* Southdown. Îndată ce-o găsi pe înălţimea-sa singură, Rebecca intră numaidecît în vorbă cu ea pe tema îngrijirii copiilor şi-i dezvălui că şi băieţelul ei fusese salvat, salvat în adevăratul înţeles al cuvîntului, cu calomel administrat în doze puternice, după ce toţi medicii din Paris pierduseră orice nădejde. Pomeni apoi cît de multe lucruri auzise ea despre *lady* Southdown de la eminentul pastor Lawrence Grills, slujitorul capelei din Mayfair, pe care o frecventa ea ; şi în ce fel şi cît de mult i-au fost ei schimbate toate concepţiile despre viaţă din pricina împrejurărilor şi a nenorocilor ; şi nădăjduia că felul în care îşi irosise pînă atunci viaţa în greşeli şi tot soiul de deşertăciuni n-o va împiedica să privească *cu mult mai multă seriozitate* viitorul. Ea povesti cît de îndatorată îi fusese ea pe vremuri domnului Crawley pentru îndrumarea religioasă pe care i-o dăduse, pomeni în treacăt despre *Spălătoreasa din Finchley Common*, pe care o citise trăgînd învăţăminte folositoare şi întrebă despre *lady* Emily, talentata autoare a acestei cărţi, acum *lady* Emily Hornblower din Capetown, unde soţul ei nutrea mari speranţe să ajungă într-o bună zi episcop de Kafraria.[1]

Dar Becky puse vîrf la toate, asigurîndu-şi pe vecie bunăvoinţa *lady*-ei Southdown, prin faptul că, simţindu-se foarte rău şi cît se poate de tulburată după înmormîntare, ea ceru avizul medical al preaonoratei doamne, pe care văduva nu numai că i-l dădu, ci, îmbrăcată în camizol şi semănînd mai mult ca oricînd cu *lady* Macbeth, veni noaptea pe furiş în camera Rebeccăi, cu un maldăr din broşurile ei favorite şi cu doctoria gata pregătită chiar de mîna ei, stăruind ca doamna Rawdon s-o ia numaidecît.

Becky luă mai întîi broşurile şi începu să le cerceteze cu mult interes, atrăgînd-o pe bătrîna doamnă într-o conversaţie cu privire la cuprinsul lor şi la mîntuirea propriului ei suflet, tertipuri prin care trăgea nădejde că şi trupul ei va putea fi izbăvit fără să mai ia doctoria. Dar după ce temele religioase fură epuizate, *lady* Macbeth nu vru să părăsească camera Rebeccăi pînă ce nu-şi deşertă şi paharul cu leacuri ; şi biata doamnă Rawdon fu pur şi simplu silită să se arate plină de recunoştinţă şi să înghită doctoria chiar sub ochii neîndurători ai bătrînei văduve,

[1] *Kafraria* — denumire dată de geografii arabi, în secolele XVII—XVIII, acelei părţi a continentului african care se întinde la sud de Ecuator (*kafri*, în limba arabă, înseamnă infideli faţă de Islam) ; Kafraria britanică : teritoriu anexat la Colonia Capului din anul 1803.

care își părăsi în cele din urmă victima binecuvîntînd-o.

Ceea ce n-o mîngîie prea mult pe doamna Rawdon ; iar cînd veni Rawdon și-i povesti ce se întîmplase, înfățișarea ei era cît se poate de stranie ; hohotele lui de rîs fură la fel de puternice cînd Becky, cu o voioșie pe care nu și-o putea ascunde, deși totul se petrecuse pe spinarea ei, povesti întîmplarea și felul în care căzuse victimă *lady*-ei Southdown. La Londra, lordul Steyne și fiul măritei doamne rîseră de se stricară auzind povestea, după ce Rawdon și soția lui se reîntoarseră la locuința lor din Mayfair. Becky mimă pentru ei toată scena. Își puse o bonetă de noapte și un capot. Rosti o lungă omilie pe un ton foarte grav ; ținu o adevărată prelegere despre însușirile leacului pe care avea de gînd să i-l administreze, imitînd totul așa de perfect, încît ai fi putut crede că nasul acela fornăitor era chiar nasul roman al contesei. „Repetă-ne scena cu *lady* Southdown și cu doctoria ei blestemară !" era strigătul obișnuit al musafirilor Rebeccăi în salonașul din Mayfair. Și, pentru prima dată în viața ei, contesa-mamă de Southdown fu prezentată ca o persoană amuzantă.

Sir Pitt își reaminti dovezile de stimă și profund respect de care dăduse dovadă Rebecca pe vremuri și se arătă destul de binevoitor față de ea. Căsătoria asta, deși fusese un act nesocotit, îi folosi foarte mult lui Rawdon, ceea ce era cît se poate de limpede judecînd după felul de-a fi al colonelului și după obiceiurile lui cu totul schimbate, și ea nu-i purtase oare noroc și lui însuși ? Vicleanul diplomat zîmbea în barbă cînd își mărturisea că-și datorează nesperata lui avere tocmai acestei căsătorii și recunoscu că cel puțin el n-ar trebui să cîrtească împotriva ei. Iar mulțumirea lui fu sporită și de conversația, purtarea și declarațiile Rebeccăi.

Ea își îndoi dovezile de considerație care-l încîntaseră odinioară, scoțînd în evidență darul lui de *causeur* într-un fel care-l uimea pînă și pe Pitt ; și cu toate că el era întotdeauna înclinat să facă caz de însușirile lui, acum, după ce i le semnalase Rebecca, și le admira mai mult. Față de cumnată-sa, Rebecca fu destul de meșteră să-i poată dovedi că doamna Bute Crawley a fost, la drept vorbind, autoarea căsătoriei lor, căsătorie pe socoteala căreia a bîrfit atîta mai tîrziu ; și că numai zgîrcenia doamnei Bute — care trăgea nădejde să moștenească toată averea domnișoarei Crawley și să-l lipsească în felul acesta pe Rawdon de bunăvoința mătușii sale — a fost pricina atîtor născociri pline de răutate împotriva Rebeccăi.

— A izbutit să ne lase săraci lipiți, spuse Rebecca, cu un aer de răbdare îngerească, dar cum pot să-i port pică femeii care mi-a dăruit unul din cei mai buni soți din lume ? Și oare nu i-a fost îndeajuns de pedepsită zgîrcenia prin prăbușirea propriilor ei speranțe și prin pierderea avuției pe care își clădise atîtea planuri ? Sărmana ! exclamă ea. Scumpa mea *lady* Jane, ce ne pasă nouă de sărăcie ? Eu sînt deprinsă cu ea din copilărie și sînt uneori foarte mulțumită că banii domnișoarei Crawley înapoiază strălucirea vechii și nobilei familii din care sînt atît de mîndră că fac și eu parte. Cu siguranță că *sir* Pitt are să le dea o mult mai bună întrebuințare decît ar fi făcut-o Rawdon !

Toate cuvintele acestea îi fură transmise lui *sir* Pitt de către cea mai credincioasă dintre soţii şi sporiră impresia favorabilă pe care i-o şi făcuse Rebecca ; aşa că a treia zi după înmormîntare, pe cînd familia se găsea la masă, *sir* Pitt Crawley, care împărţea friptura de pasăre în capul mesei, spuse pur şi simplu doamnei Rawdon : „*Rebecca*, pot să te servesc cu o aripă ?" întrebare care aduse în ochii micuţei femei o licărire de plăcere.

În timp ce Rebecca îşi urmărea planurile şi speranţele mai sus pomenite, iar Pitt Crawley se ocupa de ceremonia funebră şi de tot felul de chestiuni legate de propăşirea şi de demnităţile lui viitoare, iar *lady* Jane de copiii ei, atîta cît îi îngăduia *lady* Southdown, şi în timp ce soarele răsărea şi apunea, iar clopotul din turnul castelului chema lumea la masă şi la rugăciuni, ca de obicei, trupul răposatului stăpînitor din Queen's Crawley zăcea în camera pe care o ocupase în timpul vieţii, vegheat toată vremea de slujitori tocmiţi anume pentru ritualul respectiv. Vreo două femei şi trei sau patru ciocli, cei mai arătoşi pe care Southamptonul îi putuse pune la dispoziţie, îmbrăcaţi în negru, cu o ţinută de rigoare şi o înfăţişare tragică, trebuiau să vegheze, rînd pe rînd, rămăşiţele pămînteşti ale fostului stăpîn ; după ce-şi îndeplineau datoria, se întîlneau în camera menajerei, unde jucau cărţi pe ascuns şi unde îşi beau berea.

Membrii familiei şi servitorii casei se ţineau cît mai departe de locul acela de întristare, unde zăceau osemintele scoborîtorului unei vechi şi nobile spiţe de cavaleri, aşteptînd să fie încredinţate cavoului familiei. Nici o singură părere

de rău nu-l însoţea, în afară de acelea ale unei biete femei care trăsese nădejde să fie soţia şi văduva lui *sir* Pitt şi care fugise alungată din castelul în care fusese cît pe-aici să ajungă stăpînă. În afară de ea şi de un bătrîn prepelicar pe care-l avusese baronetul, şi a cărui efecţiune dăinuise şi în epoca de becisnicie a stăpînului, bătrînul acesta nu avea nici un prieten care să-l jelească, căci, ce-i drept, în decursul întregii sale vieţi, nu-şi dăduse nici cea mai mică osteneală să-şi păstreze vreunul. Chiar dacă cea mai bună şi mai îndatoritoare făptură dintre cele care părăsesc pămîntul ar avea putinţa să-l viziteze din nou, îmi închipui că el sau ea (presupunînd că simţămintele din Bîlciul deşertăciunilor se păstrează şi în sfera în care avem să trecem) ar fi cît se poate de mîhniţi văzînd cît de repede s-au mîngîiat supravieţuitorii noştri. Tot aşa a fost uitat şi *sir* Pitt — asemenea celui mai îndatoritor şi mai bun dintre noi — cu singura deosebire că asta s-a întîmplat cu cîteva săptămîni mai devreme.

Cei dintre dumneavoastră care vor pot însoţi rămăşiţele pămînteşti ale baronetului la groapă, unde ele fură duse în ziua fixată şi în modul cel mai cuviincios cu putinţă ; familia în trăsuri negre, cu batistele la nas, gata pregătite pentru lacrimile care nu voiau să vină de loc ; antreprenorul de pompe funebre şi cioclii respectivi agitîndu-se de colo pînă colo ; delegaţia de arendaşi, în doliu şi ea, din respect pentru noul lor stăpîn ; trăsurile boiernaşilor de prin împrejurimi mişcîndu-se cu trei mile pe oră, goale şi profund întristate ; preotul rostind formula obişnuită despre „plecarea scumpului nostru frate". Atîta

vreme cît mai avem în stăpînirea noastră cadavrul unui om, îl facem robul tuturor deșertăciunilor noastre, înconjurîndu-l de nimicuri și de ceremonii, expunîndu-l pe catafalc într-un sicriu bătut în cuie de aur și înfășurîndu-l în catifele ; și ne încheiem îndatoririle față de el prin a-l acoperi cu o lespede de piatră, pe care punem să se scrie numai minciuni. Vicarul lui Bute, un tînăr elegant, proaspăt ieșit de la Oxford, și cu *sir* Pitt Crawley compuseră împreună epitaful cuvenit, în latinește, pentru răposatul și regretatul baronet ; vicarul ținu apoi o predică după tipicul obișnuit, îndemnînd pe cei rămași în viață să-și pună frîu mîhnirii lor și aducîndu-le aminte, în termenii cei mai respectuoși, că și ei vor fi chemați, într-o bună zi, să treacă pragul acelei întunecate și misterioase porți care s-a închis chiar acuma în urma rămășițelor regretatului lor frate. După care arendașii se urcară iarăși pe cai, sau se opriră să se cinstească la „Armele familiei Crawley". Și, după un mic praznic în camera servitorilor de la Queen's Crawley, trăsurile boiernașilor apucară și ele care încotro ; după care cioclii, luînd frînghiile, giulgiurile, catifelele, penele și celelalte dichisuri mortuare, se suiră pe acoperișul dricului și porniră spre Southampton. Chipurile lor își recăpătară expresia firească de îndată ce caii, ieșind pe poarta parcului, porniră într-un trap ceva mai vioi pe drumul mare ; și ici-colo cioclii puteau fi văzuți pătînd cu negru intrările cîrciumilor, cu cănile de cositor în mînă lucind în lumina soarelui. Scaunul de invalid al lui *sir* Pitt fu aruncat într-o magazie cu vechituri din fundul grădinii ; la început, bătrînul

prepelicar luase obiceiul să urle cînd și cînd, dar acestea fură singurele accente de mîhnire care-au fost auzite în castelul pe care *sir* Pitt Crawley, baronet, îl stăpînise timp de vreo șaizeci de ani.

Păsări găsindu-se din belșug, iar vînătoarea de potîrnichi fiind una din îndatoririle unui *gentleman* englez cu pretenții de om de stat, *sir* Pitt Crawley, după ce primul val al durerii se potoli, ieși puțin să se împărtășească și el din această atît de plăcută trecere de vreme, purtînd o pălărie albă cu panglică neagră împrejur. Contemplarea pămînturilor acestora, parte miriști, parte semănate cu napi, și care erau acuma ale lui, îi stîrni multe și tainice bucurii. Uneori, și pătruns de o mare smerenie, nu-și mai lua pușca, ci ieșea cu un pașnic baston de bambus, cu Rawdon, falnicul lui frate, și cu vătafii alături. Banii și pogoanele lui Pitt aveau un mare efect asupra fratelui său. Și colonelul acesta fără para chioară în buzunar deveni cît se poate de mieros și de plin de respect față de capul familiei, încetînd de a-l mai disprețui pe acel papă-lapte de Pitt. Rawdon asculta, plin de înțelegere, planurile fratelui său mai mare în privința plantațiilor și irigațiilor ; își dădea cu părerea despre staule și despre vite, se duse călare la Mudbury să vadă o iapă despre care spuse că ar fi bună pentru *lady* Jane, oferindu-se să-i dea lecții de călărie etc. ; neîmblînzitul dragon era foarte umil și ascultător, transformîndu-se în cel mai cumsecade frate mai tînăr. Domnișoara Briggs îi dădea mereu vești de la Londra despre micul Rawdon, care fusese lăsat acolo și care trimitea el însuși

unele știri. „Mă simt foarte bine, scria el, sper că și tu te simți bine. Sper că mama se simte bine. Poneiul este foarte bine. Grey mă ia să călăresc în parc. Eu știu să galopez. L-am întîlnit pe băiețelul care a călărit atunci în spatele meu. El țipa cînd galopa. Eu nu țip !" Rawdon citi rîndurile acestea fratelui său și *lady*-ei Jane, care rămase încîntată de ele. Baronetul făgădui să suporte el cheltuielile întreținerii băiatului în școală ; iar binevoitoarea sa soție îi înmînă Rebeccăi o bancnotă, rugînd-o să-i cumpere ceva micului Rawdon.

Zilele se depănau una după alta, iar doamnele din casă își treceau vremea în acele pașnice îndeletniciri și petreceri care mulțumesc toată nobilimea de țară. Clopoțelul le chema la masă și la rugăciune. Domnișoarele exersau la pian în fiecare dimineață după micul dejun, împărtășindu-se din binefacerile îndrumărilor Rebeccăi. Apoi fetele își puneau o încălțăminte mai grosolană și se plimbau prin parc, prin plantațiile de pomișori, sau treceau dincolo de hotarul proprietății, în sat, colindînd pe la casele oamenilor nevoiași și ducîndu-le leacurile și broșurile *lady*-ei Southdown. *Lady* Southdown îi vizita și ea, în brișcă, iar Rebecca își avea locul lîngă văduvă și asculta cu cel mai mare interes discursurile ei solemne. Serile, Becky cînta pentru întreaga familie, din Händel și Haydn [2], sau lucra la o imensă broderie, ca și cum ar fi fost anume născută pentru asta și ca și cum ar fi urmat să ducă felul acesta de viață pînă avea să fie purtată la groapă, la

[1] *George Friedrich Händel* (1685—1759), compozitor englez de origine germană.
[2] *Joseph Haydn* (1732—1809), compozitor german.

adînci bătrînețe, lăsînd în urma ei adînci păreri de rău și o mare cantitate de acțiuni de stat, și ca și cum nu grijile și creditorii, intrigile, expedientele și sărăcia ar fi așteptat-o dincolo de porțile parcului să pună gheara pe ea cînd își va scoate din nou capul în lume.

„Nu-i mare treabă să fii nevastă de nobil de țară, își spunea Rebecca. Cred că aș putea deveni și eu femeie de treabă dacă aș avea un venit de cinci mii de lire pe an. Mi-aș pierde vremea învîrtindu-mă prin camera copiilor sau numărînd caisele din pomi. Aș uda florile din seră și aș rupe frunzele veștede din ghivecele cu mușcate. M-aș întreține cu toate babele despre reumatismele lor și aș împărți săracilor cîte-o strachină de supă. Și mă prind c-aș face foarte bine treaba asta pentru un venit de cinci mii de lire pe an ! M-aș duce cu trăsura cale de zece mile, să iau masa cu cine știe ce vecin, și m-aș îmbrăca după moda de-acum doi ani. M-aș duce la biserică și aș fi în stare să rămîn toată vremea trează în strana familiei ; sau aș ațipi îndărătul perdelelor, cu voalul tras pe față, dacă aș avea puțină rutină. Mi-aș plăti toți creditorii dac-aș avea bani, căci numai banii îi fac pe măscăricii ăștia să-și dea atîtea aere. Și se uită de sus la noi ăștia, bieți sărăntoci, care n-avem în buzunar para chioară și se cred generoși dacă azvîrl copiilor noștri o hîrtie de cinci lire, iar pe noi ne disprețuiesc din pricină că n-avem nici una." Și cine știe dacă Rebecca nu avea dreptate în speculațiile acestea ale ei și dacă ceea ce o deosebea pe ea de o femeie respectabilă nu era numai o chestiune de bani și de avere. Dacă ții seama de ispite, cine poate spune că omul acesta e mai de treabă decît veci-

nul său ? O frumoasă situaţie materială, dacă nu-l face pe om cinstit, îi dă cel puţin aparenţa c-ar fi. Un consilier municipal care se întoarce de la un ospăţ unde s-a îmbuibat cu broască-ţestoasă nu se dă jos din trăsură să şterpelească o ciozvîrtă de berbec ; dar ia să fie lihnit de foame, să vezi atunci dacă nu fură şi-o pîine ! Becky se mîngîia de una singură punînd în felul acesta în cumpănă posibilităţile şi potrivind, fără părtinire, împărţirea binelui şi a răului în lume.

Locurile pe unde umblase şi altădată, cîmpurile şi pădurile, crîngurile, heleşteiele şi livezile, ca şi toate încăperile bătrînului castel, unde îşi petrecuse cu şapte ani mai înainte doi ani din viaţă, fură toate şi cu multă atenţie cercetate din nou. Pe vremea aceea fusese tînără, în comparaţie cel puţin cu starea ei de-acuma, căci ea nu-şi aducea aminte să fi fost vreodată cu adevărat tînără ; îşi recapitula însă gîndurile şi aspiraţiile ei de-acum şapte ani şi le punea alături de cele prezente, anume că vînturase lumea şi trăise printre mărimile ei şi că se ridicase cu mult deasupra situaţiei modeste pe care o avusese la început.

„Mi-am depăşit starea socială fiindcă am avut cap, îşi spunea Becky, şi pentru că aproape toţi ceilalţi nu-s decît nişte nerozi. N-aş putea să mă întorc şi să mai trăiesc de-a valma cu oamenii aceia pe care-i întîlneam de obicei în atelierul tatălui meu. Lorzi acoperiţi cu decoraţii şi cordoane bat acuma la uşa mea, în locul nefericiţilor acelora de artişti cu buzunarele doldora de tutun. Am drept soţ un *gentleman*, şi drept cumnată, fiica unui conte, şi mă găsesc exact în casa în care eram abia cu cîţiva ani în urmă doar ceva mai mult decît o servitoare. Dar însemn eu oare mai mult acuma decît însemnam cînd eram fata unui biet pictor şi îl linguşeam pe băcanul din colţ pentru zahăr şi ceai ? Să zicem că m-aş fi măritat cu Francis, care era aşa de îndrăgostit de mine ; n-aş fi fost cu mult mai săracă decît sînt acum. Oh ! tare aş vrea să pot schimba poziţia mea în societate şi toate rubedeniile mele pentru o mică rentă de trei la sută !" Căci Becky îşi dădea seama de deşertăciunea lucrurilor omeneşti, şi în valorile acestea pozitive i-ar fi plăcut ei acuma să-şi arunce ancora.

Poate îi trecuse prin minte că dacă ar fi fost cinstită şi modestă, făcîndu-şi datoria şi mergînd neclintită pe drumul cel drept, ar fi ajuns tot aşa de aproape de fericire ca şi pe poteca întortocheată pe care se străduia ea să-şi atingă ţelul. Dar — întocmai ca şi copilele de la Queen's Crawley, care ocoleau camera în care zăcea trupul tatălui lor — tot aşa şi Becky, chiar dacă se gîndea la lucrurile acestea, era deprinsă să le ocolească, şi nu să le privească în faţă. Se ferea din calea lor şi le privea cu dispreţ, sau cel puţin pornise de prea multă vreme pe cealaltă potecă, şi întoarcerea erau acum cu neputinţă. Iar în ceea ce mă priveşte pe mine, eu cred că remuşcarea este cea mai puţin activă dintre toate simţurile morale ale unui om şi cea mai lesne de adormit cînd se trezeşte ; şi la unii oameni nu se trezeşte de loc şi niciodată.

Pe noi ne supără numai gîndul ruşinii sau al pedepsei şi faptul c-am putut fi descoperiţi, dar adevărata percepţie morală a răului îi face pe foarte puţini oameni din Bîlciul deşertăciunilor nefericiţi.

Așa că Rebecca, în timpul șederii ei la Queen's Crawley, își făcu cît mai mulți prieteni cu putință prin ipocrizie și intrigi. *Lady* Jane și soțul ei își luară rămas bun de la ea cu cele mai călduroase manifestări de bunăvoință. Și se gîndeau cu bucurie la vremea în care, după ce casa familiei din Gaunt Street va fi reparată și înfrumusețată, se vor întîlni din nou la Londra. *Lady* Southdown îi făcu un pachet cu leacuri de-ale ei și trimise, prin Rebecca, cucernicului Lawrence Grills o scrisoare, îndemnîndu-l pe numitul *gentleman* să salveze de la foc cărbunele acesta care-i „onorează" scrisoarea. Pitt îi însoți cu trăsura cu patru cai pînă la Mudbury, după ce trimisese înainte bagajul cu o căruță, împreună cu o bună provizie de vînat.

— Ce fericită ai să fii cînd ai să-ți revezi băiețelul, spuse *lady* Crawley, luîndu-și rămas bun de la ruda ei.

— Oh, nespus de fericită, zise Rebecca, dîndu-și peste cap ochii verzi.

Era nemaipomenit de fericită că pleacă și-i părea cu toate acestea și rău. Queen's Crawley era îngrozitor de stupid, dar aerul de acolo era totuși mai pur decît acela pe care era deprinsă să-l respire. Fuseseră plictisitori cu toții, dar dăduseră dovadă de bunăvoință față de ea. „Asta nu-i decît înrîurirea unui venit permanent format din rente de trei la sută", își spunea Becky, și foarte probabil că avea dreptate.

Totuși, felinarele Londrei străluceau vesele cînd diligența intră în Piccadilly, iar domnișoara Briggs făcuse un foc de toată frumusețea în casa lor din Curzon Street, și micuțul Radwon stătea încă treaz, ca să le ureze, tatei și mamei, bun-venit.

CAPITOLUL XLII

ÎN CARE E VORBA DE FAMILIA OSBORNE

Cîtă vreme a trecut de cînd nu l-am mai văzut pe respectabilul nostru prieten, bătrînul domn Osborne, din Russell Square! Și n-a ajuns cel mai fericit dintre muritori de cînd l-am întîlnit ultima dată. Se petrecuseră multe evenimente care nu-i îmblînziseră de loc caracterul, iar într-o seamă de împrejurări lucrurile nu se sfîrșiseră după voința lui. A nu-i face pe voie i se păruse întotdeauna bătrînului *gentleman* un lucru grozav de jignitor; și împotrivirea îl supăra îndoit cînd guta, vîrsta, singurătatea și intensitatea atîtor dezamăgiri suferite se uneau pentru a-l doborî. Îndată după moartea fiului său, părul lui des și negru încărunți cu totul; fața i se făcu mai stacojie; mîinile îi tremurau din ce în ce mai tare cînd își ducea paharul de Porto la gură. Viața funcționarilor săi din City ajunsese un adevărat iad; și familia sa, acasă, nu era cu mult mai fericită. Eu mă îndoiesc că Rebecca, pe care am văzut-o cerînd cerului, cu atîta evlavie, cîteva hîrtii de rentă, și-ar fi schimbat sărăcia, emoțiile neprevăzutului și sorții ei de reușită în viață pe banii lui Osborne și pe acreala care-l urmărea toată vremea. El ceruse mîna domnișoarei Swartz, dar fusese respins cu dispreț de către tutorii numitei *lady*, care o măritară după un tînăr vlăstar al nobilimii scoțiene. Osborne era un om care ar fi trebuit să se însoare cu o femeie simplă, pe care s-o brutalizeze după aceea în mod îngrozitor; dar nu se

găsi nimeni pe gustul său ; așa că o tiraniza pe fiică-sa cea nemăritată, rămasă acasă. Ea avea o trăsură splendidă și niște cai minunați și trona în capul unei mese încărcate cu cea mai desăvîrșită argintărie. Avea un carnet de cecuri, un lacheu excelent care s-o însoțească atunci cînd ieșea din casă, un credit nelimitat, plecăciuni și complimente din partea tuturor negustorilor și toate onorurile ce se cuvin unei moștenitoare bogate ; dar ducea o viață de chin. Fetițele de la azilul copiilor găsiți, măturătoarele de pe stradă, cea mai sărmană fată de la bucătărie erau fericite în comparație cu această nenorocită domnișoară, destul de coaptă.

Domnul Frederick Bullock, din casa „Bullock, Hulker & Bullock", se însurase cu Maria Osborne, nu fără o groază de piedici și bombăneli din partea domnului Bullock. George fiind mort și șters din testamentul tatălui său, Frederick stărui ca jumătate din avutul bătrînului *gentleman* să fie trecut pe numele Mariei, și adevărul este că multă vreme el refuză „să-și dea iscălitura" (după propria expresie a domnului Frederick) în alte condițiuni. Osborne susținea că Fred consimțise s-o ia pe fiică-sa cu o zestre de douăzeci de mii de lire, așa că el nu-i dădea nici un ban mai mult. Fred n-avea decît să primească tîrgul și să fie binevenit, sau să refuze și să se ducă dracului. Fred, ale cărui speranțe crescuseră după ce George fusese dezmoștenit, se socoti escrocat în mod ordinar de către bătrînul negustor și lăsă cîtva timp să se înțeleagă c-a renunțat definitiv la această căsătorie. Osborne își retrase capitalul de la banca „Bullock & Hulker" și porni spre Bursă cu o cravașă în mînă, cu care, se jura el, avea să biciuiască spinarea unui anumit ticălos, pe care nu

voia să-l numească însă, și se purtă cu violența lui obișnuită. În timpul acestei neînțelegeri, Jane Osborne împărtăși durerea surorii sale, Maria.

— Ți-am spus întotdeauna, draga mea, că el ține la banii tăi, și nu la tine, spunea ea cu duioșie.

— Da, numai că el m-a ales *pe mine* și banii mei, nu te-a ales pe tine și banii tăi, îi răspunse Maria, înălțîndu-și capul.

Totuși, ruptura nu fu decît de scurtă durată. Tatăl lui Fred și asociații săi mai în vîrstă îl sfătuiră s-o ia pe Maria, chiar numai cu cele douăzeci de mii de lire ale ei, din care avea să i se plătească jumătate imediat, iar jumătate la moartea domnului Osborne, cu perspectiva de-a mai obține încă jumătate din restul averii. Așa că Fred „se dădu bătut", ca să întrebuințăm propriile lui cuvinte ; și îl trimise pe bătrînul Hulker la Osborne cu propuneri de pace. El spuse că tatăl lui fusese acela care nu mai voise să audă de căsătorie și care-i crease tot felul de dificultăți ; dar că el ardea de nerăbdare să-și țină făgăduiala. Părerile acestea de rău fură primite de domnul Osborne cu multă îmbufnare. Hulker și Bullock erau familii de vază din aristocrația financiară și aveau și legături de rudenie cu „nobilii" din West End. Și nu era puțin lucru pentru bătrînul Osborne să poată spune : „Ginerele meu, domnule, din casa «Hulker, Bullock & Co.», domnule ; verișoara fiicei mele, *lady* Mary Mango, domnule, fiica preaonoratului conte de Castlemouldy". În închipuirea lui, el își și vedea casa forfotind de nobilime. Așa că îl iertă pe tînărul Bullock și căzu la învoială să se facă nunta.

Fu un spectacol grandios — gustarea fiind dată de familia mirelui, locuința acestora găsindu-se aproape de biserica Saint George din Hanover

Square, unde avu loc ceremonia. Fură poftiţi şi „nobili" din West End, şi mare parte din ei semnară în registru. Domnul Mango şi *lady* Mango erau şi ei de faţă, iar scumpele Gwendoline şi Guinever Mango fură domnişoare de onoare ; se aflau acolo colonelul Bludyer din Regimentul de gardă călare (fiul cel mai mare al casei „Fraţii Bludyer" din Mincing Lane), un alt văr al mirelui, şi onorabila doamnă Bludyer ; onorabilul George Boulter, fiul lordului Levant, cu doamna, fostă domnişoara Mango ; lordul viconte Castletoddy ; onorabilul James M'Mull şi doamna M'Mull (fosta domnişoară Swartz), şi o armată întreagă de reprezentanţi ai lumii mondene care contractaseră căsătorii cu reprezentantele lumii financiare şi contribuiseră foarte mult la înnobilarea cartierului Cornhill.

Tînăra pereche avea o locuinţă în apropiere de Berkeley Square şi o mică vilă la Roehampton, în inima cartierului financiar. Doamnele din familia lui Fred, al căror bunic fusese crescut la azil, dar care erau înrudite, prin soţii lor, cu parte din cele mai vechi familii din Anglia, socoteau că băiatul a făcut o *mésalliance*. Iar Maria pricepu că, pentru a-şi păstra demnitatea şi din consideraţie faţă de ilustrele nume trecute în carnetul ei de vizite, vizite ce urma neapărat să le facă, trebuia să compenseze prin ceva lipsurile originii sale umile ; şi simţi că e de datoria ei să-şi vadă cît mai rar cu putinţă părintele şi sora.

E absurd să presupunem că ea ar fi intenţionat să rupă definitiv cu bătrînul acesta, care avea de împărţit încă zeci de mii de lire. Fred Bullock n-ar fi îngăduit niciodată asemenea lucru. Dar ea era încă tînără şi incapabilă să-şi ascundă simţămintele ; şi prin faptul că-şi invita părintele şi sora numai cînd avea reuniuni de mîna a treia, prin faptul că era foarte rece faţă de ei cînd îi vedea şi că se ferea să se ducă în Russell Square şi că-i cerea în mod cu totul nesocotit tatălui ei să părăsească cartierul acela îngrozitor de vulgar, ea făcu un rău aşa de mare, că nici toată diplomaţia lui Frederick nu-l mai putu îndrepta şi-şi primejdui, ca o fiinţă zăpăcită şi nesocotită ce se afla, posibilitatea de-a mai moşteni vreodată ceva.

— Aşadar, Russell Square nu mai e destul de onorabil pentru doamna Maria, hai ? spuse bătrînul *gentleman*, ridicînd cu zgomot ferestrele trăsurii, pe cînd se întorcea, într-o noapte, cu fiica sa de la locuinţa doamnei Frederick Bullock. Aşadar, ea îşi pofteşte tatăl şi sora a doua zi după festin (şi să fiu al naibii dacă nu s-au dat la masă bucatele rămase de ieri), de-a valma cu nişte indivizi din City şi cu nişte terchea-berchea, iar conţii, contesele şi pe ceilalţi aristocraţi şi-i păstrează pentru ea ?! Aristocraţi ? La naiba cu aristocraţii ăştia ! Eu nu-s decît un simplu negustor britanic ; dar îi bag pe toţi în buzunar, pe toţi cîinii ăştia cerşetori ! Ăştia-s lorzi ?! La una din soarele l-am văzut o dată pe unul dintr-înşii stînd de vorbă cu un păcătos de lăutar, un individ pe care-l dispreţuiesc. Şi ăştia nu vor să vină în Russell Square, nu-i aşa ? Pun capul dacă vinul meu nu e mai bun ca al lor şi dacă nu-i mai scump decît al lor ; şi dacă nu le arăt eu un serviciu de argint mult mai frumos ; şi dacă nu le aştern pe masa mea de mahon mîncăruri mult mai gustoase decît au văzut ei vreodată pe mesele lor, şleahtă de linguşitori, de făţarnici şi de idioţi ! Mînă mai repede, James ; vreau să ajung cît mai repede în Russell

Square... ha, ha, ha! Şi se azvîrli într-un colţ al trăsurii hohotind furios.

Cu asemenea consideraţii asupra meritelor sale extraordinare obişnuia bătrînul *gentleman*, şi nu arareori, să se mîngîie.

Jane Osborne nu putea decît să fie întru totul de acord cu părerile acestea privind purtarea surorii sale; şi cînd cel dintîi născut al doamnei Frederick, Frederick Augustus Howard Stanley Devereux Bullock, veni pe lume, bătrînul Osborne, care fu poftit la botez în calitate de naş, se mulţumi să trimită copilului o cupă de aur, împreună cu douăzeci de guinee pentru doică.

— Mă prind că e mai mult decît are să dea oricare din lorzii ăia ai voştri! zise el şi refuză să ia parte la ceremonie.

Măreţia darului, însă, fu pricină de mare mulţumire în casa lui Bullock. Maria îşi spuse că tată-său trebuie să fie foarte încîntat de ea, iar Frederick prevesti cel mai strălucit viitor micuţului său fiu şi moştenitor.

Ne putem lesne închipui chinul cu care citea domnişoara Osborne, în singurătatea din Russell Square, *Morning Post*, ziar în care apărea mereu numele surorii sale, inserat în articolele intitulate „Reuniuni mondene", şi unde ea avu prilejul să citească descrierea toaletei doamnei F. Bullock cînd a fost prezentată la curte de către *lady* Frederica Bullock. Viaţa Janei, după cum am spus, nu-i îngăduia asemenea măreţie. Ea ducea o existenţă dintre cele mai jalnice. Trebuia să se scoale cu noaptea în cap în dimineţile de iarnă, ca să pregătească dejunul morocănosului şi bătrînului ei tată, care ar fi răsturnat toată casa cu susu-n jos dacă nu i s-ar fi servit ceaiul la ora opt şi jumătate. Stătea tăcută, de partea cealaltă a mesei, ascultînd susurul samovarului şi tremurînd toată de frig, în timp ce părintele ei îşi citea ziarul şi înghiţea obişnuita porţie de brioşe şi de ceai. La ora nouă şi jumătate el se ridica de la masă şi pornea spre City; pînă la ora mesei Jane era liberă să facă vizite la bucătărie şi să certe servitoarele; să iasă cu trăsura şi să se oprească prin magazine, unde era primită cu nemaipomenite semne de respect de către negustori; să-şi depună cărţile de vizită, împreună cu ale tatălui ei, la măreţele, posomorîtele şi respectabilele case ale prietenilor lor din City; sau să şadă singură cuc în salonul cel mare, în aşteptarea musafirilor, lucrînd în faţa focului la o uriaşă broderie, pe sofaua de lîngă marele ornic cu Ifigenia, care ticăia şi bătea orele cu un sunet jalnic de tot în încăperea aceea posomorîtă. Oglinda cea mare de deasupra marmurei căminului, faţă în faţă cu oglinda-consolă din capătul celălalt al camerei, măreau şi multiplicau într-atîta sacul de olandă pămîntie în care spînzura candelabrul, că vedeai sacii aceştia de culoare pămîntie topindu-se într-o infinită perspectivă optică, încăperea aceasta a domnişoarei Osborne părînd centrul unui şirag neîntrerupt de saloane. Cînd Jane Osborne ridica învelitoarea de piele de Cordova de pe pianul cel mare şi se aventura să cînte cîteva note, acestea sunau sfîşietor de jalnic, trezind înfiorătoarele ecouri ale casei. Portretul lui George fusese scos din salon şi urcat în pod într-o încăpere cu mobile vechi; cu toate că amintirea lui stăruia încă în conştiinţa lor, iar tatăl şi fiica îşi dădeau de multe ori seama în mod instinctiv că se gîndesc la el, numele acestui brav şi altădată preaiubit fiu nu era totuşi pomenit niciodată.

La ora 5, domnul Osborne se întorcea la masă, masă pe care el și fiică-sa o luau în tăcere (rareori întreruptă, exceptînd ocările și crizele lui de mînie cînd bucatele nu-i erau pe plac), sau pe care o împărțeau de două ori pe lună cu un grup de prieteni morocănoși de seama și etatea lui Osborne; bătrînul doctor Gulp și doamna, din Bloomsbury Square; bătrînul domn Frowser, avocatul din Bedford Row, un om foarte distins și cît se poate de intim, prin meseria lui, cu „nobilii din West End"; bătrînul colonel Livermore, din armata ce staționa la Bombay, și doamna Livermore, de la Upper Bedford Place; bătrînul consilier Toffy și doamna Toffy; și uneori bătrînul *sir* Thomas Coffin și *lady* Coffin, din Bedford Square. *Sir* Thomas avea faimă de judecător al dracului, și cînd lua și el masa la domnul Osborne, se servea un Porto special, de culoare deschisă.

Oamenii aceștia și alții asemenea lor dădeau și ei la rîndul lor mese tot atît de pretențioase pretențiosului negustor din Russell Square. Jucau solemne partide de *whist* cînd urcau sus, după ce terminau de băut, iar trăsurile lor trăgeau la scară exact la orele zece și jumătate. Mulți oameni bogați, la care niște bieți pîrliți ca noi se uită de obicei cu invidie, duc plini de mulțumire existența pe care am descris-o mai sus. Jane Osborne întîlnea rareori un bărbat sub 60 de ani, și aproape singurul becher din societatea lor era domnul Smirk, vestitul doctor de femei.

Nu pot spune că nu se ivise absolut nici un eveniment care să tulbure monotonia acestei respectabile existențe; adevărul este că viața bietei Jane ascundea o taină, care îl făcuse pe tatăl ei mult mai sălbatic și mai ursuz decît îl silise vreodată să fie firea lui, mîndria sau supraalimentația. Taina aceasta era în legătură cu domnișoara Wirt, care avea un văr pictor, pe domnul Smee, devenit între timp un foarte renumit portretist și membru al Academiei Regale, dar care odinioară era cît se poate de fericit să dea lecții de desen doamnelor din lumea bună. Domnul Smee a uitat acuma unde se află Russell Square, dar prin anul 1818, cînd domnișoara Osborne lua lecții de desen de la el, era foarte fericit să-l frecventeze.

Smee (fost pe vremuri elevul lui Sharp, din Frith Street, un individ depravat și inegal, fără pic de succes și care abia o scotea la capăt de pe o zi pe alta, altminteri priceput în arta sa), vărul domnișoarei Wirt, cum am mai spus, fiind prezentat domnișoarei Osborne, a cărei mînă și inimă erau încă libere după cîteva diferite și incomplete aventuri, simți o năvalnică înclinație pentru ea și putem crede că și el i-a inspirat oarecare dragoste. Confidenta acestei iubiri era domnișoara Wirt. Nu știu dacă ea obișnuia să părăsească încăperea în care profesorul și eleva pictau, în scopul de a le da prilejul să schimbe acele declarații și jurăminte care nu pot fi rostite cu prea mult folos în prezența unei a treia persoane; și nu știu dacă nu nădăjduia cumva că, dacă vărul său va izbuti să obțină mîna fiicei bogatului negustor, nu-i va da și ei o parte din averea al cărei cîștig i-l mijlocise, ceea ce-i sigur e însă că domnul Osborne mirosi totul, se întoarse pe neașteptate din City și intră cu bastonul lui de bambus în mînă în salon, unde îi găsi pe profesor, pe elevă și pe domnișoara de companie, toți trei cu niște mutre foarte gălbejite; pe cel dintîi îl dădu pe ușă afară, amenințîndu-l că-i rupe oasele, și o jumătate de oră mai

tîrziu o concedie în același chip și pe domnișoara Wirt, aruncîndu-i geamantanele jos pe scări, călcîndu-i în picioare cutiile de pălării și amenințînd cu pumnii în urma birjei în care aceasta se urcase.

Jane Osborne nu părăsi dormitorul cîteva zile. Și nu i se mai îngădui după aceea să aibă domnișoară de companie. Iar taică-său se jură că n-are să capete zestre nici un șiling dacă are să se mărite fără consimțămîntul lui ; și cum avea nevoie de o femeie care să-i țină casa, preferă ca ea să nu se mai mărite ; așa că Jane fu silită să înlăture toate planurile în care era amestecat și Cupidon. Și cît timp avea să-i trăiască părintele, ea se resemnă, așadar, la felul de existență descris mai sus, mulțumindu-se să rămînă fată bătrînă. Soră-sa, între timp, avea copii cu nume frumoase, în fiecare an cîte unul, iar legăturile dintre cele două femei slăbeau văzînd cu ochii. „Jane și cu mine ne mișcăm în alte sfere de viață, spunea doamna Bullock. Eu o consider, bineînțeles, tot ca pe o soră !“ Ceea ce înseamnă... ce înseamnă oare cînd o *lady* spune că o consideră pe Jane ca pe-o soră ?

Am spus ceva mai înainte că domnișoarele Dobbin locuiau împreună cu tatăl lor într-o minunată vilă din Denmark Hill, unde se găseau niște struguri și niște piersici de toată frumusețea, care-l încîntau la culme pe micul Georgy Osborne. Domnișoarele Dobbin, care se duceau deseori cu trăsura la Brompton ca s-o vadă pe scumpa noastră Amelia, veneau uneori și prin Russell Square, ca să-și viziteze vechea lor cunoștință, pe domnișoara Osborne. Eu cred că atenția lor față de soția lui George era o urmare a insistențelor fratelui lor, maiorul din India (pentru care tatăl lor avea un respect nemaipomenit) ; căci maiorul, nașul și tutorele băiețelului Ameliei, mai trăgea încă nădejdea că bunicul copilului ar putea fi înduplecat să-și recunoască nepotul de dragul băiatului. Domnișoarele Dobbin o țineau la curent pe domnișoara Osborne despre toate mișcările Ameliei : despre felul în care Amelia și băiatul trăiau laolaltă cu tatăl și cu mama ei ; cît erau de săraci și cum adeseori se întrebau ce găseau oare bărbații, și bărbați ca fratele lor și ca scumpul lor căpitan Osborne, la o ființă așa de nesărată ca Amelia ; cum că ea era ca și pe vremuri, o ființă plină de sentimentalism, afectată și fără pic de vlagă în ea, dar cum că puștiul era într-adevăr cel mai drăgălaș băiețel din cîți există, căci inimile tuturor femeilor se înmoaie în fața copiilor, și pînă și cea mai înăcrită fată bătrînă e plină de duioșie față de ei.

O dată, după mari stăruințe din partea domnișoarelor Dobbin, Amelia îi dădu voie micului George să se ducă să petreacă o zi întreagă cu ele la Denmark Hill, și mare parte din ziua aceea Amelia și-o trecu scriind maiorului, în India. Îl felicita pentru fericita veste pe care i-o împărtășiseră surorile lui. Se ruga pentru fericirea lui și a logodnicei pe care și-o alesese. Îi mulțumea pentru miile de servicii binevoitoare și pentru dovezile de statornică prietenie pe care i le arătase în nenorocirea ei. Îi povestea ultimele noutăți despre micul Georgy și-i spunea că tocmai în ziua aceea plecase să petreacă cu surorile lui la țară. Sublinie multe părți din scrisoare și semnă „iubitoarea ta prietenă, Amelia Osborne“. Uită să trimită complimente *lady*-ei O'Dowd, cum făcea de obicei, și nu pomeni nici numele Glorvinei, ci doar în litere cursive aminti de *logodnica* maiorului, asupra căreia ruga

cerul să trimită numai *binecuvîntări*. Dar vestea căsătoriei lui Dobbin îi îndepărtă rezerva pe care o arătase întotdeauna față de el. Se simțea fericită că era în stare să-i mărturisească și să-i dovedească cu cîtă căldură și recunoștință se gîndea ea la el, iar cît despre ideea de a fi geloasă pe Glorvina (auzi, pe Glorvina !), Amelia ar fi respins-o cu dispreț, chiar dacă i-ar fi suflat-o la ureche un înger venit din cer.

În seara aceea, cînd Georgy se înapoie acasă adus de bătrînul vizitiu al lui William Dobbin în trăsurica trasă de ponei, care-i plăcea așa de mult băiatului, el purta în jurul gîtului un foarte frumos lanț de aur cu ceas. Povesti că i-l dăruise o bătrînă *lady*, cam urîțică și care plîngea și-l săruta într-una. Dar lui nu-i plăcea. Lui îi plăceau foarte mult strugurii. Și nu-i era dragă decît mămica lui. Amelia se înfioră toată și începu să tremure ; ființa asta sfioasă avu o presimțire groaznică aflînd că rudele tatălui lui Georgy îl văzuseră pe copil.

Domnișoara Osborne se întoarse acasă să servească cina tatălui său. Bătrînul încheiase o afacere strașnică în City și era destul de bine dispus în ziua aceea, așa că băgă de seamă tulburarea ce o chinuia pe fiică-sa.

— Ce s-a întîmplat, domnișoară Osborne ? catadicsi el să spună.

Jane izbucni în plîns.

— O, răspunse ea, l-am văzut pe micul George. E frumos ca un înger ! Și seamănă așa de bine cu el !

Bătrînul din fața ei nu scoase nici un cuvînt, dar se făcu roșu ca focul și începu să tremure din toate mădularele.

CAPITOLUL XLIII

ÎN CARE CITITORUL TREBUIE SĂ TREACĂ PE LA CAPETOWN

Trebuie să-l invităm pe uluitul nostru cititor să se strămute cu zece mii de mile, la garnizoana din Bundlegunge, din regiunea Madras a imperiului nostru din Indii, unde sînt încartiruiți viteјii și vechii noștri prieteni din regimentul al ...-lea, sub comanda bravului lor colonel, *sir* Michael O'Dowd. Timpul s-a arătat blînd față de ofițerul acesta rotofei, așa cum se arată el în mod obișnuit față de oamenii cu stomacuri bune și firi blajine, care nu se tulbură și nu-și obosesc nici mintea prea din cale-afară. Colonelul manevrează un strașnic cuțit și o furculiță la masa de prînz și-și reia numitele arme, cu mare succes, și la masa de seară. Își fumează apoi luleaua după fiecare masă și pufăie în desăvîrșită tihnă, în timp ce nevastă-sa îl toacă la cap, exact cum făcea și sub focul francezilor la Waterloo. Nici vîrsta și nici căldurile n-au mișcorat agerimea sau elocvența descendentei iluștrilor Malony și Molloy. Onorata doamnă, vechea noastră cunoștință, se simte ca la ea acasă la Madras ca și la Bruxelles, în cantonament ca și în corturi. În timpul marșului putea fi văzută stînd cocoțată pe spinarea unui elefant regal în fruntea regimentului, spectacol plin de măreție. Și tot așa, urcată pe spinarea acestui animal, ea luase parte la o vînătoare de tigri în junglă ; și fusese cu multă bunăvoință primită împreună cu Glorvina de către principii autohtoni în palatele lor de obicei inaccesibile ; aceștia

îi oferiră șaluri și giuvaericale, daruri pe care n-o lăsa inima să nu le primească. Santinelele tuturor regimentelor o salutau ori de cîte ori își făcea apariția ; iar ea, la salutul acestora, își ducea cu gravitate mîna la pălărie. *Lady* O'Dowd era una din cele mai importante doamne din prezidenția Madrasului și e încă vie în amintirea unor funcționari din Madras cearta ei cu *lady* Smith, soția lui *sir* Minos Smith, cel mai tînăr dintre judecători, cînd coloneleasa și-a bătut joc de soția judecătorului și a spus că *ea* nu merge niciodată în urma unei calice de civile. Chiar și acuma, deși au trecut douăzeci și cinci de ani de atunci, oamenii mai țin încă minte strașnica gigă pe care a dansat-o *lady* O'Dowd la palatul guvernatorului, unde a dănțuit pînă a dat gata doi aghiotanți, un maior de cavalerie din Madras și doi *gentlemen* din guvernămîntul civil ; și cînd, convinsă în cele din urmă de către maiorul Dobbin, cavaler al Ordinului „Bath" și comandant secund al regimentului al ...-lea, ea se retrase în sufrageria cea mare, *lassata nondum satiata recessit*[1].

Peggy O'Dowd a rămas aceeași ca întotdeauna ; îndatoritoare și cu gîndul și cu fapta ; impetuoasă ca temperament ; gata oricînd să dea ordine ; adevărat despot pentru Michael al ei ; balaur pentru doamnele din regiment ; mamă pentru toți tinerii, cărora le alina amărăciunile, îi scotea din toate încurcăturile și printre care *lady* Peggy se bucura de-o mare popularitate. Numai nevestele subalternilor și ale căpitanilor (maiorul nefiind însurat) uneltesc toată vremea împotriva ei. Și spun că și Glorvina își dă aere și că Peggy exercită o nemaipomenită tiranie. Ea puse bețe în roate micii congregații pe care o întemeiase doamna Kirk,

[1] S-a retras obosită, dar fără să se fi săturat (lat.).

luînd peste picior pe toți tinerii care se duseseră să-i asculte predicile, declarînd că o soție de militar n-are nici în clin, nici în mînecă cu treburile unui pastor, și că doamna Kirk ar face mai bine să-i cîrpească hainele lui bărbatu-său ; iar dacă regimentul simte nevoia de predici, ea are la îndemînă pe cele mai minunate din lume, acelea ale unchiului ei, decanul. Puse apoi capăt, în mod foarte brusc, intrigii amoroase pe care-o începuse locotenentul Stubble, din regiment, cu soția chirurgului, amenințîndu-l pe Stubble că îi va cere suma de bani pe care i-o împrumutase (căci tînărul acesta avea încă o purtare destul de extravagantă), pînă cînd locotenentul se lăsă păgubaș și plecă la Capetown, în concediu de boală. Pe de altă parte, ea dădu adăpost și luă apărarea doamnei Posky, care fugise într-o noapte, din *bungalow*-ul ei, urmărită de turbatul de bărbatu-său, ce mînuia ca pe o armă a doua lui sticlă de *brandy*, și adevărul este că doamna O'Dowd îl salvă pe Posky de delirium tremens și îl dezvăță de darul beției, patimă care pusese stăpînire pe numitul ofițer, așa cum pun stăpînire pe bărbați toate deprinderile rele. Într-un cuvînt, nu puteai găsi, în caz de nenorocire, ființă mai săritoare, iar cînd totul mergea bine, prieten mai obositor ; căci avea întotdeauna o părere excelentă despre propria sa persoană și hotărîrea neclintită de-a duce pînă la capăt tot ceea ce-i trecea prin minte.

Printre altele, ea își pusese în gînd s-o mărite pe Glorvina cu vechiul nostru prieten Dobbin. Doamna O'Dowd cunoștea perspectivele de viitor ale maiorului și-i prețuia calitățile și faima de om corect de care se bucura în serviciu.

Glorvina, o domnișoară foarte drăguță, cu obraji trandafirii, părul negru și ochii albaștri, care știa să călărească și să cînte sonate la patru mîini

împreună cu orice fată din County Cork, părea să fie exact făptura hărăzită de soartă pentru a asigura fericirea lui Dobbin, în mult mai mare măsură decît acea sărmană, mică și slabă de înger Amelia, despre care obișnuia să vorbească într-una Dobbin.

„Uită-te la Glorvina cînd intră undeva, zicea doamna O'Dowd, și compar-o cu sărmana doamnă Osborne, care nu poate să spună «dă-te încolo» nici unui cîine. Strașnic s-ar mai potrivi cu dumneata, maiorule... dumneata ești un om liniștit și ai nevoie de cineva care să vorbească în locul dumitale. Și cu toate că în vinele ei nu curge nici o picătură din sîngele Malonyilor sau Molloyilor, dă-mi voie să-ți spun că ea descinde dintr-o familie veche, cu care orice nobil s-ar mîndri să se încuscrească."

Dar înainte ca Glorvina să treacă la fapte și să se fi hotărît să-l cucerească pe maiorul Dobbin cu farmecele ei, trebuie să mărturisim că ea și le pusese în practică, și în mod stăruitor, și față de alții. Ea petrecuse o iarnă întreagă la Dublin, și cine mai știe cîte la Cork, Killarney și Mallow ? Cochetase cu toți ofițerii neînsurați pe care i-i puseseră pune la dispoziție regimentele din ținut și cu toți boiernașii becheri care i se păreau demni de dînsa. Fusese logodită de vreo zece ori în Irlanda ca să nu-l mai punem la număr și pe preotul din Bath, care se purtase atît de rău cu ea. Cochetase de asemenea, tot drumul pînă la Madras, cu căpitanul și secundul vasului „Ramchunder East Indiaman" și petrecuse apoi o iarnă întreagă la prezidenție cu fratele ei și cu doamna O'Dowd, care locuia acolo, în timp ce maiorul regimentului rămăsese cu comanda unității.

Era admirată de toată lumea; toți bărbații dansau cu ea ; dar nu se găsea nici unul care putea fi luat în considerație ; unul sau doi subalterni foarte tineri oftau, ce-i drept, după ea, la fel ca unul sau doi imberbi civili, dar ea îi respinse ca fiind mult mai prejos de aspirațiile ei ; așa că fecioare mult mai tinere ca Glorvina i-o luară înainte și se măritară. Există femei, și încă femei frumoase, cărora așa le e dat în viață. Se lasă prinse în mrejele dragostei cu cea mai mare generozitate ; călăresc și se plimbă cu jumătate din ofițerii înscriși în rolurile armatei, totuși ele ajung pînă aproape de 40 de ani, și domnișoarele O'Grady rămîn tot domnișoarele O'Grady ; Glorvina stăruia în a susține că dacă n-ar fi avut loc cearta aceea nefericită dintre *lady* O'Dowd și nevasta judecătorului, ea ar fi făcut o partidă strașnică la Madras, unde bătrînul domn Chutney, care se găsea în fruntea serviciului civil (și care s-a căsătorit după aceea cu domnișoara Dolby, o domnișoară în vîrstă de numai 13 ani, care abia se întorsese din Europa de la școală), era pe punctul de a-i cere mîna.

Ei bine, cu toate că *lady* O'Dowd și Glorvina se certau de mai multe ori pe zi, și din te miri ce — și adevărul este că dacă Mick O'Dowd n-ar fi fost blajin ca un înger, și-ar fi ieșit din minți cu asemenea femei pe cap — ele căzuseră totuși de acord asupra acestei chestiuni, că Glorvina trebuie adică să se mărite cu maiorul Dobbin, și erau hotărîte să nu-l mai slăbească pe maior pînă cînd nu-și vor fi adus planul la îndeplinire. Fără să se descurajeze de cele patruzeci sau cincizeci de înfrîngeri anterioare, Glorvina începu asediul. Îi cînta tot timpul melodii irlandeze. Îl întreba așa de des și de patetic : „Nu vrei să stăm în chioșc ?" încît e de mirare cum de putea rezista unei asemenea invitații un om așa de simțitor ca maiorul. Și nu se plictisea niciodată întrebîndu-l dacă mîhnirea

nu-i ofilise cumva tinerețea ; era întotdeauna gata să asculte și să verse lacrimi, întocmai ca Desdemona, la auzul istorisirilor despre primejdiile prin care a trecut și despre campaniile lui. Am mai spus că cinstitul, iubitul și vechiul nostru prieten avea deprinderea să cînte din flaut de unul singur și numai pentru propria lui desfătare ; Glorvina stăruia să-l acompanieze, iar *lady* O'Dowd se ridica și ieșea, plină de nevinovăție, din cameră cînd tînăra pereche pornea astfel să cînte. Glorvina îl sili pe maior să călărească împreună cu ea în fiecare dimineață. Tot cantonamentul îi vedea plecînd și venind înapoi. Îl bombarda veșnic cu bilețele acasă, cerîndu-i cărți cu împrumut, subliniind apoi cu creionul pasajele sentimentale sau umoristice care-i plăcuseră ; îi cerea cu împrumut caii lui, servitorul lui, argintăria lui, palanchinul [1] lui, și nu e lucru de mirare că gura lumii scornise că trebuie să existe ceva între ei și că surorile lui din Anglia erau încredințate că vor avea în curînd o cumnată.

Dobbin, care era asediat cu atîta tărie, se găsea în timpul acesta într-o stare de odioasă liniște. Obișnuia să izbucnească în rîs ori de cîte ori tinerii lui camarazi din regiment glumeau în legătură cu văditele atenții ale Glorvinei față de el. „Nici gînd, spunea el, vrea doar să se mențină în formă, se exersează cu mine așa cum face și cu pianul doamnei Tozer, din pricină că e cel mai la îndemînă instrument din localitate. Eu sînt prea hodorogit și prea bătrîn pentru o domnișoară așa de subțire ca Glorvina."

Așa că el continua să călărească împreună cu ea, să-i copieze melodii și versuri în album și să joace cu ea șah cît se poate de smerit ; căci cu asemenea

[1] Gen de litieră, obișnuită în India.

nevinovate distracții erau obișnuiți anumiți ofițeri din India să-și petreacă clipele de răgaz ; în timp ce alții, mai puțin domestici, vînau mistreți, împușcau becațe sau jucau cărți, fumau trabuc și-și treceau vremea consumînd rom cu apă. Cît despre *sir* Michael O'Dowd, cu toate că și doamna și sora lui stăruiau pe lîngă el să-l cheme pe Dobbin și să-i pună chestiunea de încredere, ca acesta să nu mai continue să tortureze în felul acesta rușinos o biată făptură nevinovată, bătrînul ostaș refuză categoric să joace vreun rol în conspirația respectivă. „Ce dracu, doar maiorul e destul de mare să-și aleagă singur mireasa, zicea *sir* Michael. O să te ceară atunci cînd o avea el chef." Iar alteori întorcea totul în glumă, declarînd că Dobbin era prea crud să poată ține o gospodărie și că scrisese acasă să-i ceară voie mămiţichii ! Ba mergea chiar și mai departe, și în convorbirile lui intime cu maiorul, îi atrăgea atenția să aibă grijă și să se păzească, exclamînd: „Bagă de seamă, Dob, băiete, fetele astea s-au pornit pe rele... Doamna mea a primit tocmai o cutie cu rochii din Europa, în care se găsește și una de satin roz pentru Glorvina, care o să te dea gata, Dob, dacă nu poți rezista în fața unei femei sau a unei bucăți de satin."

Adevărul este însă că nici frumusețea și nici eleganța unei femei nu-l puteau cuceri pe Dobbin. Cinstitul nostru prieten nu se gîndea decît la o singură femeie, și aceea nu se asemăna cîtuși de puțin cu domnișoara Glorvina O'Dowd, înfășurată în satin trandafiriu. O femeie micuță și blîndă, îmbrăcată în negru, cu ochi mari și păr castaniu, vorbind rareori, afară de cazul cînd i se adresa cineva, și cu un glas care nu aducea nici pe departe cu al domnișoarei Glorvina, o duioasă și tînără

mamă, îngrijindu-şi cu dragoste copilul şi care-l poftea pe maior în camera micuţului ca să-l vadă cu zîmbetul pe buze, o fetiţă cu obraji trandafirii dînd buzna, fredonînd, în salonul din Russell Square, sau rezemîndu-se de braţul lui George Osborne, fericită şi iubitoare, numai icoana acesteia umplea gîndul cinstitului nostru maior ziua şi noaptea, ţinîndu-l veşnic sub stăpînirea ei. E foarte probabil că Amelia nu semăna de fel cu imaginea pe care şi-o făurise despre ea maiorul: era un chip dintr-un jurnal de mode pe care-l văzuse la surorile lui în Anglia şi pe care îl luase pe ascuns, lipindu-l pe capacul mesei lui de scris, închipuindu-şi că desenul acela ar avea oarecare asemănare cu doamna Osborne, dar eu, care am văzut imaginea aceea, pot să vă garantez că nu era decît desenul unei rochii cu talia sus şi al unui obraz imposibil de păpuşă zîmbind cu afectare, şi poate că sentimentala Amelia, pe care o adora Dobbin, nu era nici ea mai reală ca fiinţa aceea absurdă înfăţişată pe desen. Dar care bărbat îndrăgostit, dintre noi toţi, este mai aproape de adevăr? Sau e cu mult mai fericit cînd îşi dă seama de realitate şi vede că totul n-a fost decît amăgire? Dobbin se afla sub puterea acestei vrăji. Nu-şi obosea prea mult prietenii şi nici lumea dimprejur cu simţămintele sale, şi nici nu-i pierise somnul sau pofta de mîncare din pricina asta. Capul îi încărunţise puţin de cînd l-am întîlnit ultima dată; şi în părul lui castaniu şi moale puteau fi văzute cîteva şuviţe argintii. Dar sentimentele nu i s-au schimbat cîtuşi de puţin şi nici n-au îmbătrînit; iar dragostea lui a rămas tot aşa de proaspătă ca şi amintirile din copilărie în sufletul oamenilor.

Am spus cum că cele două domnişoare Dobbin şi Amelia, singurele persoane din Europa cu care

maiorul era în corespondenţă, îi scriseră din Anglia; doamna Osborne îl felicitase cu multă candoare şi prietenie în legătură cu apropiata lui căsătorie cu domnişoara O'Dowd.

„Sora dumitale, care a fost aşa de binevoitoare şi a venit chiar adineauri să mă vadă, scria Amelia în răvaşul ei, mi-a adus la cunoştinţă un foarte *important eveniment*, pentru care te rog să primeşti *felicitările mele cele mai sincere*. Nădăjduiesc că domnişoara cu care aud că te vei *uni* se va dovedi în toate privinţele demnă de un om atît de prevenitor şi de bun. Iar biata văduvă nu-ţi poate oferi decît rugile ei către Atotputernicul şi cordialele ei urări de *fericire*! Gorgy trimite toată dragostea *iubitului său naş* şi speră că nu-l vei uita. I-am spus că eşti pe cale de-a contracta *alte legături* cu o persoană care, sînt sigură, merită *toată afecţiunea dumitale*, dar că, deşi legăturile acestea trebuie, bineînţeles, să fie mai puternice şi mai sfinte şi să le domine pe toate *celelalte*, sînt totuşi sigură că văduva şi copilul pe care dumneata i-ai ocrotit şi iubit totdeauna vor avea veşnic *un colţişor în inima dumitale*." Misiva, la care am făcut aluzie şi mai înainte, continua pe tonul acesta, asigurîndu-l pe maior, de la un capăt la altul, de desăvîrşita mulţumire a celei care o scria.

Scrisoarea aceasta, care sosi cu acelaşi vapor care aducea *lady*-ei O'Dowd cutia ei cu găteli din Londra (scrisoare pe care, puteţi fi siguri, Dobbin o deschise înaintea oricărui alt plic pe care i-l aduse poşta), îl puse pe cel care-o primi într-o asemenea stare sufletească, încît Glorvina şi satinul ei trandafiriu, ca şi orice alt lucru care-i aparţinea, îi deveniră cu desăvîrşire odioase. Maiorul tuna şi fulgera împotriva flecărelii femeilor şi împotriva

întregii lor tagme în general. Totul îl scotea din sărite în ziua aceea, era nemaipomenit de cald, şi inspecţia trupelor era un lucru cît se poate de plictisitor! Dumnezeule bun, de ce era oare nevoie ca un intelectual ca el să-şi irosească toată viaţa inspectînd centiroane după centiroane şi făcînd instrucţie cu netoţii? Iar vorbăria fără rost a tinerilor de la popotă i se păru mai supărătoare ca oricînd. Ce-l interesa pe el, bărbat care se apropia de 40 de ani, să ştie cîţi sitari a împuşcat locotenentul Smith, sau care erau performanţele iepei sublocotenentului Brown? Glumele astea de la masă îi făceau silă. El era prea bătrîn ca să asculte spiritele ajutorului de chirurg şi jargonul celor tineri de tot, la care bătrînul O'Dowd, cu capul chel şi cu faţa roşie gotcă, rîdea cu multă uşurinţă. Bătrînul ascultase glumele acestea timp de treizeci de ani, şi Dobbin însuşi le auzise timp de cincisprezece. Iar după hărmălaia asta stupidă de la masa popotei, urmau certurile şi scandalurile dintre cucoanele din regiment. Era ceva insuportabil şi ruşinos. „Oh, Amelia, Amelia, îşi spunea el, tu, căreia ţi-am păstrat atîta credinţă, tocmai tu mă mustri! Duc viaţa asta stupidă din pricină că tu n-ai nici un fel de sentiment pentru mine. Şi după ani întregi de devotament, tu mă răsplăteşti trimiţîndu-mi binecuvîntarea pentru căsătoria mea, şi tocmai cu îngîmfata aceea de irlandeză!" Bietul William era dezgustat şi trist; şi, mai mult ca oricînd, se simţea nenorocit şi stingher. Ar fi avut chef să sfîrşească o dată pentru totdeauna cu viaţa şi cu deşertăciunea ei, aşa de nefolositoare şi de lipsite de mulţumire erau viaţa şi lupta aceasta; aşa de triste şi de lugubre i se păreau perspectivele lui de viitor. Rămase toată noaptea aceea fără să închidă ochii, dorindu-şi din

toată inima să se întoarcă acasă. Scrisoarea Ameliei îl făcu să se simtă ca un om care ar fi pierdut la loterie. Nici fidelitatea, nici adevărul, nici pasiunea statornică nu puteau încălzi inima Ameliei. Ea nu voia să vadă că el o iubea. Şi tot sucindu-se şi răsucindu-se în pat, el îi vorbea cu glas tare. „Pentru Dumnezeu, Amelia, zicea el, nu ştii că în toată lumea asta nu te iubesc decît pe tine, pe tine, care eşti mai rece ca o piatră faţă de mine, pe tine, pe care te-am îngrijit luni şi luni de zile cînd erai bolnavă şi doborîtă de întristare, pe tine, care ţi-ai luat rămas bun de la mine cu zîmbetul pe buze şi care m-ai uitat mai înainte de-a se închide uşa între noi doi?!" Servitorii indigeni, care stăteau afară pe verandă, se uitau uimiţi la maiorul de obicei atît de nepăsător şi de calm, dar care acum se chinuia atît din pricina pasiunii şi era atît de descurajat. Oare Ameliei i s-ar fi făcut milă de el dacă l-ar fi văzut? El citea şi recitea toate scrisorile pe care le primise vreodată de la ea — scrisori de afaceri privind mica avere pe care el o făcuse să creadă că i-o lăsase soţul ei, scurte invitaţii, fiecare petic de hîrtie pe care i-l trimisese vreodată; cît de reci, cît de binevoitoare, cît de lipsite de speranţă şi cît de pline de egoism erau ele!

Dacă s-ar fi întîmplat să se găsească prin preajmă vreo făptură bună şi blîndă, care să poată preţui şi citi în inima aceasta tăcută şi generoasă, cine ştie dacă domnia Ameliei n-ar fi luat sfîrşit şi dacă simţămintele lui William nu s-ar fi revărsat pe un făgaş mai binevoitor?

Dar n-o avea lîngă el decît pe Glorvina cea cu zulufii ca păcura, cu care era în raporturi de prietenie, ce-i drept, dar acestei strălucitoare domnişoare nici prin gînd nu-i trecea să-l iubească pe

maior, ci mai curînd să-l facă pe maior s-o *admire pe ea*, încercare cît se poate de semeață și de zadarnică dacă ținem mai ales seama de mijloacele pe care le avea biata fată pentru a cîștiga asemenea biruință. Ea își încîrlionța părul și-și expunea umerii, ca și cum ar fi spus : „Ai văzut vreodată niște zulufi așa de întunecați și o înfățișare ca a mea ?“ Și se hlizea mereu la maior, ca să-i poată dovedi că toți dinții din gură îi erau în perfectă stare, dar el nu observa niciodată farmecele acestea. Foarte curînd după sosirea cutiei cu găteli și poate că tocmai în onoarea acestei cutii, *lady* O'Dowd și doamnele din regimentul regelui dădură un bal in cinstea regimentelor Companiei Indiilor și a civililor din localitate. Glorvina purta ucigașa ei rochie trandafirie, dar maiorul, care făcea oficiul de gazdă și umbla întristat de colo pînă colo prin saloane, nici măcar nu băgă de seamă veșmîntul acesta. Trufașa Glorvina trecu pe lîngă el ca o furie, dansînd cu toți tinerii subalterni din garnizoană, dar maiorul nu fu cîtuși de puțin gelos de performanța ei și nici supărat din pricina căpitanului Bangles din cavalerie, care îi dădu brațul la supeu. Nici gelozia, nici rochiile și nici umerii ei nu-l puteau mișca pe maior, iar Glorvina nu mai poseda nimic altceva.

Așa că aceste două persoane puteau servi drept pilde vii de deșertăciune a vieții, căci fiecare dorea ceea ce era peste putință de obținut. Glorvina urla de furie din pricina acestei nereușite. Ea își pusese speranța în maior „mai mult decît în oricare altul“, mărturisea ea printre sughițuri. „Are să-mi sfîșie inima, sînt sigură că are să mi-o sfîșie, Peggy, i se plîngea ea cumnatei ei în momentele lor de prietenie. Sînt sigură c-are să trebuiască să-mi strîmtez toate rochiile, parcă sînt un schelet cînd le pun pe mine !“ Grasă sau slabă, plină de voie bună sau melancolică, călărind sau stînd pe scaunul de la pian, maiorului îi era totuna. Iar colonelul, pufăind din pipă și ascultînd toate jelaniile astea, își dădu cu părerea ca Glory să-și comande cîteva rochii negre pentru următoarea cutie ce avea să sosească de la Londra și povesti o misterioasă istorioară cu o doamnă din Irlanda care a murit de inimă rea din cauza pierderii soțului, mai înainte de-a fi pus însă mîna pe vreunul.

În timp ce maiorul continua s-o chinuie în felul acesta pe biata fată, fără s-o ceară în căsătorie și refuzînd să se îndrăgostească de ea, sosi un alt vapor din Europa, aducînd pe bordul său altă serie de scrisori, printre care cîteva și pentru omul cu inimă de piatră. Erau scrisori de acasă, purtînd o dată mai veche decît cele venite cu poșta anterioară ; și cum maiorul Dobbin recunoscu printre ele și scrisul surorii sale, care își refăcea într-una scrisorile pentru frate-său, colecționînd toate veștile proaste ce puteau fi adunate, care-l ocăra și-l dăscălea cu o sinceritate de soră și-l făcea să se simtă întotdeauna nenorocit pentru restul zilei după ce „scumpul William“ termina lectura oricăreia din epistolele ei, trebuie să spunem adevărul că scumpul William nu se grăbi să rupă sigiliul scrisorii domnișoarei Dobbin, ci aștepta o zi și o stare de spirit deosebit de favorabile pentru așa ceva. De altfel, el îi scrisese cu două săptămîni înainte, certînd-o pentru că-i înșirase poveștile acelea absurde doamnei Osborne, și trimisese o scrisoare de răspuns și numitei doamne, scoțînd-o cu tot respectul din eroarea în care căzuse privitor la zvonurile acelea în le-

gătură cu el și asigurînd-o că „nu avea deocamdată nici un fel de intenție să-și schimbe situația".

Două sau trei zile după sosirea celui de al doilea curier, maiorul își petrecu seara, destul de bine dispus, în casa doamnei O'Dowd, așa că Glorvina găsi că el ascultă cu mai multă atenție ca de obicei *Întîlnirea apelor*[1], *Tînărul menestrel*[2] și încă unul sau două soiuri de cîntece cu care îl onora (adevărul este că el nu asculta cîntecul Glorvinei cu mai multă băgare de seamă decît asculta urletul șacalilor în lumina de-afară a lunii, Glorvina amăgindu-se și de astă dată, așa cum i se întîmpla ei de obicei), și după ce jucă o partidă de șah cu ea (partida de cărți cu chirurgul fiind distracția de fiecare seară a *lady*-ei O'Dowd), maiorul Dobbin își luă rămas bun de la familia colonelului la ora lui obișnuită și porni spre casă.

Acolo, pe masă, scrisoarea surorii lui stătea ca o mustrare. O luă, cam rușinat de nepăsarea de care dăduse dovadă, și se pregăti pentru un ceas de plictisitoare convorbire cu arțăgoasa lui rubedenie absentă... Putea să fi trecut cam un ceas de la plecarea maiorului din casa colonelului. *Sir* Michael dormea somnul drepților; Glorvina își înfășurase zulufii ei întunecați în nenumărate bucățele de hîrtie, cărora avea obiceiul să-și încredințeze minunatul ei păr în timpul nopții; *lady* O'Dowd se suise de asemenea în patul ei din camera nupțială de la parter și ridicase perdelele contra țînțarilor în jurul trupului ei sculptural, cînd santinela de la poarta casei ofițerului comandant îl zări pe maiorul Dobbin, în lumina

[1], [2] Cîntece pe versurile poetului romantic irlandez, Thomas Moore (1779—1852).

lunii, alergînd spre locuința respectivă, repede de tot și cu o figură cît se poate de tulburată; el trecu de santinelă și se apropie de ferestrele camerei de culcare a colonelului.

— Domnule colonel O'Dowd! zise Dobbin, strigînd din răsputeri.

— Dumnezeule, e maiorul! spuse Glorvina, scoțîndu-și capul pe fereastră, cu moațele ei cu tot.

— Ce e, Dob, băiete? răspunse colonelul, socotind c-o fi luat garnizoana foc, sau c-o fi venit ordinul de plecare de la cartierul general.

— Am... am nevoie de un concediu. Trebuie să plec în Anglia... pentru niște chestiuni personale foarte urgente, rosti Dobbin.

„Pentru Dumnezeu, ce s-o fi întîmplat?" se întreba Glorvina, tremurînd din toate papiotele.

— Trebuie să plec... chiar acum... în noaptea asta! continuă Dobbin; iar colonelul se sculă și coborî să stea de vorbă cu el.

În post-scriptumul scrisorii domnișoarei Dobbin, care se încrucișase pe drum cu a lui, maiorul dăduse peste un paragraf cu următorul conținut: „M-am dus ieri cu trăsura să-ți vizitez vechea *cunoștință*, pe doamna Osborne, în prăpădita aia de casă în care stau de cînd cu falimentul lor. Domnul Sedley, judecînd după *firma de aramă* de pe ușa colibei sale (care arăta ceva mai bine decît o colibă), a devenit negustor de cărbuni. Băiețelul, finul tău, este fără îndoială un copil minunat, deși îngîmfat și cu înclinări spre impertinență și încăpățînare. Dar noi ne-am ocupat de el așa cum ai dorit tu și l-am prezentat mătușii sale, domnișoara Osborne, care a fost destul de încîntată văzîndu-l. Poate că bunicul lui, nu falitul, bineînțeles, care e cam scrîntit, ci domnul Osborne din Russell

Square, se va înduioşa faţă de copilul prietenului tău, *rătăcitul şi încăpăţînatul său fiu*. Iar Amelia nu va avea nimic împotrivă să-i dea băiatul. Văduva *s-a consolat* şi e pe cale să se mărite cu un cucernic *gentleman*, reverendul Binny, unul din preoţii din Brompton. O căsătorie ca vai de lume. Căci doamna Osborne a îmbătrînit şi am văzut multe fire argintii în părul ei, dar era foarte bine dispusă; iar micul tău fin mănîncă de zvîntă, acum, că e la noi. Cu toată dragostea mamei şi a iubitei tale, Ann Dobbin."

CAPITOLUL XLIV

UN CAPITOL LĂTURALNIC ÎNTRE LONDRA ŞI HAMPSHIRE

Casa vechilor noştri prieteni, familia Crawley din Great Gaunt Street, mai purta încă pe faţadă tăbliţa cu armoarii care fusese ţintuită de curînd acolo ca semn de doliu pentru săvîrşirea dintre cei vii a lui *sir* Pitt Crawley, căci această emblemă heraldică era de fapt o podoabă plină de fast şi de strălucire; de altfel, tot restul casei deveni mult mai măreţ decît fusese vreodată pe vremea stăpînirii răposatului baronet. Tencuiala exterioară a cărămizilor fusese dată jos, şi ele se iviră cu o voioasă faţă roşiatică, vărgată cu alb; bătrînii lei de bronz ce străjuiau ciocanul de la poartă fură frumos poleiţi, grilajul vopsit, şi cea mai posomorîtă casă din Great Gaunt Street se transformă în cea mai atrăgătoare locuinţă din în-

tregul cartier, şi asta mai înainte ca frunzele verzi din Hampshire să le fi înlocuit pe cele îngălbenite ale arborilor aleii din Queen's Crawley, pe sub care trecuse pentru cea din urmă oară bătrînul *sir* Pitt Crawley.

O femeie micuţă, într-o trăsură pe măsura ei, era necontenit văzută prin preajma acestei locuinţe; o domnişoară bătrîioară, însoţită de un băieţel, putea fi de asemenea zărită pe aici zilnic. Erau *miss* Briggs şi micul Rawdon, a căror ocupaţie era să aibă grijă de renovarea interioară a reşedinţei lui *sir* Pitt, să supravegheze femeile care lucrau la repararea perdelelor şi tapiţeriilor, să scotocească şi să pună ordine în sertarele şi dulapurile burduşite cu tot felul de relicve ponosite şi de vechituri rămase de la o pereche de generaţii de *lady* Crawley, să inventarieze porţelanurile, cristalurile şi toate celelalte lucruri de prin bufete şi cămări.

Doamna Rawdon Crawley era comandantul general al acestor operaţiuni, investită cu depline puteri de către *sir* Pitt de a vinde, schimba, scoate din casă sau de a cumpăra orice fel de mobilă; şi ea se complăcea destul de mult în îndeletnicirea asta, care dădea frîu liber gustului şi ingeniozităţii sale. Renovarea casei fusese pusă la cale în noiembrie, cînd *sir* Pitt venise la Londra să-şi vadă avocaţii şi cînd stătu aproape o săptămînă de zile în Curzon Street, sub acoperişul iubitorului său frate şi al iubitoarei sale cumnate.

La început el trăsese la hotel; dar de îndată ce află de sosirea baronetului, Becky se duse în persoană să-i ureze bun sosit, şi peste un ceas se întoarse în Curzon Street, avîndu-l pe *sir* Pitt alături de ea în trăsură. Cîteodată era cu neputinţă să rezişti invitaţiei acestei micuţe şi nepri-

hănite făpturi, cu atîta drăgălăşenie era făcută, cu atîta sinceritate şi amabilitate îţi oferea ea ospitalitatea. Cînd *sir* Pitt primi să vină, Becky îi luă mîna într-un elan de recunoştinţă. „Mulţumesc, spuse ea strîngîndu-i-o şi uitîndu-se ţintă în ochii baronetului, care se roşi pînă în albul ochilor. Cît de fericit are să fie Rawdon !“ Se îndreptă aferată spre dormitorul lui Pitt, călăuzind servitorii care cărau bagajele. Şi, rîzînd, intră ea însăşi acolo, aducînd o găleată de cărbuni din camera ei.

Focul ardea în camera lui *sir* Pitt (care, în treacăt fie zis, era camera domnişoarei Briggs, dar ea fusese trimisă să se culce sus, cu servitoarea).

— Eram sigură c-am să te aduc, zise ea, cu ochii strălucindu-i de bucurie. Şi adevărul este că era cu adevărat fericită să-l aibă ca musafir.

Becky aranjă în aşa fel ca Rawdon să fie nevoit, din pricina afacerilor, să cineze o dată sau de două ori în oraş, în timp ce Pitt rămase acasă, şi baronetul petrecu o seară plăcută numai cu ea şi cu Briggs. Coborî jos la bucătărie şi cu propria ei mînă pregăti cîteva feluri de bucate pentru el.

— Nu-i aşa că-i bună tocăniţa asta ? spunea ea. Am făcut-o anume pentru dumneata, şi ştiu să fac lucruri şi mai bune decît asta ; şi am să-ţi fac cînd ai să mai vii să mă vezi.

— Tot ceea ce faci dumneata e perfect, răspunse baronetul, galant. Tocana era, ce-i drept, excelentă.

— Nevasta unui om sărac, continuă Rebecca voioasă, trebuie să ştie să facă de toate, cred că înţelegi.

La care cumnatul său o asigură că „era demnă să fie nevastă de împărat“ şi că „a da dovadă de iscusinţă în treburile gospodăreşti era, fără îndoială, una din cele mai fermecătoare calităţi ale unei femei“. Şi *sir* Pitt se gîndi, cu oarecare adîncă mîhnire, la *lady* Jane a lui şi la un anumit pateu pe care aceasta stăruise să i-l prepare ea singură şi să i-l servească la masă, cel mai îngrozitor pateu cu putinţă.

Pe lîngă tocăniţă, care era făcută din fazanii lordului Steyne, trimişi de la Stillbrook, unde se afla vila înălţimii-sale, Becky îi oferi cumnatului său şi o sticlă de vin alb, din acela adus de Rawdon din Franţa, cumpărat cu nimica toată, după cum pretindea micuţa noastră guralivă ; pe cînd băutura era, de fapt, nici mai mult, nici mai puţin decît o sticlă de White Hermitage[1] din renumitele pivniţe ale marchizului Steyne, băutură care îmbujoră obrajii palizi ai baronetului şi turnă foc în şubreda lui cherestea.

După ce bău sticla de *petit vin blanc*[2] îl luă de mînă şi îl duse sus în salon unde îl sili să se cuibărească pe sofaua din faţa căminului şi-l lăsă să vorbească, în timp ce ea îl asculta cu cel mai duios şi mai binevoitor interes, şezînd alături şi tivind o cămaşă pentru scumpul ei băieţel. Ori de cîte ori doamna Rawdon avea chef să apară într-o postură cît mai smerită şi virtuoasă, obişnuia să scoată la iveală din cutia ei de lucru şi această cămăşuţă, care rămăsese mult prea scurtă pentru micul Rawdon cu mult înainte de a fi terminată.

Ei bine, Rebecca era numai urechi cînd vorbea Pitt ; îi povestea apoi tot felul de lucruri, îi cînta, îl linguşea, îl răsfăţa, aşa că el se pomeni, pe zi ce trecea, tot mai mulţumit să se întoarcă de la avocaţii lui din Gray's Inn lîngă focul acela vesel

[1] Vin dulce, produs în sudul Franţei.
[2] Vin alb slab (fr.).

din căminul din Curzon Street, mulțumire de care se împărtășeau probabil și oamenii legii, căci predicile lui Pitt erau de regulă cît se poate de lungi, așa încît atunci cînd plecă acasă, la despărțire, se simți îndurerat de-a binelea. Cu cîtă drăgălășenie se uita Rebecca la el în timp ce *sir* Pitt îi făcea semne cu mîna și-și fîlfîia batista după ce se suise în diligență ! Iar odată își duse chiar batista la ochi. Iar el își înfundă pe cap căciula de focă, în timp ce trăsura se îndepărta, și, cocoloșindu-se între perne, începu să se gîndească la purtarea ei atît de respectuoasă față de el și în ce măsură i se cuvenea lui totul ; și la faptul că Rawdon era un nătărău care nu știa să-și prețuiască așa cum trebuie nevasta ; și cît de ștearsă și de neajutorată era nevasta lui în comparație cu această mică și scînteietoare Becky ! Poate că însăși Becky îi sugerase gîndurile astea, dar cu atîta delicatețe și gingășie, încît abia de-ți puteai da seama cînd și unde. Și înainte de a se despărți, rămase stabilit ca locuința din Londra a lui *sir* Pitt să fie renovată pentru iarna ce avea să urmeze și ca familiile celor doi frați să se întîlnească din nou, la țară, de Crăciun.

— Mi-ar fi plăcut să-i fi putut stoarce ceva parale, grăi Rawdon, dus pe gînduri, către nevastă-sa, după plecarea baronetului. Tare-aș vrea să-i dau ceva bătrînului Raggles, zău dacă n-aș vrea ! Nu-i drept, știi și tu, să nu-i dăm bătrînului nimic din toți banii lui. Am putea avea neplăceri, și el ar putea închiria casa altora, știi doar.

— N-ai decît să-i spui, răspunse Becky, că de îndată ce-or să se aranjeze afacerile lui *sir* Pitt, o să-i plătim și lui tot, iar pînă atunci dă-i un acont. Iată un cec pe care l-a lăsat Pitt pentru

băiat ! și scoase din buzunar și-i întinse soțului său o hîrtie pe care *sir* Pitt i-o înmînase pentru băiețelul și moștenitorul ramurii mai tinere a familiei.

Adevărul este că Rebecca sondase din proprie inițiativă terenul pe care soțul ei ar fi dorit să se fi aventurat, încercase însă cu multă delicatețe și îl găsise nesigur. Numai cît aducea vorba despre asta, cu mari ocoluri însă, și *sir* Pitt Crawley se și punea în gardă și începea un discurs nesfîrșit, explicîndu-i cît e de strîmtorat și el în materie de bani ; că arendașii nu voiau să plătească ; că încurcăturile financiare ale tatălui său și cheltuielile făcute cu prilejul morții bătrînului *gentleman* îl dăduseră peste cap ; că trebuia să plătească datoriile ipotecare ; și că era dator la bancherii și agenții săi ; și Pitt Crawley termină prin a face un compromis cu cumnată-sa dîndu-i o foarte mică sumă de bani pentru băiețelul ei.

Pitt știa cît de sărac trebuie să fie fratele său și familia acestuia. Unui vechi diplomat cu judecata și cu experiența lui nu-i putea scăpa faptul că familia lui Rawdon nu posedă nici un fel de venit și că locuința lor și trăsurile nu puteau fi ținute cu nimica toată. Și știa foarte bine că el era posesorul, sau, mai bine zis, acaparatorul banilor care, potrivit tuturor calculelor, trebuiau să-i fi revenit fratelui său mai tînăr ; și avea, putem fi siguri de asta, unele tainice remușcări care-i șopteau că e obligat să săvîrșească un oarecare act de justiție, sau, să zicem așa, de compensație față de rubedeniile acestea așa de necăjite. Nu era cu putință ca un om drept și cumsecade, nu lipsit de inteligență, care-și face rugăciunile la timp și cunoaște pe de rost catehismul și trece în ochii lumii întregi drept robul datoriei, să nu-și

dea seama că i se cuvenea ceva şi fratelui său din averea respectivă şi că din punct de vedere moral el era datornicul lui Rawdon.

Dar, după cum în coloanele ziarului *Times* se pot citi din cînd în cînd anumite anunţuri ciudate din partea ministrului finanţelor, confirmînd primirea a cincizeci de lire de la A.B. sau a zece lire de la W.T., sume trimise pentru liniştirea conştiinţei respectivilor *gentlemen* în contul impozitelor datorate de numitul A.B. sau W.T., plăţi pe care pocăiţii aceştia roagă pe preadistinsul *gentleman* să le confirme prin intermediul presei, tot aşa, fără îndoială că ministrul, ca şi cititorul sînt perfect încredinţaţi că sus-numiţii A.B. şi W.T. au vărsat numai o neînsemnată cotă din ceea ce datorează ei în realitate, şi că omul care trimite un bilet de douăzeci de lire are foarte probabil de plătit sute sau mii de lire. Asta este cel puţin convingerea mea cînd văd neîndestulătoarele acte de pocăinţă ale lui A. B. sau W. T. Şi nu mă îndoiesc că mustrarea de conştiinţă sau bunătatea, dacă vreţi, a lui Pitt Crawley, în privinţa fratelui său mai tînăr, de pe urma căruia trăsese atîtea foloase, era numai o neînsemnată cotă asupra capitalului pe care i-l datora lui Rawdon. Unii nu sînt dispuşi să plătească nici măcar atîta. A te despărţi de bani este o jertfă care îi depăşeşte aproape pe toţi oamenii dotaţi cu simţul ordinii. Rar găseşti în lumea asta un ins care să nu se socotească încărcat de virtuţi din pricină c-a dăruit vecinului său cinci lire. Risipitorul dă nu dintr-o generoasă bucurie de-a dărui, ci dintr-o stearpă plăcere de a risipi. Iar lui însuşi nu-şi refuză o singură distracţie ; nici lojă la Operă, nici cal de călărie, nici prînzuri de gală, nici chiar plăcerea de a-i dărui lui Lazăr cele cinci lire. Pe

cînd omul cumpătat, care e bun, înţelept, fără nici un fel de strîmbătate şi nu datorează nimănui nici un gologan, întoarce spatele unui cerşetor, se tocmeşte pînă şi cu birjarii, se leapădă de neamurile sărace, şi mă întreb, care dintre cei doi, risipitorul sau economul, e mai egoist ? Deosebirea constă doar în faptul că banul are altă valoare în ochii fiecăruia din ei.

Aşa că, într-un cuvînt, Pitt Crawley se gîndi să facă ceva pentru fratele său, iar după aceea se gîndi că are să cumpănească asta mai tîrziu.

Cît despre Becky, ea nu era femeia care să aştepte prea mult de la generozitatea semenilor ei, şi de aceea era cît se poate de mulţumită de tot ceea ce Pitt Crawley făcuse pentru ea. Fusese recunoscută de către şeful familiei. Dacă Pitt nu voia să-i dăruiască nimic, el avea să facă totuşi ceva pentru ea într-o bună zi. Dacă cumnatul său nu găsi de cuviinţă să-i dea nici un ban, ea primi în schimb ceva care valora tot aşa de mult ca şi banii : credit. Raggles se înmuiase cu totul văzînd cîtă armonie domnea între fraţi şi primind şi un mic aconto din chirie, împreună cu făgăduiala unei sume mult mai mari, care avea să-i fie plătită în curînd. Iar Rebecca îi povesti domnişoarei Briggs, ale cărei dobînzi, cu scadenţa la Crăciun, asupra micii sume pe care i-o împrumutase lui Rawdon, fuseseră plătite de Becky cu un aer de sinceră bucurie şi ca şi cum buzunarele i-ar fi fost doldora de aur, Rebecca, spuneam, îi dezvălui în mare taină domnişoarei Briggs faptul că ea discutase cu *sir* Pitt, care era un iscusit om de afaceri, despre unele lucruri care-o priveau în mod special pe numita domnişoară Briggs, adică despre cea mai rentabilă investiţie a capitalului ce-i mai rămăsese ; că *sir* Pitt, după multă chibzuială,

și-a dat cu părerea și în privința celui mai sigur și mai profitabil chip în care și-ar putea plasa ea banii ; și că avînd în vedere că-i purta un interes deosebit, ca unei devotate prietene a răposatei domnișoare Crawley și a întregii lor familii, o sfătuise, și asta cu mult înainte de-a părăsi orașul, ca ea să-și aibă suma respectivă gata pregătită în orice clipă, pentru a putea cumpăra în momentul cel mai favorabil acțiunile pe care le avea în vedere *sir* Pitt. Biata domnișoară Briggs fu cît se poate de recunoscătoare pentru atenția asta a lui *sir* Pitt, nici nu se aștepta la una ca asta, spuse ea, căci nu i-ar fi trecut niciodată prin gînd să-și retragă banii de la bancă, iar delicatețea lui *sir* Pitt sporea cu mult valoarea serviciului pe care i-l făcea ; și făgădui să-și vadă numaidecît omul de afaceri, ca să-și aibă gata pregătită mica ei sumă de bani peșin la momentul potrivit.

Iar această virtuoasă femeie fu atît de recunoscătoare pentru bunăvoința Rebeccăi în chestiunea respectivă și pentru aceea a generosului ei binefăcător, colonelul, încît se duse în oraș și cheltui o bună parte din dobînda ei pe-o jumătate de an cumpărînd o hăinuță de catifea neagră pentru micul Rawdon, care, în treacăt fie zis, se făcuse prea mare pentru a mai purta catifea neagră și avea acum statura și vîrsta legiuită pentru jachetă bărbătească și pantaloni.

Era un băiat drăguț, cu o față luminoasă, cu ochi albaștri și un păr numai inele de culoarea inului, bine legat, plin de generozitate și de duioșie ; drăgăstos cu toți care se purtau bine cu el, cu poneiul, cu lordul Southdown, care îi dăruise călutul (el obișnuia să roșească pînă peste urechi și să se înflăcăreze nespus cînd îl vedea pe acest binevoitor și tînăr nobil), cu servitorul, care avea

grijă de ponei, cu Molly, bucătăreasa, care-l îndopa seara cu povești despre stafii și cu bunătăți de la cină, cu domnișoara Briggs, pe care o necăjea și de care rîdea într-una, și mai ales cu tată-său, a cărui afecțiune pentru băiat era de asemenea plină de gingășie. Dar cînd se făcu de vreo 8 ani, copilul încheie, putem spune, cu toate aceste sentimente. Miraculoasa viziune a mamei păli nu după multă vreme. Timp de aproape doi ani de zile abia dacă ea vorbi din cînd în cînd cu băiatul. Nu-l putea suferi. Micuțul se îmbolnăvi de pojar și avu și tuse convulsivă. O plictisea. Într-o zi, pe cînd stătea la capătul scării, după ce coborîse pe furiș din regiunile de sus ale casei atras de sunetul vocii mamei sale — care cînta ceva lordului Steyne — ușa salonului se deschise pe neașteptate, și micuțul spion, care abia cu o clipă înainte asculta în extaz fermecătoarea melodie, fu descoperit.

Doamna Crawley ieși din salon și îi trase o strașnică pereche de palme. El auzi hohotul de rîs al marchizului (pe care îl amuza această nemijlocită și sinceră izbucnire temperamentală a Rebeccăi) și fugi jos la prietenii lui de la bucătărie, lăsîndu-se pradă durerii.

— Nu pentru că m-a bătut, șoptea printre suspine micul Rawdon, ci pentru că... pentru că... Suspinele și lacrimile înecară fraza într-un hohot de plîns. Căci inima băiatului sîngera : De ce nu pot s-o ascult și eu cînd cîntă ? De ce nu-mi cîntă și mie... așa cum îi cîntă omului aceluia chelbos și cu dinți lungi ? și rosti de cîteva ori cuvintele acestea de furie și de durere.

Bucătăreasa se uită la fata din casă ; fata din casă se uită cu înțeles la valet, și neînduratoarea inchiziție a bucătăriei, care judecă totul în fiecare

casă şi care ştie totul, o judeca în clipa aceasta pe Rebecca.

După întîmplarea asta, aversiunea mamei pentru copil se transformă în ură ; conştiinţa că acest copil se află în casă era pentru ea o mustrare şi un chin. Se necăjea numai cît îl vedea. Spaima, îndoiala şi rezistenţa crescură de asemenea şi în inima băiatului. Ei se îndepărtară definitiv unul de celălalt, începînd din ziua cînd îl pălmuise.

Lordul Steyne nu-l putea suferi nici el pe băiat. Cînd, din nenorocire, se întîlneau, el se pleca batjocoritor în faţa copilului, îi făcea observaţii sau îi arunca o privire plină de sălbăticie. Rawdon obişnuia să i se uite drept în faţă şi să-şi încleşteze la spate micii săi pumni. Îşi cunoştea bine duşmanul ; şi dintre toţi *gentlemen*-ii care veneau în casa mamei lui, acesta era cel care îl înfuria mai mult. Într-o zi valetul îl găsi în vestibul izbind cu pumnii pălăria lordului Steyne. Omul povesti întîmplarea, ca pe-o glumă bună, vizitiului lordului Steyne, iar acesta i-o împărtăşi valetului lordului Steyne şi în genere tuturor servitorilor de la castel. Şi foarte curînd după aceea, cînd doamna Rawdon Crawley îşi făcu apariţia la Gaunt House, portarul, care deschidea uşile, serviitorii în livrele, care străjuiau în vestibul, valeţii în veste albe, care anunţau dintr-o încăpere în alta numele colonelului şi al doamnei Rawdon Crawley, cunoşteau toţi povestea, sau îşi închipuiau în orice caz că o ştiu. Slujitorul care îi aduse răcoritoarele şi se postase în spatele fotoliului ei trăncănise pe seama sus-numitei doamne cu majordomul cel gras de lîngă el, îmbrăcat în haine pestriţe. *Bon dieu !*[1] e îngrozitoare chiziţia asta a slugilor ! Vezi o femeie în mijlocul unei societăţi distinse, într-un salon strălucitor, înconjurată de admiratori credincioşi, împărţind priviri scînteietoare, îmbrăcată cu un gust desăvîrşit, ondulată, rujată, zîmbitoare şi fericită. Delaţiunea merge cu mult respect în urma ei, sub chipul unui bărbat înalt, pudrat, greoi şi purtînd o tavă cu îngheţată, cu calomnia (care e tot atît de nefastă ca şi adevărul) în spatele lui, sub chipul unui confrate grosolan care duce prăjiturile. Doamnă, oamenii aceştia vor flecări chiar astă-seară la clubul lor pe socoteala tainei dumitale. Printre pipele şi cănile lor de bere, James îi va spune lui Charles cam ce părere are despre dumneata. Sînt oameni în Bîlciul deşertăciunilor care ar trebui să aibă ca slujitori numai muţi — muţi care să nu ştie nici să scrie. Dacă eşti vinovată, tremură ! Confratele acela din spatele fotoliului dumitale poate că e un ienicer cu laţul de mătase în buzunarul pantalonilor lui de catifea. Dacă nu eşti vinovată, îngrijeşte-te de aparenţe ; ele sînt tot atît de dăunătoare ca şi vinovăţia.

„Rebecca era sau nu vinovată ?“ Tribunalul secret din odaia servitorilor se rostise împotriva ei.

Şi, mi-e ruşine să spun, ea nu s-ar fi bucurat de nici un fel de credit dacă ei n-ar fi socotit-o vinovată. Contemplarea felinarelor de la trăsura lordului Steyne, aflată în faţa porţii, trăsura pe care Raggles o vedea strălucind în întunecimea miezului de noapte era ceea ce „o ţinea la suprafaţă“, cum avea el să spună mai tîrziu ; şi asta mai mult chiar decît cochetăriile şi linguşirile Rebeccăi.

Aşa că — deşi, după toate probabilităţile, era nevinovată — ea se străduia şi continua să facă mari eforturi pentru a ajunge la ceea ce se cheamă

---
[1] Doamne-Dumnezeule ! (fr.).

„o poziţie în societate“, pe cînd servitorii o arătau cu degetul ca pe-o femeie pierdută şi stricată. Aşa cum vezi că face şi Molly, fata din casă, care, luînd într-o bună dimineaţă seama la un păianjen din pervazul uşii cum îşi toarce firul şi cu cîtă trudă se tîrăşte în sus pe el, se plictiseşte la un moment dat de jucăria asta şi, ridicînd mătura, ia şi pînza şi pe ţesător.

O zi sau două înainte de Crăciun, Becky, bărbatul ei şi copilul, fiind pregătiţi de plecare, porniră să petreacă sărbătorile la reşedinţa strămoşilor din Queen's Crawley. Becky ar fi vrut să-şi lase puştiul acasă, şi chiar aşa ar fi făcut, dacă *lady* Jane nu l-ar fi invitat în mod special pe băieţel; şi dacă n-ar fi existat nici semnele de revoltă şi de nemulţumire pe care le dădea Rawdon văzînd nepăsarea Rebeccăi faţă de propriul ei copil.

— E cel mai frumos copil din Anglia, zicea colonelul, pe un ton plin de mustrare, şi se pare, Becky, că nu-ţi pasă de el nici cît de prepelicarul tău. N-are să te supere prea mult; acasă are să fie departe de tine, în camera copiilor, şi pe drum are să meargă cu mine, pe imperiala diligenţei.

— Unde ai să călătoreşti din pricină că vrei să fumezi spurcatele acelea de trabucuri, îi răspunse doamna Rawdon.

— Mi-aduc aminte că altădată îţi plăceau, spuse soţul.

Becky începu să rîdă: ea era aproape întotdeauna bine dispusă.

— Asta era pe vremea cînd voiam să-mi fac un rost, gînsacule! zise ea. Ia-l pe Rawdon pe imperială cu tine şi dă-i şi lui o ţigară de foi dacă îţi face plăcere.

Rawdon nu-şi încălzi micul lui fiu în timpul călătoriei pe timp de iarnă în felul sugerat de Rebecca, ci, împreună cu domnişoara Briggs, îl înfăşură pe copil în fel de fel de şaluri şi de fulare şi îl urcă cu multă grijă pe acoperişul diligenţei în dimineaţa aceea mohorîtă, la lumina felinarelor de la „Pivniţa calului alb“; şi băiatul, privind plin de încîntare răsăritul soarelui, făcu prima lui călătorie spre locul pe care tatăl lui îl numea „acasă“. Fu o călătorie nespus de plăcută pentru băiat, căruia întîmplările de pe drum îi stîrneau un nemaipomenit interes, căci tatăl îi răspundea la toate întrebările pe care i le punea şi-i spunea cine locuieşte în casa aceea mare albă din dreapta sau cui aparţine parcul acela. În timp ce mama lui, înăuntrul vehiculului, cu camerista alături, cu blănurile, cu fularele şi cu sticluţele ei de parfum, făcea asemenea mofturi, încît ai fi crezut că nu mai călătorise niciodată cu diligenţa, şi cu atît mai puţin că în timpul unei călătorii ce avusese loc cu vreo zece ani în urmă fusese expediată pe imperială, chiar din diligenţa asta, pentru a face loc unui pasager cu plată.

Se lăsase din nou întunericul cînd micul Rawdon fu deşteptat din somn ca să se urce în trăsura unchiului său la Mudbury, şi el se aşeză în ea şi privi afară minunîndu-se cînd porţile mari de fier se deschiseră larg şi cînd trecură pe lîngă trunchiurile albe ale salcîmilor, pînă ce se opriră, în cele din urmă, în faţa ferestrelor luminate ale holului, care străluceau primitoare în cinstea Crăciunului. Uşa de la intrare fu larg deschisă — un foc uriaş ardea în căminul vechi şi încăpător — iar pe lespezile în pătrăţele era întins un covor. „E vechiul covor turcesc care era în galeria doamnelor“, îşi spuse Rebecca, şi în clipa următoare o

sărută pe *lady* Jane. Cu *sir* Pitt schimbă un salut plin de gravitate, dar Rawdon, din pricină că fumase, se ţinu la distanţă de cumnată-sa, ai cărei copii se apropiară de vărul lor; şi, în timp ce Matilda îi întinse mîna şi îl sărută, Pitt Binkie Southdown, fiul şi moştenitorul, se trase mai la o parte şi începu să-l cerceteze pe micul Rawdon, aşa cum fac de obicei jăvruţele cînd dau cu ochii de vreun dulău.

Pe urmă binevoitoarele gazde îşi conduseră musafirii în nişte camere îmbietoare, în care ardeau focuri vesele. Apoi domnişoarele veniră şi ele şi bătură la uşa doamnei Rawdon, sub motiv că doreau să-i fie de folos, dar în realitate pentru plăcerea de-a inspecta conţinutul cutiilor ei de pălării şi de toalete şi rochiile ei care, deşi de culoare neagră, erau tăiate după ultima modă londoneză. Şi ele trecură în revistă numeroasele îmbunătăţiri care se aduseseră castelului şi felul în care plecase *lady* Southdown şi cum Pitt reuşise să se impună în regiune, aşa cum se cuvenea de fapt unui Crawley. Iar după ce marele clopot sună pentru masă, familia se adună la cină, la care Rawdon-junior fu aşezat lîngă mătuşa lui, binevoitoarea stăpînă a casei; iar *sir* Pitt fu neobişnuit de atent cu cumnată-sa, care stătea în dreapta lui.

Micul Rawdon dădu dovadă de-o nepotolită poftă de mîncare şi se purtă ca un *gentleman*.

— Îmi place să mănînc la voi, spuse el mătuşii sale după ce se termină masa, la sfîrşitul căreia şi după o scurtă rugăciune de mulţumire pentru masă, rostită de *sir* Pitt, tînărul lui fiu şi moştenitor fu lăsat să intre şi el în sufragerie şi să se cocoaţe pe un scaun înalt alături de baronet, în timp ce fetiţa îşi luă în stăpînire locul şi păhărelul de vin pregătite, anume pentru ea, lîngă mamă-sa. Îmi place să mănînc la voi, zise Rawdon cel mic, uitîndu-se la chipul blînd al mătuşii sale.

— De ce? întrebă buna *lady* Jane.

— Din pricină că acasă mănînc la bucătărie, răspunse Rawdon cel mic, sau cu domnişoara Briggs.

Dar Becky era prea ocupată cu baronetul, gazda ei, dînd drumul unei avalanşe de complimente, peste măsură de încîntată şi de extaziată de tînărul Pitt Binkie, pe care îl admira tot timpul, declarînd că e cea mai frumoasă, mai inteligentă şi mai nobilă făptură de pe lume şi că seamănă cu două picături de apă cu tatăl său, aşa că nici ea şi nici colonelul nu auziră observaţiile făcute la celălalt capăt al lungii şi strălucitoarei mese de cel care era carne din carnea ei şi sînge din sîngele ei.

Ca musafir ce era şi fiind şi prima seară de la sosirea lui, Rawdon al doilea primi încuviinţarea să rămînă pînă după ce se va servi ceaiul, cînd o carte mare cu marginile aurite fu pusă pe masă în faţa lui *sir* Pitt şi cînd toţi servitorii familiei se adunară şi ei acolo, iar *sir* Pitt citi rugăciunile. Era pentru prima dată că bietul băieţel vedea sau auzea asemenea ceremonial.

Starea casei se îmbunătăţise simţitor în timpul scurtei domnii a baronetului, şi Becky o găsi desăvîrşită, fermecătoare, încîntătoare atunci cînd o vizită în tovărăşia acestuia. Cît despre micul Rawdon, care o cercetă întovărăşit de copii, el crezu că rătăceşte într-un palat fermecat, plin de minunăţii. Se găseau acolo galerii nesfîrşite, fastuoase şi străvechi, camere de culcare, se găseau

acolo tablouri, vechi porțelanuri chinezești și armuri. Se găsea acolo odaia în care murise bunicul și pe lîngă care copiii treceau privind înspăimîntați. „Cine era bunicul ?“ întrebă el ; iar ei îi povestiră că era un moșneag foarte bătrîn și că era purtat într-un fotoliu cu rotile ; și îi arătară într-o zi scaunul acesta cu rotile putrezind în magazia în care fusese aruncat după ce bătrînul *gentleman* fusese dus acolo departe, în biserica a cărei clopotniță strălucea peste ulmii din parc.

Frații își găsiră de lucru cîteva dimineți cercetînd transformările care fuseseră puse la cale de geniul și de spiritul de economie al lui *sir* Pitt. Și cum se plimbau sau călăreau și cercetau transformările respective, puteau sta de vorbă fără să se plictisească prea mult unul de altul. Și *sir* Pitt avu grijă să-l informeze pe Rawdon cît de mult l-au costat transformările acelea și că un proprietar de țară cu pămînturi și cu acareturi ca el se găsea deseori la ananghie și nu avea în casă nici douăzeci de lire.

— Uită-te la căsuța asta nouă a portarului, zise Pitt, arătîndu-i-o smerit cu bastonul său de bambus. Și te rog să mă crezi, nu pot plăti nimic pentru ea pînă nu încasez dividendele pe ianuarie.

— Te pot împrumuta eu, Pitt, pînă atunci, răspunse Rawdon, cu oarecare tristețe.

Intrară înăuntru și cercetară căsuța în întregime restaurată, pe care armele familiei fuseseră recent sculptate din nou în piatră și în care bătrîna doamnă Lock, pentru prima dată în cursul acestor mulți și îndelungați ani, se găsea în stăpînirea unor uși care se puteau închide, a unor acoperișuri în bună stare și a unor ferestre din care nu lipsea nici un ochi.

CAPITOLUL XLV

ÎNTRE HAMPSHIRE ȘI LONDRA

Sir Pitt Crawley făcuse mai mult decît să astupe găurile și să repare locuințele dărăpănate de pe domeniul Queen's Crawley. Ca un om înțelept cerea, el purcese să reclădească popularitatea compromisă a casei sale și să închidă știrbiturile și crăpăturile aduse numelui lor de către discreditatul și risipitorul său înaintaș. După săvîrșirea dintre cei vii a părintelui său, el fu ales numaidecît deputat în circumscripția electorală respectivă ; în calitatea lui de judecător, de membru al Parlamentului și de nobil de țară, urmaș al unei vechi familii, el se străduia a se face remarcat de cetățenii din Hampshire, subscria cu dărnicie pentru operele de binefacere din ținut, își vizita cu mult zel toți vecinii, făcea, într-un cuvînt, tot ceea ce se cuvenea pentru a ocupa, în Hampshire, și mai pe urmă în imperiu, rangul la care îl îndreptățeau, după cum credea el, neobișnuitele lui calități. *Lady* Jane primi instrucțiuni să se arate prietenoasă cu familiile Fuddleston și Wapshot, ca și cu ceilalți baroneți cunoscuți, vecinii lor. Echipajele acestora puteau fi acum văzute adeseseori pe aleea de la Queen's Crawley ; ei cinau destul de des la castel (unde bucatele erau atît de iscusit gătite, încît era cît se poate de limpede că *lady* Jane numai foarte rareori dădea și ea o mînă de ajutor), iar la rîndul lor, Pitt și soția lui se duceau mereu pe la ospețe, înfruntînd orice fel de vreme și distanțe oricît de mari. Căci, cu toate că Pitt nu se dovedea prea vesel din fire, fiind un om rece, cu o sănătate șubredă și cu prea

puţine dorinţe, el socotea totuşi că ospitalitatea şi politeţea făceau parte din îndatoririle poziţiei sale sociale, şi ori de cîte ori se alegea cu cîte o durere de cap după vreun dineu care se prelungise prea mult, avea sentimentul că e un martir al datoriei. Stătea de vorbă despre recolte, despre legile agrare şi despre politică cu cei mai de seamă nobili din ţinut. El (care pe vremuri dăduse dovadă de idei cît se poate de liberale în privinţa acestor lucruri) porni o luptă aprigă împotriva pescuitului ilegal şi a braconajului. *Sir* Pitt nu vîna, căci nu era vînător ; era un om al cărţilor şi al îndeletnicirilor paşnice ; dar, cu toate astea, socotea că rasa cailor din ţinut trebuie ameliorată şi că, de asemenea, nu trebuie pierdută din vedere nici rasa vulpilor ; cît dinspre partea sa, dacă prietenul său, *sir* Huddleston Fuddleston, dorea să vîneze pe domeniile lui şi să-şi adune copoii, precum odinioară, la Queen's Crawley, el era fericit să-l găzduiască, ca şi pe *gentlemen*-ii ce luau parte la vînătoarea lui Fuddleston. Şi, spre groaza *lady*-ei Southdown, vederile lui *sir* Pitt deveneau zi de zi tot mai ortodoxe ; renunţă să mai predice în public şi să mai frecventeze casele particulare de rugăciuni ; se ducea cu îndărătnicie la biserică ; făcea vizite episcopului şi clerului din Winchester ; şi nu se împotrivi de loc cînd venerabilul arhidiacon Trumper îl invită la o partidă de *whist*. În ce chinuri trebuie să se fi zvîrcolit *lady* Southdown şi ce om din cale-afară de blestemat trebuie să-l fi socotit ea pe ginerele ei, care-şi îngăduia asemenea nelegiuită distracţie ; iar cînd, la reîntoarcerea familiei de la un oratoriu ce avusese loc la Winchester, baronetul aduse la cunoştinţă domnişoarelor că avea de gînd să le ia în anul următor la „balurile din ţinut", ele îi ridicară osanele pentru bunătatea de care dădea dovadă. *Lady* Jane era de asemenea foarte ascultătoare şi poate că se bucura şi ea să meargă la baluri. *Lady* Southdown scrise autoarei *Spălătoresei din Finchley Common* la Capul Bunei Speranţe, făcînd cea mai înspăimîntătoare dare de seamă asupra purtării lumeşti a fiicei sale ; iar casa din Brighton aflîndu-se la data aceea neînchiriată, ea se reîntoarse în această localitate de pe ţărmul mării, lipsa nefiindu-i prea mult regretată de copiii săi. Putem presupune, de asemenea, că Rebecca, cu prilejul celei de a doua vizite la Queen's Crawley, nu s-a simţit nici ea deosebit de mîhnită de absenţa doamnei cu trusa de medicamente ; totuşi, cu prilejul sărbătorilor Crăciunului, ea scrise onoratei doamne o scrisoare, în care îi aducea în mod respectuos aminte *lady*-ei Southdown de existenţa ei, vorbindu-i cu recunoştinţă despre desfătarea pe care i-o prilejuise la ultima lor întîlnire convorbirea avută cu înălţimea-sa, stăruind asupra bunăvoinţei pe care i-o arătase onorata doamnă în timpul cînd fusese bolnavă şi declarînd că întreg Queen's Crawley i-o evoca pe această îndepărtată prietenă.

Mare parte din schimbarea atitudinii şi din popularitatea lui *sir* Pitt Crawley puteau să-şi aibă obîrşia în sfaturile iscusitei şi micuţei doamne din Curzon Street.

— Dumneata să te rezumi la rangul de baronet ! Dumneata să te mulţumeşti a rămîne un simplu nobil de ţară ! îi spunea ea pe vremea cînd îi fusese oaspete la Londra. Nu, *sir* Pitt Crawley, eu te cunosc mai bine ! Îţi cunosc şi talentele şi ambiţia. Dumneata îţi închipui că le ţii sub obroc ; dar mie nu-mi poţi ascunde nimic. I-am arătat lordului Steyne broşura dumitale despre borhot.

O cunoaşte foarte bine; şi spunea că părerea întregului cabinet era că e cea mai competentă lucrare care s-a publicat vreodată asupra acestui subiect. Ministrul şi-a pus ochii pe dumneata, şi eu ştiu bine ce-ţi trebuie dumitale, trebuie să-ţi faci un nume în Parlament; toată lumea spune că eşti cel mai bun orator din Anglia (căci discursurile dumitale de la Oxford stăruie încă în amintirea tuturor). Trebuie să-ţi reprezinţi ţinutul în Parlament, unde, cu vocea dumitale şi cu circumscripţia dumitale electorală la spate, poţi învîrti lumea pe degete. Şi dumneata trebuie să devii baronul Crawley de Queen's Crawley; şi sînt sigură că ai să ajungi pînă în cele din urmă. Îmi dau bine seama de asta, căci îţi pot citi în inimă, *sir* Pitt. Dacă soţul meu n-ar purta numai acelaşi nume cu dumneata, ci ar avea şi inteligenţa dumitale, mă gîndesc că n-aş fi nicidecum nedemnă de el... dar... eu îţi sînt acum cumnată, adăugă ea rîzînd. Şi aşa săracă cum mă vezi, îţi port oarecare interes, şi cine ştie, poate că şoarecele are să-i poată fi de vreun folos leului!

Pitt Crawley rămase încremenit şi peste măsură de entuziasmat auzind vorbele acestea. „Cît de bine mă înţelege femeia asta, îşi spuse el. Pe Jane n-am putut-o face niciodată să citească nici trei pagini din broşura mea despre borhot. Şi nici prin cap nu-i trece că eu aş avea talente deosebite sau vreo ambiţie ascunsă. Care va să zică, n-au uitat discursurile mele de la Oxford, nu-i aşa? Pungaşii! Acum, că reprezint un ţinut întreg şi am şi un loc în Parlament, încep să-şi aducă aminte de mine! Cum? chiar lordul Steyne, care s-a făcut că nu mă cunoaşte la recepţia cea mare de acum un an? Au început în sfîrşit să-şi dea seama că Pitt Crawley este cineva! Da, dar totuşi omul acesta pe care nu l-au băgat atîta vreme în seamă a fost tot timpul acelaşi; mi-a lipsit numai prilejul, dar acum am să le arăt eu că ştiu să vorbesc şi să trec la fapte tot aşa de bine cum ştiu să şi scriu. Ahile nu şi-a înmînat sabia. Acuma am pus şi eu în sfîrşit mîna pe ea, şi lumea va auzi în curînd de Pitt Crawley!"

Din pricina asta deveni atît de primitor acest şiret diplomat; atît de darnic cu biserica şi cu spitalele; atît de prevenitor cu înaltele feţe bisericeşti; atît de generos în a oferi şi în a accepta ospeţele; atît de neobişnuit de binevoitor cu arendaşii în zilele de tîrg; şi atît de interesat în bunul mers al treburilor din ţinut; şi din pricina asta Crăciunul la castel fu cel mai voios din cîte cunoscuse acolo lumea de mulţi ani încoace.

În ziua de Crăciun avu loc o mare adunare familială. Şi veni la masă întreg clanul Crawley de la parohie. Rebecca se arătă aşa de deschisă şi de afectuoasă cu doamna Bute, de parcă ar fi fost cele mai bune prietene; ea se interesa în mod stăruitor de scumpele fiice ale preotesei şi rămase mirată de progresele pe care acestea le făcuseră între timp în muzică; şi ţinu neapărat ca ele să biseze unul din duetele din albumul cel mare de cîntece, pe care Jim, bombănind, fusese silit să-l aducă sub braţ de la parohie. Doamna Bute fu nevoită, vrînd-nevrînd, să adopte o conduită cuviincioasă faţă de mica aventurieră, după aceea fiind, bineînţeles, liberă să trăncănească împreună cu fetele despre absurda consideraţie pe care i-o arăta *sir* Pitt cumnatei sale. Dar Jim, care şezuse lîngă ea la masă, declară că are o inimă de aur; şi toată familia parohului conveni că micul Rawdon e un băiat extraordinar. Ei vedeau în băiatul acesta pe eventualul viitor ba-

ronet, căci între micuțul Rawdon și titlu nu era decît micuțul acela bolnăvicios și gălbejit de Pitt Binkie.

Copiii se înprieteniseră la toartă. Pitt Binkie era un cățeluș prea mic ca să se măsoare cu un dulău ca Rawdon ; iar Matilda, fiind doar o fetiță, se dovedea bineînțeles o tovarășă nu tocmai pe măsura unui tînăr *gentleman* de aproape 8 ani, care avea să poarte în curînd jachetă. Așa că el luă numaidecît comanda acestei mici bande, fetița și băiețelul urmîndu-l cu multă venerație ori de cîte ori catadicsea să se joace cu ei. Iar el era nemaipomenit de fericit aici la țară și petrecea de minune. Grădina de zarzavat îi plăcea nespus, florile ceva mai puțin, dar porumbeii, cotețul de găini și grajdurile, cînd i se dădea voie să le cerceteze, erau pentru el culmea desfătării. Se împotrivea sărutărilor domnișoarelor Crawley ; dar *lady*-ei Jane îi îngăduia uneori să-l îmbrățișeze ; și tot alături de ea îi plăcea să stea cînd, după ce se dădea semnalul de retragere în salon, doamnele îi lăsau pe domni să-și bea paharul lor de Bordeaux, alături de ea mai degrabă decît alături de mamă-sa. Din care pricină Rebecca, văzînd că duioșia e la modă, îl chemă într-o seară pe Rawdon lîngă ea și se aplecă și-l sărută de față cu toate doamnele, gest după care el o privi drept în față, tremurînd tot și făcîndu-se roșu ca racul, așa cum i se întîmpla ori de cîte ori îl stăpînea vreo emoție.

— Acasă nu mă săruți niciodată, mamă, rosti el, cuvinte după care se așternu o tăcere de moarte, toată lumea rămînînd consternată, iar în ochii Rebeccăi se aprinse o luminiță nu tocmai plină de voioșie.

Rawdon era foarte recunoscător cumnatei sale pentru atenția arătată fiului său. *Lady* Jane și Becky nu se mai înțeleseră *tot așa* de bine cu prilejul acestei vizite, ca pe vremea celei dintîi, cînd soția colonelului căuta să cîștige inimile tuturor. Cuvintele rostite de copil aduseră oarecare răceală în raporturile dintre ele, și poate că *sir* Pitt era și el cam prea grijuliu cu Rebecca.

Dar Rawdon cel mic, așa cum se cuvenea vîrstei și staturii lui, se simțea mai bine în societatea bărbaților decît în aceea a femeilor ; și nu se sătura niciodată să-și însoțească tatăl la grajduri, unde colonelul se retrăgea să-și fumeze trabucul ; Jim, fiul parohului, îi ținea și el uneori tovărășie vărului său în această plăcută îndeletnicire, ca și în altele, de altfel. Căci era prieten la toartă cu îngrijitorul baronetului, dragostea pentru cîini apropiindu-i foarte mult unul de celălalt. Într-o zi, James, colonelul și Horn, îngrijitorul, se duseră să vîneze fazani, luîndu-l cu ei și pe micul Rawdon. Iar într-o altă binecuvîntată dimineață, acești patru domni se împărtășiră din bucuria unei vînători de șobolani într-un hambar, sport care micului Rawdon i se păru mai nobil ca oricare altul. Ei astupară ieșirile cîtorva găuri din hambar, vîrînd prin cele rămase libere o seamă de nevăstuici ; apoi, tăcînd mîlc, se așezară la oarecare distanță, cu ciomegele ridicate în mîini, avînd lîngă ei un mic șoricar nerăbdător (Forceps, mult-lăudatul cîine al lui James), care abia putea sta locului de enervare și asculta încremenit — cu o lăbuță ridicată în sus — chițăiturile deznădăjduite ale șobolanilor dinăuntru. Luîndu-și în cele din urmă inima în dinți, lighioanele prigonite dădură buzna afară ; șoricarul veni numaidecît de hac uneia, îngrijitorul, alteia ; Rawdon cel mic, tulbu-

rat și ațițat peste măsură, își scăpă șobolanul, dar în schimb căsăpi pe jumătate o nevăstuică.

Dar ziua cea mai măreață dintre toate fu aceea în care copoii lui *sir* Huddleston Fuddleston se strînseră laolaltă pe peluza de la Queen's Crawley.

Pentru micul Rawdon aceasta fu o priveliște nemaipomenită. La ora zece și jumătate, Tom Moody, maestrul de vînătoare al lui *sir* Huddleston Fuddleston, fu văzut galopînd pe alee, urmat de nobila haită de cîini, care formau o masă compactă, ariergarda fiind mînată de doi hăitași îmbrăcați în livrele stacojii, niște vlăjgani cît toate zilele, săltînd pe cai de rasă și avînd o nemaipomenită dexteritate de a șfichiui cu capetele bicelor lor lungi și grele tocmai locul cel mai simțitor de pe blana cîinilor care îndrăzneau să se îndepărteze de haită, să ia cît de puțin seama sau să arunce măcar o singură privire iepurilor de casă și celor de cîmp care țîșneau speriați din tufișuri și le treceau pe sub nas.

Apoi sosi Jack, băiatul lui Tom Moody, care cîntărește treizeci și două de kilograme, are un metru și douăzeci de centimetri și nu mai vrea să crească nici c-o șchioapă. E cocoțat pe un cal de vînătoare mare și slab, acoperit pe jumătate de o șa uriașă. Animalul acesta, Boierul, e calul favorit al lui *sir* Huddleston Fuddleston. Se ivesc apoi treptat-treptat și alți cai, călăriți tot de băieți mici, care își așteaptă apoi stăpînii ; aceștia aveau să apară curînd, săltînd în galop ușor.

Tom Moody călărește pînă în fața ușii principale, unde e întîmpinat de majordom, care îi oferă ceva de băut, dar refuză. Apoi, împreună cu haita lui, se trage într-un colț mai adăpostit al peluzei, unde cîinii încep să se dea de-a dura, să se hîrjonească și să mîrîie furioși unii la alții, încăierîndu-se de-a binelea din cînd în cînd, potolindu-se însă numaidecît la șuierul biciului și la auzul vocii lui Tom, o voce fără pereche cînd se pornea pe dojană.

O sumedenie de tineri *gentlemen* sosesc în trap ușor pe cai de rînd, plini de noroi pînă la genunchi, și intră în casă să bea un *sherry-brandy* și să prezinte omagiile lor doamnelor, sau, mai cuviincioși și mai ahtiați de sport, își scot încălțămintea lor plină de noroi, schimbă mîrțoagele cu caii de vînătoare și își înfierbîntă sîngele printr-un galop preliminar în jurul peluzei. Apoi se strîng în jurul haitei din colț și încep să vorbească cu Tom Moody despre vînătoarea trecută, despre meritele cîinelui Sniveller și ale lui Diamond, despre starea terenului și despre nefericitul neam al vulpilor.

Numaidecît după asta apare și *sir* Huddleston, călare pe un căluț sprinten, și înaintează pînă în fața castelului, unde intră și dă ziua bună doamnelor, după care, nefiind un om prea vorbăreț, trece la treabă. Cîinii sînt aduși și ei dinaintea intrării, iar micul Rawdon coboară printre animale, înfierbîntat, deși oarecum speriat de dezmierdările cu care îl onorează aceștia, de mîngîierile pe care le primește de la cozile lor fluturînde în vînt și de harța lor canină, cu greu potolită de ocările și de biciul lui Tom Moody.

În timpul acesta, *sir* Huddleston a și încălecat, cu greu, pe Boierul.

— Hai să batem păduricea lui Sowster, Tom ! spune baronetul. Fermierul Mangle mi-a spus că sînt acolo două vulpi.

Tom sună din corn și pornește la trap, urmat de haită, de argățime, de tinerii din Winchester, de fermierii din vecinătate, de zilerii de la pa-

rohie, pe jos, pentru care ziua respectivă e o adevărată sărbătoare ; *sir* Fuddleston formează ariegarda împreună cu colonelul Crawley, și întregul *cortège* dispare pe alee.

Cucernicul Bute Crawley — care nu apăru, din prea mare smerenie, la întîlnirea publică de sub ferestrele nepotului său, și pe care Tom Moody îl ținea bine minte de pe vremea cînd era, cu patruzeci de ani în urmă, un preot subțirel, călărind caii cei mai năzdrăvani, în zbor peste pîraiele cele mai late și desfătîndu-se să sară peste porțile cele noi din ținut — sfinția-sa, ziceam, se întîmplă să vină și el, în trap, de pe ulicioara dinspre parohie, pe vînjosul lui cal negru, tocmai cînd trecea pe acolo și *sir* Huddleston, așa că se alătură fără vorbă multă de onorabilul baronet. Cîini și călăreți se mistuiră în zare, iar micul Rawdon rămase pe scările de la intrare, plin de uimire și fericire.

În decursul acestor sărbători de neuitat ale Crăciunului, micul Rawdon, dacă nu se împrieteni în mod deosebit cu unchiul său, întotdeauna solemn și rece, închis în camera de lucru, scufundat în coduri de legi și înconjurat de intendenți și de arendași, cîștigă în schimb bunăvoința soției acestuia și a mătușilor lui, domnișoarele, a celor doi copii de la castel și a lui Jim de la parohie, pe care *sir* Pitt îl încuraja să curteze pe una dintre domnișoare, dîndu-i a înțelege, fără putință de înșelăciune, că are să fie cu căldură susținut pentru postul de preot cînd bătrînul lui tată, vînător de vulpi, are să-l lase liber. Jim renunțase la sportul acesta, mulțumindu-se cu cîte o mică și nevinovată vînătoare de rațe-sălbatice sau de sitari, sau cu cîte o mică și potolită petrecere cu șobolanii în timpul vacanței de Crăciun, după

care avea să se întoarcă la Universitate și să-și dea toată silința să nu mai fie trîntit la examene. Se ferea să mai poarte jachete verzi, cravate roșii, și alte podoabe lumești, pregătindu-se să-și schimbe cu totul felul lui de-a fi. În modul acesta, economicos și puțin costisitor, căuta *sir* Pitt să-și plătească datoriile față de propria lui familie.

Tot înainte de sfîrșitul acestor vesele sărbători ale Crăciunului, baronetul și-a călcat pe inimă și i-a dăruit fratelui mai mic o altă poliță asupra bancherului său, pentru o sumă nici mai mică, nici mai mare de o sută de lire, act care i-a pricinuit la început chinuri îngrozitoare lui *sir* Pitt, dar care mai pe urmă l-a entuziasmat pînă într-atîta, încît a început să se socotească drept unul din cei mai generoși oameni. Rawdon și fiul său plecară de la Queen's Crawley cu mari păreri de rău. Becky și doamnele se despărțiră cu toate acestea oarecum mulțumite ; și prietena noastră se reîntoarse la Londra să-și ia de la capăt îndeletnicirile de care am găsit-o absorbită la începutul acestui capitol. Datorită grijii sale, casa Crawley din Great Gaunt Street reîntineri cu totul, fiind gata să-l primească oricînd pe *sir* Pitt și familia acestuia, cînd baronetul va sosi la Londra pentru îndeplinirea îndatoririlor sale parlamentare, cît și pentru a-și ocupa în țară rangul la care îl îndreptățea nenumăratele lui talente.

În decursul celei dintîi sesiuni parlamentare, prefăcutul acesta fără seamăn își ținu ascunse proiectele și nu deschise gura decît pentru a prezenta o cerere a cetățenilor din Mudbury. Dar, plin de zel, el aștepta, urmărea totul de pe scaunul său, deprinzînd la perfecție rutina și toate chițibușurile Camerei. Iar acasă se deda lecturii

Cărţilor albastre[1], spre spaima şi uimirea *lady*-ei Jane, care cugeta că-şi distruge sănătatea stînd pînă noaptea tîrziu şi muncind cu atîta rîvnă. *Sir* Pitt făcu apoi cunoştinţă cu diferiţi miniştri şi cu şefii partidului său, hotărît să ajungă asemenea unuia dintre ei peste cîţiva ani.

Blîndeţea şi bunăvoinţa *lady*-ei Jane îi inspirase Rebeccăi un nespus dispreţ faţă de această doamnă, dispreţ pe care micuţa femeie cu greu şi-l putea ascunde. Bunătatea şi naivitatea *lady*-ei Jane o scoteau din sărite pe prietena noastră Becky şi îi era cu neputinţă uneori să nu-i arate asta şi celeilalte, sau să n-o lase să-i ghicească dispreţul. La rîndul ei, prezenţa Rebeccăi o făcea pe *lady* Jane să se simtă stingherită. Soţul ei vorbea tot timpul cu Becky. Şi se părea că schimbă între ei multe priviri cu înţeles ; Pitt vorbea cu ea despre lucruri pe care nu s-ar fi gîndit niciodată să le discute cu *lady* Jane. De bună seamă, aceasta din urmă nu pricepea nimic din toate astea, dar era umilitor să stai toată vremea tăcută ; şi încă şi mai umilitor să-ţi dai seama că nu ai nimic de spus şi s-o auzi pe micuţa şi îndrăzneaţa doamnă Rawdon alunecînd de la un subiect la altul, avînd de spus fiecăruia un cuvînt şi o glumă bună întotdeauna la îndemînă ; şi să stai stingheră lîngă foc în propria ta casă, privind la toţi bărbaţii din jurul rivalei tale.

La ţară, cînd *lady* Jane spunea poveşti copiilor strînşi roată împrejurul ei (cu micul Rawdon în cap, care ţinea foarte mult la ea), şi Becky intra în cameră, privind-o cu ochii ei verzi şi batjocoritori, biata *lady* Jane amuţea pe dată sub privirile acelea ucigătoare. Iar neînsemnatele şi naivele ei născociri se spulberau înfricoşate, asemeni zînelor din cărţile de basme la ivirea duhurilor rele. Nu mai putea scoate nici un cuvînt, deşi Rebecca, cu o uşoară inflexiune de sarcasm în glas, o ruga să continue acea fermecătoare poveste. Pe de altă parte, ocupaţiile ei paşnice şi plăcerile ei nevătămătoare îi făceau silă doamnei Becky, căci nu se potriveau nicidecum cu firea ei ; ura pe cei care-şi găseau desfătarea în lucrurile acestea ; nu putea suferi nici copiii şi nici pe cei care iubeau copiii. „Nu-mi place de loc pîinea cu unt", zicea ea cînd imita, în faţa lordului Steyne, pe *lady* Jane şi felul ei de-a fi.

„Aşa precum nici unei anumite persoane nu-i place agheasma", răspundea înălţimea-sa, care făcea, rînjind, o plecăciune şi izbucnea apoi într-un hohot de rîs supărător.

Aşa că cele două doamne nu se vedeau prea des, afară de cazurile cînd soţia fratelui mai tînăr, avînd nevoie de ajutorul cumnatei sale, îi făcea cîte o vizită. Îşi spuneau toată vremea „draga mea", dar în general se ţineau departe una de alta ; pe cînd *sir* Pitt, printre multiplele lui ocupaţii, găsea zilnic timp să-şi vadă cumnata.

Cu prilejul primului prînz de gală, *sir* Pitt găsi potrivit să apară în faţa cumnatei sale în noua sa uniformă, vechea lui îmbrăcăminte de diplomat adică, pe care o purtase pe vremea cînd era ataşat la legaţia din Pumpernickel.

Becky îi făcu nenumărate complimente pentru costumul respectiv şi îl admiră aproape tot aşa de mult ca şi soţia şi copiii lui, în faţa cărora se arătase, împăunîndu-se, cu puţin înainte de a pleca. Spuse că numai un *gentleman* de viţă ca el ştia să poarte cum se cuvine o haină de curte ; şi că numai oamenilor de neam mare li se potri-

[1] Actele oficiale ale Parlamentului englez ; de obicei acestea apăreau cu coperţi albastre.

vea haina aceea, numită *culotte courte*[1]. Pitt își privi cu mulțumire picioarele, care, de fapt, nu erau mai groase decît sabia scurtă și subțire care-i atîrna la șold; își privi picioarele și-și spuse în fundul inimii lui că era seducător.

După ce plecă, doamna Becky îi făcu o caricatură, pe care i-o arătă lordului Steyne cînd acesta sosi. Lordul luă schița, încîntat de exactitatea asemănării. El îi făcuse lui *sir* Pitt Crawley onoarea de a-l întîlni în casa doamnei Becky și fusese cît se poate de binevoitor față de proaspătul baronet și membru al Parlamentului. Pitt, la rîndul lui, fu izbit de considerația cu care o trata lordul pe cumnata lui, de ușurința și vioiciunea conversației ei și de desfătarea cu care și ceilalți bărbați din societate o ascultau cînd vorbea. Lordul Steyne îi spuse că, fără îndoială, baronetul abia își începuse cariera în viața publică și că așteaptă cu nerăbdare să-l audă producîndu-se ca orator; cum ei erau vecini (căci Great Gaunt Street dă în Gaunt Square, iar Gaunt House, după cum toată lumea știe, formează o întreagă latură a numitului Square), lordul nădăjduia că de îndată ce *lady* Steyne se va înapoia și ea la Londra, va avea cinstea să facă cunoștință cu *lady* Crawley. Peste o zi, două, el lăsă o carte de vizită vecinului său, vecin pe al cărui predecesor nu-l socotise demn de a-l băga în seamă, deși locuiseră alături mai bine de un secol.

În mijlocul acestor distinse reuniuni și al acestor înțelepte și strălucitoare personaje, Rawdon se simțea pe zi ce trecea tot mai stingher. I se îngădui să se ducă la club mai des; să cineze în oraș

[1] Pantaloni pînă la genunchi, purtați pînă la începutul secolului al XIX-lea. În Anglia, la anumite festivități, oficialitățile poartă acest costum și astăzi.

cu prietenii lui burlaci: să vină și să plece cînd are chef, fără să i se pună vreo întrebare. Iar el și cu Rawdon cel tînăr se duceau adeseori în Gaunt Street și stăteau acolo cu *lady* Jane și cu copiii, în timp ce *sir* Pitt rămînea închis în birou cu Rebecca, înainte de-a pleca la Cameră sau la întoarcerea lui de-acolo.

Fostul colonel petrecea ceasuri întregi în casa fratelui său, foarte tăcut, cugetînd și acționînd cît mai puțin cu putință. Era foarte fericit cînd i se dădea vreun comision, să se ducă și să culeagă informații despre vreun cal sau servitor, sau să taie friptura de berbec pentru masa copiilor. Era un om constrîns să se lase în voia indolenței și a resemnării. Dalila îl înlănțuise, ba îi tăiase și părul. Cutezătorul și semețul tînăr de-acum zece ani fusese pus la jug și se preschimbase într-un apatic, ascultător și rotofei *gentleman* ajuns la maturitate.

Iar biata *lady* Jane știa prea bine că Rebecca pusese stăpînire pe soțul ei, cu toate că ea și doamna Rawdon își spuneau, ori de cîte ori se întîlneau, numai „draga“ și „scumpa mea“.

CAPITOLUL XLVI

LUPTE ȘI ÎNCERCĂRI

Prietenii noștri din Brompton sărbătoreau și ei în timpul acesta Crăciunul, dar nu s-ar putea spune că erau prea veseli.

Din cele o sută de lire pe an, la cît i se ridica,

aproximativ, venitul, văduva Osborne dădea în mod obişnuit aproape trei sferturi tatălui şi mamei ei, pentru întreţinerea ei şi a băieţelului. Şi cu cele încă o sută douăzeci de lire pe care le trimitea Jos, familia asta de patru oameni, slujită de o singură servitoare irlandeză, care-i mai ajuta şi pe Clapp şi nevastă-sa la treburi, izbutea s-o scoată la capăt timp de-un an de zile destul de bine, să facă faţă tuturor greutăţilor şi să mai fie în stare să şi ofere din cînd în cînd cîte o ceaşcă de ceai unui prieten, după furtunile şi dezamăgirile vieţii lor de odinioară. Sedley îşi menţinea încă ascendenţa asupra familiei domnului Clapp, fostul lui funcţionar. Clapp îşi aducea aminte de vremea cînd, stînd pe marginea scaunului, bea cîte un pahar în sănătatea „doamnei Sedley, a domnişoarei Emmy şi a domnului Joseph din India“, la îmbelşugata masă a negustorului din Russell Square. Trecerea timpului aureola cu şi mai multă strălucire amintirile acestea în inima cinstitului funcţionar. Ori de cîte ori se urca din bucătărie în salon şi lua un ceai sau un grog cu domnul Sedley, spunea : „Nu cu lucruri de astea eraţi dumneavoastră obişnuit altădată“. Şi pe cît de grav, tot pe-atîta de respectuos bea el în sănătatea doamnelor, aşa cum făcea şi în zilele cele mai prospere ale acestora. Găsea că domnişoara Melia cînta la pian cele mai minunate melodii ce s-au auzit vreodată şi că e femeia cea mai frumoasă din lume. N-ar fi stat niciodată jos înaintea lui Sedley, nici măcar la club, şi nici n-ar fi îngăduit să fie bîrfită de către cineva firea acestui *gentleman*. El îi văzuse pe cei mai simandicoşi oameni din Londra dînd mîna cu domnul Sedley şi spunea că îl cunoscuse pe vremea cînd Rotschild putea fi văzut zilnic la Bursă

cu domnul Sedley şi că el personal îi datora absolut totul.

Clapp, care avea o caligrafie şi o ortografie admirabile, fusese în stare, puţină vreme după dezastrul patronului său, să-şi găsească altă slujbă. „Un peştişor ca mine poate înota în orice găleată“, obişnuia el să spună, şi unul din asociaţii întreprinderii din care făcuse parte bătrînul Sedley fu cît se poate de bucuros să se folosească de serviciile domnului Clapp, răsplătindu-l cu un salariu mulţumitor. Pînă în cele din urmă, toţi prietenii bogaţi ai lui Sedley dispărură unul cîte unul, dar acest biet fost subaltern al lui îi rămase totdeauna credincios.

Din mica rămăşiţă a venitului ei, pe care Amelia o păstra pentru sine, văduva făcea sîngeroase economii, avînd toată grija să aibă cu ce-l îmbrăca pe scumpul ei băiat aşa cum se cuvenea fiului lui George Osborne şi cu ce-i plăti taxele la modesta şcoală la care, după nenumărate temeri şi şovăieli şi după multe chinuri şi griji, se hotărîse, în cele din urmă, să-l trimită. Ea stătuse nopţi întregi de veghe învăţînd pagini după pagini pe dinafară, silabisind afurisitele lui lecţii de gramatică şi de geografie pentru a i le putea explica după aceea. Învăţase pînă şi gramatica elementară a limbii latine, nădăjduind, din toată inima, să poată fi în stare să-i predea ea singură numita limbă. Să fie toată ziua departe de el; să-l lase la discreţia băţului unui dascăl şi a grosolăniilor colegilor lui de şcoală era pentru această atît de slabă de înger, atît de fricoasă şi de simţitoare mamă aproape ca şi cum l-ar fi înţărcat încă o dată. Băiatul însă, dinspre partea lui, pornea la şcoală plin de bucurie, căci dorea din toată inima o schimbare. Bucuria asta copilărească o

rănea însă pe mamă-sa, care se simţea grozav de nenorocită să se despartă de el. Şi aproape că şi-ar fi dorit să-l vadă ceva mai trist; ca să se căiască apoi amarnic în sufletul ei din pricină că îndrăznea să fie aşa de egoistă încît să dorească nefericirea propriului ei copil.

George făcu mari progrese la şcoala care era condusă de un prieten al statornicului admirator al mamei lui, cucernicul domn Binny. Şi veni acasă cu nenumărate premii şi dovezi de destoinicie. Îi povestea mamei lui, în fiecare seară, fel de fel de întîmplări despre colegii lui de şcoală; ce straşnic băiat era Lyons, ce pîrîtor era Sniffin şi cum tatăl lui Steel furniza într-adevăr carnea pentru instituţie, cum mama lui Golding venea să-şi ia băiatul cu trăsura în fiecare sîmbătă, şi Neat avea curea la pantaloni — cînd o să aibă şi el o curea? — iară Bull Major era aşa de tare (deşi nu şi la Eutropius [1]), încît se credea că l-ar putea bate pînă şi pe portar, pe domnul Ward în persoană. Aşa că Amelia ajunse să cunoască fiecare băiat din şcoala respectivă tot aşa de bine ca şi Georgy însuşi, iar serile obişnuia să-l ajute la lecţii şi îşi bătea căpşorul cu temele lui cu atîta rîvnă, ca şi cum a doua zi dimineaţa s-ar fi înfăţişat chiar ea în faţa profesorului. O dată, după o încăierare cu domnişorul Smith, George se întoarse acasă cu un ochi vînăt, lăudîndu-se grozav în faţa mamei şi a bătrînului său bunic — care-l asculta ca fermecat — cu vitejia în lupta în care, dacă e să dau adevărul pe faţă, nu dovedise un eroism deosebit şi din care ieşise, cu siguranţă, cam feştelit. Dar Amelia nu l-a mai uitat

[1] Istoric roman din secolul al IV-lea, autorul lucrării *Breviarun Historiae Romanae (Noţiuni de istorie romană)*, care se studia în şcolile engleze.

niciodată din ziua aceea pe numitul Smith, deşi el e în momentul de faţă un foarte cumsecade spiţer în apropiere de Leicester Square.

În mijlocul acestor paşnice îndeletniciri şi mărunte griji se scurgea viaţa duioasei văduve, şi doar cîteva fire argintii vorbeau despre anii ce trecuseră peste capul acesta şi o linie uşurel adîncită pe frumoasa ei frunte. Ea obişnuia să zîmbească văzînd urmele acestea ale timpului. „Ce însemnătate au toate astea — întreba ea — pentru o femeie bătrînă ca mine?“ Tot ceea ce nădăjduia era să-şi vadă feciorul bărbat în toată firea, vestit şi plin de glorie, aşa cum merita să ajungă un băieţaş ca el. Ea îi păstra caietele, desenele şi compoziţiile şi le arăta tuturor celor care făceau parte din restrînsul ei cerc, ca şi cum ar fi fost nişte minuni de îndemînare. Încredinţă cîteva din ele şi domnişoarei Dobbin, să le arate domnişoarei Osborne, mătuşa lui George, ca ea să le arate domnului Osborne însuşi şi să-l facă pe bătrînul acesta să se căiască de cruzimea şi de asprimea cu care se purtase faţă de cel ce plecase dintre cei vii. Toate greşelile şi slăbiciunile soţului ei Amelia le îngropase în mormînt o dată cu el; nu-şi mai aducea aminte decît de bărbatul acela îndrăgostit care o luase de nevastă jertfind pentru ea totul; de nobilul ei soţ atît de viteaz şi de frumos, în braţele căruia stătuse în dimineaţa aceea în care el plecase să lupte şi să moară acoperit de glorie pentru regele lui. Şi desigur că eroul, de-acolo din cer, trebuie să zîmbească privind minunea asta de băiat pe care i-l lăsase ca s-o sprijine şi să-i aline durerea.

Am văzut cum că unul din bunicii lui George (domnul Osborne), stînd în fotoliul lui din Russell Square se făcea pe zi ce trecea tot mai arţăgos şi

mai morocănos şi că fiica lui, cu trăsura ei minunată şi cu caii ei minunaţi, şi care-şi avea numele înscris pe jumătate din listele de subscripţie din oraş, era doar o biată fată bătrînă şi stingheră, nefericită şi prigonită. Ea se gîndea mereu şi mereu la băieţelul acela frumos, fiul lui George, cu care se întîlnise. Grozav de mult ar fi vrut să i se dea voie să se ducă cu trăsura ei minunată acolo unde locuia el şi se deprinsese să se uite în fiecare zi prin parc, cînd îşi făcea plimbarea solitară, doar-doar l-o zări. Soră-sa, soţia bancherului, catadicsea cînd şi cînd să-şi viziteze vechiul cămin şi pe vechea ei tovarăşă din Russell Square. Tîra după ea o pereche de copii bolnăvicioşi şi supravegheaţi de o guvernantă afectată, şi, pe un ton slab, mieros şi de o veselie silită, îi înşira domnişoarei Osborne fel de fel de lucruri despre distinsele sale cunoştinţe, ori spunea că micul Frederick era leit lordul Claud Lollypop, iar dulcea ei Maria atrăsese atenţia baronesei pe cînd se plimbau cu trăsurica trasă de măgăruşi la Roehampton. Şi stăruia pe lîngă Jane să-l convingă pe papa să facă ceva pentru îngeraşii ăştia. Ea luase hotărîrea ca Frederick să intre în Regimentul de gardă; şi dacă moştenitorul familiei avea să fie el (domnul Bullock se ruina într-adevăr şi făcea economii la sînge pentru a putea cumpăra pămînt), cine avea să-i înzestreze scumpetea de fată?

— Îmi pun nădejdea *în tine*, dragă, spunea doamna Bullock, căci partea mea de moştenire trebuie să revină bineînţeles moştenitorului, ştii doar?! Iubita noastră Rhoda M'Mull are să radieze toate ipotecile care grevează proprietatea familiei Castletoddy de îndată ce bietul şi iubitul lord Castletoddy care e în ultimul grad de epilepsie, are să treacă în lumea drepţilor; şi atunci micul Macduff M'Mull are să devină viconte de Castletoddy. Amîndoi soţii Bludyer din Mincing Lane şi-au trecut averile pe numele băieţelului Fannyei Bludyer. Scumpul meu Frederick trebuie să fie şi el un moştenitor în toată regula; şi... şi cere-i lui papa să-şi aducă iar la noi banii depuşi în Lombard Street[1]; ai să-i spui, nu-i aşa, draga mea? Nu şade bine să se adreseze casei „Stumpy şi Rowdy"!

După asemenea litanii, în care ultimele noutăţi mondene se împleteau cu propriul ei interes, şi după o sărutare asemenea atingerii unei stridii, doamna Frederick Bullock îşi aduna scrobitele-i odrasle şi, zîmbind, se întorcea la trăsură.

Fiecare vizită pe care această distinsă doamnă o făcea familiei sale era din ce în ce mai nefastă pentru ea. Tatăl ei depunea din ce în ce mai mulţi bani la banca „Stumpy şi Rowdy". Aerul ei protector devenea din ce în ce mai de nesuferit. Iar biata văduvă din căsuţa aceea din Brompton, care-şi păzea comoara ca ochii din cap, habar n-avea cît de dorit era băieţelul ei de familia Osborne.

În seara în care Jane Osborne spuse tatălui său că-i văzuse nepotul, bătrînul nu-i răspunse nimic; dar nici nu se arăta mînios, şi cînd se retrase în camera lui, îi ură noapte bună cu o voce mai curînd binevoitoare. Şi el trebuie să fi meditat mult asupra celor spuse de ea şi să fi luat şi anumite informaţii de la familia Dobbin referitor la vizita asta a ei; căci după vreo două săptămîni, el o întrebă pe domnişoara Jane unde-i era micul ceas franţuzesc şi lanţul pe care obişnuia să-l poarte.

[1] Stradă din Londra unde se află sediul a numeroase bănci.

— L-am cumpărat cu banii mei, tată, răspunse ea, foarte înfricoșată.

— Du-te de-ți comandă altul la fel, sau unul și mai frumos dacă vrei, zise bătrînul *gentleman* și se cufundă din nou în tăcere.

În ultima vreme domnișoarele Dobbin stăruiau mai mult ca oricînd, față de Amelia, să-l lase pe George să vină la ele. Mătușa lui îi arătase o dragoste deosebită și poate că însuși bunicul, bănuiau ele, are să se hotărască să se împace cu el. Cu siguranță că Amelia nu-i putea refuza băiatului o asemenea posibilitate nemaipomenită. Și adevărul este că nici nu putea ; dar ea primi propunerile acestea plină de bănuieli și cu inima încărcată de durere, căci se simțea foarte neliniștită cît timp copilul nu era alături de ea, iar la întoarcere îl întîmpina ca și cum ar fi scăpat din cine știe ce primejdie. El venea acasă cu bani și jucării, la care văduva privea cu neliniște și gelozie ; îl întreba totdeauna dacă nu văzuse cumva și vreun *gentleman*. Numai pe bătrînul domn William, care îl plimbase cu trăsura lui cu patru cai, și pe domnul Dobbin, care venise după-amiază călare pe un frumos cal murg, în jachetă verde și cravată trandafirie, cu cravașă cu măciulie aurită și care îi făgăduise că are să-i arate Turnul Londrei [1] și că are să-l ia și pe el la vînătoare în Surrey. O dată el povesti : „Mai era acolo și un bătrîn *gentleman*, cu sprîncene groase și o pălărie mare și cu un lanț uriaș cu fel de fel de sigilii". Și-a făcut apariția într-o zi cînd vizitiul tocmai îl suia pe Georgy pe poneiul cenușiu ca să călărească în jurul peluzei. „S-a uitat foarte lung la mine. Și dădea mereu

[1] Faimoasă clădire londoneză, care în decursul secolelor a fost pe rînd cetate, palat și închisoare pentru marii criminali politici.

din cap. După masă am spus poezia *Mă cheamă Norval* [1]. Mătușa mea a început să plîngă. A plîns tot timpul."

Așa sună raportul lui Georgy în seara respectivă.

Atunci Amelia înțelese că băiatul își văzuse bunicul ; și așteptă cu înfrigurare propunerea, care era sigură că are să vină, și care, de fapt, și veni peste cîteva zile. Domnul Osborne se oferea, în mod formal, să ia băiatul și să-l facă moștenitorul averii pe care avusese de gînd să i-o lase fiului său. El ar fi fost dispus să-i aloce și doamnei George Osborne o rentă, așa încît să-i asigure în mod decent cele trebuincioase pentru trai. Iar dacă doamna George Osborne avea intenția să se mărite din nou, cum auzise bătrînul că ar avea de gînd, el nu avea să-i retragă respectiva rentă. Dar trebuie să rămînă stabilit că băiatul are să locuiască definitiv cu bunicul său în Russel Square, sau în oricare alt loc ales de către domnul Osborne ; și că uneori are să i se îngăduiască să o vadă pe doamna George Osborne la locuința acesteia. Mesajul acesta îi fu adus sau citit într-o zi pe cînd mama ei lipsea de-acasă, iar tatăl se afla, ca de obicei, în City.

Nimeni n-o văzuse pe Amelia furioasă decît de două sau de trei ori în toată viața ei, și într-una din dățile acestea avu norocul s-o vadă trimisul domnului Osborne. Se ridică tremurînd toată și înroșindu-se pînă în albul ochilor de îndată ce domnul Poe termină de citit scrisoarea și i-o înmînă ; rupse hîrtia într-o sută de bucățele, pe care le călcă în picioare. „Să mă mărit din nou ! Să fiu plătită ca să mă despart de copilul meu !

[1] Norval, personaj din tragedia *Douglas* a dramaturgului englez *John Home* (1722—1808).

Cine îndrăzneşte să mă batjocorească propunîndu-mi una ca asta ? Spune-i domnului Osborne că asta e ticăloşie, nu o scrisoare, domnule — o adevărată ticăloşie — şi că n-am de dat nici un fel de răspuns. Bună ziua, domnule !“ şi ieşi din cameră înclinîndu-se „ca o regină de tragedie“, spunea avocatul, povestind mai tîrziu întîmplarea.

Părinţii ei nu băgară de seamă cît era ea de tulburată în ziua aceea, iar Amelia nu le spuse niciodată nimic despre întrevederea avută. Ei îşi aveau treburile lor, care o priveau foarte mult pe această nevinovată şi neştiutoare doamnă. Bătrînul *gentleman*, tatăl ei, era veşnic vîrît pînă peste cap în speculaţii. Am văzut că pierduse şi cu vinurile şi cu cărbunii. Dar el dădea mereu tîrcoale prin City în chip stăruitor şi fără să obosească, rumegînd mereu alte planuri, pe care le găsea aşa de desăvîrşite, încît se şi încurca în ele, în ciuda mustrărilor domnului Clapp, căruia însă nu îndrăznea să-i mărturisească niciodată cît de departe mersese. Şi cum maxima domnului Sedley fusese întotdeauna aceea de a nu vorbi despre afaceri băneşti în faţa femeilor, acestea habar n-aveau ce necazuri le pasc, pînă ce nefericitul şi bătrînul *gentleman* era silit să le mărturisească treptat-treptat adevărul.

Facturile modestului menaj, care fuseseră la început plătite săptămînal, rămaseră neachitate. Nu-i veniseră încă banii din India, îi spunea domnul Sedley soţiei sale, cu o figură descompusă. Cum ea plătise foarte regulat facturile pînă atunci, unul sau doi negustori, cărora biata doamnă fu silită să le ceară o păsuire, se arătaseră foarte nemulţumiţi de amînarea cu care ei erau mai mult decît obişnuiţi din partea clienţilor răi de plată. Contribuţia Ameliei, pe care ea le-o dădea cu dragă inimă şi fără să pună nici o întrebare, îngădui micului clan s-o scoată, cam cu chiu, cu vai, la capăt. Şi primele şase luni trecură destul de uşor, bătrînul Sedley legănîndu-se încă în speranţa că acţiunile trebuie să se urce şi că totul avea să sfîrşească bine.

Cele şaizeci de lire, însă, nu veniră ca de obicei în ajutorul menajului la sfîrşitul jumătăţii anului, şi socotelile li se încurcară din ce în ce mai mult. Doamna Sedley, care se betegise aproape cu totul şi se simţea foarte zdruncinată, stătea în bucătărie cu doamna Clapp fără să scoată nici un cuvînt sau bocindu-se de dădea inima din ea. Măcelarul era deosebit de arţăgos ; băcanul, neobrăzat ; iar o dată sau de două ori micul Georgy se plînse că nu-s bune bucatele, şi Amelia, care s-ar fi mulţumit şi cu o felie de pîine, nu putea să nu-şi dea seama că fiul ei nu era îngrijit aşa cum trebuie şi cumpără felurite lucruri de-ale mîncării din banii ei personali, numai ca băiatul să fie sănătos.

În sfîrşit, ei îi povestiră ceva, sau îi spuseră o poveste ticluită, aşa cum fac oamenii la strîmtoare. Într-o zi, după ce îşi primi pensia, urma să verse în casă obişnuita sumă de bani ; dar Amelia, care ţinuse şi socoteala banilor cheltuiţi de ea, ceru să oprească o parte din contribuţia ei, pentru că îi comandase un nou costum lui Georgy.

Atunci i se spuse că Jos nu trimisese încă nimic, că gospodăria merge ca vai de lume, ceea ce ar fi trebuit de multă vreme să bage de seamă, adăugă maică-sa, numai că Ameliei nu-i păsa de nimic în afară de Georgy. La care ea puse pe masă toţi banii, fără o singură vorbă de răspuns, şi se întoarse în cameră să verse şiroaie de lacrimi. Şi simţi aceeaşi nesfîrşită durere în ziua aceea, cînd fu silită să se ducă să contramandeze hainele, drăgălaşele acelea de haine cu care ar fi vrut să-şi

îmbrace odorul de Crăciun, haine a căror croială și model le hotărîse în decursul a nenumărate convorbiri cu o mică croitoreasă, prietenă de-a ei.

Greutatea cea mare fu atunci cînd îi împărtăși vestea lui Georgy, care scoase niște țipete îngrozitoare. Toți copiii aveau haine noi de Crăciun. Și or să rîdă toți de el. *El voia* să aibă haine noi. Și ea i le făgăduise. Biata văduvă nu putea să-i dea decît sărutări. Îi cîrpi costumul cel vechi, scăldîndu-l în lacrimi. Apoi scotoci printre micile ei podoabe să vadă dacă nu putea vinde ceva ca să-i facă rost lui Georgy de lucrurile atît de aprig rîvnite. Și dădu peste șalul ei din India pe care i-l trimisese Dobbin. Își aminti că pe vremuri se dusese cu mama ei la o prăvălie elegantă din Ludgate Hill, care vindea articole din India, și unde doamnele aveau de unde să aleagă și pentru ce să se tocmească. Obrajii i se îmbujorară și ochii îi străluciră de bucurie cînd se gîndi la sursa asta de venituri și îl sărută pe Georgy cînd el plecă în dimineața aceea la școală, zîmbind luminos în urma lui. Băiatul simți că în privirea ei se citeau vești bune.

Învelindu-și șalul într-o batistă (alt dar de la bunul maior), îl ascunse sub haină și călcă grăbită și sprintenă tot drumul pînă la Ludgate Hill, pășind de-a lungul zidului parcului și străbătînd în fugă străzile, încît nenumărați oameni, văzînd-o așa de zorită, se întorceau după ea, uitîndu-se la fața ei îmbujorată și drăguță. Ea își făcea socoteala cum să cheltuiască banii pe care-i va lua pe șal; cum, în afară de haine, să-i cumpere cărțile acelea pe care el și le dorea atîta și cum are să-i plătească taxele la școală pe o jumătate de an înainte; și cum are să cumpere și o manta pentru tatăl ei în locul redingotei aceleia vechi pe care n-o mai

lepăda de pe el. Nu se înșelase în privința valorii darului făcut de maior. Era o țesătură de toată frumusețea și cît se poate de fină, iar negustorul făcu o afacere foarte bună cînd îi dădu douăzeci de guinee pentru șalul acesta.

Ea alergă uimită și zăpăcită, cu tot avutul ei, la prăvălia lui Darton de lîngă cimitirul St. Paul, de unde cumpără *Ajutorul părinților* [1] și *Sandford și Merton* [2], cărți pe care Georgy le dorea mult de tot, și, urcîndu-se apoi în trăsură cu pachetul ei, se duse acasă în culmea bucuriei. Și simți o adevărată plăcere cînd scrise pe prima filă, cu caligrafia ei cea mai îngrijită: „Lui George Osborne, un dar de Crăciun de la iubitoarea lui mamă". Cărțile există și acuma, cu frumoasa și delicata dedicație.

Amelia ieșea tocmai din camera ei, cu cărțile în mînă, ca să le pună pe masa lui George, ca el să le poată găsi la reîntoarcerea lui de la școală, cînd se întîlni pe coridor cu maică-sa. Legăturile poleite ale celor șapte frumoase volumașe izbiră privirile bătrînei doamne.

— Ce sînt astea ? întrebă ea.

— Niște cărți pentru Georgy, răspunse Amelia. I le-am făgăduit de Crăciun !

— Cărți ! strigă cu indignare bătrîna. Cărți, cînd în toată casa nu-i o coajă de pîine ! Cărți, cînd pentru a te putea ține pe tine și pe fiul tău în îndestulare și pe scumpul tău tată nearestat, mi-am vîndut toate bijuteriile care mi-au mai rămas, șalul de India de pe umeri și pînă și lingurițele, pentru ca să nu ne batjocorească furnizorii noștri

[1] Carte cu povestiri instructive pentru copii, de *Mary Edgeworth* (1767—1849), scriitoare engleză.

[2] *Povestea lui Sandford și Merton* — roman pentru copii de *Thomas Day* (1748—1789), scriitor englez, adept al ideilor pedagogice ale lui Rousseau.

și pentru ca domnul Clapp, care are toată dreptatea, nefiind un proprietar crud, ci un om politicos și un tată de familie, să-și poată primi chiria. O, Amelia ! Îmi zdrobești inima cu cărțile astea ale tale și cu băiatul ăsta al tău pe care îl distrugi din pricină că nu vrei să te desparți de el. O, Amelia, să-ți dea Dumnezeu un copil mai ascultător decît am avut eu ! Uite, Jos îl părăsește pe tatăl lui la o vîrstă așa de înaintată ; și uită-te la George, care ar putea fi așa de bine îngrijit și care ar putea fi așa de bogat, mergînd la școală ca un lord, cu ceas de aur și cu lanț la gît ; în timp ce scumpul, scumpul meu bătrîn n-are un șiling în buzunar.

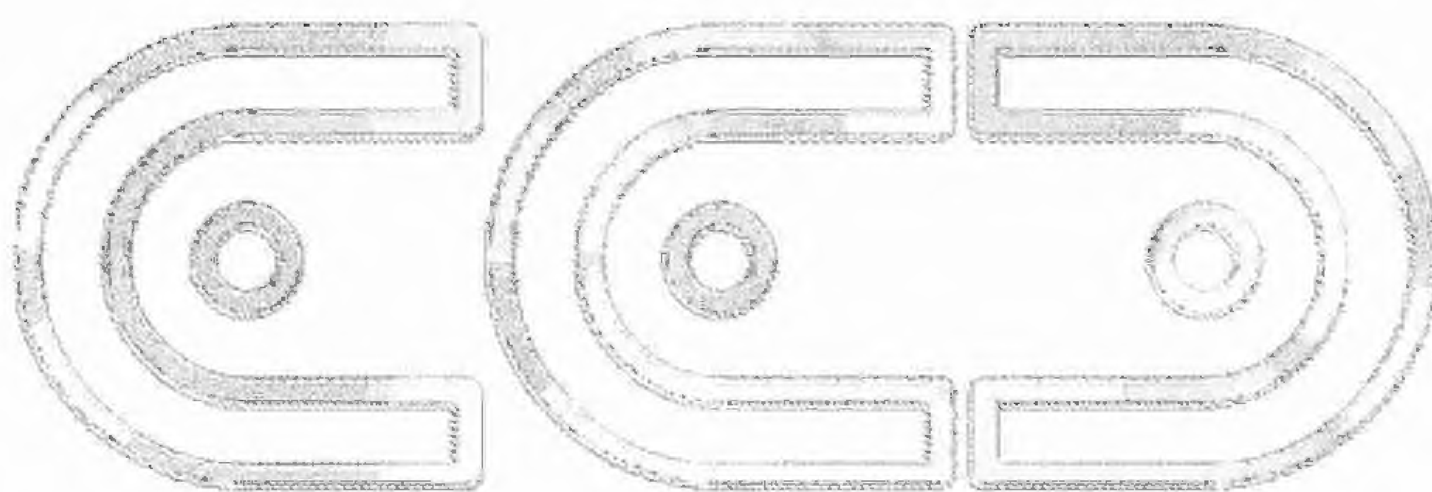
Sughițuri nervoase și suspine încheiară discursul doamnei Sedley. Ele pătrunseră din încăpere în încăpere în toată căsuța, așa că celelalte femei nu pierdură nici un cuvînt din convorbire.

— O, mamă, mamă ! exclamă biata Amelia drept răspuns. Nu mi-ai spus nimic pînă acum ! I-am... i-am promis cărțile. Mi-am... mi-am vîndut șalul azi-dimineață. Uite banii... uite totul ! și cu mîini tremurătoare își scoase tot argintul și toți galbenii, prețioșii ei galbeni, pe care îi puse în mîinile mamei sale, dar ei se împrăștiară și căzură, rostogolindu-se pe scări în jos.

Apoi se duse în camera ei și se prăbuși deznădăjduită într-o mîhnire fără margini. Văzu acum limpede totul. Își sacrifica băiatul propriului ei egoism. Dacă n-ar fi fost ea, el putea fi bogat, putea avea rang în societate, educația și locul tatălui său, pe care George cel mare și le pierduse de dragul ei. Numai cîteva cuvinte, și tatăl ei ar avea tot ce-i trebuie ; iar băiatul ar pune mîna pe bogăție. Oh, ce osîndă grea era asta pentru inima ei gingașă și rănită !

CUPRINS

Scanare și prelucrare digitală

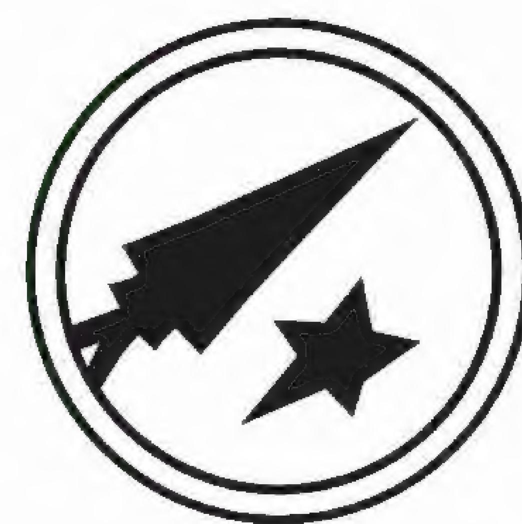

de

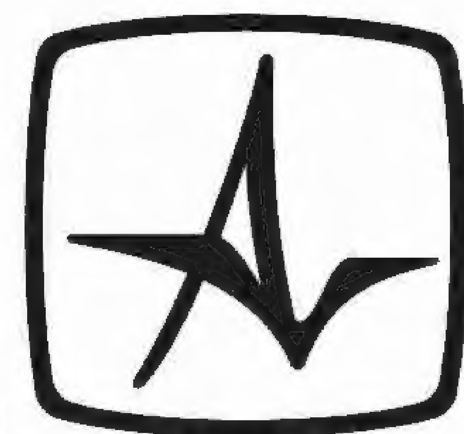
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

